CRONYCKE
OFTE KORTE WAERE
BESCHRYVINGE
DER STAD
ROTTERDAM,
BESCHREEVEN DOOR
S. LOIS,
En beginnende van den Jaere 1270 tot den Jaere 1671:
VERRYKT MET DE VOORNAEMSTE
HANTVESTEN EN PREVILEGIEN,
DOOR DE
GRAVEN VAN HOLLAND
In der tyd aen deese Stad gegeven,
EN WYDERS VOORSIEN MET
AUTHENTYKE STUKKEN EN CONTRACTEN,
Specterende tot de Oudheyd, Rechten *en* Gerechtigheden
dier selve Stad.
NOOIT VOORHEEN GEDRUKT.

IN 's GRAVENHAGE,
By OTTHO EN PIETER VAN THOL,
TE DELFT,
CASPAR VAN GRAAUWENHAAN.
M. DCC. XLVI.

L

Ge
lan
be
de
co
on
vr
de
te
Nc

DE
DRUKKERS
AEN DEN
LEESER.

En kan niet genoeg pryſen den yver en de begeerte, die ſedert eenigen tyd by de Nederlanders beſpeurt en meer en meer aengewakkert is, om na te gaen en te onderſoeken de Oudheden van ons Land en Steden van dien, met de *Previlegien*, *Handveſten*, *Voorregten* en *Geregtigheden*, die in oude tyden door de *Graven van Holland* aen deſelven ſyn geſchonken geworden: dien yver en begeerte is des te meer roemwaerdig in tegenſtellinge van de ſodanigen, welke geen werk maken en verſuimen om de conſtitutie van haer eigen Vaderland en Geboorte Stad te onderſoeken en kundig te worden, maer veel liever ſig na vreemde Landen en Koningryken komen te begeven, om deſelven te beſigtigen en de merkwaerdigheden daer van na te ſpeuren. Het was te wenſchen, dat ſulke ſouten in de Nederlanders niet konden beſpeurt worden; dat ſoude dan

de opregte Voorſtanders en kundige Liefhebbers des te meer aenmoedigen, om haren arbeid te beſteden, niet alleen tot het ontdekken van nog onbekende *Oudheden* en *Saken*, maer ook om deſelven door den Druk gemeen te maken.

Ons voornemen is al over lange geweeſt, dit Werk, 't welk wy nu te voorſchyn brengen, in 't ligt te geven, doch veele beletſelen hebben ſulks verhindert: nu wilden wy niet langer daer mede wagten, terwyl ons door voorname Liefhebbers vereërt vonden met ſeer *Oude Authentyke ſtukken* en *Contracten*, die nog nooit gedrukt geweeſt waren, en waerom wy dan gegronde hope en verwagtinge hebben, dat onſe vlyt en moeite agtervolgt ſal worden door de goedkèuringe van de ſulken, die al lange te vergeefs na eene *Beſchryvinge* van deſe vermaerde *Koopſtad* uitgeſien hebben, en wy vleyen ons, terwyl hier in de notabelſte *Handveſten* en *Previlegien* voorkomen, als ook *de voornaemſte Saken*, die in de *Korte Beſchryvingen* van G. Spaen en H. van Welsenes (welke laetſte byna niet te bekomen is) vermeld ſyn, en dus dit Werk veel verrykt en vollediger is, dat onſen arbeid met eer en dank ſal beloont worden: wenſchende verder, dat deſe Cronyk met nuttigheid en vermaek mag geleſen en gebruikt worden.

VAER WEL.

B E-

BESCHRYVINGE
VAN DE STAD
ROTTERDAM.

Beginnende van den Jare 1270.

1270. Graaf Floris de V. geeft aan de Stad Rotterdam vernieuwinge van Stads Regten ende voor de vreemdelingen het coopen van het Borgerschap / gelyk den Previlegie Brief uytwyst / van dato den dag naar St. Laurens in den Hage 1270. staat in't geheel geschreven in't Groot Previlegie Boek Fol. 1. en in't klein dito Fol. 1. Graaf Floris geeft Previlegie aan Rotterdam.

1281. In't Register van het Clooster tot Rynsburg staan dese hoogvolgende bevelen aan de Hoogheemraden van Schieland, daar Graaf Floris haar beveeld en Previlegie geeft / rakende de Opdyking van den tegenwoordigen Seedyk van den korten Oort door de Stad Rotterdam, en voorts rakende de Landen tussen Gouda en de Schie, den Brief is gegeven in 't Jaar 1281. op Maria Geboorte staat in 't Groot Previlegie Boek van Schieland Fol. 3. Boxhorn pag. 29. Hoogheemrade krygen previlegie om t'Dyken.

1285. Den 14 Decemb. was'er een groote Storm van Wind en vloed van Water / soo dat heel Holland ende Vriesland ondervloeyde / en veel Menschen en Beesten verdronken / op die tyd brak ook in het Land tussen Staveren en Enckhuysen in / dat nu de Suyder Zee is / en door dese vloed nam Graaf Floris d'V. heel Vriesland in / en bragt het aan Holland. Schryveri Fol. 320. en Gouth. F. 333. Groot Onweder.

1295. Is Heer Diederick van Breederoden, Heer Floris den Abt van Egmont, Heer Hendrik Burggrave van Leyden, Heer Willem van Teylingen, Heer Jacob van Wassenaar, Heer Willem van Egmond, Heer Hugo van Cralingen, enz. met nog zeer veel Edelen tot Rotterdam gecomen / om naar Engeland te varen en de jonge Graaf Jan t'huys te halen met Coning Eduard van Engelands Dogter Elisabet zijn Wijf / onder dit gevolg was een grote Reus van Sparenwou, genaamt Claas Kitten, was seer leelijk van wesen / en was soo groot dat den langsten man van heel Holland onder door zyn uytgestrekte armen konde gaan sonder raken / het was een goedertieren Man. Chronyk van Egmont Fol. 46. Schryveri. Fol. 386. Gouth. Fol. 347. en 351, 353.

Een groote Reus.

Graaf Jan komt tot Rotterdam.

1296. Is Graaf Jan tot Rotterdam gecomen / en heeft zyn Neef Graaf Jan van Henegouwe, tot Dordregt zynde / by hem te komen ontbode / die het weigerde / en is in stilte na Henegouwen gereist / en doen is Graaf Jan de eenige Soon van Graaf Florens de V. tot Rotterdam en in alle Steden als Graaf van Holland gehuld enz. Gouth. Fol. 351.

Brief van Vrygeley en Bescherming van Schieland, door Graaf Jan

Op den Dingsdag naar beloke Pinxteren heeft Graaf Jan aan d'Hoogheemraden van Schieland een Brief gegeven / waar mede hy haar neemt op zyn geleyde en bescherming / gegeven in den Hage 1299. Te zien in haar Previlegie Boek Fol. 2. en Klein Previlegie Boek Fol. 10.

Hier eyndigt het Huys van Aquitanie, of Oud-Holland.

Nu

Nu begint het
HUYS VAN HENEGOUWE.

1303 Heeft Jan van Renesse met Gwie des Graven Soon van Vlaanderen: Rotterdam, Delft, Leyden, Haarlem, met Gouda en Schoonhoven, daar de Vlamingen eenen Heer Nicolaas van Cats, als Casteleyn op het Slot van Schoonhoven stelden/ en is ook Utregt met dit alles van de Vlamingen ingenomen geweest. Gouth. Fol. 357. Boxshorn Fol. 85. en 265.

d'Vlam. in-genomen Rotter-dam, enz. in.

En 1304. door d'Heer Witte van Haamstede syn alle wederom uyt d'Steden van Holland gedreven en verjaagt/ en d'Heer Nicolaas van Putten en Stryen heeft met d'Borgeren van Dordregt alle d'Vlaminge van Ysselmonde geslagen en verdreven/ daar wel 2000 Vlamingen dood zyn gebleven. Gouth. Fol. 359. Schryveri Fol. 417.

In't begin van Augustus des selven Jaars soo is hier veel volk in Schepen gegaan/ en veel Borgers van Rotterdam, om Z. Zee t'ontsetten/ die met de France Scheepsvloot op St. Laurens dag haar hebben vereenigt/ en alle d'Vlaminge van Z. Zee geslagen en gevangen/ en ook uyt Utregt en het geheele Land gejaagt op den 12 October 1304.

d'Slag voor Z. Zee, de France hadden 13 Galeyen.

1305. Met dese groote Victory heeft Graaf Willem van Henegouwe d'Stad van Rotterdam haar Stads Wapen vereert met het Wapen van Henegouwen boven haar oude Wapen/ dat een groen veld was met een regtop in't midde staande Balk of Baar/ en nu met vier Leeuwen rood en zwart gequartiert daar boven/ de roode Leeuw van Holland op een Goud veld/ en de zwarte Leeuw van Vlaanderen mede op een goude grout; dit hebbende verkregen om dat sy met alle blyd en naarstigheyt d'Vloten hebben geholpen en bygestaan/ met Volk/ Schepen/ en alle behoeften/ en haar kloekelyk in d'Zeeslag voor Z. Zee hebben gedragen. Gouth. Fol. 353.

Verkryging van 4 Leeuwen in't Wape van Rotterdam.

Vtydom aan d'Edele van Holland.

Na desen grooten Slag voor Z. Zee heeft Graaf Willem aan de Edelen van Holland een Handvest gegeven / rakende d'vryheyt van alle Schattingen en Tollen / om dat zy haar soo wel gedragen hebben in den Oorlog tegen d'Vlamingen, den Brief is van dato 1305. Woensdag naar St. Laurens dag / een Jaar naar de Victorie van Z. Zee. Klein Previlegie Boek Fol. 11. Gouth. Fol. 353.

H. Heemraden krygen.

1316. Saturdaags voor Palmesondag geeft Graaf Willem d'Goede aan d'Heeren Hoogheemraden en haar Baljouw, dat alle des Gemeene Lands saken van Schieland by haar sullen beregt werden. Previlegie Boek van Schieland Fol. 2.

Comeet Ster.

In dit Jaar vertoont sig een groote Comeet / met een vreeselyke vuurige Staart / daar een groote Duure tyd na volgde / dat de menschen van Honger en Pestilentie met groote meenigte stierven. Gouth. Fol. 368.

Den Ryndyk breekt in.

1322. Brak den Ryndyk op verscheyde plaatsen door het zwaar water door / soo dat Holland en het Stift Utregt onder water stont / ende alle het Koorn en Gesay verging / want het in't midde van den Somer was / en alle de Weylanden waren bedorven. Gouth. Fol. 369.

De Koninginne van Engeland trekt met haar Soon na Engeland.

1326. Is de Koninginne van Engeland, Isabella, met haar oudste Soon Eduard d'III. van Dordregt voorby dese Stad gevaren met veel Schepen en Krygsvolk na Engeland, daar zy haar Man d'Croon van Engeland aan haar Soon dede overgeven / ende Graaf Willems Dogter Philippa troude aan d'Koning Eduart d'III. van Engeland. Gouth. Fol. 371. en 372.

1328. Op St. Symon en Judas dag was soo een Storm van Wind / dat veele Huysen / Kerken / Torens om verre stortten / en het Lood daar de Gebouwen mede bedekt waren woey van de daken verre weg. Gouth. Fol. 373.

Op

Op St. Jacobs 'dag den 9 December 1328. in Geertruydenberg verleent Graaf Willem van Henegouwen aan de Stad Rotterdam verscheyde Previlegien en Vryheden / beroerende het Kiesen van seven Gezworent / ende het Keuren van Straten en andere Giften. Den Brief is gegeven op den 9 dag van December uit de Registerkamer van Koning Willem van de Letter A. Fol. 27. verso. Groot Previlegie Boek Fol. 2. 7 Gesworen Keuren van Straten

1334. In November op St. Clements dag was het soo grooten storm van Wind / Donder en Blixem / dat het Zee-water over alle de Dyken vloeyde / daar veel Menschen en Beesten verdronken / soo in Holland, Zeeland, Vriesland en Vlaanderen, dat seer jammerlyk was / insonderheid voor die aan de Zeekant woonde. Guth. Fol. 374. Hooge Vloet.

1336. Gaf Graaf Willem aan eenen Hendrik Jan Pieter Soon, het Schryf-Ambagt en de Schole van Rotterdam, den Brief is gegeven op Sondag als men singt Looter. Previlegie Boek Fol. 4. Schryf-Ambagt en Schole.

1337. Openbaarde sig een groote Sterre met een staart. Comeet.

1340. Graaf Willem geeft Concent-brieven / rakende het openen van de Vaart tusschen de Stad en Overschie. Den Brief is gegeven Vrydag na Pinxteren / tot Bergen in Henegouwen, in't Jaar 1340. Groot Previlegie Boek Fol. 4. Vaart te openen.

't Selve Jaar geeft Graaf Willem Previlegie tot vergrootinge van de Jurisdictie deser Stad / en geeft Rubroek aan de Stad / met het Land buyten de Dyk aan 't Oosteynde / en om alle Jaren seven Schepenen te mogen maken / ende geeft de Burgers vryheyt van alle Tollen door het heele Land / ende dat men Borgers niet sal arresteren om onverplogender schuld / en verder magt aan de Schepenen ende Schout / gelyk de Brief uytwyst / gegeven tot Bergen in Henegouwen, Woensdag na Pinxterdag in 't Jaar onses Heeren 1340. Groot Previlegie Boek Fol. 5. Vryheyt van Tollen en Arresten.

1340. De Stad van Rotterdam betaalt Hondert ponden groot/ aan Heer Jan Leiden voor dese Brieven / daar Graaf Willem quitantie van gegeven heeft des Dingsdags naar St. Jans dag ten midsomer. Groot Previlegie Boek Fol. 10.

Ophalen vanStalen. 1341. Graaf Willem beveeld met Brieven aan de Steden van Dordregt, Rotterdam en Schiedam, het ophalen van alle Stalen / die mogten gesteken werden in de Wateren van de Visserp. Den Brief is gegeven 1341 Previlegie Boek Fol. 87.

1342 Den 2 January soo was over Holland een zware Aertbeving / die naderhand zyn beduitsel wel hadde.

Het maken van de Vaart tot Overschie. 1343. Heer Jan van Henegouwen, Heer van Beaumont, en Stedehouder van den Grave Willem de IV. ontbied aan Heer Daniel van Kodenrys, Baljuw van Delfland en Schieland, en aan Gerrit Heyne, Rentmeester van Noortholland, ende aan de Heemraden ven Schielant, dat zy luyden sullen maken die Vaart, gelegen tussen de Stad Rotterdam ende Overschie, naar het Lands oorbaar / den Brief is gegeven in den Hage, de Sondag na St. Jans dag 1343. Groot Privilegie Boek Fol. 10.

1346. Margareta van Henegouwen, Vrouwe van Keiser Lodewyk, ende Regente van Holland, enz. na haar Broeder Willem de IV, zyn dood/ geeft veel ende verscheide Articulen aan alle Steden van Noordholland, daar ook Rotterdam onder begrepen werd/ bestaande in 18 Articulen / desen Brief was gegeven in den Hage, Sondags na Assentions Dag, in't jaar 1346. Kleyn Previlegie Boek Fol. 13.

Vryheit van Arrest. 1347. Den Geregte en Buyren van Yssselmonde, en in Jacob Bochels Ambagt, beloven geene Goederen aan te brengen aan den Rentmeesters van Suydholland, die de Borgers van Rotterdam toebehooren / den Brief is geteekent van den Schout Bartholomeus, en voort van Heer Jacob Bochels, Ambagtsheer / van Adam Ottenz, Dirk van Munnichem, Willem Vincken, en Gysbert Bochels, alle gesegeld Woensdag na St. Adolphus dag 1347. Groot Previlegie Boek Fol. 11.

1347. Heer Willem vanden Bronkhorst, Daniel van Roodenrys, en Cerstant van den Berge, middelste Baljouw van Schieland, Willem van Weena, Francois Schrevels, ende Willem vander Duyn, Heemraden van Schieland, Concenteren aan Heer Danel van Mateneffe het Land genaamt Mateneffe, wederom te mogen bedyken/ ende Heer Daniel verbind hem met geschreven brieven alle de schade te vergoeden/ soo daar aan de andere Ingelanden/ door het bedycken van het voorschreven Land eenigsins schade quame te lyden/ beyde dese Brieven syn gegeven op St. Lucia Avond. Previlegie van Schieland Fol. 3, en 4. Vryheit aan de Heer van Mateneffe; om te Dyken.

1347. Is eenen Willem Beuchelius gestorven/ die door zyn vernuft het Souten van den Haring hadde gevonden/ tot groote lof en dienst in de wereld/ hy woonde tot Biervliet. Buxshorn Pag. 37. Haring souten gevonden.

1348. De Stad Rotterdam heeft met de Hoogheemraden van Schieland, ende Ambagten van den Broek en Bergpolder en van Blommersdyk, ende die gelegen zyn aan de Westzyde van de Vaart, de Rotte/ geaccordeert over het uytwateren door de Stads Sluysen/ die de Stad Rotterdam hadde gemaakt/ volgens twee Brieven/ zynde een van de Stad/ ende anderen van de Gemeene Buuren der voorschreven Landen/ en zyn gegeven en besegeld den 25 Mey 1348. Groot Previlegie boek Fol. 12, 13. Previlegie van Schieland Fol. 5. en 7. Accoort over het uitwateren van de Sluysen.

1348. Margareta van Henegouwen Keiserin/ geeft by Handvesten ende Besegelde Brieven/ aan haar Soon/ Hertog Willem, nu Paltsgraaf, ende Graaf van Oostervant, de Graafschappen van Holland, Zeeland, en de Heerlykheyt van Vriesland, met alle Regten en Previlegien/ soo Geestelyke als Wereldlyke/ voor hem ende zyne Nakomelingen eeuwiglyk/ volgens de brief uyt Munchem in Beyeren, den 5 January 1348. Besegelt en gegeven te Geertruydenberg 't selve Jaar. Klein Previlegieboek Fol. 16. Gouth. Fol. 382. Overgift aan Willem Zoon van Vrouw Margriet.

Op dese tyd was door de Stad een Graft gemaakt/ midden door de Gravestraat, voorby het St. Angenita Clooster, ende wert

de

Boterfloot eerst gemaakt, de Boterlloot genaamt/ streckende uyt de Vesten tot by het Gasthuys aan de Kipsloot/ ende de Stad werd uytgeset van de Oostpoort Oostwaart op/ ende van den Rystuyn tot het Oostbolwerk toe/ ende wierd genaamt het Oost-nieuwland/ nu de Nieuwe Haven/ en daar agter Noordwaards/ dit was na het maken van 't Speuy. In den Blaffert van St. Agniete Clooster.

En doen de Nieuwe Haven.

1349. Is Graaf Willem met veel Edelen en Ridders alhier gecomen/ en vertrok op Dordregt, daar hy zyn Moeder de Keiserin wederom overgaf alles dat hy van haar ontfangen had in dese Staten en is gereyst na Henegouwen, daar hy bleef. Gouth. Fol. 384.

Trekken tegen den Biffchop van Utregt

1349. In 't begin van April togen veel Hollandse Heeren en Volk/ van verscheyde Steden/ uyt de Stad na Gouda, tegen den Bisschop van Utregt, die Schoonhoven had ingenomen en verbrant/ en daar wierd by Schoonhoven sterk gevogten/ daar de Hollanders de nederlage hadden/ en daar werden veel Edelen gevangen/ met eenige andere Borgers van Rotterdam, en andere Steden van Holland.

Hoekse en Cabeljauwse.

1350. Is hier in de Stad/ en door heel Holland den bederffelyken haat ontstaan van de Hoekse en Cabeljauwse partye/ door de slappe Regering van de Keiserin Margrieta, tussen de Edelen ende Steden van Holland, dat een bederf was van heel Holland, en de Steden van Dordregt, Rotterdam, Delft, Haarlem, Gorcum, met eenige Edelen voor de Cabeljauwse/ en Leyden met vele Edelen waren van de Hoekse party/ ende de Steden en Edelen van de Cabeljauwse party ontboden Hertog Willem wederom in Holland, ende ontfingen hem als Graaf van Holland, ende maakten een Verbond met hem tegens de Hoekse party/ den Brief van het Verbond was gegeven Sondaags op beloke Pinxteren/ dat is op den 23 Mey 1351. Gouth. F. 385. Klein Previlegieboek Fol. 34. Gouth. Fol. 385.

Hier eyndigt het Huys van Henegouwe.

Hier

Nu begint het

HUYS VAN BEYEREN.

1351. St. Maartens dag in de Somer/ zoo was die bloedige Scheeps-Strydt, tusschen de Keyzerinne ende haar Zoon, Hartog Willem, tusschen den Briel en Schravensande, daar veel volks doodt bleef/ en het vloeyde met ebbe en vloet wel drie dagen lang in de Maas, tot voorby Dordrecht niet als bloed/ en de Keyzerin verloor den Stryd/ en vlugten in Engeland, by haar Suster de Koninginne: en Hartog Willem van Beyeren, bezat de Graafschappen van Holland, Zeeland en Vriesland met rust/ en de Keyzerinne bezat doen Henegouwen haar leven lang. Gouth. Fol. 387. Schryveri Fol. 433 en 338. Grooten stryd ter Zee tussen Moeder en Zoon.

1351. Hartog Willems overkomst met zyne moeye Vrouw Johanna Hertoginne van Brabant, wegen het lossen van de gevangene ende eenige andere Schulden die de Steden van Holland moesten betalen/ als Dordrecht, Delft, Leiden, Haarlem, Amsterdam, Gouda, Rotterdam, Alkmaar, Medenblik, St. Geertruydenberg, Schiedam ende Oudewater, dezen brief was besegelt met den Hartog, en alle steden Zegelen, geschreven tot Bergen op den Zoom, des Saturdaags na St. Gillis dag, in't Jaar onzes Heeren 1351. Kleyn Previlegie Boek Fol. 42. Gouth. 393. Accoort van Graaf Willem met zyn Moeder.

1351. Hartog Willem van Beyeren, geeft een brief van quytscheldinge aan de steden van Delft, Haarlem, Leyden, Amsterdam, Alkmaar, Schiedam en Rotterdam, van een Somme van een en dertig hondert Ponden schellingen die deze betaalden aan den Bisschop van Utrecht: den Brief is gegeven op Sondag na Assent vin Domini, in 't jaar onzes Heeren 1351. Groot Previlegie Boek Fol. 14. Quytschelding.

Pardon. 1355. Hartog Willem geeft aan de Stad Rotterdam Previlegie, dat zoo een Burger zyn lyf verbeurt heeft, niet meer sal van zyn eygen goed verbeuren, als zynen helft, ende de andere helft zal zyn voor zyn Wyf, of wettige Kinderen, of Erfgenamen: Ook neemt hy op zyn ontheffen alle de Borgers, die eenige fouten hebben gedaan, staande de Oorlogen met zyn Moeder; ook vernieuwt hy alle oude Previlegien, waar van de Brief aller omstandig in geschreven is, den Brief was gegeven in den Hage, op den 13 dag van Mei 1355. Groot Previlegie Boek Fol. 15.

Quyt-scheelding. 1355. Op het zelve jaar en dag als boven heeft Hartog Willem van Beyeren aen de Stad Rotterdam gegeven een Acte van Indemniteit van sekere Penningen, die de Stad voor Hartog Willem hadde betaalt, den Brief is gegeven in den Hage, den 13 dag in Mey, in't jaar onzes Heeren 1355. Groot Previlegie Boek Fol. 17.

Het Bode Ambagt der Stad weder gegeven. 1357. In dit jaar heeft Hartog Willem van Beyeren aan de Stad Rotterdam het Bode-Ambagt weder gegeven, dat den Baljuw van Schieland, Hendrik Cronenburg, de Stad afhandig hadde gemaakt, en den Brief is van dato des Palmen Avond in't jaar 1357. Groot Previlegie Boek Fol. 17.

HartogAlbregt als Ruwaart van Holland aangenomen. 1358. Op St. Matthys dag heeft Hartog Albregt, tot Rotterdam zynde, den Eed gedaan, als dat hy de Landen en Goederen van zyn Broeder Hartog Willem aanneemt als Ruwaart te bestieren, behoudens het regt van zynen Broeder Willem, en dit wierd met besegelde Brieven van Hartog Albregt bevestigt binnen de Stad Rotterdam, in de tegenwoordigheid van Prins Engelbregt, Grave van der Marke, en veel Ridders en Heeren, den Brief was gezegelt des Maandags na St. Matthys dag in't Jaar onses Heeren 1358. Klein Previlegie Boek Fol. 91.

De Stads Vesten vergroot. 1358. Heer Willem van de Wateringen geeft aan de Stad Rotterdam vryheid om door zyn Ambagt Cool van Beukelsdyk te delven, ende het maken van de Stads Vesten en uytsetten

van

van de Stad Rotterdam, behoudens zyn regt in alle voorvallen die in den Ambagte zullen geschieden naer de Poorteren regt van Rotterdam, om den derden penning daer af te hebben enz. den Brief was gegeven op den 18 dag in April in't Jaer onzes Heeren 1358. Groot Previlegie Boek Fol. 18.

1358. De Stad Rotterdam werd geconsenteert van Hartog Albregt van Beyeren, om de Stad aen de Westzyde door 't Ambagt van Beukelsdyk, en het Noosant uyt te setten met het maken van haar Vesten aldaer / dat buiten de Poorten is gelegen / ende dat Heer Willem van de Watering, ende zyn Wyf Vrouw Johanna van Teylingen is toebehoorende / ende zoo verre als zy luyden met Heer Willem zyn Vrouw verdragen zyn / gelyk als hare Handvesten begrepen hebben: den Brief is gegeven tot Dordregt des Dingsdags na St. Jans Dag ante portun Latinum 1358. Groot Previlegie Boek Fol. 19. De Stads Vesten uitgezet.

1359. In Februarý quam Hartog Albregt uyt Zeeland tot Rotterdam, met veel Ridders en Edelen, ende trok met veele Borgers van Rotterdam na den Hage, ende heeft met alle de Ridders / Edelen en Steden van Holland, met groote magt na Delft getogen / dat hy zwaarlyk tien weken en twee dagen heeft belegert / en groot geweld gebruikt / en veel volk is dood gebleven / zoo dat die van Delft haar moesten overgeven / en hare Muuren en Poorten worden tot den gronden toe geslegt / en nedergeworpen; de reden was om dat zyluyden tegen den Hartog en het Land hadden gerebelleert / en de Sloten Polanen en Binkhorst verbrant / en den Hage geplundert / daar haar dit ongeluk om is overgekomen. Gouth. Fol. 397. Schryveri Fol. 530. Delft belegert.

1361. De Stad Rotterdam accordeert met de Heeren van de Geregte van Salt-Bommel, ende Hendrik van Laswyk, Regter in den Bommel en Tielerwaart, daar zy luyden de Borgers van Rotterdam vry geleide geven om Koren / Turf en alle Haringen te brengen in de Stad van Salt-Bommel: de Brief was gegeven op St. Martyns dag in de Winter 1361. Groot Previlegie Boek F. 20. Accoord met Bommel.

Groote Storm en Water-vloed.

1361. Op St. Marcellus dag heeft het uyt den Noordwesten een sterken stormwind gewaaid/ en het Zeewater vloeide zoo hoog/ dat by gedenken van Menschen niet was geschied/ en daar braken veel Dyken in/ dat 'er veel menschen en beesten verdronken/ ende daar woeyen door de sterke wind veel Torens/ Kerken/ Molens en Huisen aan stukken en om verre. Gouth. Fol. 398.

De Stad werd verdeelt in vier Wyken.

1373. De Baljuw en Schepenen der Stad Rotterdam, verdeelen de Stad in vier Quartieren/ om elk Quartier zyn brugge te maken/ Op deze volgende Ordonnantie: Heer Diederick van Swieten, Baljuw van Delfland, Schieland en Rotterdam, Gysbregt Pietersz Schout/ Vrank Visscher, Gysbregt Bygemansz Zoon, Jacob Mylandz, Geerlof Ponciaan, Willem Wyla Leydenroos, Gillis de Hondt, en Doede Willems, Schepenen/ Vrank vander Sprong, Nicolaas van Swieten en Pieter Venyn, Jan Vemins, Raadsluiden/ deze zyn overeen gekomen met de Wykmeesters van de vier Quartieren/ over het maken van de Bruggens door de geheele Stad/ te weten Wolfert Hugemansz, Pieter Hobben, uyt het Oostvierendeel/ Hobbe Willemsz en Jan Dirkse uyt de Middeldam/ en Hendrik Jansz en Wouter Symonsz uyt het Westvierdendeel/ en Jan Themans en Jan Donckers, uyt den Nieuwpoort: en deze Wykmeesters worden Burgermeesters genaamt/ ende moesten elk in haar Quartier de Bruggens doen maken ende onderhouden tot kosten van de Burgers/ daar zy jaarlyks rekening moesten van doen alles gelyk in de geschreven Ordonnantie breeder staat: den Brief is bezegelt en onderteikent op St. Jans Avond in de Somer in't jaar 1373. In dezen Brief word van de Gravestraat gesproken maar doen was de Botersloot daar voorby en aan gegraven. Groot Privilegie Boek Fol. 20.

1374. Den 13 January was het Water van Maas en Ryn zo sterk van boven uit het Gebergte gekomen / zoo dat veel Landen overvloeide / ende de Ryderwaart brak in / ook de Leckdyk ende veel andere Dyken; zoo dat heel Holland onder water lag / en men voer van de Stad Utregt tot in den Hage, over het heele Land / dat overal onder geloopen was / tot zeer groote schade; dog vroeg in't voorjaar was het heele Land weder droog / zoo dat de Beesten in de Mey wederom in de Landen gingen weyden. In dit Jaar werd Heer Gillis van Bulgersteyn tot Rotterdam gebragt / die voor Gildenburg dood geslagen was / dat Hartog Albregt belegert had / en is tot Rotterdam begraven. Gouth. Fol. 401. Watervloed.

1376. Op den negenden dag van Juny in't Jaar 1376. zoo hebben de Heeren Burgermeesteren en den Geregte der Stad Rotterdam belast aan alle de Wykmeesters ofte Burgermeesteren van de vier vierdedeelen der Stad / dat zy elk in haar vierdedeel zullen doen maken alle de Vleugelen ende wangen van alle de Bruggen / en dat op kosten van elks vierde deel. Groot Previlegie Boek Fol. 23. Ordre om de Brugge te maken.

1376. Des Vrydags na St. Jan heeft eenen Jan Huygen Schaden aan de Stad Rotterdam verkogt een stuk Land van ontrent dertien Hond groot / gelegen in den Ambagte van Schie, op de Oostzyde na de Stad / dat een Leen plagt te wezen van den Abt van Egmont, daar ander Land was voor gegeven; Dezen Brief was bezegelt des Vrydags na St. Jans dag 1376. Groot Previlegie Boek Fol. 24. Een stuk Land gekogt.

1377. Hebben alle de Edelen en Steden van Holland Hartog Albregt als Grave van Holland gehult na de dood van zyn broeder Hartog Willem, die nu in Henegouwen was gestorven. Hartog Albregt Graaf van Holland.

1378. Op dit jaar in't begin is hier een Bagyn Hof begonnen tusschen de Slikvaart en de Delffevaart of Spuyvaart. En Hartog Albregt geeft aan het zelve Previlegie: den Brief is gegeven Ter Bagynhof.

Goes daags na Palm Zondag in't jaar onzes Heeren 1378. Groot Previlegie Boek Fol. 24.

Het Bagynhof gemaakt.

1380. De Heeren Schout/ Schepenen en Raden der Stad Rotterdam geven aan de Meesteresse van het Bagyn Hof en Bagynen een Ordonnantie/ waar na haar zullen reguleeren Vrouwen ofte jonge Dogters/ die op het Bagyn Hof komen wonen. Dezen Brief is open bezegelt met der Steden Zegel voor des Woensdags na beloken Paasschen in't Jaar onzes Heeren 1380. Groot Previlegie Boek Fol. 25.

Van de Windazen tot Overschie.

1380. Alzoo die van Delft en de Stad Rotterdam veel verschillen hadden met het toedammen van de Heulen tot Overschie 300 is by den Hartog Albregt geordonneert/ het Windaas en den Dam tot Overschie weg te doen/ ende een open Heule daar wederom te maken/ en altyd open te houden/ gelyk van ouds was geweest: den Brief is gegeven in den Hage des Vrydags na elf duizend Maagden dag, in 't Jaar onzes Heeren 1380. In dit zelve jaar heeft Hartog Albregt ook door Brieven belast aan de Schout Loef Eynge van Rotterdam, om dat Windaas tot Overschie weg te doen/ ende een open Heule aldaar weder te leggen maken en open te houden: den Brief is gedateert in den Hage op St. Symon in den avond/ in't jaar onzes Heeren 1380. Door deze Previlegie heeft de Stad Rotterdam aan Hartog Albregt in eigen handen betaalt door Jan de Brienen ende Wouter Abberres, Gecommitteerde wegens de Stad Rotterdam, binnen Heusden, de somma van vyfhondert Vranckrykse Vrancken van goude ofte hare waarden/ daar Hartog Albregt een Quitantie van heeft gegeven van dato op St. Maartens dag, in de Winter/ in't Jaar onzes Heeren 1380. Groot Previlegie Boek Fol. 27. en 28.

Een boete tot profyt der Stad.

1381. Daar is in dit jaar verbeurt een boete ten profyte van de Stad Rorterdam, van twee-en-twintig Schellingen en zes penningen/ en dat eeuwiglyk/ verbeurt by eenen Jan Telyus, de Sententie was uytgesproken van Arent Loeff van den Eynge

de

en Jan de Visscher Hendriks Zoon, Pieter Huygen Symons Zoon, Wouter Abbensoons, Jan Dirks Zoon, Willem van der Duyn Loouwen Zoon, en Mattheus Dirks Spitzenzoon, Schepenen/ enz. Ende zo het niet op Bamisse betaalt werd/ zo zal het gepant werden van de reste van Jan Teluyts zyn resterende Goederen/ ofte die verkogt ofte belast waren/ zullen die haar regt daar van verliezen enz. Daar van is den Brief bezegelt des Saturdags na St. Lucas Evangelist in't jaar onzes Heeren 1381. Groot Previlegie Boek Fol. 29.

1382. In deze tyd heeft de Stad Rotterdam met de Ingezetenen van Segwaart en de Rotten eenige moeyten gehad/ wegens het uytwateren door de Stad/ en hebben samen hand gemeen geweest/ daar Hartog Albregt haar vergiffenisse van geeft. Ook geeft hy Previlegie/ dat de Baljuw geen Raden of Schepenen zal mogen maken/ of zy moeten alvorens vyf jaren aan den anderen Poorter zyn geweest/ en in de Stad Rotterdam hebben gewoont. Ook geeft hy aan de Poorteren van Rotterdam Previlegie/ dat geen Vrienden aanspreekelyk zullen zyn van Lemte ofte Doodslagen als een breuke van een Susters kind vyf schellingen/ en voorts gelyk den Brief inhout van dato in den Hage op den dertienden dag van Maart 1382. Groot Previlegie Boek Fol. 30.

Twist tussen de Stad en die van Segwaart.

De Stad verkrygt verscheide Previlegien.

1383. Hartog Albregt van Beyeren geeft aan de Stad Rotterdam het Nieuwland, gelegen op de Westzyde van de Haven der Stad/ eeuwig ende erflyk: maar daar jaarlyks voor te betalen een Erfpagt van zes oude schilden op Bamisse: den Brief is gegeven in den Hage des Dingsdags na Jaars dag, in 't Jaar onzes Heeren 1383. Groot Previlegie Boek Fol. 31.

De Stad krygt het Westnieuland.

1386. Hartog Albregt belast aan de Hoogheemraden van Schieland, dat de Landen van Segwaart, die te voren hare uytwatering hadden door Nieuwerkerk in den Yssel, nu zullen uitwateren in de Rotte, door de Sluyzen van de Stad Rotterdam in de Maze: den Brief is gegeven tot Zirk Zee, in 't Jaar onzes

Het uytwateren van die van Segwaartdoor de Stad Rotterd.

Hee

Heeren 1386. den dertienden dag in Mey / daar de Hooheemraden terstont hebben mede voortgevaren / ende de gemeene Buren van Segwaart hebben haar met de Heemraden verbonden / met bezegelde Brieven / gelyk als blykt by de twee bezegelde Brieven by die van Segwaart gepasseert / beide gegeven op den drie-en-twintigsten dag van Mey 1336. Previlegie van Schieland Fol. 26. en 27.

Een Vaatt van Overschie tot in de Maas. 1389. Hartog Albregt geeft bezegelde Brieven om een vrye Vaart te graven van Overschie tot in de Maas, ende door de Maasdyk by Schoonderloo een Sluys te leggen / en Huizen te stigten ende te timmeren / dat het begin van Delfshaven is: den Brief is gegeven op ons Vrouwen dag Nativitus in't Jaar onses Heeren 1389. Klein Previlegie Boek Fol. 48. Gouth. Fol. 414. De Brieven zyn te zien Boxh. pag. 148, 149, 150, 151.

Confirmeert de oude previlegien. 1389. Hartog Albregt van Beyeren confirmeert aan de Stad alle voorgaande Previlegien met bezegelde Brieven / gegeven in den Hage, op St. Nikolaas dag, in 't jaar onzes Heeren 1389. Groot Previlegie Boek Fol. 31.

Uitwateren van de Sluyzen. 1390. De Hoogheemraden van Schieland verkrygen de Wateren Spoejen en Sluyzen door de Stad Rotterdam, en de Wateren door die Sluyzen van Schoonderloo, ofte die daar mogten door wateren / met nog andere Previlegien / die Hartog Albregt haer luyden geeft / met den Brief gegeven in den Hage, op St. Mauritius dag in't jaar onzes Heeren 1390. Previlegie van Schieland Fol. 29.

1391. Als de Steden van Holland met de Onderzaten van de Heer Van Arkel tegen die van Dordregt groote moeyte hadden over het Stapelregt / ende malkander groote schaden deden; zoo heeft Hartog Albregt van Beyeren, alle de Steden van Holland in den Hage ontboden / met den Heere Van Arkel, en de Steden van Dordregt, maar die van Dordregt en wilden niet komen / zoo heeft Hartog Albregt hier van Brieven gegeven / ende dit is het begin enz.

Doen

- - - Doen kond allen luyden, want een geschil ende twedragten langen tyd gestaan ende geweest is tusschen onze goede Steden, als Haarlem, Delft, Leyden, Amsterdam, Rotterdam, Alkmaar, Schiedam, Geertruydenberg, Oudewater, Vlaardinge, Schravesande, Naarden, Medenblik, Enkhuyzen, ende onzen Lieven Neven Otto, Heere van Arckel met zyn Steden ende Poorteren der Stad Gorinchem ende outste Dorpen, deze zullen vry en vrang wezen, als Akersloot, Uytgeest en Wormer, van alle regten des stapels van Dordregt. Hier van heeft Hartog Albregt bezegelde Brieven gegeven in den Hage op den Drydag na Jaars dag in 't Jaar onzes Heeren/ 1393. na de loop van onzen Hoven/ en Hartog Willem van Beyeren, Confirmeert de zelve Brief van zyn Vader tegen het Stapelregt van Dordregt, den Brief hier van is gegeven in den Hage, Sondaags na St. Victoris dag in 't Jaar onzes Heeren 1394. dezen Brief voorschreven/ staat van woord tot woord. Kleyn Previlige Boek Fol. 95 en 102. Boxhorn. Pag. 81. Vrydom van het Stapel van Dordregt.

1395. De Stad van Rotterdam verkrygt Previlegie van Hartog Albert van Beyeren, dat alle breuken die verbeurt zyn ofte verbeurt werden/ den Balliuw ofte den Schout van Rotterdam, binnen een jaar na dat de breuken binnen de Stad zullen geschien moeten beregten ofte de gene die de foute begaan hebben zullen van dezelve vry en ontslagen zyn/ en zoo enige Poorter van Rotterdam een dag geleit werden van den Hoogsten binnen de Stad rakende zynen lyven/ die waarheid zal moeten onderzogt werden van de Seven Schepenen van Rotterdam. Groot Previlegie Boek Fol. 32. Van de Boeten.

1395. Item zoo geeft Hartog Albregt ordre dat die Dobbelscholen binnen de Stad Rotterdam na de dood van Jan Metz den Cocq niet meer zal mogen zyn binnen de Stad / en dat niet meer zal mogen gedobbelt worden op zekere boeten waar van Hartog Albregt bekent voldaan te wezen/ van een bede die de Stad aan den Hertog voldede/ wegens zyn Houwelyk dat hy hadde gedaan Dobbel-schole.

daan met Margreta des Graven Adolps Dogter van Cleef hier van zyn van hem bezegelde Brieven gegeven in den Hage op den vyfden dag in Juni in 't Jaar onzes Heeren 1395. Groot Previlige Boek Fol. 32.

Visserye. 1397. Hartog Albregt geeft aan eenen Otto vander Poerten de wateren te bevisschen van de Schod-deuren van de Speupen en van de Steenebruggen agter het Gasthuis tot de Vesten toe / tot zynen profyten: en belast aan Schout en Schepenen den voorschreven Otto niet te verhinderen ofte hem daar over moejenisse aan te doen ofte laten geschieden tot wederzeggen toe: den Brief is gegeven in den Hage op onzer Vrouwen avond Conceptio 1397. Groot Previlegie Boek Fol. 33.

1400. In dit jaar is Vrouw Jacoba geboren de eenige Dogter en Erfgenaam van Hartog Willem en haar Moeder was Margriet Hartog Anthoni Suster. Gouth. Fol. 430 en 435.

Renten gegeven hoe en waarom. 1401. De Stad Rotterdam heeft aan den Hartog Albregt van Beyeren gegeven op renten vyftienhondert goude Schilden om den Oorlog te voeren tegen Heer Jan van Arckel die Rentmeester van den Hartog hadde geweest en wilde geen rekening doen / en Hartog Albregt geeft die van de Stad Rotterdam daar voor te zullen ontfangen anderhalf hondert Schilden jaarlykze renten die de Stad zal ontfangen eerstelyk de jaarlykze bede en bottinge die de Steden de Hartog jaarlyks moet geven / en nog agtentwintig Ponden 's jaars van de Oost wind Molen / en ses Ponden 's jaars van 't Westnieuwland buitendyks aan de Westzyde van de Hoven / en dan nog tien Schellingen 's jaars van een Erf agter 't Gasthuis / en de huure die jaarlyks inkomt van de Wage en Mate en Gruite binnen der Steden / en zal alle jaren de voorschreven Pagten en Renten ontfangen van de goederen voorgenoemt / gelyk als de Quitantie van den Hertog zegt / op St. Adolphus te ontfangen / en zo veel ontfangen werd / zal de Stad aan den Rentmeester betalen volgens Rekeninge / en zoo daar te kort quamen zal den Rentmeester aan de Stad Rotterdam moeten uitkeren: den

Brief

Brief en Quitantie is gegeven in den Hage op St. Adolphus dag in 't Jaar onzes Heeren 1402. en den Hartog Willem zyn Zoon Confirmeert dezelve Brief en den Rentmeester van Noord-holland, Dirk van Hodenpyl geeft hier van een Brief van Renunciatie als voorschreven staat/ den Brief was gegeven in den Hage op St. Jansavond in 't Jaar onzes Heeren 1402. Gouth. Fol. 412. Groot Previlegie Boek Fol. 34. en 36.

1402. Komen die van Gorkum over de Leck en Krimperwaard daar zy zeer groote schade deden met roven en brandstigten/ en namen veel beesten en goederen mede en sloegen en vogten tegen die van Dordregt en Schoonhoven, die haar de roof wilde beletten/ en daar werden van die van Dordregt en Schoonhoven veel gevangen en dood geslagen/ en togen met de buyt naar Gorkum, maar die van Rotterdam en Schiedam dit vernemende vergaderde veel Schepen en gewapent Volk/ en trokken met groot geweld in dit Land van Arkel en van Gornichem, en beroofden en verbranden het heele Land door dat'er niet over en bleef/ en quamen met groot goed en rykdom en beesten met groote Victorien eens t'huis. Gouth. Fol. 413. Boxhorn Pag. 271.

Het land van Arkel geplunderd.

1402. En Hartog Albregt heeft doen aan de Stad Rotterdam wederom gegeven/ het ambagt van het Bierbergen, het Bode ambagt/ Schryf ambagt/ de Schoole en Kosteryen, want de Schoole en Schryf ambagt hadde Graaf Willem van Henegouwen gegeven aan eenen Pieter Marren, en daar naar eenen Heynderik Jan Pieterzoon in't jaar 1336. het was tot nu toe by de Graaflykheid vergeven/ en bedient van luiden die den Grave van Holland daar toe hadden verkooren en van de Stad zoo lange was verbreemt geweest/ gelyk de Brief breeder is sprekende/ die gegeven is op den zevenden dag October in den Hage in't Jaar onzes Heeren 1402. Deze voorschreven Brief heeft Hartog Willem in allen deelen en woorden geconfirmeert in aller manieren als zyn Vaders Brief daar van is luydende/ dezen Brief was gegeven in

De Stad krygt verscheyde giften wederom

den Hage op St. Symons dag 1402. Groot Previlegie Boek Fol. 4. 37. en 39.

1403. Hartog Albregt geeft de Kosters die de Kosteryen bekleden binnen Rotterdam en van hem waren daar in gesteld eenen Jan Heynderikze van Linnen en Dirk Snoey Janzen, deze verkrygen in de plaats een Capelrye van onze Lieve Vrouwen Outaar binnen den Briel, en laat alzo weder de Kosteryen aan de Stede Rotterdam, deze Confirmatie van Hartog Albregt was gegeven in den Hage op den agttienden Febzuari 1403. Groot Previlegie Boek Fol. 39.

De Kosterye.

Gorkum werd Belegert.

1403. Op St. Pieter en St. Paulus dag / in 't leste van Juny den negen en twintigste zoo zyn veel Borgers van Rotterdam met veel andere Steden van Holland, Zeeland, en Vriesland, en veel Ridders en Heeren / met Schepen en te voet en te paarde voor Gornichem gekomen / en Hertog Albregt met zyn Zoon Willem van Beyeren en aller magt hebben het sterk Belegert / wel twaalf weken lang tot half September / daar veel gevogten werd / en daar werd Vrede gemaakt door Jan van Beyeren Elect tot Ludick Hartog Albregts Zoon die zeer veel om de Vreede hadde geyvert: Benevens Heer Arent van Leyenborg, met Heer Hacke van Outshoefsden, Ridders: Met meer andere Edelen, Ridders en Schiltknapen, ende maekten daer eenen pays in dezer manieren: Als dat Hartog Albregt met zyn Zone / de Grave van Oostervant, zoude komen binnen der Steden / ende den Heere van Arckel zoude eenen Voet-val doen / en bidden den Heere om genade / ende dat men des Hartogen Banier upt dat Slot zoude steken / eenen heelen dag lang / tot een teyken der Victorien. Gouth. Fol. 413. en 415. Boxh. Pag. 272.

Watervloede en Storm wind.

1403. In 't leste van 't jaar was het een Stormwind / in 't begin van November uit den Noordwesten en het verbreyden zoo hooge / dat veel Dyken door zyn gebroken en Holland en heel Waterland ley onder water. Gouth. Fol. 414.

1407.

1407. Hebben de Steden van Rotterdam met eenige Steden van Holland aan Hartog Willem van Beyeren betaald een duizent en vyftig Engelsche Nobelen lyf Pentsioenen over jaarlyks die hy heeft gebruikt op de huldinge van den Landen van Arckel, Gorkum en Leerdam, en den Hartog Willem heeft deze Stad Rotterdam en andere Steden van Holland deze voorschreven penningen bewezen te Ontfangen op de Rentmeesterschappen van Kennemerland en van Vriesland, en deze penningen van den Rentmeester te ontfangen voor alle schulden/ tot dat de somme zal betaald zyn/ en om alle schaden en kosten daarom te doen/ den Brief hier van was gegeven op den lesten dag in May in den Hage in 't Jaar onzes Heeren 1407. Groot Previlege Boek Fol. 40. Gouth. Fol. 422. Lyfpensioenen.

1407. Hartog Willem van Beyeren geeft met brieven de Vryheden en Regten aan de Poorteren van Rotterdam, dat zoo zy luiden buiten haar Stad misdeden ofte in breuken quamen te vallen en wederom onbesaakt in de Stad konde komen/ zoo zullen zy daar Vonisse van Schepenen van Rotterdam van dulden en gedoogen zonder anders eenig letsel ofte correctie te lyden/ den Brief hier van is gegeven in den Hage op den anderen dag in Februari in 't Jaar onzes Heeren 1407. Groot Previlegie Boek Fol. 41. Vryheden en Regten.

Onder de Regeeringe van Hartog Willem van Beyeren, omtrent deze tyd/ in een groote overwinninge der Hollanders tegen de Gelderse, geschiedde/ volgens het Verhaal van Gouth. Pag. 424. een zeldzaam voorval: Wonderlyk en Avontuurlyk was deze vlugt der Gelderse, want daar was 'er veele die de Maaze overvaaren en zwemmen wouden/ die verdronken. Nu hoort een Avontuur/ dat lachens waerdig is: In deze Nederlage en weglooping waren zeven Gelderse byeen/ die alzoo verbaast waren in 't loopen/ dat zy niet wisten waar henen zy hen keeren zouden/ en quamen in het Dorp van Heechuisen, dat zy verbrand hadden/ en verbergden hen in een Verkensschot. Als nu Klugtig voorval.

de Nagt aanquam / en het donker begon te worden / quam die Sogh / en stiet met haren muile aen die deure / om daer in te wezen; de Gelderse, die in het Verkensschot lagen / waren zeer verbaart / en meenden dat het hare vyanden waren die ze vervolgden / riepen met luyder stemmen: Wy geven ons, Wy geven ons: ende slaat ons niet dood, maar neemt ons gevangen. De Landluyden dit gerugt horende / quamen zeer snellelyk den Sogh haar Hooftman te hulpe / en namenze gevangen.

De Suster van Penitentie. 1408. Schout Borgemeesteren en Schepenen en Raden der Stad Rotterdam nemen onder haar bescherming en protectie / de Devoote Maagden en Weduwen die geheten zyn de Susteren van Penitentie die door haar penningen en met hulpe / van de goede Ingezetene / een huizinge hebben getimmer in de s'Gravestraat aldernaast Willems Gysberts Zoons huis / aan de Noordzyde / en deze Susters waren vry van alle Schatten / Accynssen en ongelden / met nog andere Vryheden / gelyk als de Brief daar van uitwyst gegeven op onzen Vrouwen avond naar Frynitar in 't Jaar onzes Heeren 1408. Groot Previlegie Boek Fol. 42.

Jaar Markten tot Mechelen. 1409. De Stad Mechelen zend een open brief aan de Heeren van de Stad Rotterdam, hoe dat zy verkregen hebben twee vrye Jaarmarkten, den eersten 's Maandags voor Ascensions dag / den tweeden op den zeventwintigste dag van September / verzoeken verder en nodige de Koopluiden van Rotterdam alle jaren op haar luiden Jaarmarkten, den Brief is geschreven in Mechelen den twintigsten dag van December 1409. Klein Previlegie Boek Fol. 82.

Obligatie. 1410. De Stad van Rotterdam heeft aan Hartog Willem van Beyeren gegeven een somma van twee hondert Vrankrykse Kroonen op Obligatien / en de Heer Gerrit van Stryen, Heere van Sevenbergen, blyft als borge voor de somme / gelyk den brief verder uytwyst / daar Hartog Willem die als een Obligatie passeert / en Gerrit van Stryen als borge: den brief is gegeven in den Hage, den vier en twintigsten dag in December

in't

in't Jaar onzes Heeren 1410. Groot Previlegie Boek Fol. 44.

1412. De Stad van Rotterdam verkrygt veele en verscheyde Vryheden van Hartog Willem van Beyeren. In den eersten zo heeft hy haar Vryheden vermeerdert / van de Westpoort aen weederzyde den Dyk uyt tot halve Maze toe / en aan wederzyde de Dykstoot / en tien Gaarden aan beyde zyden / en van de Oostpoort regt uyt tot het half Maasdiep toe / en alle het Land en Water tusschen den weg en de Oostpoorthuys / tot in de halve Maaze toe / enz. en daar binnen. Voort zoo geeft Hartog Willem de Stad vryheid de Rotte geheel langs tot de Broekheulse Watering toe / en tien Gaarden aan beyde zyden: Voorts alle hare Vryheden van ouds / met het Ambagt van Ruybroek, mede tien Gaarden in den heelen ommegang / behoudelyk elks Ambagtsheer zyn regt: En verders de twee Jaarmarkten, die de Stad van Rotterdam van ouds heeft gehad / steld Hartog Willem in des Stads believen / om haarluy begeren mede te doen / tot Stads profyt en oorbaer / daer voor zal de Stad jaarlyks moeten betalen op Bamis dag, zes Ponden Hollands. Verders zullen de Poorters in alle Markten vry mogen varen en keeren / zonder van Bruggen of Tollen iets af te geven: Ook zal alle Bastaerden Goederen / die binnen deze Stad besterven / Erven op hare geregte Erfgenamen gelyk als of zy van een wettig Bedde waren / en zo zy voor haer Vader sterven zonder blykende geboorten / dan zal de Vader wederom nemen alzulke Goederen / als hy hem gegeven hadden / en het andere Goed zullen erven de regte erfgenamen / als voorschreven; en zoo daar geen Erfgenamen waren / zoo zullen de Goederen komen aen de Kerk / aan 't Gasthuys / en aan 't Heylige Geesthuys / elk even veel enz. Groot Previlegie Boek Fol. 45.

Uitzetten der Stad,

Schouw van Ruybroek.

Jaarmarkten,

Bastaards Erffenisse,

De Stad zal de Schod-deuren en Sluyzen openen en schutten behoudens het regt van de Hoogheemraden van Schieland.

Schod-deuren en Sluyzen.

De Poorteren der Stad mogen ook Voogden kiezen over hare Kinderen die zy believen / mits dat de Voogden jaarlyks rekening doen moeten aan de Geregten der Stad.

Voogdy.

De

Schepenen zullen alle regtzaken beregten. De Schepenen der Stad zullen alle Regtzaken by Vonnisse beregten / ook wat zaken dat het zouden mogen zyn / die binnen der Steden vallen of geschieden / zonder iemand anders hem daer af te bewinden.

Keure van Neringen, buiten de Stad enz. Ook zal niemand vermogen te Bakken / Brouwen / Tappen nog geenerhande Neringen te doen of verkoopen / op drie honderd Gaarden naar aan de Stad Rotterdam voorschreven / op een boete van vyftig Ponden / zoo dikwils het bevonden zal werden / de eene helft aan den Hartog, en de andere helft tot behoeven der Stad: Alle deze Vryheden en Previlegien heeft Hartog Willem met Brieven bezegelt in den Hage, den twintigsten dag in Augustus 1412. Groot Previlegie Boek Fol. 45.

1413. In Juny voor St. Jan quam Hartog Rynout, Hartog van Gelder, met veele Heeren van Utregt de Leck af hier op Rotterdam, en reysden zoo na den Hage by Hartog Willem, daar zy wel onthaalt werden. Gouth. Fol. 427.

1416. In dit Jaar quam de Keyzer Sigismond van Dordregt tot Rotterdam, en voer alzoo naar Engeland tot Londen, daar Hartog Willem met veel Edelen en Heeren de Keiser is gevolgt na Engeland, om Vrede te maken tusschen Vrankryk en Engeland. Gouth. Fol. 433.

Lyfpensioen voor Vrouw Jacoba. 1417. De Steden van Haarlem, Delft en Leyden, hebben opgenomen een somme van vyf hondert negen en twintig en een half Engelsche Nobelen / Lyfpensioen voor Vrouw Jacoba, Gravinne van Holland, om haar hier van te kunnen bedienen in de Belegering van Dordregt, en voor deze sommen van Penningen verbonden zig ook de Steden van Amsterdam, Gouda, Alkmaar, Rotterdam, Schiedam, Hoorn, en Oudewater, en Vrouw Jacoba van Beyeren gaf hier van bezegelde Brieven / die de voornoemde Steden aangenomen hebben. Den Brief was gegeven in den Hage, den agtsten dag in January in't Jaar onzes Heeren 1417. Groot Previlegie Boek Fol. 47. Gouth. Fol. 438. Boxh. Pag. 78.

1417. De Schout/ Schepenen en Raden der Stede van Rotterdam geven aan het Gasthuys een Ordre of Ordonnantie in het aannemen van de Proveniers/ daar de Stad aan 't Gasthuys bezegelde Brieven van heeft gegeven: den Brief is gegeven den zesden dag in Maart 1417. Groot Previlegie Boek Fol. 48.

Gasthuys en Proveniers.

1418. De Heeren van Rotterdam geven de veertig Schutters verscheide Giften en Voordeelen/ als ten eeuwigen dagen den Afslag van de Visch binnen de Stad/ zo gelyk het register van de Stad inhoud/ te weten van elk Pond Hollands, zullen zy hebben acht Penningen Hollands, alle de Visscheryen te mogen bevisschen/ van de Sluysen tot Overschie toe/ en alle de Vesten rondom de Stads Muuren/ en ook tot Teergeld als zy voor de Stad uytreyzen zullen/ zestien Penningen Hollands, en alle jaar een Mengelen Rhynschen Wyn op St. Maartens Avond, en krygen den Doel wederom met alle toebehooren/ als zy die voortyds hadden gekogt en bezeten/ en vry van Accyns van Bier en Wyn die zy luyden in den Doele zullen drinken: En voort zo geeft de Stad aan de veertig Schutters een Reglement/ waar na zy zig hebben te reguleren: En dezen Brief is de zilveren St. Joris genoemt/ en is gezegelt met het Stads Groote Zegel/ in groenen Wassche onder uythangende/ en gegeven op den achttienden dag in Mey 1418. De origineele Brief werd nog by de Kapiteinen van de Stad tot dezen dage ongescheurt bewaart. Klein Previlegie Boek Fol. 55.

De veertig Schutters de Afflag van de Visch.

Visschery.

Teergeld

1418. Heeft de Stad Rotterdam, met de Steden van Amsterdam, Gouda, Alkmaar, Schiedam, Hoorn en Oudewater, met de drie Steden van Haarlem, Delft en Leyden, geaccordeert/ en met bezegelde brieven malkanderen belooft te helpen dragen de schuld/ die de drie voorschreven Steden tot haar lasten hadden genomen van zekeren Lyfpensioen van Vrouw Jacoba van Beyeren opgenomen ter somma van vyfhondert negen en twintig en een half Engelsche Nobelen: den brief was bezegelt met

Accoort van de Steden over het Lyfpensioen van Vrouw Jacoba.

D der

der Steden Zegelen voorschreven op den anderen dag in January 1418. Groot Previlegie Boek Fol. 50.

Beleg van Dort.

1418. Hebben de Burgers van Rotterdam, de Stede van Dordrecht helpen belegeren / met alle de macht van Holland en Brabant, en togen op den Dyk van Papendrecht, maer zy moesten Dordrecht wederom verlaten / en daer bleef veel volk doodt en gevangen. Gouth. Fol. 438. Boxhorn. Fol. 81.

Jan van Beyeren neemt Rotter dam met verraad in,

1418. Na dat Hartog Jan van Beyeren, Dordrecht soo van de Belegering hadde verlost / zoo heeft hy met eenige bekenden binnen Rotterdam overleyd / hoe hy die Stad best mogt innemen / die hy met stilheid quam over vallen / ende met de hulpers van binnen werden zy meester van de Stad / op St. Victoris dag, en de Hartog Jan van Beyeren quam met veel Krygsvolk tot Rotterdam ende heeft daar langen tyd Hof gehouden / ende lied hem als regte Lantheere van den Landen aldaar hulde / en bleef daar om te mogen Delft en Gouda innemen / maar Vrouw Jacoba die bezetten de Steden van Delft, Schiedam en Gouda, tegen Rotterdam daar veel geschermuts werden / en de Maas en ter Zeewaart was het niet te varen / maar zeer onveyl; daar werd veel schaden gedaan te water en te lande / en om dese ongelukken te verhoeden / zoo is van partyen een dag geleit binnen Workum, op St. Andries dag, ende daar werd een accoort gemaakt. Gouth. 439, 440. Schriveri Fol. 541, 542.

Werd als Landheer gehuld.

1418. Dat Hartog Jan van Beyeren zoude behouden de Stadt van Dordrecht, Rotterdam en den Briele, met al haar regten Jurisdictien: De Steden van Gorkom met de Heerlykheit en Landen van Arkel, Leerdam en Schoorevoort, het Land van Voorne, de Heerlykheit van Woerden, erflyk. Gouth. Fol. 439. Boxh. Fol. 82

Accoort van Vrou Jacoba en

1418. Dese Steden zouden hy te leen ontfangen van Vrouw Jacoba en nog zoude hy in twee jaren ontfangen hondertduisent Engelsche Nobelen / en hy zoude drie jaren lang Stadhouder wezen / over

over Holland, Zeeland en Vriesland, en in alle die Steden alle Ampten ordonneren en stellen / de eene helft uit den Name van zyne Nigte / en de andere helft uit zynen Naam na zyn goeddunken / dit alles niet langer als drie jaren / ende dit worde alles beschreven ende bezworen op den negentiende dag van Zelle 1419 / ende daar zyn brieven van Vrouw Jacoba aan de Steden van Rotterdam, ende andere Steden hier van gezonden / gelyk de brief uytwyst / den Brief is gegeven den eersten April binnen Workum 1419. Klein Previlegie Boek Fol. 54. Boxh. Fol. 82.

Jan van Beyeren.

1420. Zoo is van Rotterdam getrokken Hartog Jan van Beyeren met veel Edelen en Borgers na de Stede van Gouda en is met een groote magt voor Leyden getogen daar hy voor en na Paasschen verscheide Slooten en Kasteelen heeft om verre gesmeten / en heeft op May Leyden heel nauw belegert / dat wel negen Weken lang duurden / en daar werd een Vrede gesloten / maar alle de Rotterdammers quamen niet 't Huys / want die van Utregt hadden eenige gevangen / en daar wierd een geschreven accoord gemaakt. Gouth. Fol. 441. Boxhorn Fol. 191.

Leyden belegert.

1420. Op dit jaar trokken die van Rotterdam met die van Dordrecht, en andere Steden / voor Geertruydenberg, dat met het slot wel segen twintig weken lang belegert bleef / en wierd ingenomen / en gegeven aan Hartog Jan van Beyeren, ende de Stad Geertruidenberg werd op St. Lamberts dag verbrand. Gouth. Fol. 442, 443. Boxh. Fol. 285.

Geertruidenberg wert ingenomen en verbrand.

1421. Op St. Elizabets nagt was het zoo breesselyk een Storm en onweer / ende het water vloeyde zoo hoog dat in Holland, Zeeland, Vriesland en Vlaanderen, en byzonder den Dyk tusschen Geertruydenberg en Dordregt, daar een schoon Vrugtbaar Weyland binnen lag / daar wel twee en seventig Parochiekerken in stonden / en sommige Ridders Hoffteden, daar woonden ook eenige Edelen / die alle ontgoed en verarmt wierden / en dus het Land ruymde / en gingen dienen / veel gingen 'er brood bidden /

Groote Watervloed.

Schade daar door veroorzaakt.

dat ryke en treffelyke Mannen plegen te wezen; want dat Land bleef doortrypende onbedykt / waar door al die Kerken / Slooten / Huyzen / en veel duyzende Menschen verdronken. Desgelyks is ook doorgebrooken den Dyk te Petten, daar ook zeer veel schade en jammers is geschied / en ontellyk veel Menschen en Beesten verdronken zyn: Want als den Dyk van Petten, daar de Kerk aan stond / begon te scheuren / is eyndelyk de Kerk ter neer gestort / daar wel vier hondert Menschen in gevlooden waren / dewelke eylaas! alle te samen zyn gebleven. Deze Storm was zoo groot / dat dus niet alleen Dordregt is afgetrokken geworden van het Vaste Land, maar heeft ook byna geheel Zuid-Holland verdronken. Verscheyden oorzaken werden hier van gemeld. Eenige hebben gezeid / dat dit veroorzaakt is geweest door een schelmstuk van een Boer. Andere vertellen / dat een zeer felle en wreede Tempeest / den Dyk / die in't midden was tusschen Geertruydenberg en Dordregt, doorgebroken is met dien storm van Wind en Wateren. Maar de allerwaarschynlykste oorzaak is het navolgende Placcaat of Handvest:

Oorsaak ondersogt.

WILLEM, Hartog in Beyeren, enz. doen condt allen Luyden; want wy verstaan hebben, dat een Zyl ende Watergank gelegen is in den Ambagte van Wieldregt, in die Achthoven, die men tot veel tyden toe plagt te houden (alsoo dat het water synen loop niet hebben en mogte) daar by Wy ende veel onser goeden Luyden grootelyks by beschadigt werden, ende niemant by beholpen nog gevordert en was. SOO IS'T, dat Wy daarom ende overmits beden willen Onsen Lieven Getrouwen des Heeren van Sevenbergen, die een Ambagts-Heer aldaar is, gegeven en geconsenteert hebben, geven ende consenteeren mitsdesen Brieven, Onsen goeden Luyden van Wieldrecht in de Achthoven voorsz geseten, datse ten eeuwigen dagen den voorsz Zyl ophouden sullen, ende dat Water synen gang daar deur sullen laten hebben, tot allen tyden als hen des geneucht, ende oirbaar dunkt, sonder onsen Dykgrave ofte Heemraat, als die

nu

nu zyn oft namaals wesen sullen, ofte ymanden van onsen wegen hem des te bewinden in eenigerwys: Want Wy voor Ons ende voor Onsen Erven onsen goeden Luyden voorsz en heuren Nakomelingen, dat vaste ende gestade houden willen hebben teo Eeuwigen dagen; Soo hebben Wy in kennisse hieraf desen Brief bezegelt enz. Gegeven in den Hage den twintigsten dag in Februario in't jaar MCCCC ende XIIII.

Daar wert derhalven grootelyks vermoet / dat hier door den Inbreuk van den Grooten Waart is veroorzaakt / alzoo door de Zyl hier in vermelt / het Water des Nagts in 't Land is geloopen / alzoo de Huysluyden zorgeloos waren daar na te zien / zynde het opzigt hier van / den Dykgrave en Heemraden benomen. Dit Land agter Dordregt werde genoemt den Grooten Waart, en was zeer laag en Moeragtig / waarom dat het niet weder bevorst en konde werden; te meer alzoo de Inlandsche Oorlogen in Holland niet al bevredigt en waren / hoewel Hartog Philips van Bourgondien eenige Handvesten gaf / belovende zyn Neerstigheid te doen om het Land weder te bevorsen. Gouth. Pag. 446. Boxh. pag. 85. Vander Houve Cronyk Fol. 85. En seer waarschynelyk gevonden.

1422. De Stad van Rotterdam, met de Ingelanden van den Broek, Bergpolder en Blommersdyk, en aan de Westzyde van de Vaart, hebben eenige questie over het maken van de Spoeye dat door de Heeren Hoogheemraden by tusschenspreken is geaccordeert / en de Ingelanden moesten aan de Stad betalen in vier payen / de somma van twee hondert Engelsche Nobelen in gouden / ofte andere gelden / haar waarden / de eerste paay van vyftig Nobelen op St. Jans dag in de Zomer / de tweede paay op St. Bavo, en de twee anderen op St. Jan en St. Bavo, als boven: hier van zyn bezegelde Brieven gemaakt / den zesden van de maant Maart 1422. tot Rotterdam. Groot Previlegie Boek Fol. 51. Accoort wegens de Spoeye.

St. Andries Kerk. 1423. Den vyf en twintigsten July / regt op den Middag / is het Dak met de Balken van St. Andries Kerk een gedeelte ingevallen; en doen het viel was het stil en warm weder: Deze Kerk stond op 't Rosant, beneden den Dyk / en men heeft doen op dit Jaar / en het volgende Jaar 1424. aan de Fondamenten van de St. Laurens Kerk sterk beginnen te metselen en werken / die al in de Jaren 1412, 1413 en 1414. was begonnen / en om dat het werk beter zoude voortgaan / zoo werden de Ingezetenen die boeten of breuken quamen te verbeuren / gecondemneert in verscheide duyzent Bakstenen, of Kalk, tot behoef van de Kerk na de eysch van het Delict, dat zy hadden gedaan / of boeten die onder malkanderen quamen te vallen / gelyk klaarlyk gelezen kan werden in den Brief van de veertig Schutters / die gegeven is in den Jare 1418. op den achttienden dag in May / die nog in handen van de Kapiteynen bewaart word / en is genaamt den Zilveren St. Joris. Klein Previlegie Boek Fol. 55.

St. Laurens Kerk werd voortgemetselt.

Snellen voortgang en hoe.

Arnoldus van Rotterdam. 1424. In dit Jaar heeft geleeft Arnoldus van Rotterdam, hy was een Geleerd Man / en heeft verscheyde dingen geschreven / van welk het voornaamste Werk is een Boek geschreven van de zeven Eeuwen der Weereld / dus van de Geschiedenissen die geheele tyd de Weereld door bedreven: na de getuygenisse van Valerius Andreas tot Leuven, bewaart in St. Maartens Klooster, is in twee Deelen of Boeken / en geintituleert Vaticanus, en begint in het beginsel van dit Werk van zyn zelfs leven aldus:

1424. In dit jaar, ontrent den Feestdag van Maria Magdalena heb ik door myn zelven Arnoldus van Holland, van Rotterdam, Doctor in de Kerkelyke Regten, in het Klooster van Groenendal, geprofessyt van d'Ordre der Canoniken Reguliers in het Sonnen Bosch by Brussel, geschreeven ende volbragt; ende hebbe ook personelyk byeen gevoegt verscheyde Boeken ende History-Schryvers, die ik gezien ende gehoort hebbe in Italien, soo te Bo-

Bononien, als tot Padua als ik daar was ſtuderende enſ. Boxh. Pag. 267.

1424. Hebben de Steden van Holland, Zeeland en Vrieſland Hartog Jan van Braband gehuld als Heer van den Lande / en Regte Mombaar en Voogd van Vrouw Jacoba, en ſtelde tot Rotterdam zynde / een Stedehouder over de Landen van Holland, Jonkheer Jacob van Gaesbeek, van aloud Wyk te Duurſteden van Putten en Stryen, en Erf-Maarſchalk van Henegouwen, en Hartog Jan van Braband is op den zesden Maart wederom na Braband gereyſt op Dordregt en zoo voort / en de Heer Jacob van Gaesbeek bleef nog eenigen tyd tot Rotterdam, en toog zoo na den Hage. Gouth. Fol. 448.

Hartog Jan van Braband gehuld.

Jacob van Gaasbeek Stadhouder.

1425. In de Vaſten heeft de Heer Jacob van Gaesbeek tot Rotterdam veel Volk vergadert van alle de Steden van den Landen / behalven de Steden van Gouda, Oudewater, den Briel en Zirk-Zee, die de party van Vrouw Jacoba hielden / die op dezen tyd Schoonhoven met het Slot hadde laten innemen / door Heer Floris van Kyſhoek, en de Heer Jacob van Gaasbeek is daar met magt van Volk en Oorlogsmagten wederom voor de Stad van Schoonhoven gekomen /, en die vaſt belegert wel vier en twintig weken / daar veel Volk bleef / en die van Schoonhoven zyn op eenen Nagt met Schepen uyt de Stad gekomen voor de Stad Rotterdam, en namen daar veel Schepen met goed geladen / die naar het Beleg van Schoonhoven zoude varen / en naar andere Steden: De Burgers van Rotterdam zyn haar met de Vloed gevolgt / met groote couragie / maar werden zoo wel ontfangen ontrent Krimpen, dat die van Rotterdam de vlugt moeſten nemen / en den buyt met haar Stads Vaandel en veel gevangene / die van Schoonhoven moeſten laten en zien henen varen / die met Victorie binnen quamen / en Schoonhoven werd van de Belegering ontſlagen / en het Leger brak op / ontrent St. Jans onthoofding, den negen en twintigſten Auguſty 1425. Gouth. pag. 450. Boxh. pag. 279, 280.

Schoonhoven ingenomen, en weder belegert.

Die van Rotterdam geſlagen.

1425.

De Dyken worden doorgesto ken, en Schieland word onder water gezet.

1425. Zoo is op den zesden dag May Hartog Philips van Bourgondien tot Rotterdam, als Voogd van den Lande gehuld/ en is zoo door heel Holland gereyst en aangenomen/ als Mombaar en Voogd van den Lande, en heeft aan de Stad van Rotterdam alle haer Previlegien geconfirmeert en vernieuwt/ ende heeft aan de Stad daar bezegelde Brieven van gegeven/ gedaan binnen Leyden, den een en twintigsten dag van December 1425. Groot Previlegie Boek Fol. 53.

De Slag tot Alphen.

1425. Op deze tyd zo is Vrouw Jacoba binnen Gouda gekomen en heeft alle de Dyken doorgestoken/ en heel Schieland is doen onder water gezet/ door het in steeken van den Yssel-dyk/ en het moest hier door Rotterdam alles uitwateren/ dit dede Vrouw Jakoba doen/ om in Gouda niet benauwt te werden/ van de andere Steden van Holland, die haar af vielen/ Vrouw Jacoba was van Gent komen vluchten in Mans kleederen/ en werd gebragt met groot perykel van de Heer Arend Spierink, en de Heer Arend van Aalburg tot Gouda, daar zy als Gravinne wederom ingehuld/ en ontfangen werd/ ende als de Steden van Holland dit hoorden/ quamen die van Dordrecht, Delft, Haarlem, Leyden, Amsterdam, Rotterdam, Schiedam, met andere Steden/ tegen die van Gouda, met groote magt/ en quamen by Alphen, tegen die van Gouda en het Stigtse volk, daar zeer hard wierde gevogten/ op den dag na de elfduizent Maagden 21 October dag/ in't Jaar 1425. en die van Gouda kregen de Victorye/ en kregen veele gevangen met de Vaandels van Leyden, Haarlem en Amsterdam, en andere Steden/ ende de Steden van Holland vluchten tot binnen Leyden, daar Hartog Philips van Borgonjen mede is gekomen/ en daar in gebleven van den zesden November tot in't leste van December toe/ daar hy verscheide Steden nieuwe Previlegien geeft/ en ook veel Previlegien Confirmeert en vernieuwt en om dat geen Steden hem zoude afvallen/ heeft ook de Stad van Rotterdam, haar oude Previlegen en hand vesten

Previlegie bevestigt.

ver-

vernieuwt en geconfirmeert / gelyk den brief uytwyst die hy heeft gegeven en bezegeld / in de Stad van Leyden, op den een-en-twintigsten dag van December in't Jaar onzes Heeren 1425. Gouth. Pag. 450 en 551. Groot Previlegie Boek Fol. 53, en 54.

De Slag tot Alphen

1426. In het leste van April was Haarlem zeer sterk belegert van Vrouw Jacoba ende alle de Steden van Holland met veel Walen onder de Heer van Uitkerken en Lugtenvelde, meende de Goudse Sluys te stoppen / daar Vrouw Jacoba tot Alphen was verwagtende / en daar werd sterk gevogten / ende Vrouw Jacoba kreeg een groote Victory / en verdreef haar vyanden tot voor Leyden, ende maakten eenen Hooftman onder de Kermers, die trokken door heel Holland, en verbranden alle de Slooten daar zy quamen / en verder ook in Schieland, en hier voor Rotterdam, en verbranden het Slot te Hillegersberg, het Slot Kralingen en de Slooten Spangen, Starrenburg, Cappelle, Spieringshoek, het Slot Weena, hier aan de Noordzyde van de Stad gelegen / werd by Nagt verbrand / en hoorde toe Heer Jacob van Weena, en het Slot Kralingen behoorde Heer Gillis van Kralingen, en het Slot Spangen behoorde Heer Philip van Spangen, het Slot Starrenburg behoorde Heer Hugo jonge Broeder van Kralingen, het Slot van Hillegersberg quam toe Heer Adriaan van Mateneſſe, en was getrouwt met Juffrouw Aal van Spangen. Alle deze schoone Slooten werden al verbrand en gedestrueert van een Hooftman, genaamt Willem vander Nagel, Baljuw van Kennemerland, die met de Kermers, Gouwenaars en Stigtſe door Holland groote schade hebben gedaan deze geheele Somer door in't Jaar 1426. Gouth. Pag. 453. Geſchreve Kronyk Fol. 63, 64, 65, 66. Boxh. pag. 112.

De Slooten van Schieland verwoest van Willem vander Nagel.

Baljuw van Kermersland.

Steden geſchat en waarom.

1427. In dit Jaar moesten de volgende Steden aan Hartog Philips van Bourgondien betalen en opbrengen / om den Oorlog tegen Vrouw Jacoba te voeren / een somma van agtien duizend agt hondert en zes en seventig Schilden / eenen Schild was in die tyden zoo veel weerdt / als vyftien stuyvers nu ter tyd.

Haarlem bragt op vyf duyzend Schilden / Leyden drie duizend en vyf hondert / Delft drie duizend en vyf hondert / Amsterdam drie duizend / Rotterdam een duyzend twee hondert en vyftig / Hoorn twee duyzend / en Enkhuysen zes hondert en zes en twintig Schilden: de andere Steden betaalden aan Vrouw Jacoba, of hielden haar stille / want het stond in Holland vol droefheyd en verdriet / en na alle deze Oorlogen in heel Holland zoo is Hartog Philips van Bourgondien met veel Volk en Magt voor de Stad van Gouda gekomen / en heeft Vrouw Jacoba daar binnen besloten / zynde gedwongen / tot een Vrede te maken / zo is door tusschenspreken van veele Heeren den Vrede gesloten / en binnen Rotterdam geteikent op den vierden Meydag 1428. Geschreven Kronyk van Rotterdam Fol. 8. Boxh. pag 9, 10. Gouth. Fol. 454.

Gouda belegert.

Vrede gemaakt

'tLand van Ter Goes aan Vrouw Jacoba.

1428. Na het gemaakte Accoord is Vrouw Jacoba zeer bedroeft na Ter Goes in Zeeland vertrokken / dat haar by het Accoord alleen was overgelaten / en doen was zy acht en twintig Jaren oud / en Philip van Bourgondien zoude gehuld worden opregte Oyr en Ruwaart van alle hare Landen voorschreven: En den Hartog Philips van Bourgondien heeft gestelt tot Stedehouder Heer Vrank van Borselen, die Vrouw Jacoba heymelyk heeft getrouwt in't Jaar 1432. tot St. Maartensdyk.

Vrank van Borselen Stadhouder.

1432. Dat Hartog Philips van Bourgondien is te weten gekomen / en heeft Vrank van Borselen in den Hage laten gevangen nemen / om dat in 't gemaakte Accoord belooft was / dat Vrouw Jacoba niet zoude trouwen / als met weten en Consent van Hartog Philips van Bourgondien, en heeft Vrank van Borselen wel bewaart van Rotterdam te Schepe laten voeren op het Slot tot Rypelmonde boven Antwerpen, en dit geschiede in de Maant van Julio / in't Jaar onzes Heeren 1433. Gouth. Fol. 457.

VanBorselen gevangen naRypelmonde.

1434. Groote Watervloed / Sterfte en Dieren tyd.

1435. Dit jaar is tusschen Vrouw Jacoba en Hartog Philips een Accoort gemaakt / dat door tusschensprake van den Grave van

Meurs, dat Vrank van Borselen weder zoude uyt de gevankenisse ontslagen zyn/ en Vrouw Jacoba publyk trouwen/ en Philip van Bourgondien wierd gehuld een waaragtigen Heer en Erfgenaam in alle Landen, Steden en Poorten van Vrouw Jacoba, en werd op den tweeden Mey hier tot Rotterdam in presentie van Vrouw Jacoba gehuld/ gelyk in andere Steden was geschied/ wel tegen haren wille/ en door de dwang moest zy deze Landen overgeven den tweeden Mey 1435. Gouth. Fol. 458.

1436. In dit Jaar is Hartog Philips van Bourgondien tot Rotterdam gekomen/ en heeft aldaar den Eed van de Stad afgenomen/ na de dood van Vrouw Jacoba, en heeft doen een verdeylinge van Schieland gemaakt/ gelyk als Schieland doen behoorde gedeylt te wezen/ en werd alzoo geschreven van een Symon vander Sluys, geboren van Rotterdam, als daar onder Tien Dorpen/ Twaalf Heerlyke Slooten ofte Huyzen/ en Twaalf Ambagts-Heerlykheden/ en twee Kapellen, en een gedeelte van Wenschveen, de Heerlyke Slooten zyn deze/ Bolgersteyn, Weena, Kralingen, Hilgersberg, Spangen, Kapelle, Matenesse, Starrenburg, Polderburg, Spieringshoek, Ter Duyn en Krooswyk, en de Dorpen zyn Kralingen, Hilgersberg, Bleyswyk, Zevenhuysen, Kapelle, Moordregt, Nieuwerkerk, Charlois, Overschie en Wenschveen, en de twee Kapellen zyn Schoonderloo en St. Hellebregt, en de twaalf Ambagts-Heerlykheden zyn Bockelsdyk, Kool, Blommersdyk en Blokland, Schiebroek, Sestienhoven, Matenesse, Wildevenen, Dirk Smetiens land. Karnemelksland, de Hille, Robbenoytplomp en Catendregt, dus heeft Hartog Philip, de verdeelinge vanSchielandt gemaakt, De Beschryving van Rotterdam Fol. 8.

Vrouw Jacaba sterft

De verdeilinge van Schieland.

1436. Hebben die van Rotterdam, ende andere Steden van Hollandt en Zeeland, Calis helpen beleggen/ daar zy lieden met schanden of moeten trekken. Gouth. Fol. 460.

Calis belegerd.

Hier eindigt het Huis van Beyeren.

Hier begint het

HUYS VAN BOURGONDIEN.

1436. In dit Jaar naar dat Hartog Philip van Bourgonjen, in den den Landen en Steden van Holland, overal den eed van trouwe hadde afgenomen/ ende de verdeilinge van den Lande van Schieland hadden gemaakt/ en eenige tydt te Rotterdam hadden geweest/ is hy vertrokken na Dordrecht met zyn Vrouw Isabella, Koning Jans Dogter van Poortegaal, met haar hebbende haren Zoon Carel, die geboren was op St. Maarten, in 't Jaar 1434. te Digon in Bourgonjen. Geschreven Beschryving van Rotterdam Fol. 1 en 8.

Carel geboren.

1437. Den twaalfden Juny des Saturdaags heeft den Bisschop van Utrecht Roelof van Diepenhoudt, zynde den drieen-vystigsten Bisschop, tot Rotterdam, in de St. Louwerens en Lievevrouwe Kerk, den Altaar van de Bakkers/ gewyd staande aan de groote Noordwest Pylaar/ van het Middelpand van de zelve Kerk/ sedert die tyd zoo hebbe de Bakkers haar luyden gilden tot Rotterdam beginnen te houden/ ende met de Vrouwen geteerd/ maar door de onredelykheit van sommige Gilde Broeders/ zoo zyn de Gilde Susters absent gebleven/ dezen Altaar was gewyd ter eeren van onze Lieve Vrouwen. Geschreven Kronyk van Rotterdam Fol. 1

Bakkers Gilde begonnen.

1437. Op ons Vrouwen Avond Assemption zoo hebben de Schout, Burgermeesteren, Schepenen, Raden en gemeene Vroedschappen van de Stad Rotterdam, verleent en gegeven aan de Gilde Broeders van St. Antonis Gilde/ zekere ordonnantie in het St. Anthony Gasthuis, dat zy Gilde Broederen op haar luyden kosten hadden laten stigten/ tot den armen behoef/ in den eerste dat elk inwoonder van den Gasthuizen ter weeke zal hebben een kinneke Biers/ voorts wat armen luiden 't zy van binnen ofte van buiten le-

Het Gilde van de Brandewynbranders Gilde stigten een Gasthuis.

gers

gerbast wierden / ende in't voorschreven Gasthuis komen te sterven / zullen alle hare Goederen / dat geen Gilde Broeders en zyn / komen de eene helft aan het voorschreven Gasthuis van St. Anthonis ende anderhelft aan 't Gasthuis der Stad: ende waart dat eenige Gildebroeders ofte Susters van St. Anthonys Gilde in den Gasthuise storven / zoo zoude al haar luyden goed alleen blyven / den voorschreven Gasthuyze zonder iemandts nataale / dezen Brief is gezegelt met het Groot Zegel der Stede / ende gegeven op ons Vrouwen avond, Assemption, in't Jaar onzes Heeren 1437. Groot Previlegie Boek Fol. 54.

1438. Des daags na St. Bartholomeus dag 's avonds / zag men hier van de Stadhuizen een grooten brand opgaan uyt de Stede van Gouda, en dezen brand begon 's avonds omtrent agt uuren / by de Tiendepoort ende branden geheel af / op zeer weynig Huyzen na / die omtrent de Haven stonden / en de Minnebroeders / en alzoo het hoog water was / zoo bergde de Ingezetenen in Schepen / die in de Haven lagen / nog veel goeds / en 's morgens tusschen zes en seven uuren was de Stad Gouda alle tot pulpher en assche verteert / door de harde wind en vier: dezen brand was tusschen den vyf-en-twintigste en ses-en-twintigsten van Augustus in't Jaar 1438. Gouth. Fol. 462. Boxh. Fol. 258.

De Stad Gouda verbrand.

1438. In dit Jaar zoo is een grooten en zwaaren Oorlog ontstaan / tusschen de Oosterſche Steden van Danſick, Denemarken, Lubeck, Hamburg, Lunenburg, Wiſtmar, Roſtok, en de Sond aan de eene zyde / en de Steden van Holland, Zeeland aan de andere zyden / deze ontseiden malkanderen ten vier en te zwaarde / de Steden van Holland en Zeeland deden maken met Consent van den Hartog Philip van Bourgonjen, veel Schepen ten Oorlogen / van Zeeland twintig Schepen, ende Steden van Dordrecht zes, de Stad Haarlem zes, de Stad Amſterdam twintig kloeke Schepen, Hoorn agt, Enkhuyzen zes Schepen, Goude drie en Rotterdam agt, en Schiedam zes Schepen, te samen drie en tagtig / ende noch van andere Steden van Holland en Vrielland, een

Oorlog tegen de Oosterse Schepen.

groot getal zoo groote als kleyne Schepen, met veel goede Capiteynen, Bootsgezellen en Soldaten voorzien / ende quamen dus met hondert-en-twintig Schepen zeer wel toegerust en van alles voorzien ter Zee / ende de voornoemde Oosterlingen quamen mede ter Zee / met zeer veel Volk ende kloeke Schepen, ende daar werd hard gevogten / maar de Oosterſche Schepen kregende onderlagen / ende daar werde twintig kloeke Schepen van haar lieden genomen / die onder de Hollanders en Zeelanders ook verdeelt wierden / daar werden nog veel andere Schepen van de Oosterſterſche en andere genomen / zoo van de Franſche als Venetianen. en ook een zeer Koſtelyke Kraak / zeer ryklyk geladen en die werd in Zeeland opgebragt en verbrand / dezen Oorlog duurde wel drie Jaren / en daar dorſten geen Schepen nergens varen / ofte de Hollanders namen die voor goede buyt / zoo dat de Zee heel onveil was / de Hollanders hadde bezems aan hare Maſten gebonden alzoo werden zy luiden Zeeveegers genaamt / ende dede ongeloovelyken ſchaden / zoo dat de Vyanden blyde waren / dat daar een beſtand wiert gemaakt voor twaalf Jaren. Gouth. Fol. 461. Boxh. Fol. 236.

Oploop vanCoorn dieren tyt. 1438. Op dit Jaar was het met al dezen Oorlog groote dierte van Brood / ende daar was hier binnen de Stad Rotterdam groote beroerte over het koopen en verkoopen van het koorn dat aldaar te Markt wierde gebragt / zoo dat verſcheide luyden malkander doot ſloegen / en daar werde geen regt gedaan.

Rotterd. word quyt geſcholden wegens de Misdaad van 't Coorn. 1439. Op dit Jaar heeft Philip van Bourgonjen brieven aan de Stad Rotterdam gegeven / en ſchelt haar ingezetene vry wegens den oploop van het Koorn / en ook de Burgermeeſteren en Schepenen en Raaden / en de geheele Gemeente der Stadt Rotterdam quyterende / alle zulke Breuken / Misdaden / die zy misdaan hadden / in die beroerten van doodſlaagen / en de quetzinge geſchiet / overmits de duurte van het Koorn en de andere misdaden te voren / ofte na geſchiet / maar ſommige zyn niet vry hier van / en tot breuken moet de Stadt Rotterdam betalen aan

den

den Rendmeester Generaal Willem van Naaldwyk, een somme van vyf hondert Ryders / en de Stad Rotterdam moet nog lossen het Baljuwschap / Rentmeesterschap en Geregte van Rotterdam, dat belast was met drie duisent en vyf hondert Schilden/ die de Stad moesten geven aan die genen die het Geld daar op gegeven hadden / ende daar voor zullen alle Eysschers die schaade geleeden hadden / door heel Holland en Zeeland haar moeten te vreeden houden / gelyk den Brief daar van uitwyst gegeven in St. Omer den tweden Maart in 't Jaar onzes Heeren 1439 Groot Previlegie Boek Fol. 55.

1439 Hartog Philip van Bourgonjen, geeft eenige Wetten en Previligen aan de Stad van Rotterdam dat de Gecommiteerde van Holland allen jaren op Mey dag binnen de Stad Rotterdam zullen maken / twee Burgemeesters en zeven Schepenen / en als die twee jaren hebben gedient / zullen in twee jaren daar na in 't Geregte niet mogen wezen / ook zullen den Ouderdom van zeven en twintig jaren moeten hebben en daarenboven ofte mogen in 't Geregte niet zitten / en yder moet gegoet wezen ter somme van Hondert Nobelen ofte meer / daar en zullen ook in 't Geregte niet zamen mogen zitten de Vader ende het Kint, ook twee Broeders ofte Susters kinderen / ten waren dat d'een Burgemeester en d'andere Schepen ware / en waar 't zaken dat binnen 't jaar een Borgemeester ofte Schepen aflyvig wierden / zoo zullen de Gecommitteerde binnen veertien dagen een ander daar in plaats stellen / voorts geeft nog aan de Borgers enige vryheit gelyk den Brief daar van gegeven tot St Omers den tweden Maart in 't jaar onzes Heeren 1439. Groot Previlegie Boek Fol. 56

Het kiezen van Borgemeesters en Schepen.

Moeten zeven en twintig jaren oud zyn.

Hoe na Vrienden te zamen mogen in 't Geregte zitten

Van sterven en een ander in veertien dagen te kiezen.

1440. Hartog Philip van Bourgonjen, Ordonneert aan de Stad Rotterdam, dat de Borgemeesters en Schepenen die alle jaren verkoren werden / zullen moeten Zweeren dat zy luiden elk in 't byzonder / om den dienst van den Geregte niet gebeden en hebben nog doen bidden / nog daar op geld geleent ofte gegeven ofte doen leenen / ofte geven / ofte gifte gegeven ofte doen geven / groot of kleyn

Eedt van de Borgemeesters en Schepen.

geen

nog door geen weddinge of suptielheit daar in gehorenen zyn / maar alleen daar toe gebeeden moeten zyn. Dezen Eed moet nemen den oudtsten Borgemeester die afgaan zal / en die geen goeden Eed doet/ zal niet meer in den Geregte nog in den Raad / van der Stad mogen wezen maar daar en boven staan tot Correctie van de oude Geregte / den Brief is gegeven op den negen en twintigste April 1440. Klyn Previlegie Boek Fol 65

Boek-drukken gevonden

1440. In dit jaar is 't Boekdrukken gevonden/ binnen Haarlem van eenen Lauwerens Coster en een knegt genaamt Jan Faustus, heeft de Gereetschappen gestoolen / en tot Ments in Duitsland hem nedergestelt / en daar begonnen te Drukken in 't jaar 1442.

En deze Drukkunst is tot Romen overgebragt/ door eene Coenraad van Mentz, in 't jaar 1468. en is zoo voort verspreyt en ten hoogste verbeetert door gauwe en schrandere geesten / Gouth. Fol. 458. Boxh. Fol. 104.

Klooster.

1441. In dit jaar is 't Klooster begonnen van de Minnebroers Ordre tusschen de Spuyvaart

Klooster.

1441. Zoo is een Klooster van St. Anna getimmert/ by de Goudse Poort/ en was in twee jaren voltimmert.

Klooster.

1444. Op dit jaar is tot Rotterdam het Klooster gebout van de Broeders van St. Dominicus Ordre op het Oost eynde van de Stad.

Hoekse en Cabeljauwse partyen

1444. Op dezen tyd was eenen Hr. Hugo van Santus, Stadhouder van Holland, deze werd door de haat van de Hoeks en Cabeljaauwze factie weggejaagt en afgezet/ en den Hartog Philip stelde in zyn plaats als Stadhouder de Heer Willem van Laleyn Ridder, en om de verdere onheilen te verhoeden tusschen de twee partyen van de Hoeck en Cabeljaauwze zoo is Vrouw Isabella Vrouw van Hartog Philip van Bourgonjen van Brussel op Gouda gekomen en dus van Gouda op Rotterdam met Heer Vrank van Borselen Grave van Oostervant, en Heer Rynout van Bredenrode, en Heer Jan van Egmond, Heer Heindrik van Wassenaar, met nog veel groote Heeren / Ridders en Baronnen, en vertrokken zoo

Den 12 October.

Vrouw Isabella komt tot Rotterdam.

na

na den Hage, daar veel gedaan werd om Vreedete maken tusschen beyde de partyen / en den uytslag te vinden van de beloofde beede-penningen / aan Hartog Philip beloost: maar Vrouw Isabella heeft niet kunnen uitregten / en is zoo weder naar Brussel gereyst in't leste van November / en de Steedehouder Willem van Laleyn werd afgezet / en in zyn plaats werd het Heer Goofwyn de Wilde, en op dat hy niet voeren zoude de naam van zyne Voorzaten, zoo wert hy geheeten den President van Hollant, Zeelant, ende Vrieslant, Gouth. Fol. 463.

Laleyn werd afgezer v as de Hoekse party.

1445. In de Maant van November heeft Hartog Philips van Bourgondien in alle de Steden van Holland, met Heer Jan van Nassauw, Heer van Breda, Bisschop van Ludek, met veel Heeren en Ridders / in alle de Steden / den grooten twist nedergeleyd / van de Hoekse en Cabeljauwse partyen; en quam wederom in't leste van November tot Rotterdam, en vertrok op Brussel: hy hadde in verscheyde Steden de Heeren verandert. Gouth. Fol. 465.

De Hoekse en Cabeljauwse partyen vereenigt.

1446. Den tienden April was het zoo grooten Onweder van Regen en Wind / Hagel en Sneeuw / dat in Holland, Zeeland, Vriesland, Vlaanderen en Braband, by menschen gedagten zulken Onweder niet was geweest / zoo dat daar groote schade geschiede / aan Huyzen / kerken en torens / en daar braken veele Dyken in / daar veel menschen en beesten verdronken. Dit was op Palmen Sondag 1446. Gouth. Fol. 465.

Groot Onweder.

1446. Den eenentwintigsten Mey heeft men beginnen te Dyken / tot aan Oost-Ysselmonde: Dit werd bedykt van Godschalk Ooms, Heer van Ysselmonde.

Ysselmonde

1446. Hartog Philips van Bourgondien geeft aan de Stad Rotterdam Previlegien / tot het maken van veertig Personen / en uyt die veertig Persoonen / zullen zy vier eerbare Mannen moeten kiezen / om de inkomende en uitgevende Penningen te regeren en Rekening te doen / tot der Steden behoef / den brief hier van is gegeven op den agtsten dag van July in't Jaar onzes Heeren 1446. Groot Previlegie Boek Fol. 59.

Uit 40 Perzonen 4 Thezauriers.

Van 't Stapelregt tegens Dordregt

1446. In dezen Jare is wederom een grooten twist ontstaan/ tusschen de Stad Dordregt, en de Steden Rotterdam, Gouda, Schiedam, Gornichem, Briel, Haarlem, Delft, Leyden, en andere Steden van Holland, over het Stapelregt, waar over Hartog Philips haar deze volgende Conditien heeft ingestelt/ als de Steden in den Hage vergadert waren. Boxh: Pag. 87.

I.

ALSOO veele als'er ſullen nedervaren door de Merwede, ofte den Leck, ende deſelve Rivieren ſullen opvaaren, voerende Waaren, dewelke onderworpen zyn het Regt der Stapel, ſulke als zyn, alderhande Graan, Erweten, Boonen, Wyn, Sout, Hout, Kolen, Kalk, Molens, Schaleyen, Hoppe, Smits-Kolen, ende andere ſulke dingen, ſullen ſonder eenige exceptie te Dordregt geſtapelt worden.

I I.

Nogtans het Hout, dat de Godts-huyſen toekomt, ſal vry gehouden weſen.

I I I.

Alle Inwoonders van Holland oft Zeeland, die den Yſſel ſullen opvaren, oft nedervaren, en ſullen niet gehouden ſyn te Dordregt te Stapelen met haar Koopmanſchappen: alſoo nogtans dat'er geen Zout en ſal gevoert worden, uit de palen des Landts, oft het ſal eerſtmaal uitgeleyt weſen te Dordregt.

I V.

Alle Hollandtſche ende Zeeuwſche Scheepen, die de Maaze ſullen invaren, en ſullen niet gehouden weſen te Stapelen tot Dordregt. Maar is 't dat 'er eenige Goederen in die Scheepen gevoert worden, die de Hollanders oft Zeeuwen niet toe en behooren, ſullen met volle zeylen na Dordregt varen.

V.

V.

Niemant en ſal in Hollandt oft Zeelandt koopen, oft verkoopen, die Goederen, die ſullen gevoèrt worden door den Gildenburgſche Sluys, ende ſubjeƈt zyn het Regt der Stapel, oft zy ſullen eerſtmaal uitgeleyt weſen te Dordregt.

V I.

De Borgers van Dordregt, ſullen gehouden weſen, te onderhouden deſelve Wetten ende Conditien, als d'andere.

Die contrarie ſullen doen, ſal geſtraft worden met een banninghe van drie jaren, ende de ſomme van 't ſeſtigh gout Philips Ryders. Gegeven in 's Gravenhage den xv Octobris, in 't jaar 1446. Secretaris Jan van Swieten.

1447. In dit Jaar was de Heer Jan van Lanoy Stadhouder geworden in de plaats van Heer Gooſwyn de Wilde, die wegens gruwlyk misdryf onthooft was/ en de Heer Stadhouder Van Lanoy heeft door het heele Land van Holland een Heyer-vaart laaten beroepen/ ende de Stad Rotterdam zend hem toe twintig Schutters/ ende togen in Waterland daar sommige gevangen wierden/ in den Hage gebragt/ om dat zy de Schattinge niet wilde betalen. Gouth. pag. 466.

1449. Op dezen eersten dingsdag na Alderheiligen, zynde den vierden November/ zoo is het groote gebouw van den Toren van St. Lauwerens Kerk aangevangen en begonnen te Metselen/ dat tot een goede hoogte van Steenwerk wierd opgemetselt/ en met een houte kappe wel voorzien en gedekt. Kronyk van Rotterdam Fol. 2. De Kerk Toorn.

1449. Op dezen Winter was het zulken harden Vorst en koude/ dat de Vogelen uit de Lugt vielen en de Menschen dood gevrooren op de wegen. Grote koude.

Delfshaven. vergroot.

1451. Den Hartog van Bourgonjen geeft verder Privilegie om Delfshaven te vergrooten/ en de Huizen te timmeren / en Havenen te schieten/ om allen de Zeevarende Schepen te konnen maken en bergen/ den Brief hier van is gegeven in de Stad Brussel drie dagen in Juli 1451. Kleyn Previlegie Boek Fol. 68. Boxh. Fol. 155.

Het leven van Heer Willem van der Sluys.

1435. Op dit jaar is een Heer Willem van der Sluys geboren tot Rotterdam, en schryft van zyn eigen Leven in een beschryvinge die hy heeft gedaan van de Stad Rotterdam in 't jaar 1509. en zegt: Ik Willem van der Sluys geboren tot Rotterdam, in den jare 1453. myn Vader Jacob van der Sluys, is gestorven in den jare 1468. die hadde een Broeder Mr. Symon van der Sluys, deze heeft door grote Geleerdheid Raat en Doctor geweest/ van den Prinsen Carel van Bourgonjen in den jare 1463. en is daar na van den zelven Prince Domproost van Utrecht gemaakt/ in den jare 1374. na myn Vaders dood heeft myn Oom myn gezonden/ in dat Klooster van d'Regulieren gelegen buiten de Stad Gouda, als doen was ik 13 jaren oud/ aldaar 8 jaren geweest zynde/ heeft myn Oom, myn tot Loven ter Schoole gezonden daar ben ik gebleven tot den jaren 1481. en ben Priester geworden tot Rotterdam out zynde negen en twintig jaren/ in den jaren 1482. In de St. Sebastiaans Capelle daar hebbe ik het Priesterampt bedient/ tot het zeven en veertigste jaars myns Ouderdoms/ en doen ben ik Priester geworden in St. Lauwerens Kerk tot Rotterdam, in den jare 1500. als onzen Jongen Heer Carel tot Gent was geboren/ verder zoo hebbe ik na myn Ooms dood vele verscheyde notable Memorien en Schriften in zyn papieren gevonden aanroerende de Stad van Rotterdam, zoo dat ik voorgenomen hebben te beginnen daar het myn Oom sulks wyze heeft gelaten/ enz. Dezen Heer Willem heeft beschreven en begost van van den jare 1579 tot den jare 1489. en verhaald van dag tot dag wat binnen Rotterdam is gepasseert/ in den Oorlog van Jonkheer Frans van Bredenrode met de hele Belegering derzelven

ven en het overgeven aan den Hartog Maximiliaan, enz. Geschreven Kronyk van Rotterdam. van Van der Sluys, Fol. 2.

1453. In dit jaar hebben die van Rotterdam, en alle de Steden van Holland, tegen die van Gent zeer zware Oorlog gevoert/ de oorzake hier van was/ dat Hartog Philip van Bourgonjen een Schatting gesteld hadden over het Sout/ dat die van Gent niet wilde geven/ en de Hartog hadde wel vier jaren Oorlog daar tegen gehad/ ende ten lesten 300 wierden die van Gent gedwongen tot Vrede door bystant van Hollanders en Edelen, die den Hartog te hulpe waren gekomen/ en de Vrede werd gemaakt op den dertienden dag Juli 1453. Gouth. Fol. 467. Oorlog tegen die van Gent over het Sout.

1454. Op den sestienden September/ soo is de Stad van Rotterdam met der Steden van Delft overeen-gekomen en Geaccordeert over zeker Poortgeld/ dat de Steden van den anderen plagten te nemen/ van de goederen die de eene Poorter van den anderen Stad/ binnen den andere Steede aan bestorven/ ofte by een Huwelyke aanquamen/ waar door zeer veel twisten en geschillen zyn ontstaan/ en hebben daarom malkanderen gelooft en Minnelyken over een gekomen/ om van nu voortaan tot eeuwigen dage den eenen des anderen Poortgeld/ hoe dat het genaamt mag wezen/ af te nemen/ van eenigerhande goederen/ die haer luiden aanbestorven ofte by Huwelyke ofte anders aankomen mogten/ ook desgelyks ofte de Poorteren van de eene Stad/ in de andere quamen te woonen/ zullen geen Poortregt geven/ hier van zyn wederzyds Brieven gegeven/ dato den zeventiende September 1454. Kleyn Previlegie Boek Fol. 105. De Steden van Holland accoort met de Stad Rotterdam over het Poortgeld.

In deze manieren zyn de Steeden van Dordrecht, Gorkum, Schoonhoven, Gouda, Schiedam, Leyde, den Briel en Zirkzee, op de zelve manier als Delft met de Stad overeengekomen/ dat veel Vrede onder de Steeden maakten.

1454. Op den zevenden December/ zyn hier uytgetogen veel Burgers van Rotterdam, en Simon Arents Soon, Baljuw van Schiedam, met de Heer Jan van Lanoy, Stadhouder van Holland, Gorkum werd ingenomen.

land, met verscheyde Edelen, en zyn in stilte gekomen binnen Gorkum, daar zy veel Burgers gevangen hadden over een questy die 'er was over de Vissery van de Merwe, en brogten die gevangen hier/ en voorts na den Hage, daar drie van dezelve Onthooft wierden/ en eenige gebannen/ en veel moesten groote Geldboeten geven/ dit geschieden meer uit haastigen haat en nyt/ als Regtveerdigheit/ want den Grave van Hoorn, Heer van Workum, was qualyk bejegent van die van Gorkum. Dit was op Vrouwen Avond in den Advent. Gouthoeven, Pag. 468.

Hartog Philip komt tot Rotterdam, beschryft een generale optogt. De Rotterdammers trekken uit 1456.

1455. Den agt en twintigste October is hier uit Braband gekomen/ den Hartog Philip met zyn outste Zoon Carel Martin, met veel Heeren en Edelen, en waren hier twee dagen/ en zyn den eersten November na den Hage gereyst/ daar den Hertog is gebleven/ tot in den jare 1456. en heeft doen aldaar de Feeste van het Gulde Vlies gehouden/ en alzo die van Utregt zyn Bastaart Zoon Heer David van Borgonje niet en wilde aannemen voor Bisschop van Utregt, zoo heeft den Heer Philip door Holland en Zeeland een generaale optogt doen beschryven/ om binnen Leyden te vergaderen/ daar de Poorters van Rotterdam, den elfden Juli 1456. de weete af hebben gekregen/ om den Bisschop David met kragt van wapenen in zyn Bisdom van Utregt te stellen/ dat zy hebben gedaan/ en hebben ook al de Overysselse Steeden/ mede met geweld daar toe gedwongen/ en hadde Deventer wel agt weken lang belegert/ en daar werd Vrede gemaakt/ dat zy Heer David voor haar Bisschop zoude erkennen en aannemen. Gouth. Pag. 468 tot 472.

Dordregt Verdrand.

1457. Den agt en twintigsten Juny zoo heeft men van het Hooft en den Hoogen Dyk een groten Brand gezien tot Dordrecht, daar de groote Kerk en Toorn/ en wel zes honderd van de principaalste Huizen/ te weten alle de Huyzen van de Vuylpoort af/ tot aan 't Sacraments Gasthuys toe/ dat mede verbrande/ met de Agterstraten/ maar op de Havenkant stonden

toen

toen zoo veel Huyzen niet / als'er daar na gezet zyn. De Huyzen waren doen meest met houte gevels / dog de Huizen zyn wederom van Steen opgemetseld / veel schoonder en meer in getal als te voren. Gouth. Pag. 472.

In de Somer heeft de Stad veel baksteen opgelegt / om aan de Kerk en Stadswerken te gebruiken / en de Hooge Heemraden van Schieland geven ook veel aan het opbouwen van St. Laurens Kerk / en alle de Steen die van zekeren Steenplaats / die aan Pieter Oomdirks, en Wolbrand Bartels, en Arend Corsen, voor de helft was verkogt / in vier jaarlykse paayen / met baksteen te betalen / tot profyte van de Stad / deze eerste paye Steen is gegeven aan St. Laurens Kerk 1457. en de verkoop Brief van de halve Steenplaats is gepasseert den negen en twintigste December 1456. Groot Previlegie Boek Fol. 61.

Baksteen ingekogt.

Steen van de verkogte Steenplaats.

1458. Is Heer Jacob van Gaasbeek gestorven / en de goederen quamen aan het Bisdom van Utrecht, en dewyl hy geen kinderen naliet / zoo quamen de Heerlykheden van Putten en Stryen aan de Graafelykheit van Holland: En den Hartog Philip gaf de Heerlykheit Putten en Stryen, met alle den aanwas / aan zyn Zoon Graaf Karel van Charlois, en den Grave dede een stuk Lands bedyken / met een Nieuw Dorp, dat men noemde het Land van Charlois, tegen de Stede van Rotterdam over / aan d'andere zyde in't jaar 1466. en den Hartog gaf hem medt Goylant. De andere Goederen / toebehoorende Jonkheer Jacob van Gaasbeek, namen zyne Erven na zyn dood. Gouth. Pag. 467.

Heer Gaasbeek overleden en wat gedaan met zyn goederen.

Charlois bedykt.

1459. In dit jaar is een Klooster gestigt voor de Devote Maagden Geprofessyt onder de Regule des H. St. Augustinus, is gestigt in de Westwagestraat, aan de West zyde / aldernaast de Huizinge van Hugo van Pits, dat staat aan de Noordzyde, en de Zuydzyde Kordenwagestraat op deze tyd / Groot Previlegie Boek. Fol. 64.

Klooster van de Augustinesse.

1460.

De Heemraden van Schieland vrydom van alle Accyns.

1460. De Borgemeesters, Schepenen en Raden, geven en maken de Heeren Hoogheemraden vry van alle Accyns / Schot en alle andere ongelden / ten eeuwigen dagen: te weten elk met zyn Huysgezien binnen zynen Huyzen / en zullen de Vryheid mogen genieten als zy Burger zyn / en zouden moeten in de Stad wonen / en zoo wanneer de Stad haar raad van doen hadde / en daarom ontboden worden van de Steden / zoo zoude zy komen / en de Stad met goeden raad bystaan en helpen raden / dezen Brief is gezegeld met Stads grote Zegel / dato den elfden Maart 1460. Groot Previlegie Boek Fol. 63.

Ordre van de Augustinesse. haar voor regte.

1460. Schout, Burgemeesters en Schepenen, nemen onder haar bescherming / de Devoote Religeuse Maagden Geprofessyt onder de regulen van St. Augustyn, die haar woonstede hebben in de Westwagestraat, en geven haar / en haren nakomelingen / Consent dat zy haar brood zullen mogen winnen met Ambagten of Neringe, en zullen vry zyn / van alle Schotten / Accyse en alle andere lasten / in zulke manieren als 't van de Voorouders is gegeven aan de andere Susteren, onder de drie Regulen van St. Françiscus, woonende binnen deze Stad / in de Gravestraat, en de Susteren zullen alle jaren op goede Vrydag mogen kiezen twee Eerbare Mannen die alle haar zaken wegens het Klooster zullen beregten / volgens den Brief gegeven den agtsten Mey Groot Previlegie Boek Fol. 64.

Uytsette van de Boome en een Craan op 't Styger.

1441. Den vyftienden Maart hebben de Heere Hoogheemraden geconsenteert / aan de Heeren van Rotterdam, dat zy de Boomen van de Stad mogen uitzetten / ende ook een Kraan mogen stellen op het Steiger voor de Sluis van Berg-Ambagt om dat de Schepen / met hoog of laag Water daar beter zoude mogen lossen en laden / de Hoogheemraden waren Jan vander Lek, Jan van Duivenvoorde, Albert van Naaldwyk, Gerrid van Spanjen en Jan de Witte van Volgersteyn.

1461. In dit Jaar door beg eeren van Hertog Carel van Bourgonjen, hebben dese volgende Steden betaelt en opgebracht een somme van 372800. schilden tot 14. a 15. stuyvers de schilt.

Dordrecht met Suyt Hollant - - - -	3920 Schilden.
Haerlem moet opbrengen - - - - - -	3594
Delft moet opbrengen - - - - - -	3375
Leyden moet opbrengen - - - - - -	3375
Amsterdam moet opbrengen - - - - -	2875
Gouda moet opbrengen - - - -	1770
Rotterdam moet opbrengen - - - - - -	1150
Hoorn moet opbrengen - - - -	2000
Alckmaer moet opbrengen - - - -	800
Enckhuysen moet opbrengen - - -	470
Medenblick moet opbrengen - - -	450
Schiedam moet opbrengen - - - -	350

De Steden van Hollant geven ider gelt aen den Hertog.

andere kleynder Steden / Dorpen en Vryheeden hebben het resterende opgebracht.

Dit hebben zy moeten opbrengen als Prins Carel gehult wert / van de heerlyckheden die hem zyn Vader hadde gegeven / en andere Onkosten &c.

1462. De Heeren der Stad Rotterdam passeeren een Rente van een gouden Vlaemsen Nobel ofte Payement / daer voor Jaarlyks eeuwig te betalen aen den Heer Jan vander Leck, Cnape, ofte zyn Nacomelingen, voor een stuck Lants van ontrent anderhalve marge / door welcke de Stad eenen Nieuwen Weg heeft laeten delven / langs de Schievaert tot de Schans toe / dese Rente moet betaelt worden op St. Lucien dag, in de Winter. Den Brief is gegeven den 29. dag Meye in 't Jaer 1462. Groot Privilegie Boek Fol. 67.

Een Rente op de Stad van een Goude Vlaemse Nobel.

1463. Soo in Meye is Prins Carel 's avonts ten 9. uuren seer haestelyck hier tot Rotterdam gekomen van Brussel, om een grooten haet / die Hertog Philips tegen den Prins Carel hadde genomen / en is den 13. Mey 's morgens na den Hage gereyst / daer veel Edelen en Heeren van de Steeden van Hollant hem zyn komen besoecken: en daer wert groote neerstigheyt gedaen tot Vrede / dat door den Twist van eenen Jan van Coesteyn en Jan de Bie, die Prins Carel meende te vergeven / uitcomende / soo is den Vader en Soon vereenigt. Maer cortelings daer na soo is den haet en gramschap veel grooter /

Oneenigheyt tussen den Hartog en zyn Zoon Carel.

na dat Coesteyn en Jan de Bie, als Booswichten tot Ryxelmonde onthooft waren.

1464. Door ophitsen van den Grave van Stampus, Jan van Croy en Jan van Lancy Stathouder / is den Twist verder en grooter geworden / tot dat Heer Anthonis de Vreede heeft gemaeckt die een Bastart Suster hadde van den Prins Carel, dese Vreede wert gemaeckt op den 10. April 1465. en waerom door het geheele Lant Vreugdvieren wierden aangesteken. Gouth. Fol. 476. 477.

Een Timmerwerf gemaeckt.

1467. Den 9. April hebben de Borgemeesteren en Gerechte geconsenteert aan eenen Claes den Draeyer, het Erf, gelegen aan de Blaeck ofte West-Nieuwelant, 't eynde de Molesteeg, van Keet en Molen te moogen ophoogen en maecken tot een Scheepstimmerwerf. Dit is gegeven tot wederseggens toe. Groot Privilegie Boek Fol. 68.

Erasmus, of Gerrit Gerritsz. van Rotterdam.

1467. Op den 28. October is den Geleerden Erasmus tot Rotterdam gebooren / aan de Westzyde van de groote Kerckstraet, 3. huysen in de straat van St. Laurens Kerck: hy was ontfangen tot Gouda, en tot Rotterdam gebooren / en wert eerst ter Schoole gesonden te Deventer, ende daerna door zyn Voogden bestelt in 't Klooster te Steyn buyte Gouda, en wert daer Reguliers Monnick; maer door Consent is hy daer uyt gegaen / en geweest in 't geselschap van den Bisschop van Camerick, en gereyst tot Parys, Roomen, Italien, Duytslant, Engelant, Vlaenderen, Brabant, soo dat hy is geworden een van de Doorluchtigste Verstanden van heel Christenryck / door zyn groote Geleertheyt in de Latynse en Griekse Talen, en is tot Basel gestorven den 12. July 1536. Gouth. 220. Boxh. 267. Rym Chronyck het 13. Boek.

Erf gegeven aen 't West-Nieulant.

1468. Den 1. February hebben de Heeren Borgemeesteren van Rotterdam geconsenteert / dat eenen Jan Jansz. van Sevenbergen een Huys sal moogen timmeren / ten eynde de Moolesteeg, van 't Stille Bruggetje in 't West-Nieuwlant, Westwaert op / tot Jan Michielse Oomsz. Vest toe. Dit wert tot wederseggen toe gegeven van Jan Pietersen van Waerde en Floris van Montfoorde, beyde Borgemeesteren der Stad. Groot Privilegie Boek Fol. 68.

1468. Den 21. July hebben alle Steeden van Holland / en alle Edele den Eedt gedaan aan Hertog Carel van Bourgonje, daer hy mede den Eedt aen haer allen heeft gedaen / aen de Edele en Steden / en geeft de Stad Rotterdam op den selven

dag Confirmatie van haer Oude Privilegien die sylieden van zyn Voor-Ouders hadde gehad / en is alsoo gehuldigt Grave van Hollant / in de plaets van zyn Vader Philips, die tot Brugge was gestorven den 15. Juny 1467. Groot Privilegie Boek Fol. 69. Kleyn Privilegie Boek Fol. 72. 73. Gouth. Fol. 418. Boxh. Fol. 57. Carel gehult.

1471. De Stad Rotterdam heeft seeker geschil gehad met de Ingelanden van Beuckelsdyck, en Cool, en Schoonderloo, van Westwoudyck ende van Blydorp, over het onderhouden van de Weg en Waterkeeringe, tussen der Stads Poorten / die men uytryd tot Delft / van de Delfse Poort af / tot aen de Waelheule toe / daer Franck Poesen nu woont; ende op de andere syde / daer den Weg ongemaeckt bleef leggen / datmen die niet ryden / noch en konde gebruyken / soo is door klagte die daer over gedaen wert / door de Heeren Hoog Heemraeden van Schielant, tussen de twee partyen een Accoort gemaeckt dat de Stad houden sal den voorsz. Weg / van hare voorsz. Stads Poorte / tot aen de Wateringe toe / die gelegen is aen de Zuytzyde van het Ziecken, na de Stede uytgeleyt: dat de Ingelanden houden ende doen maken moeten / dat Heultjen dat over de weg leyt / daer haerlieder Molewater door moet loopen / en die-selve Ingelanden moeten maken en houden den voorsz. Weg / van de Zuytkade van der voorseyde Wateringe aan de Zuytzyde van het Ziecken, tot aen de Waelheule toe gelegen / alsoo hooge ende goet / als de Stad haren Weg houden sullen / uytgeseyt de straten: ende soo / dat soo niet achtervolgt wert / soo sal den Hoog Heemraden die maecken sonder kosten van de Stad Rotterdam. En hier van zyn twee Brieven gegeven op den 11. November 1471. Accoort tussen de Stad en de Landen van Beuckelsdyck wegens den Weg tussen de Heul en Stad.

1472. Den 16. dag July, heeft de Stad Rotterdam aen Hertog Carel van Bourgonjen gegeven 2560. ponden Hollants / daer de Stad voor verkocht heeft 20. ponden Groot 's Jaers / Erfrenten / te lossen den penning 16 / en de Stad heeft daer voor gehad de Wage en Koornmate, en den Wint, het Gravelant of het West-Nieuwelant dat buytens Dycx / twee vrye Jaermarten, het Haersteede gelt en de Bottinge die de Stad alles erflyck gehad heeft: ende dit is niet eer afgedaen door Liquidatie / als op den 16. January 1612. / en is getransporteert aen den Heer Elias van Oldenbarnevelt, Raat en Pensionaris der Stad Rotterdam, die in handen van den Tresaurier Jan Gillisse vander Hal gefurneert heeft / de somme van 904. gulden 19. stuy- De Stad geeft aen Hartog Carel 2560. Pond.

vers 6. penningen Ec. Groot Privilegie Boek Fol. 72. en 73.

1473. Hartog Carel van Bourgonjen, geeft aen de Stad het Pontgelt / ofte mynen van de Visch binnen der Stad / dat Hartog Philips haer hadde ontnomen / om dat de Stad Rotterdam aen zyn Zoon Carel gelt hadde gegeven / als sy-lieden samen twistig waren. Geeft aan de Stad bezegelde Brieven / in de Stad Maaitricht, den 28. dag Mey 1473. Groot Privilegie Boek Fol. 74.

Pontgelt of mynen van de Visch.

1474. Op St. Angenieten avont, hebben de Heeren Adriaen Brouwers ende Willem Dircxsen Borgermeesteren / mette Vroetschappen / Consent gegeven aen eenen Gillis Orlaertsen, om langs het Huysje den Visfers Dyck, langs de Stede Vesten, een Erf op te hoogen voor de Steenplaets, buytens Dycx / van 9. Roeden 3. Voeten / en sal dat mogen betimmeren / waer voor hy geen Pacht sal geven / maer sal daer de straet voor moeten schoon houden / van het Hooft, gelegen van het Moriaens Hooft, oostwaert op / tot de Sluys toe in 't West-Nieuwelant. Dit tot wederseggen toe.

1475. Op Mey avont is eenen Claes van Noorden gegunt en geconsenteert / een Craen te setten / duyrende zyn leven en zyn Zoons leven lang / en na haer-luyder beyder doot / soo sal de Craen met alle de Gereetschappen daer toe hoorende / wederom aen de Stad Rotterdam komen: en de Heeren Borgemeesteren en Scheepenen ende Raden der Stad van Rotterdam hebben desen Claes van Noorden met Brieven een regelement gegeven: en dese Craen moest hy stellen op den hoek van dat Hooft, achter Evert Cornelisse huys / op den Sluysvliet van Berg Ambacht, nu het Steyger aen de Coren Beurs: dese Craen moet hy setten en maecken buyten der stede kosten: vorder soo sal hy daer voor hebben de volgende Benefitien / die de Heeren van de stede hebben gestelt. Groot Privilegie Boek Fol. 77.

Craen op 't Steyger.

I.

Ordonnantie van de Craen.

Ten Eersten, alle de Wynen die binnen de Vryheyt der Stede komt, die men keldert, huyst ofte over den Dyck doet, van elck Voeder Wyns Dortse reeding, geeft 10. Grooten, ofte voor hoger ofte lager, elck zyn beloop ofte na waerde, ende niemant sal Wyn mogen inslaan, opdoen ofte over den Dyck te doen, by dage ofte by nachte, als met wille en weten van den Craen Meester, op een boete van 10. Schellingen, tot dienst van den Gerechte.

Van de Wynen aen de Craen.

II. Ten

II.

Ten Tweeden, van alle andere Goederen daer men de Craen toe begeert, daer sal den Craen Meester van betaalt werden tot redelyken loon, tot genoegen van de Stad. Alle Goederen.

III.

Ten Derden, soo wanneer eenig Goet binnen de Stad komt dat de Craen begeert, soo sal den Craen Meester alle Scheepe die in de wege leggen voor of aen de Craen, en de Craen mochte verhinderen, hare Scheepen doen afleggen en op ruymen, van de voorsz. Craen: ende die sulcx niet en deden, sal verbeuren 5. Schellingen soo dickmaels als hy sal beklaeght werden, en den Craen Meester sal het selve bekeuren mogen, sonder iemants weder seggen. Opruymen van de Craen.

IV.

Ten Vierden, alle Bieren die de Craen roeren, mach den Craen Meester beleden, als die gene diese gewaer syn onder de Keure. Van Bieren.

V.

" Ten Vyfden, soo sal den Craen Meester geen last of geen
" schade hebben, die mochte geschieden aen eenige Goede-
" ren die mette Craen uyt ofte in wert gedaen uytten Scheepe,
" by soo verre, als de Craen en alle de Gereetschappen tot de
" Craen hoorende, geheel blyven; maer soo daar eenige scha-
" de geschiet dat by des Craen Meester schult toekomt, dat
" sal den Craen Meester van der Stede wegen beteren en vol-
" doen. **Hier van heeft de Stad Brieven gegeven / op den Mey avont in 't Jaer** 1475.

Van de Schade.

1475. **In dit Jaer wasser seer groote onlusten onder alle Geestelyckheyt / want Hartog** Carel **was seer verlegen om Gelt / en hadde een** Mandament **laten Publiceren door heel Hollant en andere Landen / in den Jaere** 1474. **den** 12. **September / dat alle Geestelycke / Cloosters / Abten / Abdissen / Prooften / Deeckens / Capittels / Prioren / Prioressen / Kercken / Capellen / Gasthuysen / en Godshuysen / en alle andere Geestelyke Persoonen / sullen in geschrifte stellen / alle hare goederen van haerlieder Landen / Leenen / en Heerlyckhee-**

den / Tienden / Renten / Pachten / die sy-luyden sedert de 60. Jaeren voor die Tyt hadden beseten. En om dit Mandament ter Executie te stellen / waren hier tot Rotterdam verscheyde Heeren gecomen van Mechelen, dat seer groote Beroerte en Ontsteltenisse gaf aen de Geestelyckheyt / ende dit duyrde tot den Jare 1476: en daer wert een Accoort gemaeckt in 2. payen te betalen: en als de leste paye souden betaelt werden / ende de Ontfanger in Hollant quam om die te ontfangen / soo quam daar een groot gewelt onder de Gemeente / om de tyding dat Hartog Carel doot en verslagen was / soo dat daer geen gelt meer werde betaelt / en het gelt dat die Ontfangers hadden / mosten zy wederom betalen meestendeel.

Hartog Carels. Doot.

1476. Ende Hartog Carel is verslagen in den Tweeden slag tegen de Switsers, voor Nancy ofte ontrent een stedeken Namen: Daer bleven wel 17000. Mannen van des Hartogs wegen doot geslagen / op den 5. January 1477. Gouth. Fol. 504.

1477. Op dese tyt hebben de Steden van Hollant / van de Hartoginne Vrouwe Maria verkregen by een Privilegie / dat niemant eenige Officien en sullen bedienen / als die van den Lande sullen ingeboren zyn / ende niet van vreemde Landen; ende sullen niet meer bedienen mogen als twee Ampten: ende dese Privilegie Brief is gegeven op den 14. Maart 1477. Nieuwen styl / die met den eersten January 1477. begint / ende na den Francen ofte Vlaemsen styl is den 14. Maert 1476. daer het Jaer syn begin neemt den 25. Maert 1477. Dese Previlegie Brief bestaet in 60. Artyckelen. Gouth. 508. Het 4. Artykel van 't Groot Previlegie Boek. Kleyn Previlegie Boek Fol 109.

Partye van Hoeks en Cabbeljaus weder ontstaen.

1477. Na de doot van Hartog Carel van Bourgonje, is den Heer Vander Veere, Stadhouder van Hollant tot Rotterdam lange geweest / en de Steden van Dordrecht, Gouda en Schoonhoven en andere Steden / deden die van de Cabbeljause Partye uyt hare steden vertrecken / die doen de Regeringe in handen hadden; maer die van de Hoekse Partye wilden Reeckeninge gedaen hebben van de Stads Goederen / daer die van de Cabbeljause Partye geen raet toe wisten / en daer quamen uyt dese voorsz. Steden veel Heeren gevlugt na Rotterdam by den Stadhouder van Hollant / maer gaf haer goede woorden / en soo wert den haet hoe langer hoe grooter / tussen dese twee partyen van de Hoekse en Cabbeljause.

1477.

1477. Op dit Jaar/ den 24. dag November/ soo syn hier eenige Borgers by looting van Rotterdam uytgetrocken/ en syn getrocken na Egmont, daer den Stadhouder Wolfert vander Veere met veele Edelen ende veel volck uyt Haerlem, Delft, Leyden, Amsterdam, Alcmaer, en andere Steden/ was vergadert/ en togen samen voor dat Slot van Schagen, ende namen den Heer Albrecht daer gevangen/ ende brachten hem in den Hage, op den seventienden dag van December 1477.

1478. In dit Jaer/ in 't leste van April/ den 24. van de Maent/ soo is den Hartog Maximiliaen van Oostenryck tot Rotterdam gecomen/ ende voorts vertrocken na den Hage, en andere steden van Hollant/ daer hy den Eet heeft gedaen/ en is gehult als Man en Vooght van de Princesse Maria, Hartog Carel van Bourgonjen syn eenige Dogter/ die hy hadde getrout den 19. Augusty 1477. binnen Gent. Gouth. Fol. 513. Hartog Maximiliaen wort gehult.

1478. Op den 5. dag van December/ hebben Dirck Huygens ende Arent Kerstiaens, Borgemeesteren/ ende de Heeren van de Gerechte der Stad Rotterdam, geconsenteert aen eenen Arent Jacobsen, Schip Timmerman/ 7. Roeden Erfs buyten Oyer/ aen de Steenplaet/ ende 't eynde Gillis de Sluysdieper, noch 9. Roeden 3. Voeten/ om op te hoogen tot een Timmerwerff/ nu op de Blaeck, genaemt het West-Nieuwelant.

Hier eyndigt het Huys van Bourgonjen.

Hier begint het
HUYS VAN OOSTENRYCK.

1479. Op het Jaer 1479. in de Vasten / heeft de Heer Wolfert vander Veere, Stadhouder van Hollant / tot Rotterdam synde / alle de Edelen en Gemagtigden van de Steden van Hollant by een ontboden / om aldaer Vergaderinge van den Lande van Hollant by een te hebben: en alsoo de Heer Stadhouder met die van de Hoekse Partye was / soo heeft Jan van Remmerswael, die Baljou en Schout van Rotterdam was / met alle de Borgers hem begeven aen het Logement van de Stadhouder / ende deden hem met gewelt de Stad ruymen / ende vertrock na den Hage, ende alle de Edelen en Steden / die tot Rotterdam gekomen waren / moesten mede vertrecken / en die onderwege op reyse waren / wierden buyten gehouden / als die van Dordrecht, van Der Gouda, van Schoonhoven, en meer andere Heeren en Gecommitteerden / die met de Hoekse Partye waren / en die van Rotterdam waren alle Cabbeljaus gesint / met veel van de gevluchte van Dordrecht en Gouda, die van de Hoekse Partye waren verjaecht uyt hare steden / soo dat dese factie wederom in 't Lant seer toegenomen heeft / tot verderf van 't geheele Lant. Gouth. Fol. 516.

Baljou Jan van Remmerswael doet den Stadhouder uit Rotterdam vertrecken.

Hoeks en Cabbeljause Partyschap.

1479. Op den 18. April / hebben Vrou Maria en Hartog Maximiliaen van Oostenryck, haer getrouden Man / aen de steede van Rotterdam Previlegie gegeven / dat uyt de Veertig Raden sullen by lootinge van de witte en swarte Boonen gestelt worden / vier dagen voor Mey dag / Seven Boonheeren, die dan op de staende voet / sonder eten of drincken sullen kiesen een dubbelt getal van Scheepens / die sullen voorder oock mede stellen een dubbelt getal van Borgemeesteren / dat de Boonheeren terstont moeten oversenden aen den Hartog ofte synen Rade ofte Stedehouder / om daer uyt te kiesen seven Scheepens en twee Borgemeesters / om voor dat Jaer op Mey dag in haerliede Bedieninge te komen / mits dat de Borgemeesters sullen syn van de Veertig Raden; en dese Raden sullen mede alle onder den Eet syn / en moeten sweeren / den Hartog en de Stad goet en getrou te wesen / alle Rechte / Hoogheden ende Heerlyckheden / ende oock der Stede Rechten en Previlegien te bewaren ende onderhouden / oock getrouwelyck te Raden ende te vorderen / der Steden oirbaer ende proffyt /

en

en alles te doen/ dat goede en getrouwe Onderdanen schuldig syn te doen &c. Ende soo eenige van de Veertig Raden quamen te sterven/ ofte ontbrȳt ofte ontpoortert te worden/ soo sullen de overige Heeren een ander mogen kiesen in desselfs plaets/ in manieren als voorsz. Den Brief hier van is gegeven in de stede van Gent, op den 18. April/ in 't Jaer ons Heeren 1479. Groot Previlegie Boek Fol. 79.

1479. Op den 14. July/ soo is de Heer Stadhouder van Hollant/ met veel volck en Edelen tot Rotterdam gekomen/ en vertrocken met veel volck ende Eedelen van Oorloge op Vlaerdinge, en soo de Mase af op 's Gravesande ende Naeltwyck; en dit volck was wel 7500 Mannen sterck/ en togen na den Hage, die vol Roere was en Tweedracht: ende de Stadhouder quam tot Delft, daer hy mede accordeerde/ ende quam soo op den 16. July in den Hage, daer hy het Hoff wederom in heeft genomen.

1479. Den 5. Augusty/ is Heer Wolfert vander Veere, Stedehouder van Hollant/ met seer groot gevolg van Heeren/ Nademiddag uytten Hage tot Rotterdam gekomen/ met hem brengende veelen Huysraet en Meubilen/ en heeft hier syn Hoff van Rechten gestelt ende geordineert/ in St. Angenieten Clooster. Dit dede hy om dat hy daer te geruster soude mogen konnen blyven; maar eenige van de Raetsheeren en quamen daer niet by hem/ en alle Steden van Hollant quamen hier by hem te recht/ en waren alle tot synen wille/ behalven de steden van Leyden, Haerlem ende Amsterdam. Ende als den Stedehouder sagh/ dat hy den Twist van de Hoeckse en Cabbeljause Partyen niet conde byleggen/ soo heeft hy Heer Joris, een Bastaert van Brederode, tot Gouverneur van Rotterdam, Gouda en Dordrecht gestelt/ om Rotterdam te bewaren/ en is voort na Zeelant vertrocken. Gouth. Fol 518.

Stadhouder van Hollant stelt het Hof van Rechten te Rotterdam.

1480. Den 12. dag Mey/ is den Hartog Maximiliaen van Oostenryck van Dordrecht op Rotterdam gekomen/ met den Prins van Orangie, Heer Engelbert, Grave van Nassou, Heer Jan van Montfoort, Heer Walraven van Brederode, Heer Wolfert vander Veere, met meer andere Heeren en Ridders; en den Prince Maximiliaen heeft door aensoek van de Steden/ een anderen Stadhouder gemaekt/ te weten/ Heer Joost van Laleyn, in de plaets van Heer Wolfert vander Veere, die ge-excuseert en bedanckt wert. Ende hier tot Rotterdam outstont hier op dese tyt seer groote beroerte/ tussen de twee partyschappen/

Heer Joost van Laleyn wort Stadhouder van Hollant, Zeelant en Vrieslant.

Oproer in de Stad.

van Hoecks en Cabbeljaus, dat geschapen stont om Rotterdam in een bloetbad te helpen / maer het wert door den Hartog Maximiliaen reedelyck ter neder gestelt en in ruste. Ende naer dese ontsteltenisse / presenteerden Heer Joris van Brederode de Sleutelen van der Stad aen den Prins Maximilaen / en den Hartog gaf hem die wederom / dat hy Gouverneur en Capitain van de Stad soude syn. Naer alle dese onrusten / is den Hartog met alle gevolg na den Haeg vertrocken / op den 16. dag van Mey. En door informatie van de Cabbeljause Partye, soo syn de Sleutelen en het Commando van Rotterdam, van Heer Joris van Breederode afgenomen / en het Commando met de Sleutelen van de Stad / en Bewaringe van dien / is aen Heer Philips van Brabant overgegeven / ende desen Heer Philips is Oversten Capitain tegen die van Dordrecht en Gouda gemaeckt. Gouth. Fol. 520.

Heer Joris Overste van Rotterdam.

HeerPhilips Overste van Rotterdam, in plaets van Heer Joris.

1481. In dit Jaer soo sent Heer Joost van Laleyn den Marck-Grave van Antwerpen, Heer Jan van Ranst, met veel Crygsvolck binnen Rotterdam, om de Stad te bewaren tegen die van Dordrecht en Gouda, maer de Heer Philips Bastert van Brabant / bracht mede noch veel Crygsvolck binnen de Stad Rotterdam, op den Vasten-avont / den 18. Februarij 1481. Gouth. Fol. 522.

Rotterdam versterckt met Volck.

1481. Den 6. April / soo heeft Heer Jan van Egmont met de gevluchte Cabbeljause Partye, 150. man sterck / de Stad Dordrecht ingenomen: ende sant om hulpe aen de Heer Philips, Capitain tot Rotterdam, die terstont veel volcx na Dordrecht heeft gesonden en de Cabbeljause Partye seer gesterckt binnen Dordrecht, ende namen den Schout Adriaen Jansen, en den Borgemeester Dirck Govertse van Beemont met wel 200. Borgers van de Hoeckse gevangen / die over Rotterdam na den Hage wierden gesonden / en werden daer door haet en vyandschap gevangen gehouden / ende

1481. Op den 8. Augusty wert den Schout en Borgemeester van Dordrecht beyde onthalst / en Saris Sarissen van Slingerland wert Schout / en Jacob Damesse van Minnebeeck wert Borgemeester / was mede uyt Dordrecht na Heusden gevlucht / daer hy hem hadde onthouden. De Cabbeljause Partye droegen graeuwe Hoeden of Bonnetten / en de Hoeckse Partye droegen roode Hoeden of Bonneten / en als de eene ofte andere partye de overhant hadde / soo sneden de Winders hare partye de Cruynen uyt de Hoeden of Bonnetten. Gouth. Fol. 524.

Jacob Damesse van Minnebeeck, Borgemeester.

Saris Slingerland Schout.

1481. Den 8. April quam Hartog Maximiliaen 's avonts van Geertruydenberg tot Rotterdam, en daer waren veel Heeren en Ridders in syn geselschap / en daer quamen veel Gecommitteerden van Leyden, Delft, Haerlem, Amsterdam, Gouda en Schoonhoven met andere Steden / ende bleef tot Rotterdam, tot by Paeschen / ende vertrock soo voort op Gouda, ende voort door heel Hollant. Gouth. Fol. 524.

Hartog Maximiliaen comt tot Rotterdam.

Den 10. Mey quam de Oude Hartoginne / Vrou Margrieta tot Rotterdam, de Oude Moeder van Vrou Maria, en vertrock den 12. Mey na den Hage, daer sy door voorspraecke al de Hoeckse uytte gevanckenisse verlosten / maer werden uyt den Lande gebannen / ende den Schout van Dordrecht, Adriaan Jansen, ende den Borgemeester Dirck Govertse van Beemont, werden beyde Onthalst / als boven verhaelt.

De Wed. van den Hartog Philips van Bourgonjen comt tot Rotterdam.

Hier begint de

UTRECHSE OORLOOGE.

1481. Op den 10. September / soo is Hartog Maximiliaen uyt Brabant tot Rotterdam gecomen / en is op den Elfsten dag September vertrocken op 's Gravenhage, en daer quamen alle Edele en Steden by den anderen / alwaer getracteert wert tegen die van Utrecht om die te Beoorlogen; waer in Hartog Maximiliaen mede heeft geconsenteert/en heeft die van Utrecht den Oorlog aen doen seggen: en alle Steden van Hollant hebben uyt hare Steden veel volck by een doen vergaderen / en de Borgeren / by lootinge / moesten mede trecken / en alle kleyne Steden en Dorpen ten platten Landen / moesten elck seecker getal van gewapende mannen opbrengen; ende die van Rotterdam, Schiedam, Hage, Delft, Briel, Dordrecht en Schoonhoven togen na Der Gouda met die van Heusden en Geertruydenberg, ende de Stadhouder Joost van Laleyn was mede tot Gouda, en veranderende daer de geheele Regering / sette de Hoeckse af / en stelde Cabbeljause Partye weder in de Regeringe; en toen is den Stadhouder met den Marck-Graef van Antwerpen, en den Graef Albert van Shoorle, en andere Heeren meer / met alle de macht van Steden getogen na Yselsteyn, ende syn den 10. October gecomen aen de Vaert, daer sy het Blockhuys meenden in te nemen; en daer

wert veel Geschut en Ammonitie van Oorlog in het Leger van den Hartog gesonden / die doen in Brabant was. Ende als die van Utrecht dit hebben gehoort / syn sy 's morgens in stilte met groote macht naer de Vaert getrocken / op den 13. October / en quamen met kloeckheyt de Hollanders aen / en eenige van den Hollantsen hoop tegen / die quamen om de Uterse te doen vertrecken / maer de Hollanders weecken selver tot aen den grooten hoop / van het Hollantse Leger / dat de andere Hollanders seer verbaest maeckte / en begonnen alle seer verbaest te vluchten / en elck na een goet heencomen te sien / en vluchten met een groote onmannierlyckheyt / elck daer hy best conde weg geracken / soo na Schoonhoven, Yselsteyn, Woerden, Oudewater en tot Gouda; en die van Utrecht volgdense / van 's morgens totten avont / ende laet inder nacht / en cregen seer veel gevangenen / met alle Ammonitie en Geschut / en alle het Legergereetschap / en daer bleven de Vaendelen van de Steden van Dordrecht, van Delft, van Rotterdam, van Heusden en van meer andere Steden: de Stadhouder vluchte binnen Schoonhoven, en den Grave van Shoorle en Heer Jan van Cats, den Marck-Grave van Antwerpen, moesten oock het velt verlaten. In dit gevecht bleven veel dooden / en daer verdroncken veel in de Leck, en daer bleven wel 100. gevangen: en de principaelste van dese gevangenen / waren Floris Heermans, Willem van Boshuysen, Baljou van Rynlant, Foeye vander Dors, Gerrit van Ryswyck, Cornelis Croesing, Houtvester van Hollant / Heer Huybert van Forreest, Heer Jan van Dorp, Heer Gerrit van Abenbroeck, en Willem Floris, Ballou van Delflant; Capitainen die waren Gerrit vander Del, van Rotterdam / Gerrit Corneliffe en Huybert en Jacob Stel, ende meer andere. En na dese Nederlage is elck wederom na huys getogen / en de Gevangenen werden alle met swaer rantsoen gelost: en op dese tyt was hier groote Dierte van Coorn / en de Gemeente wert seer swaerlyck geschat. Gouth. Fol. 529.

1482. Op den 26. April in den avont / was het in de Stad van Rotterdam heel in roere / alsoo die van Utrecht met veel scheepen / ende wel 800. wel gewapende Mannen op een Saturdag / een aenslag hadden om Dordrecht in te nemen / en quamen de Leck afvaren / en soo na Dordrecht; maer alsoo het Getye verloopen was / soo quamen sy op den Avont voorby de Stad Rotterdam, tot voorby Vlaerdinge, soo dat men

men den geheelen nacht grooten wacht heeft gehouden / en de meeste scheepen voeren na Zeelant, en de andere voeren mette vloet weeder voorby Rotterdam door het Swanegat, en soo den Ysel opwaarts tot by Der Gouda, en daer gingen sy te lande / ende staecken dat Blockhuys aen brant / en passeerden soo den Yseldyck langs voorby Gouda, en trocken soo voort / en hadden eenige schermutsingen tegen de steden Ouwater. De Aenleyders van dit Uterse volck / waren Heer Adriaen van Naeltwyck, Heer Willem van Wachtendonck, met noch eenige andere Capitainen. Gouth. Fol. 529. Chronyck van Rotterdam Fol. 3.

1482. Na de doot van Princesse Maria van Bourgonje, als die gestorven was op den 27. Maert / ende een Soon Philips tot Erfgenaem van den Lande hadde nagelaten / soo is Hartog Maximiliaen haar Man tot Dordrecht gecomen / daar hy gehult wert als Momber en Voogt van den Landen / uyt den name van syn Soon Hartog Philips, die doen maer 4. Jaren oud was; ende dit geschiede oock tot Rotterdam en in alle de steden van Hollant / daer die van de Cabbeljause Partye meester waren. En in de Maent van Augusty / trocken veel Borgers van Rotterdam na Gouda, daer veel volck uyt alle steden van Hollant vergadert waren / met veel ander gewapent volck / wel 12000. Man sterck / daer de Oversten van waren / Joost van Laleyn, Stadhouder / en Heer Frederick van Yselsteyn, Heer Jan van Egmont, Heer Petyt Zalizaert, en den Grave van Shoorle. Dese togen met alle dese macht na Yselsteyn, dat van die van Utrecht belegert was / die Yselsteyn schielyck hebben verlaten / en de Hollanders trocken na de Vaert / daer sy doen de 2. Blockhuysen hebben Belegert / en kregen die met gewelt door Accort in / en namen 50. gevangen / ende de Blockhuysen werden tot den gronde toe geslecht / en de Sluysen werden aen stucken gebroocken / en met scheepen gesoncken en toegeheyt / en gedampt / dat men op veel plaetsen met wagens en paerden over ryden kost / en quamen den 30. September die van Rotterdam weder Thuys.

1482. Den 25. dag van November / soo is binnen Rotterdam ingestelt / de Ordere van de devote Maegden, van den Berg Carmely, en daer wert een Clooster voor haer gemaeckt / in de Goudse Wagestraet, en daer wert een Brief van gegeven / wat Susters de eerste waren / als / Aef Wouters was Onder-Regeerster / en Agata Jans dogter was Opper-Regeerster / met nogh

Ordere van Carmeliten.

nogh eenige devote Dochters / gelyck den Brief uytwyst van dato den 25. November 1482. Groot Previlegie Boek. Fol. 85. Kleyn Previlegie Boek Fol. 75. Boxh. Fol. 265.

1482. Schout, Burgemeesters en Scheepenen der Stad van Rotterdam, nemen onder haer lieder Protectie en Beschermingen, de devote ende Religieuse Maechden en Susteren, geproffessit onder den regel van Onse Lieve Vrouwe van den Berg Carmely, die op dese tyt haer woonstede begrepen hebben in de Oostwagestraet, op het eynde van de Kipstraet. Dese werde gegeven voor haer en haer Nacomelingen, om dat zy arm syn, ende oock om dat de Poorteren daer te minder last van souden hebben, gunnen en werde geconsenteert, dat sy haer broot winnen sullen mogen, met Ambachten ende met Neeringe, en sullen vry syn van alle Schatten, Accynsen en alle andere Ongelden: alles in sulcker manieren, als van de Voorouders gegeven is aen de Susters, geproffessit onder den derden Regel van de Ordere van St. Franciscus, woonende binnen deser Stad, in de 's Gravestraet: en wert haer lieden noch gegunt, dat sy op Goede Vrydag sullen alle Jaeren mogen kiesen, Twee goede eerbare Mannen, die alle haere saecken sullen berechten, die het Klooster mochten aengaen. Hier van is den Brief gegeven, op St. Lucien dag den 13. December 1482. Groot Previlegie Boek Fol. 87. Chronyck van Rotterdam Fol. 3.

Quade Somer.

1483. In dit Jaer was het seer wonderlyck Weder / dat geen Vruchten voort konde komen / en men kon de Somer nauwlycks uyt den Winter onderscheyden / van hooge Watervloeden / en Stormen / en Winden / Donder en Blixem / dat seer groote dierte veroorsaeckte. Ende daer wert tusschen Hartog Maximiliaen ende den Bisschop van Utrecht, David van Bourgonje, een Tractaet van Vrede gemaeckt / met Hollant / Zeelant en Vrieslant. Dit Accoort is gemaeckt / in de Belegering voor Utrecht, den derden dag van September 1488. Den Brief staet in 't Kleyn Previlegie Boek Folio 110. Gouth. Fol. 531.

Jan van Egmont wert Stadhouder.

1484. Na het Beleg van Utrecht, daer den Heer Joost van Laleyn was doot gebleven / soo heeft Hartog Maximiliaen een Inlands Heer tot Stadhouder van Hollant, Zeelant en Vrieslant gestelt / Heer Jan van Egmont, naer ordre van Vrouwe Maria, die de Previlegie hadde gegeven / ende met versoeck van de Edelen en Steden van Hollant. Gouth. Fol. 536.

1484. Op den 21. November/ op Onse Lieve Vrouwen-avont Presentations, hebben de Heeren Hoog Heemraeden Consent gegeven aen de Stad Rotterdam, om twee Jocken te mogen vollen en dammen/ van de Brugge die over de Haven leyt/ van 't West-Nieuwelant recht Zuytwaerts naer Rutgershoeck toe/ en oock aen de Noordzyde vlogens wyse/ na de Stads Boom, en die te overstraten en onderhouden. De Heeren Hoog Heemraeden waren op dese tyt/ Heer Gerrit van Spangen, Heer Philip van Sprangen, Heer Adriaen van Matenesse, Heer Willem vanden Bronckhorst, Hoog Heemraeden van Schielant. Groot Previlegie Boek Fol. 89.

Consent om 2. Jocken te vollen.

1486. De Schout Willem Hooren, en Wouter Ysbrant, en Jan Dircksen Burgemeesters/ met den Gerechten van Rotterdam, hebben geaccordeert met Martyn Ariense, over een Erf, staende op 't West-Niewelant, waer voor hy sal moeten maecken de Stads Boomen die uytgeset syn/ tot buyten de brugge van 't West-Nieuwelant, en geeft aen de Stad een Pont groot toe/ ende Martyn Ariense of Besitter van 't Voorhuys/ moeten de straet van de plaets voor 't huys gelegen/ ten eeuwigen dagen onderhouden. Groot Previlegie Boek Fol. 90.

Uit stellen van Stads Boomen.

1486. Den 27. dag July/ is den Keyser Fredericus met syn Zoon/ den Koninck Maximiliaen, van Dordrecht op Rotterdam gekomen/ en wiert hier heerlyk ingehaelt/ en vertrocken op Delft na den Hage, en soo voort door alle de Steden van Hollant/ en soo weder na Utrecht, en wederom in Brabant. Den Hartog was op dit Jaer Rooms Koninck op den 16. February van de Keurvorsten gekooren/ ende wert op den 9. April tot Aken gekroont.

Maximiliaen wert Rooms Koninck.

1487. In dit Jaer wasser groot Rumoer door 't geheele Lant/ tusschen de Hoekse en Cabbeljause Partyen, en seer grooten Twist door 't geheele Lant/ die van Brugge namen den Koninck Maximiliaen gevangen/ dat het geheele Lant door seer grooten oproer maeckte. Gouth. Fol. 541.

Koninck Maximiliaen gevangen.

Hier

Hier begint den Oorlogh van Jonker
FRANS VAN BREDEROODE.

1488. In 't begin van Februarij / zijn sommige van de gevluchte Hoekse Partye, van Utrecht na Sluys in Vlaenderen getogen / om aldaer met Heer Philips van Ravesteyn of Cleef, haer te voegen / ook hebben dese beslote eenen Jongen Zoon van Heer Reynout van Brederooden / die geboore was van Vrou Jolette van Laleyn uyt Henegouwen, en tot Leuven ter studie zijnde / van daer te halen en tot Sluys te brengen. Desen Jongen Heer was doen 22. Jaren / genaemt Joncker Franciscus van Brederoode was gebooren in 't Jaer 1466. den 21. Maert. Desen Heer Frans is op den 3. April tot Leuven uytte studie gehaelt / en den 14. April 1488. tot Sluys gebracht/van Heer Jan van Naeltwyck Ridder/en Heer Sweer van Montvoort, en Heer Walraven van Brederoode, een bastert Broeder van Jonckheer Frans van Breederoode, was Drost van Hagesteyn. Cronyck van Rotterdam Fol. 4. Gouth. Fol. 541. en 542.

Hr. Frans wert tot Leuven uit de School gehaelt.

1488. Als Jonckheer Frans tot Sluys tot een Opper Capitain was gemaeckt / om tegen den Roomsen Koninck en Hollanders haerlieden te beschermen / en dat veel Buyt tot Sluys wert opgebracht / die sy van de Hollanders namen / soo heeft hy voorgenomen om met een deel Scheepen wel bemant / een Tocht op Hollant te doen / soo is hy van Sluys vertrocken / en is op den 20. November 1488. in der nacht / in de Mase geseylt / tot voor Delfshave / want konde door de Vorst niet verder komen. Dese zijn terstont opgegaen / met een deel Ballingen van de Hoekse Partye, en namen Delfshaven in / ende heeft Heer Walraven Drost van Hagesteyn, ende Heer Dirck van Hodenpyl, met volck en behoorlyke wacht / op Ancker te Scheep gelaten voor Delfshaven. Cronyck van Rotterdam Fol. 4.

Komen in de Mase

Nemen Delfshaven in.

Jonckheer Frans is met Capitain Cornelis van Treslongh, Heer Anthony, Bastaert van Breederoode, Heer Jan van Naeltwyck, Gerrit van Nieuvelt, Jan van Vliet, en Jan van Jaersvelt, met een goeden hoop volck / van Delfshaven door Schoonderloo, en soo den Dyck langs / te lande voor Rotterdam gekomen / en bergden haer voor de Poort in 't Kiet / en Heer Steven van Nieuvelt, Capitain / Heyndrick van Wyts, Heyndrick Wil-

Willemse en Jan Willemse syn Broeder / en 100. kloecke knechten / dese togen te lande aen de Westzyde van de Stad neder binnen Dycks / en trocken in groote stilte over het Ys, by Heer Jan Westen Toorn, over de Stads Vesten en Muur en gingen alsoo tusschen dat huys van Heer Floris van Cralingen, en het verballe Slot van Bolgersteyn door / en namen de Schiedamse Poort in / en sloegen die open / en lieten haer volck alle binnen / die in twee partyen de Stad in togen / en lieten de Poorte wel beset. De eene party is getrocken langs de Vest van de Maes en Visfers Dyck, tot aen den Blauwen Toorn, daer 8. Mannen daer uyt liepen / die de Wacht daer hadden / en den Toorn wert beset met 12. Mannen / en syn soo voort den Draey over na het Hooft gegaen / dat na een uur gevechts met het Blockhuys haer mede overgaven. Van dit Blockhuys konde men de heele Stad langs de Maes bevryden. De andere partye die gingen na dat Spuy, ende voorts na dat Mart-velt / dat beset bleef met 150. Mannen voor eenige Vergaderinge / en doen is het Stadhuys ingenomen / en de heele Stad heeft de Heer Frans van Breederoode 's Morgens ontrent 3. uuren in handen gekregen en overweldigt. Rotterdam wert ingenomen.

Op den 21. November 1488. Het hadde op desen nacht hart gevrosen en fel kout / doen quamen die te Scheep tot Delfshaven waren gebleven mede tot Rotterdam, met sack en pack en lieten de Scheepen ledig leggen: doen moesten alle die van de Cabbeljause Partye waren de Stad ruymen / met groot peryckel van goet en bloet / en vluchten na Delft, Schiedam en Gouda.

1488. Op dese tyt was Baljou van de Stad Rotterdam en Schielant, een Edelman uyt Zeelant, genaamt Heer Willem van Remmerswael; dese is met Vrou en Kinderen heymelyck uyt de Stad naer Zeelant gevlucht / want hy was van de Cabbeljause Partye. Daer lagen veel Scheepen in 't Ys vast gevrosen / die met Wynen / Coorn en andere Coopmanschappen gekomen waren / die daer alle tot roof uytgedeelt wierden / en de Schippers moesten droevig vertrecken. Chronyck van Rotterdam Fol. 9 Krygen grooten Buyt.

1488. Den 27. November syn alle de Borgers belast met Vrou en Kinderen en alle die heipen konde / om het Blockhuys op het Hooft te verstercken / en een Bolwerck voor de Oost Poort en een voor de Schiedamse Poort te maecken / dat in 8. dagen al te samen meest gedaen was / hoewel de aerde hart bevrosen was.

1488. Op den 4. December / trocken een party van dese Knechten onder Capitain Cornelis van Treslongh, 150. sterck / tot by Schiedam, en brachten 12. gevangen en eenigen buyt 's Avonts binnen de Stad. Chronyck van Rotterdam Fol. 9.

Op den 6. December / quam den Baljou van Schoonhoven Heer Frederick, hier tot Rotterdam, want de Cabbeljause Partye hadden hem uyt Schoonhoven verjaecht. Desen Heer Frederick van Sevender, besloot met de andere Capitainen / om Schoonhoven aen te tasten / waer dat terstont van dese rouwe gasten haer gereet hielden / en syn den 7. December met een groot getal Volcks / en Scheepen / en Vaertuygen / de Leck opgevaren / en syn 's Avonts by doncker op 2. syden de Stad van Schoonhoven met kracht aengevallen / maer lieten veel dooden en Scheepen achter / en de Borgers van Rotterdam moesten de gequesten op hare kosten genesen. Chronyck van Rotterdam Fol. 10 en 11.

Delfshaven en Schoonderloo verbrant.

18. December togen eenige van dese gasten na Delfshaven, dat sy verbranden met eenige Scheepen / ende in 't wederkeeren soo hebben sy Schoonderloo met eenige huysen daer by gelegen / mede verbrant / en quamen met eenig gerooft goet wederom Thuys. Chronyck van Rotterdam Fol. 12.

Het Slot van Woerden ingenomen.

1489. Den 1. January / soo is Capitain Otto van Botlant, van Montfoort tot Rotterdam gekomen / met veel volck en grooten Buyt / dat sy op het Lant onderwege hadden gerooft / en brachten tydinge dat Heer Jan van Montfoort, met syn Oom Heer Sweer, het sterke Slot van Woerden hadden ingenomen op den 27. December 1488.

Op den 4. January quam een Bode / die de Heer Philips van Cleeff van Sluys af sont tot Rotterdam, dat den Koninck Maximiliaen na Hollant vertrock / om Rotterdam en oock Montfoort te dwingen; want heel Hollant was in roeren / en groote vreese van overval / en het wert geheel bedorven. Chronyck van Rotterdam Fol. 13.

1489. Den 12. January / op 3. Koningen Avont / soo hebben de Capitainen van Rotterdam, met 20. Roey-Jachten en 400. Mannen / inder nacht ten 11. uuren / en syn voor vloet haest voortgevaren / en quamen in het Dorp van Yselmonde, en namen dat Slot in / en sonden den Castelleyn met Vrou en Kinderen in een Vissers schuyt na Dordrecht, en hebben dit Slot wel beset en voorsien. Op dit Slot was Oversten Heer Fre-

Frederiek van Sevender, want dese was seer hatelyck tegen de stede van Gouda en Schoonhoven, en benam haer groot goet/ want Hollant te Water en te Lande seer berooft wert.

Den 13. January/ soo voeren eenige Knechten de Maes af/ voorby Vlaerdinge, en gingen te Lande/ en plonderden en beroofden dat Dorp van Maeslant. Die van Schiedam dit hoorende/ quamen op de Maes haer tegen/ daer hart wiert gevochten/ en die van Schiedam weecken in hare haven/ met verlies van 2. schuyten/ en die van Rotterdam quamen metten Buyt 's Avonts Thuys. Chronyek van Rotterdam Fol. 14. Maeslant berooft.

Desen Avont quam Heer Sweer van Montfoort tot Rotterdam met 150. Ruyteren/ ende bracht Tydinge/ dat den Koninck Maximiliaen, over Dordrecht op Schoohoven, ende voort op Leyden en Haerlem was getrocken/ om Rotterdam te komen Belegeren/ en Heer Sweer van Montvoort is 's nagts noch met syn volck vertrocken/ en Heer Frans van Brederoode is op den 14. January 's Morgens/ met een deel Paerdevolck uytgetogen naer Hillegersberg, Bleyswyek, en Segwaert, en Soetermeer, en Benthuysen, die hy alle Brantschatten/ en de Stad van Rotterdam is seer versterckt. Brantschatten eenige Dorpen.

Den 20. January heeft den Koninck Maximiliaen, alle de Steden van Hollant beroepen/ om tot Delft onder syn Baniere te vergaderen/ en de stede van Rotterdam te Beleggen. Chronyck van Rotterdam Fol. 16. Vergaderen te Delft.

Den 2. February is Capitain Roof Tas, met 4. schuyten en wel bemant/ op Delfshaven gekomen/ daer die van Schiedam haer een deel in een gegraven put dede vallen/ en kregen Capitain Gerrit Roof Tas met wel 60. Rotterdammers gevangen/ die alle naer Delft gesonden wierden. Chronyck van Rotterdam Fol 17. Rotterdammers geslagen.

1489. Den 6. February/ soo syn onder het beleyt van Heer Joris van Brederoode, en Capitain Daniël Lepeltaek, een deel volck/ 300. sterck/ met 9. Roey-scheepen in dat Lant van Roon en Poortugael gevallen/ daer sy seer roofden en branden. Die van Schiedam dat siende/ quamen met macht van Gemeene Lants Knechten/ die daer in besetting lagen/ en trocken over de Mase/ en namen hare schuyten tot 4. toe/ en vochten op den Dyck/ tot dat die van Rotterdam moesten de vlucht nemen/ die meest alle gevangen wierden/ met beyde de Capitainen en 50. Mannen.

1489. Den 8. Februarv werden 3. Ruyters gevangen gebracht / die van den Koninck Maximiliaen seyden / dat hy aenquam om Rotterdam te Belegen.

Rotterdam Beleegert.

1489. Den 9. Februarv/ synde Apolonia dag, soo heeft den Koninck Maximiliaen van Delft met alle syne macht opgebroocken na de stede van Rotterdam, dat op den 10. en 11. en verdere dagen / seer nau is Beleegert; hy lag selfs tot Dordrecht: daer lag veel volcks in Gouda en Schoonhoven, en de Borgers van Leyden, Haerlem en Delft, dese lagen binnen Schiedam, ende die van Dort, Gouda, Briel, Schiedam en Vlaerdingen, lagen met scheepen te Water in de Mase: Heer Jan van Egmont was tot Delft, ende besette Bleyswyck, Sevenhuysen, en Nieuwerkerck, en Capelle. Chronyck van Rotterdam Fol. 21.

Op den 13. en 14. Februarv hebben die van Rotterdam de stede van Schiedam door Verraat meenen in te nemen en te bemachtigen / dat mislückte; en op desen dag wert Hillegersberg beset van die van Bleyswyck, en hebben het sterck beschanst tegen de stede / ende plunderden op de middag de huysen by Krooswyck. Chronyck van Rotterdam Fol. 25.

Op dese nacht soo is een party Knechten van Gouda gekomen / met veel Rysbossen / en stroo en andere Brantgereetschappen / en stacken de Hameyde van de Goudse poort in brant / maer wierden vervolgt / en ontrent St. Hellebrecht gevangen en geslagen. Chronyck van Rotterdam Fol. 26.

Den 15. Februarv / soo syn onder het Commande van Heer Walraven en Anthony van Brederoode, veel volck uyt Rotterdam getogen / om Heer Joris en Capitain Daniel Lepeltack te ontsetten / die van Schiedam na Delft soude gevoert worden. Dese hebben die van Delft geslagen en veel gevangen / maer de gevangen Heer Joris van Brederoode konden sy niet ontsetten / want was al 's nagts tot Delft gebracht en gevangen gestelt. Chronyck van Rotterdam Fol. 28.

Op den 4. Maert / quamen 4. Oorlogscheepen van 't Gemeene Lant van Hollant / en schooten lustig die haven in door de Stad / soo dat men een hooger Borstweere maeckte / en op het eynde van 't Hooft, en stelde daer swaer Geschut

op /

op / oock op het Blockhuys en langs den Maeskant, en deden dese scheepen soo van de Stad vertrecken. Chronyck van Rotterdam Fol. 29.

1489. Op den 6. Maert hebben die van Rotterdam geresolveert / om Ouwerschie in te nemen / om meer opening te hebben van Leeftocht; Die van Amsterdam met den Baljou van Rynlant en Haerlem, komen uyt Schiedam om Ouwerschie te ontsetten / maer wierden geslagen / en die van Delft komen om die van Schiedam te helpen / en die wierden mede geslagen by de Poldervaert / en wel 150. Man van Delft tot Rotterdam gesonden gevangen; en het Dorp van de Ketel wiert verbrant / en berooven alle het Lant om Delft, en nemen Brantschatting / van den Hage en Haag-Ambacht, en heel Delf-Lant, Maeslant en Vlaerdingen Ambacht, geplundert en gebrantschat.

Den 9. Maert quam dit volck wederom in Rotterdam, met grooten Buyt / ende hadden een Accoort gemaeckt met het heele Westerse lant, tot Ryswyck op het Huys te Werven wegens de Brantschatting. Chronyck van Rotterdam Fol. 33 en 34.

Den 24. Maert syn door versoeck / eenige heeren by den anderen geweest in 't Dorp van Cappelle aen de Ysel, maer daer is niet op gevolgt dat tot Vrede streckten. Chronyck van Rotterdam Fol. 35.

Op den 30. Maert quamen tot Rotterdam 4. Heeren / van de stede van Delft gesonden / Mr. Jan vanden Berg, de Heer Cornelis van Dorp, Adriaen Bleyswyck en Cornelis Sysman. Dese quamen met Rantsoen en veel gelt / om de gevangen Borgers te lossen / die op den 6. Maert by de Poldervaert gevangen waren / ende die van het Haeg Ambagt brachten mede haer schattinge / die sy-lieden belooft hadden. Chronyck van Rotterdam Fol. 36.

Den selven 30. Maert / soo trocken veele Soldaten met Heer Jan van Naeltwyck, en Heer Jan van Cronenburg, en Heer Frederick van Sevender, met 3. Buysen, 8. Kromstevens en 6. Jachten, 's nachts voorby Dordrecht, ende soo na Geertruydenberg, dat sy op den 31. Maert door de Water-Poort sonder moeyte inkregen / ende hebben dat heele Lant van Breda berooft / en hebben die van Breda gedwongen om te accordeeren voor 2000. Schilden / soo hebben sy doen Geertruydenberg verlaeten / en syn den 29. April wederom met veel goet en gelt tot Rotterdam gekomen.

1489. Den 4. Mey soo syn veel knechten uyt Rotterdam getogen / om door een aenslag Schiedam in te nemen / dat misluckte / en raeckten met die van Schiedam lustig aen 't vechten / tusschen Ouwerschie en Schiedam: daer bleven wel 80. van Schiedam gevangen / en die van Rotterdam togen voort / en Brantschatten en Plunderden dat heele Lant / en voeren over de Maes in dat Lant van Putten, en in Geervliet, en Heenvliet, en Swarte Wale, en dat heele Lant van den Briel, en staken dat Dorp van Abbebroeck in brant / en quamen den 6. Mey wederom tot Rotterdam, met veel Coorn en grooten Buyt. Chronyck van Rotterdam Fol. 38, 39.

Aenslag op Rotterdam.

Den 2. Juny is Heer Jan van Egmont met 4. Buysen en 8. Kromscheepen, met 9. Jachten wel bemant / 's Avonts ontrent 9. uuren / van Schiedam met de vloet opgekomen / tot voor Rotterdam, en bestormden dat Blockhuys met veel volck / maer die van de stede sloegen haer lustig af / soo van de Borstweeringe als van het Hooft en Blockhuys. Ende daer wierden 2. Jachten van Schiedam in de gront gehackt / en een Buys met volck in de Haven gevangen gebracht / en het overgeschooten vluchte weder na Schiedam.

Groote Nederlaeg van die van Rotterdam.

Op den 4. Juny soo syn veel knechten en van de Borgers op den Middag ontrent een uuren / afgevaren met wel 28. Cromscheepen en Rynscheepen, 8. Buysen, 12. Jachten; dese souden om Buyt en Leeftocht gaen / en voeren samen de Leck op tot Streefkercke toe / daer moesten sy het Tye stoppen. En de Scheepen van het Gemeene Lant van Hollant vergaderden met groote macht / en syn die scheepen van Rotterdam gevolght / ende hebben haer op den 5. Juny in den Morgenstont aengegreepen op de Leck by Streefkercken, met groote macht van alle de steden / en hebben na een swaer gevecht / de Rotterdammers geslagen / en namen doen 8. Rynscheepen, 6. Kromscheepen, 3. Jachten met veel Capitainen en Borgers van Rotterdam gevangen / en brachten den Buyt alle tot Dordt, ende het gevluchte volck quamen ontrent 400. sterck / met 2. Buysen, 10. Kromscheepen en 8. Roeyjachten, ten 3. uuren Namiddags tot Rotterdam met groote bekommering en droefheyd. Chronyck van Rotterdam Fol. 40, 41.

Aenslag op Gouda.

Tusschen den 6. en 7. Juny syn die van Rotterdam 's nachts uytgetrocken / met 400. Ruyters en 600. Man / met Heer Reynalt van Broeckhuysen, om met een aenslag Gouda in te nemen / maer het was geen klaer vane / soo dat het misluckte

en

en staecken eenige huysen aan brant. Op dese tyt was het leef-tocht heel schaers in de Stad.

1489. Den 16. en 17. Juny / togen die van Rotterdam met veel volck uyt om Victualie te halen / want die van Woerden hadden wel 100. Last koorn met veel Wynen tot Boskoop ge-bracht: en als die van Rotterdam met hare gelade Victualie door de Moortse Kade meenden te komen / daer werden sy alle van den Stalmeester van Hollant beset / en alles genomen en binnen Gouda gevangen gebracht. Chronyck van Rotterdam Fol. 44. Die van Rotter-dam haer Victualie geslagen.

Op den 20. Juny hebben de knechten van Overschie het Dorp verlaten / en in brant gesteecken / en syn soo binnen Rotterdam gekomen / daer groote kommer en honger binnen was / over de twee laeste Nederlagen. Chronyck van Rotter-dam Fol. 45. Ouwer-schie ver-brant.

Den 22. Juny soo quam tot Rotterdam, een Bode met een Brief van Pardon / aen alle de Burgers en Ingesetenen der Stad / van den Stalmeester / dat oorsaecke was dat sy lieden Heer Frans van Brederoode beweegden / om met de steden van Hollant te accorderen / en daer is met tusschenspreeken soo verre gekomen / dat'er eenige heeren in 't Dorp van Cappelle by den anderen syn gekomen / en hebben daer een Accoort ge-slooten / ontrent den Avont / en het is den 24. Juny met klockenslag verkondight en uytgeroepen / en Heer Jan van Egmont is van Delft den 25. Juny met 600. Man tot Rotter-dam gekomen / ende heeft 18. Kromscheepen laten gereet maec-ken / om het volck en goet te doen vertrecken / dat op den 28. Juny is geschiet / en syn al te samen uyt de Mase over Zee naer Sluys in Vlaenderen vertrocken; en soo is Hollant van dien grooten overlast ontslagen / en alsoo van alle de vreemde Ruyters en Knechten verlost / en de Stad is weder in handen van den Koninck Maximiliaen gekomen. Accort en Vreede gemaeckt met den Stadhou-der. Jonck-heer Frans vertreckt na Sluys in Vlaende-ren.

1490. Den 22. April quam Hartog Albert van Sassen tot Rotterdam uyt Vlaenderen, over de klachte van de steden van Hollant / ende daer wert besloten om Montfoort te beleggen / dat in 't laeste van Meye geschieden / ende wert in 't eynde Vrede gemaeckt / en heel Hollant is in rust gekomen.

Eynde van den Oorlogh.

1490. Als Heer Frans van Brederoode hadde Rotterdam verlaten / soo is goetgevonden de Stad van de Noordsyde in-tetrecken / alsoo dat die 300. Treeden in de breete / ende wel 1050. Treeden in de langte was uytgeleyt. Dese plaetse was noch weynig betimmert / soo dat de Borgers de Stad niet wel besetten of bewaren konde / maer moesten altyd 's Lants Knechten in de Stad hebben / die de steden moesten bewaren.

De Stad wert Ingetrocken.

1490. In dit Jaer wert het hooge Koor van de St. Laurens Kerck geheyt / dat in den Jare 1488. was begonnen. De Borgers heyden uyt liefde / en gingen met slaende Trommels nae het werck / en trocken alsoo wederom alsoo af. Den Trans wert op dese tyt mede geheyt. De plaets daer dit hooge Koor op staet / was den Tuyn van de huysen genaemt De Spiegel, staende op de Hoogstraet. Chronyck van Rotterdam Fol. 52.

HetKoor wert geheyt.

1491. In dit Jaer soo is gestorven tot Rotterdam Heer Wouter van Egmont, Heere van Benthuysen en Soetermeer: hy hadde ten wyve Juffr. Josina van Schagen.

1492. Was heel Hollant seer gequelt met het Kaes en Broots Volck.

1494. In dit Jaer stranden eenen grooten Visch, wel acht vademen lanck.

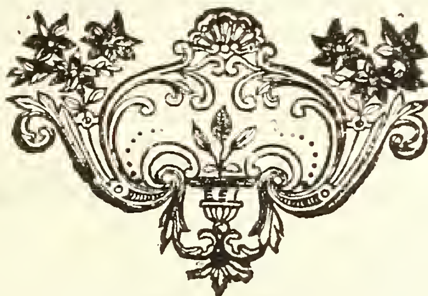
1495. Op dit Jaer soo laet Hartog Philips de Previlegie van het gebruyck van Veertig Raden, in de steden van Delft, Leyden, Gouda, Amsterdam, Rotterdam en Schiedam, metten aenkleven van dien / gebruycken ende useeren / tot dat hy 25. Jaren geworden sal syn; en dat oock niemant geen Ampten en sal mogen bedienen / als die gene die binnen den Lande van Hollant / Zeelant ende West-Vrieslant sullen gebooren syn / ofte in den selve Landen Banieren hebben. Den Brief is in dato den 14. December in 't Jaer 1495. Groot Previlegie Bock Fol. 91. Kleyn Previlegie Boek Fol. 123.

1497. In 't laetste van Juny is den Jongen Hartog Philips van Oostenryck, van Dordrecht op Rotterdam gekomen / en van daer op Delft, Hage, Leyden, Haerlem, Amsterdam, en Gouda, ende is in alle steden gehult / ende met seer groote kostelyckheyt onthaelt / ende hy heeft 's nachts tot Rotterdam geslapen: ende men vernam op dese tyt / de Spaense Pocken in de Stad / aen een Vrou die in 't Gasthuys daer van besmet synde / sieck lagh. Chronyck van Rotterdam Fol. 52. Gouth. Fol. 561.

1498.

1498. In dit Jaer was het den schoonsten Somer / die niet by menschen gedenckenisse was geweest / soo een goeden en vruchtbaren tyt was het van die Somer. Goeden Somer.

1499. Den 14. July stranden een seer grooten Visch tot Santvoort, ende voor Rotterdam wert twee dagen lanck / een grooten Swarten Visch gesien / die by Yselmonden geschooten wert / ende doen tot Rotterdam gebracht; hy was 22. voeten lang.

EEN
KORT VERHAEL
Wat binnen de Stad ROTTERDAM en daer ontrent is gepasseert, van den Jaere 1500.

1500. In dit Jaer / op St. Matthys dag, in Februarij / is geboren tot Gent, Keyser Carel van Oostenryck.

Het Misse uytgevonden.

1500. Op dit Jaer is in heel Hollant uytgevonden / hoe dat men van Assen en Bagger / Paerde Mist en Koe Mist / het dorre en schrale Lant / wederom Vet en Vruchtbaer kan maecken: dat sedert met groot proffyt van de Ingesetenen wel is ondervonden / en groot goet aenbrengt.

Watervloet.

1501. In 't lest van dit Jaer / was het soo swaren Watervloet, dat alle de Dycken in 't Overmaese Lant, meest over syn geloopen en veel inbraken; het was een swaren storm uytten Noordwesten / en het water dede veel schade door geheel Hollant / want men konde de Dyck soo ras niet stoppen / soo dat Hollant lag als een blancke Zee.

Placcaet tegen alle Vloeckers.

1502. In Mey deden de Heeren van Rotterdam een Placaet afkondigen / dat door Hartog Philips van Oostenryck door heel Nederlant wert gesonden / dat alle Vloeckers en Blasphemeerders, voor de eerste mael met een Geltboete souden gestraft werden: ten tweedemael / dat sy op een Kake ofte Schavot met een Priem door de Tonge souden gesteecken werden: ende ten derdenmale daer op bevonden / dan souden sy achter strate Gegeesselt werden / en daer na eeuwig op den hals Gebannen.

Harde Winter.

1503. In Februarij en in Maert was het soo kout en Droos soo sterck / met soo swaren overvloet van Sneeu / dat by menschen geheugenisse niet was geschiet.

Commeet Sterre.

1406. In de Maent van Augusty / soo openbaerde een Commeet Sterre, nam syn opganck in 't Noortoosten / ende ginck in het Noortwesten onder; syn staert stont vierig na het Westen / en wert 18. dagen lang gesien.

1506. Den 11. December / soo is aen de Stede van Dordt en Rot-

Rotterdam een Brief gesonden / uytten Hove van Hollant / van den volgenden Inhout:

Op den dag van huyden, soo was by den Hove van Hollant geordineert, alsoo seeckere Nieuwe Mare en Brieven gekomen syn uyt den grooten Hoeck, van eenige Edelen en groote Heeren en Parsonagien, dat deselve waerachtig geadverteert syn: dat opset gemaeckt is in 't Lant van Gelre, om eenige Steden binnen dese Landen van Hollant in te nemen te water, ende bysonderlyck Dordrecht en die Stede van Rotterdam: soo is 't dat deselve Stede van Rotterdam binnen desen Lande, tot onkosten van den Gemeenen Lande van Hollant en Westvrieslant, terstont sullen mogen aennemen en onderhouden, Vyfentwintig Knechten boven die gene, die sy selver onderhouden, en men sal deselve 25. Knechten doen betalen, en Capitain en Knechten tot onkosten van den Lande, leggende by den Rentmeester Generael van Noort-Hollant Jacob Govertse, als ontfangen hebbende van de Penningen van den Lande, ter cause van de onderhoudenisse van de 600. Knechten ommegeslagen, welcke Penningen hem gepast sullen werden, in 't uytgeven van syn Reeckening, mits overgevende dese Ordinantie en Quitantie, en dit tot kennelycke wedersegginge van den Hove.

Aldus gedaen op den eersten dag van December 1506., by myn Heer den Stadhouder Generael, Jan van Egmont, Philip van Spangen, Ridder, Mr. Jacob Ruys, Floris Eem van Wyngaerde, Floris Ever de Veer, Jan Floris Eem van Wyngaerden, Jan van Duyn, Reynier de Jonge en Jocob Bouwense, Raetsluyden van den Hove. Myn tegenwoordig, en onderteykent

DRUYNSEN.

Kleyn Previlegie Boek Fol. 80.

1508. Is tot Rotterdam gebooren / eenen Wilhelmus Diemenus, was een geleert Man in de Rechten: en is 1583. den 9. November Raetsheer en President tot Utrecht gestorven.

1509. In dit Jaer was het door Hollant een seer swaren Watervloet, als oock in 't selve Jaer daer aen volgende / en alle de Dycken spoelden wederom meest weg / die te vooren gemaackt waren. Hooge Vloede.

1509. Heeft Mr. Willem vander Sluys, Pastoor / gebooren tot Rotterdam in den Jare 1453., de Beschryving van Rotterdam in dit Jaer gemaeckt.

1510. tot 1513. Soo werden de Glasen van het Koor en Crans gemaeckt / in de St. Laurens Kerck.

Keyser Karel gyhult. Verponding.

1515: Is den Keyser Carel door heel Hollant / als Lants-heere gehult / en de Verpondinge op de Landen werden doen opgestelt / dat met groote moeyte in alle de steden van Hollant wert geconsenteert.

Eet van Keyser Karel en steden van Hollant.

1516. In 't begin van Juny / soo quam Keyser Karel over Dordrecht op Rotterdam, en heeft alle de steden van Hollant tot Leyden, op den 19. Juny den Eet afgenomen / ende heeft die oock beswooren / als Erfheer van den Lande.

Nieuwpoort wert ingenomen.

1516. In dit Jaer op St. Jans dag, wiert Nieuwpoort op de Leck over Schoonhoven ingenomen / dat groote ontstelteniſſe in 't lant maeckte / ende de Graef van Nassou met eenige steden / namen het in 14. dagen wederom / en kregen 17. gevangen / die tot Rotterdam gebracht wierden / en werden na den Hage gesonden / daer men 10. van heeft opgehangen / en 7. van onthooft: men segt het volck van Gelderlant was / gelyck het wel bleeck / want de Gelderse liepen by na heel Hollant door met roven en plonderen.

1517. Op dit Jaer soo is den Grave van Nasſou Stadhouder van Hollant / in plaets van Heer Jan van Egmont, die op den 9. Augusty gestorven was in den Jare 1516. Desen Grave van Nasſou ende de Heeren van den Hove van Hollant deden een Generalen Opbod van den Vierden Man: soo syn alle de Leenmannen / en alle de steden van Hollant / met alle de Lantluyden met gemeender hant / en hebben de Gelderse uyt Hollant verjaecht.

Zee-Monster.

1517. In dit Jaer op den lesten December / soo is hier voor de Stad Rotterdam by Charlois in de Maes / een wonderlyke Vis gevangen in de Maes / van een Visser van Charlois, het hooft was gelyck van een hont / het lichaem was een Cabbeljau / en het hadde een staert gelyck als van een rogge.

1518. Den 2. Juny nam Groote Pier van Sneeck, een Vriese Zeeroover, een Boeyer van Rotterdam, die van Hamborg quam / daer hy 8. mannen van over boord wierp en verdronck deselve / om dat het Hollanders waren: want al wat Hollanders waren die hy konde krygen moesten over boort. Desen Zeeroover heeft alle de steden van Hollant / en den ganschen Koophandel seer groote en onwaerdeerlycke schade gedaen / met rooven en moorden totten Jare 1520. Dat hy uytten kryg scheyde / ende is in den Jare 1520. den 28. October tot Sneeck in Vrieslant gestorven.

1519. Soo heeft den Grave van Nassou een Generale Opbod laten doen/ waer dat de Vierde Man hier uyt Rotterdam moeste/ en hebben de Vriesen / die genaemt waren Den Swarten hoop , over Nimwegen leggende/ helpen uyt het lant jagen/ die veel schade hadde gedaen.

1520. Op dese tyd/ als Keyser Karel tot Aken , op den 20. October des Maendags tot Keyser wiert gekroont / soo quamen de Geldersen in de Lage Waert , en plonderde Nieupoort , en branden het af met veel Dorpen : die steden van Hollant hebben haer vervolght/ en veel gevangen tot Rotterdam gebrocht / die na den Hage werde gesonden / en werden daer op raden geset als Verraders. Daer waren veel Edelluyden onder dese Misdadige.

1521. Den 10. Juny is het eerste Placcaet van de Inquisitie hier tot Rotterdam , en het heele Lant door gepubliceert en Afgelesen. Inquisitie.

1523. Den 6. Maert 's avonts wasser een swaaren Storm/ met Donder en Blixem/ en groote Hagelsteenen als hoender-eyeren/van verscheyde coleuren/ en het was soo hoogen Water uytter Zee/ dat veel Dycken doorbraecken/ en het stont hier om Rotterdam onder water/ dat de Sluysen wederom uit moste loopen/ en mosten de binne Dycke doorsteecken om 't Water te losse. Groten Storm.

1523. Op den 22. September/ trocken de Gelderse met een grooten hoop Volck met Schuyten van Delfshaven , hier voor by Rotterdam, en voeren aen de Kinderdyck en togen in de Dortsewaert, daar sy seer veel Plonderden en Branden: dese gasten waeren den 16. September stille by Leyden gecomen/ en hadden daer alle de meeste Dorpen uitgeplondert/ en Plonderde den Hage soo veel sy conden: dese syn same weder na Gelderlant getrocken sonder eenig belet te hebben/met seer veel geroofden Buyt en Goederen. De Gelderse loopen door heel Hollant.

1523. In dit Jaer quam den Koninck Cristiaen de Tweede van Denemarcken van Amsterdam hier tot Rotterdam, met syn huysvrou/ en syn soon Jan, met twee dochters/ Dorethea en Cristina: de Koninginne was Keyser Karels suster ; hy was uit syn Ryck verjaecht: en sy vertrocken van Rotterdam, over Dordrecht nae Brabant.

1524. Op den 16. dag van November/ heeft Keiser Karel aen de Stad gegeven Previlegie /van het kiesen van 24. Vroetschappen of Raden, daer 6. Jaeren lang maer 16. Raden en

twee Thesauriers hadden geweest/en het looten van de Witte en Swarte Boonen; en confirmeerde de Privilegie van den Hartog Maximiliaen, gegeven den 18. April 1479. ende oock de Privilegie/ gegeven by Hartog Philips Koninck van Castilien, tot 's Hartogenbos, den 16. December 1483. Staet in 't Groot Previlegie Boek Fol. 93. en 101.

Den Hage Geplondert.

1526. Op dit Jaer quamen eenige knechten van Utrecht, met eenige Gelderse, en quamen met Schuyten met Bourgonjense Vaendelen in den Hage, en plonderden die en Brantschattese op een groote somme van Penningen/ en dede groote moetwille in Hollant, en quamen met grooten Buyt wederom tot Utrecht.

Watervloet.

1530. Den 5. November/ 's morgens ontrent 8. uren soo heeft het seer hart gestormt uitten Noort-Westen/ en het Zee water vloeyde soo hoog/ dat het over alle de Dycken is geloopen/en in 't Dorp van Yselmonde, verdroncken veel Menschen: van dese Spring-Vloet verdronken wel 400. Dorpen/ soo in Hollant, Zeelant, Vlaenderen en Brabant, en die van Antwerpen en andere Steden/ sonden soo veel Schepen en Schuyten uit om de Menschen te gaen soecken/ die haer op Kercken en Huysen en Boomen hadde geborgen/ en namen Spys en Dranck mede/ om die Menschen te spysen.

Staert Sterre.

1531. Den 8. Augusty/ des avonts omtrent 8. uren soo vertoonden hem een groote Sterre met een staert; quam op in 't Noort-Westen/ en de staert stont nae het Zuyt-Oosten/ ende ging na het Noorden onder 's nachts ten 12. uren: dese stont heel klaer en duerde 14. dagen/ en men sach die niet meer.

Commeet.

1532. In 't begin van October/ vertoonden hem in 't Westen een Commeet met een lange staert/ 's morgens ten half vieren/ en verdween met den dag: dese scheen de heele maent van October uit/ en was wat waterachtig en duyster.

Storm en Onweer.

1532. Op Alderheylige/ soo was het seer groote Vloet en Onweder/ en duerde 4. dage lang/ en daer bedurven veel Coopmanschappen/ en daer verdroncken veel Menschen/ en over al ten Platten Lande.

Sterre met een vlammende staert.

1533. Den eersten July/ 's avonts na 9. uren/ scheen een Sterre met een blinckende en vlammende staert/ en scheen tot 's morgens in den dag: dit duerde een heele Maent lang en verdween.

1534.

1534. In de maent van Maert/ vertrocken hier van Rotterdam eenige slegte Luyden nae Amsterdam, en voorts te scheepen/ om nae Munster te gaen. Men seyde dat het Herdoopers waeren/ en dese syn op het Swart Water/ met veel meer anderen van den Drost van Vollenhove, ende den Drost van Geelmuyden, alle gevangen met alle haer Gelt Scheepen en Goet.

Herdopers vertrecken na Munster.

1536. Den 3. Mey/ na middag soo heeft men hier van den Toorn/ en buyten de Stad Rotterdam, tot Delft een grooten Brant sien opgaen/ en daer verbranden tot Delft 2309. Huysen met 2. Prochie Kercken/ en alle de Kloosters/ soo dat de heele Stat afbrande tot 300. Huysen na: het woey een harden wint/ en daer waren veel Riete dacken.

Delft verbrant.

1536. Den 3. July/ sterft den Hooghgeleerden en Wytberoemden Desiderius Erasmus van Rotterdam tot Basel in Switserland, out synde 68. jaren/ 8. maenden en 5. dagen/en hy is tot Basel Begraven.

Erasmus Doot.

1536. In Augusty/ soo waren 2. Franse Oorlogschepen hier voor de Mase en Maeckten met roven alles in vreese/ ende die van Dordrecht hebben een Vlaemse heude toe gemaeckt/ en daer op 50. kloecke Mannen binnen in verborgen/ die dese Scheepen van de Fransen opsochten en namen/ en brochten die gevangen voorby Rotterdam, en hadden die met suptylheyt ingenomen.

Twee Franse Oorloghscheepen genome.

1540. Den 23. July/ quam den Keyser Carolus met syn Suster de Gouvernante Hartoginne Maria van Dordrecht op Rotterdam, daer sy 's nachts blyven: Vrouw Maria was gelegeert op de Hoogstraet achter de Swaen/dat nu op de Turfmart en Melckmart uitcompt/ was daer op een Camer over de Sluys op de Rotte/ en syn samen 's anderen daegs vertrocken naer Delft, en soo op den Hage, daer hy wel 3. weecken bleef/ en Reysden soo voort door geheel Hollant, en na Utrecht, ende soo voort na Brabant.

Keyser Karel tot Rotterdam.

1542. In 't leste van Mey/ is den Prins van Orangie Reneck en Grave van Nassau/ met eenige scheepen van Rotterdam na Utrecht getogen/ om met macht van volck en van wapenen/ Maerten van Rossem uit Amersfoort te verdryven/ dat Maerten van Rossem den 3. Juny moeste verlaten.

Trecken na Amersfoort.

1545. In dit Jaer is de Delfse Poort of St. Joris Poort vernieut en gemaeckt/ende de Stads Muyren aen de Noortsyde gerepareert.

St. Joris Poort.

1547.

Tweede Verhooging van St. Laurens Toorn.

1547. In 't begin van het Jaer/wert de houte kappe van de St. Laurens Kerck Toorn afgenomen/ en op den 12. Maert wert den eersten Steen geleyt van de Tweede Verdieping of Verhooging; het onderste Metselwerck hadde 98. Jaren gestaen/ eer dat de Heeren van Rotterdam de Tweede Verhooginge daar op hadde gestelt.

Huybrugge.

1547. In dit selve Jaer/ wert de Huybrugge over de Kipsloot van steen gemaeckt/ en het was te voren een oude Houte Brugge. Op dit Jaer wert het groote hooft aen de Oostsyde van de Oude Haven van Steen opgemetselt: het was te vooren een Rysen Hooft/en is nu de Roode Bruggen over de Nieuwe Haven.

Consent van oversteecken van de Visbancken.

1548. Den 15. Juny/hebben de Heeren Hoogheemrade van Schielant Consent gegeven aen de Stede van Rotterdam, en Borgemeesters Joost Janse, en Anthonis Jacobse Besemer, dat sy Lieden sullen doen oversteecken/ over het Water de Visbancken van Rotterdam, soo breet als die nu staen/ soo dat het Water daar onder deur mach loopen/ ende dit tot weder seggen toe. Dit aldus gedaen by Heer Willem van Alckemade, Heer Floris van Assendelft, Heer Adriaan van Mateness Ridder/ en Fredrick van Duyvenvoorde, Hoog-Heemrade van Schielant, op den 15. Juny St. Schelenschou 1548. Groot Previlegie Boek Fol. 103.

Koninck Philips wert gehult.

1549. Op den 27. September/ is den Koninck Philips van Spanjen, eenigen Soon van Keyser Karel, met syn Moeÿe Koninginne Maria van Hongarye tot Rotterdam heerlyck Ingehaelt/ende als Lantheer gehult; en hy dede Goude en Zilvere Penningen onder de Toesienders te grabbel werpen/en sagen de Geboorte Plaets of Huys/daer den groten Geleerden Erasmus is gebooren/ met zeer groot Contentement en Eerbiedigheyt; en Reysden op den 26. September op Delft, ende soo voorts door heel Hollant, en de Staten van Hollant hebben hem beschoncken/ met een somme van 37500. Croonen/ de Koninck was Out doen hy gehult wert 22. Jaren.

Inquisitie.

1550. In dit Jaer soo heeft den Koninck Philips, door heel Hollant Placaten van de Inquisitie laten op nieus Publiceeren en strengelyck vervolgen/ dat groote Beroerte veroorsackte.

Gevecht mette Franse.

1553. In de maent September/ quamen tot Rotterdam eenige scheepen uit Spanjen die met andere Hollantse en Seeuse scheepen/22. sterck/die van een Franse Vloot by Douvers

waren

waren aengevochten en sloegen seer wreeslycken; daer bleven wel 1000. Francen en 7. scheepen / ende van de Hollanders 6. scheepen verbrant / en de Francen namen der 5. van weg / samen 11. scheepen.

1554. Soo in dit Jaer heeft men een Hoet Kalck voor elf stuyvers gekocht / en het 1000. Metsel-Steen mede voor gelycke 11. stuyvers.

1555. Den 7. Mey / heeft Keyser Karel Previlegie gegeven aen alle de Ingeseetenen van Hollant en Westvrieslant, dat geen Vreemdelingen eenige Ampten sullen mogen bedienen / als dat Ingeboornen Luyden syn / en goet Duyts konnen spreecken en verstaen / uitgenomen de Stadhouders en Ridders van de Ordre van den Gulden Vliese, gelyck blyckt uitten Brief / van dato den 7. Mey 1555. Kleyn Previlegie Boek Fol. 126. De Vreemde geen Ampte bedienen.

1555. Soo heeft men de groote steene verwulfde Brugge / onder de Mart beginnen te heijen en te Fondeeren en Metselen en opgemaeckt / ende een Beelt van blauwen Ardunysteen daar op gestelt / na de gedaente van Erasmus, tot bewys dat hy tot Rotterdam is gebooren / en dese Mart was in den Jare 1557. gemaeckt. Groote Mart gemaekt.

1556. Soo was het soo grooten dierte / dat een Broot van 6. pont men betaelde 10. en een halve stuyver: die dierte duerde tot in July 1557. doen quam soo overvloed van Coorn van alle Quartieren dat ongelooflyck was. Dieren Tyt.

1557. In dit Jaer hebben de Heeren van Rotterdam het St. Anna Klooster tot een Pesthuys geordineert / stont aen de Goutse Poort aen de West-syde van de straat aen de Vesten. Pesthuys.

1558. Op dit Jaer hebben die van Rotterdam eenige Oorlogscheepen toegerust / tot bevryding van de Zee / alsoo de scheepen uit Spanjen en van andere Plaetsen niet wel voorby Calis en konde komen / als met groote Macht van scheepen / want de Francoisen hadden Calis weder van de Engelse verovert en gewonnen / dat wel 212. Jaeren van de Engelse was gewonne en verovert geweest. De Francen nemen Calis weder van de Engelse.

1559. Is door ordre van Koninck Philips van Spanjen belast / hier tot Rotterdam eenige scheepen van Oorlog en Coopmanschappen gereet te maecken / om met den Koninck Philips na Spanjen te vaeren / die doen in Zeelant scheep is gegaen / en vertrock van daer op den 25. van Augusty / en is van

L Vlis-

Vlissinge af gevaren / ende liet Margrieta van Oostenryck, Hartoginne van Parma, als Gouvernante in den Lande.

1500. In dit Jaer soo is de Inquisitie geexploteert / en om dit beeter uitte voeren / soo syn door heel Nederlant Nieuwe Bisschoppen ingestelt / te weeten 3. Aerts-Bisdommen en 15. andere Bisdommen / dat over al seer groote beroerte en bekommering maeckten.

De BISDOMMEN en BISSCHOPPEN waren als volght.

In 't Aerts-Bisdom van Utrecht, den Ouden Bisschop.

Het Aerts-Bisdom van Camerick, den Ouden Bisschop Heer Maximiliaen van Bergen.

Nieuwe Bisschoppen.

1. In 't Aerts-Bisdom van Mechelen, Heer Anthony Perenot, Cardinael Granvelle.

2. In 't Bisdom van Antwerpen, de Canselier Nigry, maer van hem niet bedient: quam in syn plaets Franciscus Sonius.

3. In 't Bisdom van Remunde, Gilhelmus Damasz. Linden.

4. In 't Bisdom van 's Hartogenbos, Laurentius Mathius, in placts van Franciscus Sonius, Bisschop tot Antwerpen.

5. In 't Bisdom van Gent, Cornelius Jansenius.

6. In 't Bisdom van Brugge, Peterus Curtius, na hem Remingius Driutius.

7. In 't Bisdom van Yperen, Anthonius Riethovius.

8. In 't Bisdom van Groninge, Johannis Knyff, Minnebroer.

9. In 't Bisdom van Leeuwaerde, Remingius Driutius wert Bisschop van Brugge, en in syn plaets quam hier Cunerus Petry.

10. In 't Bisdom van Haerlem, Nicolaes Nova Terra.

11. In 't Bisdom van Deventer, Egidius vanden Berge, Minnebroer.

12. In 't Bisdom van Middelburg, Nicolaes de Castro.

13. In 't Bisdom van Atrecht, Franciscus Rychardot.

14. In 't Bisdom van Doornick, D. Oignies.

15. In 't Bisdom van Namen, Anthonius Havetius.

16. In 't Bisdom van St. Omers, Gerardus ab Interinnoven.

Dit waren alle Bisschoppen van de Inquisitie, en 't Lant was vol Oneenigheyt en Onruste.

1561.

1561. In dit Jaer heeft men op de Hoogstraet op de Middeldam, in 't beste van de Stat Rotterdam, een redelyck fray Huys gehuyrt voor 4. ponde Vlaems een geheel Jaer/ doch werden na dierder: het was doen sober onder de Gemeente.

1562. In de maent van Mey/ is hier door Placaten verboden en hier tot Rotterdam afgecondight/ datter niemant in 't openbaer ofte heymelyk lesen ofte hebben/ de Heylige Schriftuur, oock niemant die Leeren ofte Uitleggen/ als de Theologanten &c. — Heylige Schrift verboden.

1563. Den 10. July/ op een Saterdag na Middags ten twee Uren begon een seer grooten Brant in de West-Molesteeg by de Mart en quam uit een Kuppers Huys: het woey een droogen Suyt-Westen wint/ en daer waren veel Riete Daken/ soo dat den Brant niette stutten en was: daer verbrande het West-Nieuwelant, den Rys-Tuyn, de Hoofsteeg metten Draey-Brugge, de Hout-Tuynen, den Groenendael, het Oosteynde van de Hoogstraet met het Preeck-Heeren Klooster, de Goutse Wagestraet, de Hooft-Poort, de Oost-Poort, de Goutse-Poort, en wel 60. Scheepen, soo groote als kleyne/ waer van veele met Goederen en Coopmanschappen ware gelade: daer Verbranden wel 250. Huysen totte gront toe af/ en noch wel 700. die al meest verbrant en bedorven waren/ het welck een Onwaerdeerelucke Schade voor de Ingesetenen en Borgers was. Den Brant wert gestut by het Salmsteegjen, op de Hoogstraet by de Herbergh den Toelast, en op den hoeck van de Vrancke-steeg daer ist by gebleven. — Grooten Brant tot Rotterdam.

1563. Op dit Jaer hebben de Heeren van Rotterdam, alle de voorhuysen van de Hooft-steeg afgekeurt/ alsoo het voor den Brant een nauwe steeg was/ en wert tot een wyde straet gemaeckt.

1563. Op den lesten Augusty/ heeft Koninck Philips aen de Stad Rotterdam verscheyde Previlegien gegeven/en de Ingesetenen verscheyde voordeelen/ uit oorsaecke van den ongeluckigen swaren Brant de Stad overgekomen op den 10. July 63. Groot Previlegie Boek Folio 104.

Eerstelyk wert de Stad quyt gescholden de helft van de Bede/ de Jaerlykse Bede voor 14. Jaren achtervolgende/ bedragende de helft der somme van 1030. ponden van 40. grooten 't pont. — Halve Bede quyt gescholden.

Acsyns van Bier vermindert.

Idem soo sullen de Heeren van de Stede den Acsyns van de Bieren soo veel mogen verminderen aen de Borgers/ dat geen Tappers en syn ofte Herbergiers/ na haer Lieden goetduncken. Voorts werden alle Borgers vergunt en verleent/ die haer Huysen verbrant syn/ en in de Stede Rotterdam blyven woonen/ uitstel en terminatie van alle Schulden die sy luyden voor den Brant hadden gemaeckt/ en die gene die van haer afgebrande Huysen eenige Payen ofte Terminen/ uit saecke van des selfs Koop/ schuldig syn/ sullen de selve mogen betalen na de tyt van 4. Jaren naest comende: mits dat sy luyden binnen deselve tyt hare Huysen sullen moeten optimmeren ende vry syn van alle Arresten.

Uitstel van Schulden.

Die by den Brant geen schade en hebben.

Dat die gene die by den Brant geen schade hebben geleeden/ sullen betalen een Jaer huyr/ soo als die lest syn getaxeert/ ofte ter discretie van de Heeren Vroetschappen/ voor soo verre als sy die onbeschadigde sullen konnen bergen/ mits dat dese niet vry sullen syn van het uitstellen van de schulden/ ten ware sy de beschadigde Borgers merckelyk te hulpe quamen.

De Erven by taxatie kan de Stad aen nemen.

Idem de Heeren van de Steden/ ofte hare nacomelingen/ sullen mogen na haer nemen/ tot dienst en profyt der Stede/ al sulcke afgebrande Erven als haer souden mogen Oordeelen dienstig te syn tot dienste van der Stede/ mits den Eygenaer Betalende de oprechte Waerde van dien/ ter taxatie van Wethouders deser Stede Rotterdam. Groot Previlegie Boek Folio 110.

Verder soo werden alle voorgaende Previlegien geconfirmeert en bevestigt die de Stad Rotterdam van den beginnen heeft gehadt.

Alle Officieren/ Onfangers/ Raden en Bevelhebberen van alle Steden en Landen/ werden belast dese bovenstaende Artyckelen te sullen onderhouden/ en alle Ingesetenen van Rotterdam die gerustelyck te laten genieten en te gebruycken/ sonder haer eenig letsel te doen aen Lyf of Goet: maer ofte imant van haer lieden ofte haer lieden Goet/ uit oorsaecke van Betalinge of Schulden gevangen/ gearresteert of bekommerd ware/ dat sy die terstont sullen ontslaen/ sonder vertreck/ en sullen alle dingen stellen in haer eerste en behoorlycken staet/ niet tegenstaende eenige Sententien/ Vonnissen/ Oppositien/ Apelatien te doen ofte gedaen ter Contra-

ry

ry waren: en wert oock belast / om dit door des Konincks Landen door te laten Publiceeren / en Brieven van 's Konincks wegen over al af te senden / den Previlegie Brief van dato den lesten Augusty in 't Jaer ons Heeren 1563.

1564. In 't leste van Mey / heeft Koninck Philips van Spanje Previlegie gegeven aen de binne Schippers het voor laden van alle Vreemdelingen voor een Tyt van 3. eerstcomende Jaren. Den Brief was gegeeven in Brussel den lesten dag van Mey 1564. Groot Previlegie Boek Folio 114.

1564. In dit Jaer is de Dray Brugge gemaeckt / tussen de Twee Toorns van den Boom den Blauwen Toorn, en de St. Laurens Toorn, op het eynde van de Haven: dese Brugge was eerst door den Brant gelegen met het eene eynde in 't West-Nieuwelant, en het andere eynde in den Rys-Tuyn. Dray Brugge verleyt.

Dit Jaer was het soo Fellen Vorst / dat men in 't begin van November 1564. totten 1. Maert 1565. met wagens en sleden met paerden over de Mase heeft gereden / en de Aerde was wel 3. voeten diep bevrosen. Groote Winter.

1565. In Augusty / heeft Koninck Philips Octroy verleent / om een vrye Leermart te mogen houden den Tyt van 10. dagen aen den anderen / en dat alle Jaren 14. dagen nae Vrou-Lichtmis. Den Brief was gegeven in de maent van Augusty 1565. Vrye Leer mart.

In dit Jaer heeft men nevens de groote ongemacken in dese Stad een groote dierte van Coorn en Leeftochten gehad / dat het geheele Lant door was / soo datter groote Hongersnoot onder de Gemeente was / en duurden de Zomer en Winter. Dieren Tyt.

1566. In 't begin van 't Jaer soo quamen hier tot Rotterdam Brieven uytten Hage aen de Heeren van de Stede / door Last van de Gouvernante Vrouwe Margrieta, en daer waren Placaten en Brieven van Philips Koninck van Spanjen nessens / die belasten omme de Inquisitie op 't scherpste te executeeren. Dese syn op den 9. January publyck afgekondigt en van 't Stad-Huys afgeleesen.

Op dese Tyt wilde de Inquisitie 3. Menisten verbranden / die verlost wierden van de Toesienders.

1567. Den 2. Mey / soo heeft men over Rotterdam na den Hage gevanckelyck gebracht Heer Adriaen Janse, Pastoor van Yselmonde, die na 3. Jaren gevanckenisse met den Pastoor uitte Lier, en den Pastoor tot Monster, en den Pastoor tot Schagen, 4. Pastoors verbrant.

gen, alle 4. Priesters/ op het Hof in den Hage eerst aen Palen Gewörght ende doen Verbrant wierden: dit geschiede om dat sy de Roomse Religie waren afgegaen: dese syn op den 30. Mey 1570. door de Inquisitie Gedoot.

Duc d'Alba's Placaet. 1568. In dit Jaer den 19. Mey/ syn hier Brieven van den Hartog van Alba afgeleesen en gepubliceert/ waer in hy met seer Rigoreuse dreygementen wil onderhouden hebben/ de Placaten van de Inquisitie, en verklaert die alle Rebelle van den Koninck/ die deselve tegen spreecken en haer daer tegen stellen: dese Duc d'Alba, was als Gouverneur van Koninck Philips in dese Lande gesonden en tot Brussel gekomen/ in de plaets van de Hartoginne van Parma; hy was oorzaeck dat veel Volcx uit het Lant vluchte en het Lant vol ongemacken quam: daer werden oock Ingedaecht/ alle de Luyden die uit het Lant gevlucht waren/ dat sy mosten weder komen in haer plaetsen daer sy uit gevlucht waren/ of by gebreecke van dien/ verbeuren Lyf en Goet.

1571. Soo heeft den Hartog van Alba van alle de Steden

10 en 20. Penning. van Hollant en de heele Nederlanden door/ den 10 en 20. Penning geeyst/ dat een groote onrust in 't Lant heeft gemaeckt en sware Oorlogen/ want hy wilde hebben van alle vaste en roerende Goederen en Coopmanschappen/ telkens als die verkoft wierden/ den voorschreven 10 en 20. Penning.

1571. In dit Jaer is de Mandemaecker Brugge, het onderste van Blauwe steen gemaekt/ het was te voren een seer ongemackelycke Brugge/ van onder de straet met Vallen of Kleppen.

1572. Op den eersten April/ op Palmen Sondag quamen eenige Spaens Vaerders en andere Scheepen van den

Den Briel wert ingenomen. Briel, voor de Stad Rotterdam: dese dorsten voor den Briel niet blyve leggen/ alsoo den Grave vander Marck, Heer van Luney met 26. Scheepen van Oorlog uyt Engelant voor het Brielse Hooft ten Ancker quame leggen/ en men noemden dese de Water Geusen: dese quamen te Lande/ en terwyle dat de Borgers uitte Stad vluchtte soo namen sy de Stat in/ samen ontrent 25. Man sterck door de Suyt en Noort Poorte/ 's avonts tussen 8 en 9. Uren. Den Grave van Bossu is met 10. Vaendelen Soldaten van Utrecht gekome om de Water Geusen uitten Briel te jagen/ en is met syn Volck van Maeslantsluys over gevaren op Heenvliet en Swartewael, maer die van den Briel stellen het heele Lant onder Water door het Nieuwelantse

welantse Sluys, door den Raet van een Borger een Timmerman/ genaemt Rochus Messen, en schooten onder de Spanjaerts met grof Canon sterck uitte Stad; en middeler Tyt dat den Grave van Bossu te Lande na den Briel trock/ soo is Treslong en Roobol met een deel Volcx uitte Stede gevaren/ tot op den hoeck van Pernisse, daer staken sy al de Schuyten aen brant en lieten die in de grout hacken en ten deelen weg dryven/ dat een grooten schrick onder de Spanjaerde maeckte/ want waren in vrees om alle te verdrincken ofte doot te blyven/ alsoo sy niet wederom over konde komen/ soo dat sy sonder Order de vlucht namen en liepe na Pernisse en door Nieuw Beyerlant door 't Slick/en eenige versmoorden en verdroncke/ en quamen soo tot by Dordrecht geloopen. Dese nederlage van de Spanjaerden maeckte den Grave van Bossu seer verslagen/ oock mede om dat die van Dordrecht hem den inganck hadde geweygert en afgeslage: den Grave van Bossu hadde hem met swemme gesalveert. Nu resolveerde den Grave van Bossu, om met dese beslickte Spanjaerts op Rotterdam te trecken/ en kreeg noch 2. Vaendelen Spanjaerts by hem/ in alles 12. Vaendelen.

Moort tot ROTTERDAM begaen van de SPANJAERTS, den 9. April 1572.

1572. Op den 9. dag van April op een Woensdag den 4. Paesdag/ soo is den Grave van Bossu, met 10. Vaendelen Spanjaerden voor de Oost Poort van Rotterdam gecomen/ en meenden soo in de Stad te komen/ maer den inganck werde hem belet/ soo dat hy liet versoecke om ingelaten te werden/ maer het is hem beleefdelyck afgeslagen/ en de Borgers hebben haer in de Wapenen gestelt/ vreeesende tegens haer danck overweldigt te worden: Bossu dit merckende dach dat het beeter was de Spanjaerts door list in de Stad te krygen sonder eenige Fortsie of Gewelt te gebruycken; soo is hy door versoeck met eenige Edelen in de Stad ingelaten/ ende heeft by de Overheyt van de Stede versocht/ om met syn Volck maer door de Stad te passeeren en na andere Plaetse te trecken; daer hem op wiert geantwoort/ dat hy wel met syn Volck aen de eene syde van de Stad buyten om conde trecken: doch na veel Reeden soo is geaccordeert/ dat de Spanjaerts met een Rot of

of Corperaelschap/ ofte ten hooghsten met 2. Rotten met ongelade Roers door de Stad souden passeeren/ en als die door waren/ souden wederom andere door gelaten werden/ tot den lesten toe; onder welck decksel de Spajaerts al gewapent voor de Poort stonden/ en de Poort geopent synde/ soo is het eerste Rot met groote furie ingekomen/ sonder haer Roers te lossen/ soo dat de Wacht van de Borgers haer niet konde stuyten/ dat murmuratie veroorsaeckte/ soo dat een Smit/ genaempt Swart Jan, met een Voorhamer in de hant/ tegen Bossu seyde/ datter meer in de Stad quamen als het geordineerde getal/ en dat men de Poorten soude sluyten/ waer over hem Bossu hiet liegen/ en dat het hem niet toe en quam het Koninx Volck te tellen; de Smit seyde dat hem de wacht bevolen was en oock het tellen/ daer door Bossu met gramschap syn Swaert uittrock en na den Smit sloeg/ die den slag keerden/ doch wiert noch van Bossu selfs doorsteecken: en daer wert noch een Backer/ genaempt Jan Dominicus, doodelyck gequetst/ die als een goet Burger syn Last wilde betrachten: voorts soo is Bossu met eenige Edel-luyden/ met haer bloote Degens in de hant in de Wacht gevallen/ daer sy eenige ombrachten en doode/ en semmige de Stad uitstieten/ en hebben soo de Oost Poort ingenomen en overweldigt: doen syn de Spanjaerts met groot geweit de Stad ingetogen/ en hebben veel Burgers en al die sy in Wapenen vonden doot geslagen en vermoort/ soo dat tussen 300 en 400. dooden gereekent werden/ en Jan Dominicus den Backer die doodelyck gequetst was/ en het doode Lichaem van de Smit Swart Jan werden op de Mart gevierendeelt als Verraders: den Backer Jan Dominicus wert in een Baker-mat soo doodelyck gequetst op de Mart gebracht/ en soo in vier stucken gehackt/ en de Spanjaerden hebben voort met Vrouwen en Maegden te schenden/ noch veel gruywelycke Actien bedreven.

1572. In dese Moort syn onder andere Omgekomen en Vermoort/ dese volgende Persoonen.

De Heer Jan Jacobse Roos, Out Borgemeester/ wert van de Spanjaerts doot geschooten/ tussen de Delffe Poort en het Hof Poortje, soo hy door Ordre van de Vroetschap de Delffe Poort hadde geopent/ dat de selve door die soude uyttrecken/ gelyck het geaccordeert was: sy trocken hem de Ring van syn vinger/ en de Kousen/ die na de Oude wyse van het Lant aen den Broeck vast waren/ die hebben sy afgesneden en van

syn

syn beenen getrocken ende het Lichaem seer mishandelt en
in een vuyle Goot ofte Waterloose geworpen / en is daer na
op het Kerekhof onder andere dooden leggende bekent ge-
worden / door een die het slick van syn aensicht afdede: oock
mede Joris Baltense, Brouwer in de 3. Hoorntiens, Hobbe
Janse Brouwer, Dirck Heyndricx van Blocklant, Soon van
den Brouwer in 't Hart, wert in de Herre van de Venster
doot geschooten / Adriaen Carstiaense van Ryn, Laecke Cooper /
Willem Ariense van Groenhout, Willem Keesen Stierman,
Adriaen Janse Sehipper, Jop France Stierman, Heyndrick
Claesen, Pieter Jorisse, Cornelis Jacobse, Heyndrick Swee-
ren, Claes Schoute, Jaeob Franee Timmerman, Cornelis
Aertsen Kividt, Pieter Slampam de Vos, Trommelslager / Cor-
nelis Ariense Minne, Goris Roelants van Zevenhuysen, den Wit-
ten Heyndrick, Ryck de Smit, Marcellus Clasen, Jacob Acht
Schoenmaker / Frans Janse de Smit, Dirck Tysen Molenaer,
Jacob de Smit, Pieter de Lapper, Teunis Reekhals, den Broe-
der Dove Jan, de Soon van Jannetien de Vroetvrouw / Huy-
bert, Portier van de Schiedamse Poort met syn Soon van
Maertien Huyge, Jan Barentse Claerwout op de Meent / Goe-
vert de Smit, Heyndriek Albertss, Kuyper Thys, Willem Cor-
nelisse Stierman, Mr. Cornelis Door, Ary Corsen, Pieter Claes
Kuyper, Ary Willemse Goutsblom verdronck / en daer bleef
op het Kerckhof noch een onbekent. Dese dooden syn door
ordre en in tegenwoordiheit van den Ballon by den anderen
op 't Kerckhof gebracht: hier syn samen 49. dooden met
Swart Jan de Smit, en Jan Dominicus Baeker, die gevieren-
deelt wierden. Na dat dese gruywelycke Moort was geschiet /
soo hebben de Spanjaerts de Stad beset en alle moetwille be-
dreven die bedenckelyck was: dit duerde wel 15. weecken
lang. Den Grave van Bossu meenden hier syn Stoel van Oor-
log te stellen tegen de Water Geusen, want die van den Briel
hadden Delfshaven ingenomen / en lieten de Ingeseten vreet-
saem woonen en namen het Slot te Spangen in / daer sy die
van Schiedam mede beset hielden. De Spanjaerden syn den 10.
April in de nacht met een Vaendel Knechten na Delfshaven
getogen / en hebben dat schielyck overvallen en alle geplon-
dert en vermoort dat sy daer vonden: dit maeckten een
schrick aen alle omleggende Steden van heel Hollant, dat sy-
lieden alle de Poorten voor de Spanjaerden hebben toe geslo-
ten / ende en lieten va Rotterdam niet passeren van Coop-

M man-

manſchappen ofte Leeftocht/ ſoo dat de Spanjaerts haer benaut ſiende van langer hant ſyn vertrocken.

1572. Syn den 22. April uit Rotterdam na Delft getrocken/ daer de Poorten geſloten waren/ en werden niet ingelaten/ dat den Hage moſt ontgelden/ dat ſeer jammerlyck wert uitgeplondert/ en verbranden veel Dorpen overal/ en quamen voor Haerlem, daer ſy mede buyten moſte blyven en in 't Bos bleven/ daer ſy ten leſten door den Grave van Luney verjaecht ſyn/ tot by Utrecht toe: na dat den Grave van Luney Rotterdam hadde ingenomen/ die met een deel gevluchte Borgers van den Briel quam en ingelaten wert/ want daer waren ſommige Borgers na den Briel geweecken die doen wederom inquamen: de Spanjaerden meende de Stad Rotterdam voor haer vertreck te plonderen en in den brant te ſteecken/ waer toe ſy al reeds een deel Matrialen en Stroo hadden bereyt/ maer den Ballon vander Meerſe, en de Borgery dat vernemende/ hebben de reſte uitte Stad gejaeght. Den Grave vander Marck, ſoo Rotterdam ingenomen hebbende/ dede groote tochten te water en te Lande/ en beleegerde Geertruydenberg: men heeft van die tyt af Rotterdam ſeer beginnen te verſtercken.

De Spanjaerts uit Rotterdam gejaeght.

1572. De Heeren van de Stad hebben in 't vermake van de Ooſt Poort, door dewelcke de Spanjaerts eerſt in waren gekomen/ tot een eeuwige gedachteniſſe van deſe Moort/ boven de Poort laten ſtellen/ in 't Jaer 1611. als volgt

Den Grave van Boſſu, met ſyn Spanjaerden Bloetgierig,
In 't Jaer ſeventig twee, Aprils negenden dagh,
Langs hier als Vrient inquamen, hebben gants ſchoffierig
Seer jammerlyck Vermoort, veel Borgers met beklag.

1572. Als de Spanjaerts uit Rotterdam verdreven waren/ ſoo hebben de Borgers het Bolwerck van de Ooſt Poort met grooten iver hooger op gemaeckt/ en men damden de Oude Poort in 't Bolwerck, de Vrouwen en School-kinderen holpen mede kruijen en Aerde aenbrengen/ en de Stad is op dees tyt ſeer ſterck met Bolwercken gemaeckt/ die te voren ſeer ſwack van Veſten was: de Stad wert aen de Maes ſyde uitgeſet ende vergroot/ van de Ooſt Poort totte Weſt of Oude Schiedamſe Poort toe/ en in de breete 125. Treeden: dit deden de Borgers met malcander uit Liefde/ en waeckte

om

om den derden nagt/ en dit duerde wel vyf Jaren lang aen den anderen: deese vergrooting wert gedaen/ om de Scheepen in de Stad te bergen/ want de Nieuwe Have en Blaeck waren toe noch Stads Vesten met muren en Stads Toorns, daer doen twee schoone Havens van gemaeckt werden: en den Handel op Oost en Westen begondemen hier tot Rotterdam op te queecken/ alsoo die van Amsterdam noch Spaens waren/ en die van Enckhuysen beletten haer den Coophandel/ en de Geusen hadden de Spanjaerden uit Enckhuysen en Vlissingen gejaecht/ gelyk als veel Steden van Hollant de Spanjaerts uit haere Steden verdreven: oock soo was Bartholomeus van Enten met 30. Scheepen en 2. Galeijen tot Rotterdam gecomen/ die de Spaense tot Swyndrecht hadden verslagen en verjaecht/ en hadden met die van Dordrecht den Hartog van Alba afgesmooren/ en de Spaense voor Vyanden verklaert/ en sy namen van de Water Geusen in haer Stad/ dat tot Rotterdam grooten moet maeckten.

Hier begint de

Regeering van de STATEN, en den PRINS van ORANGIEN.

1572. Den Prins van Orangien hadde oock bestel ter Zee gegeven/ en den Admiralen waren Willem van Luney, Grave vander Marck, en Adriaen van Berges, met syn Broeder: Vys Admiraels Bartel Entes, A. Lois, Lantslot van Brederoode, Albert van Egmont, Willem van Blois, Heer van Treslong, en Heer van Sent, Jacob van Schonewallen, Anthonis Uittenhove, Jacob Cabbeljau, Nicolaes Ruyghaver, Anthonis Reyniersen, Jacob Hennebaer, van Sweeten, Adriaen Menning, Henbyse van Gent, Dirck van Bremen, Jan Brouck van Amsterdam, ende den Heer van Dolheyn trock oock ter Zee met goet succes/ den Heer van Lambers ginck ter Zee met beter Commissie en dede groote schade/ en dese bovenstaende Heeren hebben de meeste Steden in Hollant voor den Prins Willem van Orangien ingenomen/ en de Zee met Rooven belemmert tegens Spanjen, en hebben den Hartogh van Alba, en den Koninck van Spanjen afgesmooren. Nederlants Beroerte. Fol. 112. En Tierany Meters. Fol. 60 en 64.

Luney wert gevangen.

Den Grave vander Marck, Willem van Luney, is door ordre van de Staten van 't Lant gevangen gestelt, eerst tot Rotterdam wel 6. weecken, en is daer na geset op het Slot van Honingen ofte Cralinge buyten Rotterdam: dit geschiede om syn groote wreetheyt die hy aen eenige Geestelycke Persoonen dede doen: hy hadde buyten den Briel 19. Reguliers Monnicken in een schuyt doen ophangen, en oock by Delft een Priester eenen Cornelis Musius, dese liet hy by nacht ophangen. Luney is noch door voorbidde van de Prins van Orangien ontslagen, en over Zeelant na Luyck vertrocke, daer hy noch door vergif is omgecomen, op den eersten Mey in 't Jaer 1578.

Syn dood.

1573. In 't leste van Juny is hier tot Rotterdam, Delft en Leyden en in andere Steden den Trommel geslagen onder de Borgers, om Vrywillig tot het ontset van Haerlem te trecken, alsoo die Stad van de Spanjaerts seer sterck beleegert was, en daer syn den eersten van Rotterdam ontrent 280. Vrywillige Mannen op Leyden getrocken, ende voorts op Sassem in 't Leeger, om Haerlem uit Liefde te helpen Ontsetten, en syn op den 8. July onder het beleyt van Willem van Batenburg, ende Heer van Cloetingen, en Carloo Tseraets met veel Capitainen en Bevelhebberen en Vrywillige Borgers en Soldaten, en veel wagens met 8. Velt-stucken uit het Leger dat tot Sassem lag getogen: ontrent na de middag ten 3. uren tot in 't Noortwycker Hout, daer sy wat gerust en den Heere gebeden hebben om een goet succes, en syn ontrent middernacht getogen na Haerlem, maer de Spanjaerts verwittight synde van hare compste hebben op haer gewacht, en alle plaetsen wel beset op hare aencompste dat sy wel konde hooren aen het kraken van de Wagens en Affuiten van 't Geschut dat sy mede voerden, en komende ontrent Haerlem in 't Bosch, daer de Duytse haer Legerplaets hadde, vonden daer niemant; en syn stoutelyck voortgetogen door de eerste Beschansing, en meynden dat de Spaense gevlucht waren, en quamen voort daer sy al te samen omcingelt en beset werden, en door de duystere nacht en den roock van het schieten konden malcander niet kenne, soo dat sy alle meest verslagen werde, want het meestendeel onervaren Volck was: de Heer Willem van Batenburg bleef doot, en de Heer van Cloetingen quam seer gequest binnen Leyden: daer bleeven wel 700. doot met alle de Wapenen en 8. Velt-

stuckjens die de Spanjaerden op het Huys te Cleef brachte/ en 9. Vaendels die sy aen de Beleegerde vertoonden/ en daer quamen van de 280. die uit Rotterdam getrocken waren/ ontrent 70. Mannen thuys/ ende het was alles in handen van de Spanjaerde gebleeben/ dit geschieden in het Mannepat buyten Haerlem.

1573. In dit Jaer sont Duc d'Alba een Bode aen de Stad Rotterdam met een Brief van Pardon: maer den Bode kreeg tot antwoord/ dat sy niemant en kende als den Konink van Spanjen en syn Stadhouder/ den Heer Prins Willem van Orangien, en dat sy de Stad daer voor bewaerden. Pardon Brief.

In dit Jaer quam de Prins van Orangien van Leyden op Rotterdam, en vertrock na den Briel, en voort na Zeelant.

1573. Den 22. December/ quamen eenige Spanjaerden uit Vlaerdingen en Maeslantsluys, aen de Schie by de Polders Vaert, daer een Schans lag die genaemt was Schamp Alba, en daer op Commandeerden Capitain Jan vanden Corput: dese Schans meenden de Spanjaerts in te nemen/ maer wierden afgeslagen en verjaecht/ ende die van Rotterdam, en die van Delft hadden eenige gewapende Oorlog scheepen/ die op de Schie werden gehouden/ tot bevrydinge van dien: want de Spaensen deden alle vlyt om een sterckte op de Schie te hebben om de steden de Schip Vaert en passagie te beletten.

1574. Den 27. Mey/ quam tot Rotterdam den Roep dat de Spanjaerts onder Baldeus van Amsterdam en Uitrecht den 26. Mey voor Leyden gecomen waeren/ en dat vast wilden belegeren/ en daer quamen eenige Spaense op den eersten Juny tot onder Delfshaven. Na dese tyt quam den Prinse van Orangien tot Rotterdam, uitte Bommelerwaert, met eenig Volck dat tot Rotterdam, Delft en Gouda in besettinge wert geleyt.

1574. Den 3. Juny/ is tot Rotterdam, Delft en Gouda, afgepubliceert dat geen Victallie ten platten Lande uitte Steeden soude werden gebracht/ waer door het Spaense Leger voor Leyden seer verlegen was. Den Prins van Orangien quam dese Maent tot Rotterdam logeren daer hy gebleven is/ om het Ontset van Leyden te vorderen. In July syn de Staten van Hollant en Zeelant tot Rotterdam vergadert geweest: en de Staten die op dees tyt vergadert waren syn dese/ Otto van Egmont, Arent van Duyvenvoorden, Gerrit van Nispen, Meester Heyndrick Duyst, Adriaen vander Myllen,

Het ontset afgepubliceert.

De Staten vergadert.

len, Meester Cornelis vanden Brouckhorst, Meester Heyndrick, Meester Lievyn van Cats, Meester Gerrit van Wyngaerden, Raetsheer / Wastel Heer van Heemskercken, Willem Janse, Willem van Loo, Cornelis Wouterse, Cornelis Vinckaert, Adriaen Allertsen van Heckenduynen, ende als Secretaris C. de Rechteren: dese Heeren syn tot Rotterdam vergadert geweest / om te beramen hoe dat men de Stad Leyden best soude mogen Ontsetten / en lieten alle het Hoey en Gewas van den Platten Lande in de Steden van Rotterdam, Delft en Gouda brengen; en hebben oock samen goet gevonden / om het heele Lant onder water te setten / en alle Sluysen open te setten / en de Dycken door te steecken / waer toe gecommitteert syn / Heer Joncker Willem van Palesteyn, en Jonckheer Daniel van Wyngaerden; desen syn met een deel Pocyniers op den lesten July uitgetogen uit Rotterdam, na het Dorp van Capelle, en hebben den Ysel-Dyck met 16. gaten doorgraven / van Capelle af / en het leste gat quam tegen over Yselmonde, en den Prins van Orangie, met Meester Poulus Buys, Advocaet van Hollant, met noch eenige van de Staten van 't Lant quamen op den 3 en 4. Augusty daer by / en maeckten noch 3. gaten / tussen de Stad Rotterdam en het Yselmontse Veer; en op den 6. Augusty wert een groot gat in den Dyck gemaeckt / tussen Rotterdam en Delfshaven, daer groot water door quam: oock soo werden alle de Sluysen open geset / tot Rotterdam, Delfshaven, Schiedam, en de 5. Sluysen buyten Schiedam, soo dat daer overvloedig veel water in 't Lant quam: terwyle dat het Lant met water overdeckt wert / soo is den Admirael van Zeelant tot Rotterdam gecomen / die metten Prins van Orangien en Staten raet slaegden / met wat Scheepen en Geschut / oock wat voor middelen men soude gebruycken om Leyden te Spysen en Ontsetten: soo is den Admirael weeder na Zeelant vertrocken / om Scheepen / Geschut en Volck te halen; ondertussen syn tot Rotterdam 30. Galeÿen met 200. platboomde Scheepen en Schuyte / en tot Gouda mede 6. Galeÿen / op dese groote Scheepen waren sommige met 2. Metale en sommige met een Metael stuck Geschut / en op de syden met 6. Bassen of Steen stucken op elck gestelt / en sommige met 8 en 10. 12. 14. 16 en 18. Riemen elck na advenant / en van Houwers / halve Spiesen en alderhande gereetschap wel voorsien. Op den 26. Augusty is den Prins van Orangien tot Rotterdam heel sieck geworden

Gaten door den Dyck gemaeckt.

De Prins sieck aen de Pest.

geworden/ dat veel bedroefden; en het water was soo hoog over het Lant/ dat men met geladen Hoey scheepen vol Hoey van Cralinge, Nieuwerkerck, Capelle, en van andere Plaetsen meer/ recht over het Lant tot voor de Ooft Poort quamen varen.

1574. Op den 1. September/ quam den Admirael van Zeelant, Louys Boysot, en Adriaen Willemse, Admirael van Zirxzee tot Rotterdam met 7. kloecke scheepen/ daer 800. Bootsgesellen op waren/ en noch eenige scheepen geladen met Amonitie en 109. Lepel stucken/ soo van Metael als van Yser/ en voorts veel dubbelde en enckelde Bassen/ en veel kleyn Geschut: soo dat daer over de 200. Koey scheepen mede voorsien waren; en dese 800. Bootsgesellen werden op dese scheepen verdeelt/ het was een rou en onversaeght Volck/ seer gehouwen en gekorven en ongehavent: de sommige maer eenen Arm of een Been hebbende/ en het was Volck dat haer hadden ingebeelt haar doot te vechten/ voor haer Vryheyt en het Vaderlant: de sommige droegen halve Manen op 'er Hoeden met Briefjens/ daer op stont/ Liever Turcx als Spaens: hier by waren noch 100. schuyten met ProvIande vol geladen.

Op den 13, 14 en 15. September/ soo syn de 2. Admiraelen met de heele Vloot scheepen/ ende noch met 1200. Musquettiers/ en 200. Poeyniers/ met veele Vrywillige de Rotte uitgevaren/ na de Lantscheyding van Zoetermeer, daer die van Delft en Gouda by quamen/ met haer scheepen en Volck. Den Prins hadde 3. Vaendels van syn Wacht/ na de Lantscheyding van Soetermeer gesonden/ om haer tussen Soetermeer en Wilsveen te beschansen; het welck op den 13. September geschieden. Dese waren de principaelste Capitainen die met de Vloot mede syn getrocken om Leyden te ontsetten: den Admirael van Zeelant, Louys Boysot van Vlissinge, Adriaen Willemse van Zircxzee, Cornelis Claesen Vys Admirael/ de Heer van Wyngaerden, was Commandeur over de Galeijen en Scheepen vander Gouda/ Capitain Joos de Moor, Jonckheer Jacob van Egmont, den Colonel La Garde, den Baron Noyelles, Meester Cateville, Paulus Durant, Meester Guilleresse, de Heer Brouckhaut, Capitain La Driere, Capitain Vangirault, Capitain Creyts, Capitain Outran, de Heer vau Carnesse, de Heer Philips van Assaliers, Commissaris generael over de Munitie/ Capitain Herry, Capitain Ci-

De Vloot vertrekt.

Namen van Officiers.

Citadelle, Capitain Grenu, Capitain Pouwels, Capitain Cornelis Clasen, en noch verscheyde die het Leger volgden/ uit seer grooten lust en begeerte.

De Prins reyst na Delft.

1574. Op den 16. September/ is de Prins tot Delft gereyst: daer waren 4. Coorn schuyten verdubbelt/ en voor hoog op gemaeckt en verdubbelt/ en tusschen de opgemaeckte Plancken waren natte Kerten in gestampt/ gelyck Schans korve. Op dese schuyten stont elck een grof Carton/ ende werden na de Vloot gesonden met den Ysbreecker/ daer sy op den 17. September voor de Soetermeerse brugge by quamen/ en de Admiraels met de Vloot en conde daer niet passeren/ alsoo daer wel 30. Vaendelen van de Spanjaerts beschanst lagen/ die groote weere boden en conden daer niet van daen gedreven werden met geen grof Canon/ alsoo de groote scheepen door 't schieten bersten. Het begonst op den 18, 19 en 20. September hart uitten Noort-Weste te waeijen/ soo dat het Water ongemeen hoog is gewassen/ en doen hebben de Heere Admiraels een weg gevonden/ tussen Soetermeer en Benthuysen, daer sy met 50. Galeijen door syn gecomen/ en de Spanjaerts liepen weg/ en de Arcke van Delft raeckte mede los/en quam mede in 't Soetermeerse Meer met de heele Vloot. Dese Arcke hadde aen de gront vast geseten/ en was een wonderlyck gebou/ van twee Cooren scheepen aen malcanderen vast gemaeckt/ en rondom wel bekleet met plancken/ en oock overdeckt/ dat men van binnen met geen Musquet conde beschadigt worden/ het hadde 20. stucken Canon/ en 50. Soldaten die weer booden/ en het en voerde geen Zeylen noch geen Riemen/ maer het wert door 12. Mannen die van binnen draeije voortgedreven.

Arcke van Delft.

Leyden ontset.

1574. Op den 3. October na middags ontrent 4. uren/ is hier tot Rotterdam tydinge gecomen/ dat de Admiralen met de gantsche Vloot Leyden hadde ontset/ en de Spaense uit 62. Schansen weg gejaecht/ en waren 's morgens ontrent 8. uren daer binne gecomen/en Godt Almachtig met Dancksegginge in alle Kercken Gedanckt.

Bredase Vreede-handel.

1575. Den 28. February/ quamen eenige Heeren van de Staten Gecommitteert tot Rotterdam, en vertrocken soo na Breda, om met de Spaense van Vreede te handelen/ maer daer is niet uitgerecht: de Gecommitteerden wegen de Staten van Hollant en Zeelant waren den Heer Arent van Dorp, Heer Carel Boysot, Gouverneur van Zeelant, Heer Philips van

van Marnincx Heer van St. Aldegonde, Heer Willem van Suyle van Nieuvelt, Schout van Dordrecht, Heer Jacob vander Does, Heer Johannes Junius, de Jonge/ Gouverneur vander Veere, Heer Adriaen vander Mylen, en Heer Poulus Buys Advocaet van Hollant: ende na veel Conferentien/ soo syn dese op den 14. July 1575. op Reses gescheyden/ en den Prins en Staten lieten Penningen slaen tot gedachtenisse/ aen de eene syde den Hollandsen Tuyn, met een Leeu met het Swaert inde vuyst: en aen de eene syde stont geschreven/ Krych is beter dan een twyffelachtigen Pays. En aen de andere syde stont een Hoet, en daer onder stont Libertas Aurea, en aen de kant stont Cuius moderatur habenas ratio, anno 1575. Gouth. Folio 106.

1575. Den 16. Juny/ quam den Prins van Orangie, met syn nieu getroude Vrou Charlotte de Bourbon, hier tot Rotterdam, die op den 11. Juny in den Briel waren getrout.

Den 1. Augusty/ in dese maent is den Prins van Rotterdam na Gouda gereyst/ om de Dycken te doen doorsteecken/ soo 't noodig was/ om Oudewater te ontsetten/ dat van de Spaense op die tyt seer swaer Beleegert was: en het werde op den 8. Augusty stormenderhant ingenomen/ en de Spanjaerts vermoorden alles op weynige na die het ontvluchte: en de Stad wert verbrant. Oudewater stormenderhant ingenomen.

Den 28. Augusty/ hebben de Spaense de Schans tot Krimpen ingenomen/ en die seer gesterckt: en de Schans daer over in de Alblasserwaert, is den 2. September van de Spaanse mede ingenomen/ en hebben alsoo de Leck afgesneden/ en de Maes onvry gemaeckt/ en schooten een Oorlogschip in de gront: dit gaf aen de Stad Rotterdam en Dordrecht groote ontsteltenisse/ maer daer wert een stercke Schans tegen gemaeckt/ die haer genoegsaem beleegert hielden/ soo dat sy door Hongersnoot/ die stercke Schanse aen den Prins van Orangien over geven mosten op den 21. February/ soo dat tot Rotterdam en Dordrecht groote blyschap was/ en Vreugde Vieren aengesteecken wierden: en doen heeft men de Maes weeder vry bevaren.

1576. Den 14. February/ koopen de Heeren van Rotterdam het Balliouschap der Stad/ voor de somme van vyfentwintig hondert guldens/ en het Balliou en Dyckgraefsschap van Schielant, voor vier duysent guldens.

1576. In dit Jaer wert het Gasthuys dat aen de Huy-Brugge Gasthuys verandert.

ge stont/ op het Oosteynde van de Hoogstraet geordineert/ op de plaets van het Verbrande Klooster aen de Noortzyde van den Dyck, dat daer toe is getimmert en geprepareert.

Mueren van de Nieuwehave afgebroke.

1577. Op dit Jaer soo syn alle de Mueren en vervalle Toorns van de Stad/ staende langs de Nieuwehaven, alle afgebroocken/ dat de oude Stads Vesten waren/ van de Zuytsyde der Stad.

Commeet Sterre.

1577. Den 9. November/ soo is beginnen te schynen/ een vreeselycke Sterre met een staert/ die lange aen den anderen heeft gescheene/ en lange wert gesien.

St. Laurens Poort.

1578. In dit Jaer wert de Oude Hooft Poort, genaemt de St. Laurens Poort afgebroocken/ stont aen de Draeybruggesteeg en aen 't Zuydeynde van de Hooftsteeg, waer van de fondamenten haer noch vertoonen.

Eerste Brugge de Gapers Brugge.

1579. Soo is by den Blauwen Toorn over de Blaeck, op het Nieuwelant, een groote Brugge geleyt/ dat de eerste Brugge was: en men noemde die de Gapers Brugge.

1579. Den 29. January/ soo isser een nader verdrag gemaeckt tot Utrecht, by de Staten van Gelderlant, Zutphen, Hollant, Zeelant, Utrecht, Vrieslant, en de Ommelanden/ tussen de Rievieren de Ems ende Lauwer gelegen/ met noch andere Landen/ Steden en Provintien/ die samen syn Vereenight/ dat doen tot Rotterdam op den 16. Augusty is gepubliceert. Dit wert van die tyt af de Geuniëerde Provintien genaemt/ en oock de Vereenigde Nederlanden.

1579. Van dit Jaer heeft de Stad Rotterdam groote oncosten beginnen te doen/ met het maecke van hare Wallen en Bolwercken, aen de Maeskant en Watersyde. De Stad wert doen wel geleyt in haer Wallen en schoone Bolwercken, en dese Bolwercken lagen als volgt: het eerste Bolwerck lag voor de Oost Poort, daer de oude Poort in wert gedamt: het was een Poort als de Delfse of St. Joris Poort: het tweede lag voor de Hooft Poort, nu den hoeck van 't Buyse gat, daer een Run Molen op getimmert wert: dese Molen sackten in weynig tyt wel 24. voeten diep/ en daer staet nu een Steene Molen op getimmert: het derde Bolwerck dat lag aen de binne syde van 't Haringvliet, voor Broer Pietersierensteeg: het vierde lag mede aen de Zuydsyde van de Haringvliet, voor de Bogartstraet: het vyfde lag voor de Hooft Poort, daer naderhant de Beurs op wert getimmert/ en nu het Admiraliteyts Hof op staet: het sesde lag aen de oversyde van de Oude Ha-

ven,

ven, by 't Westers Hooft, en wert genaemt den Houten Man, en is daer na noch een Houttuyn geworden: het sevende Bolwerck lag een weynig beoosten Engelboomensteeg, en wert genaemt Rolwagen: het achtste lag schuyns over de Oude Schiedamse Poort, nu Wolfshoeck, om dat Aert vander Wolf die hoeck eerst betimmert heeft: dit Bolwerck was genaemt Luchtenburg, en daer wert een Wip-Wint Molen op getimmert/ die in 't Jaer 1614. wederom is afgebroocken/ om dat de straet van de Euyer Brug, nu de Keyser Brugge, daer recht op wert aengeroeyt/ en andere straten/ de Wynstraet en andere straten: dit maecken van de Wallen en Bolwercken duerden tot in den Jare 1584. toe. Tusschen dese 8. voorschreve Bolwercken was een Aerde Wal, en daer en was geen Poort aen de heele Zuydsyde van de Stad/ aen de Watersyde, de Maes langs/ van de Oost Poort af totte Oude Schiedamse Poort toe: maer aen het Oude Hooft, het vyfde Bolwerck, was een gat door de Aerde Wal gemaeckt/ dat op wedersyden met balcken was beset/ en boven overdeckt met balcken daer de Aerde over lag/ soo dat die op het Hooft wilde wesen/ konde boven over en door het gemaeckte gat komen: soo lag de Stad aen de Water kant: maer aen de Lantsyde, lag de Stad met Mueren en vervalle Toorns, en op sommige plaetse met Aerde Wallen beset/ en de Stad lag aen de Lantsyde byna geheel open.

1580. Op den 6. April/ was hier tot Rotterdam een groote Aerdbevinge/ en dese was soo groot/ datse door 't geheele Lant/ en door geheel Nederlant, en tot Parys toe gevoelt wert: oock mede isse gevoelt door geheel Engelant.

1580. In dit Jaer werden alle slooten gedamt/ tussen de Sebastiaens Doele, langs de Lombertstraet en de Bootersloot tot aen de Mole Werf gelegen; en daar werden twee dwars straten door gemaeckt/ tussen de Meent of St. Bastiaens Kapelle en Mole Werf: de eene wert genaemt de Kalverstraet, en de leste de Doelstraet: en dese plaets wert alle in Erven verdeelt ende verkocht.

De Erven tusschen de Booterfloot en Lombertsteeg verkocht.

1580. Op dit Jaer is Rotterdam by Octroy gegeven/ om de sevenste Stad onder de groote Steden Previlegie te hebben/ en de seven Steden syn dese; Dordrecht, Haerlem, Delft, Leyden, Amsterdam, Gouda, en nu Rotterdam. Dit staet geregistreert in 't sevende Memoriael Boeck/ van Bert Ernst Giffier, op den 13. Februarv 1580. Folio 301. &c. en de

Rotterdam wert by de groote 6. Stede de 7. Stad.

Stad krygt Previlegie van 32. Raden en 3. Borgermeesteren. Boxhorn. Fol. 10. Groot Previlegie Boeck Fol. 122.

1581. Op den 2. Augusty/ hebben de Staten Generael een Placaet gesonden/ waer by dat Gecommiteerde van de Staten tot Rotterdam syn gekomen/ om alle Officiers den eet af te nemen/ waer by sy den Koninck van Spanjen af sweeren/ en het Placaet is tot Rotterdam gepubliceert/ waer by sy den Koninck verklaren van syn Landen verballen te syn: den eet die de Heeren van de regeringe en beampten hebben gedaen: volgt

Die van Rotterdam sweeren den Koninck af.

Den eed in 't afsweeren van den Koning van Spanjen.

Ick sweere dat ick voortaen, den Koninck Philips van Spanjen niet sal na volgen of onderdanig syn, noch hem voortaen voor mynen Prince of Heere bekennen, denwelke ick mitsdesen ontkennen, en myn selven ontslagen houde van alle Rechten en Verbonden, daer in ick wel eer aen hem verbonden ben geweest: ende alsoo van dese banden ontslagen synde, sweere ick op een nieu, ende verbinde myn aen de Vereenigde Provincien, aldermeest aen die van Gelderlant, Brabant, Hollant, Zeelant, ende haere Bondgenoten, en die Hooge Overigheeden van haer gestelt, de selve getrou te wesen, alle onderdanigheyt, hulpe, gunste en bystant te bewysen naer alle myn vermogen, tegen den Koninck van Spanjen, en alle syne aenhangers, en alle andere Vyanden des Vaderlants, en myn selven te bewysen, als een getrou Inwoonder en Ingeseten des Vaderlants, der voornoemde Vereenigde Landen toestaet ende behoort, oock haer hooge en opperste Overheyt te gehoorsamen. Soo waarlyck moet myn Godt Almachtig helpen.

Dit voorschreeve Placaet wert alomme door ordre de geheele Vereenigde Nederlanden door gepubliceert. Was gegeve in onse Vergaderinge in 's Gravenhage, den 26. July 1581. Onderstont ter ordinantie van de voorschreeve Staten.

En was geteyckent,

J. VAN ASSALIERS.

Ouden en Nieuwen styl.

1582. Op dit Jaer soo is het Jaer en Almanak verandert en verbeetert; alsoo bevonden wert de tyt sedert Christi geboorte tien dagen waren verloopen/ soo heeft men 10. dagen van het Jaer ingetrocken/ en men heeft Kersmis gehouden op 15. December/ in plaets van den 25. December/ en het Nieuwe Jaer is begonnen den 22. December/ soo dat van dese tyt af den Ouden en Nieuwen styl is ingestelt/ en men heeft

heeft tot Rotterdam, en door alle Steden van Hollant door Publicatie gedaen / en geboden die te onderhouden / dat in Vlaenderen, Brabant en Zeelant mede is onderhouden.

1584. Op dit Jaer wert het Oude Westers Hooft van steen wel op gemetselt: het was te voren van hout / met houte beschoeysels seer vervallen.

Op dese tyt was buyten de Stad noch Tuyn noch Bleycken aen eenig quartier van de Stad / en tussen Pompenburg aen 't eynde van de Botersloot, en tussen de Oost Poort, daer sag men de Oude Vesten noch leggen / dat wel 95. Jaren was geleeden / dat de Stad was ingetrocken en daer kleynder gemaeckt: en langs de Rotte tot het Duyfhuys toe / was maer een Boeren Huys, den Man was genaempt Jacob Leeuwen, die verkocht daer Melck en tapte altemet een kanne Bier / maer weynig / en daer stonden op dit Jaer maer 4. Coorn Wint-molens, met 5. Ros-molens, inde heele Stad / te weten 2. Wint-molens op het Noorteynde van de Stad / aen 't eynde van de Lomberstraet, een Wint-molen aen de Westsyde, by de Delfse Poort, op een Ouden steene Toorn, de 4. by de Oude Schiedamse Poort. De Stad is soo toe genomen / dat in 't Jaer 1612. 13. Coorn Wint- en 10. Ros-molens waren.

1584. Den 10. July tegen den avont / quam tot Rotterdam de tydinge van Delft, dat den Prins Wilhelm van Nassou, Prince van Orangien, verradelyck was doorschooten / van eenen uitgemaeckte schelm / genaemt Balthasar Geeraerts, gebooren van Villefrancs in Bourgonjen, met een sinck roer met 3. kogels geladen / soo als de Prince uit syn kamer komende daer de maeltyt gehouden was / is getroffen: desen Moorder is tot Delft op de Mart na syn verdiensten op den 14. July / 4. dagen na dat hy de moort gedaen hadde gevierendeelt / en syn Sententie geexecutert / en den Prins is op den 3. Augusty 1584. tot Delft in de Nieuwe Kerck begraven / en daer is een heerlycke Tombe over het graf gemaeckt / tot een eeuwige gedagtenis. De Prins van Orangien doorschooten.

1584. In dit Jaer wert de eerste brugge over de Nieuwe Haven geleyt / met het eene eynde op het fondament van den Toorn / daer de Mole op hadde gestaen / daer de Molestraet op aen roeyden / en wort genaempt de Packen Brugge: dese Molestraet was noch niet veel betimmert / en men heeft de Binne Vest sloot tussen den Houttuyn, en de Vesten van de Nieuwe Haven toe gedamt / en daer staen nu alle de gevels van Brugge over de Nieuwe Have.

van de huysen opgestelt / en op de heele Nieuwe Haven stont doen maer een Packhuys van Cornelis Spierinx.

De straet van de Blaeck geroeyt en gemaeckt. 1584. Op dit Jaer is de straet van de Blaeck, van de Gapers brugge totte Euyer brugge ofte Keysers brugge geroeyt / en buyten de Oude Vest en Muer, uit het water op gehoogt / en alle de huysen die naderhant getimmert werden / syn met alle de voorgevels op de Vest en Muer gestelt / de eerste twee huysen werden op den Westhoeck van de korte Schrynwerckerssteeg en Blaeck gemaeckt: en daer stonden geen huysen / als een Timmerwerf, langs de heele Blaeck, en het was alles riet en biesen / daer des winters de Haring scheepen aen palen achter lagen vast gemaeckt / ende aen de syde van het West Nieuwelant waren 5 of 6. Timmerwerven, daer riete huysjens op stonden sonder eenige roejinge / voort het Hang en Schrynwerckerssteeg, ende in de Molesteeg, en op de Vissersdyck; dit was alle met slechte riete huysen betimmert.

1584. In dit Jaer wert het Kerckhof van 't Gasthuys tussen het Princen Hof, en Gasthuys aen Erven uitgegeven / om te betimmeren / dat nu de Huybrugge is / van de Bootersloot tot aen 't huys van de Wanne. — De Huy brugge.

1584. In dit Jaer lag een sloot van 't Suyder Kerckhof, van St. Laurens Kerck tot in de Delfse of Spoey Vaert, die wert gedamt / en hiet nu de Toornstraet. — Toornstraet.

Lynbaenstraet. 1585. Op dese tyt soo wert de lange Lynstraet geroeyt / het was aen de Westsyde een overdekte Lynbaen, van de Vest tot by de Kipsloot toe / die wert aen kleyne Erven verkocht / en met huysjens betimmert / aen de Ooststyde was een tuyn totte huysen van de Kipsloot.

Lycesters comst. 1586. Den 2. January / soo is den Grave van Lycester van Dort tot Rotterdam gekomen / en wert daer treffelyck van de Magistraet en Borgeren ontfangen / waren doen maer 3. Compagnien Borgers / vertrock voorts op den Hage, en is den 5. Februarij tot Gouverneur der Nederlande verklaert. — 3. Compagnien Borgers.

1586. In dit Jaer wert de Nieustraet gemaeckt / en daer wert aen 't Martvelt, een huys om afgebroken de Starre, en aen de Blaeck, een Steenhouwers werckhuys, en tussen Vissersdyck en de Mart, waren leege erven die tot Erven uitgegeven en betimmert werden: en de Heeren van de Stad hebben scherp belet / geen riete daken meer te maecken of repareren.

Heerestraet. 1587. Op dese tyt wert de Heerestraet over de Meent gemaeckt:

maeckt: dit was een sloot die uitte binne Vest in de Boter-sloot quam / die wert gedamt: doen heeft men de Wilde-Zeesteeg gemaeckt / tussen de Lomberstraet en Bootersloot. Oock is achter het Stadshuys een steene brugge gemaeckt / dat te voren een houte brugge was daer geen wagens over konde ryde / lag voor de Gasthuyssteeg. Wilde-Zeesteeg. Steene brugge.

1588. Op dit Jaer quamen veel uitgeweeckene van Hollant, met Vrouwen en Kinderen tot Rotterdam, en daer wert veel getimmert: daer en in andere steden van Hollant werden veel Spanjaerden gevangen gebracht / die den Hollantsen Vys Admirael P. Verdous, Balliou van Rynlant, mette Seeuse, van de Spaense Vloot hadden gekregen / die door de Engelse en Hollantse voor Calis verstroyt waren / en tot Vlissinge twee groote geweldige scheepen tot buyt opgebracht / met veel gevangenen.

1589. Is het eerste huys aen de Oostsyde van 't Stadhuys gemaeckt / en daer wert in de Stad veel getimmert.

In dit Jaer stonden in den Groenendael 7 of 8. huysen / waren voort tuynen: daer werden 2. steege gemaeckt / de een Captain Heymanssteeg, de andere Jaep Quackensteeg, om dat die luyden die het huys daer in timmerde alsoo genaemt waren.

1590. Den 2. November / heeft de Stad Rotterdam, het Hof van Wena, met 7. margen lants daer aen gelegen gekocht / van eenen Jan Jacobse van Almonde, was een Leen van Hollant, als Heer van Putten, is vry gemaeckt tot alodiael goet / den 11. Maert 1590.

1590. Soo hebben alle de groote steden van Hollant, Dordrecht, Haerlem, Delft, Leyden, Amsterdam, Gouda, Rotterdam, een instructie gekregen van de Staten Generael / om alle Gecommiteerde Rade in den Hage geduerig te besoigneren / oock neffens syn excellentie als Raden van Staten met hem raet plegen / den voorschreve lande raeckende.

1591. Op dese tyt wert een steene muer gemaeckt / van het Oude Hooft tot tegen den Hogendyck van Cralingen, en Heer Willem van Muylwyck, die leyde den eersten steen: desen muer wert gemaeckt / om dat de aerde van de kap der singel langs de Maes af spoelde / tot groote onkosten van de Stad / en om dat desen muer niet hoog genoeg uit het vloeyent Maes water was geleyt / hebben de Heeren van de Stad / de rest van de Veste droog doen maecken / en de aerde uit dese Haring-Vliet. Muylwyck. Balliou.

Vest

Vest over de voorschreve muer in de Mase doen brengen/ en hebben dat alle aen Erven uitgegeven/ en daer van 26000. guldens af gemaeckt/ met conditie dat de kooper van de voorschreve erven/ beyde de kaijen tot haren kosten mosten metten voorschreve muer vooren voorts op maecken/ en den nieuwen muer achter tegen de Maes/ soo als de Heeren souden ordineren: op de achter muer daer de Maes tegen spoelt/ werden de agter geevels van de Huysen opgestelt/ en de voor gevels staen op de voorschreve muer/ en de Heeren van de Stad hebben de steene kaeijen aen de Zuydsyde van 't Haringvliet selver laten maecken: en oock wert het Buysegat gegraven aen 't Oosteynde van 't Haringvliet, tot tegen den Hoogendyck, en de aerde wert aen beyde syden van de Oost Poort, en aen de Westsyde van 't Buysegat gebracht/ tussen de Nieuwehaven en 't Haringvliet: dit wert gemaeckt om de buysen en scheepen in de winter daer in te legge/ die in de Blaeck gelegen hadde. Dit werck van Stats wegen duerden wel 6. Jaren/ maer het Borgers werck duerde langer/ om dat de bolle gront die daer was seer veel sackten.

Het Buysegat gemaeckt.

1592. Op dit Jaer werden de ramen voor de Lake-bereyders aen de Noortsyde van de Stad buyten het Hof Poortje gemaeckt/ op het lant daer het Hof van Wena, heeft gestaen/ en werden alle met een sloot omgraven/ en met scheyslooten aen Erve gedeelt/ en in Erfpacht uitgegeven/ en daer wert een middelpat door gestraet/ en met een poort afgeslooten.

Ramen buyten het Hof Poortje.

1593. Soo syn alle de ramen/ die tussen de Spoeye Vaert en de vesten waren/ aen de Westsyde in de Stad weggenomen/ en daer wert een diepe gracht gedaint/ was 16. voeten diep/ daer wert veel Vis in gevangen/ en daer wert een straet van geroypt die men de Raemstraet hiete/ want de Oude Raem Poort stont over de Raem brugge, daer de brugge noch den naem van heeft.

Raemstraet.

1594. In dit Jaer is de muer aen de Noort-Oostsyde van de Stats Vesten gemaeckt/ van de Oost Poort tot de Goutse Poort, en van daer tot aen Pompenburg, duerde tot 1604. eer die volmaeckt waren.

Stads muere.

1595. Op dit Jaer hebben de Heeren van de Stad 12. Compagnien Borgers gemaeckt/ die in 't Jaer 1586. 3. Vaendels waren.

12. Compagnien.

1595. In dit Jaer is het steen werck geleyt/ van de brugge aen 't Westeynde van 't Haringvliet, aen het Oude Hooft, en de eerste brugge wert daer over geleyt 1596.

Brugge aen 't Oude Hooft.

En

En 't eerste Huys wert in de Princestraet gemaeckt / en daer wert een Lotery voor 't Weeshuys getrocken. Prince-straet Lotery.

1596. Op dese tyt is de brugge van het Spuy overwulft / aen de Noortsyde van den Dyk / tot by de Toornstraet. Brug overwulft.

1596. In dit Jaer syn de kaeijen aen de Noortsyde van 't Haringvliet, en de Suytsyde van de Nieuwehaven van steen opgemetselt / die waren te vooren met houte beschoeysels die vergaen waren. Steene kayen aen 't Haringvliet en Nieuwehaven.

1596, 1597. Op dese tyt wert een schoone Poort aen het Oude Hooft geheyt / die van Blauwen Arduynsteen seer sierelyck wert opgemaeckt: de Fabrycken waren de Heer van Driel, ende Willem van Muylwyck, en daerna Heyndrick Willemse van Minnebeeck.

1597. In dit Jaer wert een nieuwe Beurs gemaeckt / op den Suythoeck aen 't Oude Hooft, van de brugge van 't Haringvliet, op die plaets daer het sesde bolwerck heeft gelegen / en daer wert op den hoeck een sierelycken Toorn geset. De Beurs.

Oock heeft men doen een Latynse Schoole gemaeckt in de Broeresteeg, het was te vooren het Sellebroers Klooster over het Bagyn-Hof. Latynse School.

Op dit Jaer wert de sloot gedamt / tussen de Pannekoeckstraet en de Baenstraet, daer aen wedersyden een Lynbaen stont / die met den gedamden sloot aen Erven werden uitgegeven en elk Erf werd verkoft voor 100. guldens / dit is de Banquetstraet genaemt / om dat den eygenaar van dese Erven van de bueren wert verweten / dat hy de Heeren van de Stad een Banquet hadde gegeven / om dese toelatinge en verkoopinge te mogen doen. Banquetstraet.

En de Baenstraet wert van de Vest tot de Kipsloot door geroeyt / daer een huys aen de Kipstraet om wert afgebroocken. Baenstraet.

1597. Op dese tyt soo wert de Oost Princestraet ofte Breestraet, door alle de Tuynen ende Lynbanen heenen geroeyt / en die gemaeckt uitte Baenstraet tot in de Princestraet toe / en tot in de Goutse Wagestraet toe: dese Erven werden alle verkocht / en mede met veel huysen betimmert. Oost Princestraet.

1597. Den 13. Augusty / soo hebben de Generale Staten en Prins Maurits, geordineert en dienstig geacht op te rechten vyf Collegien ter Admiraliteyt / waer van dese werden gestelt tot Rotterdam, wegen Suydhollant het eerste / om dat de Admiraels met de Staten van de Zee saecken / daer haer vergadering al vooren hadde gehad: het tweede tot Amster- Vyf Collegien ter Admiraliteyt.

O dam,

dam, wegen Noorthollant: het derde tot Hoorn of Enckhuysen, wegen Westvrieslant: het vierde tot Middelburg, wegen Zeelant: het vyfde tot Dockum, en tot Harlinge over gebracht/ wegen Vrieslant.

Erven buyten de Schiedamse Poort verkocht.

1598. Op dit Jaer soo werden alle de Erven verkocht/ van de Oude Schiedamse Poort af tot aen de Cromte van den Dyck Zuytwaerts op/ aen wedersyden van den Dyck: elck Erf was 22. voet breet binnen den Dyck/ en 150. lang/ en werde verkocht voor 160. guldens/wat meerder en wat minder; aen de syde van de Leuve, buyten den Dyck/ elck Erf was 22. voeten breet en 120. voet lang; dit waren alle dubbelde Erven, die aen de Leuve en op den Dyck uit quamen/en elck Erf wert voor 100. gulden verkocht: soo dat van alle de Erven die soo buyten als van binne den Dyck stonden wert afgemaeckt/een somme van vyftig duysent guldens/alle losrente tegen den penning 16. in 't Jaer. De Koopers van dese Erven mosten alle op eene hooghte Timmeren/ende en mochte geen Erven versmallen; en de dorpels van de Huysen mosten twee voeten boven den Dyck gestelt werden/ en de mueren in 't scheyt mosten van twee Ysel steenen dick gemetselt werden. Dese Erven waren aen beyde syden van den Dyck Weylant/ een Weysloot binnen en buyten den Dyck/ was een kromme ondiepe Creeck de Leuve geheeten/ en daer hadde een steen plaets gestaen/ maer aen de Oostsyde van de Leuve, daer waren vier Bleyckeryen/en eenig Weylant dat met een somer kade bedyckt was/ en met boome beplant.

De Leuve een Kreeck.

Schiedamse Vest gegraven.

En doen wert een Vest gegraven/ van de Koolse Weg Poort langs de Westsyde van den Dyck/ tot tegen den hoogen Schiedamsen Dyck, tegen de kromten aen: en doen heeft men de Leuve Haven beginnen te graven/ en de aerde wert meest gebracht aen Wedersyden van de voorsz. Haven/ die 1604. opgemaeckt was.

Slickvaert.

1598. 't Selve Jaer is een straet geroeyt langs de Slickvaert, van de St. Jacobstraet tot aen de Groote Kerck: dese straet wert aan de Erven afgenomen/ die van de Spoeyvaert tot achter op 't Slickvaert uit quamen.

Amonitiehuys gemaeckt.

Op dit Jaer wert een Amonitiehuys voor de Ed. Heeren van de Admiraliteyt gemaeckt/ op het eynde van de Nieuwehaven, en Groenendael, op 't Oosteynde van de Stad: het was daer meest water/ en wert gedamt en betimmert.

1598. Op

1598. Op dees tyt soo is het Weeshuys verplaetst en verandert; het stont op de Hoogstraet, tegen over de Wester Wagestraet; dit wert afgebrooken, en daer wert een straet door geroepen, en aen de Westsyde wert het aen Erven uitgegeven, en de straet heeft men de Weesestraet genaemt, en het nieuwe Weeshuys is geordineert in de Goutse Wagestraet by de Goutse Poort, dat te vooren het Pesthuys was geweest, dit wert vertimmert en vergroot. OutWeeshuys. Nieuw Weeshuys.

1598. In dit Jaer soo is den 40. penning ingestelt, door alle de Steden van Hollant, en ten Platten Lande, over den verkoop van alle vaste Goederen. 40ste Penning.

1599. Is het Pesthuys op het Oosteynde van de Hoogstraet gemaeckt, aen de Noortsyde. Dit Erf daer het Pesthuys op wert gemaeckt, was te vooren een Pottebackers Tuin geweest. Pesthuys.

Oock soo is de Lommertse Brugge afgebroocken, die seer out, vervallen en leeg was, en daer wert een andere breede Brugge met Ysere leunen in de plaets geleyt, en met steenen overstraet. Lommerstraet.

Oock soo wert in dit Jaer het Stads Timmerhuys verandert, en wert op 't Oosteynde van 't Haringvliet op het Bolwerck gestelt, by het Buyse gat: het hadde te vooren gestaen aen de Westsyde van de Weste Wagestraet by de Raem Brugge, en men heeft daer de Peperstraet af gemaeckt, en de rest aen Erven uitgegeven: oock wert doen buyten op den Schiedamsen Dyck een houte Poort gestelt, die men de Roode Poort heeft geheeten. Stads Timmerhuys. Roode Poort.

1600. Men heeft in dit Jaer alle beyde de Hoofden op het eynde van de Leuvehaven beginnen te heyen, wel 280. treeden buyten de Sommer Kade diep in de Mase door Liese en Biesen, en men begonde die op te metselen, daer Ewout Ewoutse de eerste steen leyde. Beyde de Hoofde op 't end van de Leuvehaven.

1600. Synde den 17. Juny, is den Prins Maurits van Nassau, met veel groote Heeren tot Rotterdam gekomen, en syn met Jachten na het Leger getrocken, dat doen na Vlaenderen by Nieupoort is getogen, en daer wert op den 2. July dien bloedigen slach van Vlaenderen geslagen, tussen den Prins Maurits, en den Hartog Albertus, en het heele Leger van den Hartog wert door Prins Maurits in Roete geslagen, en den Admirant van Arragon met veel Spanjaerden werden gevangen. Slag van Vlaenderen.

De Huysen slaen af.

1601. In dit Jaer wert een Huys op den Middeldam verkocht/ voor 3600. guldens/ streckte van de Hoogstraet tot achter op de Oude Turfmart of Melckmart toe: dit Huys hadde in 't Jaer 1598. verscheyde malen 7000. mogen gelden/ om datter soo veel Erven betimmert wierden.

Steene Bolwerck aen de Oost Poort.

1601. In dit Jaer is het Bolwerck van de Oost Poort met een steene muer bemetselt/ en met een steene gestrate weg/ en Ysere leunen buyten om het Bolwerck gemaeckt/ met een Val Brugge besyden den Dyck/ daer te voren een houte Brugge hadde omgelege over het water/ met twee Val Bruggen/ daer men mede buyten om het Bolwerck buyten de Stad most gaen/ dese Brugge was 1578. geleyt.

1601. Op dit Jaer is de Rotte aen wedersyden met steene kaijen opgemaeckt/ die te voren van hout opgeschoeyt waren.

Eerste Huys op de Leuvehaven.

In dit Jaer wert het eerste Huys buyten de Schiedamse Poort gemaeckt buytendycx/ op den hoeck Noortwaerts van de sevende straet/ op de Leuvehaven van Nicolaes Anthonisse.

Eerste Brugge op 't Haringvliet en Nieuwehaven.

1602. Soo is de eerste Brugge geleyt / aen het Noort-Oosteynde van het Haringvliet by de Run Mole: oock wert de eerste Brugge geleyt/ op het Oosteynde van de Nieuwehaven, en men groef door den Tuyn van Ewout de Bout, tot in de Groenendael, en was een deurvaert.

Baenstraet.

Op dit Jaer heeft men de Baenstraet gestraet.

Oost-Indise Compagnie opgerecht.

1602. In dit Jaer hebben verscheyde Coopluyden en Liefhebbers/ hier tot Rotterdam en andere plaetsen door het geheele Lant/ een somme van ses-en-sestig tonnen Gouts by den anderen gebracht/ en hebben alsoo een Compagnie opgerecht/ om op Oost-Indien te Negotieren en handelen; en sy hebben by Octroy van de Heeren Staten verkregen/ om daer alleen hier uit dese Landen op te mogen varen en handelen/ soo dat dese Compagnie in den tyt van ses Jaren haer hooftsomme hadde vermeerdert/ sonder de uitdeeling by haer gedaen aen de participanten van ses-en-sestig tonnen Gouts/ tot over de drie hondert tonnen Gouts vermeerdert/ behalven de geconquesteerde Landen en Handelplaetsen: hebben verscheyde Koninckrycke onder haer gewelt: hier van syn de Colegien/ een hier tot Rotterdam, een tot Delft, een tot Amsterdam, een tot Hoorn, en een tot Middelburg in Zeelant.

Steene Brugge door de Vest.

1602. Wert de eerste steene Brugge gemaeckt/ aen de Noortsyde van de Oost Poort, aen 't eynde van de Kipsloot, daer men uitvaert in de Stads Vesten.

1603. Wert

1603. Wert de Booterfloot van de Veft tot aen de Huy Brugge toe gediept/ en oock de Kipfloot tot aen de Goutfe Wageftraet, en defe twee Grachten werden met fteene kaijen opgemetfelt/ die te vooren van hout waren: oock foo wert de Brugge van de Heereftraet van fteen gemaeckt/ die te vooren van hout was/ en met trappen op te gaen.

Booterfloot en Kipfloot met fteene kaijen.

Brugge van de Heereftraet.

1603. Op dit Jaer ftorven veel Menfchen van de gave Godts: doen wert verbooden datter geen Vrouwen meer te begraeffenis foude gaen/ dat na die tyt niet meer gefchieden/ en dat men op de Martdagen na de middag foude begraven.

Groote fterfte.

1604. Syn de mueren van de Stads Veften, van de Booterfloot Ooftwaert op totte Ooft Poort toe/ opgemaeckt en voltrocken: dit werck was in 't Jaer 1594. al begonnen geweeft.

Veften gemaeckt.

1604. Dit Jaer heeft men de Leuvehaven wederom beginnen te diepen/ die in 't Jaer 1598. begonnen was/ en men heeft die met fteene kaijen aen wederzyden opgemetfelt/ dat tot den Jaere 1609. onder handen is geweeft.

Leuvehaven volmaeckt.

Oock foo werden de twee gaten van de Wynhaven, en de Scheepmaeckershave van fteen opgemetfelt: de Fondamenten aen de Ooftfyde waren Beucke plancken en Sommers, en aen de Weftfyde werden Elfe palen neffen den anderen geheyt/ en fes Greyne balcken neffens malkander daer boven op geleyt/ en daer wert een muer opgemetfelt.

1604. Op dit Jaer wert aen 't Weeshuys in de Goutfe Wageftraet een fchoon Huys gemaeckt; om dat het Weeshuys te kleyn was geworden/ door de veelheyt van de Kinderen.

Weeshuys vergroot.

1605. Werden de palen geheyt voor in de Leuvehaven, waer aen de Boomen werden gemaeckt/ die de Leuvehaven van de Maes af flooten.

Stads boomen gemaeckt.

1605. Soo wert de Hooge Heul van outs geheeten de Wael Heul, gelegen over de Schie, tuffen Boeckels- en Blommers Dyck van fteen gemaeckt: defe Heul wert 1611. het Wulffel weder af gebrooken/ alfoo 't geborften en gefackt was/ en wert met balcken en plancken overdeckt.

Wael Heul.

1606. Soo is de Blaeck aen de Noortfyde met een fteene Muer opgemetfelt/ en de Kay opgemaeckt/ van den Blauwen Toorn tot de Keyfer Toorn of Brugge, genaemt de Euyer Brugge.

Kay van de Blaeck gemaeckt.

1607. Wert het achterfte van het Stadhuys afgebrooken en geheyt/ en in dit felve Jaer wederom heerlyck opgemaeckt/

Stadhuys.

maeckt/en in 't volgende Jaer wert het voorste van 't Stad-huys op de Hoogstraet staende/ mede afgebroken en veel beter gemaeckt: het had te vooren het Gasthuys geweest/ waer van den ouden Toorn noch is blyven staen.

Slick-vaert. 1607. Is de Slickvaert met een steene kap opgemetselt/ van het Verlaet wedersyts tot St. Laurens Kerckhof toe.

Weese Brugge gemaeckt. Oock soo wert de Weese Brugge gemaeckt/ daer werden lange masten nevens den anderen geleyt/ als een Vlot met Boecke plancken over dwars vast gemaeckt/ daer heeft men de Fondamenten opgemetselt / en de Brugge met steene wulffels overslage/ en daer over gestraet/ en met Ysere leunen aen wedersyden beset.

1607. Wert een steene verwulfde Brugge aen het Noort-eynde van de Botersloot aen de Vest gemaeckt en overstraet.

Derde verhooging van St. Laurens Toorn. 1607. Heeft men de houte kap van St. Laurens Toorn beginnen af te nemen/ en het steen werck beginnen hooger te maecken/ en op te metselen/ dat in den Jare 1547. mede was begonnen/ en men heeft daer aen gemetselt en getimmert/ tot in den Jare 1613. en soo gelaten.

Spinola komt over 't Ys tot Rotterdam. 1608. Den 31. January donderdag na de middag/ quam den Marquis Spinola met veel Heeren van Dordrecht over het Ys langs de Mase/ met 40. gelade Paerden/ 9. Muyl-esels/ 4. Koetswagens/ 150. Sleeden met alle haer Bagagie/ en werde van de Heeren der Stad Rotterdam heerlyck verwellekomt ende ingehaelt/ en bleef tot Rotterdam vernachten/ en vertrock den eersten February met alle syn gevolg na den Hage, om mette Staten van Vrede te handelen.

Groote Winter. In dit Jaer was het soo harden Vorst/ dat op de Maes, voor de Stad Rotterdam/ wel 40. Tenten stonden op 't Ys/ daer men alles verkocht/en men ree tot Delfshaven met Wagen en Paerden langs de Maes: het had in 40. Jaer soo harden Vorst niet geweest.

Leuve Brug. 1608. Is den 2. Juny de Lange Leuve Brugge op het Stad-huys besteet/ en wert van Timmerluyden van Utrecht, met Hout en Arbeyts Loon aengenomen/ voor tien duysent guldens/ de helft op de hant/ en de andere helft als het werck gemaeckt was: het besteck van dese Brugge was 228. voet lang/ en most op den 20. Mey of in Mey 1609. volmaeckt syn/ en was doen volmaeckt: dit was de eerste Brugge over dese Haven.

1608. Is de Kaey tussen de Roo Brugge en het Haringvliet wel 4. voeten opgehooght/ en met blauwe steenen seer heerlyck gemetselt/ en de straten opgehooght. Oude Haven van blauwe steen.

Oock wert de Delffe Vaert uytgediept/ en met een steene kay aen wedersyden gemetselt/ van de Raem Brugge tot aen de Spoeye toe. Delffe Vaert.

Op dit Jaer wert de Singel buyten de Stad van de Coolse weg tot den Hogen Dyck toe heen geleyt. Singels.

Oock soo wert een straet geroeyt/ uitte Hoogstraet tot op het Steyger tegen over het Stadhuys/ en wert de Waegsteeg geheeten/ en daer werden 2. Huysen om afgebroken. De Waegsteeg.

Oock soo hebben de Luyterse gemeenten een Kerck beginnen te maecken/ tussen de Heerestraet en de Vest, aen de Oostsyde van de Botersloot in 't Quakernaet, en hebben die wederom totte gront moeten afbreecke/ om dat het sonder consent van de Heeren was begonnen. Luyterse Kerck.

1608. Den eersten October/hebben de Heeren van de Stad alle de Erven verkocht/ aen de Oostsyde van de Leuvehave, tot 40. in 't getal/en waren ider 22. voeten breet en 200. voeten lang/ en het waren alle dobbelde Erven : dese werden ider verkocht voor 500. guldens: den kooper die most de Erven niet versmallen/ en de scheyt mueren van twee Yselsteenen dick maecken/ en die elck half en half bekostigen; en dese Erven mosten in 6. Jaren alle betimmert wesen op een boete van 600. guldens/ en den kooper most de kaey en den gront voorts op hoogen en op maecke/ want se waren maer 4. voeten hoog gemaeckt. Erve verkocht aen de Oostsyde van de Leuvehaven.

1608. De Stad hadde dit Jaer 78. Bruggen, die de Stad Rotterdam most onderhouden. 78. Bruggen.

1608. Den 4. November is de Vlas Mart over het Spuy begonnen: op de Hoogstraet daer stont te vooren een groot Spuyhuys. Vlas Mart.

1608. Den 25. December op Kersdag wert de eerste Predicatie gedaen/ in de Kerck van Princen Hof, dat te vooren St. Angenieten Kerck van dat Klooster hadde geweest/ en het wert doen de Prince Kerck geheeten/ en staet aen de Oostsyde van de Bootersloot aen de Prinsestraet. Prince Kerck.

1609. Den eersten January/ soo is de Oude Draeybrugge verkocht/ die van hout was/ en daer aen was een grooten back met steenen gevult/ die mette Brugge omdraeyde/ als de scheepen mette masten daer tegen aen voeren/ naer de De Draeybrugge vermaeckt.

kraen.

Kraen/ die aen het eynde van de Moerjaensteeg stont/ en daer na by den Blauwen Toorn wert geplaetst/ daarom is het noch de Draeybrugge genaemt: dese Brugge wert den 14. April begonnen/ ende wert met steene kayen schoon opgemaeckt en over gestraet/ en met Ysere leunen aen beyde syden beset/ met een slag deur/ in 't midden met Yser beslagen/ daer de masten van de scheepen deur passeerden: dese Brugge was den 13. January 1612. volmaeckt.

Erven van de Wynstraet verkocht.

1609. Den 24 en 25. April/ hebben de Heeren der Stad Rotterdam verkocht/64. dubbelde Erven aen de Zuytsyde van de Wynstraet: de Koopers mosten de steene kayen maecken aen de Wynhaven, en de Wynhaven uitdiepen/ en den opslach ophoogen/ soo als het de Heeren Verkoopers soude ordineeren: dese Erven waren 120. voeten lang/en de korste 70. voeten/en waren 20. voet breet/de scheyt mueren 2. steen dick/ en moste alle in 9. Jaren voltimmert syn/ op de boete van 600. guldens. Van al dese Erven is gemaeckt 11500. guldens in 't geheel.

Eerste Huys.

1609. Op dit Jaer heeft Cornelis Leendertse, een schip-timmerman het eerste Huys beginnen te timmeren/ aen de Oostsyde van de Leuvehaven.

Treves.

1609. Den 5. Mey/ is den 12. Jarigen Treves hier tot Rotterdam afgekondigt/ ende met vreugde en dancksegginge gevierd/ desen Treves of bystant was gesloten en voltrocken tot Antwerpen den 9. April 1609. tussen den Koninck van Spanjen en de Staten der Vereenigde Nederlanden.

Muer van de Boomtiens.

1609. Den 27. Mey/ wert na de middag ontrent ten 2. uren den eersten steen geleyt aen de Muer, nu de Boomtiens, beginnende van de Oostsyde van de Leuvehaven, doorgaens langs de Maes, door Liesen en Biesen/ langs de Suytsyde van de Stad/ wel 1300. treeden lang/ tot aen het Wester Hooft van de Oude Haven, dese Muer wert wel 4. voeten hooger opgemetselt als den Muer van het Westers Hooft, en lag wel 5. voeten lager mette fondamenten als de gemeene

Fondeeren van de muer.

vloet: dese fondamenten van de Muer werden geleyt sonder af te dammen/ ende wert eerst gefondeert op lange Else boomen dwars nevens den anderen/ en daer langs over lange Beucke balcken/ 3. schalen van een Sommer gesaecht/ en daer geen Beucke plancken waren/ daer werden 13. Greyne Balcke gelecht/ en daer wert soo op gemetselt/ en dese Muer van de Boomtiens/ was den laesten Augusty 1611. volmaeckt.

1609. Den

1609. Den 26. Juny/ is het staketsel of pale in de Maes achter het Haringvliet begonnen / van het Oude Hooft tot het Buyse gat toe/ en het was op den 25. Augusty volkomen gemaeckt en geheyt: kosten de Stad wel 11000. guldens.

De Palen in de Maes achter 't Haringvliet.

Op den 25. Augusty/ is een Brugge over de Schie geleyt/ buyten de Delffse Poort, aen den aenslag van de Delffse Schie.

Brugge over de Schie.

1609. Is op den 25. September/ het Dolhuys achter het Pesthuys begonnen te maecken/ op de kant van de Kipsloot, dat van eene Regent wert geregeert, die over het Pesthuys regeerde.

Pesthuys.

Op dese tyt wert den Oppert verstraet/ en de Beestemart wert in de Princestraet geordineert/ die hadde te vooren in den Oppert geweest: oock soo is het Haerlemse Veer achter de St. Laurens Kerck geordineert/ en daer wert op den 25. September een Wipkraen op het selve Veer gestelt/ het was te vooren op de Delffse Vaert geweest.

Beestemart.

1610. Den 13. Augusty/ in dit Jaer hebben de Heeren der Stad geordineert/dat alle de Huysen die in de Wynstraet soude getimmert werden/ mosten metten boven kant van de onder dorpel/ wel 2. voeten hooger gemaeckt werden als de voorgaende hooge Vloet op den 22. January hadde geweest: maer dat eerste Huys datter gemaeckt wert/ dat sackten op een Jaer meer als twee staende voeten.

Wynstraet.

Den 14. Augusty/ soo is een Houte Poort aen het Oude Westers Hooft begonnen/ en dese wert de Grauwe Poort genaemt.

West Poort.

1610. In 't laeste van dit Jaer hebben de Heeren der Stad de 12. Compagnien Borgers gecasseert/ die sedert het Jaer 1595. met den ander t' samen gewaeckt hadde/ en daer syn uitte selve Compangien 6. Compangien Schutters gemaeckt na ouder gewoonte/en waeckte op Kersdag de eerste mael/ tot 't Jaer 1618. toe.

6. Compangie Schutters.

1611. Den 12. February/ so is een groot stuck muer van het Bolwerck aen de Oost Poort omgevallen/dat men weder op maeckten/ en met Anckers en Ysere Houvasten vast maeckten/ aen den Ouden Toorn van de Oude Poort, die in 't voorsz. Bolwerck gedamt was/ en men graefde de fondamenten van een Nieuwe Oost Poort, en op een Vrydag den 13. Mey/ soo wert de eerste steen van de Nieuwe Oost Poort geleyt/aen de Noortsyde van 't Bolwerck/en dese Poort was in den Jare 1613. volmaeckt/ met een Toorn daer op.

De muer van 't Bolwerck.

Oock wert de Bagyne Brugge vermaeckt / en daer wert een Brugge van steen gemaeckt / aen 't Zuyteynde van de Booterstoot, voorby de Doelstraet aen het eynde van de Vest.

Kaes-mart, Hoender-mart en andre.

Op den 4. Juny / werd de Kaesmart geordineert / van de Mandemakers Brugge tot de Hoogstraet, en verder van de Korte Hooftsteeg Oost aen: en de Hoender en Vogelmart, wert over de voorsz. Brugge tot in den Houttuin geordineert / en die alderhande goet verkochten stonden alle op den Middeldam, en op Sondag 's morgens mostense alle achter het Stadshuys staen.

Den 8. July / wert een Water Poort door de Stads muer gemaeckt / over het eynde van de Lange Lynstraet.

3. Wacht-plaetse.

Den 11. September / soo heeft men in de Nieuwe Stad / 3. Wachthuysen geordineert / het eerste op de Westsyde t' eynde de Leuvehave, het twede op den Dyck by de Roo Schiedamse Poort, het derde aen de Coolse of Delfshavense Poort, den 1. January 1612. daer gemaeckt.

Een Schip te Swartewael verdroncken.

1611. In dese Maent / wert tot Rotterdam een Schip binnen gebracht / dat voor Swartewael door den Ysgang in de gront was geraeckt: het hadde wel 5. Maenden in de gront gelegen: het was geladen met Gerst en andre waren / en daer was oock 2800. guldens aen gelt in gebleven / dat men seyde den Schipper daer uit soude genomen hebben: de Schipper dit hoorende / die heeft de helft van Schip en Goet belooft / om het uitte gront te krygen / dat van Luyden van Dordrecht aengenomen en volbracht wert / en hebben al het Gelt in 't Schip gevonden / met alle het andre goet / en verkochten de stinckende Gerst voor 400. guldens / en van 't ander goet een goede somme.

Paerde-stal.

1611. Den 28. September / soo is op den hoeck van de Toornstraet by het Kerckhof een Paerdestal geordineert en gemaeckt / daer de Stads Sleepers op den 10. December haer Paerden in hebben gebracht: dese Paerden stalde eerst aen de Huy Brugge in St. Elisabets Gasthuys, en elck Paert gaf 2. st. sweecks stal gelt.

Erven verkocht aen 't eynde van de Wyn-straet.

Den 28 en 29. November / soo hebben de Heeren 42. Erven verkocht / aen de Oostsyde van de Leuvehave, en aen 't Westeynde van de Wynstraet, aen de Noortsyde van de Wynhaven by de Wynbrugge: van dese Erven syn gemaeckt 18000. guldens / en elck Erf was 18. voeten breet / maer niet even lang: dese Erven werden met sulcken Conditie verkocht / als

de

de Erven die aen de Suytsyde van de Wynstraet te vooren verkocht waren.

1612. Den 19 en 20. April / hebben de Heeren een deel Erven verkocht / aen de Westsyde van de Leuvehave by de Poort, en eenige Erven tusschen den Dyek en de Leuvehaven, en aen een sy straet / en eenige aen de kromten van den Dyek aen de Suytsy / en eenige Erven daer de Soutkeet placht te staen: dese Erven mosten in 6. Jaren alle betimmert werden op een boete van 600. guldens. Erven verkocht aen de Schiedamsen Dyck.

In dit Jaer wert de Prinee Kerck gerepareert en vergroot / met een Galdery als anders. Prince Kerck.

Oock soo was de Draey Brugge volmaeckt op den 13. January 1612. Draey Brugge.

1612. Den 11. Augusty / wert den eersten steen van de groote Keysers Brugge geleyt / en op den 13. September 1613. is het houtwerck met de valdeuren daer aen gemaeckt / en men schreef op de Brugge de Keysers Brugge: het was te vooren een oude houte Brug / in 't Jaer 1591. geleyt / en hadde wel 8. Jaren gebroocken gelegen / door een groot schip dat 1605. daer door was gevaren / en doen aen stucken geraeckt: dese oude Brugge was de Uynjer Brug genaemt / om dat daer op St. Jans naeht eenige baldadige en lichte Vroulуyden hant aen hant daer op hadde gedanst en gesongen: dese werden geseyt Toovereſſen of Uynjereſſe geweest te syn; daer de Brugge den naem af heeft gehouden. Keysers Brugge.

1613. Den 21. January / was het uit den Noortwesten een swaren stormwint met seer hoog water / soo dat de heele buyte Stad ondervloeide / dat groote schade aen veel nieuwe Gebouwen dede / oock aen andere Wercken en Koopmanschappen. Hooge Vloet.

Den 26. February / soo syn 3. Dammen geleyt / een aen de Kleyne Wyn Brugge by het Westers Hooft de tweede aen de Seheepmakershaven, by het Nieuwe Hooft en Oostsyde van de Leuvehaven, de derde op het eynde van de Wynhaven, mede aen de Oostsyde van de Leuvehave: dese Dammen werden geleyt om de mueren en de havens van de Wynhaven en de Seheepmaeekershave bequamelyck te roeyen / te graven en op te maecken. Wyn en Scheepmakershaven geroeyt.

Den 7. Maert / is den eersten steen geleyt van de kaije van de Wynhaven, en werden soo hoog op gemaeckt / dat men met laeg water daer by konde om voort op te metselen. Wynhave kay.

 1613. Den

Pals Graef met syn Vrou tot Rotterdam.

1613. Den 11. Maert/ is Fredericus Pals Graef van Rhyn, uit Zeelant tot Rotterdam gekomen/ latende syn Vrou alhier/ en op den 15. Mey quam hy wederom uitten Hage, om syn Vrou Elisabet te ontmoeten/ die op den selven dag met veel groote Heeren seer heerlyck is ontfangen van de Heeren van de Stad/ en de 6. Vaendels Schutters/ alle uitgelese Borgers/ elck Vaendel was van 300. Man/ en daer was noch een Vaendel vrywillige Soldaten: alle dese Heeren trocken na den Hage sonder hier te vernachten.

Oude Vest Muer afgebroocken.

Op dit Jaer werden de Bogen ofte verwulfde Huyskens afgebroocken/ met de Stads Vest en Muer/ die tussen de Keysers Brugge en Soeten Brugge stonde/ aen het Kleyne Martvelt.

Schiedamse Poort afgebroocken.

Den 11. Maert/ is de Oude Schiedamse Poort verkocht/ om afgebroocken te werden/ voor 350. guldens gereet gelt/ dese Poort stont op den Dyck tegen over het Westen van Soeten Brugge; was een vierkante stercke Poort met dicke mueren/ en boven overwulft/ met een steene borstweering/ boven en solder en dack/ soo dat op dese Poort een groote ruymte was.

Erven by de oude Schiedamse Poort.

Op desen Dag verkochten de Heeren eenige Erven, tussen de Oude Schiedamse Poort voorn./ en de Noortsyde van de Witte Leeuwsteeg, aen de Oostsyde van den Dyck, aen de Leuvehave, tegen over de Blaeck: dese lagen soo laeg datse met leeg water qualyck droog konde raecken: de Coopers mosten soodanige Conditien houde/ als die de Erven op 't eynden van den Dyck voor aen de haven 1612. in April mosten doen.

1613. Soo heeft men de Wynstraet met steenen beginnen te straten/ den 10. April.

Den 22 en 23. April/ hebben de Heeren van de Stad 140. Erven verkocht/ aen de Zuytsyde van de Scheepmakershave langs de Maes kant nu de Boomtiens, dat maer alle Moeras en Biese waren/ en mosten wel 12. voeten opgehoogt werden/ eer dat daer op konde getimmert werden/ elck Erf was 20. voeten breet en ontrent 180. voeten lang/ en dese mosten alle tot Scheeps Timmerwerven gebruyckt werden/ en die een Erf kochte die mocht daer noch drie Erven, neffens den anderen gelegen/ voor den selven prys by neemen/ en niet meerder/ soo dat alle de Koopers meest vier by een leggende Er-

Scheeps Timmerwerven.

Erven kochten / elck Erf voor 400. guldens / is voor de 4. Erven 1600. guldens / op Conditie dat de koopers mosten betalen van elcke gulden een blanck van rantsoen / en oock den 80. penning / en elck most voor syn Erf de helft van de Scheepmakershaven uitdiepe / en de aerde op syn Erf brengen / en mosten aen de Suytsyde van haer Erven een muer maecken / van twee steenen dick met eene uitgang / en de muer soo hooge als het de Heeren Verkoopers soude ordineeren. Oock soo en vermochten sy geen uitstecken ofte Pothuysen aen de voorsz. muer te maecken / maer wel lichten in stellen. Oock dat na dese 3. Jaren niemant eenig schip of stapel sal mogen setten / als alleen aen de Zuytsyde van de Scheepmakers haven, op de boete van 300. guldens. Van dese Erven hebben de Heeren van de Stad ses of seven Erven, ontrent in de midden / aen haer gehouden / daer een straet wert gemaeckt / en een brugge gemaeckt over de Scheepmakers haven.

Op desen Dag werden eenige Erven verkocht aen de selve Haven, aen de Westsyde van 't Oude Westers Hooft, oock eenige Erven op 't eynde by de Scheepmakers Poort, aen het Oosteynde van de Leuvehaven in de Boomtiens. Dese Erven mosten alle in 6. Jaren volmaeckt syn en voltimmert / op een boete van 600. guldens / en de Erven te hoogen / en alle Conditien als de voorgaende koopers moste doen / en als den eene kooper Timmerde / soo most den naest gelegenen den gemeenen muer terstont half bekostigen. Noch Erven verkocht.

1613. Den 27. April / syn de Erven verkocht / tussen de Scheepmakershaven en de Wynhave, elck Erf was 18. voeten breet / maer niet even lang: dese Erven werden alle op soo een Conditie verkocht als de voorgaende.

1613. Den 26. September / wert den eersten steen geleyt / van de Gemeene of Duyvels Brugge: oock wert den eersten steen op den 19. October geleyt / van de Groote Scheepmakers Brugge op het eynde van de Leuvehaven: oock soo wert den eersten steen geleyt / van de Draey Brugge in de Boomtiens. Brugge gemaeckt en gefondeert.

Den 7. November / wert den eersten steen geleyt / van de Groote Wyn Brugge aen de Leuvehaven, dese Brugge werden de Fondamenten gemaeckt van lange Masten / van de eene kant van de Haven tot den anderen / en met Greyne balcken daer dwars over geleyt / en met Ysers wel vast gemaeckt / en met dicke plancken over leyt / en daer heeft men soo op gemetselt / tot dat men daer met laeg water gemacke-

luck by konde komen. De Groote Seheepmakers Brugge wert booven 't laeg water van blauwe steen gemaeckt/en de Wyn Brugge van ordinary metsel steen. Daer werden van Stads wegen 7. Bruggen gemaeckt/ ende de Wynhaven en Seheepmakers haven werden uitgediept.

Den Dyck en Leuvehave gestraet.

Op dese tyt wert den Dyck gestraet/ van de Oude Stad tot de Roode Poort toe/ wel 1050. treeden lang/ en de Ooftsyde van de Leuvehave wert doen mede gestraet.

1613. Den eersten October/ is binnen Rotterdam een Publicatie tegens de Stad Dordreeht gedaen als volght:

Alsoo naer de natuerlyeke Reehte geeonfirmeert met verscheyde Sententie, dat alle de Ingesetenen van Suyt-Hollant vry staet haer luyde Gewas en Teelinge te brengen, in de Stede van Rotterdam, Goreom en Sehoonhoven; sonder dat sy luyde gehouden syn de selve ergens anders ter Mart te brengen: ende evenwel sehynt het dat by de Regeerders van Dordreeht getracht wert, om met eenig verbot ofte verbooden, de voorsz. Dorpen in haer luyde Vryheyt, en ooek de voorsz. Steden in hare Toevoer te verkorten. SOO IS 'T dat de Borgemeesteren ende Regeerders der Steden van Rotterdam, Goreum, Sehoonhove, alle Ingesetenen van Zuyt-Hollant, niemant uytgesondert, met desen Kloekenslag laten weten en Insinueeren, dat sy luyde met haer Gewassen, Vruchteelingen vry, vranck en onverhindert mogen komen, in dese drie voorsz. Steden en haer Goederen aldaer ter Mart brengen en Verkoope, sonder te Obidieeren aen eenig Gebot, dese Contrarieerende, ofte de selve Goederen eerst tot eenige plaetsen gehouden syn ter Mart te brengen: beloovende de drie voorsz. Steden, de Ingesetenen te bevryden van alle sehade en hindernisse, die haer luyde in 't geen voorsz. is, eenigsints souden werden aengedaen. Gepubliceert op den 1. October binnen Rotterdam. *Onder stont*,

Den een segt den ander voort.

1613. In dit Jaer is de Ooft Poort nieuw gemaeckt/ daer van waren de Stads Fabryckeu Pieter Karre, en Jan van Driel.

Eerste Huys op de Wyn have.

1614. Den 8. Maert/ wert den eersten steen geleyt/ van het eerste Huys aen de Groote Wyn Brugge aen de Noordsyde van de Wynhaven, aen de West hoeck: die het liet maecken was genaemt Poulus Boutaen.

Den

Den 14. April/ werden de Erven verkocht/ aen wedersyde van de nieuwe gemaeckte Glashaven en Bierhaven; elck Erf was 18. voeten breet/en 100. voeten de korste lang/en elck Erf koste 200. guldens: den Kooper most de Kap maken/ en de Havens voor haer Erven halfwege uitdiepen/ en een blanck rantsoen en de 80. penning betalen/de Erven mosten in 3. Jaren betimmert werden/en de mueren een en een halve steen dick. Erven, Glas- en Bier haven.

1614. Den 15. April/ werden de Erven van de nieuwe geroeyde Jofferstraet verkocht/die waren 20. Erven op de Noortsyde van de Scheepmakers haven, elck Erf was 15. voeten breet/ en 44. voeten lang/ en werden verkocht voor 170. guldens/ met sulcke Conditie als de Erven daegs te vooren waren verkocht: en daer wert een Glashuys getimmert/ tussen de Wyn- en Scheepmakers haven, ontrent het midden van de Glas haven, aen de Westsyde daer de haven hare naem van gekregen heeft. Hier af was stichter Lambert de Hoog. Jofferstraet. Glashuys.

In dit Jaer wert de Westsyde van de Delfse Vaert met het Doelwater, met een steene Kap op gemaeckt/ van de Raem brugge tot aen de Delfse Poort toe: dese kap was te vooren met hout beschoeyt geweest. Doel weg een steene kay.

In dit Jaer wert de eerste Kiel gerecht van het eerste Schip/ dat in de Boomtiens op stapel wert geset/en soo wert het eerste Huys daer getimmert van eenen Warnart Janse Gouwenaer. Eerste Schip en Huys in de Boomtiens.

1614. Den 21. Juny/ wert de houte brugge verkocht voor 80. guldens/ lag over de Rotte aen de Vest by het Hof Poortien en Schaerslypers Toorn; en daer wert een steene brugge in plaets geleyt.

Den 8. Augusty/ wert den eersten steen geleyt van de steene brugge by het Hof Poortien: dese brugge wert op een Vlot gemetselt/ dat van lange sware masten aen den anderen de heele breete van de Rotte over reyckte/ en met dwars balcken daer over vast gemaeckt/ en met plancken daer men op heeft beginnen te metselen/ en htt Vlot is soo met de swaerte van het metselwerck van langer hant gesoncken/ en soo voort opgemetselt: de Heeren hebben dit op de steene leunen laten stellen als hier na volght/en op twee steenen laten uithouwen. Steene brugge aen 't eynde de Rotte aen de Vest.

Anno 1614. wert Ick op een Vlot geleyt,
Gemets gesoncken sonder beswycken:
Den 3. October Anno 1615. volmaeckt door 't beleyt,
Van Φ. van Halen, H.N. Nobel als Fabryken.

1614. Wert

1614. Wert Mr. Hugo de Groot Pensionaris der Stad Rotterdam; hy was te vooren Raet en Fiscael in den Hove van Hollant.

1614. Den 8. September / soo is de Kleyne Wyn brugge voort begonnen op te metselen en op te maecken / en op den 1. December / wert de kleyne Scheepmaeckers brugge begonnen / en daer werden twee Loose bruggens over de have van de groote Wyn brugge en Scheepmaeckers haven langs de Leuve haven geleyt.

Vyf Brouweryen gemaeckt. Oock soo werden op dit Jaer vyf Brouweryen gemaeckt / de eerste op de Oostsyde van de Delfse Vaert, genaemt den Een Hoorn, wert getimmert van Jan Cornelisse: de tweede op het Oosteynde aen de Zuytsyde van de Hoogstraet, genaemt de Starre, wert gemaeckt van Pieter van Wagensvelt: de derde wert gemaeckt aen de Zuytsyde van de Blaeck, genaemt den Haring mette Kroon, daer stichter af was Willem Willemse Nobel: de vierde is gemaeckt aen de Oostsyde van de Leuve have, van Willem Ewoutse Prins, genaemt de Werelt: en de vyfde aen de Noortsyde van de Hoogstraet, van Diemen Cornelissen, genaemt de drie Haringen.

Vorst. 1615. Van den eersten February heeft het seer hart beginnen te vriesen / met seer sware Sneeuw / tot den 18. Maert.

De Boomtiens beplant. Den 3. April / heeft men langs de Maes kant tussen het Oude Westers Hooft en het Nieuwe Hooft, Linde boomen beginnen te planten / dat men de Boomtiens heeft genaemt: en het is een schoone en playsante Wandeling langs de Maes kant / aen de Zuytsyde van de Stad.

24. Vroetschappen mogen selfs een Vroetschap maecken by het afsterven. 1615. Den 17. September, soo hebben de Ridderschappen Edelen, Steden van Hollant en Westvrieslant, als presenteerende de Staten van den selven Lande, aen de Stad van Rotterdam gegeve en vergunt, seeckere Previlegie, dat het getal van Raden ofte Vroetschappen der Stad sullen blyven van 24. Persoonen, en by het afsterve of 't ontpoorteren van eene der selve weder by de overblyvende een ander sal absoluyt gemaeckt werden. Den Brief was gegeve in den Hage onder onsen grooten Zegel hier aen hangende, op den 17. dag van September in 't Jaer na de Geboorte Onses Heere eenigen Heylant en Saligmaecker 1615. Onderteyckent Jan van Olden Barnevelt. En op de Plycke stont ter Ordonnantie van de Staten. Ende was Onderteycken A. Duyck, hebbende een groot uithangende Zegel, in rooden wasse aen een dubbelde staert.

1616. Heeft

1616. Heeft men de Vismart gemaeckt by de Gapers brugge, en de Kraen gestelt tussen den Blauwen Toorn en de voorsz. brugge: de Vismart was in 't Jaer 1617. voltrocken. Vismart en Kraen.

1617. Op dit Jaer soo syn de beroerten in de Kercke saecken seer toe genomen/ en de Arminianen hebben publyck beginnen te Predicken/ en van de Gereformeerde Kercke afgeweken/ en syn tot een openbare scheuringe gekomen/ soo dat op den 4. Augusty 1617. by sommige Steden is geresolveert/ Soldaten of Waertgelders aen te nemen/ het welcke buyten den Eet van de Generaliteyt geschieden. Die van Rotterdam hadden een goet getal Waertgelders aengenomen/ en mackten een Waehthuys op de Groote Mart tegen over Erasmus Beelt, dat Spyt je Backes wert geheeten/ en de Remonstranten waren meester: die van Utreeht waren de sterckste/ en den stoel van Oorlog van de Waertgelders, en die van Leyden hadden twee stercke compagnien Waertgelders, en hebben een Schans voor beyde syden van 't Stadhuys met geschut op de voor straet gemaeckt: die van Haerlem, Gouda en Schoonhoven deden oock alsoo. Onrust in de Kerck.

1617. Op den 8. December/ is hier een Placaet gepubliceert wegen de Staten Generael/ over een Boeckje de Weeg Sehael genaemt/ en daer wert 1000. gl. op den Auteur en 600. op den Drueker gestelt.

1618. Den 18. Augusty/ hebben de Heeren Staten Generael met Placaeten doen publiceeren/ dat alle Capitainen/ Bevelhebbers en Soldaten van de Waertgelders binnen 2. mael 24. uren haer wapenen sullen neder leggen/ en uit haren Eet en Dienst te scheyden/ op Peue van aen Lyf en Goet gestraft te werden die niet en gehoorsaemde. Op dese Publicatie syn de Waertgelders den 20. Augusty hier tot Rotterdam afgedanckt/ en in alle Steeden daer deselve waren. Waertgelders afgedanckt.

Op den 28. Augusty/ soo is Hugo de Groot, Pensionaris van Rotterdam, in den Hage op het Hof in Apprensy genomen/ en alleen in een Kamer stricktelyck bewaert: gelyck oock Jan van Oldenbarnevelt, Advocaet van Hollant, en Rombout Hoogerbeets, Pensionaris der Stad Leyden, en Gillis van Ledenberg, Secretaris van Utrecht, dese 3. syn mede geaprendeert. Hugo de Groot in Aprensy. Barnevelt.

1618. Den 29. October/ quam Prins Maurits tot Rotterdam om de Heeren van de Regeering te veranderen/ gelyck hy in alle de andere Steeden van Hollant hadde gedaen: en

den 30. October veranderde syn Excellentie de Regeerders van Rotterdam, die doen een getal van 22. Persoonen waren daer waren 2. van doot/ en doen noch 24. overig/ daer van heeft de Prins 15. afgeset / die dese na volgende waren

1. Den eersten was Pieter Adrianse Walenburg, hy hadde 13. Jaren Vroetschap geweest.
2. Cornelis Pieterse Vroese, Oyck Graef / hy hadde 14. Jaren Vroetschap geweest.
3. Jan Gillisse van Hal.
4. Jan Dircxe Versyden.
5. Adriaen Crynen van Eyck.
6. Ewout van Bylewerf.
7. Symon Janse Verhaven, Borgemeester.
8. Cornelis Keyser, Borgemeester.
9. Heyndrick Jeroense Rotshoeck.
10. Gerrit Janse Blanckert.
11. Pieter Heynderixe Quarree.
12. Govert Dircxe Thoen.
13. Jan Snaets de Jonge.
14. Gillis Marinisse Groeninx.
15. Cornelis Adriaense Kividt.

En den Prins liet dese 7. volgende blyven.

1. Boudewyn Muylwyck, en bleef Balliou.
2. Cornelis Cornelissen Jongeneel, Oud Borgemeester.
3. Adriaen Reynbrantsen.
4. Docter Johannis Bontius.
5. Heyndrick Willemse Nobel.
6 Cornelis Claessen van Driel.
7. Cornelis Jansen Hartigvelt.

Ende den Prins maeckten noch 17. nieuwe Vroetschappen tot 24. toe als volgt:

1. Jacob Claessen Duyn.
2. Cornelis Matelief.
3. Abraham de Reus.
4. Pieter Heyndrixe Uithoeck.
5. Abraham Pieterse Dullaert.
6. Jacob Janse Haestrecht.
7. Jan Janse Kalf.
8. Harman van Wielick.
9. Christoffel van Schie.

10. Ja-

10. Jacob van Goch.
11. Jeman Heyndrixe Bosman.
12. Gerrit van Berckel.
13. Nicolaes Cornelisse Puyck.
14. Pieter van Goutswaert.
15. Ary Leendertse Besemer.
16. Govert Willemse Goeree.
17. Pieter Sonnemans.

En Cornelis Pieterse Vroese die bleef noch Dyck Graef sonder meer: en den Prins maeckten wederom Borgemeesteren en Scheepenen en andere ampten de Stad raeckende.

TOT BORGEMEESTEREN.

Cornelis Jongeneel, den Ouden.
Jacob Claese Duyn.
Cornelis Matelief.
Boudewyn Muylwyck, Balliou.
Cornelis Pieterse Vroese, Dyck Graef.

TOT SCHEEPENEN.

Jan van Loo.
Jan Snaets den Ouden.
Abraham de Reus.
Jan Janse Kalf.
Adriaen Reymbrantse.
Cornelis Jongeneel, de Jonge.
Pieter Heyndrixe Kellenaer.

TRESAURIERS.

Jacob Janse van Haestrecht, ordinary.
Pieter Heyndrixe Uithoek, extraordinary.

FABRYCKEN..

Cornelis Jansen Hartigvelt.
Pieter Heyndrixe Goutswaert.

WEESMEESTEREN.

Heyndrick Willemſe Nobel.
Harman van Wielick.
Nicolaes Corneliſſen Puyck.

SECRETARISSEN.

Cornelis Smout.
Mr. Anthony Willems.
Heyndrick Roos.

Deſe alle werden van Prins Maurits geſtelt / en alle Jaren ſoo ſtelden de Boon Heeren een dubbelt getal van Borgemeeſters en Scheepenen / daer de Prins uit heeft geſtelt die hem behaegden / als oock de vacante Vroetſchaps plaetſen.

Hof Poortien. 1618. Op dit Jaer hebben de Heeren der Stad een Valbrugge met een beſloote Hameye buyten het Hof Poortien gemaeckt / en het Hof Poortien van binnen en buyten van blauwe ſteen / en wyder gemaeckt en opgehoogt.

Gelderſe Kay. Oock ſoo is een ſteene kay beſteet / van de Gapers brugge langs de Gelderſe kay, tot aen 't Ooſteynde van de Wynſtraet.

Salm gat. Doen wert oock het ſteen werck tuſſen het Bolwerck en Schiedamſe en Leuve Poort gemaeckt / nu het Salm gat genaemt.

Staert Sterre. 1618. Den 27. November / ſoo vertoonden hem een vreeſelucke Commeet ofte ſtaert Sterre in het Zuydooſten / den ſtaert ſtreckten hem na het Noortweſten tegen de Sonne, was over de 50. graden lang / en ſtreckten van Libra tot den ſtaert van den Beer, en doortoog in 18. dagen 64. graden / men ſag deſe ſtaert Sterre langen tyt.

1618. In dit Jaer den 12. December / ſoo hebben de Heeren van de Stad in plaets van 6. Vaendels Borgers 12. Vaendels Borgers gemaeckt en geordonneert / en alle de Capitainen en Officieren moeſten een nieuwen Eet doen / oock alle de Borgers.

De 12. Capitainen die een nieuwen Eet hebben gedaen waren als volght:

1. Jan Gerritſe Verbos.
2. Pieter Adriaenſe de Wit.
3. Pieter Dirxſe van Swol.
4. Guljam France van Eling.

5. Sa-

5. Sacharias Janse van Haerwyck.
6. Poulus Janse Standonck.
7. Michiel de Meyer.
8. Jan Gillisse Poppe.
9. Dirck Pieterse.
10. Claes Anthoni vander Block.
11. Cornelis van Reynegom.
12. Jan Pieterse Rysoort.

1619. Wert een Verlaet by den Doele gemaeckt. Oock soo is het Schutters Hof ofte Doele op gemaeckt / daer men met de Voetboog schoot / genaemt St. Joris. Schutters Hof.

Op dit Jaer most de Stad 32. bruggen buyten dycks / en 52. bruggen binnen dycks onderhouden. 84. Bruggens.

Oock soo wert de Maes langs met een straet van Klinckers gemaeckt langs de Huysen / en achter het Klooster een kay van steen gemaeckt en gemetselt.

1619. Den 3. July is tot Rotterdam door order van de Heeren Staten Generael een Placaet gepubliceert / en verbooden geene particuliere vergaderingen ofte aparte Predicatien te houden / by de Remonstranten of Arminianen. Oock wert verbooden geenderhande Colectien / Beloften / Verbonden / Accoorden ofte Conspiratien op te rechten van de Arminianen.

1619. Op den 19. July waren eenige Predicanten gevangen van de Remonstranten, tot 7. toe / die met malkander een Ligie hadden gesloten binnen Rotterdam, en werden op haer lieden begeeren tot Waelwyck in Brabant gebracht / en het waren dese volgende Predicanten / 7. Predicanten gevangen en na Waelwyck gebracht.

Samuel Lansbergen.
Petcrus Cupus.
Adriaen vander Borre.
Johannis van Galen.
Adriaen Symons.
Herbolt Thumberg.
Wilhelm Somanus.

Werden alle tot daer toe vry gehouden / elck wert noch 50. gulden aen gelt gegeven / ende Nicolaes Grevinckhove en Johan Uittenbogaert vluchten naer Antwerpen.

1619. Den 21. July / Predickten de Remonstranten aen 't Roo Sant, dat te vooren scherpelyck verboden was / doch 's Maendaegs daer na werden eenige daer over gevangen. Kerck Toorn begonnen.

In de Maent van Augusty / heeft men aen St. Laurens Toorn beginnen toestel te maecken / om te timmeren boven het steen werck.

Vlees Halle. Op dit Jaer is den eersten steen geleyt van de Vlees Halle, van de Huy brugge tot in de Lombertstraet, met een Kennip Waeg achter.

1619. Den 20. October / soo hebben de Remonstranten gepredickt aen de Kade achter Crooswyck, en den Dyck Graef Jacob Claasse Duyn ging daer met eenige Soldaten / en schooten een Man in syn billen dat hy stierf: sommige seyden hy sadt syn gevoeg en deden / en daer wert geseyt soo als hy den Dyck Graef sach aen komen / dat hy hem in syn achterste liet sien en op klopten / waer op hy van de Soldaten doot geschooten wiert: en hy wert op den 23. October begraven / in de St. Laurens Kerck, daer gingen 572. Mannen mede te begraeffenis / en den 22. December wert noch een Jongman doot geschooten / om dat hy buyten in de Arminiaense Predicatie wilde gaen: en wert op den 27. December 1619. begraven / en daer gingen wel 1300. Mannen mede ter begraeffenis.

Booterhuys. Op dit Jaer wert het Booterhuys gemaeckt over de Vlees Halle, op het eynde van de Huy brugge naest het Prinsen Hof.

Kerck Toorn. 1620. In 't begin van dit Jaer / was 40. voeten hoogte getimmert / op het steen werck van St. Laurens Toorn, en men timmerden voorts.

Potvis. 1620. In 't eerste van Maart / is hier tot Rotterdam een Potvis gebracht / die tot Swartewael in de Maes was gestrant: was 60. voeten lang.

Sluysje aen de Schiedamse Poort. Den 6. April / heeft men het Sluysjen begonnen / door den Hoogendyck in de Vest by de Roode of Nieuwe Schiedamse Poort: den eersten steen is geleyt den lesten April / en was volmaeckt in 20. dagen den 20. Mey: daer syn 200000. steenen aen vermetselt.

Den 13. Mey / hebben de Heeren van Rotterdam de 12. Compagnien Borgers verandert / en wederom tot 6. Vaendels gemaeckt. De namen van dese 6. Capitainen waren als volght:

1. Gerrit Damen Cool.
2. Willem Huyge van Schie.
3. Dirck vander Veen.
4. Arent Tromp.
5. Adriaen Ewoutse de Lans.
6. Otto Verbeeck.

1620. Den

1620. Den 20. Mey/ hebben de Heeren van de Stad de Huysen gekocht naest de Nieuwe Vlees Hal, stonden van de Huy brugge tot in de Lombertsteeg, dese werden besteet in 6. dagen afgebroken te werden/ voor 220. guldens/ en daer wert een straet van gemaeckt. Een straet besyden de Vlees Hal.

1620. Den 11. Mey/ heeft men wederom hooger steygering gemaeckt aen den St. Laurens Toorn, en men timmerden eerst 37. voeten daer de Wysers onder stonde/ en op den 10. July wert noch 45. voeten/ synde het hoogste met de kap/ alles van hout daer op gemaeckt/ en den Mey daer op gestelt/ en op den 19. Augusty 1621. soo is het Ysere Kruys met den Kooperen Weerhaen daer booven op gestelt. Kerck Toorn.

1620. In dit Jaer hebben de Heeren van Rotterdam voor de Stad gekocht/ het Hof van Bolgersteyn, van de Sasbouten tot Delft, voor 330. gl. 's Jaerlycks / was gelegen aen de Westsyde van de Stad tussen het Boshuys of Amonitiehuys en de Vest ten Noorden van het Coolse Weg Poortje.

1620. Op dit Jaer syn de steene kayen aen weersyden van den Groenendael gemaeckt / en de Heeren ordineerden dat een ider syn straten van steen/ sant en arbeytsloon mosten onderhouden/ dat noyt te vooren geweest was.

Oock wert de Oost-Indische Baen, met Baenhuysen en alle toebehooren gemaeckt/ aen de Westsyde van de Stad/ tussen de Schiedamse en Coolse Weg Poorten langs de Veste, en daer wert een Stads Karrehuys en Paerde Stal aen de Coolse Weg Poort gemaeckt: en het Sluysje aen de Oost Poort wert uit het Buyse gat tot in de Kipsloot gemaeckt.

1620. Oock is hier een Placaet af gepubliceert / dat wie eenige van de uitgeseyde Arminiaense Predicanten aenwyst dat hy in hechtenis komt/ sal voor ieder genieten 500. en alle gedeporteerde Predikanten/ die haer onderteyckening weêrroepen / moeten in den tyt van drie mael 24. uren vertrecken uit den Lande/ ofte by gebreecke sal den aenwyser voor ieder genieten 500. guldens / en alle Proponenten die apart vergadering houden ofte Predicken of Sacramenten uitdeelen/ wert haer lieden verbooden op eeuwige gevanckenisse/ en den aenwyser sal 300. gl. hebben. Oock werden alle ingesetenen belast geen uitgeseyde Predikanten te logeeren / maer den Officier op staende voet aen te brengen/ op een boete elcke reys van 300. guldens. Placaet tegen de Arminianen.

1621. In

1621. In 't leſt van January / was het ſoo ſtercken Vorſt / dat het Winter koorn meeſt uit was gevroosen: en daer volgden ſulcken natten Somer / dat den Turf en Koolen seer dier wierden: want voor de Wag Koolen wert 96. gl. betaelt.

Koninck van Bohemen. 1621. Op den derden Paesdag den 13. April / quam den Koninck Fredericus met ſyn Vrou en Kinderen uit ſyn Koninckryck Bohemen gevlugt hier tot Rotterdam.

Den 24. Augusty op de Kermis Dynsdag / was een groot rumoer binnen Rotterdam, over het vangen van een Arminiaenſe Predikant / daer groote weer en gewelt om gedaen wert om die te beſchermen / ſoo datter 4. Arminiaenſe Borgers doot bleven / die des nachts in ſtilte begraven werden: en daer na werden veele van de Arminianen gevangen en gebannen.

Kleyne Wyn brugge. Den 17. September / is de Kleyne Wyn brugge aen 't Oude Weſters Hooft volmaeckt: en op den 24. October woey het ſoo ſtercken Suyt-Ooſten wint / dat de Plaet in de Maes

Laeg water. voor het Oude Hooft met het hoogſte water niet bedeckt wert / en de Sluyſen gingen in 2. getyen niet toe / en daer op volgden ſulcken Onweer dat de Landen in 2. dagen geheel

Swaere reegen. onder reegenden.

1621. Den 20. November / wert de groote Slag Klock uit het Giethuys onder St. Laurens Toorn gebracht / en wert boven in den top van den Toorn opgehangen. Dese wert van alle de Wees- en School Jongens en veel Menschen voort getrocken wegende 9417. ponden.

Nieuwejaers dag. 1621. Den 10. December / is tot Rotterdam afgeleeſen / dat men op Nieuwejaers dag met geen opene Winckels eenige Neeringe of Hantwerck ſal mogen doen / en dat men dien dag ſoude vieren / het welcke voor dien tyt niet was geschiet.

Ongeluck. 1622. Den 4. February / quam een Voerman met een Paerde Sleede met Volck van Dordrecht over het Ys, over de Maes gereeden / genaemt den Axter, en reet by den Oort in een Wrack, 's avonts ontrent 7. uren / daer alle het Volck met den Voerman met het Paert verdroncken: en den Voerman wert den 19. Mey alleen gevist en begraven.

Vrouwenhuys. Den 22. February / ſoo wert het Vrouwenhuys op het Stadhuys beſteet / met alles te leeveren dat daer toe behoorden / niets uitgeſondert / voor de ſomma van 10000. guldens.

Erasmus Beelt van Metael. 1622. Den leſten April / ſoo is dat heerlycke Kopere Beelt of Statua van Erasmus, op de brugge van de Groote Mart hier

hier tot Rotterdam gestelt: het was te vooren een Beelt van blauwe steen. Hier onder stont gehouwen

Erasmus tot Rotterdam gebooren den 28. van Wynmaent 1467. gestorven tot Basel den 12. van Hoymaent 1536.

1622. Den 1. Juny / is den eersten steen geleyt van het voorste van St. Joris Doele langs de straet / en men timmerden die voort op.

1622. In dit Jaer hebben eenige Koopluyden en Liefhebbers van 't Vaderlant Octroy van 24. Jaren verkregen / om een West-Indische Compagnie op te mogen rechten: waer van hier tot Rotterdam een Colegie is op gerecht. Dese Compagnie brachten 80. tonnen Gouts by den anderen tot haer hooft somme / en het Octroy was in Mey 1621. al geconsenteert geweest: en nu door de Vereenigde Nederlanden gepubliceert.

1623. In de maent February / was het soo swaren storm wint / dat hier buyten Rotterdam een Koorn Wint-molen om verre waeyde / daer de Molenaer op doot bleef. Grooten storm.

Op dese tyt soo lagen 900. Sarcken in St. Laurens Kerck, daer hadden te vooren Grauwe steene gelegen / en die een Sarck wilde leggen hadde de gront voor niet / behoudens het recht van de Kerck. 900. Sarcken.

1623. In de maent van April / soo is den Admirael Jaques Lhermit met 9. groote Scheepen en 2. Jachten van Rotterdam vertrocken / op een aenslach in de Zuyt Zee, maer het misluckten / en de Scheepen syn voort in dienst van de Oost-Indische Compagnie over gevaren na Oost-Indien en quamen wel geladen thuys.

1623. In April / hebben die van de Stad Rotterdam de brugge tot Overschie verleyt / ende weder van Greynen hout op gemaeckt / alsoo sy lieden de brugge mosten onderhouden: de Heeren van Delft dit verstaende dat de brugge van Greynen hout was / lieten een brugge van goet Eycken hout maecken / en hebben de Rotterdamse brugge by nacht aen stucken gebroocken / en hebben de stucken aen de Rotterdamse syde aen het water geleyt / en die van Delft ley de Eycke brugge in de plaets: die van Rotterdam lieten de Greyne stucken thuys haelen en de Eycke brugge leggen.

1623. Den 3. July / soo is eene Claes Michielse Boutenbal Secretaris van Sevenhuysen hier tot Rotterdam onthooft: hy hadde tot Rotterdam met syn Swager Cors Jansen van Alphen,

phen, en met David Coornwinder, Secretaris van Berckel, en met Adriaen van Dyck, Secretaris van Bleyswyck, en met eenen Cornelis Cornelissen Olsthoorn geconspireert / om Prins Maurits van Orangien te vermoorden: hy hadde van syn Swager Cors Janse 1000. ende van Cornelis Olsthoorn oock 1000. gl. op intrest genomen / en den 2. Februarii voorleeden / aen David Coornwinder gegeven / om te dienen tot het ombrengen van Prins Maurits. Dit verraet hadde al lange onderwege geweest / want den Predikant van Bleyswyck, Heyndrick Danielse Slatius, hadde tot Rotterdam met Adriaen van Dyck, een Schrynwercker / geheeten Cornelis Gerritse, gelt gegeven / om noch eenige complice tot haren dienst te krygen. Dese heeft daer toe gekregen eenen Harman Harmanse van Emden, en Jan Claesen uit het Suyt Lant, ende Dirck Leendertse van Catwycx, alle drie varende luyden tot Rotterdam, dese hebben sy gelt op de hant gegeven. Desen Heyndrick Danielse Slatius, heeft noch met desen Cornelis Gerritse, geboortig van Woerden, aengenome en gelt gegeven op de hant / eenen Jeroen Eeuwoutse, en Jan Faes, en Pieter Janssen, en Jan Engelen, Silver gieter. Dese 4. Persoonen dese gruwelycke saecke verstaen hebbende / syn by den Prins Maurits gegaen en hebben hem de heele saeck bekent gemaeckt / dat sy op eenen onbekenden aenslag waren gehuert / en hadden elck 300. gulden op de hant ontfangen / en hadden een Koffer met Geweer van Rotterdam gebracht / in de Herberg op Spuy in 't Sotjen, daer noch eenige van de Complice gelogeert waren / die daer oock gevangen werden / en hebben bekent dat sy Prins Maurits op den 7. Februarii tot Ryswyck, als den Prins in of uit het Paerde Stal soude komen / soo souden sy hem vermoort hebben.

Conspiraty tegen Prins Maurits.

1624. In 't lest van Augusty / quam de tyding tot Rotterdam dat Breda Beleegert was / van den Marquis Spinola, op den 26. Augusty / en men hielde den 4. December den eersten Bede dag om Verlossinge van die Beleegerde / welcke Bede dag men alle woonsdagen continueerden / soo lange Breda Beleegert was: men dede hier tot Rotterdam groote vlyt van Scheepen, Schuyten, Boter, Kaes, Koorn, en alles wat tot ontset konde dienstig syn. Men nam al het varende Volck aen / van Zee luyden ofte Binnelants Vaerders, om Breda te water met Spring vloet te ontsetten / maer vorderde niet: dese luyden werden na Willemstad en de Plaet geinquartiert.

Breda Belegert.

1624. In

1624. In 't laest van October / quamen hier tot Rotterdam verscheyde Scheepen onder den Admirael Jacob Willekens, oock veel Prysen en Buyt: dese quamen uit de West-Indien, en waren in het begin van het Jaer 1623. uitgevaren van Amsterdam, Rotterdam, en Zeelant, 30. kloucke Scheepen, en 7. opgeboeyde Sloepen, en hadde den 8. en 9. Mey de Bahia, de Todelos Santo, met de Stad St. Salvador, in de West-Indien verovert van de Spaense, en brochten den Gouverneur Generael Don Diego Mendosa de Fortado met syn Soon hier gevangen: desen Kruys Heer bleef hier lange gevangen sitten / en is eenige Jaren daer na van de Watersucht gestorven / in de Herberg van St. Luycas: dese hadde 3. Hondekens die op verscheyde gesangen op haer achterste pooten konde dansen. Groote Schat uit West-Indien.

1624. In November en December / heeft de West-Indise Compagnie op haer Kamer alhier / en in alle andere Steden veel kostelyckheyt verkocht / soo datter aen Goederen en Prysen verkocht is meer als een half Capitael / en kregen noch Scheepen van verscheyde quartieren / soo uit Nieu Nederlant als anders. Verkoping van de West-Indische Compagnie

1625. Den 24. April / was hier in de Stad Rotterdam seer groote droefheyt / als hier tyding quam dat den Prins Maurits den 23. April 's avonts in den Hage overleeden was / van een uitteerende sieckte / en op dien selven nacht hebben de Staten van de Vereenigde Provintien, Prins Fredrick Heyndrick als Stadhouder en Gouverneur Generael over Hollant, Zeelant en Westvrieslant gestelt en bevestigt. Prins Maurits doot.

1625. Den 7, 8 en 9. Juny / quamen hier veel van de Borgers en Huysgesinnen van Breda met veel Visverkoopers, die een gedeelte van de Vismart kregen / en men gaf die inkomende het Borger Recht om niet: want den Marquis Spinola hadde Breda met Accoort op den 5. Juny 1625. ingekrege / na dat hy die Stad van den 26. Augusty 1624. totten 5. Juny 1625. met seer groote onkoste en moeyte hadde beleegert gehouden: soo dat daer noch over de 3000. gewapende mannen uittrocken met veel Borgers en andere / daer veel van tot Rotterdam quamen woonen. Breda verovert van Spinola.

1626. In de maent van Mey / syn eenige Scheepen van Rotterdam, Amsterdam, Zeelant, de Mase uitgevaren / samen 13. sterck / daer Pieter Pietersen Heyn Admirael van was / en syn na West-Indien geseylt. Pieter Pietersen Heyn.

1626. In dit Jaer was tot Rotterdam een groot rumoer/ over het quaet bestier van eenige Admiraliteyts Heeren/ die de gemeene Lants penningen tot haer lieden eygen beurs hadden gebruyckt/ dat oorsaeck gaf van quade betalinge aen de Varende luyden en Bootsgesellen/ soo datter veel Bootsvolck over liepen na Duynkercken, en aen de Spaense, die met rooven ter Zee aen de Koopluyde groote schade deden. Over dese Heeren van 't voorsz. Colegie ter Admiraliteyt werden by de Staten Generael geeligeerde Rechters gestelt/ want de meeste waren in den Hage gevangen geset/ en haer Sententie is op den eersten October 1626. op de Rolle in den Hage uitgesprooken op de manieren als volght:

Haer liede Sententie.

Van Dort. De Heer Barck van Dordrecht, Fiscael van 't Ed. Collegie ter Admiraliteyt tot Rotterdam, is gecondemneert in een Eeuwige gevanckenis, God en de Justitie om vergiffenis te bidden, en in een somme van 74000. guldens.

De Heer Segwaert van Dordrecht, voor drie Jaren uit de Provintie gebannen, ende in een somme van 19842. guldens.

Delft. De Heer vander Mast van Delft, wert gecondemneert in een gevanckenisse voor 5. Jaren, en in de somme van 26676. guldens.

Zeelant. De Heer Nicolay uit Zeelant, wert voor drie Jaren uit de Provintie gebannen, en in een somme van 24182. guldens.

Rotterdam. De Heer Kalf van Rotterdam, wert gecondemneert in een somme van 20642. guldens, was voor de Sententie doot.

Briel. De Heer David Verheul van den Briel, wert ten eeuwigen dagen gebannen, Godt en de Justitie om vergiffenisse te bidden, en in een somme van 13669. guldens.

Rotterdam. De Heer Vroese van Rotterdam, Ontfanger van 't Ed. Mog. Collegie, wert gecondemneert in een somme van 23184. guldens, daer en boven in de gevanckelycke kosten, en de Missen van de Justitie, en soo lange in Aprentie te blyven, ter tyt de voorsz. somme syn op gebracht en betaelt.

N. Duyfhuysen, de Vendu Meester van 't Ed. Mog. Collegie van Rotterdam, wert infaem verklaert, en gecondemneert in een sommevan 14765. guldens.

1627. Den 25. October/ is Pieter Pieterse Heyn, Admirael van de West-Indische Compagnie, met eenige Scheepen in de Maes en hier voor de Stad Rotterdam gekomen: hy had in de West-Indien in de Bahia de Toto Los Santo 23. Scheepen

pen verovert/ met wel 2565. Kisten Suycker/ een groote partye Toebacq, veel Katoenen, Huyde, Palisanten Hout en veel Confituyren, en hadden voor de tweede mael de Revier van de Bahia op geseylt/ en nam daer noch 4. Scheepen met 900. Kiste Suycker en eenigen Toebacq, met noch andere Koopmanschappen: desen Admirael Pieter Pietersen Heyn heeft in dese 2. exploten de Compagnie grooten dienst gedaen en Proffyt: was syn eerste reys. Grooten Buyt uit West-Indien.

1627. In Augusty/ soo heeft men hier verstaen/ dat Frederick Heyndrick, Prins van Orangie, de Stad Grol hadde verovert/ en men heeft op den 28. Augusty Victory daer over gebrant: was op den 20. Augusty aen de Staten zyde overgegeven. Grol ingenomen.

1628. Den 27. December/ is een Lants Capitain/ genaemt de Bagyn, hier tot Rotterdam onthooft/om dat hy syn Schip, dat een schoon nieu Schip was/aen den Vyant sonder slag of schoot hadde overgegeven: hier waren 20. Mannen op 't Schip die den Capitain raden tot vechten/ dese wierden alle aen 2. gekoppelt en over boort gesmeten/ en den Capitain en de andre Matrosen/ werden tot Duynkercken gevangen gestelt.

1628. Op dit Jaer begonnen de Remonstranten wederom in de Steden in 't particulier te Predicken/en Predicten hier in de Wynstraet in een Packhuys: dit was toegelaten door particuliere insichten/ seedert de doot van Prins Maurits, en daer wert verbooden aen haer geen hostiliteyt te toonen. Arminianen Predicken weder.

1628. Op dit Jaer quam Carpentier hier uit Oost-Indien, hadde daer Generael geweest/en quam met 5. Scheepen in 't Vaderlant met grooten Ryckdom.

Op dit Jaer/in 't begin/so rusten de Kamers van de West-Indische Compagnie, soo hier tot Rotterdam en andere Kamers een Vloot van 7. Scheepen uit/ onder den Commandeur Dirck Symense: dese nam onder Brasil 3. Prysen, in hebbende 800. Kisten Suycker en andere waren die behouden in quamen. 3. Scheepen met 800. Kisten Suycker verovert.

1628. Den 15. January/ hebben de Ridderschappen/ Edelen en Steden van Hollant en Westvrieslant, aen de Stad gegeven Octroy en Previlegie/ om op te rechten een Collegie van Commissarissen ofte Vreedemaeckers Kamer, en de eerste Heeren waren Abraham de Reus Oud Borgemeester/ Poulus Timmers Oud Scheepen/ en Jan Pieterse Rys Oort Borger.

 1628. Den

1628. Den 20 en 21. Mey/ liepen hier en uit Tessel een schoone Vloot Scheepen in Zee, waren 24. kloecke Scheepen, 2644. Matrosen en 894. Soldaten/ uitnement schoon Volck/ en 623. stucken Kanon/ waer van 117. Metael waren. Over dese Vloot was Generael/ Pieter Pietersen Heyn van Delfshaven, en Heyndrick Lonck Admirael.

1628. Den 15. November volgende/ quam hier tot Rotterdam een Schip, den Oyevaer genaemt/ uit de voorsz. Vloot, met tydinge dat Pieter Pietersen Heyn de heele Spaense Silvere Vloot in de West-Indien ontrent de Havana hadde genomen en verovert. Dese Vloot quam den 10. January 1629. in 't Vaderlant met een onwaerdeerlycke Schat: te weeten aen Silver 182340. Ponden, en aen Kasse en Staven 2998. Ponden Silver, 3735. Huyden met een party ongesuyvert Gout, een Goude Kroon met kostelyke Steenen versiert/ schoone Paerlen, verscheyde Goude Keetenen, Juweelen met Diamanten beset/ en veel en verscheyde Rariteyten, een groote quantiteyt Cousenille en Indigo, Sansa Pareille, Amber de Grys, Schiltpadde Kofferties en Taffereeltiens van Veeren gemaeckt.

Pietersen Heyn Admirael.

1629. Op dese tyt maeckten de Heeren Staten als Admirael van 't Ed. Collegie ter Admiraliteyt ter Zee/ Pieter Pietersen Heyn, in de plaets van den Ed. Heer Joncker Willem van Nassou, die voor Grol met een Musketschoot door het hooft was doot geschooten.

Op den 28. Juny/ quamen hier twee Prysen, den Admirael en den Schout by Nacht van Duynkercken, dese met een derde/ den Vys Admirael waren verovert/door den Admirael Pieter Pietersen Heyn, daer den Admirael Pieter Pietersen Heyn met de derde schoot/ met grof Canon van den Vyant door syn schouder wert doot geschooten/ ende met de veroverde Prysen tot Rotterdam gebracht/ en den 4. July tot Delft begraven/ en met een Supelture vereert.

De Keyser op de Velu.

1629. Den 24. July/ was hier groote bekommernis in de Stad Rotterdam en in 't geheele Lant/ want Graef Heyndrick vanden Berg, was met het Spaense en Keysers Leger, onder Montecuculy en Graef Jan van Nassou met wel 40000. Mannen sterck over de Isel op de Veluwe gekomen op den 21. July/en namen den 14. Augusty nieuwe Styl Amersfoort in/ en waren soo in 't beste van het Lant ingebroocken/ en stont in vreese om verlooren te werden/ want Prins Fredrick Heyndrick hadde op den eersten Mey 's Hartogenbosch beleegert/

gert/ en bleef daer mette meeste macht voor leggen/ en in dese groote droefheit quam hier den 21. Augusty tyding/ dat de stercke Stad Wesel op den 19. Augusty in den Morgenstont ontrent ten 5. uren met verrassing van Otto van Gent, Heer van Dieden, met 1400. Man was ingenomen/ met alle de omleggende stercten: hier mede was Graef Heyndrick en Montecuculy met haer Legers soo veel als beset/ en hebben den 21. Augusty Amersfoort weder verlaten en seer haestig geretireert/ en den Overste Staeckenbroeck nam Eyndehoven in. Wesel ingenomen.

En op den 14. September/heeft de stercke Stad 's Hartogenbos haer aen de Staten der Vereenigde Nederlanden oock met accoort overgegeven/ en den 17. September is 't Garnisoen met de Geestelyckheyt daer uit getrocken: soo dat hier de eene Victory en Blyschap op den andere volghden/den 13. October is Graef Heyndrick vanden Berg met syn geheele Leger uitte Velue vertrocken/ seer gedevaliseert: de Staten hadden dit Jaer 120877. Mannen in dienst. Den Bos verovert.

1629. Dit Jaer wert het Stads Franse School getimmert/ op de Hoogstraet aen 't Roode Lant, daer stonden beneden den Dyck Oude Huysjens, daer men met houte trappen beneden den Dyck afging: en hier stont een Peere-boom die op dese Somer 2. mael heeft gebloeyt.

1629 Den 25. October/ is seer groote instantien gedaen/ over het maecken van een Treves met Spangie voor 34. Jaren/ en het openen van de Schelde: hier in wert veel gebruyckt Gerrit van Berckel Oud Burgemeester van Rotterdam, onder den naem van 't wisselen van gevange/ met eenen Heer Johan de Kesselaer, Heer van Marquette: dese hebben veel tot Rosendael by den anderen geweest over het werck van den Treves, maer alles is vruchteloos geweest. Treves voor gestelt.

1630. Dit Jaer was een seer Dieren Tyt/ soo dat hier tot Rotterdam een last Rogge wert verkocht voor 312. Gout-guldens/ een Seeuse sack Tarw tot 52. schell./ en de Brabantse Rogge wert verkocht tot 331. Gout-guldens 't last/ de Engelse en Inlantse Gerst voor 99. en 100. guldens het hoet. Dese prysen syn van eenen Robbert Heymanse soo verkocht aen Jan Clase Crooswyck, en een Roggen-broot van 6. pont 6. stuyvers. Dieren Tyt.

In

Kleyne Kerck-hof. In dit Jaer is het kleyne Kerck-hof den oude muer aen de Noortsyde van Laurens Kerck afgebroocken / en het heele Kerck-hof gelyck de straet geslecht en met steene geplaveyt.

1630. In Augusty / quam hier tyding den Generael Waerdenburg, en den Admirael Lonck Fernabuc, Olinda, en het Resyff met de by gelegen Fortressen in Brasil voor de West-Indische Compagnie verovert hadden / in 't laest van Februaty / en men brande hier over Victory.

Predicant Smoutsius. 1630. Op dese tyt quam den Predicant Smoutsius tot Rotterdam metter woon: hy was van de Heeren van Amsterdam haer Stad ontseyt / om dat hy de Regeerders van de Stad te seer op den Predick-stoel hadde over gehaelt / dat den Magistraet niet wilde verdragen.

1631. Den 16. September / quamen hier veele gevangen / met eenige sloepen hier tot Rotterdam, die by St. Anne Lant van de Spaense waren genomen. Dese Vloot was onder het beleyt van Graef Jan van Nassou, en den Prins van Barbanson op den 10. September van Antwerpen afgevaren / in 't gesicht van de Koninginne de Reyne Mere van Vranckryck, die voor haer Soon Louys daer gevlucht was: dese Vloot was sterck 50. groote Sloepen met seylen, 10. groote Ponten, 18. groote Pleyten, en een groot getal Roey Sloepen, en 14. dagen aen Vivres, daer waren 10. halve Kartouwen, 400. kleyne stucken Geschut met 20. Drielingen, 4000. Vierwercken, 11. Tonnekens met Gelt, 3. Tonnen met Koorden of Riemstroppen, en 6000. Mannen met veel Officieren en Vollentarissen van qualiteyt. Alle dese macht is op den 12. September in handen van den Prince van Orangien gevallen / en werden alle gevangen genomen / doot geslagen en veele verdroncken / en eenige wynige aen 't Prince Lant syn ontvlugt / met kleyne Roey Sloepen, daer Graef Jan van Nassou, den Prins van Barbanson, den Graef van Bossu met noch eenige groote syn ontkoomen.

1632. Ultimo Augusty / was hier groote breugde met Victory branden / over het veroveren van de stercke Stad Mastricht, die op den 10. Juny was beleegert en den 22. Augusty overgegeven aen den Prins van Orangie: hy had Roermont, Venlo en Stralen in 't voorbypasseeren verovert.

1633. In 't begin van Juny / is hier een Bededagh geweest / en men branden Victory over het veroveren van Rymberch,

dat

dat na 3. weecken belegering/ op den 2. Juny aen de Prins was overgegeve.

1633. Op den 1. November/ Alderheylige was het soo grooten storm uitten Noortwesten/ en het Zee water vloeyde soo hoog dat de Spuy sluysen over liepen/ en men voer met een Delffse Mart-schuyt over de kruyn van de Groote Mart, en daer was groote schade aen de Coopmanschappen in de Packhuysen buytens Dycx, en daer braecken veel Dycken in en liepen over.

1634. Op dit Jaer is de Goutse Poort van ouderdom ingevallen en nedergestort/ daer 2. oude luyde/ die op de Poort woonden/ syn onbeschadigt van onder de steen hoopen gehaelt. In dese Poort stont in de binne gevel een gehouwen steen gemetselt van desen inhout/ behelsende het Jaer van de doot van Erasmus als volght: Goutse Poort ingevallen.

ErasMVs Leeft aL is hII doot, VVant sChoon gestorVen
Soo bLInckt sIIn gLans noCh aLs Vergood heeL onbedorven.

1634. Op dit Jaer was het soo drogen Soomer/ dat veel Beesten van dorst versmachten en de Vruchten verdroogde: en daer op volgden soo grooten Winter/ dat het wel 3. maenden aen den anderen Vroos/ en men reet hier met alderhande Coopmanschap/ met Sleen en Paerden de Maes op tot boven Keulen toe. Drogen Somer en harde Vorst.

1634. In 't lest van dit Jaer hebben de Heeren van Rotterdam, de Heer Symon van Beaumont tot Pensionaris der Stad Rotterdam gekosen: daer en hadde na Hugo de Groot geen Pensionaris geweest.

1635. Heeft de Stad Rotterdam gecontracteert met de Engelse Coert, die van Delft hier is gekomen tot Rotterdam, met alle haer Koopmanschappen en Domicilien, dat de Stad in Commercie seer heeft toegenomen/ het contract was gesloten voor 20. Jaren/ en de Heeren van de Stad hebben van de Stads Franse School een Courthuys gemaeckt voor de Engelse Koopluyde: doen heeft men de Vismart, die by de Kraen stont/ tot een Beurs voor de Koopluyde gemaeckt.

1635. Dit Jaer wert een schoone en nieuwe Vismart gemaeckt/ tussen de Keysers en Soeten brugge, die wert over 't water op pale geset/ maer naderhant gevult en met een muer bemetselt. Vismart.

Banck van Leening.

Oock heeft men op dit Jaer de Banck van Leening beginnen te heijen en te maecken / tot dienst van alle Luyden die by ongelegentheyt voor een redelycken intrest haer goet daer soude kunnen Beleenen.

1635. In dit Jaer soo is hier een wonderlyck Schepsel gebooren / op de Zuydsyde van de Nieuwehaven, op het Oost-eynde naest de Brouwery van de Roo Leeuw: het hadde 2. hoofde / het eene een schoon kints hooft / en het ander een form van kats kop: het hadde een Osse nier in den hals / en een ronde kats rugge met een staert een hant lang: het was voort wel geschaepen aen armen en beenen.

1635. In 't laest van dit Jaer en in 't begin van 't volgende / quamen hier tot Rotterdam, Delfshaven, Schiedam veel Franse, eerst veel Voetvolck / daer na veel Ruyterye / sy hadden een Leeger gehadt van 25000. Man te voet en 5000. te paert / daer twee Marschalcken het Commando over hadden / Chatillon en Bresée: dit Franse Leger was uit Vranckryck gekomen tot by Mastricht, daer Prins Fredrick Heyndrick hem met het Staten Leger by heeft gevoegt / en trocken soo Brabant in met beyde de Legers / en quamen den 19.

Tienen in genomen.

Mey voor Tienen dat sy stormenderhant innamen / en hielden daer seer quaet huys / en syn voort voor de Stad Leuven gekomen: beyde de Legers waren mede 50000. Man te voet en 10000. te paert / en hebben met dese groote macht weynig uitgerecht / houdende Leuven een tyt lang geblocqueert / en syn in November gescheyden en alle na Hollant gekomen / daer sy na den Oosten Wint mosten wachten om over te scheepen / daer sy alle groote armoede hebben geleden / en verteerde en verkochten alles datse hadden / want het vier maende contrary wint was datse niet over konde rake.

Schenkeschans verovert.

1636. Den 30. April / soo is de Schenckeschans weder verovert / die de Spaense 9. Maenden te vooren tussen den 28 en 29. July 1635. met verrassing hadde ingekregen / dat de sleutel van Hollant was / en groote verslagentheyt door 't geheele Lant maeckte / waer over dese inneminge hier tot Rotterdam en in 't geheele Lant een Dankdag wert gehouden / en met vieren veel vreugde wert bedreven.

Wissel Banck.

1636. In dit Jaer hebben de Heeren van Rotterdam een Wissel Banck geordineert en ingestelt / tot groot gerief van de Koopluyden die haer gelden in de Banck ontfingen en brachten. Dese Banck wert gemaeckt van de Blauwe Toorn aen de

de groote Kraen tussen den Dray- en Gapers brugge, waer in tot Commissarissen syn gestelt/ Adriaen Besemer en Willem van Couwenhove.

Oock soo is de Banck van Leening dit Jaer vol timmert en in ordre gestelt/ waer in tot Commissarissen syn gestelt/ Pieter Uithoeck en C. van Schie. Banck van Leening.

1636. Den 10. Juny hebben de Edele Ridderschap en Steden van Hollant aen de Stad Rotterdam verleent Octroy en Previlegie raeckende het Protocol der Stad. Den Brief was van dato den 10. October 1636. Protocol.

1637. Den 16. October, hebben de Ridderschappen en Edelen en Steden van Hollant en Westvrieslant, representeerende de Staten van den Landen, aen de Stad Rotterdam gegeven en vergunt seeckere Previlegie en Octroy, dat sy voortaen in plaets van drie Borgemeesters, nu de Stad sal geregeert werden van vier Borgemeesteren, en dat op den tyt en ordre als de Magistraet verkoren wert, en soo voorts alle jaren in conformiteyt der Previlegie van de voorsz. Stad Rotterdam. Den Brief is gegeven in den Hage onder onsen grooten Segel hier aenhangende, op den 16. October 1637. Groot Previlegie Boeck Folio 131. Previlegie van nu af 4. Borgemeesters te regeeren.

Onder stont en was geteyckent,

J. WASSENAER.

1637. Den 25. October/ was het Bededag, en men brande hier tot Rotterdam en door 't geheele Land Victory/ over het innemen van de stercke Stad Breda, die na 11. weecken belegerings aen de Staten Generael den 17. October van de Spaense was over gegeven. Breda verovert.

In dit Jaer waren hier tot Rotterdam 28. groote Brouweryen, daer van sommige 7, 8, en 9. Brouwten op eene weeck brouwden/ elcke Brouwte was groot . . . . Tonnen Bier.

1637. In 't leste van dit Jaer is door het opstoppen van het Ys den Ryndyck doorgebroocken/ van het hooge water dat van boven quam afloopen/ soo dat het groote schade dede/ waer door de Hetter, Limces, de Neder Betue, de Lande tusse Maes en Wael, en een groot gedeelte van Hollant en Sticht van Utrecht onder water stonden/ dat men over 't geheele Lant met Schuyten en Turf Ponten konde varen/ en maeckte hier tot Rotterdam veel gaten door de Buyte Singels

en in de Rotte Kade, tussen Rotterdam en Crooswyck, en men stelde de Verlaten van de Polders aen die zyde van de Rotte open / als het water van de Rotte met de Ebbe de Sluysen uit liep / en het water was voor Mey 1638. alle wederom uit het heele Lant door de Sluysen van Rotterdam uitgeloopen / ende gingen op haer tyt weder in de Velde Weyde.

Veel huysgesinne van Delfshave met Buyse Scheepe hier tot Rotterdam.

1637, en 1638. Wasser eenige onlust tussen die van Delft en Delfshaven, soo dat hier tot Rotterdam veel huysgesinnen van Delfshaven metter woon quamen / en brachten veel Haring Buysen en Scheepen en Roederye mede / en werden hier van de Heeren Magistraten wel onthaelt / en de Heeren vereerden haer schoone en wel gelegen Erven voor niet / op het eynde van de Leuvehaven, aen de Westsyde by de Sout Keeten aen 't Nieuwe Hooft, daer sy-luyden schoone Huysen en Packhuysen met Haring plaetsen op hebben getimmert: de Stad gaf haer noch boven de Erven, noch gelt voor 10. Jaren sonder Intrest.

Tot Callo geslagen.

1638. Was hier tot Rotterdam en door 't geheele Lant over de tyding dat het Volck van onder Graef Willem van Nassou tot Callo in Vlaenderen alle geslagen waren / verdroncke en gevangen / met alle de Amonitie en Proviande Scheepen, soo datter weynig uit de Spaense konde ontkomen / waer op dat in Augusty volgden / dat den Prins van Orangie den 25. Augusty de Stad Gelder hadden moeten verlaten / en 6. halve Kartouwen hadde achter gelaten / en dese Somer een slechte Veldtocht was.

Gelder verlaten.

Oorlog Schip om geslagen.

1639. Den 6. January / op 3. Koningen Nacht soo is door swaren stormwint hier voor de Stad Rotterdam, ontrent voor 't Nieuwe Hooft, in 't midden de Maes door versuym een schoon Schip van Oorlog omgeslagen / dat het Geschut niet vast geset was en op een syde rolde / en soo gesoncken / daer wel 40. Menschen op syn verdroncken: het was van de Spaense genomen. Om dit Schip is groote moeyte gedaen om weder uit te krygen / maer is versoncken moeten blyve legge / en is in de gront gewelt en met Sant overdeckt.

Swaer gevecht voor Duynkercken.

1639. Den 1. Maert / quamen hier twee Spaense Prysen die met 200. gevangens van den Admirael Tromp voor Duynkercken in een swaer gevecht verovert waren / den 28. Februarii / en hadden 3. Scheepen doen verbranden / en 9. Scheepen waren soo doorschoote dat sy het scheurtien niet konde krygen / en den Admirael Michiel Colaert die vluchte

met

met 6. Scheepen, dit geschiede voor Duynkercken, daer den Prins Cardinael op de Strant dit gevecht aen sagh.

1639. Op dit Jaer heeft men de Prince Kerck of St. Agnieten Kerck de helft vergroot / op den hoeck van de Princestraet, daer een Huys wert afgebroocken / de Blauwe Leeuw genaemt / en dit Erf wert aen de Kerck gemaeckt / en de Kerck geheel opgehooght en met Sarcken beleyt / en ieder Sarck wert voor 100. guldens verkocht aen diese begeerden / en de Heeren gaven daer van besegelde Brieven als Patrimoniale Goederen. Prince Kerck vergroot.

1639. In de maent van September en October / heeft men hier seer besig geweest / met toe maecken van Brant Scheepen en veel Scheepen met Amonitie van Oorlog en andere behoeften / om na den Admirael Tromp toe te senden / die in September de groote Spaense Vloot onder den Admirael Don Anthonio d'Oquendo wel 67. Seylen sterck / soo als Galioenen en andere treffelycke Scheepen, onder Engelant hadden ontmoet / en den Admirael Tromp was doen maer 17. Scheepen sterck / daer hy dese machtige Vloot mede heeft bevochten: en daer na van Boskruyt versorght synde / en noch 10. State Scheepen by hem gekregen hebbende / en daer mede versterckt synde / dwongen dese machtige Spaense Vloot dat se in Duyns moste loopen om het lyf te bergen: en daer wert van Rotterdam, Amsterdam en Zeelant en van andre Steden en quartieren / soo veel Scheepen en Behoeften in de Vloot van den Admirael Tromp gesonden / dat de Spaense haer met grooten schrick daer verwonderde / want de Vloot van 27. Scheepen in korten tyt was aengegroeyt tot 112. Scheepen: dese hebben de Spaense Vloot op den 21. October heel geruineert / vernielt / 3. groote Scheepen verbrant / 12. in de gront geschooten / 10. groote Scheepen en Gallioenen genomen / en daer bleven wel 16000. Man / soo doot / verdroncken en verbrant en gevangen / ende resterende Vloot die 67. Scheepen en 24000. Man hadde sterck geweest / voort met groote nederlage en bloet vergieten verstroyde / en de Gevangenhuyse en Poorten werden hier tot Rotterdam vol gebracht. Spaense Vloot in Duyns geslagen.

1640. In de maent van Maert den 25. in de nacht / was door het heele Lant een swaren en groote Aertbeving. Aertbeving.

1640. In dit Jaer is de St. Bastiaens Capelle, staende op den hoeck van de Meent in de Lombertstraet, de helft vergroot / en daer wert een Huys in de Lombertstraet om afgebroken /

France Kerck vergroot.

brokén / en de Kerck daer mede vergroot en geheel opgehooght en met Sarcken beleyt / en elcke Sarck wert voor 100. guldens verkocht.

Singels ront om de Stad.

1641. In dit Jaer soo hebben de Heeren der Stad van Rotterdam alle de Singelen rontom de Stad beginnen te verbreeden / en begonsten van de Oost Poort eerst af tot aen de Goutse Poort: oock soo wert het Eylant dat tussen de Rotte en de Bootersloot lag / het was doen een Bleyck, met 2. bruggen aen de Stads Singel gemaeckt. Oock wert de brugge die over de Rotte aen 't France Velt lag afgebroocken / en de brugge die over de Schie lag by het Commissaris Huysjen aen 't Delfse Veer, wert mede met de Saeg-molen, die daer by stont / afgebroocken / met verscheyde Huysjens en 2. Bleycke tussen het Hof Poortjen en Delfse Poort, daer de Singels over werden gemaeckt / met een schoon Pleyn met Ype boomen beplant: oock soo is de Vol-molen die tussen den hoeck van 't France Velt stont / men een Bleyck tot by het Hof Poortjen alle tot Ramen gemaeckt / en de Huysen die te dicht aen de Vest stonden mosten verset werden of afgebroocken / en de Singels, rontom de Stad / werden alle met Ype boomen beplant en de gront gelyck opgehoogt en met Cool Asse beleyt. Dit werck was wel 4. Jaren onder handen eer 't volmaeckt was.

France Velt.

1642. Op dese tyt is het France Velt tot Erven uitgegeven en verkocht.

Goutse Poort vernieuwt.

Op dit Jaer is de Goutse Poort voltrocken en opgemaeckt / die in 't Jaer 1634. van ouderdom was omverre gevallen.

Koninginne van Engelant.

1642. In de maent van Maert / is de Koninginne van Engelant met haer Dochter / de Bruyt van den Jongen Prins van Orangien, hier tot Rotterdam geluckig gearriveert uit Engelant, en hier van de Borgery treffelyck ingehaelt.

Den Orgel gemaeckt.

1642. Op dit Jaer heeft men hier in St. Laurens Kerck tegen aen den Toorn een schoone ende kostelycken Orgel beginnen te maecken en te stellen / en is de volgende Jaren volmaeckt en heeft veel gelt gekost.

Admiraliteyts Hof gemaeckt.

1643. In dit Jaer hebben de Heeren der Stad de Oude Beurs afgebroocken / die met groote kosten en sierelyck in den Jare 1597. gemaeckt was / op de Suyt-Oost hoeck van 't Haringvliet by het Oude Hooft, en op de selve plaets is het Hof van het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteyt begonnen / dat in den Jare 1644. heerlyck is opgetimmert / en de Heeren

van

van het Ed. Mogende Collegie hebben aldaer haer residentie genomen: hadden te vooren in het St. Agniete Klooster of Oude Princen Hof haer residentie gehad: en den Admirael van Hollant Presideert als President in 't selve Collegie/ en syn Schip met montuere en bemanninge wert daer getimmert/ uitgereet en bekostigt/ als synde het oudste Collegie/ oock mede den eersten Ops-Admirael van Hollant.

1644. Op dit Jaer is het bovenste van St. Laurens Kerck Toorn met stellingen rontom geschoort/ alsoo het selve houtwerck dat in den Jare 1620 en 1621. daer nieuw was op gemaeckt van seer quaet en vuerig hout/ al verrot en vergaen was/ en de Heeren hebben geresolveert dit houtwerck alle af te nemen tot op het oude steenwerck toe: en 1645. heeft men den Toorn van boven af tot het oude steenwerck geheel af gebroocken/ en men heeft veel preparatien gemaeckt/ om die van harden Arduyn steen wederom te verhoogen. Het bovenste houtwerck van den Toorn af genomen.

1646. Soo heeft men seer sterck aen den Toorn beginnen te metselen/ en hebben het volgende Jaer 1647. tot de hooghte van 42. voeten opgemaeckt boven met een Galdery, was doen 326. trappe hoog om op te gaen/ en was alle van harden Arduyn steen gemetselt en gemaeckt. En van Arduyn steen weder opgehoogt.

1647. Op dit Jaer is de Nieuwe Schiedamse Poort op den Hoogen Dyck volmaeckt en opgetimmert / daer in 't Jaer 1646. de fondamenten van waren geheyt en van de gront op gemetselt. Schiedamse Poort.

1648. Den 5. Juny/ soo is hier tot Rotterdam en door 't heele Lant een Danckdag gehouden/ over het maecken van de Vrede met den Koninck van Spanje en de Vereenigde Nederlanden. Vreede met Spanje.

1649. In dit Jaer soo is den Jongen Koninck Karel de Tweede van Engelant uitten Hage gekomen/ met den Hartog van Jorck, en den Hartog van Gloffester beyde syn Broeders op Rotterdam, en soo over het Yselmontse Veer na de Stad Breda: hy was uit Engelant verdreven. Koninck van Engelant.

1649. Op dese tyt is hier tot Rotterdam in de Keyserstraet een vreemt Schepsel gebooren/ het hadde een snuyt als een Oliphant en de beene van gelycke / en was voort wel geschapen.

1650. Den 13. December, soo hebben de Ridderschappen Edelen en Steden van Hollant en Westvrieslant, als representeerende de Staten der selver Landen aen de Stad Rotterdam gegeven

geven en vergunt Octroy en Previlegie, dat nu voortaen by de 5. Boon Heeren sullen gestelt en genomineert werden, 4. Borgemeesters en een dubbelt getal van Scheepenen, en uitte nominatie van de 4. persoonen, tot Borgemeesters genomineert, twee Borgemeesteren met Loting van 2. Witte en Swarte Boonen sullen werden gekooren en gemaeckt: sulx, dat die een Swarte Boon sullen trecken die sullen Borgemeesters syn en twee Jaren in haer bediening continueeren, te weten voor het eerste Jaer met de aengebleve Borgemeesters, en voor het tweede Jaer mette twee Borgemeesters die sullen aenkomen: wyders dat de Scheepenen die maer een Jaer hebben gedient noch voor een Jaer sullen continueeren, en dat de voorsz. 5. Boon Heeren tot Scheepenen sullen nomineeren, een dubbelt getal van soo veel Persoonen als tot Supliment van 't Collegie van Scheepenen Jaerlycx moeten aen komen, waer uit een enkelt getal van Scheepenen by Lootinge van de Witte en Swarte Boonen insgelycx sullen werden gecreëert en gemaeckt: sulcx, dat die gene daer op dat het Lot van de Swarte Boonen sal komen te vallen sullen Scheepen syn, nochtans dat een Vroetschap Scheepen synde, en een of twee Jaren als Scheepen gedient hebbende, de volgende Jaren daer aen Nominiabel en Eligiebel tot Borgemeester sal syn, en dat by Maniere van Loting als vooren. Ende dat niemant tot het Borgemeester of Scheepens Ampt sal werden genomineerd, als die gene die professie sal doen van de publycke Gereformeerde Religie, ofte ten minsten de selve ende de Oeffeninge van dien sal wesen toe gedaen. Den Brief was gegeven in den Hage, onder onsen grooten Zegel hier onder aen hangende, in 't Jaer Ons Heeren 1650. Op den 13. December.

Was geparapheert

J. CATS. enz.

Den Toorn gesackt en gestut.

1650. **In dit Jaer heeft men gesien dat den** St. Laurens Toorn, **van het groote en swaere steen metselwerck dat daer in den Jare** 1646 **en** 1647. **was opgemetselt seer heeft beginnen te sacken/ en Noortoost tegen de** Daken **van de** Kerck **wel** 3. **voeten overgesackt: soo dat die met sware masten is geschoort en ondervangen/ en de** Kerck **van binnen overal met steun balcke voorsien.**

1651. **Soo**

1651. Soo hebben de Heeren geresolveert de fondamenten te ontblooten/en hebben de fondamenten van voorsz. Toorn wel 25. voeten eerst aen de Noordoosthoeck uitgegraven en ontbloot/ zoo dat den Toorn meest van de schooren gehouden is/en men heeft met Artyckelen de oude hey palen uitte grout gehaelt/ dat verrotte Else palen 12 a 13. voeten lang waeren/ en daer wederom seer swaere dicke lange Greyne maste in de plaets geheyt tot op het Wel sant toe/ van buyten breet om de fondamenten met seer swaere Eycke leggers als swaere Molestanders, dese werden eyndeling met het eene eynde onder in de fondamenten van de muer gebracht/en het ander eynde lag buyten op het bedde van 't nieuwe Hey werck wel 9 a 10. voeten/ en op dese werden swaere Eycke Sommers, staende schuyns met het onderste eynde op de leggers/ met de boven eynde in de mueren van den Toorn ingekast/ datse stonden als steunstylen en schooren onder de Aerden en wel vast gemetselt: en in dit werck/ soo als sy die aen de Oostsyde op den selven voet hebben onderheyt en geschoort/ soo heeft hem den Toorn allenxkens wederom na het Suydwesten over geschickt/ en alsoo in het Loot seer wonderlyck over gegaen/ en wel 3. en een half voet hem al draeyende geschickt. Op dese manier heeft men den heelen Toorn rontom de fondamenten vernieuwt/ en buyten rondom met een steene voet wel voorsien daer den Toorn op blyft staen/ dat vast en onbeweeglyck blyft. En dit werck is in 't Jaer 1655. den 22. April heerlyck volmaeckt als Kerckmeesters waren de Heeren Willem van Couwenhoven, de Heer Poulus Timmers, den Ouden/ en de Heer Pieter Janse Blanckert.

St. Laurens Toorn wert geheyt en nieu gefondeert.

1651. In Augusty/ op Kermis soo trock hier tot Rotterdam in de Schuttery een groote Reus gebooren tot Leckerkerck, hy was 8. voeten lang/en den langsten man van Hollant ging onder synen uitgestreckten arm door sonder raken/ en was seer overmate groot van handen en voeten/ hy is in de maent van Mey 1668. tot Leckerkerck gestorven/ en met toeloop van veel menschen die van alle quartieren quamen op syn begraeffenisse/ tot Leckerkerck op de Leck in de Kerck begraven.

Den Reus syn doot.

1652. In de maent van Juny/ syn tot Rotterdam in plaets van 6. Compagnien Borgers/ die van Mey van 't Jaer 1620. ses Compagnien hadde geweest/ 12. Vaendelen gemaeckt: dese 12. Compagnien Borgers werden alle in St.

De Heeren van de Stad maken 12. Vaendels Borgers in plaats van 6. Compagnien.

T Joris

Joris Doele gemonstert / en alle / ider ontrent 300. Man sterck / fraye Borgers / trocken uyt St. Joris Doele na de Nieuwe Beeste Mart by de Coolse Weg Poort, en stonden daer alle in slag ordre / en daer waren 2. nieuwe Collonellen en een Major en 4. Provoosten gemaeckt: de Collonellen waren Jan de Reus en Willem Vis, beyde Vroetschappen / en de Capitainen waren als volght:

1. Pieter Janse Blanckert.
2. Cornelis van Dam.
3. Jan Noorwits.
4. Nicolaes de Jongh.
5. Jan Rotshoeck.
6. Jan Weymans.
7. Cornelis van den Berg.
8. Johan Wassenhoven.
9. Cornelis de Reus.
10. Pieter Echbertse vander Heul.
11. Jacob Verhaven.
12. Isebrant Dickx.

De Major was Leuve de Jongh.

1652. In Juny / wert aen de Hooftsteeg, tegen over de Mossel Trap, een Kannekoopers Huys geplundert / het was een Engels Man, hy had van den Admirael Maerten Harpersen Tromp seer qualyck gesproocken / die op die tyt tegen de Engelse in Zee was met een Vloot Scheepen: de Stad was heel in roere / en de Borgers alle in Wapenen / en het Jaer daer aen volgende is weder een groot remoer door de Stad ontstaen / over het Plunderen van een Huys in de Koestraet, daer een Engels Wyf mede tegen eenige Luyden seer qualyck van den Admirael Tromp gesproocken hadde / en het grau is op het Huys aengevallen en alles dat in 't Huys was geheel geruineert en aen stucken geslagen: het was een Engels Koopman die daer woonde / Mr. Hemste genaemt.

1653. Op dit Jaer en het volgende syn veel schoone en groote Scheepen van Oorlog hier tot Rotterdam gemaeckt en een schoon Schip voor den Admirael Tromp maer noyt gebruyckt: dese Scheepen voerden 70, 60, 56. stucken Canon.

Prysen tot Rotterdam opgebracht.

1653. In dit Jaer / van February tot in de maent Juny / syn hier tot Rotterdam dese volgende Prysen opgebracht / die door particuliere van de Engelse waren genomen: 4. Scheepen van Jarmuyden, in February en in Maert een Schip met Fyne

Fyne Waren, in April een Schip met Kolen en Booter en een met Deelen, in Mey een Schip met Laecken, mette Convoyer, een Schip met Koopmanschap en Gelt, 4. Kool Scheepen met Koolen, een Schip met Engelse Booter en Gelt, 3. Lorrendrayers met Pick en Teer, in Juny een Schip met Booter en Gelt, 3. Caribes Vaerders van den Admirael Tromp in Duyns, en 4. West-Indise Scheepen met Laecken, Tin en Loot verovert en tot Rotterdam op gesonden/ en seedert syn tot Rotterdam geen Prysen meer gekomen/ alsoo den Admirael Tromp op den 12. Juny voor Nieupoort 2. dagen lang in Bataille geraeckten met de Engelse Vloot, daer Tromp 7. Scheepen verlooren heeft/ en de Engelse 6. Scheepen: en de Engelse Vloot quam den 14. Juny hier voor de Maes, en met kleyn Vaertuygh tot voorby den Briel, dat hier groote alteratie maeckten / en den Admirael Tromp was met syn Vloot voor Vlissinge, soo dat door vlyt en naerstigheyt in 't leste van July den Admirael Tromp voor Vlissingen 90. Scheepen, en den Vys-Admirael Witte in Tessel met 30. Scheepen gereet waeren / met meer Bootsvolck / en de Scheepen met swaerden Geschut voorsien: en op den 7. Augusty quam den Admirael Tromp met syn Vloot 85. Scheepen sterck hier voorby de Maes geseylt / en quam den 8. Augusty de Engelse Vloot in 't gesicht / die alle de Zee gaten van Tessel en de Wielingen beset hadde gehouden van de 14. Juny af/ en als beyde de Vlooten malkander in 't gesicht kregen / staecken beyde de Vlooten in Zee/ en in de nacht raeckten de Vys-Admirael de Witte met 27. Scheepen mede uit Tessel in Zee/ en quam 's morgens by den Admirael Tromp, en hebben met de Engelse 3. dagen lang seer vreeselyck gevochten / daer den Admirael Tromp doot geschooten wert op den 10. Augusty/ en is uitten Hage na Delft gebracht en aldaer in de Oude Kerck begraven in een Nieuwe Kelder in 't Koor: en de Heeren Staten van Hollant hebben een Supeltuyre van groote waerde van Witten Marmersteen daer over doen maecken/ en de Professor Boxhornius heeft dit volgende Grafschrift daer op gemaeckt.

Hier Rust den Grooten Tromp, den Pronck van alle Helden
En voogden van de Zee, die 't Vaderlant kan melden:
Die door den Engelsman getroffen door een Loot,
Bleef midden in 't gevecht, en won het na syn Doot.

Duysenste penning.

1653. In de maent van October / is hier tot Rotterdam en door 't geheele Lant belast met een duysensten penning te geven / dat groot gelt opbracht tot dienst van de onkosten ter Zee.

Wisseling der gevangenen.

1653. In de maent November / syn hier tot Rotterdam 2. Scheepen gereet gemaeckt / om de gevangen Engelse na Engelant over te voere / en alle Hollantse gevangenen in Wissel wederom te brengen / alsoo een Wisseling aen weder-syden geschieden.

1653. Op dit Jaer waren wonder veel Muysen in 't Lant / en waren van verscheyde gedaente / sommige met staerten oock sonder staerten en waren wit, vael, grau en swart, en werde in de Winter met heele manden vol over al aen de Dycken en hooge Landen gevangen.

Nieuwe Wacht plaetsen.

1654. In dit Jaer hebben de Heeren van de Stad de Borger Wacht plaetsen onder het Stadhuys geordineert / dat te vooren de Vlees Hal hadde geweest: hier werden twee fraeye Kamers gelyck de straet voor haer lieden gemaeckt: de Borgers hadde te vooren op het Stadhuys in de Scheepens Kamer gewaeckt.

Vlees Hal.

En de Vlees Hal wert geordineert en gemaeckt van het Booter Huys en Kennip Waeg, van de Huy brugge tot in de Lomberstraet.

Booter Huys.

Kennip Waeg.

1654. En men heeft het Booter Huys tegen over de Vlees Halle gemaeckt / van een gedeelte van 't Admiraliteyts Hof op de Huy brugge, en de Kennip Waeg wert onder het Stadhuys achter op de Huy brugge gemaeckt van een gedeelte van de Oude Vlees Halle.

1654. Den 11. Mey / hebben de 12. Capitainen van de Stad haer Eet gedaen aen de Heeren van de Weth, en de namen van de Capitainen waren dese volgende:

1. Johan van Eyck.
2. Tieleman Kupus.
3. Isaack van Buuren.
4. Nicolaes de Jongh.
5. Jan Rotshoeck.
6. Jacob Lois.
7. Ludolf Roosterman.
8. Quyrin vander Linde.
9. Cornelis de Reus.
10. Gysbert de Leew.

11. Heyn-

11. Heyndrick den Touwer.
12. Isbrant Dix.

1654. Den 27. Mey/ isser Vrede gemaeckt tussen den Protector Cromwel van Engelant en dese Landen/ en wert hier tot Rotterdam en door 't geheele Lant gepubliceert: dese Vrede was op den 15. April tot Londen gesloten/ en den 20. Mey de ratificatie gewisselt door dese Commissarissen/ wegen Engelant, Heyndrick Laurents, President van Cromwels Raet/ Major Jan Lamberts, Generael van 't Leger/ Philips Lisle, Viconte Gysbert Pickering, Baren Eduwart Montaigu en Galtier Stricklant ende Nederlantse Ambassadeurs waren Jeronimus van Bevering, Willem Nieupoort ende Allert Pieterse Jongstal: de ratificatie is op den 2. Mey gewisselt.

1654. In 't laest van Mey/ en de volgende dagen quam hier na het sluyten van de Vreede in een maent tyt over de 120. Scheepen met alderhande Koopmanschap/ soo van Londen, Harwits, Jarmout Hul, Nieu Kasteel, Edenburg, Abberdeen en andere Zee plaetse meer/ dat hier tot Rotterdam in 2. Jaren niet was gesien. Veel Scheepen komen tot Rotterdam.

1654. Den 12. October/ is tot Delft het Lants Magasyn van het Boskruyt opgesprongen/ 's morgens ten half elf Uren/ dat meest alle de Huysen in de Stad beschadigt werde en verscheyde Huysen omverre geslagen. Tot Delft het Magazyn gesprongen.

1655. Op Nieuwe Jaers nacht hebben de Borgers onder het Stadhuys in de twee Nieuwe Wacht plaetsen voor de eerste mael gewaeckt en wacht gehouden onder Capitain Jacob Lois.

1655. Soo syn de fondamenten van St. Laurens Toorn op den 22. April wel en heerlyck voltrocken. Fondamente van den Toorn volmaeckt.

Dit werck was in den Jare 1651. begonnen en nu voltrocken/ gelyck den steen die binnen in den Toorn boven den gront staet in den muer met vergulde Letteren dat uitwyst.

1655. Op den 20 en 21. Mey/ soo vertoonden hier voor de Stad een Pot Vis ontrent de Plaet en Fyen Oort, daer eenige Rappe Maets met Boots na toe voeren/ en staecken hem met een Haeck in 't lyf maer ontquam het door het Zuyt diep, en op den 22. Mey wert hy weder gesien/ tussen Carlois en Delfshaven, daer eenige Matroosen hem met een Harpoen hebben geschooten en gevangen en tot Rotterdam gebracht: dese Pot Vis was 17. voeten lang en was in een smal Schip aen de Roo brugge te sien. Pot Vis voor Rotterdam.

Octroy van 't Zee of Water Recht.

1655. Den 14. Juny / hebben de Ridderschap Edelen en Steden van Hollant en Westvrieslant, als presenteerende de Staten der selve Lande / aen de Stad Rotterdam gegeven en vergunt / Octroy en Previlegie tot het oprechten van een Kamer van 't Water Reeht, met Commissarissen nessens een Ordonnantie by Schout / Borgemeesters en Scheepens van Rotterdam gemaeckt / en by de Heeren voort geaprobeert de saecken op Zee, en Seheepen en Sehippers en Koopluyden en alles daer aen dependeerende.

1655. De eerste Commissarissen van 't Zee Reeht waren:

Poulus Timmers den Ouden.
Daen Dirx Danen.
Balthasar Wichelhuyse.
Francois Versens.
Pieter Biscop.
En de Secretaris Direk Bloek.
Tot Water Schout den Schout Pieter van Ruyte.
Tot Boode en Kamer Bewaerder Jacob Havelaer.

1655. In dit Jaer is een Steene Galg van Witten Arduyn steen met 3. Pilaren gemaeckt buyten de Delffe Poort tussen de Heul en Blydorps Molen, hy was te vooren van Hout.

Op dit Jaer was hier tot Rotterdam, Amsterdam, Leyden Haerlem, Dort en Utreeht groote sterfte van de Pestelentiale Sieckten, en daer storven in 6. maenden Tyts als volght:

Tot Leyden.	13088.
Tot Amsterdam.	13508.
Rotterdam Dort en Haerlem.	1500.
Utreeht.	1724.
Aen Menschen samen gestorven.	*f.* 29820.

Princes tot Rotterdam.

1656. Den 18. January / is de Princes Royael uitten Hage hier tot Rotterdam gekomen / ende voorts over Brabant na Parys gereyst / daer sy een tyt lang is gebleven.

Ordre op Drucken van Bybels gestelt.

1656. Den 19. Maert / soo is hier tot Rotterdam door de Heeren van den Gerechten by Placaten van de Staten van Hollant verbooden aen alle Druekers en Boeckverkoopers geen Bybels te mogen Drucken of Verkoopen anders als de laeste Oversetting van den Jare 1619. op pene van 1000. guldens die

die eenige veranderingh maeckt/ en die deselve sal doen ofte laten drucken/ sullen consent aen de Staten of Magistraten moeten versoecken.

1656. In de maent Juny / soo is den Admirael Opdam met 7. Scheepen uitte Maes en Hellevoetsluys in Zee geloopen na de Sont, en op dese Scheepen van 't Collegie van de Admiraliteyt tot Rotterdam waren dese volgende Capitainen. Een Vloot gaet naer Dantsig.

Luytenant Admirael Opdam 't Schip Eendracht met de Montuere.	68. Stucken	350. Man.
Vys-Admirael Witte, Schip Breedero.	54. Stucken	225. Man.
Aert van Es, Schip Prins Willem. . .	42. Stucken	155. Man.
Hagswant, Schip Utrecht.	42. Stucken	155. Man.
De Munnick, Schip Prins Heyndrick.	42. Stucken	155. Man.
J. de Liefde, Schip Hollandia. . .	42. Stucken	155. Man.
C. van Berg, Schip Prins Maurits. .	42. Stucken	155. Man.

Dese Scheepen syn in de Sont by den Vys-Admirael de Ruyter gekomen/ die daer met 28. Scheepen lag en wachten/ en syn soo na Koppenhage geseylt/ daer noch 3. van de Staten Scheepen by de Vloot quamen: den Admirael van Opdam wert tot Coppenhage van de Koninck Ridder geslagen van den Oliphant en seer wel onthaelt: dese Vloot is van Coppenhage in de Oost-Zee geseylt tot voor Dantsig, dat doen van de Sweeden Beleegert was/ alwaer dese Vloot op den 27. July wel gearriveert is met 42. Scheepen, en heeft de Stad Dantsig van de Sweetse Beleegering Ontset en Verlost/ die de heele Oost-Zee in groote vreese gestelt had: dese Vloot was 42. Scheepen, 8683. Stucken en 16425. Mannen sterck/ en is/ na dat den Luytenant Admirael Opdam van de Heeren van Dansick met een Silver Lampet en eenige geschencken was vereert / den 8. September met 30. Scheepen van voor Dantsig vertrocken / den 6. November voor de Maes en soo tot Rotterdam gekomen/ latende den Schout by nacht Cornelis Tromp met eenige Scheepen en Soldaten voor Dantsig. Dantsig wert Ontset.

1656. In de maent Juny/ is de Engelse Coert van Rotterdam na Dordrecht vertrocken: dese had over de 20. Jaren tot Rotterdam geweest/ en het behaegde veele niet seer wel. Engelse Coert na Dort.

1656. Op

't Gilde van de Molenaers koope een Mole.

1656. Op dit Jaer hebben alle de Molenaers van Rotterdam de Oude Koorn Molen gekocht / stont op den Ouden steenen Toorn, St. Joris genaemt / aen de Stads Vest by de Delfse Poort, achter den St. Joris Doele, dese Moolen wert afgebroocken en was in January verkocht van eenen Poulus Jansen Appeldoorn diese toebehoorden.

1657. In January / is hier tot Rotterdam bemerckt dat een nieuwe Secte was ontstaen die men Quaeckers noemden / en veel Borgers en Mysens die geen middelen hadde met groote vergaderinge byeen koppelden / en hadden tot Principale hoofden een Koeckebacker, een Without-wercker en een Schoppe-maecker met noch eenige andere onvermogenden / sy souden de rycke garen wys gemaeckt hebben / datse de Weerelt mosten verlaten en de Armen alle hare goederen gemeen maecken. De Quaeckers bedreven veel sotte kluchten / en waren op verscheyde plaetsen publyck by malkanderen daer veel grau haer by voegden / die garen gesien hadden dat alle goederen gemeen hadde geweest: doch dit werck van de Heeren van Rotterdam ingesien synde dat het met groot prickel van oproer vermengt was / hebben van dese princepaelste / die de straten publyck ontrusten 7 of 8. by de kop gevat en in het Dolhuys geset / en na sommige weecken braken sy uit / en syn met een Ladder over de muer geklomme en alsoo weg geloopen.

Onlusten met Vranckryck.

1657. Den 23. April / quam den Ambassadeur de Tou uit Vranckryck hier tot Rotterdam en ginck na den Hage om alle onlusten tussen Vranckryck en de Geuniëerde Staten by te leggen / want den Koninck van Vranckryck liet alle de Scheepen van desen Staet in syn Ryck arresteeren en op Zee nemen / en onsen Staed had door den Vys-Admirael de Ruyter in de Middelantse Zee eenige Franse Roovers doen nemen en tot Kadix doen op brengen / en hadden door 't heele Lant alle de Franse Goederen, Wisselen en Effecten doen arresteeren / en alle Koophandel en Zeevaert op Vranckryck verbooden.

Vrede met Vranckryck.

1657. Den 20. Juny / syn alle de Questien tussen Vranckryck en de Geuniëerde Staten ter neder geleyt en vereffent / en den vryen Handel hier tot Rotterdam en andere Steeden gepubliceert / en alle de Arresten syn aen wedersyden ontslagen.

1657. In

1657. In dit Jaer soo is door Ordre van de Heeren van de Weth, en de Heeren Hoog Heemraden van Schielant het Spuy met Nieuwe Deure en Beddingen en Nieuwe Slag Balcken gemaeckt / men damden die af met een Dam tegen de Verwulfde Mart, daer Erasmus Beelt op staet / en een Dam aen Soeten brugge, by de Vis Mart, en een Dam voor de Raem brugge, binnen dyck / alwaer twee Back Molens werden gestelt / elck met 2. Paerden, die het water met groote moeyte by nacht en dag mosten uit malen / dat lang heeft geduert / en hebben dese gedamde Vaert en onder de Mart tot Soeten brugge toe uit gediept / en het schoone Wulffel van de Mart voorsien en gerepareert. Spuy vermaeckt.

Oock hebben de Heeren van de Stad een gedeelte aen 't Westeynde aen het Wulffel van de Mart doen afbreecken / om dat het geborste en ontset was / en is met balcken weder toe geleyt en de heele Mart is verstraet.

1657, en 1658. In dese Winter is het soo harden Vorst geweest / dat men van den 21. January totten 5. Maert over de Mase heeft gereeden / met Sleeden met 2. Paerden, met 6. Tonnen Haring en Vis, en andere Koopmanschappen meer / naer de boven Steden tot Keulen en Mastricht en andere Steeden: men reed oock met Sleeden en Paerden van Maeslant-sluys op den Briel, en daer syn veel Landen onder water geraeckt door de sware Sneeu.

Den 5. Maert / soo is de Maes van Schiedam tot hier voor Rotterdam gebroocken met macht van Volck en Stads Schouwen: oock alle de buyten Havens in de Stad.

Den 7. en 8. Maert / als het Ys wat weg was gebroocken / soo quamen hier veel Scheepen met alderhande Koopmanschappen binnen de Stad / want veel Scheepen uit Vranckryck en Engelant waren al in de Maes gekomen.

1658. Den 14. Maert, hebben de Ridderschappen, Edelen en Steden van Hollant en Westvrieslant, als representeerende de Staten der selve Landen, aen de Stad Rotterdam gegeven en vergunt Octroy en Previlegie, dat van nu voortaen niemant in de Vroetschap der Stad Rotterdam sal mogen werden verkooren ofte geëligeert, ten sy de selve 27. Jaren out sy en alreede in 't 28. Jaer syns ouderdoms sal wesen getrede, en ten anderen dat een ofte meer Persoonen van de voorsz. Vroetschap komende te overlyden ofte ontpoortert te werden de plaetse respectivelyck sal moeten werden vergeven en gesupleert binne den tyt van 6. weecken, te weeten van de tyt en dag dat de voorsz. Niemant Vroetschap of moet 27. Jaer out syn. In de plaets van den afstervende in 6. weecken een ander in plaets.

voorsz. Persoonen sullen overleeden ofte ontpoortert syn. Den Brief van Octroy is gedaen in den Haeg onder 't groot Segel hier onder aen hangende, op den 14. dag van Maert in 't Jaer ons Heere en Saligmaecker, 1658.

En was onderteyckent, J. CATS.

Ooft Poort verbrant.

1658. Den 21. April op Paesdag/ 's avonts ontrent tussen 8, en 9. uren/ sloeg den Blixem in de Noortwest hoeck van de Ooft Poort, die boven heel af is gebrant metten Toorn die op deselve Poort stont storte van boven neder.

Den Duykeldam in de Maes.

In 't begin van Mey/ soo hebben de Heeren van de Stad Rotterdam een grooten Duykeldam besteet/ van den Oort af Noortwaerts in de Maes tot over de Plaet na de Stad toe/ most 260 Roeden lang syn/ en onder 40. voeten/ en boven op de kruyn 18. voeten breete hebben. Desen voorsz. Dam wert eerst besteet voor 36000. guldens/ maer alsoo abuysen in dese besteeding was / soo is den selven Dam naderhant voor 15000. guldens aengenomen en volmaeckt.

Den Ambassadeur van Portugael komt hier tot Rotterdam.

1658. In 't begin van July/ quam den Ambassadeur van Portegael Don Ferdinandus Telles Faro de Menege met syn Schip van Portegael in de Maes tot hier voor de Stad/ alwaer hy door de Borgemeesteren en den Pensionaris Redof van Niedeck met een Sloep te Lande wert gehaelt en wel getracteert/ en is op den 18. July na den Hage vertrocken/ maer hadde 8. dagen te vooren in stilligheyt in den Hage geweest.

Groote storm.

1658. Den 9. September/ was het sulcken harden storm dat hier om de Stads Singel veel Boomen uit de Aerde syn gewaeyt/ en de Wagens woeyen van den Dyck met Menschen en Paerden, en daer geschieden veel schade.

Cromwel doot.

1658. Den 13. September na middags ten 3. uren/ soo is den Protector Olivier Cromwel tot Londen overleeden.

Scheepen.

1658. In October/ soo syn dese navolgende Scheepen uit de Maes en Hellevoet-sluys 't seyl gegaen na het Vlie: de Scheepen en Montuer syn als volgt:

Admirael Opdam, Schip de Eendracht.	72. Stucken	325. Man.
Vys Admirael Witte, Schip Breedero.	60. stucken	260. Man.
J. Verhave, Schip Kleyn Rotterdam.	32. stucken	100. Man.
J. de Liefde, Schip Dordrecht. . .	40. stucken	160. Man.
Aert van Es, Schip Rotterdam. . .	40. stucken	160. Man.
J. Boshuysen Schip.	36. stucken	140. Man.

1658. De-

1658. Dese 6. Scheepen uitte Maes syn mette andre Scheepen geconjungeert als volght:

Van Amsterdam van 't Colegie.	7.	Scheepen.
Van de Stad Amsterdam selver.	2.	scheepen.
Van Westvrieslant en Noorder Quartier. . .	16.	scheepen.
Van Vrieslant.	3.	scheepen.
Van Zeelant.	3.	scheepen.
Oorlog Scheepen samen. . . .	31.	Scheepen.
Tot Transport Scheepen en Fluyten. . . .	6.	
Tot Brant Scheepen.	6.	
En noch aen Galiots.	6.	
Samen. . . .	49.	

Dese Vloot Scheepen is op den 18. October 's morgens ontrent 6. uren uit het Vlie na de Sont uitgeseylt / altwaer dese Vloot den 8. November met een Noorden wint de Vloot van den Koning van Sweeden seer vreeslyck heeft bevochte en doen retireeren / met verlies van 14. Scheepen en noch 4. Sweetse Scheepen schadeloos onder het Kasteel van Kroonenburg gejaecht / en syn met 26. Scheepen het in de Haven van Lants Kroon ontvlucht / daer alle dese Scheepen van de Hollanders &c. beset bleven / en den Admirael Opdam is op den 10. November binnen Coppenhagen gekomen en de Stad ontset die van de Sweeden beleegert was. In dese Zee slag is den Vys-Admirael Witte Cornelisz. de Wit met 2. Musquet Kogels gequest en gestorven / en het Schip Breederoode dat Witte voerde sonck te gronde met 2. Scheepen van de Sweeden, hier bleve 400. Mannen van de Hollanders doot en veele gequeste / en daer wierden 4. veroverde Scheepen tot Coppenhage opgebracht / die den Admirael Opdam aen den Koninck van Denemarcken vereerden / en daer waren 10. Sweetse Scheepen soo in de gront geschoten en verbrant / en 26. in Lants Kroon beset.

Zee Slag.

Coppenhage ontset.

Witte doot.

1658. Den 19. November, soo hebben de Staten van Hollant en Westvrieslant aen de Stad Rotterdam gegeven, seeckere Ampliatie van een voorgaende Octroy en Previlegie van den 13. December 1650. dat soo wanneer imant van de Borgemeesteren of Scheepenen der voorsz. Stad Rotterdam in het twee-

Ampliatie van 't verkiese van Borgemeesters en Scheepenen.

tweede Jaer van syn bedieninge quam te overlyden ofte ontpoortert, ofte desselfs plaets andersints quame vacant te vallen, dat als dan deselve plaets vacant sal blyven, doch in cas imant van Borgemeesteren of Scheepenen der selver Stad Rotterdam binnen het eerste Jaer van syn bedieninge sal komen te overlyden of ontpoortert of andersints desselfs plaets vacant kome te vallen, dat de voorsz. plaets respectivelyck binnen 6. weeeken daer aen volgende sullen gesuppleert moeten werden, in voegen als men Jaerelyx gewoon is, op den 29. April de Magistraet te veranderen: te weten door 5. Boon Heeren een dubbelt getal te stellen, en by Looting by de Witte en Swarte Boon geëligeert te werden. Den Brief is gegeven in den Haeg den 19. November 1658. onder 't groot Segel. Groot Previlegie Boeck Fol. 140.

J. CATS.

1658. **Den 8. December / heeft het weder heel sterck beginnen te Vriesen / soo dat men den 18. December met** Sleeden **en** Paerden **over de** Maes **na alle bove Steeden heeft gereeden / en nu in 9. maenden 2. mael met** Paerden **en** Sleeden **heeft gereden op de** Maes **tot het laeste van Maert toe.**

Den 30. December / was het Ys **door 't dopent weer gescheurt / en quam soo de** Maes **van boven af dryven en schoof by** Hartigvelt **tussen** Gorcom **en** Dort **soo op malkander dat het door een grooten** Ys Dam **het water op stopten / en den** Dyck **wel op 6. plaetse is door gebroocken / en de geheele** Lagewaert **is onder geloopen / die wel 60000. Marge lants groot is / daer liepen 3. Steeden en 51. Dorpe onder water / en de Menschen en Beesten vluchten over al op de** hoogte **en** Dyeke, **dat seer jammerlyck om te sien was / want de Ingeseetenen leeden seer groote schade en armoede.**

1659. **In Maert / is** Eckbert Meeusen Kortenaer, **Vys-Admirael geworden / in de plaets van** Witte Corn. Witte, **Vys-Admirael van** Hollant.

1659. **In Maert is een verbot gedaen / dat geen** Groenlants Vaerders **soude mogen uitgaen.**

En in April / wert verbooden datter van het heele Jaer geen Scheepen **mochten uitgaen / doch daer wert aen de** Groenlantse Reeders **consent gegeven om uitte varen / mits dat sy 1500. Mannen voor de Staten moste werven / dat in 2. a 3. dagen gedaen was / en dese syn al te samen op de** Vloot

Vloot van den Ops-Admirael de Ruyter gescheept / om met secours na Denemarcken te gaen.

En in de maent Juny / wert hier tot Rotterdam en door 't heele Lant gepubliceert en geconsenteert het uitvaren van de Haring Buysen die ingehouden waren / over het Kapen van de Sweeden, en den Ops-Admirael de Ruyter was met een Vloot Scheepen tot secours van Denemarcken uit gevaren / en was metten Admirael Opdam op den 8. Juny geconjungeert in Denemarcken: dese Vlooten waren mette Deense Scheepen samen 83. Oorlog Scheepen, 4. Branders en andere Vaertuygen.

1659. Den 10. July / is by Borgemeesteren van Rotterdam geordineert / de 12. Vaendels van de Stad van een Devys te maecken / te weten het Wapen van Hollant met het Devys rontom het Wapen / Vigilate Deo Confidentes, en voort buyten om het werck vergulde Olyf Tacken met het Wapen van Rotterdam boven aen den hoeck by de Stenge, daer waren 3. Groene, 3. Witte, 3. Blauwe, 3. Orangie, samen 12. Vaendels seer cierlyck en schoon vergult.

1659. In dit Jaer is de Prinse Kerck van outs St. Angenieten geheeten / noch een derden deel aen getimmert en vergroot / eñ met Sarcken beleyt aen de Zuytsyde / en elcke Sarck is voor 100. guldens verkocht.

1659. Den 7. November / is den Ops-Admirael Witte hier tot Rotterdam heerlyck begraven / en was den 8. November in de Sont tegen de Sweeden doot gebleven / en was uit Denemarcken gebalsemt hier tot Rotterdam gebracht / en daer is op syn Graft een seer heerlycke supelture gemaeckt van Witten Marmersteen, aen de Zuytsyde van den Trans, in St. Laurens Kerck, over den kleynen Orgel, by de Zuyt deur / en dese supelture was 1660. voltrocken en opgemaeckt.

1659. Op dit Jaer was hier tot Rotterdam een out Man van 118. Jaren / genaemt Jan Ottele, was tot Hoy in 't Lant van Luyck gebooren op den 27. September 1542. hy hadde syn Memory en Verstant noch seer wel / sprack vierderhande Talen / en hadde syn Gehoor en Gesicht seer wel / en syn Mont vol nieuwe Tanden / was noch wel ter been / at noch met goede smaeck out gesouten Vlees dat 4. a 5. Jaren hadt gesouten geweest en Paerde Boonen in Water gekoockt met Sout, en dronck Wyn, Bier en Water soo 't de gelegenheyt van den Tyt mee bracht. Desen Man was gele-

gelogeert in den Oppert in een Achterhuys recht over de Banck van Leening, uitkomende op de Slickvaert: hy hadde in de eerste Troubelen Schoolmeester tot Hillegersberg geweest / en was getrout geweest met een Weduwe Elisabet van Aerschot: is oock Schoolmeester tot Oudewater geweest / en is na de Munsterse Vreede weder na Brabant getrocken en in andere Landen / en nu tot Rotterdam.

1660. Den 24. Mey / is tot Rotterdam seer groote preparatie gemaeckt / om den Koninck van Engelant Karel de II. in te halen: dese was 12. Jaren als Balling uit syn Lant verdreven geweest / en quam nu van Breda na den Haeg om van daer na Engelant te varen / soo is den Koninck 's avonts ontrent 7. uren met een gevolg van schoone Jachten en alderhande Vaertuygen hier voorby dese Stad Rotterdam door Delfshaven gevaren / en sliep 's nachts tot Ouwerschie in de Jachten, en alle de Borgery stond van 't Oude Hooft tot het Nieuwe Hooft sierlyck in de Wapenen in de Boomtiens langs de Maes kant, en schooten onder het grof Kanon lustig Salvo / daer alle de Jachten in 't voorby passeeren met haer Geschut wel op antwoorde: den Koninck is totten 2. Juny in den Haeg geblebe / en is doen met groote vreugde van Schevening met syn 2. Broeders 't seyl gegaen / met 30. groote Engelse Oorlog Scheepen.

Groote Hagelsteenen.

1660. Op den 27. Mey / soo vielen hier tot Rotterdam en daer ontrent soo groote Hagelsteenen als Ockernooten en Duyve Eijeren, daer van veele Glasen syn aen stucken geslagen.

Op dese tyt syn alle de Huysen aen de Westsyde van de Pannekoeckstraet verkocht en afgebroocken tot het maecke van de Nieuwe Mart, die gemaeckt wiert van de Prince Kerck tot het Booterhuys, en uitte Bootersloot tot in de Pannekoeckstraet.

Steene Riole door de Boomtiens.

1661. In Maert / soo is de Boomtiens verstraet / en daer werden steene Riole onder door de Aerde tot in de Maes gelept / en de heele gront van 't Oude Hooft tot aen 't Nieuwe Hooft wert opgehooght / en tussen de Boomen aen de binne syde alle met Pael werck afgeset / dat geen Karossen over het gestrate Plaveytsel lang de Huysen soude ryden.

Nieuwe Poort aen de Westsyde van 't Nieuwe Hooft.

In de maent van Mey / soo is aen de Westsyde van de Leuvehave op het Nieuwe Hooft de fondamenten van een Nieuwe Poort beginne te heyen: het werck wert geheypt met

lange

lange Greyne maſten tot op het Welſant, dat daer ontrent 72. voeten diep leyt/ op dit Hey werck heeft men ſware fondamenten gemetſelt gelyk de gront/ en doen is voort van Witten Arduyn een heerlycke Poort op gemaeckt/ en in 't Jaer 1662. voltrocken.

1661. In dit Jaer hebben de Heeren van de Stad de Heel Ure Klock met de aldergrooſte Luy Klock verwiſſelt/ tegen een andre Slag Klock en een ſeer heerlyck Speelwerck van 36. Klocken, dat heeft 36000. pont gewogen. Klock Spel.

Oock hebben de Heeren het groot Orlogie, dat op St. Laurens Toorn was/ alles laten vermaecken/ om bequaem te ſyn tot het Speelwerck van de Klocken, en men heeft in 't Jaer 1662. daer op geſpeelt.

1661. In 't laeſt van 't Jaer ſoo is de Franſe Kerck beginnen te metſelen/ het was eerſt het Boshuys geweeſt/ en daer na de Engelſe Kerck, en nu nieuw gemaeckt voor de Franſe Gemeente, uitgeſondert den Toorn die is blyven ſtaen; de Franſe Kerck is in 't Jaer 1662. ſeer ſierlyck volmaeckt/ en met Kelders tot begraef plaetſen gemaeckt/ en met Sarcken overleyt/ daer groot gelt af komt tot voordeel van de voorſz. Kerck, ſtaet op den hoeck van 't Roo Sant op de Hoogſtraet over 't Werckhuys. Nieuwe France Kerck.

1661. In dit Jaer is het Magaſyn van het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteyt begonnen/ op het Ooſteynde van de Nieuwehaven tot aen de Ooſt Poort, en was 1662. voltrocken.

1662. Op dit Jaer is een nieuwe Waeg gemaeckt/ van het Franſe Stads School achter de Prince Kerck op de Nieuwe Mart: het geheele werck wert op Vyſels rontomme en overdwars gelyk de voorſz. Kerck gedrayt en geſtelt. Nieuwe Waeg.

Oock ſoo is de groote Wyn Brugge op deſe tyt afgenomen en leeger gemaeckt/ en alle de ſteene Boogen boven afgebroocken en vermaeckt: deſe Brugge was dickmael vermaeckt en hadde de Stad veel gekoſt. Wyn Brugge.

Op dit Jaer werden de drie Huyſen van de Stad verkocht/ ſtaende beſyden het Werckhuys, die de Stad hadde late bouwen/ doen de Engelſe Koert in 't Jaer 1635. tot Rotterdam was komen woonen van Delft. 3. Huyſen verkocht.

1662. In de maent van Auguſty/ heeft men de fondamenten van het Nieuwe Gemeenclants-Huys beginnen te graven/ en in September beginne te heyen op de Magere Varcke

Mart

Mart by de Koolse Weg Poort/ het wert geheyt door 2. Paerden, die om een Spille gingen als een Kaep stander, die met een Boey op wert gehouden/ om dese Spille draeyde het Tou van het Hey-block, en wert soo opgehaelt en schielyck neder late vallen: dit wert geheyt met lange Greyne masten tot op 't Welsant, dat daer 72. voeten diep onder den Dyck leyt/ van de kruyn af te reeckenen: op dese masten werde Balcken over langs de Berry geleyt/ daer de masten met 12, en 16. masten by malkander met deelen door het heele fondament syn verdeelt/ en de balcken syn op de koppen der masten, die alle 730. in 't getal waren/geleyt/en de fondamenten werden daer alle met bogen opgemetselt: dit gebou is 80. voeten in 't vierkant boven de Aerde/ en op den 31. October tussen 9, en 10. uren soo is den eersten steen geleyt van Heer Daniel Hogendorp, Dyck Graef van Schielant, Ridder/ Heer van Moer Capelle en Wildeveene, aen de Zuyd-Oost hoeck van de voor gevel aen den Dyck van dit gebouw: den Bouwmeester van dit heele gebouw was Jacob Lois, die dit heele werck van buyten en van binnen heeft geordineert en alles heeft voltrocken totten eynde toe.

1662. Op dit Jaer is de Coolse Weg Poort vermaeckt.

1663. Op dit Jaer is het Karrehuys op de kant van 't Buyse gat gemaeckt/ dat te vooren by de Coolse Weg Poort stont.

1663. In dit Jaer is het voorste van de St. Joris of Delffe Poort afgebroocken / het was eerst een beslote Galderye of Hamye daer een vaste brugge in lag met een Poort daer over of voor/ hier wert een Ophalende brugge van gemaeckt/ en wyder met een vaste Poort daer aen die 's nachs gesloten wert. Hier boven den inganck van dit oude metselwerck stont een Hartsteen gemetselt/ daer het Jaer in veerse uitgehouwen was/ daer men Erasmus doot uit konde reeckenen/ en wert aldus verduyst.

ErasMVs daer hII Leeft aLLE EeVWen door,
BLInckt heerLIIck op 't deVrLVChtICh eere spoor.

Wees-huys vernieuwt. 1663. Op dit Jaer soo hebben de Regenten van het Weeshuys de sloot verleyt tussen het voorsz. Weeshuys en de Walesteeg, en hebben daer een schoon nieuw gebouw op getimmert/ wel 180. voeten lang/en in 't Jaer 1664. heerlyck voltrocken.

1664. In

1664. In 't begin van dit Jaer heeft men de fondamenten beginnen te graven van een Nieuwe Stads Poort, aen de Oostsyde van de Leuvehaven, op 't eynde van de Boomtiens, aen 't Nieuwe Hooft daer de Oude Scheepmakers Poort hadde gestaen: dese fondamenten werden geheyt met Greyne masten tot op 't Welsant toe/ dat daer ontrent 72. voeten diep uitte straet leyt. Men heeft in Juny de fondamenten beginnen te metselen/ en in 't Jaer 1665. opgemaeckt. Nieuwe Poort 't eynde de Boomtiens.

Den 4. April/ sprong de Kruyt-molen aen de Hoge Heul door 't droogen van het Boskruyt, daer bleve 2. Menschen doot.

1664. In Mey syn de Huysen aen de Oostsyde van de Vlasmart afgebroken/ en het Watersteegjen mede aen de Vlasmart gemaeckt Oost op/ en daer werden 2. schoone overdekte Galderyen op Pilaren gestelt/ tot dienst vande Vlas Neringe.

1664. Den eersten July/ soo is by de Heeren van de Regeeringe van de Stad het Engelse Coerthuys geordineert tot een Werckhuys of Tuchthuys, daer elck Gilde dat in de Stad is Jaerlyx een seeckere somme van penningen toe moeten geven/ tot het Huys onderhout: oock is op den selven dag de Publicatie geschiet/ en de Ordinantie afgelesen met de namen van de eerste Regenten/ die waren Dirck Danielse vander Hey, Willem Bastiaense, Isaack Elsevier, Hillebrant vander Walle en Adriaen Ambrosius.

1664. Op den eersten July/ heeft men de fondamenten beginnen te graven van de Stads Poort aen de westsyde van de Oude Haven op het Westers Hooft: dese nieuwe fondamenten werden met Greyne masten geheyt tot op het Welsant. En in dit Jaer syn de fondamenten tot gelyx de straet opgemetselt/ en dese Poort is in 't Jaer 1666. volmaeckt.

1664. Den 12. December 's morgens omtrent 4. uren/ is hier een groote Sterre met een staert gesien/ staende in 't Suyden mette staert na het Westen/ en verdween alle morgen met den dag/ ontrent twaalf graden boven den Orisont, hy vertoonden hem in den hals van den Leeuw, en op den 21. December soo is de Sterre gesien/ en bevonden te staen 12. graden in Virgo, de welcke komt in het Beelt genaemt de Waterslange, de staert was lang 32. graden 40. minuten en dat syn 490. mylen.

1664. Op den laesten December/ is by de Heeren van de Weth gepubliceert/ met geen lange Rou-mantels meer ter begraeffenis te mogen gaen: oock dat alle Lycken by de doot

X Bid-

Bidders sullen moeten ter Aerden gedragen werden / en datse de Bare onder de hant moete dragen / en hier van is op het Dragen en Bidden een seeckere prys gestelt en Commissarisse daer over gestelt.

1664. Op dese tyt soo hebben de Heeren van Rotterdam het binne Veer op Utrecht in ordre gestelt / en het Veer aen de Groote Kerck by het Goutse Veer geordineert / en de Schuyten voeren van Rotterdam door de Rotte en Moer Kapelle, over den Donderdam en het Wensveense Verlaet, door de Goutse Sluys en door Woerden, en soo voort op Utrecht.

1665. In 't begin van January / is een Starre met een staert gesien 's avonts ontrent 7. uren / quam in 't Zuydwesten op / stont metten staert na het Noortwesten / en ginck in het Westen onder.

1665. Den 6. April 's morgens ontrent 2. uren / soo vertoonden wederom een Staert sterre in 't Noorden / ende ging Zuydoost / en scheen tot 4. uren / en was den 13. April meer Noortoost en lager by den Orisont uitgestreckt / met een lange Witte staert.

De Vloot tegen de Engelse.

1665. In dese tyt syn veel Scheepen van Oorlog met Volck en Amonitie / en eenige Branders van Rotterdam na Goeree gevaren / om met den Admirael Opdam na Tessel te gaen tegens de Koninck van Engelant, die alle de Hollantse en Staete Scheepen aen sloeg en op liet brengen / de Engelse hadden uit de Franse Koopvaerders voorleeden December 1664. over de 113. Koopvaerdy Scheepen met Wynen en Brandewynen en andre Koopmanschap aengehaelt / en hadden een machtige Oorlogs Vloot gereet om ons te bevechten.

Loopen in Zee.

En op den 23, en 24. Mey / soo is den Admirael Opdam met de heele Oorlogs Vloot uyt Tessel tegen de Engelse 't seyl gegaen: dese Vloot bestont in 7. Esquaderen, te weten 103. Oorlog Schepen, 7. Jachten, 11. Branders, 12. Galjooten, 4869. stucken Canons en 21631. Mannen en veel Vollontairen:

Nemen Engelse mette Convoyer.

dese Vloot nam metter haest 22. Engelse Scheepen met den Convoyer met 34. stucken: dese met eenige Lorrendrayers syn hier op gesonden.

1665. Den 13. Juny / heeft men van 's morgens vroeg tot 's avonts over 7. uren seer geweldig hooren schieten / en den 14. Juny quam hier tydinge dat de Engelse en Hollantse Vlooten geweldig hadde gevochte / en 't Schip de Eendracht van

Opdam doot.

den Admirael Opdam met alle het Volck was opgesprongen / was

was gemonteert met 84. Metale ſtucken Canon: dit geſchiede na de middag ontrent 3. uren / daer quamen 5. levende Menſchen af / en het Vrack van 't Schip is naderhant by 't Vlie kome drybe: hier bleef oock doot den Vys-Admirael Eckbert Meeſen Cortenaer, en onſe Vloot was gaen loope / en lieten de Engelſe de Zee ten beſten.

Cortenaer doot.

1665. Na deſe tyding ſoo is het Schip de 7. Provincien met groote macht van Volck by de hant genome / om wederom voor een Admiraels Schip in Zee te gaen / dat met 88. Metale ſtucken Canon wert gemonteert / en is op den 6. Auguſty uit deſe Stad en uitte Maes na Hellevoet-ſluys in Zee geloopen.

1665. Den 20. September / quam hier tydinge dat den Biſſchop van Munſter met groote macht van Volck in Twent en Drent was ingetoogen en hadden Oetmarſe, Oldenſeel en Enſchedee ingenomen / dat een nieuwen Oorlog te Lande maeckte / en deſe Landen niet wel en quam / mits deſen Staet met de Engelſe in Oorlog was.

In dit Jaer werden hier tot Rotterdam en op andre Plaetſen verſcheyde ſchoone Scheepen van Oorlog gemaeckt / die 60. 70. en in de 80. ſtucken Canon voerden.

1665. In de maent van October / ſoo hebben de Ed. Heeren Hoog Heemraden van Schielant haer eerſte reſidentie genomen in het nieuwe Gemeenelants-huys van Schielant, dat in den Jare 1662. in Auguſty begonnen was te heyen / en den 31. October daer van den eerſten ſteen geleyt / de preſente Heeren waren deſe volgende

Eerſte reſidentie in 't Gemeenelants-huys.

De Heer Willem van Mateneſſe, Heer van Raſquaert.
De Heer Abraham van Cleef, van Schiedam.
De Heer Criſtiaen Prins, van Rotterdam.
De Heer Amilius Cool, van Gouda.
De Heer Gysbert van Mateneſſe.
De Heer Daniel van Hogendorp, Dyck Graef.
De Rentmeeſter Barent Swaerdekroon.

1665. Den 5. December op St. Nicolaes avont, ſoo is met een Noortooſten wint het Zee water ſoo hoog gevloeyt en op geloopen / dat veel Dycken ſyn door gebroocken en overgeloopen / ſoo in Hollant, Zeelant, Vrieslant, datter veel Menſchen en Beeſten ſyn verdroncken: het was een groote ſchade over het heele Lant / en het vloeyde wel 8. duym hooger als den Alderheyligen Vloet van den Jare 1633. en daer geſchieden

Grooten Vloet met een Noortweſten wint.

den hier tot Rotterdam in de buyte Stad seer groote schade aen verscheyde Koopmanschappen, en men voer met Schuyte over de Mart tot voor het Beelt van Erasmus, de Dyckens van de Maes liepen over.

Water Vloet.

1665. En tot Schiedam werden verscheyde Scheepen en Buysen te Lande ingedreven / en in de Bogaerde en Tuynen geset tussen in de Boomen, en alle Dorpen langs de Zee leeden seer groote schade / soo datter weynige Landen van desen grooten Storm, Blixem en grooten water Vloet bry syn geweest: dit onweer is soo extraordinaer geweest / dat sedert het Jaer 800. na Christus Geboorte sulks dese Landen niet is overgekomen.

1666. Den 7. Februarij 's morgens vroeg / is de Kade tussen de Hooge Heul en het Laprooshuys op twee plaetsen door gebroocken / door dese twee gaten liepen de Lande van Cool en Bokelsdyck onder.

1666. Den 11. Maert / is Willem de derde, Prinse van Orangie, van den Hage hier gekomen / om de nieuwe gebouwde Oorlog Scheepen te sien / en wert ten Huyse van den Heer Ewout vander Horst 's middags wel getracteert / en neven vander Horst waren daer noch by de Heeren Borgemeester Adriaen Hartman, de Borgemeester Jan Kividt, de Heer Daniel Hoogendorp, Dyck Graef van Schielant, en de Heer Borgemeester Poulus Verschuer, de Heer Harbert Tromp mette Moeder van vander Horst, en den Hofmeester van de Prins / en syn Hoogheyt den Prins van Orangie is tegen den avont wederom na den Hage vertrocken / onder het geluyt van Trompetten en toeloop van Menschen / het was de eerste mael dat hy soo publyck in de Stad hadde geweest.

Vrede metten Bisschop.

1666. Den 1. Juny op Woensdag / is hier een Dankdag gehouden / over de gesloote Vrede tussen de State Generael en den Bisschop van Munster, die op den 19. April tot Cleef geslooten was / met tussen spreecken van de Heer Ceurvorst van Brandenburg, dit was een korten Oorlog / was in de maent September 1665. begonnen en 1666. den 19. April de Vrede gemaeckt / en den 12. Mey Gepubliceert.

Op dese tyt is by de Heeren van de Stad goet gevonden en toe gestaen / dat men 's avonts de dooden sal mogen begraven / mits daer voor betalende boven het ordinaris recht en andere onkosten / de somme van 50. guldens voor een Oude doode / en voor een Kint 25. guldens voor het Kercken recht.

1666. Den

1666. Den 12. Juny / quam hier een blyde tyding van 't groot gevecht tussen onse Vloot en de Engelse Vloot, en den 13. dito 's morgens quam hier het doode Lichaem van den Vys-Admirael Barcaly van de Witte Vlagge met veel Engelse gevangenen / die den 11. Juny met haer Schip waren genomen / en door den Admirael de Ruyter tot Hellevoet op gesonden / met noch verscheyde Engelse Prysen by de Ruyter verovert: desen slag duerden van den 11. tot den 15. Juny / dat de Engelse 2. mael uyt Zee moste vluchten / en werden op den 14. Juny van Prins Robbert met 25. verse Scheepen versterckt / maer syn van de Vloot van den Admirael de Ruyter op den 15. Juny wederom op de vlugt gebracht / en den Admirael van de Witte Vlagge gevangen en syn Schip in brant gesteecken / en de heele Engelse Vloot op de vlucht geslagen / en de Hollanders &c. hebben alsoo dese Engelse Vloot geruineert: den Admirael Ascu wert den 18. Juny hier uitten Hage op Louvesteyn gevangen gebracht / en het doode Lichaem van den Vys-Admirael Barcaly wert na den Hage gevoert en gebalsemt: onse Vloot onder den Admirael de Ruyter, bestont in 81. Oorlog Scheepen, 10. Branders, samen 91. Scheepen, en gemonteert met 4714. stucken Canon, 20462. Mannen, en de Engelse hadden 81. Scheepen en 25. onder Prins Robbert met 4460. stucken Canon, en 21085. Mannen, daer over is den 30. Juny door de Geuniëerde Provincien een Danckdag gehouden / en over dese groote Victory 's avonts Victory gebrant.

1666. Den 4. Augusty / is de Vloot onder den Admirael de Ruyter wederom tegens de Engelse slaegs geweest / sterck 76. Oorlog Scheepen en 16. Branders, 12. Galjots, behalven de Fluyten en Proviant Scheepen, hier wert seer sterck gevochte / en dese Batallie scheide met groote bloetstortinge aen weder syden / en het esquader van de Blauwe Vlagge wert loopende na gejaecht / tot onder de Engelse Kust, en den Admirael de Ruyter is met de Vloot voor de Zeeuse Kust ten Ancker gecomen: in dese Bataille bleeven verscheyde Capitainen doot. Zee slag.

Na dit gevecht quamen de Engelse voor Tessel, en den 18. Augusty voor 't Vlie, daer een Engelse Fregat met 5. Branders een Vloot ruineerde van Coopvaerdy Scheepen met 2. Convoyers, daer een Convoyer in brant raeckte en de Coopvaerdy Vloot geheel verbrant en geruineert en tegen 't Lant gejaecht wiert. Dit deden de Engelse meest met 22. bemande Sloepen,

Het Dorp op 't Eylant der Schellingen verbrant.

pen, die doen na der Schellinge zyn gevaren / en aldaer met eenige Kitsen en Booten, 11. Compagnien Voetvolck zyn gelant / en hebben met 5. Compangien het Dorp aen 't Westeynde by den Brandaris in brant gesteecken en alles verbrant wat die arme menschen hadde: de Engelse lieten hier het Schip Engels Breda, en 't Schip de Fasan met 4. Proviant Scheepen behalven de Branders, het Volck wert gevange en na Amsterdam gesonden / het Engels Breda wert van de Engelse in brant gesteecken / het hadde 60. stucken Canon op.

1666. Den 19. Augusty / is hier een groot ongenoegen geweest over eenige Heeren / alsoo eenen Ritmeester Buat hem te veel hadde geengaseert mette Correspondeeren mette Engelse sonder kennisse van den Staet / het welcke door zyn eygen onvoorsichtigheyt selfs ondeckt is geworden / waer over hy met alle zyn papieren in verseeckering is genomen / en den 11. October in Schravenhage het hooft is afgeslagen en alle zyn Goederen geconfisqueert.

Buat onthalst.

1666. Op dese tyt als de Heer Henry de Fleury, Heer van Buadt geapprehendeert was / soo is de Heer Jan Kivid, Borgemeester / nu Gecommitteerde Rade van Rotterdam, met een smal Schip na Antwerpen gevlucht / en ging de Wallen om en soo na Brussel, en quam den 27. Augusty aldaer / en was daer op de Meere gelogeert by den Bisschop van Munster, die doen tot Brussel was in de selve Herberg, en de Heer Jan Kivid is na Oostende vertrocken / en den 2. September over na Engelant gevlught / altwaer hy met een Missive aen de Staten van Hollant notificeerde / dat hy tot Londen was gearriveert / en dat hy by den Koninck in goede estime was en den Koninck seer geneyght tot de Vreede vont / en alsoo hy mede altyt getracht hadde de Vreede te bevorderen en het Lant dienst te doen / versocht daer over Caractere om de Vreede te mogen bearbeyden / beloovende zyn uiterste devoor daer toe te doen / om welck schryven en inpertinent versoeck om gelaggen wert / alsoo hy alree ingedaeght was op den 5. September / met de Heer Ewout vander Horst, Droetschap van Rotterdam, die op den selven tyt mede was weg gevlught in Brabant over deselve saecke van Buadt en Kivid, dat se met Engelant gecorrespondeert hadde: vander Horst heeft hem een tyt lang tot Oirschot onthouden en daer na tot Antwerpen.

Johan Kivid vlught

Vander Horst vlught.

Den 5. September / soo zyn de Heeren Jan Kivid en Ewout vander Horst met het kleppen van de Klock hier van 't Stad-

huys

huys ingedaeght / om in den tyt van 14. dagen haer te komen verantwoorden voor het Hof van Hollant en op den 7. en 8. September is door ordre van 't Hof by een Deurwaerder / ten overstaen van Scheepenen / alle het goet van Ewout vander Horst in arrest genomen en alles verfegelt en nau bewaert. Na dat dese Heeren waren ingeroepen en niet waren gecompareert / hebben de Staten van Hollant een Placaet tegens haer doen Publiceeren op den 16. September / van den volgenden inhout.

De Staten van Hollant en Weſt-Vrieslant doen te weten, alle de gene die deſen ſullen ſien ofte hooren Leſen, alſoo Jan Kivid en Ewout vander Horſt, onſe Ingeboorene Onderdanen, door den Procureur Generael voor den eerſten, en de andre Raden van Onſen Hove geciteert, in Perſoon gedachvaert ſynde, en daer na by Mandament Crimineel in Perſoon gedagvaert ſynde, om haer reſpectivelyck te verantwoorden tegens desſelfs aenklachte ter ſaecke van ſeeckere begane delicten, en naementlyck om dat ſy luyden hebben ondernomen, buyten onſe kenniſſe te Correspondeeren en doen Correspondeere, met eenige Miniſters van den Koninck van Groot-Britannien, notoire Vyant van deſen Staet, tot groote Prejuditie van dien en van desſelfs Geallieerde, niet ſyn gecompareert: nemaer haer geretireert hebben en onthoudende ſyn buyten ons gebiet, ende aengemerckt dat wel licht geſchieden mochte, dat andre Onſe Ingeſetenen en Onderdanen door onkunde of met opſet haer vervorderen ſoude mogen mette voorn. geciteerde en Fugitive Perſoonen te Correspondeeren ofte deſelve met raet ofte Levens middelen te aſſiſteeren, alle 't welcke alſoo niet en behoort, ſoo lange ſy luyden haer onſe gehoorſaemheyt niet geciteert tegens de aenklachten van den voorſeyden Procureur Generael haer verdedigt hebben, en daer van wettelycken geſuyvert ſullen weſen. SOO IST dat wy alvoorens hier op gehad hebbende het Advys van den voorſeyde eerſte en andere Raden van Onſen Hove, daer tegens willende voorſien, allen en een igelyck wel willen gewaerſchout hebben, en verbieden gelyck wy waerſchouwen, en verbieden by deſen, dat Niemant van hoedanige qualiteyt of conditie hy ſyn mogen, hem ſal hebben te vervorderen mette voorn. Johan Kivid ende Ewout vander Horſt, ofte Imant van de ſelve te Correspondeeren door Brieven of Geſchrift, of by perſoneele aenſpraeck of de ſelve met raet of daet, of door gelt of levens middelen,

by

by Wiſſel of dadelycke hantreyckinge te doen ofte laten doen eenige byſtant of aſſiſtentie, alles directelyck of indirectelyck in eeniger maniere, op Pene Contrary bevonden werdende, alle de gene die ſulx hebben ondernomen, ſonder aenſien of exceptie van dat ſy luyden Bloetverwanten, Maegſchap of Vrienden ſoude mogen weſen van de voorſeyde Fugitive Perſoonen, aengeſien en gehouden ſullen werden, voor Complice van de Meſuſen en Delicten, daer over de ſelve geciteert ſyn en aengeklaecht werden: en dat ſy Luyden als ſoodanige anderen ten exempel ſullen gecorrigeert en geſtraft werden, verbieden alle en een igelyck van Onſe Ingeſetenen ende Onderdanen, de meer gemelte Kivid en vander Horſt te Huyſen, te Houden ofte Herbergen in eenige manieren als vooren: want wy 't ſelve voor de ruſte en dienſt van Onſen Landen alſoo bevinden te behooren, ende ten eynde daer Niemant Innorantie pretendeerden, ende alle en een Igelyck van Onſe goede Ingeſetenen ende Onderdanen weten mogen, waer naer ſy haer hebben te reguleeren, laſten wy dat deſe alomme gepubliceert en geaffigeert ſal werden daer ſulx behoort, en te geſchieden gebruyckelyck is. Gedaen in den Hage onder Onſe Segel hier onder gedruckt, op den 16. September 1666.

1666. Den 5. Auguſty / ſoo heeft men alle avonden ontrent 8. uren een groote Sterre geſien by den Noortooſten: deſe liep van 8. tot 11. uren den heelen Hemel over / en was licht ende byna als een Maen, en gaf ſchynſel en ſchaduwe; de Wyskundige ſeyden dat het den Jupiter was / die alle 30. of 50. Jaren maer eens geſien wert: deſe ſcheen tot in de maent van September.

1666. In 't begin van September / ſyn hier eenige Branders van deſe Stad de Maes uitgeloopen / na de Vloot van den Admirael de Ruyter, die uitte Wielinge op den 5. September in Zee was geloopen na de Engelſe Kuſt, ſterck 81. Oorlog Scheepen en 13. Branders, daer den 8. dito noch 2. Oorlog Scheepen en 10. Branders met een Galjoot op de hoogte van Grevelinge by de Vloot quamen / en den 11. September raeckten de Engelſe met 100. Scheepen in de hoofden by onſe Vloot daer hart gevochten wert tuſſen eenige / daer wert een Engels Schip met 50. ſtucken verbrant / en een in de gront geſchoten / en de Engelſe weecken langs de Kuſt van Douvres na huys / en de Vloot van den Admirael de Ruyter onder Boloingie ten Ancker / het was doen een ſwaren ſtorm / ſoo dat

van

van de Engelse noch 3. Scheepen met eenige Kitsen op de Rip rappe vast raeckten / en te gronde gingen / en den Admirael de Ruyter quam in 't laeste van September tot Rotterdam, was sieck uitte Vloot gebracht van de Koors / en hadde de Vloot op de hooghte van Duynkercken gelaten in goede ordere.

1666. Den 21. September quam hier tydinge / dat op den 12, 13, 14, en 15. September de heele Stad Londen verbrant was / dat alle het Beschuyt en Eet waren uit de Engelse Scheepen na Londen wert gebracht om de arme Menschen te spysen / hier waren verbrant 85. Kercken, en wel 35000. Erven of Huysen, 93. groote en kleyne Straten, 2. Buerten die gevlugt waren en op de naeste buyte Velde lagen / waren wegre over de 250000. Sielen &c.

1666. Den 22. December, soo is by het Hof Provinciael van Justitie in den Hage de Sententie uitgesproocken, en 's morgens ten elf uren alle beyde gepronuncieert van de gevluchte Heeren, Johan Kividt en Ewout vander Horst: Johan Kividt is verklaert vervallen te syn van alle syne Ampten, en versteecken van alle Exceptie, wyders in Faem en in Habil om eenige Ampten te bedienen, als hebbende begaen Crimelegie Magistates: wert verder gecondemneert in verbeurte van alle syne Goederen, en Eeuwig gebannen uit Hollant en Westvrieslant, Zeelant, Utrecht, op Pene van daer te kome, metten Swaerde gestraft te werden datter de doot na volght. Sententie van Jan Kividt.

De Sententie van Ewout vander Horst, wert verklaert vervallen te syn van alle syne Ampten, en versteecken van alle exceptie, wert verder gecondemneert in verbeurte van alle syne Goederen, en eeuwig gebanne uit Hollant, Zeelant en Westvrieslant, Utrecht, op Pene daer wederom in te komen metten Swaerde gestraft te werden. Sententie van Ewout vander Horst.

1667. Den 24. January / soo is de Heer Jacob Voorburg, in de plaets van Ewout vander Horst Vroetschap geworden / en de Heer Willem Bisschop in de plaets van Johan Kividt, en alsoo syn dese 2. Vroetschaps plaetse vervult. 2. Vroetschappen in haer plaets.

In dese tyt was het soo een felle Koude / dat men den 22. Maert noch met Paerden en Sleeden over de Maes heeft gereeden / en daer waren Luyden die met een smal Schip den 15. Maert van Dordrecht na Serdam voeren / en quamen den 18. Maert over het Ys op schaetsen wederom tuys. Koude Winter.

Galgh en Wip.

1667. In April/ hebben de Heeren van Rotterdam een Galgh en een Wip, en een houte Paert by de Oost Poort op het Bolwerck doen maecken/ om de Soldaten en moetwillige Mariniers, die hier by avonden en ontyden veele moetwille op de straten bedreven/ waer over eenige gestraft syn.

Tot Breda de Vreede begonnen.

In de maent van Mey/ soo syn hier verscheyde Heeren over Rotterdam na Breda gereyst/ om daer over de Vreede tussen Engelant en de Geuniëerde Provincien te handelen en den Oorlog te eyndigen.

Victory op Chatham.

Op den 27. Mey/ hebben de Heere Staten een Danckdag uit geschreven/ over de groote Victorie op de Rivier van Chatham op de Engelse bekomen/ hadden aldaer des Koninx Magasynen verovert en verbrant/ en verbranden al de grooste Oorlog Scheepen van Engelant die daer op de Revier lagen/ en namen den Royalen Charles, die tot Hellevoetsluys wert op gebracht/ met noch veel ongelooslycke schade die de Hollanders op de Revier van Londen en Chatham hadde gedaen/ en Engelant was in roer.

Vrede met Engelant.

1667. Den 24. Augusty/ soo syn de Ratificatien van de Vreede tot Breda uit gewisselt/ tussen den Koninck van Engelant en desen Staet/ en tussen den Koninck van Vranckryck en Denemarcken, die op den 4. Juny was begonnen/ en op den 7. September door de Geuniëerde Provincien gepubliceert en Victory gebrant.

Laproos-huys begonnen te timmeren.

16667. In dit Jaer hebben de gemelde Regenten van 't Laprooshuys een nieu gedeelte van een Proveniershuys gemaeckt/ aen de Zuydsyde daer een Boogaert stont/ langs de sloot van het Laprooshuys na de Stad toe.

Leuve brugge vernieut.

Op dit Jaer hebben de Heeren der Stad de groote Leuve brugge alles vernieut en breeder gemaeckt/ oock de gangen met vleugels.

1668. Op dese tyt is de Gapers brugge by de Beurs afgebroocken en vernieut/ en boven op met Klinckert in Tras gemetselt/ en daer noch over op Straet steenen in Tras gemetselt/ dat noyt voor desen in de Stad was gepractiseert/ was in Augustus alles gemaeckt.

1668. Ontrent dees tyt in de maent Juny branden een Teer-stoof af/ stont op 't Oosteynde over 't Gasthuys, het Erf bleef langen onbetimmert.

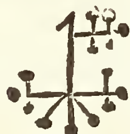
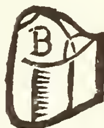
Vol mole aen de Maes.

1668. In de Somer is een Vol-molen gemaeckt aen de Maes buyten den Dyck, tussen het slot van Honingen en de

Stad:

Stad: de eygenaers hadden 5000. guldens van de Stad 10. Jaren lang sonder intrest te betalen/ en de grout mette hooging voor niet/ mits de aerde daer toe selfs te hale/ die door de Stads schuyten daer wert gebracht.

1668. Den 16. November/ is hier op de Leuvehaven van een Blockmaecker een Essen boom aen stucken of aen mooten gesaeght/ en heeft een daer van in 6. partyen gekloofd/ daer in 't klooven in 't midden van den Boom een groot Merck stont/ ontrent 8. duymen van de buyte kant tegen den anderen aen gedruckt: den Boom was over den Diameter 2. voeten dick/ het Merck stont in 't binnenste van den Boom wel 12. duym groot/ gelyck dese Figuer uytwyst.

In dese separatie stont het Merck, en stont op beyde de Blocken als tegens malkanderen aengegroeyt.

1669. In dese Somer hebben de Heeren het Stadhuys van binnen vermaeckt/ en de Secretary verandert/ het Protocol en de Boecke Kamer van de Registers der Stad/ en de Supiers wooning en Gysels Kamers alles vertimmert/ en alle de Kamers met Tapyteryen en Gout Leer behangen.

Het Stadhuys verandert.

1669. Op dit Jaer hebben de Heeren van Rotterdam de Heerlyckheyt van Cralingen gekocht/ voor een somme van seventig duysent guldens/ van de Erfgenamen van die Stamme, ten overstaen van 't Hof van Hollant.

Op dese tyt hebben de Heeren de Brugge van het Haringvliet by 't Buyse gat late afbreecken en een grooter opening daer neffen gemaeckt: oock de Muer aen de Boom aen 't Buyse gat wert afgebroocke tot tegens de Stads Timmerwerf of Huys aen/ om alsoo meerder Maes water door de buyte Stad te doen Ebben en Vloeyen/ en de Brugge is van dese Somer wederom nieuw gemaeckt. Oock soo is de Packen Brugge

 over

over de Nieuwehaven vernieuwt/ mette kleyne Wyn Brugge by de Leuvehaven is mede vernieuwt.

1669. In dit Jaer is tot Rotterdam een Calander op de Booterfloot gemaeckt/het was de eerste Calander die tot Rotterdam hadde geweest: men begon die in 't begin van Juny/ en daer wert op den 23. October de eerstemael in Gecalandert.

In dese tyt hebben de Regenten van 't Weeshuys een gedeelte van het Weeshuys van de Walesteeg tot aen de Goutsse Wagestraet langs de Vest sloot het oude werck afgebroocken en wederom op nieuws beginnen te heyen/ en de fondamenten gelyk de aerde opgemetselt/ en wert in 't Jaer 1670. voort opgemaeckt en voltrocken.

1669. In 't laest van October/ heeft men de Klock op 't Stadhuys beginnen te luyen als men eenige Publicatien moet doen/ daer men te vooren maer mette Klock kleptén.

In dit Jaer hebben de Regenten van 't Laprooshuys buyten de Delfse Poort voor langs de weg aen de Schie een gedeelte van het Huys afgebroocken/ en hebben daer een heerlyck gebouw op geset/ alles bequaem voor Proveniers geordineert/ soo dat het nu een Proveniers en Laprooshuys is: en de Regenten Timmeren al voort/ daer het oude werck aen de Noortsyde staet.

1669. In 't laeste van dit Jaer soo is eene schoone Supelture van Witte Marmersteen gestelt/ over het Graf van den Vys-Admirael van Hollant Eckbert Meesen Cortenaer, die in het Jaer 1665. den 13. Juny in de slag tegen de Engelse doot geschooten was/ dese Supelture wert gestelt in de St. Laurens Kerck aen de Noortsyde van 't Koor aen de Noort deur.

Harde Vorst. 1670. In 't begin van dit Jaer was 't soo fellen Vorst dat men in 14. dagen na dat het begonst te Vriesen van Maeslantsluys over de Maes op den Briel liep/ en den 10. January reede de Sleede met 2. Paerden op Dordrecht, de Maes en Wael en den Ryn op na alle de bove quartieren/ en den Raet Pensionaris van Holland ree hier van 't Oude Hooft met Karossen en Paerden over de Maes na Dordrecht, het was soo fellen koude als by menschen gedencken was geweest / en meest alle de Nooten- en Moerbesien boomen, en alle de Wyngaerden waren boven meest uitgevrosen.

1670. Den

1670. Den 20. January/ belasten de Heeren van de Stad alle Sarckedragers, Kruyers, Sleepers en alle die in Stads dienst waren/ die moste het Ys van buyten in de Maes alle aen stucken helpe breecken/ en daer wert aen de Makelaers en Pont Gaerders het opsicht daer over te hebben belast/ en in alles goede ordere te stellen. Het Ys in de Maes te breecken.

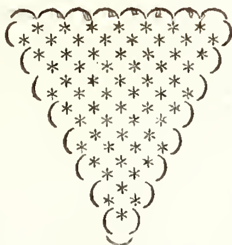
1670. In het begin van dit Jaer en vervolgens hebben de Heeren van de Stad de Saey Reedery en Greyn Reeders, hier beginnen in treyn te brengen/ ende een Saey Halle met Keurmeesters ingestelt/ en een Saey Verwery gestelt/ met een Velt vol staecken gemaeckt buyten de Delfse Poort, om Saeyen en ander goet daer aen te droogen tot dienst van de selve. Say Hal ingestelt.

1670. Op dese tyt wert het inkomen van de Maes aen den Boom van het Buyse gat met een Modder-molen uitgediept en bracht veel Slick op/ dat op het buyte Lant wert opgeworpen en geslecht. Oock soo is 't Schiedamse Wage Veer aen de Coolse Weg Poort geordineert/ was te vooren voor aen het Nieuwe Gemeenelants-huys op den Dyck.

1670. In dit Jaer is hier tot Rotterdam een nieuw Glashuys gemaeckt/ op den hoeck van de Jofferstraet op Stads Erf, en men heeft op den 24. November de eerste Glase geblasen. Glashuys.

1670. Den 13. December/ is op het Stadhuys het Yser werck besteet/ van een Ysbreecker of beslage Pont, om het Ys in de Maes en buyte Havens aen stucken te breecken als het noodig soude mogen syn by harde Vorst, als Maes en Havens toe gevroosen mochten syn. Yser totten Schou besteet.

F I N I S.

De Namen van de Persoonen die de Stadt van ROTTERDAM hebben geregeert in qualiteyt als volght:

Beginnende van Mey 1618.

VROETSCHAPPEN.

Pieter Adriaen Walenburg.
Cornelis Pieterse Vroese.
Boudewyn van Muylwyck.
Adriaen Rynbrantse.
Ewout van Bylewerf.
Cornelis Cornelisse Jongeneel *den Oude.*
Cornelis Claesse van Driel.
Jan Gillissen van Hal.
Pieter Dirkse Karré.
Heyndrick Willemse Nobel.
Jan Dirkse Versyden.
Symon Janse Verhaven *Borgemeester.*
Adriaen Crine van Eyck.
Johannis Bontius.
Cornelis Janse Hartigvelt.
Cornelis Adriaense Keyser.
Jan Snaets *de Jonge.*
Heyndrick Jeronimisse Rotshoeck.
Gillis Marinisse Groninks.
Gerrit Janse Blanckert.
Govert Dirkse Thoen.
Cornelis Adriaen Kivid.

NB. *Hier waren twee Vroetschaps plaetsen vacant die gestorven waren, alsoo datter* 22. *Persoonen noch in 't leven waren.*

Den DYCKGRAEF *van Schielant.*

Cornelis Pieterse Vroese.

BALLIU DER STAD.

Boudewyn van Muylwyck.

DE BORGEMEESTEREN.

Heyndrick Willemse Nobel.
Symon Janse Verhaven.
Cornelis Adriaense Keyser.

SCHEEPENEN *waren,*

Heyndrick Jeronimisse Rotshoeck.
Govert Dirkse Thoen.
Jan van Loo.
Jan Snaets *den Oude.*
Cornelis Adriaense Kivid.
Cornelis Vroese *de Jonge.*
Jacob Huyge van Noorden.

Dese voorsz. Heeren hebben geregeert tot den 30. *October* 1618. *ende werden alle van* Prins Maurits *afgeset ende wederom van* Prins Maurits *aengenomen dese seven navolgende Persoonen, te weten voor 't Jaer* 1618, 1619.

1. Boudewyn Muylwyck *Balliu.*
2. Adriaen Reynbrants.
3. Cornelis Cornelisse Jongeneel.

4. Cor-

4. Cornelis Clase van Driel.
5. Heyndrick Willemse Nobel.
6. Doct. Johannis Bontius.
7. Cornelis Janse Hartigvelt.

De resteerende 17. *Vroetschappen die by* Prins Maurits *wederom op nieuw werden verkooren waren dese volgende:*

1619.

1. Jacob Claesse Duyn.
2. Cornelis Matelief.
3. Abraham de Reus.
4. Pieter Uythoeck.
5. Abraham Dullaert.
6. Jacob Janse Haestrecht.
7. Jan Janse Kalf.
8. Harman van Wielick.
9. Cristoffel van Schie.
10. Jacob van Goch.
11. Iman Bosman.
12. Gerrit van Berckel.
13. Nicolaes Puyck.
14. Pieter van Gouswaert.
15. Ary Leendertse Besemer.
16. Govert Willemse Goeree.
17. Pieter Sonnemans.

TOT BALLIU.

Boudewyn van Muylwyck.

TOT DYCKGRAEF *van Schielant.*

Cornelis Pieterse Vroese.

TOT BORGEMEESTEREN.

Cornelis Jongeneel *den Oude.*
Jacob Clasen Duyn.
Cornelis Matelief.

TOT SCHEEPENEN.

Jan Snaets *den Oude.*
Jan van Loo.
Abraham de Reus.
Jan Janse Kalf.
Adriaen Reynbrants.
Cornelis Jongeneel *de Jonge.*
Pieter Heyndrick Stellenaer.

TOT TRESAURIERS.

Jacob Janse Hastrecht *ordinary.*
Pieter Uythoeck *extraordinary.*

TOT FABRYCKEN.

Cornelis Janse Hartigvelt.
Pieter Heyndrickse Goutswaerts.

WEES MEESTEREN.

Heyndrick Willemse Nobel.
Harman van Wielick.
Nicolaes Cornelisse Puyck.

TOT SECRETARISSEN.

Cornelis Smout.
Mr. Anthony Willemse.
Heyndrick Roos.

In 't Jaer 1620. *waren alle de Vroetschappen compleet, die* Prins Maurits *in 't Jaer* 1618. *en* 1619. *hadde gemaeckt.*

BALLIU.

Boudewyn van Muylwyck.

DYCK-

Dyckgraef *van Schielant.*

Jacob Duyn.

De Boon Heeren.

Heyndrick Nobel.
Jacob Claesse Duyn.
Cornelis Hartigvelt.
Jan Kalf.
Iman Bosman.

NB. *By de Boon Heeren wert een dubbelt getal gestelt en by de Prins daer uit gekooren, daer de* o. *by staet syn mis gevallen en oude aengestelt.*

Tot Borgemeesteren.

Pieter Uithoeck.
Nicolaes Cornelisse Puyck.
Cornelis Jongeneel *den Oude.*

o. Jacob van Haestrecht.
o. Jacob van Goch.

De Scheepenen.

Cornelis Claessen van Driel.
Adriaen Besemer.
Govert Willemse Goeree.
Adriaen Pieterse Vethuysen.
Symon Crayesteyn.
Joris Willemse Blauw.
Cornelis vander Aa.

Dese volgende syn mis.

o. Christoffel van Schie.
o. Gerrit van Berckel.
o. Pieter Sonnemans.
o. Jan Duyn.
o. Dirck Pieterse vander Veen.
o. Joost van Colster.
o. Hans Prins.

Tresauriers.

Jacob van Hastrecht *ordinary.*
Jan Kalf *extraordinary.*

Fabrycken.

Pieter van Goutswart.
Abraham de Reus.

Wees Meesteren.

Heyndrick Willemse Nobel.
Christoffel van Schie.
Gerrit van Berckel.

Secretarissen.

Cornelis Smout.
Heyndrick Roos.
Cornelis Mus.

In dit Jaer 1621. *waren alle de Vroetschappen Balliu en Dyckgraef als voren.*

Tot Boon Heeren.

Abraham Dullart.
Jacob Claesse Duyn.
Harman van Wielick.
Gerrit van Berckel.
Pieter Sonnemans.

Tot Borgemeesteren.

Pieter Uythoeck.
Nicolaes Puyck.
Iman Bosman.

o. Adriaen Besemer.
o. Adriaen van Goch.

Tot Scheepenen.

Cornelis van Driel.
Joris Willemse Blauw.
Jacob van Haestrecht.
Symon van Crayesteyn.
Cornelis vander Aa.
Pieter van Oudewater.
Cornelis Mercys.

o. Cristoffel van Schie.
o. Claes Anthonisse.
o Guillem Francen.
o. Cornelis Hartigvelt.
o. Pieter Goutswaert.
o. Pieter Goeree.
o. Adriaen Vethuysen.

Tot Tresauriers.

Cristoffel van Schie *ordinary*.
Jan Kalf *extraordinary*.

Tot Fabrycken.

Abraham de Reus.
Govert Willemse Goeree.

Tot Wees Meesteren.

Gerrit van Berckel.
Jacob van Goch.
Pieter Sonnemans.

Tot Secretarissen.

Cornelis Smout.
Heyndrick Roos.
Cornelis Musch.

In dit Jaer van 1622. *waren alle de Vroetschappen Balliu en Dyckgraef als vooren, behalven dat in plaets van* Adriaen Rynbrant *gekomen is als Vroetschap* Cornelis Marcys.

Balliu.

Abraham Dullaert.

Dyckgraef.

Jacob Duyn.

Boon Heeren.

Nicolaes Puyck.
Cornelis van Driel.
Cornelis Hartigvelt.
Jan Kalf.

Tot Borgemeesteren.

Iman Bosman.
Abraham de Reus.
Govert Goeree.

o. Gerrit van Berckel.
o. Adriaen Besemer.

Tot Scheepenen.

Harman van Wielick.
Pieter Sonnemans.
Pieter Pietersen Heyn.

Mr. Willem van Muylwyck.
Guljam Frans vander Eling.

o. Jacob van Goch.
o. Cornelis Vroese.
o. Jan Snaets *de Jonge.*
o. Poulus Timmers.
o. Jan vander Duyn.
o. Jooft Colfter.
o. Sarach Janse Haerwyck.
o. Willem Janse Coornkooper.
o. Pieter van Goeree.

De twee volgende werden buyten de nominatie van de Prins gekose.

Pieter van Oudewater.
Cornelis Merchys.

TOT TRESAURIERS.

Criftoffel van Schie *ordinary.*
Jacob Haeftrecht *extraordinary.*

TOT FABRYCKEN.

Cornelis van Driel.
Pieter Uythoeck.

TOT WEES MEESTEREN.

Jacob van Goch.
Gerrit van Berckel.
Nicolaes Puyck.

SECRETARISSEN.

Cornelis Smout.
Heyndrick Roos.
Cornelis Musch.

In dit Jaer 1623. *was't alles als vooren, in plaets van* Abraham Dullaert, *die Balliu geworden was, is gekomen* Jan Hogeveen.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Jacob Duyn.

BOON HEEREN.

Cornelis Hartigvelt.
Harman van Wielick.
Jan Kalf.
Adriaen Besemer.
Govert van Goeree.

TOT BORGEMEESTEREN.

Abraham de Reus *blyft.*
Cornelis Jongeneel.
Heyndrick Nobel.

o. Boudewyn van Muylwyck.
o. Pieter Sonnemans.

TOT SCHEEPENEN.

Willem van Muylwyck.
Guljam Frans van Eling.
Criftoffel van Schie.
Jacob van Goch.
Jan Hoogeveen.
Pieter Goeree.
Symon van Crayefteyn.

o. Cornelis Vroefe.
o. Jan Snaets *den Oude.*
o. Jan vander Duyn.
o. Nicolaes Puyck.
o. Jan Slyp.
o. Jooft Adriaenfe.
o. Willem Janfe Coornkooper.

TOT TRESAURIERS.

Gerrit van Berckel *ordinary.*
Jacob van Haeftrecht *extraordinary.*

TOT FABRYCKEN.

Pieter Uythoeck.
Govert van Goeree.

TOT WEES MEESTEREN.

Cornelis van Driel.
Harman van Wielick.
Nicolaes Puyck.
Pieter Sonnemans.

SECRETARISSEN.

Cornelis Smout.
Heyndrick Roos.
Cornelis Mufch.

In dit Jaer van 1624. *was alles als vooren, als dat in de plaets van* Jacob van Haeftrecht *als Vroetfchap gekomen is*, Jooft Adriaenfe van Colfter.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Jacob Duyn.

BOON HEEREN.

Criftoffel van Schie.
Abraham de Reus.
Nicolaes Puyck.
Adriaen Befemer.
Cornelis Mercys.

TOT BORGEMEESTEREN.

Cornelis Jongeneel.
Boudewyn van Muylwyck.
Heyndrick Nobel.

o. Cornelis van Driel.
o. Jacob van Goch.

TOT SCHEEPENEN.

Symon van Crayefteyn.
Pieter Goeree.
Jan Hoogeveen.
Pieter Sonnemans.
Pieter Uythoeck.
Jooft Colfter.
Poulus Timmers.

o. Cornelis Vroefe.
o. Cornelis Hartigvelt.
o. Jan Snaets *den Oude.*
o. Claes Matelief.
o. Adriaen Ewouts.
o. Claes vander Block.
o. Jan Pieterfe van Rysoort.

TOT

TOT TRESAURIERS.

Gerrit van Berckel *ordinary.*
Cornelis Mercys *extraordinary.*

TOT FABRYCKEN.

Cornelis van Driel.
Govert van Goeree.

TOT WEES MEESTEREN.

Harman van Wieliek.
Criftoffel van Schie.

SECRETARISSEN.
Als vooren.

In 't Jaer van 1625. *was alles als vooren, als dat in de plaets van* Jan Hogeveen *als Vroetschap gekomen is*, Symon Crayesteyn.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Jacob Duyn.

TOT BOON HEEREN.

Cornelis Hartigvelt.
Johannis Bontius.
Jacob van Goch.
Govert van Goeree.
Symon Crayefteyn.

TOT BORGEMEESTEREN.

Boudewyn van Muylwyck.
Nicolaes Puyck.
Pieter van Goutswaert.

o. Chriftoffel van Schie.
o. En Adriaen Befemer *is in de plaets van* Muylwyck, *die ftorf in Augufty* 1625.

TOT SCHEEPENEN.

Pieter Sonnemans.
Poulus Timmers.
Jan Snaets *den Oude.*
Jan vander Duyn.
Leendert Bufch.
Dirck Pieterfe vander Veen.
Hugo du Bois.

o. Mr. Pieter vander Horft.
o. Johan van Hoogendorp.
o. Willem Janfe Coornkooper.
o. Cornelis Jongeneel *de Jonge.*
o. Jan Janfe Slyp.
o. Sarach J. Haerwyck.
o. Cornelis Vroefe.

TOT TRESAURIERS.

Cornelis Hartigvelt *ordinary.*
Adriaen Befemer *extraordinary*,
In Befemers *plaets* Mercys.

TOT FABRYCKEN.

Cornelis Jongeneel.
Cornelis van Driel.

TOT WEES MEESTEREN.

Criftoffel van Schie.
Jacob van Goch.
Abraham de Reus.
Symon Crayefteyn.

Secretarissen.

Cornelis Smout.
Heyndrick Roos.
Cornelis Mus.

In 't Jaer van 1626. waren dese onderstaende Persoonen Vroetschappen en Bailliu en Dyckgraef alle in 't leven als volght.

Balliu.

Abraham Dullaert.

Dyckgraef.

Jacob Duyn.

1. Cornelis Jongeneel.
2. Cornelis van Driel.
3. Heyndrick Nobel.
4. Dr. Johannis Bontius.
5. Cornelis Hartigvelt.
6. Jacob Claese Duyn.
7. Cornelis Mateliëf.
8. Abraham de Reus.
9. Pieter Uythoeck.
10. Harman van Wielick.
11. Cristoffel van Schie.
12. Jacob van Goch.
13. Gerrit van Berckel.
14. Nicolaes Puyck.
15. Pieter van Goutswaert.
16. Adriaen Besemer.
17. Pieter Sonnemans.
18. Cornelis Mercys.
19. Jooft van Colster.
20. Symon Crayesteyn.
21. Johan van Hoogendorp.
22. Johan vander Duyn.
23. Leendert Busch.
24. Pieter van Goeree.

De verkiesinge van Borgemeesteren en Scheepenen van 't Jaer 1626. &c. vervolgen.

De verkiesing in 't Jaer van 1626. uit de voorsz. Personen die uit de Vroetschappen gestelt werden.

Balliu.

Abraham Dullaert.

Dyckgraef.

Jacob Duyn.

Boon Heeren.

Johannis Bontius.
Abraham de Reus.
Christoffel van Schie.
Gerrit van Berckel.
Jooft van Colster.

Tot Borgemeesteren.

Nicolaes Puyck.
Heyndrick Nobel.
Pieter van Goeree.

o. Cornelis van Driel.
o. Jacob van Goch.

Tot Scheepenen.

Johan vander Duyn.
Dirck Pieterse van Veen.
Leendert Pieterse Busch.
Hugo du Bois.
Sarach Janse Haerwyck.
Hoyer Hoyerse.
Cornelis van Santvoort.

o. Jo-

o. Johan van Hoogendorp.
o. Jacob Janſe Neuye.
o. Willem Janſe Brouwer.
o. Adriaen Ewouts.
o. Jan Pieterſe van Rysoort.
o. Pieter Verbieſt.
o. Claes vander Block.

TOT TRESAURIERS.

Cornelis Hartigvelt *ordinary*.
Adriaen Beſemer *extraordinary*.

TOT FABRYCKEN,

Cornelis Jongeneel.
Pieter Goutswaert.

TOT WEES MEESTEREN.

Cornelis van Driel.
Pieter Sonnemans.
Symon van Crayeſteyn.
Johan Hoogendorp.

TOT SECRETARISSEN.

Heyndrick Roos.
Heyndrick Muſch.

In 't Jaer van 1627. waren alle de Vroetſchappen en Balliu en Dyckgraef als vooren.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Jacob Duyn.

BOON HEEREN.

Cornelis van Driel.
Cornelis Hartigvelt.
Jacob Claeſe Duyn.
Harman van Wielick.
Pieter van Sonnemans.

TOT BORGEMEESTEREN.

Heyndrick Nobel.
Pieter van Goeree.
Gerrit van Berckel.

o. Cornelis Jongeneel *den Oude*.
o. Dr. Johannis Bontius.

TOT SCHEEPENEN.

Gerrit Meeſe Viſch.
Symon van Crayeſteyn.
Criſtoffel van Schie.
Sarach Janſe Haerwyck.
Hoyer Hoyerſe.
Cornelis van Santvoort.
Andries Soury.

o. Cornelis Jongeneel *de Jonge*.
o. Jacob van Goch.
o. Johan van Hoogendorp.
o. Claes van Block.
o. Jan Kunſt.
o. Reynier van Driel.
o. Jan vander My.

TRESAURIERS.

Pieter Sonnemans *ordinary*.
Adriaen Beſemer *extraordinary*.

FABRYCKEN.

Leendert Buſch.
Pieter van Goutswaert.

WEES-

WEES MEESTEREN.

Nicolaes Puyck.
Jacob van Goch.
Johan van Hoogendorp.
Cornelis Jongeneel.

SECRETARISSEN.
Als voorgaende.

In 't Jaer van 1628. *waren alle de Vroetschappen als vooren, behalven dat in plaets van* Cornelis Mercys *is gekomen* Hugo du Bois.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Jacob Duyn.

BOON HEEREN.

Pieter Sonnemans.
Pieter Goeree.
Symon van Crayesteyn.
Jan vander Duyn.
Hugo du Bois.

TOT BORGEMEESTEREN.

Gerrit van Berckel.
Cornelis Jongeneel *den Oude.*
Cornelis Hartigvelt.

o. Abraham de Reus.
o. Nicolaes Puyck.

TOT SCHEEPENEN.

Gerrit Meese Visch.
Cornelis Jongeneel *de Jonge.*
Dirck vander Wolf.
Cristoffel van Schie.
Harman van Wielick.
Pieter Uythoeck.
Andries Soury.

o. Jacob van Goch.
o. Poulus Timmers.
o. Pieter vander Horst.
o. Reynier van Driel.
o. Jan Kunst.
o. Daniel Besemer.
o. Jan van Berckel *den Oude.*

TRESAURIERS.

Pieter Sonnemans *ordinary.*
Symon van Crayesteyn *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Leendert Busch.
Adriaen Besemer.

WEES MEESTEREN.

Nicolaes Puyck.
Jacob van Goch.
Pieter Goeree.
Hugo du Bois.

SECRETARISSEN.

Heyndrick Roos.
Andries Berlecum.
Pieter vander Horst.

In

In 't Jaer van 1629. was 't alles als 't voorgaende Jaer.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Jacob Duyn.

BOON HEEREN.

Cornelis Hartigvelt.
Jacob Claesse Duyn.
Harman van Wielick.
Jacob van Goch.
Pieter van Goeree.

TOT BORGEMEESTEREN.

Cornelis Jongeneel *den Oude.*
Nicolaes Puyck.
Joost van Colster.

o. Johannis Bontius.
o. Hugo du Bois.

TOT SCHEEPENEN.

Mr. Dirck vander Wolf.
Abraham de Reus.
Cornelis Jongeneel *de Jonge.*
Pieter Uythoeck.
Sarach J. Haerwyck.
Leendert Busch.
Hugo Visch.

o. Adriaen Pieterse Vethuysen.
o. Hoyer Hoyerse.
o. Cornelis vander Block.
o. Jan van Berckel.
o. Jan Slyp.
o. Willem van Schie.
o. Reynier van Driel.

TRESAURIERS.

Cristoffel van Schie.
Symon Crayesteyn.

FABRYCKEN.

Harman van Wielick.
Adriaen Besemer.

WEES MEESTEREN.

Pieter Sonnemans.
Johan van Hoogendorp.
Pieter van Goeree.
Hugo du Bois.

VREDE-MAECKERS.

Adriaen Besemer.
Jacob van Goch.
Jan Pieterse van Rysoort.

SECRETARISSEN.
Als voorgaende.

SUBSTITUIT SECRETARIS.

Mathys Besemer.

In 't Jaer van 1630. waren de Voetschappen als 't voorgaende Jaer.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Jacob Duyn.

BOON HEEREN.

Heyndrick Nobel.
Jacob Claessen Duyn.
Abraham de Reus.
Gerrit van Berckel.
Cornelis Jongeneel *den Oude.*

TOT BORGEMEESTEREN.

Nicolaes Puyck.
Cornelis Hartigvelt.
Joost van Colster.

o. Cornelis van Driel.
o. Jacob van Goch.

SCHEEPENEN.

Leendert Busch.
Pieter Sonnemans.
Sarach J. Haerwyck.
Hugo Visch.
Mr. Cornelis van Crimpen.
Jacob vander Veen.
Hugo du Bois.

o. Paulus Timmers.
o. Hoyer Hoyerse.
o. Jan Pieterse van Rysoort.
o. Claes vander Block.
o. Willem van Schie.
o. Jan de Reus.
o. Jan van Berckel.

TRESAURIERS.

Cristoffel van Schie,
Pieter Uythoeck.

FABRYCKEN.

Harman van Wielick.
Cornelis Jongeneel *extraordinary.*

WEES MEESTEREN.

Gerrit van Berckel.
Jacob van Goch.
Adriaen Besemer.
Johan van Hoogendorp.

VREDE-MAECKERS.

Abraham de Reus.
Andries Soury.
Jan van Berckel.

SECRETARISSEN.

SUBSTITUIT SECRETARIS.
Als voorgaende.

In 't Jaer van 1631. waren alle Vroetschappen als 't voorgaende Jaer.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Harman van Wielick.

BOON HEEREN.

Abraham de Reus.
Harman van Wielick.
Adriaen Besemer.
Symon van Crayesteyn.
Hugo du Bois.

Tot Borgemeesteren.

Cornelis Hartigvelt.
Gerrit van Berckel.
Pieter van Goeree.

o. Cornelis van Driel.
o. Jacob Claeſſe Duyn.

Scheepenen.

Pieter Sonnemans.
Cornelis van Krimpen.
Jacob van Goch.
Jacob vander Veen.
Willem van Couwenho e.
Jan van Berckel.
Hoyer Hoyerſe.

o. Cornelis Jongeneel *de Jonge.*
o. Jan Pieterſe van Rysoort.
o. Andries Soury.
o. Poulus Timmers.
o. Jan de Reus.
o. Dr. Jacob Dullaert.
o. Jan van Driel.

Tresauriers.

Abraham de Reus *ordinary.*
Pieter Uythoeck.

Fabrycken.

Cornelis Jongeneel *den Oude.*
Johan van Hoogendorp.

Wees Meesters.

Nicolaes Puyck.
Adriaen Beſemer.
Leendert Buſch.
Hugo du Bois.

Vrede-Maeckers.

Cornelis van Driel.
Andries Soury.
Adriaen vander Duſſen.

Secretarissen.

Substituit Secretaris.

Als voorgaende.

In 't Jaer van 1632. *waren deſe onderſtaende Perſoonen Vroetſchappen, Balliu en Dyckgraef alle in 't leven als volght.*

1. Cornelis van Driel.
2. Heyndrick Nobel.
3. Johannis Bontius.
4. Cornelis Hartigvelt.
5. Jacob Claeſſe Duyn.
6. Cornelis Matelief.
7. Abraham de Reus.
8. Pieter Uythoeck.
9. Harman van Wielick.
10. Criſtoffel van Schie.
11. Jacob van Goch.
12. Gerrit van Berckel.
13. Nicolaes Puyck.
14. Pieter Goutswaert.
15. Adriaen Beſemer.
16. Pieter Sonnemans.
17. Jooſt Colſter.
18. Johan van Hoogendorp.
19. Leonart Buſch.
20. Hugo du Bois.
21. Willem van Couwenhove.
22. Pieter vander Meyde.
23. Cornelis Jongeneel.
24. Sarach J. Haerwyck.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Harman van Wielick.

SECRETARISSEN.

Andries Barlecum.
Pieter vander Horſt.

SUBSTITUIT SECRETARIS.

Mathys Beſemer.

In 't Jaer van 1632. *volgen de Perſoonen die tot Balliu, Dyckgraef, Borgemeeſteren, Scheepenen &c. geſtelt ſyn.*

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Harman van Wielick.

BOON HEEREN.

Cornelis van Driel.
Jacob Claeſſe Duyn.
Harman van Wielick.
Jooſt van Colſter.
Leendert Buſch.

TOT BORGEMEESTEREN.

Gerrit van Berckel.
Nicolaes Puyck.
Adriaen Beſemer.
o. Criſtoffel van Schie.
o. Hugo du Bois.

SCHEEPENEN.

Dirck vander Wolf.
Jacob van Goch.
Hoyer Hoyerſe.
Jan van Berckel.
Willem van Couwenhove.
Pieter vander Meyde.
Adriaen vander Duſſen.

o. Sarach J. Haerwyck.
o. Jan van Driel.
o. Bartholomeus Viſch.
o. Daniel Hoogendorp.
o. Heyndrick van Teylinge.
o. Gerrit Janſe Blanckert.
o. Dirck Louwyſen.

FABRYCKEN.

Pieter Uythoeck.
Johan Hoogendorp.

TRESAURIERS.

Abraham de Reus *ordinary.*
Pieter Sonnemans *extraordinary.*

WEES MEESTERS.

Criſtoffel van Schie.
Leonart Buſch.
Hugo du Bois.
Jacob Claeſſe Duyn.

VREDE-MAECKERS.

Cornelis van Driel.

Pau-

Paulus Timmers.
Jan Janſe de Jong.

S e c r e t a r i s s e n.
Als voorleeden Jaer.

In 't Jaer van 1633. *was alles als vooren, behalven dat in plaets van* Johannis Bontius *gekomen is* Johan van Yck.

B a l l i u.

Abraham Dullaert.

D y c k g r a e f.

Harman van Wielick.

Boon Heeren.

Cornelis Hartigvelt.
Pieter van Sonnemans.
Hugo du Bois.
Pieter vander Meyde.
Cornelis Jongeneel.

Borgemeesteren.

Nicolaes Puyck.
Cornelis van Driel.
Adriaen Beſemer.

o. Criſtoffel van Schie.
o. Leendert Buſch.

S c h e e p e n e n.

Dirck vander Wolf.
Adriaen vander Duſſen.
Sarach Janſe Haerwyck.
Hugo Viſch.
Adriaen van Berckel.
Joſias Muſch.
Jan Janſe de Jong.

o. Jacob Claeſe Duyn.
o. Poulus Timmers.
o. Heyndrick van Teylinge.
o. Willem Janſe Koornkooper.
o. Michiel de Lint.
o. Heyndrick de Ruyter.
o. Cornelis Cooninck.

T r e s a u r i e r s.

Hugo du Bois *ordinary.*
Pieter Sonnemans *extraordinary.*

Fabrycken.

Pieter Uythoeck.
Leonart Buſch.

Wees Meesteren.

Criſtoffel van Schie.
Jacob van Goch.
Jan van Hoogendorp.
Jacob Claeſe Duyn.

Vrede-Maeckers.

Abraham de Reus.
Poulus Timmers.
Dirck Schiltvinck.

S e c r e t a r i s s e n.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1634. *was alles als vooren, als dat in de plaets van* Cornelis Matelief *gekomen is*, Michiel de Lint.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Harman van Wielick.

BOON HEEREN.

Cornelis Hartigvelt.
Harman van Wielick.
Gerrit van Berckel *ſterft.*
Johan Hoogendorp.
Cornelis Jongeneel.

TOT BORGEMEESTEREN.

Cornelis van Driel.
Willem van Couwenhove.
Pieter vander Meyde.

o. Criſtoffel van Schie.
o. Jooſt van Colſter.

SCHEEPENEN.

Jacob van Goch.
Sarach J. Haerwyck.
Huygo Viſch.
Jan Janſe de Jong.
Adriaen van Berckel.
Joſias Muſch.
Mr. Daniel van Hoogendorp.

o. Poulus Timmers.
o. Cornelis van Krimpen.
o. Claes vander Block.
o. Heyndrick vanden Heuvel.
o. Michiel de Lint.
o. Cornelis Arckenbout.
o. Jan de Reus.

TRESAURIERS.

Hugo du Bois *ordinary.*
Criſtoffel van Schie *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Leonart Buſch.
Johan van Hoogendorp.

WEES MEESTEREN.

Nicolaes Puyck.
Gerrit van Berckel *ſterft.*
Pieter Sonnemans.
Michiel de Lint.

VREDE-MAECKERS.

Jacob Claeſe Duyn *ſterft.*
Andries Soury.
Dirck Schiltvinck.

SECRETARISSEN.

Als voorgaende Jaer.

In

In 't Jaer van 1635. *was alles als vooren, als dat in de plaets van* Jacob C. Duyn *gekomen is*, Mr. Daniel van Hoogendorp, *en voor* Gerrit van Berckel, Jan van Berckel *den Oude*.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Harman van Wielick.

BOON HEEREN.

Pieter Uythoeck *sterft*.
Adriaen Besemer.
Jan van Yck.
Michiel de Lint.
Daniel van Hoogendorp.

TOT BORGEMEESTEREN.

Willem van Kouwenhove.
Pieter vander Meyde.
Joost van Colster.

o. Nicolaes Puyck.
o. Cornelis Jongeneel.

SCHEEPENEN.

Dirck vander Wolf.
Cornelis vander Aa *sterft*.
Leonart Busch.
Andries Soury.
Jan van Berckel *den Oude*.
Adriaen vander Dussen.
Willem Cryger.

o. Hoyer Hoyerse.
o. Adriaen Vethuysen.
o. Poulus Timmers.
o. Leendert Cruyt.
o. Heyndrick van Teylinge.
o. Cornelis Coninck.
o. Jan de Reus.

TRESAURIERS.

Sarach J. Haerwyck *ordinary*.
Cristoffel van Schie *extraordinary*.

FABRYCKEN.

Joan van Hoogendorp.
Hugo du Bois.

WEES MEESTEREN,

Claes Puyck.
Hugo du Bois.
Michiel de Lint.
Daniel van Hoogendorp.

VREDE-MAECKERS.

Cornelis Hartigvelt.
Hoyer Hoyerse.
Claes Antonisz. vander Block.

PENSIONARIS.

Symon van Beaumont.

SECRETARISSEN.

Andries Berlecom.
Pieter vander Horst *sterft*.
Mathys Besemer.

SUBSTITUIT SECRETARIS.

Wessel vander Heul.

In

In 't Jaer van 1636. was alles als vooren, als dat in de plaets van Pieter Uythoeck *gekomen is*, Jan van Berckel *de Jonge.*

B A L L I U.

Abraham Dullaert.

D Y C K G R A E F.

Harman van Wielick.

BOON HEEREN.

Cornelis Hartigvelt.
Cornelis van Driel *sterft.*
Nicolaes Puyck.
Pieter vander Meyde.
Leonart Busch.

BORGEMEESTEREN.

Joost Colster.
Pieter Sonnemans.
Joan van Hoogendorp *sterft.*

o. Hugo du Bois.
o. Jan van Berckel.

S C H E E P E N E N.

Dirck vander Wolf.
Andries Soury.
Hugo Visch.
Adriaen vander Dussen.
Willem Cryger.
Cornelis Arckenbout.
Cornelis Koninck.
o. Jacob van Goch.
o. Daniel van Hoogendorp.
De rest syn niet geplaest.

TRESAURIERS.

Sarach J. Haerwyck.
Jacob van Goch.

F A B R Y C K E N.

Cornelis Hartigvelt.
Hugo du Bois.

WEES MEESTEREN.

Leonart Busch.
Daniel van Hoogendorp.
Cornelis Jongeneel.
Jan van Berckel.

VREDE-MAECKERS.

Pieter vander Meyde.
Hoyer Hoyerse.
Eckbert Janse vander Heul.

COMMISSARIS LEENBANCK.

Pieter Uythoeck.
Cristoffel van Schie.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Adriaen Besemer.
Willem van Kouwenhoven.

SECRETARISSEN.

Andries van Berlecum.
Mathys Besemer.
Heyndrick Bisschop.

SUBSTITUIT.

Wessel vander Heul.

In

In 't Jaer van 1637. *was alles als vooren, als dat in de plaets van* Cornelis van Driel *en* Johan Hoogendorp *gekomen is*, H. vanden Heuvel *en* Willem Kryger.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Harman van Wielick.

BOON HEEREN.

Cornelis Hartigvelt.
Harman van Wielick.
Jan van Berckel *den Oude.*
Jan van Berckel *de Jonge.*
N. vanden Heuvel.

BORGEMEESTEREN.

Pieter Sonnemans.
Abraham de Reus *sterft.*
Willem van Couwenhoven.

o. Nicolaes Puyck *vertrock.*
o. Leonart Busch.

SCHEEPENEN.

Hugo Visch.
Mr. Daniel Hoogendorp.
Cornelis Arckenbout.
Cornelis Koninck.
Echbert vander Heul.
Pieter Prins.
Dirck Schiltvinck.

o. Hugo du Bois.
o. Michiel Esias de Lint.
o. Adriaen van Berckel.
o. Jan Dirckse Versyden.
o. Francois Verboom.
o. Jan de Reus.
o. Heyndrick van Goch.

TRESAURIERS.

Hugo de Bois *ordinary.*
Jacob van Goch *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Cornelis Hartigvelt.
H. vanden Heuvel.

WEES MEESTEREN.

Leonart Busch.
Cornelis Jongeneel.
Sarach J. Haerwyck.
Jan van Berckel *de Jonge.*

VREDE-MAECKERS.

Pieter vander Meyde.
Andries Soury.
Pieter Verbiest.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Nicolaes Puyck.
Jan van Berckel.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Cristoffel van Schie.
Michiel de Lint.

PENSIONARIS.

Simon Beaumont.

SECRETARISSEN,
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1638. *was 't alles als vooren, als dat in de plaets van* Abraham de Reus *en* Nicolaes Puyck *ſyn gekomen*, Jan de Reus *en* Jan Dirckſe Verſyde.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Harman van Wielick.

BOON HEEREN.

Hugo du Bois.
Daniel Hoogendorp.
Jan van Berckel *den Oude.*
Jan van Berckel *de Jonge.*
Hendrick vanden Heuvel.

NU 4. BORGEMEESTEREN.

Willem Couwenhove.
Pieter vander Meyde.
Cornelis Jongeneel.
Saraeh Janſe Haerwyck.

o. Cornelis Hartigvelt.
o. Criſtoffel van Schie.
o. Jooſt Colſter.

SCHEEPENEN.

Eckbert vander Heul.
Pieter Prins.
Dirck Schiltvinck.
Heyndrick de Ruyter.
Jan de Reus.
Francois Verboom.
Martin de Reus.

o. Hoyer Hoyerſe.
o. Willem Cryger.
o. Pieter van Valckenburg.
o. Jan Dirckſe Verſyde.
o. Adriaen van Berckel.
o. Francois van Broeckhuyſe.
o. Paulus Verſchuur.

TRESAURIERS.

Hugo du Bois *ordinary.*
Criſtoffel van Schie *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Heyndrick vanden Heuvel.
Willem Cryger.

WEES MEESTEREN.

Daniel Hoogendorp.
Jan van Berckel *de Jonge.*
Cornelis Hartigvelt.
Joan van Yck.

VREDE-MAECKERS.

Jooſt Colſter.
Andries Soury.
Heyndrick van Goch.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Pieter Sonnemans.
Jan van Berckel *den Oude.*

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Jan van Goch.
Michiel de Lint.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN.

Als voorgaende Jaer.

In

In 't Jaer van 1639. waren alle in 't leven van 't voorlede. Jaer, Vroetschap, Balliu, Dyckgraef &c.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Harman van Wielick.

BOON HEEREN.

1. Heyndrick Nobel.
2. Cornelis Hartigvelt.
3. Harman van Wielick.
4. Criſtoffel van Schie.
5. Pieter Goutswaert.
6. Adriaen Beſemer.
7. Pieter Sonnemans.
8. Jooſt Colſter.
9. Leonart Buſch.
10. Hugo du Bois.
11. Willem van Couwenhove.
12. Cornelis Jongeneel *ſterft* 1640.
13. Sarach J. Haerwyck.
14. Jan van Yck.
15. Michiel de Lint.
16. Daniel Hoogendorp.
17. Jan van Berckel *den Oude.*
18. Jan van Berckel *de Jonge.*
19. Willem Cryger.
20. Jan de Reus.
21. Jan Verſyde.
22. Jan vander Meyde.
23. Cornelis Arckenbout.
24. Echbert vander Heul.

PENSIONARIS.

Symon van Beaumont.

SECRETARISSEN.

Andries van Barlecum.
Heyndrick Bisſchop.
Aldert van Couwenhove.

SUBSTITUIT SECRETARIS.

Weſſel vander Heul.

In 't Jaer van 1639. waren alle de Vroetſchappen, Balliu en Dyckgraef &c. als 't voorgaende Jaer.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Harman van Wielick.

BOON HEEREN.

Cornelis Hartigvelt.
Jooſt Colſter.
Hugo du Bois.
Johan van Yck.
Michiel de Lint.

BORGEMEESTEREN.

Pieter Sonnemans.
Cornelis Jongeneel.
Sarach Janſe Haerwyck.
Mr. Daniel Hoogendorp.

o.
o.
o.

SCHEEPENEN.

Andries Soury.
Jan van Berckel *den Oude.*

Heyndriek de Ruyter.
Jan de Reus.
Mr. Franeois Verboom.
Martin de Reus.
Mr. Joan vander Meyde.

o.
o.
o.
o.
o.
o.
o.

TRESAURIERS.

Willem Cryger *ordinary.*
Criftoffel van Schie *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Cornelis Hartigvelt.
Jan Direkfe Verfyde.

WEES MEESTEREN.

Leonart Bufeh.
Miehiel de Lint.
Jan Janfe van Yck.
Willem van Couwenhove.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Jan van Berekel *de Jonge.*
Cornelis Arckenbout.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Hugo du Bois.
Echbert vander Heul.

VREDE-MAECKERS.

Jooft van Colfter.

Pieter Prins.
Pieter Verbieft.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1640. *was alles als vooren, als dat in plaets van* Cornelis Jongeneel *is gekomen,* Adriaen Hartman.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Harman van Wielick.

BOON HEEREN.

Hugo du Bois.
Sarach Janfe Haerwyck.
Michiel de Lint.
Jan van Berekel *de Jonge.*
Willem Cryger.

BORGEMEESTEREN.

Heyndriek Nobel.
Adriaen Befemer.
Willem Couwenhove.
Pieter Sonnemans.

o. Cornelis Hartigvelt.
o. Johan van Yck.
o. Jan Verfyde.

SCHEEPENEN.

Andries Soury.
Jan van Berckel *den Oude.*
Cornelis Coninck.

Mr.

Mr. Johan vander Meyde.
Mr. Willem vander Graef.
Mr. Jacob Navander.
Mr. Heyndrick van Goch.

o. Pieter Prins.
o. Jasper Liefhebber.
o. Cornelis van Have.
o. Jan van Loo *de Jonge.*
o. Eduwaert van Wielick.
o. Jan Heynd. Rotshoeck.
o. Reynier van Driel.

TRESAURIERS.

Willem Cryger *ordinary.*
Hugo du Bois *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Cornelis Hartigvelt.
Jan Verſyde.

WEES MEESTEREN.

Leonart Buſch.
Jan van Berckel *de Jonge.*
Cornelis Arckenbout.
Echbert vander Heul.

VREDE-MAECKERS.

Sarach J. Haerwyck.
Pieter Prins.
Pieter Verbieſt.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Criſtoffel van Schie.
Jan van Yck.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Michiel de Lint.
Jan de Reus.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN. &c.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1641. *was alles als vooren, als dat in de plaets van* Cornelis Arckenbout *gekomen is*, Heyndrick Biſſchop.

BALLIU.

Abraham Dullaert.

DYCKGRAEF.

Harman van Wielick.

BOON HEEREN.

Harman van Wielick.
Jooſt Colſter.
Johan Verſyde.
Johan vander Meyde.
Adriaen Hartman.

BORGEMEESTEREN.

Heyndrick Nobel.
Adriaen Beſemer.
Cornelis Hartigvelt *ſterft.*
Jan van Yck.

o. Jan de Reus.
o. Jan van Berckel *de Jonge.*

SCHEEPENEN.

Cornelis Coninck.

Willem vander Graef *sterft.*
Jacob Navander.
Heyndrick van Goch.
Jasper Liefhebber *sterft.*
Heyndrick Bisschop.
Ewout van Wielick.

o. Pieter Walenburg.
o. Adriaen van Berckel.
o. Jacob Roos.
o. Jan Heyndrick Rotshoeck.
o. Jacob vander Veen.
o. Gerrit van Bergen.
o. Cornelis Verhaven.

TRESAURIERS.

Jan de Reus *ordinary.*
Hugo du Bois *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Pieter Goutswaert.
Johan Versyde.

WEES MEESTEREN.

Jan van Berckel *den Oude.*
Jan van Berckel *de Jonge.*
Willem Cryger.
Adriaen Hartman.

VREDE-MAECKERS.

Sarach J. Haerwyck.
Adriaen van Berckel.
Mr. Pieter Walenburgh.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Cristoffel van Schie.
Pieter Sonnemans.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Michiel de Lint.
Echbert vander Heul.

PENSIONARIS.

Symon van Beaumont.

SECRETARISSEN.

Andries Berlecum.
Aldert Couwenhove.
Willem vander Aa.

SUBSTITUIT.

Wessel vander Heul.

In 't Jaer van 1642. *was alles als vooren, als dat in de plaets van* Cornelis Hartigvelt *en van* Sarach J. Haerwyck *syn gekomen*, Cornelis Coninck *en* Mr. Heyndrick van Goch.

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als vooren.

BOON HEEREN.

Cristoffel van Schie.
Pieter Goutswaert.
Leonart Busch.
Jan van Berckel *den Oude.*
Willem Cryger.

BORGEMEESTEREN.

Johan van Yck *sterft.*
Willem van Couwenhove.
Pieter Sonnemans.
Jan van Berckel *de Jonge.*

o. Mi-

o. Michiel de Lint.
o. Johan Verſyde.
o. Echbert vander Heul.

SCHEEPENEN.

Poulus Timmers.
Adriaen van Berckel.
Ewout van Wielick.
Mr. Pieter Walenburgh.
Adriaen Hartman.
Mr. Johan van Driel.
Gerrit van Bergen.

o. Jan Janſen de Jong.
o. Mr. Francois Verboom.
o. Isbrant Verhaven.
o. Poulus Verſchuur.
o. Heyndrick Rammelman.
o. Willem Viſch.

TRESAURIERS.

Johan de Reus *ordinary.*
Criſtoffel van Schie *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Gerrit Goutswaert.
Adriaen Beſemer.

WEES MEESTEREN.

Jan van Berckel *den Oude.*
Willem Cryger.
Johan Verſyde.
Heyndrick van Goch.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Heyndrick Nobel.
Cornelis Coninck.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Hugo du Bois.
Echbert vander Heul.

VREDE-MAECKERS.

Pieter Goutswaert.
Pieter Prins *out Schepen.*
Willem Viſch.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1643. *was alles als vooren, als dat in plaets van* Joan van Yck *gekomen is*, Poulus Verſchuur *en* Willem Biſſchop *Secretaris in de Weeskamer.*

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als vooren.

BOON HEEREN.

Heyndrick Nobel.
Hugo du Bois.
Willem Cryger.
Echbert vander Heul.
Adriaen Hartman.

BORGEMEESTEREN.

Pieter Goutswaert.
Willem van Kouwenhove.
Pieter Sonnemans.
Adriaen Beſemer.

o. Jooſt Colſter.
o. Jan van Berckel *den Oude.*

SCHEE-

SCHEEPENEN.

Poulus Timmers.
Mr. Francois Verboom.
Mr. Johan van Driel.
Gerrit van Bergen.
Cornelis Verhaven.
Jan van Loon *de Jonge.*
Heyndrick Rammelman.

o. Jan Janſe de Jong.
o. Cornelis Coninck.
o. Heyndrick de Ruyter.
o. Adriaen Kivid.
o. Poulus Verſchuur.
o. Pieter Punt.
o. Iſebrant van Houten.

TRESAURIERS.

Willem Cryger *ordinary.*
Criſtoffel van Schie.

FABRYCKEN.

Jan van Berekel *den Oude.*
Jan van Berekel *de Jonge.*

WEES MEESTEREN.

Heyndrick Nobel.
Michiel de Lint.
Eehbert vander Heul.
Heyndrick Biſſchop.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Adriaen Hartman.
Cornelis Coninck.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Hugo du Bois.
Poulus Verſchuur.

VREDE-MAECKERS.

Jooſt Colſter.
Pieter Prins *out Scheepen.*
Willem Viſch.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1644. *was alles als vooren, als dat in de plaets van* Jan van Berekel de Jonge, *die Ontfanger Generael wert, is gekomen* Mr. Cornelis Hartigvelt.

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als voren.

BOON HEEREN.

Michiel de Lint.
Johan Verſyde.
Eehbert vander Heul.
Heyndrick Biſſchop.
Heyndrick van Goch.

BORGEMEESTEREN.

Pieter Goutswaert.
Adriaen Beſemer.
Heyndrick Nobel.
Jan vander Meyde.

o. Jan van Berekel *den Oude.*
o. Jooſt Colſter.

SCHEE-

SCHEEPENEN.

Francois Verboom.
Martin de Reus.
Jacob Navander.
Cornelis Verhaven.
Johan van Loon.
Heyndrick Rommelman.
Criſtiaen Prins.

o. Willem Viſch.
o. Aelbert de Ruyter.
o. Adriaen Hartman.
o. Arent vander Wolf.
o. Andries Soury.
o. Pieter Punt.
o.

TRESAURIERS.

Willem Cryger *ordinary*.
Adriaen Hartman *extraordinary*.

FABRYCKEN.

Jan van Berckel.
Willem Couwenhove.

WEES MEESTEREN.

Hugo du Bois.
Echbert vander Heul.
Heyndrick Biſſchop.
Cornelis Coninck.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Pieter Sonnemans.
Cornelis Hartigvelt.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Criſtoffel van Schie.
Michiel de Lint.

VREDE-MAECKERS.

Jooſt Colſter.
Eduwaert van Wielick.
Pieter Verbieſt.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN.

Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1645. *was alles als vooren, als dat in de plaets van* Pieter Goutswaert *en* Michiel de Lint *gekomen is*, Heyndrick Rammelman, Willem vander Aa *en* Frans Verboom.

BALLIU EN DYCKGRAEF,

Als voren.

BOON HEEREN.

Leendert Buſch.
Daniel Hoogendorp.
Willem Cryger.
Heyndrick Biſſchop.
Cornelis Hartigvelt.

BORGEMEESTEREN.

Heyndrick Nobel.
Johan vander Meyde.
Jooſt Colſter.
Johan van Berckel.

o. Hugo du Bois.
o. Adriaen Hartman.

SCHEEPENEN.

A. vander Wolf.
Andries Soury.
Cornelis Coninck.
Heyndrick de Ruyter.
Martin de Reus.
Jacob Navander.
Criſtiaen Prins.

o. Jan Janſe de Jong.
o. Echbert vander Heul.
o. Francois Broeckhuyſen.
o. Jan van Loon *de Jonge.*
o. Willem Viſch.
o.

TRESAURIERS.

Echbert vander Heul *ordinary.*
Adriaen Hartman *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Willem Couwenhove.
Pieter Sonnemans.

WEES MEESTEREN.

Hugo du Bois.
Willem Cryger.
Heyndrick Rammelman.
Willem vander Aa.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Adriaen Beſemer.
Cornelis Hartigvelt.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Criſtoffel van Schie.
Poulus Verſchuur.

VREDE-MAECKERS.

Willem Couwenhove.
Eduwaert van Wielick.
Willem Viſch.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1646. *waren der maer* 23. *Vroetſchappen, en daer is by gekomen* Jacob Navander.

BALLIU.

Francois Verboom.

DYCKGRAEF.

Den Oude.

BOON HEEREN.

Criſtoffel van Schie.
Hugo du Bois.
Daniel Hoogendorp.
Jan vander Meyde.
Willem vander Aa.

BORGEMEESTEREN.

Jooſt Colſter.
Jan van Berckel.
Pieter Sonnemans.
Willem Cryger.

o. Adriaen Hartman.
o. Heyndrick Rammelman.

SCHEEPENEN.

A. vander Wolf.
Andries Soury.

Heyn-

Heyndrick de Ruyter.
Gerrit van Bergen.
Francois van Broeckhuysen.
Mr. Jan de Vries.
Willem van Goeree.

o. Cornelis Coninck.
o. Heyndrick Bisschop.
o. N. Boogaert.
o. Isbrant van Houten.
o. Pieter Punt.
o. Poulus Timmers.
o.

TRESAURIERS.

Echbert vander Heul *ordinary.*
Cristoffel van Schie *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Adriaen Besemer.
Jan Versyden.

WEES MEESTEREN.

Daniel Hoogendorp.
Heyndrick Bisschop.
Heyndrick Rammelman.
Willem vander Aa.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Heyndrick Nobel.
Adriaen Hartman.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Hugo du Bois.
Cornelis Coninck.

VREDE-MAECKERS.

Adriaen Besemer.
Poulus Timmers.
Willem Visch.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1647. *was alles als vooren, als dat in de plaets van* Harman van Wielick *en* Echbert vander Heul *gekomen syn*, Gerart van Bergen *en* Andries Soury.

BALLIU.

Francois Verboom.

DYCKGRAEF.

Daniel Hoogendorp.

BOON HEEREN.

Willem van Couwenhove.
Daniel Hoogendorp.
Johan de Reus.
Heyndrick Rammelman.
Geraert van Bergen.

BORGEMEESTEREN.

Pieter Sonnemans.
Willem Cryger.
Johan Versyden.
Jacob Navander.

o. Cristoffel van Schie.
o. Cornelis Hartigvelt.

SCHEEPENEN.

Poulus Timmers.

Mr. Johan van Driel.
Jan van Loon.
Francois van Broeckhuyſe.
Mr. Johan de Vries.
Willem van Goeree.
Pieter Janſe Blankaert.

o. Hugo du Bois.
o. Cornelis Coninck.
o. Willem Viſch.
o. Pieter Punt.
o. Nicolaes Pupus.

TRESAURIERS.

Jan van Berckel *ordinary.*
Criſtoffel van Schie *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Adriaen Beſemer.
Adriaen Hartman.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Jooſt Colſter.
Heyndrick Rammelman.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Hugo du Bois.
Cornenis Coninck.

WEES MEESTEREN.

Heyndrick Biſſchop.
Cornelis Hartigvelt.
Poulus Verſchuur.
Gerart van Berge.

VREDE-MAECKERS.

Adriaen Beſemer.
Andries Soury.
Cornelis van Dam.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1648. *was alles als vooren, als dat* Heyndrick Nobel *is geſtorven in Juny.*

BALLIU.

Francois Verboom.

DYCKGRAEF.

Daniel van Hoogendorp.

BOON HEEREN.

Adriaen Beſemer.
Heyndrick Biſſchop.
Cornelis Hartigvelt.
Heyndrick Rammelman.
Andries Soury.

BORGEMEESTEREN.

Jan Verſyde.
Jacob Navander.
Hugo du Bois.
Adriaen Hartman.

o. Criſtoffel van Schie.
o. Poulus Verſchuur.

SCHEEPENEN.

Poulus Timmers.

Joan

Joan van Driel.
Joan van Loon.
Pieter J. Blanckert.
Willem Vifch.
Jacob de Brau.
Daniel Jong Tys.

o. Pieter Punt.
o. Reynier vander Wolf.
o. Nicolaes Kupius.
o. Nicolaes Arkenbout.
o. Jacob van Harfele.
o. Lieven van Colfter.
o. Criftiaen Prins.

TRESAURIERS.

Jan van Berckel *ordinary*.
Pieter Sonnemans.

FABRYCKEN.

Willem Cryger.
Heyndrick Biffchop.

WEES MEESTEREN.

Adriaen Befemer.
Poulus Verfchuur.
Cornelis Hartigvelt.
Geraert van Berge.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Jooft Colfter.
Heyndrick Rammelman.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Criftoffel van Schie.
Andries Soury.

VREDE-MAECKERS.

Willem Couwenhove.
Cornelis Coninck.
Cornelis van Dam.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1649. *waren* 22. *Vroetschappen*, *alsoo* Heyndrick Nobel *en* Colfter *gestorven waren.*

BALLIU.

Francois Verboom.

DYCKGRAEF.

Daniel van Hoogendorp.

BOON HEEREN.

Jan Verfyde.
Jacob Navander.
Jan van Berckel.
Cornelis Coninck.
Gerrit van Bergen.

BORGEMEESTEREN.

Hugo du Bois.
Adriaen Hartman.
Adriaen Befemer.
Poulus Verfchuur.

o. Criftoffel van Schie.
o. Heyndrick Rammelman.

SCHEEPENEN.

Willem Vifch.

Jacob de Brau.
Daniel Jongtys.
Jan Oosterwyck.
Reynier vander Wolf.
Lieve Colster.
Ewout Ewouts Prins.

o. Andries Soury.
o. Jan de Reus.
o. Heyndrick de Ruyter.
o. Jan Couwenhove.
o. Johan Timmers.
o. Pieter Punt.
o. Jan Weymans.

TRESAURIERS.

Gerrit van Berge *ordinary*.
Pieter Sonnemans *extraordinary*.

FABRYCKEN.

Willem Cryger.
Heyndrick Bisschop.

WEES MEESTEREN.

Jan de Reus.
Jan Versyde.
Jan vander Meyde.
Heyndrick Rammelman.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Cornelis Coninck.
Cornelis Hartigvelt.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Cristoffel van Schie.
Andries Soury.

VREDE-MAECKERS.

Willem van Kouwenhove.
Willem Goeree.
Jacob van Harsele.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1650. *was alles als vooren, als dat in de plaets van* Heyndrick Nobel *en* Joost Colster *gekomen is*, Cristiaen Prins *en* Willem Goeree.

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als vooren.

BOON HEEREN.

Willem Couwenhove.
Daniel van Hoogendorp.
Heyndrick Bisschop.
Cornelis Hartigvelt.
Willem vander Aa.

BORGEMEESTEREN.

Adriaen Besemer.
Poulus Verschuur.
Cristoffel van Schie.
Johan vander Meyde.

o. Pieter Sonnemans.
o. Willem Cryger.

SCHEEPENEN.

Johan Oosterwyck.
Reynier vander Wolf.
Lieve Colster.
Ewout Prins.

Jo-

Johan Timmers.
Willem Vredenburg.
Heyndrick van Hoogendorp.

o. Cornelis Verhaven.
o. Johan de Vries.
o. Adriaen Vroese.
o. Nicolaes Arckenbout.
o. Dirck Blanckert.
o. Francois Poppe.
o. Cornelis van Berg.

TRESAURIERS.

Willem Couwenhove *ordinary.*
Jan de Reus *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Willem Couwenhove.
Pieter Sonnemans.

WEES MEESTEREN.

Jan Versyden.
Adriaen Hartman.
Heyndrick Bisschop.
Heyndrick Rammelman.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Cornelis Coninck.
Cornelis Hartigvelt.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Hugo du Bois.
Andries Soury.

VREDE-MAECKERS.

Willem Cryger *out Borgemeester.*
Willem Goeree.
Jacob van Harsele.

PENSIONARIS.

Mr. Johan Moens.

SECRETARISSEN.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1651. *was alles als vooren, en met de doot van syn Hoogheyt den Prins van* Orangie, *soo hebben de* 5. *Boon Heeren uitte Vroetschap een dubbelt getal van Borgemeesters en Scheepenen gestelt, en by Octroy van 't trecken van* Witte *en* Swarte Boonen *Borgemeesters en Scheepenen gemaeckt, en in de plaets van* Leonart Busch, *is gekoren* Joan Timmers, *die de eerste Vroetschap is geworde door het trecken van de* Witte *en* Swarte Boonen. *Den Balliu, Dyckgraef en Vroetschap waren dit Jaer de volgende.*

BALLIU.

Francois Verboom.

DYCKGRAEF.

Daniel Hoogendorp.

VROETSCHAPPEN.

1. Cristoffel van Schie.
2. Adriaen Besemer.
3. Pieter Sonnemans.
4. Hugo du Bois.
5. Willem Couwenhove.
6. Daniel Hoogendorp.
7. Jan van Berckel.

8. Willem Cryger.
9. Jan de Reus.
10. Johan Verſyde.
11. Johan vander Meyde.
12. Adriaen Hartman.
13. Heyndrick Biſſchop.
14. Cornelis Coninck.
15. Poulus Verſchuur.
16. Cornelis Hartigvelt.
17. Heyndrick Rammelman.
18. Willem vander Aa.
19. Jacob Navander.
20. Gerrit van Bergen.
21. Andries Soury
22. Criſtiaen Prins.
23. Willem van Goeree.
24. Johan Timmers.

PENSIONARIS.

Johan Moens.

SECRETARISSEN.

Andries Berlecum.
Aldert Couwenhove.
Willem vander Aa.

SUBSTITUIT.

Weſſel vander Heul.

SECRETARIS VAN DE WEES-KAMER.

Willem Biſſchop.

In 't Jaer van 1651. was alles als vooren, het getal van Vroetſchappen geſtelt is

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als vooren.

BOON HEEREN.

Adriaen Beſemer.
Daniel Hoogendorp.
Jan van Berckel.
Jan Verſyde.
Heyndrick Rammelman.

BORGEMEESTEREN.

Jan vander Meyde *bleef.*
Criſtoffel van Schie *bleef.*

Deſe volgende hebben mette Witte *en* Swarte Boon *geloot.*

Pieter Sonnemans *Swarte Boon.*
Andries Soury *Swarte Boon.*

o. Willem Couwenhove *Witte Boon.*
o. Willem Cryger *Witte Boon.*

SCHEEPENEN.

Jan Timmers.
Willem van Vredenburg.
Heyndrick Hoogendorp.

Deſe volgende hebben mette Witte *en* Swarte Boon *geloot.*

Cornelis Coninck *Swarte Boon.*
Willem Goeree *Swarte Boon.*
Joan Caſenbroot *Swarte Boon.*
Johannis Verſchuur *Swarte Boon.*

o. Jacob van Harſele *Witte Boon.*

o. Fran-

o. Francois Versens *Witte Boon.*
o. Dirck Blanckert *Witte Boon.*
o. Mathys vander Graef *Witte Boon.*

Tresauriers.

Heyndrick Rammelman *ordinary.*
Jan de Reus *extraordinary.*

Fabrycken.

Willem Couwenhove.
Johan Versyde.

Wees Meesteren.

Adriaen Hartman.
Willem vander Aa.
Heyndrick Bisschop.
Geraert van Bergen.

Commissarissen van de Wisselbanck.

Poulus Verschuur.
Cristiaen Prins.

Commissarissen van de Leenbanck.

Hugo du Bois.
Adriaen Besemer.

Vrede-Maeckers.

Willem Cryger.
Heyndrick de Ruyter.
Dirck Blanckert.

Pensionaris.

Joan Moens.

Secretarissen en Wees-Kamer.

Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1652. *was alles als vooren, als dat in de plaets van* Jan Versyde *en* Heyndrick Bisschop *gekomen syn*, Willem Visch *en* Dirck Blanckert.

Balliu en Dyckgraef,

Als voren.

Boon Heeren.

Joan vander Meyde.
Adriaen Hartman.
Poulus Verschuur.
Cornelis Hartigvelt.
Cristiaen Prins.

Borgemeesteren.

Pieter Sonnemans.
Andries Soury.
Willem Cryger *Swarte Boon.*
Jan de Reus *Swarte Boon.*

o. Cornelis Coninck *Witte Boon.*
o. Heyndrick Rammelman *Witte Boon.*

Scheepenen.

Willem Goeree.
Johan Casenbroot.
Johan Verschuur.
Francois Versens *Swarte Boon.*
Mathys vander Graef.

Dirck Blanckert.
Echbert van Berckel.

o. Gerrit van Berge *Witte Boon.*
o. Willem Visch.
o. Joan van Yck.
o. Joan Weymans.

TRESAURIERS.

Heyndrick Rammelman.
Hugo du Bois.

FABRYCKEN.

Adriaen Hartman.
Gerrit van Berge.

WEES MEESTEREN.

Cornelis Coninck.
Willem vander Aa.
Joan Timmers.
Willem Visch.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Poulus Verschuur.
Cristiaen Prins.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Cristoffel van Schie.
Adriaen Besemer.

VREDE-MAECKERS.

Jacob Navander.
Heyndrick de Ruyter.
Ewout van Couwenhove.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN &c.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1653. *was alles als vooren, als dat in plaets van* Cristoffel van Schie *gekomen is*, Willem Vredenburg *die kort stierf, en in syn plaets* Ewout vander Horst.

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als voren.

BOON HEEREN.

Hugo du Bois.
Willem vander Aa.
Gerrit van Bergen.
Willem Goeree.
Johan Timmers.

BORGEMEESTEREN.

Willem Cryger.
Jan de Reus.
Poulus Verschuur *Swarte Boon.*
Willem Visch *Swarte Boon.*

o. Adriaen Hartman *Witte Boon.*
o. Cristiaen Prins *Witte Boon.*

SCHEEPENEN.

Francois Versens.
Mathys vander Graef.
Dirck Blanckert.
Echbert van Berckel.
Cornelis vanden Berg *Swarte Boon.*
Willem Hartigvelt.
Heyndrick Minnebeeck.

o. Heyn-

o. Heyndrick Rammelman *Witte Boon.*
o. Jacob Navander.
o. Joan Weymans.

TRESAURIERS.

Andries Soury *ordinary.*
Hugo du Bois *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Adriaen Hartman.
Gerrit van Bergen.

WEES MEESTEREN.

Cornelis Coninck.
Joan Timmers.
Criſtiaen Prins.
Willem Goeree.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Pieter Sonnemans.
Heyndrick Rammelman.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Adriaen Beſemer.
Willem vander Aa.

VREDE-MAECKERS.

Jacob Navander.
Pieter J. Blanckert.
Ewout van Couwenhove.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN &c.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1654. *was alles als vooren, als dat in de plaets van* Willem Cryger *en* Cornelis Hartigvelt *gekomen ſyn,* Willem Hartigvelt *en* Adriaen Boon.

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als vooren.

BOON HEEREN.

Pieter Sonnemans.
Johan vander Meyde.
Willem vander Aa.
Jacob Navander.
Ewout vander Horſt.

BORGEMEESTEREN.

Poulus Verſchuur.
Willem Viſch.
Adriaen Hartman *Swarte Boon.*
Heyndrick Rammelman.

o. Adriaen Beſemer *Witte Boon.*
o. Criſtiaen Prins.

SCHEEPENEN.

Cornelis vanden Berg.
Willem Hartigvelt.
Heyndrick Minnebeeck.
Johan de Vries *Swarte Boon.*
Adriaen Vroeſe *Swarte Boon.*
Jacob Quack *Swarte Boon.*

o. Johan van Yck *Witte Boon.*
o. Adriaen Boon.
o. Heyndrick Hoogendorp.
o. Jacob de Brau.

Tresauriers.

Andries Soury.
Cornelis Coninck.

Fabrycken.

Gerrit van Bergen.
Jan de Reus.

Wees Meesteren.

Corſtiaen Prins.
Willem Goeree.
Ewout vander Horſt.
Adriaen Boon.

Commissarissen van de Wisselbanck.

Pieter Sonnemans.
Jacob Navander.

Commissarissen van de Leenbanck.

Hugo du Bois.
Dirck Blanckert.

Vrede-Maeckers.

Adriaen Beſemer.
Pieter J. Blanckert.
Jacob Sonnemans.

Pensionaris en Secretarissen &c.

Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1655. was alles als vooren, als dat de Penſionaris J. Moens *Raetsheer geworden is, en in ſyn plaets* Gysbert van Niedeck.

Balliu en Dyckgraef,

Als vooren.

Boon Heeren.

Pieter Sonnemans.
Daniel Hoogendorp.
Willem vander Aa.
Gerrit van Bergen.
Criſtiaen Prins.

Borgemeesteren.

Adriaen Hartman.
Heyndrick Rammelman.
Jacob Navander *Swarte Boon.*
Joan Timmers *Swarte Boon.*

o. Joan van Berckel *Witte Boon.*
o. Andries Soury *Witte Boon.*

Scheepenen.

Johan de Vries.
Adriaen Vroeſe.
Jan Quack.
Adriaen Prins.
Pieter Blanckert *Swarte Boon,*
Ewout vander Horſt.
Adriaen Boon.

o. Lieve Colſter.
o. Johan Soury.
o. Ewout van Couwenhove.

Tresauriers.

Hugo du Bois *ordinary*.
Cornelis Coninck *extraordinary*.

Fabrycken.

Picter Sonnemans.
Joan de Reus.

Wees Meesteren.

Gerrit van Bergen.
Willem Viſch.
Andries Soury.
Willem Hartigvelt.

Commissarissen van de Wisselbanck.

Jan van Berckel.
Poulus Verſchuur.

Commissarissen van de Leenbanck.

Dirck Blanckert.
Criſtiaen Prins.

Vrede-Maeckers.

Adriaen Beſemer.
Heyndrick van Minnebeeck.
Jacobus Sonnemans.

Pensionaris en Secretarissen &c.

Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1656. was alles als vooren, als dat in plaets van Heyndrick Rammelman *is gekomen*, Dirck vander Veen.

Balliu en Dyckgraef,

Als vooren.

Boon Heeren.

Adriaen Beſemer.
Hugo du Bois.
Adriaen Hartman.
Gerrit van Bergen.
Ewout vander Horſt.

Borgemeesteren.

Jacob Navander.
Joan Timmers.
Joan vander Meyde.
Andries Soury.

o. Johan de Reus.
o. Adriaen Boon.

Scheepenen.

Pieter J. Blanckert.
Adriaen Boon.
Francois Verſens.
Jacob van Harſele.
Jacob Verhaven.
Samuel Beyer *de Jonge*.
Ewout Couwenhove.

o. Daen Dirckſe Danen.
o. Cornelis van Dam.
o. Nicolaes van Teylinge.
o. Johan Weymans.
o. Pieter Boſch.

TRESAURIERS.

Hugo du Bois *ordinary.*
Jan de Reus *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Pieter Sonnemans.
Adriaen Hartman.

WEES MEESTEREN.

Gerrit van Berge.
Willem Visch.
Willem Hartigvelt.
Dirck Blanckert.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Adriaen Besemer.
Jan van Berckel.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Cornelis Coninck.
Cristiaen Prins.

VREDE-MAECKERS.

Poulus Verschuur.
Heyndrick van Minnebeeck.
Cornelis Couwenhove.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN &c.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1657. waren alle de Heeren van 't voorlede Jaer noch in 't leven en waren als volgt.

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als vooren.

BOON HEEREN.

Willem Couwenhove.
Daniel Hoogendorp.
Jan de Reus.
Cristiaen Prins.
Ewout vander Horst.

BORGEMEESTEREN.

Jan vander Meyde.
Andries Soury.
Gerrit van Bergen.
Willem Hartigvelt.

o. Poulus Verschuur.
o. Dirck Blanckert.

SCHEEPENEN.

Francois Versens.
Jacob van Hassele.
Jacob Verhave.
Samuel Beyer *de Jonge.*
Ewout Couwenhove.
Cornelis van Dam.
Jacob Roch.

o. Jacob Sonnemans.
o. Ewout Blanckert.

TRESAURIERS.

Willem Visch.
Jan de Reus.

FA-

FABRYCKEN.

Adriaen Hartman.
Jacob Navander.

WEES MEESTEREN.

Hugo du Bois.
Jan van Berckel.
Criftiaen Prins.
Dirck Blanckert.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Adriaen Befemer.
Pieter Sonnemans.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Cornelis Coninck.
Adriaen Boon.

VREDE-MAECKERS.

Poulus Verfchuur.
Pieter Blanckert.
Cornelis Couwenhove.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1658. *was alles als vooren, als dat in de plaets van* Adriaen Befemer *gekomen is*, Adriaen Vroefe, *en van de Secretariffen* Barlecom, *en* Pieter Verfchuur.

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als vooren.

BOON HEEREN.

Jan vander Meyde.
Willem vander Aa.
Adriaen Boon.
Willem Goeree.
Dirck vander Veen.

BORGEMEESTEREN.

Gerrit van Berge.
Willem Hartigvelt.
Adriaen Hartman.
C. Coninck *doot.*
J. de Reus *in fyn plaets.*

o. Poulus Verfchuur.

SCHEEPENEN.

Cornelis van Dam.
Jacob Roch.
Jan de Vries.
Cornelis vanden Berg.
Heyndrick Minnebeeck.
Adriaen Vroefe.
Jacob Sonnemans.

o. Jacob Quack.
o. Johan van Yck.
o. Johan Soury.
o. Gerrit Vifch.
o. Ewout Blanckert.

TRESAURIERS.

Willem Vifch *ordinary.*
Adriaen Boon *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Jan de Reus.
Poulus Verfchuur.

WEES MEESTEREN.

Hugo du Bois.

Jan van Berckel.
Criſtiaen Prins.
Dirck vander Veen.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Pieter Sonnemans.
Johan vander Meyde.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Andries Soury.
Dirck Blanckert.

VREDE-MAECKERS.

Johan Timmers.
Dirck Blanckert.
Johan van Yck.

PENSIONARIS.

Redof Niedeck.

SECRETARISSEN.

Waren als vooren, in de plaets van Barlecom *is gekomen*, Pieter Verſchuur.

In 't Jaer van 1659. *was alles als vooren, als dat in de plaets van* C. Coninck *is gekomen*, Joan van Yck.

BALLIU EN DYCKGRAEF,

Als vooren.

BOON HEEREN.

Hugo du Bois.
Willem Couwenhove.
Jan Timmers.

Willem Hartigvelt.
Joan van Yck.

BORGEMEESTEREN.

Adriaen Hartman.
Jan de Reus.
Jan van Berckel.
Criſtiaen Prins.

o. Willem Viſch.
o. Adriaen Vroeſe.

SCHEEPENEN.

Johan de Vries.
Cornelis vanden Berg.
Heyndrick Minnebeeck.
Adriaen Vroeſe.
Jacob Sonnemans.
Dirck vander Veen.
Pieter Goeree.

o. Pieter J. Blanckert.
o. Cornelis Couwenhove.

TRESAURIERS.

Johan van Yck *ordinary.*
Dirck vander Veen.

FABRYCKEN.

Poulus Verſchuur.
Johan vander Meyde.

WEES MEESTEREN.

Andries Soury.
Gerrit van Bergen.
Willem Viſch.
Adriaen Boon.

Commissarissen van de Wisselbanck.

Pieter Sonnemans.
Willem Hartigvelt.

Commissarissen van de Leenbanck.

Hugo du Bois.
Dirck Blanckert.

Vrede-Maeckers.

Johan Timmers.
Ewout van Couwenhove.
Ewout Blanckert.

Pensionaris en Secretarissen.

Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1660. *was alles als vooren, als dat in plaets van* Willem Kouwenhove *is gekomen,* Jan Kivit.

Balliu en Dyckgraef,

Als vooren.

Boon Heeren.

Jan de Reus.
Dirck Blanckert.
Willem Hartigvelt.
Adriaen Vroese.
Johan Kivit.

Borgemeesteren.

Jan van Berckel.
Cristiaen Prins.
Jan vander Meyde.
Poulus Verschuur.
o. Hugo du Bois.
o. Dirck vander Veen.

Scheepenen.

Dirck vander Veen.
Picter Goeree.
Pieter J. Blanckert.
Jacob Quack.
Jan Soury.
Gerrit Willemse Visch.
Joan de Mey.

o. Francois Versens.
o. Matheus vander Velden.
o. Cornelis Couwenhove.
o. Adriaen vander Linde.
o. Willem Nobel.

Tresauriers.

Jan van Yck *ordinary.*
Joan Kivit *extraordinary.*

Fabrycken.

Hugo du Bois.
Jan de Reus.

Wees Meesteren.

Gerrit van Bergen.
Willem Visch.
Adriaen Boon.
Adriaen Vroese.

Commissarissen van de Wisselbanck.

Jan Timmers.
Willem Hartigvelt.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Pieter Sonnemans.
Dirck Blanckert.

VREDE-MAECKERS.

Andries Soury.
Ewout Couwenhove.
Ewout Blanckert.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1661. *ſyn alle de Vroetſchappen als voorlede Jaer, als dat in plaets van* Pieter Sonnemans *en* Jacob Navander *gekomen ſyn*, Jacobus Sonnemans *en* Mr. Adriaen Prins, *en ſyn nu als volgt.*

1. Hugo du Bois *Halsheer.*
2. Daniel van Hoogendorp.
3. Jan van Berckel.
4. Jan de Reus.
5. Jan vander Meyde.
6. Adriaen Hartman.
7. Poulus Verſchuur.
8. Willem vander Aa.
9. Gerrit van Bergen.
10. Andries Soury.
11. Criſtiaen Prins.
12. Willem Goeree.
13. Johan Timmers.
14. Willem Viſch.
15. Dirck Blanckert.
16. Ewout vander Horſt.
17. Willem Hartigvelt.
18. Adriaen Boon.
19. Dirck vander Veen.
20. Adriaen Vroeſe.
21. Joan van Yck.
22. Johan Kivit.
23. Jacob Sonnemans.
24. Adriaen Prins.

PENSIONARIS.

Gysberty Redolphus Niedeck.

SECRETARISSEN.

Willem vander Aa.
Aldert van Couwenhove.
Pieter Verſchuur.

SUBSTITUIT SECRETARIS.

Weſſel vander Heul.

In 't Jaer van 1661. *waren alle de Vroetſchappen als hier vooren met haer namen geſtelt.*

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als voren.

BOON HEEREN.

Johan de Reus.
Andries Soury.
Criſtiaen Prins.
Dirck Blanckert.
Adriaen Boon.

BORGEMEESTEREN.

Joan vander Meyde.
Poulus Verſchuur.
Willem Viſch *Swarte Boon.*
Adriaen Vroeſe *Swarte Boon.*

o. Jan Timmers *Witte Boon.*
o. Jan Kivit *Witte Boon.*

SCHEE-

SCHEEPENEN.

Pieter J. Blanckert.
Jacob Quack.
Jan Soury.
Gerrit Willemſe Viſch.
Jan de Mey.
Cornelis Couwenhove.
Johan van Waſſenhove.

o. Jacob Roch.
o. Matheus van Velde.

TRESAURIERS.

Gerrit van Berge *ordinary*.
Johan Kivit *extraordinary*.

FABRYCKEN.

Hugo du Bois.
Jan de Reus.

WEES MEESTEREN.

Criſtiaen Prins.
Dirck Blanckert.
Joan van Yck.
Adriaen Prins.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Jan van Berckel.
Jan Timmers.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Willem Hartigvelt.
Jacob Sonnemans.

VREDE-MAECKERS.

Andries Soury.
Pieter Goeree.
Gerrit Jacobſe Viſch.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN.
Als voorgaende Jaer.

SECRETARIS VAN DE WEES-KAMER.

Willem Biſſchop.

In 't Jaer van 1662. *was alles als vooren, als dat in plaets van* J. Sonnemans *is gekomen*, Willem Nobel.

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als voren.

BOON HEEREN.

Jan de Reus.
Willem Goeree.
Ewout vander Horſt.
Willem Hartigvelt.
Joan Kivit.

BORGEMEESTEREN.
Hier volgt voortaen maer een enkel getal.

Hugo du Bois.
Willem Viſch.
Gerrit van Berge.
Adriaen Vroeſen.

SCHEEPENEN.
Voortaen mede een enkelt getal.

Francois Verſens.

 Cor-

Cornelis vanden Berg.
Johan van Waſſenhove.
Cornelis van Couwenhove.
Matheus vander Velde.
Aldert van Driel.
Willem Nobel.

FABRYCKEN.

Jan van Berckel.
Poulus Verſchuur.

TRESAURIERS.

Dirck vander Veen.
Joan van Yck.

WEES MEESTEREN.

Criſtiaen Prins.
Dirck Blanckert.
Adriaen Prins.
Ewout vander Horſt.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Joan de Reus.
Joan vander Meyden.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Willem Hartigvelt.
Andries Soury.

VREDE-MAECKERS.

Johan Timmers.
Pieter Goeree.
Gerrit Jacobſe Viſch.

PENSIONARIS.

Gysbert Redolf Nideck.

SECRETARISSEN.

Aldert Couwenhove.
Willem vander Aa.
Pieter Verſchuur.

SUBSTITUIT SECRETARISSEN.

Weſſel vander Heul.
Arent Sonnemans.

In 't Jaer van 1663. *waren alle de Heeren Vroetſchappen alle als in 't voorgaende Jaer.*

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als vooren.

BOON HEEREN.

Adriaen Hartman.
Criſtiaen Prins.
Willem Hartigvelt.
Adriaen Boon.
Dirck vander Veen.

BORGEMEESTEREN.

Hugo du Bois.
Jan van Berckel.
Gerrit van Bergen.
Joan Timmers.

SCHEEPENEN.

Francois Verſens.
Cornelis vanden Berg.
Matheus van Velden.
Aldert van Driel.

Wil-

Willem Nobel.
Jacob Voorburg.
Pieter du Bois.

TRESAURIERS.

Dirck vander Veen.
Joan van Yck.

FABRYCKEN.

Poulus Verſchuur.
Criſtiaen Prins.

WEES MEESTEREN.

Willem Viſch.
Willem Hartigvelt.
Adriaen Prins.
Joan Kivit.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Joan de Reus.
Joan vander Meyde.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Adriaen Vroeſe.
Andries Soury.

VREDE-MAECKERS.

Adriaen Hartman.
Cornelis Couwenhove.
Gerrit van Berckel.

PENSIONARIS EN AL DE SECRETARISSEN &c.
Alles als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1664. *was alles als vooren, als dat in de plaets van* Gerrit C. van Bergen *en* Willem Hartigvelt *gekomen ſyn,* Jan de Vries *en* Mr. Adriaen Paets.

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als vooren.

BOON HEEREN.

Joan vander Meyde.
Willem vander Aa.
Andries Soury.
Mr. Joan de Vries.
Mr. Adriaen Paets.

BORGEMEESTEREN.

Joan van Berckel.
Adriaen Hartman.
Joan de Reus.
Joan Timmers.

SCHEEPENEN.

Jacob van Harſele.
Jacob Voorburg.
Pieter du Bois.
Jacob Lois.
Poulus Timmers *de Jonge.*
Mr. Ewout Blanckert.
Mr. Joan Kivit.

TRESAURIERS.

Willem Nobel.
Hugo du Bois.

FABRYCKEN.

Criſtiaen Prins.
Willem Goeree,

Wees Meesteren.

Willem Visch.
Dirck vander Veen.
Joan van Yck.
Joan de Vries.

Commissarissen van de Wisselbanck.

Jan vander Meyde.
Andries Soury.

Commissarissen van de Leenbanck.

Adriaen Vroese.
Adriaen Prins.

Vrede-Maeckers.

Poulus Verschuur.
Cornelis Couwenhove.
Mr. Gerrit van Berckel.

Pensionaris en Secretarissen &c.

Als voorgaende Jaer.

De Secretaris Pieter Verschuur *is gestorven, en in syn plaets* Mr. Adriaen Vroese.

In 't Jaer van 1665. was alles als vooren, als dat in de plaets van Andries Soury, Dirck Blanckert, Dirck van Veen *gekomen syn*, Harmen van Zoele, Jan Peffer *en* Arent Sonnemans.

Balliu en Dyckgraef,

Als vooren.

Boon Heeren.

Willem vander Aa.
Cristiaen Prins.
Dirck vander Veen *sterf.*
Jan de Vries.
Adriaen Paets.

Borgemeesteren.

Joan vander Meyde.
Adriaen Hartman.
Joan de Reus.
Joan Kivit.

Scheepenen.

Jacob van Harsele.
Jacob Lois.
Poulus Timmers *de Jonge.*
Ewout Blanckert.
Thomas Punt.
Mr. Reynier Visch.
Mr. Franco du Bois.

Tresauriers.

Willem Nobel *ordinary.*
Hugo du Bois *extraordinary.*

Fabrycken.

Jan van Berckel.
Willem Goeree.

Wees Meesteren.

Cristiaen Prins.
Joan van Yck.
Joan de Vries.
Harman van Zoelen.

Commissarissen van de Wisselbanck.

Adriaen Paets.
Adriaen Vroese.

Com-

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Adriaen Prins.
Joan Timmers.

VREDE-MAECKERS.

Poulus Verſchuur.
Mr. Samuel Beyer.
Bartholomeus vander Velden.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1666. waren alle de Heeren als vooren compleet.

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als vooren.

BOON HEEREN.

Willem Viſch.
Ewout vander Horſt.
Joan de Vries.
Adriaen Paets.
Arent Sonnemans.

BORGEMEESTEREN.

Jan vander Meyde.
Willem Goeree.
Adriaen Vroeſe.
Adriaen Boon.

SCHEEPENEN.

Thomas Punt.
Reynier Viſch.
Franco du Bois.
Jan Weymans.
Martinus Groeninx.
Balthaſar Wichelhuys.
Harman van Zoelen.

TRESAURIERS.

Hugo du Bois *ordinary.*
Arent Sonnemans *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Jan van Berckel.
Jan de Vries.

WEES MEESTEREN.

Criſtiaen Prins.
Willem Viſch.
Adriaen Prins.
Jan Peſſer.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Poulus Verſchuur.
Joan van Yck.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Johan Timmers.
Adriaen Paets.

VREDE-MAECKERS.

Joan de Reus.
Mr. Samuel Beyer.
Bartholomeus vander Velde.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN, &c.
Als voorgaende Jaer.

In

In 't Jaer van 1666. Hier volgen alle de Heeren die doen Vroetschappen waren als volgt.

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als vooren.

VROETSCHAPPEN.

1. Hugo du Bois.
2. Daniel Hoogendorp.
3. Jan van Berckel.
4. Jan de Reus.
5. Johan vander Meyde.
6. Adriaen Hartman.
7. Paulus Verſchuur.
8. Willem vander Aa.
9. Criſtiaen Prins.
10. Willem Goeree.
11. Joan Timmers.
12. Willem Viſch.
13. Ewout vander Horſt.
14. Adriaen Boon.
15. Adriaen Vroeſe.
16. Joan van Yck.
17. Jan Kivit.
18. Adriaen Prins.
19. Willem Nobel.
20. Jan de Vries.
21. Adriaen Paets.
22. Harman van Zoelen.
23. Jan Peſſer.
24. Arent Sonnemans.

PENSIONARIS.

G. Redolf Niedeck.

SECRETARISSEN.

Aldert Couwenhove.
Willem vander Aa.
Adriaen Vroeſe.

SUBSTITUIT SECRETARISSEN

Weſſel vander Heul.
Philip Baſteels, *in* Sonnemans *plaets.*

SECRETARIS VAN DE WEES-KAMER.

Willem Biſſchop.

In 't Jaer van 1667. was alles als vooren, als dat in plaets van Ewout vander Horſt *en* Jan Kivit *gekomen ſyn,* Jacob Voorburg *en* Willem Biſſchop *den 24. January, en in* Willem Nobels *plaets is gekomen* Ewout Blanckert, *en ſterft den 11. Maert.*

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als vooren.

BOON HEEREN.

Hugo du Bois.
Adriaen Hartman.
Criſtiaen Prins.
Arent Sonnemans.
Jan Peſſer.

BORGEMEESTEREN.

Willem Goeree.
Adriaen Vroeſe.
Poulus Verſchuur.
Adriaen Prins.

SCHEEPENEN.

Pieter du Bois.

Ma.

Marinus Groeninx.
Jan Weymans.
Balthasar Wichelhuyse.
Harman van Zoelen.
Jacob Couwenhove.
Mr. Gerrit Gael.

TRESAURIERS.

Hugo du Bois *ordinary.*
Arent Sonnemans *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Jan de Vries.
Jan vander Meyde.

WEES MEESTEREN.

Willem Visch.
Jan Pesser.
Jacob Voorburg.
Ewout Blanckert.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Jan van Yck.
Jan van Berckel.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Adriaen Paets.
Cristiaen Prins.

VREDE-MAECKERS.

Jan de Reus.
Reynier Visch.
Gerrit Vredenburg.

PENSIONARIS EN SECRETARISSEN.
Als voorgaende Jaer.

In 't Jaer van 1667. syn noch dese navolgende Vroetschappen gestorven als volgt.

Adriaen Boon *gestorven den 3. Juny.*
Mr. Gerrit Visch *is in syn plaets gekomen.*
Hugo du Bois *gestorven den 9. July.*
Thomas Punt *is in syn plaets gekomen.*
Poulus Verschuur *gestorven den 14. December.*
Gerrit Gael *is in syn plaets gekomen.*

Op den 26. January 1668. hebben de Vroetschappen Willem Visch *tot Borgemeester gemaeckt in de plaets van* Poulus Verschuur.

DE BOON HEEREN.
Waren.

Adriaen Hartman.
Adriaen Paets.
Jan Pesser.
Arent Sonnemans.
Gerrit Gael.

Willem Visch *is gestorven den 20. April* 1668.
Gerrit Visch *syn Soon is in syn plaets gekomen.*
Adriaen Prins *is gestorven den 20. December* 1668.
Jacob Jacobse Couwenhove *is in syn plaets gekomen.*

In 't Jaer van 1668. waren de Heeren voorsz.

BOON HEEREN.

Daniel Hoogendorp.
Johan van Berckel.

Adriaen Hartman.
Johan van Yck.
Adriaen Paets.

BORGEMEESTEREN.

Adriaen Prins *sterft den* 20. *December.*
Johan de Vries.
Jacob Voorburg.
Thomas Punt.

SCHEEPENEN.

Pieter du Bois.
Jacob Couwenhoven.
Gerrit Gael.
Jacob Vredenburg.
Johan van Gerven.
Bartholomeus van Velden.
Harman Cocks.

TRESAURIERS.
Waren.

Arent Sonnemans *ordinary.*
Willem Visch *voor syn Vader.*

FABRYCKEN.

Jan van Berckel.
Johan vander Meyde.

WEES MEESTEREN.

Ewout Blanckert.
Gerrit Willemse Visch.
Johan de Reus.
Johan van Yck.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Cristiaen Prins.
Gerrit Jacobse Visch.

VREDE-MAECKERS.

Johan Timmers.
Reinier Visch.
Gerrit Vredenburg.

PENSIONARIS.

Gysbert van Niedeck.

SECRETARISSEN.

Willem vander Aa.
Aldert van Couwenhove.
Adriaen Vroese.

SECRETARIS VAN DE WEES-KAMER.

Willem Bisschop.

SUBSTITUIT.

Wessel vander Heul.
Philips Basteels *in de plaets van* Arent Sonnemans.

In 't Jaer van 1669. *waren alle de Vroetschappen en al de voorsz. Heeren, en in plaets van* Adriaen Prins *quam* Jacob Jacobse Couwenhove.

BOON HEEREN.

Christiaen Prins.
Johan van Yck.
Johan Pesser.
Gerrit Willemsche Visch.
Jacob Couwenhove.

BORGEMEESTEREN.

Johan de Vries.
Jacob Voorburg.

Har-

Harman van Zoelen.
Gerrit Gael.

SCHEEPENEN.

Jacob Vredenburg.
Johan van Gerven.
Bartholomeus van Velden.
Harman Cocks.
Johan Hennekyn *den Oude.*
Arent Sonnemans.
Dirck vander Wolf.

TRESAURIERS.
Waren.

Adriaen Paets *ordinary.*
Jacob Couwenhove *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Johan van Berckel.
Adriaen Hartman.

WEES MEESTEREN.

Johan de Reus.
Johan vander Meyde.
Thomas Punt.
Gerrit Willemse Visch.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Cristiaen Prins.
Willem Goeree.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Ewout Blanckert.
Gerrit Jacobse Visch.

VREDE-MAECKERS.

Johan Timmers.
Pieter du Bois.
Johan Swynas.

In de plaets van Gysbertus van Nideck, *is tot Pensionaris geworden* Pieter de Groot, *en* Nideck *in den Hoogenrade van* Hollant.

In 't Jaer van 1670. *waren alle de Vroetschappen, als dat* Adriaen Vroese *den* 17. *Augusty* 1669. *was gestorven, is in syn plaets gekomen syn Soon* Adriaen Vroese *Secretaris, en in syn Secretaris plaets is gekomen,* Willeboort Vroese, *den* 2. *September.*

BALLIU EN DYCKGRAEF,
Als voren.

VROETSCHAPPEN.

1. Daniel van Hoogendorp.
2. Johan van Berckel.
3. Johan de Reus.
4. Johan vander Meyde.
5. Adriaen Hartman.
6. Willem vander Aa.
7. Cristiaen Prins.
8. Willem Goeree.
9. Johan Timmers.
10. Johan van Yck.
11. Johan de Vries.
12. Adriaen Paets.
13. Harman van Soelen.
14. Johan Pesser.
15. Arent Sonnemans.
16. Jacob Voorburg.
17. Willem Bisschop.
18. Ewout Blanckert.
19. Gerrit Jacobse Visch.
20. Thomas Punt.
21. Gerrit Gael.
22. Gerrit Willemse Visch.
23. Jacob Couwenhove.
24. Adriaen Vroese *in syn Vaders plaets.*

In 't Jaer 1670. waren al de Vroetschappen als voorsz. staet.

BALLIU.

Frans Verboom.

DYCKGRAEF.

Daniel Hoogendorp.

BOON HEEREN

Johan van Berckel.
Johan de Reus.
Johan Timmers.
Jacob Voorburg.
Willem Bisschop.

BORGEMEESTEREN.

Harman van Soelen.
Gerrit Gael.
Adriaen Hartman.
Thomas Punt.

SCHEEPENEN.

Cornelis Couwenhove.
Johan Hennekyn *den Oude.*
Arent Sonnemans.
Dirck vander Wolf.
Johan van Yck.
Adriaen Vroese.
Gerrit Vreedenburg.

TRESAURIERS.

Willem Bisschop *ordinary.*
Jacob Couwenhove *extraordinary.*

FABRYCKEN.

Christiaen Prins.
Johan Pesser.

WEES MEESTEREN.

Johan vander Meyde.
Johan Timmers.
Johan de Vries.

COMMISSARISSEN VAN DE WISSELBANCK.

Johan van Berckel.
Gerrit Willemse Visch.

COMMISSARISSEN VAN DE LEENBANCK.

Willem vander Aa.
Ewout Blanckert.

VREDE-MAECKERS.

Johan de Reus.
Pieter du Bois.
Johan Swynas.

PENSIONARIS.

Pieter de Groot.

SECRETARISSEN VAN DE STAD.

Willem vander Aa.
Aldert Couwenhove.
Willeboort Vroese.

SECRETARIS VAN DE WEES-KAMER.

Willem Bisschop.

SUBSTITUIT SECRETARIS.

Philips Basteels.

PRE-

PREVILEGIEN

DER STAD

ROTTERDAM.

1270. Graef Floris de Vyfde,

geeft aen de Stede van Rotterdam vernieuwinge van Stadts Rechten en het koopen van 't Borgerschap voor de Vreemdelingen.

ICk Floris, Grave van Hollant, geven een igelyeken te kennen, alle die desen tegenwoordigen Brief sullen sien, dat ick ontfange onder myn bewaringe ende beschuttinge myne beminde ende getrouwe vrienden en ingesetenen van Rotterdam, om hare aengename diensten, die sy luyden ons en onse voor ouders hebben dickmaels gedaen ende noch sullen mogen doen, vernieuwende ende bevestigende hare vryheyt van Stadts rechten als van outs, die haer van myn voor vaders syn gegeven, uyt raet der Edelen ende myne huysgenoten; by voegende dat geen menschen nu voortaen sal mogen ontfangen werden tot Burger der voorschreve Stadt van Rotterdamme, die sal moeten aengenomen werden door de Stadthouder en de Scheepenen der Stadt, en moet geven een teycken van syne voorschreve aenneminge ses Hollantsche Ponden, ende niet meer, van de welcke de helft sal hebben myn Stadhouder, en de andere sullen de Scheepenen ontfangen, ende den aengenomen sal woonen in de gemelde Stadt als andere Borgers: willen dat onse Poorters voorsz. dese vryheyt vast ende wel wort gehouden en tot verseeckeringe der selver saecke, soo hebben wy hen luyden dese Letteren doen besegelen met onse Segele hier onder uythangende: hier over waren onse lieve en getrouwe Heeren, te weten Heer Symon van Haerlem, Heer Diederick van Teylingen, Heer Gysbert van Amstel, Heer Wouter van Egmont, Willem van Benthem, Albert van Velsen en veel andere goede luyden Rade, wy doen ter tyt de wrochten en ons bereiden. Gedaen daegs naer St. Laurentius in den Hage in 't Jaer Ons Heeren duysent twee hondert en seventich.

1281. Graef Floris de Vyfde,

geeft Previlegie aen de Hoog Heemraden van Schielant, raeckende de Opdycking van den tegenwoordigen Zee-Dyck, ſtreckende door de Stadt Rotterdam voorts totten eynde van Boockels-Dyck.

WY FLORIS, Grave van Hollant, maecken bekent een igelyck die deſen tegenwoordigen ſullen ſien, als dat tot onſer audientie gedragen was van eenige van onſe geloofwaerdige Onderſaten, Edele en Onedele, dat de mannen onſer Bailliuſchap tuſſchen Schie ende Gouda, hebbende Landen ende Beſittinge tot genoegſame Opdyckinge der voorſeyde Landen niet genoegſaem, gelyck het gemeene welvaren des Lants nuttelyck en vereyſchende is: wy met gemeynen raet der Wyſe hebben hen toegelaten dat onſe Mannen woonende in ſulcken Ambachten, te weten in Sevenhuyſe, Bleyswyck, Rotte, in het Ambacht van Schie, in het Ambacht van de Heer Alewyn van Roodenryſe, van Heer Arneſt van Welven in Broeck, in het Ambacht van Heer Gillis van Voorſchooten, en in het Ambacht geſeyt Boockels-Dyck, hen lieden ſouden vlytig ſyn om in 't gemeen te geven onder Stadt, ſoo met arbeyden als met koſten, alhoewel datſe eygentlyck naer de Wetten des Vaderlants niet daer toe gehouden of gebonden en ſyn, ende nu niet alleen uit het verhalen van veele, maer uit de klaerheyt van ſaecken beſcheydelyck aenmerckende, dat door ſulcke gemeyne Opdyckinge der voorſeyde, het voorſz. Lant met groote Watervloeden is overloopen, de Dycken doorbroocken ende geſcheyen ſynde, ende met gemeynen Raden der Heemraden der Seven Ambachten, dewelcke het geſchil niet en heeft aengeraeckt, ende der verſcheyden Edelen onſes Lants, wy eyndelyck abſolveeren van de voorſeyde Opdyckinge, onſe voorſyde Onderſaten, woonende in de voornoemde Ambachten, die herſtellende in alle Recht ende haer eerſte Coſtuyme, die welcke ſy en haer voor vaders van ons en onſe voor ouders gewoonlyck ſyn geweeſt te hebben in hare Ambachten, willende dat alle de gene die Landen ende Beſittinge hebben, en gewoon ſyn Dycken te vermaken van over lange en voor leden tyden ſoude neerſtig opſicht hebben op haer Recht ende oude Coſtuyme in het Opdycken: wort oock toegeſeyt dat die gene die woonen in de voorſeyde Ambachten:

DAT

DAT IST dat imant hebbende in de voorſeyde Palen eenig Lant, dat eygentlyck Polre genaemt wort ende Opgedyckt is, aen ſulcke een Lant met ſyn Deycken ſouden willen af ſeggen te ſeer met arbeyt en koſten belaſt ſynde, alle voorſeyde Mannen ſullen op haer nemen de voornoemde Polre om te bedycken, ende ſullent bedycken tot haere arbeyt en koſten gelyck het nuttig is tot het welvaren des Lants, ende dan ſal het voorſeyde Lant met eygen Recht aen de voorſeyde Dycken vaſt houden ende toebehooren: ſy mogen oock een Dyck leggen ende vermaecken, gelyck met Raet der Heemraden haer ſal duncken proffytelyck te weſen, wort oock by gevoecht, dat ſoo de voorſeyde Mannen der voornoemde Ambachte den Dyck ſouden willen trecken ende verleggen, dat ſulcke plaetſe daer eertyts den Ouden Dyck is bedyckt geweeſt ofte elders, dan ſullen de Mannen aldaer woonende den voorſeyden Dyck weder tot haer nemen en ſullen die maecken gelyck ſy voor langen tyt plegen te doen, ende dat Lant dat genaemt wort Uitdyck, ſal ons met vollen Recht toebehooren, ende uit dit Previlegie ſal alleen ons Ambacht van Schielant proffyt ende gemack wedervaren. Gegeven in den Jare duyſent twee hondert een ende tachtich, op den dag der Geboorte des Salige Maget Maria.

1287. Graef Floris de Vyfde,

geeft Brieven aen alle Bailliuwen en Bailliuſchappen tuſſen de Maes en Zyp, raeckende een derde part van de Breucken van het Vechten.

WY FLORIS, Grave van Hollant by der Gratie Godts, maecken kont, den genen die deſen Brief ſullen ſien of hooren, dat wy onſe getrouwe Poorters van Delft om menige bequamelycken dienſt die ſy ons dicke gedaen hebben ende noch doen ſullen ende dagelyckes willen lycke doen als wys begeeren, hen verleent hebben ende verleenen mits deſen tegenwoordigen Brief, dat onſe Bailliuwen tuſſchen de Maſe en Zype, wie ſyn, in den tyden ſulcke boeten als van uytheemſche Luyden vervallen in onſe Poorten van Delft, van Vechten ofte van verboode Wapenen daer wy voormaels een derden deel met onſer hantveſten verleent hebben, deſen voorgenoemde Poorters totten gemeenen Poorten oirbaer ende daer de twee deelen ons ſyn, welcke tyt ſoo die gene dieſe verbeurt hebben verwonnen worden met Scheepenen

van

van Delft voor onſen gewairden Rechter, als recht is dat deſen voornoemden Bailliuwen elck in ſyn Bailliuſchap, voor derden deel hem in Ponden ſullen van dien uitheemſche Luyden dieſe vervoert hebben, wanneer ſoo ſys hem te wete doen metter Poorter Segel, in oirconde van deſe dingen ſoo hebben wy onſer voornoemde Poorters van Delft deſer hantveſten beſegele. Gegeven in den Hage Ons Heeren Jaer duyſent twee hondert ſeven en tachtich, des donderdaechs na St. Nicolaes dage.

1287. Graef Floris de Vyfde,

geeſt noch alſulcke Brief raeckende de Bailliuſchappen tuſſen de Maſe en Zyp.

FLORIS, Grave van Hollant, doet groeten alle ſyne Bailliuwen tuſſchen de Maſe en Zyp dat ghy onſe Poorters van Delft in Pandet, haer derden deel van de Boeten die vervallen in onſer Pourten van Delft, van Vechten ofte van verboode Wapen van uytheemſche Luyden die in u Bailliuſchap woonen, daer ſy u de wete doen met hare Poorte Zegele. Gegeven in Onſen Heeren Jaer duyſent twee hondert ſeven en tachtich, des donderdaechs na Sinte Nicolaes dach.

1299. Graef Jan de Eerſte,

neemt in ſyn geleyde de Hoog Heemraden van Schielant.

WY JAN, Grave van Hollant, van Zeelant en de Heere van Vrieslant, maecken cont allen Luyden dat wy den Heemraders van den bedryven van den Dycken ende van den Watergangen van den Bailliuſchappen tuſſchen Schie en Goude hebbende genomen op onſe geleyden, ende waert ſaecke dat hem hier boven imant eenige dingen dede anders dan 't goeden, dat ſouden wy houden aen ſyn Lyf en aen ſyn Goet. Deſen Brief was gegeven dynsdaechs na Beloock Cincxen, in 't Jaer Ons Heeren duyſent twee hondert negen en tnegentich in den Hage.

1305. Willem den Derden, geeft aen den Edeldom van Hollant een Hantveſt raeckende de Schattinge en Tollen.

WY WILLEM, Grave van Henegouwe, van Hollant, Zeelant, Heere van Vrieslant, geve een igelyck te kenne datter onlangs twiſt gereſen is tuſſchen onſe Edelen aen de eene ende het gemeene Volck aen d'ander ſyde &c. om welcke reden wy bevolen hebben dat de ſelve ſoude komen op geſetten dage binnen 's Gravenhage, en ſyn gecompareert, onſen Edelen getrouwen ende beminde Geraert van Voorn, Burghgrave van Zeelant, Guido van Vlaenderen, Heere van Putten en Streyen, Jan van Arekel, Pieter van Leek, Gysbert van Iſelſteyn, Sweder van Abcoude, Jan van Gruningen, Diederiek, Burggrâve van Leyden, Symon van Benthem, Daniel ende Nicolaes Merwede, Jan van Duſſen, Herboren van Rieden, Dirck van Ooſthoorn, Diederiek Boekel, Willem van Naeltwyek, Diederiek van Zuytwyck, Arnold van Grunevelde, Jan van Steenvoorden, Jan van Zyl, Ridderen, ende meer andere Ridderen ende Edelen &c. ende gelyck oock de Scheepens van Hollant en Zeelant &c.: ende aldaer is geſloote ende geordineert uyt den gemeynen Raet der Leenheeren, dat alle de genen die niet en konnen probeeren ende betoonen den Edeldom harer geſlachte, ſouden de Tollen en de Vaergelden betalen met het ander gemein Volck: ende om dat wy willen dat deſe dingen vaſt ende ſeecker ſullen ſyn, wy hebben onſen Segel doen aen hangen: de getuygen waren Diederick van Brederoede, Willem van Egmont, Nicolaes ſyn Broeder, Gerardt van Eemskereken, Edelmannen. Gedaen in 't Jaer Ons Heeren duyſent drie hondert ende vyf, woonsdach naer St. Laurens dach.

1328. Graef Willem van Henegouwen, verleent de Stede van Rotterdam verſcheide Vryheden beroerende het kieſen van 7. Geſwoorens, 't Keuren van Straeten en anders.

WILLEM, Grave van Henegouwen, van Holland, van Zeeland ende Heere van Vriesland, maaken kond allen Luyden, dat wy onſe Luyden van Rotterdam, woonende in ons Ambagt, een regt gegeeven hebben, daegelyks in ons Ambagt aldaer by te regten in manieren als hier beſchreeven ſtaet.

I.

In den eerſten ſal onſe Schout van Rotterdam by raede ons Balliuw van Schieland kieſen ſeeven geſwooren uyt onſen Ambagt voorſz., en die ſullen boeten keuren met onſen Balliuw en met onſen Sehout voorſz. van Straete, van Steegen, van Vieren, van Ligten, van Stoelen, van Waenre-maeten, van Waenre-gewige, behouden onſe Erffenis, ende van onſe Havene te maecken, uytgenoomen dat onſen Welgeb. Heemraed aen hem trecket.

I I.

Voort ſal men Gaſten regten over dwersnagt by Vonnis dier geſwooren, ende daer ſy regts begeeren u op eenen Buurman die niet tot huys en waere ſouden die klagen gaen, tot elken veertien daegen tot dien dat hy verwonnen waere, ende ſoo wie ſynen dag niet en hielde, die verbeurde tot elken daege 2. St., ende tot den uytterſten dage 10. St.

I I I.

Wat Coopmanſchap ofte Voorwaerde of Geliefte, die men maeket in onſen Ambagt voorſz. ende men verpleegt voor den Regter en tien Geſwooren of meer, daer Brieven of ſyn, dat ſal dien Balliu uyt doen panden in al onſe Balliuſchap vann Schieland.

I V.

I V.

Voort allen den genen die woonagtig ſyn in onſe Balliuſchap van Schielant ende gegoet ſyn die ſullen daer geene gaſten weeſen.

V.

Soo wie eenen Knyf, Swaert ofte Moortwapen treckt hy verbeurt 1. Pont en Vegt hy daer meede hy verbeurd 3. Pont.

V I.

Wie dat Vegtelyck maeckt by nagten die verbeurd 1. Pont alſoo verre als hy verwonnen word by die geſwooren, ende dat bedrag ſal doen die Regter met tien Buurmannen, die hy daer toe neemt, ende daer op ſullen die geſwooren wyſen.

V I I.

Voort alle Vegtelyk die daer binnen vallen, die ſullen die partyen onderling verſoenen binnen ſes weken na dien dat die wonde geneeſen ſyn, en doen ſys niet, ſoo mag onſen Balliu of onſen Regter metten geſwooren die geene die partyen ſyn ſoenen als ſy willen, en wie dat tot die ſoene niet en quame, als men 't hem te weete dade, ſonder argeliſt, die verbeurde 10. Pont nogtans ſal die ſoene voort gaen.

V I I I.

Alle Vegtelyck daer geen wonde ſyn, ſullen 10. St., ende ſoo wie den anderen wont die ſal verbeuren 3. Pont.

I X.

Soo wie een kenningedinget aen den Regter en aen den Geſwooren, ende daer in bevallet die verbeurt 1. Pont ende daer uyt ſal die Regter hebben 2. St.

X.

Wie die Geſwoorens weederſeyt die verbeurd jeegens elke 1. Pont ende jeegens ons alſoo veel als jeegens alle Geſwooren.

X I.

Voort ſoo moogen twie Geſwooren vreede neemen gelyk den Balliuw of den Regter, ende die vreede ſullen ſy brengen aen den Balliu of aen onſen Regter. En dit regt hebben wy hem gegeeven behoudelyken onſen Steede haere Handveſten die ſy hebben van ons ende van onſe ouders Grave van Holland, en dit regt ſal duuren 't onſen weederſeggen. In oirkonds deeſen Brief beſeegeld met onſen Segele. Gegeeven in St Geerdenberge op 't St. Jacobs dag in 't Jaer onſes Heeren duyſent dry hondert agt en twintig.

1336. Graef Willem vergunt Hendrick Jan Pieterſe vryheyd van Schoole, en dat Schryf Ambagt.

WY WILLEM, Grave van Henegouwen, van Holland, ende Heere van Vriesland, maken kondt allen Luyden, wat wy Pieter Marnes met onſen Brieven gegeven hebben hadde tot onſen wederſeggen, die Schole en dat Schryf Ambagt tot Rotterdamme, ſoo wederroepen wy den Brief, ende hebben gegeven, ende geven mitsdeſen Brieve die Schole ende dat Schryf Ambagt voorſz. Henrik Jan Pieters-ſone, tot ſyne leve, ende beveelen hem ende wille dat hy ſe verwaere, ofte doen verwaeren, ende verdienen by Reckelycken Luyden waer by dat onſe goeden Luyden ende die Kinderen niet verſuymt en worden. In oirconde deſen Brieve beſeegeld, met onſen Segel. Gegeven tot Vallenſus op den Sonnendag als men ſinget Letare, in 't Jaer ons Heeren duyſent drie hondert ſes en dertigh.

1340. Graef Willem verleent aen de Poorters van Rotterdam de opene Vaert en Weg tot in de Schie.

WILLEM, Grave van Henegouwe, van Holland, van Zeeland, ende Heere van Vriesland, onbieden van onſen Heemraeden van Schieland, dat gy onſe goede Luyden van onſe Poorten van Rotterdamme doet hebben eenen opene Vaert, ende eenen weg, daer

daer by ſtrekkende van Rotterdamme tot in de Schie, welken tyden dat ſyſe begeeren ſullen, ende geſtaet is op haere koſten, ende wat gy vint, dat van hen Luyden niet betaelt en is, dat gy hen dat doet hebben, op uw zeggen ende op uw goet denken, tot onſen Poort voorſz. oirbaer, want wy hen die toegeſegeld hebben, ende onſe willen is, dat ſyſe hebben in der manieren voorſz., ende des en laet niet. Gegeven tot Bergen in Henegouwe, des Vrydags na Pincxterdagh, in 't Jaer ons Heeren duyſent drie hondert en veertigh.

1340. Graef Willem geeft Vryheyd aen de Poorters van Rotterdam, tot 't maken van 7. Scheepenen en van Vrede Keuren en Ordonnantien &c.

JAN VAN BEEST, Proeſt van Coninksveld en Arnoud vander Dorpe Knape, maken kond allen Luyden, dat wy geſien ende geleeſen hebben, des donderdaghs na St. Pietersdagh ingaende, ofte als men ſchreef dat Sucarnatives, ons Heeren Jaer duyſent drie hondert vier en veertigh, een Handveſte beſeegeld, op en met onſen Lieſſten Heeren grooten Seegel, Grave van Henegouwen, van Holland, van Zeeland, ende Heere van Vriesland, nergens geſcheurt nogh gequeſt, maer al geheel gantſch en gaer van woorde te woorde, in allen manieren als hier naer volght, in die name des Vaders, des Soons, ende Heylige Geeſt, Willeam, Grave van Henewouwe, van Holland, van Zeeland, ende Heere van Vriesland, maken kond allen luyden dat wy gegeven hebben ende geven ons gemeene Poortere van Rotterdamme, al ſulken Vryheeden als hier naer beſchreeven ſtaen, in den eerſten van Gillis Ambagt van Cralingen, ſtreckende dit Weſtwaerts, alſoo verre als onſen Ambaght gaet Noortwaerts, af loopende aen die Vaert, ſtreckende over de Rotte, dwers aen Gillis Ambaght voorgen. van den Dycke uytgemeeten, vyftig Gaerden ten diepen waerts, over dwers aen onſe Nieuwelandt en dat daer binnen, ſoo wie nu binnen Rotterdamme woont, of daer binnen quamen woonen, ende Poorter worden, die ſullen Tolle vry Vaeren, voorby onſen Tollen, met alle ſyne Goederen, dat hy Vaert door onſe Graefſchap van Holland, van Zeeland en van Vriesland, ende wie daer Poorter weſen ſal, die ſal daer weeſen, met alre woonſte, uytgenoomen ſes weeken Lenten, ende ſes weeken Oeſt, ſonder argeliſte, voorts, en ſal men onſen Poorters, nergens van onverplogender

gender fcout, maer van eerplogender of van broocken, die zy tegens ons misdaden fullen ende te regten ftaen, binnen den Ambagten daer 't gevallet, voort en fal men onfe Poorters nergens Campen binnen onfen Landen, en waere dat 't fy felve, verwileoirden, voor wettagtige Luyden. Soo wie nieuwelyks Poorter word, alfulken broocken als fy misdaen hadden, eer hy Poorter word, ende men ter waerheyt vinden mogten, die mag die Balliuw, ofte die dagelykfen Regter daer hy onder misdaen hadden regten binnen den eerften Jaere, gelyke of hy geen Poorter en waeren. Defe Poorte fal hebben feven Scheepenen, die fullen wy of Balliuw Jaerlyks verkiefen, ende vernieuwen, op den eerften Mey dagh, ende wy of onfen Balliuw, fullen kiefen twee Raetsmannen, ter Poorte oirbaer, ende der onfen op ten Meyen dagh. Soo wat keuren defe Seheepenen metten Balliuw of metten gewairden Reehter maeken binnen der Vryheeden, omme der Poorter oirbaeren, die fullen geftaeden blyven dat Jaer door, ende niet langer, op fulke boeten, als zy daer op leggen die fal onfen Regter in fchriften behouden, dat hy daer by Regten moogen, ende die Balliuw ofte die gewairde Regter, fullen regtevoort op dien felven dagh, of des anderen daeghs daer na keuren leggen als voorfz. is, mette Seheepenen, ende wat Vonnis Seheepenen wyfen, dat willen wy dat geftaden blyven, ende wy Scheepenen wederfeyde die verbeurden vyftien pont Hollandfch, ons daer of tien pont, en de Seheepenen vyf pont, ende onfe Poorters voorgefeyt, nemen wy in onfe fonderlinge befehermen. Soo wie eenen Man doot plege binnen der Poorte, die verbeuren Lyf ende Goet, maer deet een Poorter de Balliuw, ofte die Reehter fonder die hant aen te flaen, en borghtogt daer af te nemen, by onfen Regter en Scheepenen dat hem wyfelyeke dogten, alfoo lange als die gewonde Man levende, daer men verfekert an ware. Soo wie een Vreede breekt, die verbeurde Lyf ende Goet. Soo wie Vreede weygerde, den Balliuw of den Reehter, of een Seheepen of een Raed, of onfen Knape of der Balliuw Knape van fyn Cleederen verbeurden telkens tien pont, alfoo dicke als hye hen vermaende te drie waringe toe, daer men of betuygen mogten met turen Poorters, ende daer teenderhant ane flaen en Vreden bieden te houden, of fyn Lyf en ook fyn Goed. Worde imant binnen der Poorte doot geflegen of verwint, dat zouden wy of onfen Balliuw, 't enden de eerfte Jaeren moogen verfoenen, met onfen Scheepenen, en daer fal onfen Reehter en onfe Schepenen fekerheeden af nemen van uytheemfche Luyden, alfoo verre als fy moogen van beyde parthyen, als fy daer binnen fyn of konnen kwaemen onfen Regter, of onfe Seheepenen, of onfen Raet, eenig is weeten jegens iemant, ons Vonniffe die fy gewyft hadden, of omme onfe Regten te bewaeren, dat felle wy hen

af

af nemen. Wie binnen der Poorten misdoet, hy ſelt daer beteren by den Regter en by Scheepenen als voorſz. is, tot ſekere dage, als men hen ſeyd, ſonder argeliſt, ende ſoo wie dat dien dage niet en kwamen die verbeurde thien pont, nogtans ſoude die ſoene voortgaen, ende houden op haer Lyf, en op haer Goed, van vreden breeken, van beruſter dieſte die men duuren nog daegen en vonde, van Moorde, van Cragte van Vrouwen, van alre overdaet, en de feyten houden wy aen ons ſelven, ofte wien wyt beveelen, die waerheyden daer of te beſitten, en metten Scheepenen, die daer gene partyen in en dragen, ende metter waerheyden te beregten ſien ſy van binnen of van buyten, ende wat Lande onſen Poorters nu hebben, dat ſal vry weſen, ende wat Landen dat ſy koopen, dat Schot vry is, dat ſal Schot vry leeven, maer is het Schotbaer het ſal Schot geeven, binnen den Ambagte daer 't geleegen is, ten ware wel gebooren Luyden nogtans het Reght pleegen binnen den Ambagten daert gelegen is, ende alle ſtieken die binnen den Poorten geſchien die ſullen die Scheepenen ſcheyden, by der Handveſten, ende na haere Keuren, ende daert die Handveſten ende Keuren niet en ſcheyden daer ſullent die Scheepenen ſcheiden by haere Ziele na haere wetentheyd met onſe Regtere, ende geen uytheemſche Man en ſal mogen tugen over eene Poorter van Saeke die binnen die Poort geſchien, wat Erve dat imant coopt voor Scheepenen die binnen der Poorten gelegen is, ende jaer ende dach beſittet onbecroont, die en is van dien Erve niet ſchuldigh te antwoorden, uitgenoome onbejaerde Kinderen, ende Luyden die buyten marken ſyn ſonder argeliſte, die mogen binnen den eerſte Jaeren dat ſy haer daegen hebben, ofte Landen coomen Regt ſpreeken, aen dat Erve die uyter beſettingen uytter Poorte weg voerden, die verbeurden jegens ons tien Pont, ende jegens die Poorte vyf Pont, ende nogtans weder binnen te coomen, en Regt te pleegen van der ſaeken, alſoo verre als hy binnen onſen Landen woonende is, of gegoet, ende dat ſal uyt doen panden den Regter daer ſyn Goed gelegen is, ende en geeven Vonniſſe te Steden, langer dan ſes weeken, ten waere by conſente van beyde Parthyen, ende uytte ſyt danne niet, elk Scheepen ſal verbeuren jegens ons alle dagen veertig Schellingen totten tydt dat ſyt uytten, ende waer vier Scheepenen ſyn of meer, daer magh men vol Geregten doen, voort ſullen ſy ons dienen in onſen Heernaet met een Cogge van vier en twintich Mannen, voort ſullen ſy ons geeven alle Jaer voor onſe bede ende bottinge twintig Pont, die eene helfte ter Voorſchooter merckt, ende die andere helfte tot St. Martinus Miſſe in de Winter, ende dergelycken ſullen ſy ons geven, als wy of onſe Soene Ridder worden, of Wyven nemen, of Dochteren doen Huuwen, of Conninges van Aelmangen of der Key-

ſers Hove waren, ende ſoo wat goede, dat eenich Poorter van ons, of van anderen Heeren houden, daer ſellen ſy of dienen gelyken andere wel geboren Luyden en Mannen, alſoo verre als ſy wille om ſe van der Poorte, ende niemant en ſal hebben een eenen Poort, anders danne Scheepenen Vonniſſe vande Saeke die binnen der Vryheyd geſchien, ende ſy van Punсten, die de Handveſten ſcheydet, ende van alle Keur-Boeten, die Scheepenen Keuren ſullen, ende van elken Vegters ſullen wy hebben, dat tweede deel, en die Poorter dat derden deel, uytgenomen Doodſlag, Leemte, Cragte, Welt, ende andere ſaeken die wy aen ons houden als voorſeyd is, ende te houden binnen onſe voorſz. Poorten, onſe Grunte, onſen Tollene, onſe Wage, onſe Mate, onſe Wint, ende alle onſe Renten, die wy nu ter tyd daer in hebben, in ſulken manieren als wyſe te haer toegehad hebben. Voort hebben wy hem gegeven twee Jaer Merckten te leggen, alſe hen nuttelicke, ende oirbaerlyk is, elke van agt dagen. Voort ſullen onſe Scheepenen beſeljelen onſen Lombaerden Brieve van Rotterdamme, van Voorwaerden die voor hen geſchien, ende alle deſen voorſz. Punсten ſullen weſen behouden onſe oude Brieven, die wy of onſe voor Vaeders gegeven hebben onſe Lande en onſe Steden. Ende omme dat wy willen, dat alle deſe voorſz. Punсten en Vryheeden den voorſeyden Poorters van Rotterdamme en hare nakoomelingen, Eeuwiglyke vaſten ende geſtaden gehoude blyven voor ons ende voor onſe nakoomelingen, ſoo hebben wy onſen Brief beſegelt, met onſen groten Segelen, gegeven tot Bergen in Henegouwen, des Woonsdag na Pinxterdag, int Jaer ons Heeren duyſent drie hondert en veertig, ende wy Jan van Beeſt Prooſt van Coninksveld, en Arnoud van Dorpe voorgenoemt, hebben deſen Brief beſegeld met onſe Segelen. Gegeven Woonsdachs na Pinxteren, int Jaer duyſent drie hondert en veertich.

QUITANTIE.

WILLEM, Grave van Henegouwe, van Holland, van Zeeland, ende Heere van Vriesland, maken kond allen Luyden, dat wy ontfaen hebben van onſe Poorte van Rotterdamme, van de Vryheden die wy hen gegeven hebben by Heren Jans Hand van Leiden, ons Cappel, diere ons of Rekenen zal, hondert Pond groote, daer wy ons wel of gepaeyt lyden: in oirconden deſen Brief beſegeld met onſen Segel. Gegeven des Dingsdaegs na St. Jans dach, ten midt Zomer, int Jaer ons Heeren duyſent drie hondert en veertich.

1341. Bevel

1341. Bevel gedaen den Stede van Dort, Rotterdam en Schiedam, nopende het ophalen van de Stalen in de Viſſery.

Uitte Previlegie van Schiedam geſchreven.

WY WILLEM, Grave van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant en de Heere van Vrieslant, doen cont allen Luyden dat wy bevolen hebben ende bevelen onſe goede Luyden van Dort, van Rotterdam, van Schiedam, dats te verſtaen, waert ſaecke dat imant eenige Stalen ſtaecken, dat ſy die uittrecken ende uitdoen, want 't ons Lande verderffenis is, want wy met onſen gemeynen Rade overgedragen ſyn, ende wy inder waerheyt bevonden hebben, als dat ſy onſen Stroom ende Wateren, ende Viſſcheloos maecken, ende oock den Coopman die onſen Stroom ende Tollen lyden moeten dickwils in vreeſe heurs lyfs ſyn, by dage ende by nachte, die wy ſchuldig onſen Stroomen te opene ende te vryen: ende waert ſaecke dat hem hier over beklaegden die wilt aen ons wyſen, wy ſullen hem goet beſcheyt doen, want wy willen dat deſe voorſz. poinſten vaſt ende geſtade blyve ende wel gehouden worden: ſoo hebben wy gelooft ende geloven onſer liever Steden van Dordrecht, van Rotterdam ende van Schiedam ſchadeloos te houden jegens een igelycken die haer Stalen uitgedaen hebben ende noch uitdoen ſullen, ſoo wyt ſy ſyn of toebehoorend. In oirconde deſen Brief beſegelt gegeven in den Jare Ons Heeren duyſent drie hondert een en veertig.

Extract van 't maken van de Schie.

WY JAN, van Henegouwen, Heer van Biamond, Stedehouder, ons Liefs Heere ende Neven Grave van Henegouwe, ende van Holland, ontbieden Daniel van Roedryser, Balliuw van Delfland ende van Schieland, Gerrit Heynen Zoon, Rentmeester van Noordholland, ende van de Landen van Woerden, en de gemeene Heemraden van Schieland, dat gy Vaert sonder vertrek op de Vaert die gaet tusschen Rotterdam en Schie, ende die Schie te maken als gy meent dat oirbaer is des Gemeen Lands metter minste schade, ende dat gy alle den genen die men haer Lant daer toe besigen sal, of die by dier Vaert gehindert soude wesen, aen haren Lande haer Land doed gelden, ende haren hinder van haren Landen versetten, als u dunkt dat weeselyk is, ende ontbieden u Philips van Spagne, Claes van Ruven, Willem van de Venen, ende anderen alle den gene dier Ingelant synde, dat gy die van Rotterdam die Vaert delven laet, ende daer of ontfangen alsulk Gelde als u die goede Luyden voorsz. toe geven sullen, want ons ende onsen Raed dunkt dat die Vaert nuttelyk is, den gemeene Lande, des laet niet. Gegeven in den Hage des Sonnendaegs na St. Jans dag de Coll. int Jaer 1343.

1346. Margriet van Henegouwe,

Vrou van den Keyser Lodewyck, Regente van Hollant &c. na Haer Broeder Willem de Vierde syn doot, geeft dese navolgende Articulen aen de Steden van Noort-Hollant, daer Rotterdam mede onder begrepen is.

MARGRIET van Henegouwen, byder gratie Godts Keyserinne van Roomen, altys Meer, ende Gravinne van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant ende Vrouwe van Vrieslant; maecken cont ende kennelyck allen Luyden, want onse goede Luyden van Noort-

Noort-Hollant gemeenlyck getoicht hebben alretiere Poincten, daer sy hier voortyts in verongelyckt syn geweest naer dat sy ons aengebroeht syn: soo hebben wy om de liefde en de gunste die wy tot onse goede Luyden hebbende dragende de Poincten versien en wel verstaen by onsen gemeenen Rade, ende om dat onse goede Luyden voorseyt van den Poincten verklaert sullen wesen: soo hebben wy gegeven ende geven met goeder voorsienieheden voor ons ende onse nakomelingen, onse goede Luyden voorsz. gemeenlyck en haer nakomelingen die nu woonachtich syn en namaels woonachtig sullen wesen, in onsen Lande van Noort-Hollant eeuwichlyck en t' allen dagen duyrende, van die Poincten alsulck Recht als hier naer geschreven staet, behoudende den genen die nu ter tyt binnen onse Landen voorsz. vrye Heerscheppe hebben hoers Rechts binnen heurs vrye Heerschepe.

I.

In den eersten dat men elck Man Recht ende Vonnis doen sal, die Rechts begeert van den genen die schuldich is te wysen van alle saecken alsoo als sy gehanteert hebben geweest by onse Voorvaders tyden tot nu toe.

II.

Waert dat saecke dat onsen Balliu of imant van onsen wegen met onsen Campe eeniger menschen die hy doet genouch, waer te Campe aensprake van Doot slagen ofte van Vredebraecke, soo sal de gene die men omspreket de waerheyt hebben alsoo verre als hyse begeert, ende de waerheyt sal onse Bailliu besitten, met syn Klercken en metten Ambachts Heeren, ende besitten vyf wel gebooren Mannen uitten Ambachten die geen party en dragen noch des Bailliuwes knapen niet en syn, noch van synen onthouden ende en vintmense in den Ambachten niet, daer de waerheyt met Rechte sal beseten wesen, soo sal mense nemen in de Ambachte die daer naest gelegen syn als voorsz. is, ende de waerheyt sal toebesegelt wesen mette Segel der Mannen voorsz. ende die sal men brengen in den Hof den eersten ding dage, daer onsen Bailliu dingen sal voor onse Mannen, ende die sal men daer openbaer by den Mannen die daer over geseten hebben, ende dan sal onsen Bailliu een Vonnisse vragen, den gene diere schuldig of syn te wesen, hoe dat schuldig is te berechten naer de waerheyt, ende wesmen daer af wyst, dat sal onsen Bailliu berechte na dat Vonnis gewyst is, het en ware onse Bailliu by synen gemoede hem verdragen woude alsoo verre ons aenginge.

III.

I I I.

Voort waer imant die den anderen te Campe omſpraecke, ende die aen geſproken worde de waerheyt begeerde die ſoudenſe hebben, ende de waerheyt ſouden men beſitten in allen manieren als voorſeyt ſtaet, en anders ſullen onſe goede Luyden voorſz. geen waerheyt hebben, het en wair dat hem imant verwellecomde buyten bedwanck van ons of van imant van onſer wegen ter waerheyt te blyven, uitgeſet van Moort ende Moort Brande, ende daer van ſalmen de waerheyt beſitten als voorſz. is, ende ſoo wat Mannen onſen Bailliu daer toe neempt om de waerheyt te beſitten, die ſal hy haren koſt quyten varende ende keerende, ende die koſt ſal hy weder nemen van den genen die onrecht bevalt naer der waerheyt.

I V.

Voort en ſullen wy noch imant van onſen wegen aen imants Lyf of Goet de hant ſlaen die men verborgen wil, hem en ſyn Goet te Rechten te brengen, alſoo behoorlyck als onſen Bailliu ende den Ambachts Heere daer die breucke onder geſchiet is, en de drien wel gebooren Mannen die gedeilde Luyden ſyn dencken ſal dat mogelyck is, naer der misdaet die men hem aentyende is, ende de drie Mannen ſel onſen Bailliu nemen metten Ambachts Heeren als voorſz.

V.

Voort en ſullen wy noch niemant van onſen wegen imant de gezelle bieden of ſenden, noch ſchade doen noch hinderniſſe doen aen ſyne Lyve noch aen ſyn Goet die Recht ende Vonniſſe begeert, men hebt hem eer met Rechten ende met Vonniſſen afgewonnen, alſoo verre als hy hem verborgen mach te Recht te komen, alſoo hooglyck als de Bailliu ende den Ambachts Heer daer die Breucke onder geſchiet is, met drien gedeylden Mannen wel gebooren duncken ſal dat redelyck es, uytgeſet van alre Misdaet die men misdoen mach aen onſe Buſſche, Wilderniſſe ende Wilde; ende die drie Mannen ſal onſen Bailliu ende die Ambachts Heeren nemen als voorſz. is.

V I.

Voor ſoo wie van onſen wegen beſchuldicht wort van ſynen Lyve, die ſal

ſal men aenſpreecken met Recht binnen ſes weecken, nadien dat hy beſehuldicht wort of quyte laten, van dier ſaecken daer men hem of beſehuldieht heeft, ten ware dattet benam Heervaert of andere nootſaecken, dan ſoutmen doen binnen twalif weeeken, of hy ſoude quyt weſen van den ſaecke daer men af beſehuldicht hadde.

V I I.

Voor en ſullen wy noch niemant van onſen wegen imant aen mogen ſpreeeken van ſynen Lyve van geenen Misdaden die jaer en dach geleden ſyn dat ſy eerſt geſchieden, uitgenomen Moort ende Moort Brant, het en waer dat onſen Balliu imant binnen 's jaers met Rechten en met Vonniſſe balling geleyt hadde, quame hy daer naer binnen onſer Graefſchap buyten geleyde van ons ofte onverſoent jegens de Vyanden, ſoo mochte de Balliu over Rechten als Recht waer.

V I I I.

Voort ſullen alle Ambaehts Heeren in onſen Lande voorſz. hebben den derden penning van alle verbeurreniſſe die gevallen in hoeren Ambachte of dat daer uit roert uitgeſeyt Lant winninge.

I X.

Voort en ſullen wy noch onſe nacomelingen geen Oorloge beginnen noeh aennemen op andere Heeren Lande buyten onſe Palen van Hollant, Zeelant en Weſtvrieslant, ten ware by raede en goetduncken onſer Ridderen en Knapen, en onſer goeder Steden van Hollant, daer ſy ons ſchuldig ſullen weſen ons te dienen dedent wy buyten haren Rade.

X.

Maer altyt ſullen wy en onſe nacomelingen onſe Pael Stede mogen verſetten voorſz. ende daer toe ſullen onſe goede Luyden voornompt altoos bereyt weſen te dienen, ende onſe wel gebooren Luyden ſullen wy quyten: ende wanneer ſy ons dienen gelyeken men dat dede by Graef Floris tyden, tewyle eer Grave was te Hollant, en waer wy of onſe nacomelingen aennamen buyten rade onſer Luyden voorſz. ſoo en ſyn

ſyn ſy niet ſchuldig ons te dienen of ſy wilden doen by gunſt of haren vryen wille.

X I.

Voort ſoo geven wy onſe goede Luyden voor geroert, dat alle beſtorve Kinderen die geen recht gebooren Voocht en hebben ende niet ſelfs Mondig en ware, dat die vier vierendeelen een Man daer toe ſetten ſullen, die Kinderen te Vervoogden, ende die Voocht ſel jaerlycx Reeckeninge doen voor de vierendeelen van der Kinderen Goet voorſz. ende dat Goet ſal de Voocht opbeuren totter tyt toe datter Kinderen ſelfs Mondig worden, ende hy ſelfs leggen inder oirbaer by den vier vierendeelen alſer voorſz. is, alſoo verre als die Kinderen haer Goet niet verſwympt noch verwairloſt en worde by de ondrachticheden van haren vierendeelen.

X I I.

Voorts ſoo wie eenich Kint ontvoert dat niet ſelfs Mondich en ware buyten ſyn vierendeelen, dat ſouden wy hem doen Rechten aen ſyn Lyf en aen ſyn Goet ende geen Onmondich kint en ſal meer mogen verbeuren van ſyn Vaders en Moeders Goet als tien Pont.

X I I I.

Voort ſullen wy en onſe nakomelingen onſe goede Luyden voorſz. alle heur Hantveſten ende Brieven die ſy hebben van onſe Ouders of van Ons Graven van Hollant, houden en die vernieuwen, ſoo wanneer datſe te doen ware ſonder heur koſt, alſoo verre alsmen der Letteren ende des Segels goede bekenteniſſe hebben mach.

X I V.

Voort ſoo wie een Dootſlach doet, die en mach tegens ons niet meer verbeuren dan ſyn Lyf en half ſyn eygentlyck goet, ende die andere helft ſal blyven ſyn Wyf en op ſyn Kinde of op ſyn rechte Erfgenamen, ende ſyn Lien Goet dat van ons vuert dat ſal vryelycke volgen van alre Misdaet, alſoo verre als hy ſynen Heer daer hy 't af hout doet dat een Leenman ſyn Heer ſchuldig is te doen ſonder Argeliſt, en alle Leen-goeden

den dier van ons niet en Roeren, die ſullen weſen en blyven ſtaen, in allen Rechten als ſy van outs hair gecomen ſyn: ende ſoo imant verſoent heeft by ons of imant anders, ſoo ſal hy vryelycke comen op alle ſyn Goet, Eygen ende Leen, alſoo alſt hyt hadde doen hy den Dootſlach dede, uitgeſet daer geen Gerechte mit Vechten ende mit Branden, ende dan ſal hy ons geven Tien Pont de Boete, ende tot ſyner Lant winninge Tien Pont, ende daerom ſullen wy hem doen Nipanden ſyn Gerechte Maechgelt op ſyn en alle ſyn Boeten.

X V.

Voort en ſullen geen Poirters meer noch hooger Keure leggen op onſe Luyden voorſz. van buyten den Poorten dan ſy doen op haer ſelfs Poorters, ten ware dat ſyt betoighen mochten mit Hantveſten daer ſyt hadden van onſe Voorvaders.

X V I.

Voort ſullen wy noch onſe nacomelingen niemant nemen tot onſen geſwooren Rade noch tot onſen Segelaer, hy en is wel geboorен Man.

X V I I.

Voort waer buyten onſen Landen imant woonachtich die eenige van onſe goede Luyden voorſz. Oorlogen ofte Veeten Wonde of ſyns Goets onbruyck maecken met onrecht, ende dan die gene die binnen onſen Landen woonen by ons beſcheyt geven ende nemen woude, ende die andere des niet doen en woude, ſoo mochten die gebreck hadde en in onſe Landen woonden, hy ende ſyn hulpers op ſyn Vianden daer hy 't gebreck aen hadde hem verhalen, op hun Lyf ende Goet, ſoo waert gelegen waert en hy 't bevaren konde binnen onſe Landen of daer buyten, ſonder tegens ons te misdoen, ende wy ſouden hem onſen Landen open geven in te blyven ende uitte varen ende te keeren, om hare Vianden te deeren als voor geroet is.

X V I I I.

Voort ſoo wie ſyn Lyf verbeurt met Rechte van andere ſaecken daer van doot ſlagen, daer ſal ſyn Wyf of ſyn Kinderen of ſyn gerechte erfgenamen behouden half ſyn eygelycke Goet, ende ſal ſyn leen Goet

volgen gelyck dat van de doot ſlage voorſz. is, ende alle Poinčten ende Reehten die in deſen Brief niet geſehreven noeh verklaert en ſtaen, die ſullen blyven ſtaen in alle Reehten als ſy van outs haer gekomen ſyn, na de Reehte van de Landen: ende want wy Margriet Keyſerinne van Roomen altoos meerderende, ende Gravinne van Hollant, Zeelant ende Vrouwe van Vrieslant, willen dat alle de voorſz. Poinčten en elckx by hen alſoo als ſy voorſz. ſyn, allen onſe goede Luyden voornomt, ende hare nakomelingen die nu ſyn of namaels weſen ſullen, onſe Lande van Noorthollant, van ons en onſe nakomelingen wel ende getrouwelyck gehouden worden eeuwelyck en t' allen dagen, ende in geen Poinčten vermindert, ſoo hebben wy deſen Brief open beſegelt met onſe Segele, en om die beter gedenekeniſſe ende ſeeckerheyt, ſoo hebben wy gebeeden ende bidden Heer Jan van Beyeren, Heere van Baumont, om bede wille onſer liever Vrouwen der Keyſerinne ende Gravinne voornoemt, hebben deſen Brief beſegelt mit haer mit onſen Segele. Gegeven in den Hage 't Sonnens dags na aſſeneions dag, in 't Jaer Ons Heeren duyſent drie hondert ſes en veertich.

Geen Goederen aen te brengen aen den Rentmeeſter van Zuyd-Holland.

WY ENGEL BERNDEN, Gerlof Heymaen en Pieter van Bergen, Schatſetters, ende gemeene Buuren in Iſelmonde, en Jacob Buckels Ambacht, maken eond ende kennelyk allen den genen die deſen Brief ſullen ſien ofte horen Leſen, dat wy hebben ons verwillecoort, en verwilleeooren mits deeſen ſelve Brieve voor ons ende voor onſe nakomelinge, gemeenlyk van Buuren voorſz. nimmermeer der Poirte Goet van Rotterdamme, dat ſy hebben leggende binnen den Ambagte voorſz. te Seholen te zetten, nog aen te brengen den Rentmeeſter van Zuyd-Holland, die nu is ofte hier namaels weſen ſal met geenerande ſaeken te handteeren, dat jegens den Poorter regt draget, om dat wy willen dat dit vaſt en geſtade blyven gehouden, en wy geene Segelen hebben, ſoo hebben wy gebeden elk byſonder van Perſoonen voorſz. Eerſaemen Luyden en Wyſen, onſen gewaerden Schout Berthelmeus, en Voegt Jaeob Boechels onſen Amb. by Adam Ottenz., Dieriek van Munniehen, ende Willem Vineken, dat ſy deſen Brief beſegelen willen, voor ons en op ons, ende wy Adam Otten, Dirck van Munniehen en Willem Vinken, om beden der Perſoonen gemeenlyk voorſz. Soo hebben wy deſen Brief beſegeld met onſen Segelen, ende want ik Barthelmeus voorſz. geene Segel en hebben, ſoo heeft dit Gysbert

bert Beucel, Vader, Broeder voor my besegeld om mynre bede. In kennisse der waerheyd gegeven en gedaen int Jaer ons Heeren duysent drie hondert ses en veertigh Swoensdachs na St. Odulphus dagh.

1348. Margriet van Henegouwe,

de Keyserinne geeft by dese Hantvesten Haren Soon Hartog Willem, nu Palens Grave ende Grave van Oostervant, over by desen Brieve de Graeffschappen van Hollant, Zeelant en de Heerlyckheyt van Vrieslant.

MARGRIET, by der genade Godts Keyserinne van Roomen, Gravinne van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant ende Vrouw van Vrieslant, maecken kont allen Luyden, dat wy aengesien hebben dat onse Landen, Graeffschappen ende Heerlyckheeden van Hollant, van Zeelant ende van Vrieslant, seer beswaert syn ende verladen mit Oorloge, mit Schoude ende mit alderhande saecken: soo datse wel behoefden een Lantheere, die dagelycx by hem wairen, die se mit kracht ende Swaerde beschermde, en die se te rechte settende ende hielden, en oock om sonderlinge liefde die wy hebben tot Hertoge Willem van Beyeren, Palens Grave op den Ryn, onsen lieven Soon, dien wy by raede ende by willen ons liefs Heer des Keyseren, daer Godt de Ziele af hebben moet, onsen gerechten erfgenaem maecken naer onser doot van alle de Graeffschappen van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant, en van onser Heerlyckheeden van Vrieslant, met alle hunne toebehooren, ende om ruste ende om oirbair onser gemeene Landen voorsz. ende oock om dat wy se wel gehuet ende gevordert sagen, om dat hy te beteren ende eerlycker huwelyck doen mochte, en dat Lant te bat berechten, dat wy voor ons en voor onse nakomelingen, met gueder voorsinnigheeden, en by onse gemeene Rade, ende met onsen vryen wille Hartoch Willem van Beyeren, Palens Grave op den Ryn, onsen lieven Soon voorsz. opgedragen hebben ende opdrage, ende tot synen behouf quyt geschouden hebben ende quyt schelden, ende hem gegeven hebben, en geven mits desen tegenwoordigen Brieve onse Graeffschappen van Hollant, Zeelant en onse Heerlyckheden van Vrieslant, geheel en al Oostvrieslant met alle haer toehooge en lage Heerschap-

 py,

py, Man, Schippen, Gerecht, Landen, Luden ende Steden, Poorten, Dorpen, Huysen, Borgen, Vesten, Verval, Besterften, Boeten, Leen ende eyge Rente, Erven, Pacht, Tienden, Lanthuer, Molen ende Tollen, Visseryen, Veeren, Bosch, Moer, Wilt, Wildernisse, Heernisse Moerdyck, Utterlanden, bedyckt en onbedyckt, te Lande en te Water, besocht ende onbesocht, verkregen en onverkregen, en hoe sy gelegen syn of geheeten, hem ende syne nakomelingen vryelyck te behouden, gebruycken en besitten tot eeuwigen dage, alsoo alst onse Voorvaders wylen eer Graven, aldaer Godt de Siele af hebben moet, ende wy te houde plage ende hem ende ons toebehoorende en toebehoort ende houden, ende alsoo wyt van onsen lieven Heer ende Keyser, daer Godt de Siele af hebben moet, ontfingen, ende als hy 't ons verleyde en verleende, maer onse Graeffchappe van Henegouwe voorsz. dat daer aen behoort, willen wy behouden alsoo lange als wy leven, ende naer onse doot sal onse Graeffchappen van Henegouwen voorsz. mit alle haere toebehoren comen op ons lieven Willem van Beyeren voorsz. ende bidden alle den genen van Hollant, van Zeelant ende van Vrieslant, Edele en Onedele, Ridderen en Knape, Scheepen, Poorteren, Dorpen, ende gemeenlycke alle Luyden van den genomden Landen, en alle die gene die daer toe behooren, dat sy Hartoge Willem onsen lieven Soone voorsz. Hulden, Sweeren ende Manschap doen, ende haer Guet ende haer Leen van hem ontfangen, ende hem in allen saecken stercken, gehulpich, gehoerich, vorderlyck en onderdanich syn, alse goede truwe Luyden hoeren gerechten Heeren schuldich syn te doen, ende want wy willen dat Hertoch Willem voorsz. syne nacomelingen van ons en onse nacomelingen alle dese voornomde voorwaerde ende gifte vaste ende gestaden worden en blyven tot ewelycken dage, soo hebben wy desen Brief open besegelt met onse grooten Keyserlycken Segelen ende met onsen anderen Segel, die wy gemeenlycken plagen te gebruycken in Hollant, in Zeelant ende in Vrieslant, ende geve over alle Recht-brieven ende Previlegien van Geestelycke Rechte ende van Weerlycke, voor ons ende onse nacomelingen, die onsen lieven Soone Hertoch Willem voorschreven ofte syne nacomelingen jegens dese voorsz. Voorwaerden ende gifte te deren comen mochte, en alle dingen sonder argelist, ende om die meere seeckerheyt, soo hebben wy gebooden en bidden, als Mannen en Steden, de Graeffchappen, der Heerlyckheden ende den Lande voornompt, Heeren Jannen van Henegouwe, Heere van Beaumont, onsen lieven Oom Heer Jan, Heere van Arckel, onsen Neve Heer Willem van Duyvenvoorde, Heere van Oosterhout, onsen getrouwen Kamerling Heer van Wolfaert, van Borsele, Heer vander Veer, onsen Neve Heer Arent van Iselsteyn, onsen Swager Heer Jan Persyn, Heer van Waterlant, Heer

Jan

Jan van Egmonde, Heer Jan van Polanen, Heer vander Leck, Heere Dirck van Brederode, Heer Gerrit van Heemskercken, Heer Jan van Wateringe, Heer Philips van Polanen, Heer Claes ende Heer Florens van Borſtelen, Heer Claes Kervick van Reymerswael, Heer Jan, Heer Raes ende Heer Arent van Cruyningen, Heer Gerrit vander Maelſtede, Heer Harbaren van Reyden, Heer Jacob van Binckhorſt, Heer Gerrit van Haemſtede, Heer Jan de Molenaer, Heer Arent van Duyvenvoorde ende Heer Willem van Ouſthoorn, Ridderen, ende Dirck van Waſſenaer, Borggrave van Leyden, Jan van Haemſtede onſe Neve, ende Daniel vander Merwede, Knapen, den Steden van Dordrecht, van Middelburg, van Zirckzee, van Senten Geerdenberge, van Leyden, van Delft, van Haerlem, van Alckmaer, van Amſterdamme ende van Oudewater, dat ſy deſe voorſz. Opdracht gift ende Voorwaerde met ons Segelen willen: ende wy Jan van Henegouwe, Heer van Beaumont, ende wy andere Ridderen ende Knapen ende Steden voorſz. om Beder willen onſer liever Vrouwe deer Keyſerinne voorſz. ende in kenniſſe der waerheyt hebben wy deſen Brief open beſegelt met onſen Segele, ende alwaert dat ſaecken datter een ofte twee ofte meer aen gebraecke die deſen Brief niet beſegelt en hadde, Hertoge Willem voorſz. noch ſyne naecomelingen jegens deſen voorſz. giften niet deeren, maer ſullen vaſt ende geſtade gehouden werden ende blyven, gelycke oft ſyt alle beſegelt hadde. Gegeven te Monicke in Beveren op den vyfden dach die men heet Jannuarius, int Jaer ons Heeren duytſent drie hondert ende achtenveertich. In oirconde deſen Brief beſegelt met onſen Segelen, gegeven t' Sente Geerdenberge op onſer Vrouwen dach Annuncy Ate int Jaer voorſchreven.

Extract uyt Francynen Regiſter van de Privelegien van de Hooge Heemraeden van Schieland.

WY gemeene Buyren uytten Ambagte van de Brooke ende van Berg Polre, ende van Blomersdyk, die gelegen zyn op de Weſtſyde van der Vaert, maken kond, allen den genen die deſen Brief ſullen ſien ofte horen Leſen, dat wy over een gedragen zyn, by den wel geboren Heemraders van Schieland, tegens de goede Luyden gemeelyk van Rotterdam te Wateren door haer Sluyſe die geleyd hebben binnen haere Poorten met ſulke koſten dan in te leyden, als hier naer volght: DATS IS TE VERSTAEN, ſoo wanneer die wel geboren

ten Heemraders van Sehieland die Sluyſen verheuren ſal, ende vernieuwen ſullen, ſoo ſullen wy gemeene buuren uytten Ambagte van de Brooke, ende die uytte Polre voorſz. men hen gelde in hare Sluyſen, gelyken een andere Sluyſe met agt Roeden Voeten Waters, ende van een en dertig Binden lank, ende elke Style van agt Duymen Dieke, by der Roede en dergelyke; ſoo ſullen wy gemeene buyren van Blomersdyke voorſz. met hen Gelde ende Koſte lyden in hare Sluyſe voorſz. gelyken den Ambagte voorſz. by Mergentale, en wy ſullen gemeenlyk van de Ambagte voorſz. Wateren in haren Vaert, binnen ende buyte, ſonder onſe coſte nu ende immer onverſeyd van hen ende haeren Sluyſen, ende Sluysvlied voorſz. en ſal niemant beſchouwen in eenige eoſten, dan die wel geboren Heemraders van Schielant, haren uytgank, haer digte, ende die vreſe van de Lande, ende die Hoefsbode geen regt daer in te hebben, ende om dat wy willen dat deſe voorſz. Voorwaerden vaſt, ende geſtaden blyven gehouden van ons ende onſe nakomelingen, den goede Luyden van Rotterdamme, die nu ſyn of hier namaels weſen ſullen, ende wy geenen Segel gemeenlyk en hebben, ſoo hebben wy gebede Kerſtant van Berge, Willem van de Vene ende Craneys Sehrevels Soon, wel geboren Heemraders van Schieland, dat ſy deſen Brief beſegelen voor ons, ende op ons, ende wy Kerſtant van Berge, Willem ende Craneys voorſz. om bede des gemeene buyren uytten Ambagte voorſz. Soo hebben wy deſen Brief beſegeld op den 25. dag in Meye int Jaer ons Heeren 1348.

Extract uytte Francynen Regiſter van de Hoog Heemraden van Schieland.

WY Seheepenen, Raed, ende gemeene Poorteren binnen Rotterdam, die nu ſyn of hier namaels weſen ſullen, doen te verſtaen alle den genen die deſen Brief ſullen ſien of horen Leſen, dat wy aen ons genomen hebben, by de wel geboren Heemraden van Schieland, die Ambagte Uyttenbroek, de Bergſe Polre, ende die van Blomersdyk, die gelegen ſyn Weſtwaerts van onſer Vaert met ons uyt Wateren door onſe Sulyſen die gelegen is binnen onſe Poorteren voorſz. vrylich onverſeyd van ons in manieren als hier naer beſchreven ſtaat, DAT IS TE VERSTAEN, dat ſy Wateren ſullen door onſe Vaert binnen ende buyten ſonder hare coſten, ende ſoo wanneer deſe Sluyſe al verleyd word by de wel geboren Heemraden van Schieland, ſoo ſullen die Ambagten Uyttenbroek, ende die Polre voorſz. in onſe Sluyſen voorn.

voorn. gelyken een ander Sluyse met agt Voet Waters van een en dertig Gebinden lank, ende elke Style van agt Duymen dieke by der Roede gemeten, ende die van Blomersdyk voorsz. sullen met ons gelden in onse Sluyse voorn. gelyken die Ambagten voorseyd, Margen Margens gelyk, ende ons Sluys nog Sluysvlied, en sal niemant besehouwen in eenige eoste, dan die wel geboren Heemraden van Schieland haeren uytgank, haer digte, ende die vreese van de Lande nogh die Hoefsbode geen regt daer in te hebben, ende om dat wy wille dat dese Voorwaerden voor vast ende gestadig worden gehouden van ons ende van onse nakomelingen den voorsz. Ambagten, soo hebben wy gebeden Kerstand van Bergen, Willem van de Venen ende Craneys Sehrevels Soon, wel geboren Heemraden van Schieland, dat sy dese Brief besegelen, ende wy Kerstand, Willem ende Craneys voorsz. om bede der Poorte voorn. Soo hebben wy dese Brief mede besegeld, met onse Segelen. Gegeven ende gedaen des Vrydaegs op ten 25. dag in Meye int Jaer ons Heeren 1348.

1351. Graef Willem de Vyfde, van Beyeren met de syne van den Cabbeljausche Partye, maecken een verbont tegens die van de Houckse.

Nota *Den Oorigineelen Brief opt Francyn berust onder de erfgenamen van Jonckheer Floris Therclaes Bailliu van Schoonhoven.*

WILLEM, Hertoge van Beyeren, Grave van Hollant, van Zeelant ende Heer van Vrieslant, maecken eont allen Luyden, want onsen lieven getrouwen Jan Heere van Arekel, Jan Heere van Egmonde, Jan Heere van Waterlant, Geeraert van Heemskereken, Jan vander Wateringe, Jan de Molenaer, Geraert van Egmonde, Jan van Bloemensteyne Willem vander Wateringen, Ridderen, Jan van Arekel, Jan van Cuylenborg, Jan vander Noordeloos, Heyndriek van Emskercke, Heyndricks Soon, ende Daniel van Tolloyse, Knapen, ende onsen lieven ende getrouwe Steden alse Dordreeht, Delft, Leyden, Haerlem, Amsterdam, Alckmaer, Medenblyck, Oudewater, Sinte Geerdenbereh, Schiedamme, Rotterdamme, onse wel ende getrouwelyeke met heure Magen, Vrienden ende hulpen by gestaen hebben en dagelycx bystaen, om onsen Grave ende Heere in onse

onse Graefschappe van Hollant, van Zeelant ende Heerlyckheyt van Vrieslant te helpen houden en onse Vyanden te helpen keeren en wederstaen, die ons dier Graefschappen, en die Heerlyckheyt voorsz. verdryven willen, ende desgelyckx ons en onse Vrienden voorsz. mit alre ondaet, Pine ons Lyfs ende Goets te bederven ende te berooven, alse Heer Willem Duyvenvoorde, ende Heer Jan van Pollanen, ende syn Broeders, Heer Dirck van Brederode, Heer Arent van Duyvenvoorde, Heer Jacob van Herbaren, vander Binckhorst, Heer Herbaren van Rieden, Heer Floris van Brouckhorst, Heer Gerrit van Heemstede, Heer Jan van Meeresteyne, Aelbert Soone, Heer Willem van Ousthoorne, Heer Dirck van Raephorst, ende Heer Gerrit van Poelgeest, Ridderen, Heer Mathys vander Borgh, Priester, Jan Noertick, Jan vander Made, Reynart Dever, Heeren Gheeritsz, Geerit de Ever, Jansz Florens van Raephorst, Kerstant Wouter, ende anders heure Broeders van Raephorst, Geeraerts Kinders, Arent van Groenevelt, Dirck van Groenevelt, Jan vander Borg, Jan Symonse vander Borch, Knapen, ende alle heure gesinden ende mede hulpen, die dese onse Vyanden voorsz. geholpen ende gestuert hebben tegens ons en onse mede hulpen die dese onse Vyanden voorsz. soo nemen wy op ons alle saecken, die onse lieve ende getrouwe hulpen ende Vrienden en alle heure Magen, Vrienden en hulpe gedaen hebben en oock doen sullen, in welcken wys dat geschiet is of geschieden sal, om onse Vianden ende heure hulpe voorseyt te deeren, ende gelovense daer oft ontheffen ende hem te volstaene, ende geloven onse lieven en getrouwe Vrienden ende hulpen voorsz. voor ons ende onse naeomelingen, dat wy dese voornoemde Luyden onse Vyanden en heuren hulpen alsoo voorsz. is, ende heure Kinderen uit onsen Graeffchappen ende Landen voorsz. houden sullen, ende nimmermeer mit ons te laten soenen, noch in onsen Landen te laten comen, noch op alsulcke Goede alse heur plagen te wesen eer syse tegens ons verbeure, ten soude weesen by volcomen goetduncken ende rade onser lieve ende getrouwe Ridderen, Knapen ende Steden voornompt. Voort gelooven wy onse lieve ende getrouwe hulpen ende Vrienden voorseyt, dat wy trouwelyck ende wel by hem blyven sullen, als een goet Heer by synen lieven ende getrouwe Ridderen, Knapen, Stede billick blyven sal: ende wy en sullen onser Graeffchappen ende Heerlyckheyt voirschreven noch de opkominge van Henegouwe nimmermeer vertyen, of gaen quyt schelden, verkoopen, versetten, beleenen, verpachten, noch heel, noch deel daeir of uyt onsen handen brengen, ten sy by rade ende goetdunckcn onser Ridderen, Knapen ende onsen Steden voornomt, voor bekennen wy waert dat onser ontbraecke sonder wetachtige geboorte van ons te laten, des Godt verbieden moete, dat Hartoge

toge Aelbrecht onſe Broeder van Recht oir, ende Lants Heere, is van onſe Graeffchappe ende Heerlyckheyt voorſeyt, ende en ware ſynre dan niet dat Godt verbieden, ſoo is Recht oir ende Lants Heere der Graeffchappen ende Heerlyckheden onſen Broeder die daer naeſt hem ouſte ware, en waert in alle manieren, alſe onſe lieve Vrouw ende Moeder de Keyſerinne van Roomen by hant onſes Liefs Heeren ende Vader des Keyſers van Roomen, des Siele Godt genadich ſy, ende by hant Hartoghe Lodewycx onſe ouder Broeders, ons an deſen Graeffchappen ende Heerlyckheden voorſeyt, gegoet hebben ende te comen op onſe Broederen in ſulcker maniere alſe voorſeyt is, ende hieromme bidden wy ende gebieden met uterlycke begeerte ende wille, ende oock om dat Recht is onſen lieve Ridderen en Knapen, Steden, ende anders alleen onſe gemeene Landen en Luyden, Edele ende Onedele, Poorten ende Dorpen, genompt ende ongenompt, wan wy Willem, of onſer gebraecke alſe voorſeyt is, dat ſy ruſtelyck en ſonder diſcoert heuren rechten Lants Heere Hartoge Aelbrecht, onſer Broeder of onſen ouſten Broeder naeſt ons nederwaert, die dan ware, waer dat Hartoghe Aelbrecht niet en levede alſe voorſeyt is, ſyne gebrake ſonder wettelycke geboorte, in manieren dat Hartoge Aelbrecht voorſeyt, of onſe ouſte Broeder naeſt hem voorſeyt ware, dat Hartoge Aelbrecht niet binnen onſen Lande ende Steden voorſeyt quame, ſonder heer cracht ende ſonder imant mit hem te brengen van onſe Vyanden voorſeyt, noch die van hare partye ware, ende hy onſe goeden Luyden gemeenlyck Ridderen ende Knapen, Steden ende Gemeinten ſwoeren, ende Segelde al haer Recht ende Hantveſten te houden, ende de Graeffchappen ende Heerlyckheden heel ende al hem nimmermeer af te gaen noch te vertyen, noch onſe Vyanden voorſeyt nimmermeer in den Landen te laten comen, na alle de manieren die voorſeyt ſyn: ende om dat wy willen dat onſe getrouwe en lieve Ridderen en Knapen en Steden voorſeyt, in allen poincten wale bewaert ſyn, ende eendrachtich blyven ende onſer Broederen ende geen, noch en geenen andren Heeren en ontfangen dan onſer Broederen een in manieren als voorſeyt is, ſoo hebben wy hem gebeden, geheeten ende geboden, bidden, heeten en gebiede dat ſy hen des verbinden eendrachtigh te blyven, ende niemant anders te doene dan voorſeyt is. In oirkonde des Briefs open beſegelt mit onſen Segel. Gegeven Sondaechs die men heet Beloken Pynſten, dat is op den drie en twinſtighſten dach in Meye int Jaer ons Heeren duyſent drie hondert een en vyftich.

1351. Graef Willem de Vyfde,

Hertoge van Beyeren over compt by Hantveften met fyn Moeye Vrou Johanna, Hertoginne van Brabant, wegen het loffen van gevangenen en eenige Schulden, die Rotterdam neffens eenige Steeden van Hollant moft betalen.

WILLEM, Hartoge van Beyeren, Grave van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vrieslant, maken eont allen Luyden dat wy over een gedragen fyn mit onfer liever Moeyen Vrouwe Johanna van Brabant, Gravinne van Henegouwe ende van Hollant, van alle Afterftallen van hare Duwarie ende van Schout, dat fy ons eyfchende maeh, fyn tot defen dage toe daer fy onfe Luden van Dordreeht ende van anders onfen Lande voor gevangen hadde.

In den eerften fullen alle die gevangen uit ende vry gelevert fyn worden, ten Bergen Opten Zoom, van heuren koft mitten onkoft, alfoo wefelyeke dat fy hem beloove mit reden, ende wy en fy ende heur Vrienden nog niemant, die hun aen goet en fullen nimmermeer wraeeke doen noch doen doen, op tie gene diefe vingen, of op heur Vrienden, ofte op anders imant, voort foo fal men coman gevene van Amftelredamme die de Haegt geflegen was by louende Gelden, twee hondert oude Sehilden, ende dat Gelt teffens te betalen, van Alderheyligen daehe naeft comende over een Jaer, ende dat fullen onfe Steden van Hollant betalen, ende onfe lieve Moeyen af flaen van hare Duwarye van den eerften Gelden dat men haer op die tyt fehuldig fal fyn, ende die foene te deelen by Gereehte van Amftelredamme, ende men fal fynen afnemen weder doen geven dat over hem gevonden wert doen hy geflagen wort. Voort fal onfe lieve Moeye voornompt, dien gevangen ende den genen die van heuren wegen haer Geut genomen is, vyf hondert oude Sehilden ende overmits dien vyf hondert oude Sehilden, fal onfe lieve Moeye ende anders alle heure Vrienden fchadeloos ende quyte wefen, alre de fehade die van haren wegen gedaen is, ende die fullen de Steden van Dordrecht betalen Alreheyligen miffe die comen fal over een Jaer, eleken na fierre grooten van fynen verliefen te deylen, ende die vyf hondert Schilden fullen die van Dordrecht of flaen fonder Moeyen voornompt,

nompt, van den Gelde dat men heur dan ſchuldig ſal weſen. Voort ſoo hebben wy by onſen gemeenen Steden jegens onſe lieve Moeyen doen reeckenen en vinden dat wy haer ſchuldich ſyn vun den Jare XLIX. ende daer te vooren by Heeren Matthyſe en by ſynen tyden tot Allerheyligen Miſſe int Jaer voorſz. 6328. Schilden ende eenen derden deel van een Schilt, item ſyn wy heur ſchuldig van achterſtal van Alreheyligen Miſſe, int Jaer vyftich by Diedericx tyden van Groenevelde, ende by Heyman Roden tyden, ende Heyndric Pieterſe van Leyden, 6653. Schilden ende een vierendeel van een Schilt. Voort ſyn wy onſe lieven Moeyen ſchuldich die wy haer toegeſeyt hebben weder te doen geven, van den coop van den Juweelen die ſy vergouden hadden 3383. Schilden, daer ſy ons open Brieven of hadde die ſy ons over gelevert hadde, dit compt in ſomma die wy onſer liever Moeye ſchuldich ſyn XVIIm. IIIc. LXIIII. ende eenen halven Schilt tot geuder Reeckeninge, met oude Schilden, met Aernen geut van Goude, ende ſwaer van gewichte of payment daer tegen de waerde die onſe Steden of quyten ſullen, van welcker ſomme van den gelde voort onſe Steden betaelt hebben mit gereeden Gelde IIIIm. IIIc. LXIIII. ende een halve Schilt, aldus blyven wy onſer lieve Moeyen voorſz. XIIIm. Schilden, dus ſullen onſe Steden betalen van Allerheyligen Miſſe naeſt comende over een Jaer IIIIm. Schilden, des ſal men dan afflaen 't Gelt van den doot ſlage, ende die 500. Schilden totter tyt toe dat de voornomde XIIIm. Schilden te vulle betaelt ſyn. Voort ſoo hebben wy over een gedragen mit onſe lieve Moeye voorſz. dat wy haer alle Jaer ſullen doen betalen haer Duwaire, als haer open Brieven houden die ſy heeft van onſe liever Heere onſer oudere Vader, daer Godt de Siele af hebbe moet, in payment den ouden Schilt geut van Goude ende van Gewichte voor XV3. pen. grooten gereeckent, ende den voor XVI. pen. ſwaerten tornoyſen ſwaerten gereeckent, ende want wy met gueder jonſten en uyterlycken begeeren, willen dat onſer liever Moeyen voorſz. vul ende al ſonder argeliſt ſoo lange als ſy leeft voldaen worde van alle poincten voorſz. ſoo hebben wy en onſe gemene Steden van Hollant, als Dordrecht, Delft, Leyden, Haerlem, Amſtelredamme, Alckmar, Medenblick, Geertruydenberge, Schiedamme, Rotterdamme ende Oudewater, geloofte met geuder trouwe alle ſout te betalen ende alle voorwaerde voorſz. te vuldoene. In oirconde deſen Brieffen geſegelt mit onſen Segele van de Steden geſchreven, in Borgen op den Zoome, des Saterdags na Sinte Gillis dach int Jaer ons Heeren duyſent drie hondert een en vyftich.

Hertog Willem geeft Quitantie van 3500. Ponden 6. Schellingen. 8. Penningen.

WILLEM, Hertoge van Beyeren, Grave van Holland, van Zeeland, en Heere van Vriesland, maken kond allen Luyden, dat wy in goeder trouwe gelooft hebben, ende geloven onsen lieven en getrouwe Steden Delft, Haerlem, Leyden, Amsterdamme, Alckmaer, Schiedamme en Rotterdamme, Wettelyk en wel te kwyten, van vyve ende dertig hondert Ponden, ses Schellingen en agt Penningen, Swarte Tournoyse, die sy voor ons gelooft hebben gesamenderhand en elk voor al den Bisschop en den Stad van Uytrecht, van goede dat sy te schaden genomen hebben, binnen vreets tot Yselsteyn, tot Geervliet ende ten Bergen, daer die Bisschoppen die Stad onse opene Brieven of hadden, die onse voorsz. ontfangen hebben, ende is onsen Stad getreden zyn dat voorgenoemde geld te betaelen, binnen een halve Jaren. In oirconden desen Brieven besegeld, mit onsen Segel, int Jaer ons Heeren duysent drie hondert een en vyftigh des Sonnendaegs na Ascencio Dominy.

1355. Hertog Willem verleend aan de Poorters die haer Lyf verbeurd hebben Vryheyd met haer halve Goet te geven.

HERTOGE WILLEM, van Beyere, Grave van Holland, van Zeeland, Heere van Vrieslandt, ende Verbreyder der Graefschap van Henegouwen doen kond allen Luyden, dat wy voor ons ende voor onse nakomelingen, onsen lieve ende getrouwe Poorteren van Rotterdamme gemeenlyk alsulcken gratien gedaen hebben, als hier naer beschreven staet: in den eersten soo hebben wy gegeven onsen goeden Luyden voorsz. soo wat Poorter van Rotterdamme syn Lyf met regte verbeurden, die en mag jegens ons niet meer verbeuren dan half syn en gelyke goeden, ende die andere helfte sal blyven, zyne

ne Wyve ofte fynen Wettagtige Kinderen, ofte fynen regte Erfgenamen: voort waere dat faken, door onfe lieve Stede van Rotterdamme voorn. eenige Handvefte hadden die verout en verdonkert waeren, of by ongevalle verloren worden, dat fy betogen mogten met uytfehriften befegeld, met wettagtige Luyden die fouden wy hen vernieuwen, en befegelen buyten haere koften, voort foo nemen wy op ons 't ontheffen en fullen ontheffen onfe goede Luyden van Rotterdamme, gemeenlyk alle dood flage, roer en brandfehattingen, regteneffe van Lyven vangeniffe, breeekinge van Huyfen en van Veften, dat in defe Oorlogen, om der Oorloge wille gefchiet is, ende dat geweeft heeft, tuffehen onfe lieve Vrouwe, en Moeder, ende haere hulperen, ende ons, ende onfe hulperen, fonder ons ofte iemant eenige verbeeteringe daer af te doen, voorts foo hebben wy gelooft, ende gefwooren, onfe lieve en getrouwe Poorteren van Rotterdamme, gemeenlyk alle haer Regt, dat fy hebben van Grave Willem onfen lieven Soone, die tot de Vriefen bleef, daer God de Siele af hebben moet, ende van fyne voorvaederen Grave van Holland, Handveften en Vryheeden, alfoo verre als fy betoogen moogen, vafte en geftadene te houdene, hen ende haere nakomelingen, voor ons ende onfe nakomelinge. Ende om dat wy willen dat alle de voorfz. Punċten, onfe Poorteren van Rotterdamme voorfeyd, Euwiglyke vaft ende geftade gehouden worden van ons en onfe nakomelingen, foo hebben wy defen Brieven ende Handveften open befegeld met onfen Zegel. Gegeven in den Hage op den XIII. dagh van Meye int Jaer ons Heeren, duyzent drie hondert vyf en vyftigh.

Ontheffing van alle Borgtogte die de Stad Rotterdam voor Hertog Willem heeft belooft.

HERTOGE WILLEM, van Beyeren, Grave van Holland, van Zeeland, en Heere van Vriesland, ende Verbryder der Graeffehap van Henegouwen, doen kond allen Luyden, dat wy gelooft hebben ende geloven mit defen opene Brieven onfe goeden Luyden van onfer Stede van Rotterdamme, dat wyfe ontheffen fullen van alre Borgtogten, die fy voor ons gelooft hebben, en dat wyfe quyten fullen van al fulcken Gelden, als fy voor ons betaelt hebben, en fy wettelyken betuygen mogen. In oirconde defen Brieve befegeld met onfen Segelen. Gegeven in den Hage op den dertienden dag van Meye, int Jaer ons Heeren duyfent drie hondert vyf en vyftich.

1357. Har-

1357. Hartog Aelbert geeft Previlegie aen Rotterdam weegens 't Boode Ambagt.

AALBREGT, by Gods Genade, Palens Grave op ten Ryn, Hertogen in Beyeren, Ruwaerd der Heerlykheeden van Henegouwen, en van Holland, want ons onſe lieve ende getrouwe Steden van Rotterdamme getoget hebben, dat ſy bevrouregt ſoude weſen van den Bode Ambagt, van onſe Stede voorſz. by Hendrik van Couwenburg, Bailliuw van Delfland, ende van Schieland, onſen Neven, daer wy of verſtaen hebben, dattet onſe Stede voorſz. te behooren ſoude, want het voortyts by anderen Bailliuwen, vrylycken gebruyckt hebben, ſoo hebben wy ontſegget, en overgegeven, mit deſen jegenwoordige Brieven, onſe lieve en getrouwe Steden voorſz., dat Boden Ambagt vryelyke te gebruyken, ende haere willen mede te doen, tot ons ende onſen Steden oirbaer voornt., ende ontbieden Heere Diderick onſe neve voorſz., dat hy ſyn hand daer aftrecken, ende onſe Steden voorſz. dat Boden Ambagt vrylycken te laten gebruyken, alſoo als ſy voortyds gedaen hebben. Gegeven in den Hage onder onſen Segel hier op geplact, op ten Palmen avont int jaer ons Heeren duyſent drie hondert ſeven en vyftigh.

1358. Hartoch Aelbrecht van Beyeren geeft Brieven al waer hy de Landen van Hollant aen neempt als Ruwaert te Beſtieren.

HARTOGE AELBRECHT, by der gratie Godts, Palens Grave op den Ryn, Hartoge van Beyeren, doen cont ende kennelyck allen Luden, dat wy onſe kennelycke nootſäecke van ſiecte ons liefs Broeder Hartoge Willem van Beyeren, Grave van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant ende Heere van Vrieslant, die Godt geſtercken moet, ende om gemeenen oirbaer Ruſte Proffyt ſyns Lants, luyden ende om verſouck en bede ons liefs Broeders ende Suſters Vrouwe, Machtilde van Lancaſtre, Gravinne van de ſelve Lande, ende hoirs Raet

Raet in den Lande gecomen ſyn, en hebben ons aengenomen ende aen neme Ruywaert toe ſienre ende beſchermer te weſen van alle ons liefs Broeders Landen ende Luyden van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant, ende van Vrieslant, maniere ende Voorwaerde als hier na beſchreven ſtaet.

In den eerſten dat wy gelooft hebben ende gelove met goeder trouwe ons liefs Broeders Lant ende Luyden voorſz. te Regeren, te bedryven ende te beſchermen tegens een igelyck by de Goede Stede van ſyne Landen ende wy Raeden der genere die wy mette goede Stede daer toe nemen ſullen tot ſynre eere ende tot den meeſten nutſchappen ende oirbaer ſyns gemeene Lants ende alleman, den Armen en den Rycken recht ende Vonniſſe, reden ende beſcheyt te doen, op ſulcke goede Coſtumen ende rechten als onſe lieve Ouders voortyts 't Lant beleet hebben ende geregeert hebben ende Recht is in den Landen, ende meenen by Alingen, by Ridders, Knapen, Steden ende gemeene Landen voornompt te blyven met alle ons vermogen. Voorts geloven wy by Rade, ons Raets ende den goeden Stede voorſz. onſe liefs Broeders ſchult buyten 's Lants, en binnen 's Lants te verleggen ende die te betalen naer alle ons vermogen, ſoo dat de Coopluyden van ſines Lande met gantſcher veylicheeden Varen ende Keeren mogen. Voorts van alle twyffelycke ſaecken of van alle geſchillen die de Lande vreeſe mogen, van Heere, van Stede, van eenige goede Luyden, ofte van goeden die geloven wy in goeden trouwe byrade, ons Raets ende der goeder Stede naer aller onſer macht in Ruſte en in goede Punčten te brengen ſonder Partren als een Recht Middelaer ende een Ruwaert van den Lande, en alle deſe Punčten ende Voorwaerde voorſz. ſullen weſen, behoudelyck onſen lieven Broeder Willem voornompt, alle ſyne Heerlyckheeden ende Vrouwe Machtilde van Lancaſtre, onſe lieve Suſter Staedts ende Hoirs, Rechts, Ridderen, Knapen, Steden ende een igelycx ſints Rechts alſoo lang duyrde als onſen lieven Broeder voorſz. in Krancke ſtade is van Lyfs. Dat was gedaen binnen der Stede van Rotterdamme, in jegenwoordigen ons liefs Neve en Edele Mogende Prince ende Engelbrecht, Grave vander Marcke ende onſer lieve ende getrouwe godſe Heer van Brennege, Heere Everaert Schencke van Grenbach, Heere Coenraet en Cretſelaer van Billeſteyn, Ridderen, ende Pieter Heer Camer, Ouwaert van Meckeſteyne, Cnapen. In kenniſſe hier af hebben wy Hartoch Aelbrecht voorn., onſen Segel doen hangen aen deſen tegenwoordigen Briefe. Dit was gedaen des Smaendags na Sinte Mathys dach, int Jaer ons Heeren duyſent drie hondert acht en vyftich.

De

De Ridder Willem vander Wateringe geeft Previlegie tot het delven en maken van Stads Vesten.

WY WILLEAM VANDER WATERINGE, Ridder, Heer van Teylingen, Vrouwe van de Wateringe Heren Willemsz Wyf voorschreven maken kond ende kennelyx allen Luyden, dat wy geoorloft hebben, consenteeren en oorlof geven der Poorte van Rotterdamme haer Vest te maken ende te delven, tot haer besten oirbaer, in onsen Ambagte dat sy hebben sullen binnen der Poorte van Rotterdamme voorsz. ende dat sal wesen behouden ons, ende onse nakomelingen regt van alle vervallen, die binnen den Ambagten voorseyt verschynen sullen na der Poorter Regt van Rotterdamme, ons den derden, en daer of te hebben, ende die sal onse Schouten, die nu is, of hier namaels wesen sal, verwinnen met den Scheepenen van Rotterdamme voorsz., die nu syn of hier namaels wesen zullen, ende dat beregten na der Poorter Regt, alsoo verre als onse Ambagt binnen der Veste van Rotterdamme komt. Ende om dat wy dat vaste ende gestaden gehouden willen hebben der Poorter van Rotterdamme voorseyt, van ons, en van onse nakomelingen, soo hebben wy desen Brief in kennisse der waerheyt open besegeld, met onse Segelen. Gegeven op den agden dach in Aprille, in 't Jaer ons Heeren duysent drie hondert acht en vyftich.

Hartog Aelbert geeft Previlegie aen Rotterdam wegens 't maken van Stads Vesten.

AELBERT, by Gods genade Palens Grave op ten Ryn, Hertoge van Beyeren, Ruwaert der Graeflykheden van Henegouwe, van Holland, van Zeeland, en der Graeflykheden van Vriesland, doen kont allen Luyden, dat wy om goede meninge en trouwe, die de goeden Luyden van Rotterdamme altoos bewyst hebben onse Ouderen, ende onsen lieve Broeder Hertoge Willem, Grave van Hollant, ende nog altoos bewysen sullen, ende ook omme te Vestinge, en te verseekeren ons liefts Broeders Land voorsz. hen geoorloft hebben, ende oorloven

loven mit desen Brieve, van ons liefts Broeders wegen, des Stedehouder wy nu ter tydt syn ende Veste te maken om haer Steden, alsoo groot als hen dunken oorbaerlyk weesen, alsoo verre gaenden als haer Vryheden en Poortregt strekt, en om Veste te raden en tot haere profyt te bette maken, wy hen haer Vryheden nemen, ende genen Pint regt te hebben, dat Roode Sant dat onder Poorten gelegen is, en de Heeren Willem vander Wateringe, ende synre Gesellinne Vrouwe van Teylinge toebehoort, alsoo verre als sy des overdragen syn met Heeren Willem, ende synre Vrouwe voorsz., in aller manieren als haere Handvesten begreepen hebben. Ende om dat wy die goede Stede voorsz. hier in houden en stercken willen, so hebben wy desen Brief open besegeld met onse Segelen. Gegeven tot Dordrecht, des Dingsdaechs na St. Jans dach, ante Portan Latinas, int Jaer ons Heeren duysent drie hondert agt en vyftich.

1361. Goed geleyde voor de gene die Koorn brengen van Bommel.

WY Scheepenen, Burgemeester ende Raed van Salt Bommel, Henrick vander Lavene, Regter in Bommelerweert, en in Tielrewaerd, en Bernt Apliaert, Regter onder Stad Bommel voorsz. van ons liefts Heren t's Hertoge wegen van gelyken maken kond ende kennelyk allen Luyden, dat wy gegeven hebben met dese Brieve, en geven alle de goede Luyden van Rotterdamme, die Coorne en Booringe brengen ende voeren, een alinge goed geleyde, ende een vast te vaeren, te komen, en te keeren met haren Lyve, ende met haren Goeden alle onse Regt Ampt door tot Santbommel toe, ende in der Stad Santbommel, ende met hoger opwaert durende hen viertennacht na onsen wederseggen sonder argelisten, uytgenome die gene die metter hand tegen den Heere van den Landen verwracht syn. In oirconde ende vestenisse deser dingen, soo hebben wy desen Brief open besegeld met onse Segelen. Gegeven int Jaer ons Heeren duysend drie hondert een en tsestig, des Sondaechs na Sinte Martinus dach in de Winter.

1373. Bailliu, Schout en Scheepenen van Rotterdam verleent 1. Pont Hollands aen die genige die wegens de Stadt uytreyst.

DIRK VAN SWIETEN Bailliuw, Gysbert Pietersz. Soen, Schout, Vranck Visscher, Gysbert Bygemans Soen, Jacob Milants, Gerlof Ponsiaens, Willeam Wyl Alleyden Soens, Gillis die Hont, en Doede Willems, Scheepenen, Vranke Spronxke van Swieten, ende Pieter Venys, Jan Veninis, Raets Luyden in der Poorten van Rotterdamme, maken kont allen Luyden, dat wy gemeenlyk overdragen zyn by sommige der Rykften, ende der Vroetste van der Stede, als Wolphert Huygens, en Pieter Hobben Vuten Oost Vierendeel, Hobben Willemsz, ende Jan Dirksz. Soen Vuten Middeldam, Henrik Jans ende Wouter Simonsz. uytten Westende, Jan Themans, ende Jan Dirksz. uytten Nieuwpoort, ende hebben geordonneert ende geset, dat een ygelyk van Recht, of dier het Regt toe ordineert te varen van der Steden wegen in Reysen uyt en sullen haer liers dages hebben, een Pont Hollandsch Payement, en niet meer alsoo lange als sy in der Stede reysen syn, sonder argelist, ende daer en binnen sullen sy selve haer Knape loven, die zy met hen voeren: voort hebben wy om gemeene oorbaer, ende groot profyt geordonneert en gevierendeelt die Heule ende die Bruggen, die der voorseyde Poorte toebehooren, te maken, ende te houden tot eeuwigen dagen, in deser manieren als hier naer volght. In den eersten sullen die gene, die int Oost Vierendeel woonen, maken ende houden tot eeuwigen dagen die Oost Wagenbrugge, die Oost Nieuwlandsbruggen die over die Haven leyt, by Huge Lumaeckers, die Oost Loof Brugge die over die Wateringe leyd, daer men in die Kipstraet gaet, daer de ouden Stoef plag te wesen, die Heule agter 't Gasthuys, die nevens den hoek van Floris vander Dunnen Stalhuys staet: Item 't Oost Vierendeel sal nog houden die Brugge die legget onder die Haven jegens die Stege by Vrank Clunmermans Huys ende Erven: Item die van de Middeldam, sullen houden die Brugge die legget over de Vaert, over die Straet neffens 't Gasthuys, en die Brugge t' endent 's Gravestraatje, by Adriaen Mattysz. Huys, die Brugge die by Jan Grutes Stoeve leyd, nevens de Heul van Pieter Koylmans Huyse, ende die Heul ter Ouderschie: Item die in de Mildeldam woonen, en dien Vierendeel toebehoo-

ren,

ren, die ſullen maken en houden die Brugge die by der legt, jegens den Huyſen dat Jan Bethills was, ende Wouter Nanweroet nu beſeten heeft, der Lombaerden Brugge, die Brugge die 't eynden de Lombaertſte Straet leyt, vander Veſte over die Rotte, aen die Nieuwpoort, ende die Heul by Pouwls Bilres Landen: Item die int Weſt Vierendeel woonen ſullen maken ende houden die Weſt Nieuwlands Brugge, die over die Haven leid, by Jaeob Waerts Huyſe, die Weſt Wagenbrugge, ende die Heul die men heet Floerbatten en Heul: Item die in de Nieuwpoort wonen, en dient Vierendeel toebehooren, ſullen maken ende houden, die Kerkbrugge, die uyter Nieuwpoort aent Kerkhof leyt, die Brugge die by de Wedde leyd, en van de Lombaertſte Straet, over die Rotte aen die Nieuwpoort ſtrekt, en die Heul daer men door de Delfſe Vaert plag te varen, en met die Spoeyevaert leyt binnen den Noort Poort Huyſe, ende hier toe ſullen die goeden Luyden vant Regt alle Jaeren, uyt elke Vierendeel twee Burgemeeſteren nemen, by hare, ende die hen dunkt datter gemeenre Poirte daer nuttelykſte en Profytelykſten te ſyn, ende die ſal men regte voort daer toe Eeden, dat te bewaren by haere Eede tot gemeenre Steden voorſz. profyt, ende oorbaer, en wes Geld ſy daer toe behoeven, dat ſullen ſy by goeddunken vant Regt gaderen, elk in ſyn Vierendeel by geſehrifte daer of ſullen ſy alle Rekeninge doen, voor die gemene Poorte, als die Raetsluyden haer Rekeninge doen, van der Poorte Goede, ende ſoo wie men daer broekigh in vonden, die ſal dat beteren by den Regtende daer en ten den nimmermeer Burgemeeſter te weſen, ende ſy en ſullen geen afterſtal der Poorte overleeveren van niemant, ten waere of die gene daert aen gebroke, alſoo arm waeren, dat ſy niet en hadde te betalen, ende van elke Brugge en Heule voorſz. ſal men die Straten en Wegen maken en houden alſoo veel, als daer elker of toebehoort, ende te haer geſtaen heeft, elk Vierendeel de ſyne als voorſz. is, om dat ik Dirk van Swieten, Bailliu van Delfland, en van Sehieland, hier by ende over geweeſt hebben, als een Bailliuw van ons lieſſte Heren wegen van Hollant, ſoo hebbe ik dit om gemeene oorbaer, en groot profyt der voorſz. Poorten beſegeld, met mynen Segel, van ons liefts Heeren wegen voorſz. Ende wy Schout, Schepenen ende Raden voorſz. hebben dit mede beſegeld metter Poorten Segel, voor ons ende onſe nakomelingen, vaſt ende geſtaden te houden, tot eeuwigen dage ſonder eenig afbreek voort uyt mede beſegelen met ons ſelfs Segelen. Ende om dat wy Wolfaert Hugemans, en Pieter Hobben, uyttet Ooſt Vierendeel, Hobben Willemſz, en Jan Dirkſz. uytten Middeldam, Henrick Jans, ende Wouter Sehien, uytten Weſt Vierendeel, en Jan Donkers, en Jan Themans uytter Nieuwpoort, dit gemeenlyk mede geconſenteerd hebben, te houden

 den

den in alle manieren als voorſz. is, ſoo hebben wyt mede beſegelt, met onſen Segelen. In kenniſſe gedaen int Jaer duyſent drie hondert drie ent ſeventich, op Sinte Jans avond, Baptiſta te mit Somer.

Item die van de Weſt Vierendeel ſullen houden die Brugge die legget over die Vaert, voor de Bagyneſtrate, ende die Brugge agter die Kerck.

Item die van de Nieuwpoort ſullen houden die Heul, tenden der Nieuwpoort, by Willem Spyckers Huys, ende die Brugge in Gysbert Benkelſteyn.

Op ten negenſten dag van Junio int Jaer 66. bevelen die Burgemeeſteren mitten Geregten alle de Burgemeeſters van de vier Vierendeelen, dat ſy elks in haer Vierendeel ſullen doen maeken buyten der Stede coſte, alle die Vlogelen ende Wangen van de Bruggen, ende dat betalen elks op ſyn vierendeel coſte.

1376. Rotterdam Koopt 30. Honds Lands.

IK JAN HUYGENSCADEN SOEN, doen kont allen Luyden, dat ik Verkogt hebben der Stede van Rotterdamme dertig Hont Lands, luttel min of meer, leggende in den Ambagte van Schie, op die Ooſtſyde na den Stede, voort welke ick te houdene plag te Lene van den Abt van Egmonde, die hy my quyt geſchouwen heeft, ende hebben hen daer voor andere Erven opgedragen, ende dit voorſeyde Lant love ik der Stede van Rotterdamme, te waren alſe eygen Goeden ten eeuwigen dage, waer datter Stede voorſz. daer eenige commer of ſchade of kwame, dat ſouden ſy verhalen aen mynen Erven, gelegen in den Ambagte van Schie voorſz., ende beſegeld op die Ooſtſyde, Philips vander Spagne, met Erve ende Eygen, en op die Weſtſyde Lourens Pouwls met Erven en eygen en geken der Stede voorſz. den eerſten Penning, en den leſten, wel betaelt, en ſel ſe daer of quyten: voort ſynt voorwaerden dat ſulk Land als ik 't eynde der Stede Erve voorſz. leggende hebben ſynen weg hebben ſal over dat Lant aen den Wech, en men ſal de Sloot open houden, ten ware datter een gemeene Wech kwamen. In oirconden deſe Brief beſegeld, met mynen Segel int Jaer ons Heren duyſent drie hondert ſes en t'ſeventich, des Vrydaghs na Jans dage.

1378. Her-

1378. Hertog Aelbert geeft Previlegie aen 't Bagyn Hof.

AELBRECHT, by der genaden Gods Palens Grave op ten Ryn, Hertoge in Beyeren, Ruwaert in Henegouwe, van Holland, van Zeeland ende van Vriesland, doen kond allen Luyden wy die gratien Gods by goede Menſehen vervolgen ſoude, ende eenen ygelyken dien doen meer ſyn ende ſterken, ſoo hebben wy verſtaende dat een Bagyn Hof binnen der Steden van Rotterdam begonnen is om te naerne Eten, Werken, Leven eonnen, beſchouwen te commen, en om en geenrehande ſye of hinderniſſe daer inne te weſen nog te brengen by iemande, ſoo hebben wy den Bagyn Hove voorſz. gegeve, en geven dat hen niemant onderwinden en ſal, eenigerhande wille of ſpraken daer inne te hebben nog te doen, dan by volkomen goeddunken, ende vrye wille der Meeſtereſſe, ende haer Convents van den Bagyn Hove voorſz., ende ontbieden ende beveelen neerſtelyk, alle onſe Dienaren ende Onderſaten ende ygelyk byſonder, ende ſonderlinge onſe Geregte van Rotterdamme, die nu ſyn of namaels weſen ſullen, dat ſy der Meeſtereſſe daer in houden, ende ſterken, ende onlaſt ende moeyeniſſe, die den Conventen hier en boven komt of nemen in onſer naem, ende dat alſoo Corrigeren, dats hen Eeuwelyken een anderhoeden, ende want wy hope dat dit voorſz. Bagyn Hof in der gratien Gods, ende tot meere bekennen, en bouve Gods voortgaen ſal by goede ordonnantien, ſoo hebben wy deſen Brief open beſegeld, met onſe Segele. Gegeven ter Goes, Sondag naer Palmen Sondagh int Jaer ons Heeren 1378.

1380. Hertog Aelbert ordonneert de Wind Aſen by Ouderſchie weg te doen.

AELBRECHT, by Gods genade Palens Grave op ten Ryn, Hertogen van Beyeren, Ruwaert in Henegouwe, van Holland, van Zeeland en Vrieslant, doen cont allen Luyden, want ons voortyds onſe goede Luyden van Delfland aen bragte, dattet onſen Lande groten nutſchap waer, dat men de Heul toedammende, die laeh ter Ouderſchie,

derſchie, ende om dat beſogt is, ende wy ondervonden hebben, dattet onſe gemeene Lande, ende ons proffytelykts en beter is, dat daer een open Heul leyd, als plag te doen, ſoo hebben wy voor ons ende voor onſe nakomelingen geoorloft, en oorloven onſe goede Luyden van Rotterdam, en haer nakomelingen weg te doen, die Wind Aſen, die ſtaen by der Ouderſchie, en den Dam op te doen, en een Heul, daer weder te maken, ende geven hen magt, die Heul, altoos open te houden, na haere Handveſten die ſy van ons voor Vaders hebben, en waer dat hen iemant eenig weer daer in dede, wesſtoot of hinder, dat hen daer of quame, dat trecken wy aen ons. In oirconde deſen Brieven beſegeld met onſe Segelen. Gegeven in den Hage des Vrydachs na der elf duyſent Maegden dach, int Jaer ons Heeren duyſent drie hondert en tachtich.

Hertog Albert ordonneert de Wind Aſen, geſtaen by Ouderſchie, weg te doen.

AELBRECHT, by Gods Genade Palens Grave op ten Ryn, Hertogen in Beyeren, Ruwaerd van Henegouwen, van Holland, van Zeeland en van Vriesland, ontbieden uw Loef van de eyngen onſen Schout van Rotterdam, dat gy trecket na onſen goeden Luyden van Rotterdam, als ſys u vermanen, ende doet weg die Wind Aſen die ſtaen by der Ouderſchie, en dat den Dam op aldaer, ſoo dat ſy een Heul daer weder maken mogen, tot haren profyt, ende oorbaer, want wy verſtaen hebben, dat onſe goede Lnyden en gemeen Land van de voorſeyde Dam grote hinder en ſchade gehad hebben, en deſen laet niet, want wyt nimmer willen gedaen hebben. In oirconde deſe Brieve, en onſen Segel hier aen gedrukt. Gegeven in den Hage op Sinte Symon des Savonds, int Jaer ons Heeren duyſent drie hondert en tagtich.

Her-

Hertog Aelbert geeft Quitantie van 500. Vranckrykse Vranken.

AELBRECHT, by Gods Genaden Palens Grave by den Ryn, Hertoge in Beyeren, Ruwaert in Henegouwen, van Holland, van Zeeland ende Heere van Vriesland, doen cont allen Luyden, dat wy by ons selfs Hant ontfangen hebben van Jan die Briener, ende van Wouter Abben Zoen van onsen gemeene Goede Luyden wegen, van onser Stede van Rotterdam vyf Hondert Vrankenrykse Vranken van Goude of Payement, haere waerde Roerende vander Heul tot Ouderschie, ende daer of schelden wy onse gemeene goeden Luyden voorsz. voor ons ende voor onse nakomelingen quyten, met desen Brieve besegeld met onsen Segelen. Gegeven tot Heusden op St. Martyns dach, in de Winter, in 't Jaer ons Heeren duysent drie hondert en tagtich.

1381. Ordonnantie van de Regering wegens het Bagyn Hof.

WY Schout, Scheepenen ende Raed der Stede van Rotterdamme, oirconden dat wy met goede voorsiên ende raden ende goeddunken onser Vroedschapende Rykheyd, binnen der Stede gegeven hebben, ende geve de Meesteresse van de gemeene Convent, van den Bagynen te Rotterdam, soo wat Bagyne Vrouw ofte Jonk Vrouw op ten Bagyn Hove woond, of wonen wil by oorloven der Meesteresse, ende des Convents, wat Huise of Erven sy nu ter tyd opt Bagyn Hof voorsz. hebben, of namaels vercrygen mogen, soo wie dattet koste ofte maekte, of deden maken, nieuwe ofte ouden, dat sy die bewonen ende bruyken mogen alsoo lange, als sy op den Bagyn Hove voorsz. wonen in Geestelyke Stade, ende waer dat saken dat sy van desen Bagyn Hove voeren metter Woon, of dat sy storven, of dat sy openbaer misdeden eenich soo wie 't waren, soo en mogte sy nog haer Erfgenamen die Huysinge of Erven niet aenspreeken, nog hebben met eenige regt, Geestelyk of Waerlyk, die Huysinge ende Erven en soude den Hoven blyven, gelyken of sy gestorven waren onverschie van yemande, ende wie daer uytgeset worde om openbaere misdaet, die en sal

ſal after die tyd nimmermeer op dat Bagyn Hof woonen, ende geen Bagyn die op deſen Hof woond, ter Stede te Varen, nogte niemand te noon, nog heymelyck te ſpreken ſonder verlof, ende als men eenige Oorlof geeft, die ſal een Geſellinne van deſe Hove by hen hebben, ende niemand 't ontfangen in deſen Hove hy en moed daer een Huys hebben of Koopen, binnen een genaemde tyd, alſo haer die Meeſtereſſe ordineeren ende ſeggen ſal, ende die des niet en deden die mag die Meeſtereſſe weder uytſetten, ende wes Teſtamend men hen beſpreekt van binnen deſe Hove of daer buyten, dat ſal hem volgen onverſehie van iemande, en gemeenlyk van beſprek, eenig geſchil, dat ſal ſtaen tot des Geregte beſcheydeniſſe, ende 't Gemeene Convent van deſe Bagyn Hove, ſullen haer Meeſtereſſe die ſy hope by haere Conſeientie datter matelykſte toe te kieſen by den meeſte goeddunken onder hen Luyden, ende by eenen of by twee Perſoonen binnen de ſtede die zy beſt betrouwen, daert ſelt omvrage voor geſehien, ende by den meeſten hoop 't ſalt blyven ſonder iemands wederſeggen, ende want wy hoopen, datter goede Heylige Jonkvrouwen op ten Hof ſyn, ende komen ſullen, ende wy ook deſe Voorwaerden wel ende trouwelyk houden willen, ende gehouden willen hebben tot Eeuwigen dage, ſoo hebben wy deſen Brief open beſegeld mette Stede Segel voorſz. Gegeven int Jaer ons Heren 1381. des Woensdaegs naer Beloken Paeſſehen.

Jan Thelioet Debet 22. Schellinge 6. Penningen Eeuwiglyke Renten.

WY Arend Loef van de Eynge, Schout, Jan die Viſſeher Henriks Zoen, Pieter Huygen Simons Soen, Wouter Abben Soen, Jan Dirks Soen, Willem vander Duyn Louwen Soen, en Matthys Dirks Spitſenen, Sehepenen in Rotterdam, oireonde dat Wollamde van Voerenbroek, en Claes de Bruys Dammas Soone totter Stede behoeft voorſz. gepant, en geeygent zyn, van Boete die Jan Thelioet met regte verbeurt heeft, twee en twintig Schellingen en ſes Penningen, Heren Gelts, 't s' Jaers Eeuwiglyken Renten te ſtaen op ſyn vierendeel van de Lombaerden Huys ende Erve, en belegen heeft op die Noortſyde Claes Jans Soene van Woerden, en op die Zuydſyde Daen vander Duys &c., met Huys en met Erve, te Betalen alle Jaer deſe Renten tot Banniſſe of Panden van Jan Thelioets gereetſte Goederen, of wie beſitter waren des vierendeels van den Huyſe en Erve voorſz.

voorſz. en die verlore alſe regt is van-Erfrenten. In kenniſſe beſegeld met onſe Segelen, int Jaer ons Heeren duyſent drie hondert een ende tagtich, des Saturdages na Sinte Lucas dag Evangeliſt.

1382. Hertog Aelbert ordineert niemand Raet of Schepen te maken of moeten 5. Jaren Poorter geweeſt ſyn.

AELBRECHT, by Godes genade Palens Grave op den Ryn, Hertoge in Beyeren, Ruwaert van Henegouwe, van Holland, van Zeeland en van Vriesland, doen kont allen Luyden, dat wy vergeven hebben, en vergeven onſe goede Luyden van Rotterdamme, gemeenlycke ſulke brooken ende misdaet, als ſy tegen ons ende onſe Heerlykheyd misdaen mogen hebben, om dat ſy onſe deurluden van Rotte gerekent en geſtoet hebben. Voort ſoo hebben wy onſe Steden van Rotterdam voorſz. om menige trouwen dienſt, die ſy ons gedaen hebben, ende nog doen ſullen, gegeven ende geven mit deſen Brieve, alſoo dat wy nogh ons Bailliu, niemant Schepenen nog Raet maken ſullen, in onſe Steden voorſz. hy en hadde vyf Jaer Poorter geweeſt, ende dat een Jaer aen 't ander daer binnen gewoont, als men Schepen of Raet maekt. Voort en ſal men niemant van onſe Poorters van Rotterdamme, dat ontſchuldigen mage ſyn, inwinnen in eenige borgtogten van Leemte of Doodſlagen, die binne der Vryheyd van Rotterdamme geſchien; maer elk agter Suſters Kint, ſal geven ten magh gelde van eenre Doodſlage vyf Schellinge Hollandſch, en daer na elk ſyn beloop, en niet meer met recht op een Poorter te winnen van Doodſlagen of van Leemte, ende want wy dit meynen te houden, vaſte ende geſtaden, voor ons, ende voor onſe nakomelingen onſen Poorteren gemeenlyk, en haren nakomelingen, ſoo hebben wy deſen Brief beſegeld met onſe Segelen. Gegeven in den Hage op den dertiende dach in Maerty, int Jaer ons Heeren duyſent drie hondert twee en tagtich.

1383. Hertog Aelbert geeft Rotterdam in Erfpagt 't Nieuweland, om ses oude Schilden 's Jaers.

AELBRECHT, by Gods genade Palens Grave op ten Ryn, Hertoge in Beyeren, Ruwaert in Henegouwe, van Holland, van Zeeland ende van Vriesland, doen eond allen Luyden, dat wy onse goeden Luyden van Rotterdamme ende hare nakomelingē, in eeuwiglyke Erfpagte gegeven te hebben, en geven onse Nieuwland, gelegen op die Westsyde van de Have, voor onser Stede voorsz., om ses oude Sehilden 's Jaers, te betalen alle Jaere, tot Bannisse, ende sy sullen bruken tot onser Steden oorbaer, onverseyt van ymant, alsoo alst nu gelegen is. In oirconden desen Brief besegeld, met onsen Segelen. Gegeven in den Hage des Dingendages na Jaers daeh int Jaer ons Heeren duysent drie hondert drie en tagtich.

1389. Hertog Aelbert geeft confirmatie van alle de Previlegien die dese Stede in voorlede tyden gehad heeft.

AELBRECHT, by Gods genade Palens Grave op ten Ryn, Hertoge in Beyeren, Grave in Henegouwen, van Hollant, van Zeeland, ende Heere van Vriesland, doen kond allen Luyden, dat wy geconfirmeert hebben, ende Confirmeeren met tegenwoordige Brief, onse Luyden en getrouwe Steden van Rotterdam, alle Previlegien, Handvesten ende Regt, die sy in voor tyden verkregen hebben van onse Voorvaders Grave van Holland, ende van ons, die wy hen schuldig syn te houden, ende gelooven voor ons ende voor onse nakomelingen, onse Stede voorsz. ende hare nakomelingen, daer in te houden sonder eenig verbieden, ende alle dinck sonder argelist. In oirconde desen Brief besegeld met onse Segelen. Gegeven in den Hage op St. Nicolaes dach, int Jaer ons Heren duysent drie hondert negen en tagtich.

1393. Aelbrecht van Beyeren geeft Brieven roerende het Stapel Recht der Stede Dordrecht ende andere Steden van Hollant.

AELBRECHT, by Godts genade Palens Grave op den Ryn, Hartoge van Beyeren, Grave van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant ende Heere van Vrieslant, doen cont allen Luyden, want een geschil ende twee langen tyt gestaen ende geweest heeft, tusschen onse goede Steden, als Haerlem, Delft, Leyden, Alckmaer, Amsterdam, Rotterdam, Schiedam, Sinte Geerden Berge, Ouwater, Vlaerdinge, 's Gravesande, Naerden, Medenblick, Enckhuysen, Briele ende onse lieve Neve, Otto van Arckel, met syne Stede ende Poorten van Gornichem, ende onse Dorpen als Ackersloot Uytgeest, ende Wormer aen de eene syde, ende onse Stede van Dordrecht aen de ander syde, roerende van der Stapeling ende Ongelden die onse Steden van Dordrecht voorsz. aen onse Steden en onsen Neve den Heere van Arckel, met syne Stede van Gornichem, ende onse Dorpen voorsz. eyschende hebben geweest, ende sy onsen Neve den Heere van Arckel syne Poorters van Gornichem, ende onse Dorpen voorsz. dickwils opgehouden hebben binnen onser Stede van Dordrecht, ende buyten op onse Stroomen aengehaelt, welcken twist en geschil niet langer lyden en willen, maer synde overdragen dat wy dat scheyden wilde met onsen Raide na den besten Rechten ende betoen aen alle syde, soo hadden wy onse Stede voorsz. onsen Neve den Heere van Arckel met syne Stede van Gornichem, ende onse Dorpen voorsz. aen de eene syde, ende onse Stede Dordrecht aen d'ander syde, eenen Naem cundigen dach geset ende bescheyden, dat is te weten na den Sondach na Sinte Nicolaes dag lest geleeden, voor ons ende voor onsen Raet te comen in den Hage elcx met syn Betoonen ende Rechte, daer mede hy hem behelpen wilde, op welcke dach onse Stede van Dordrecht voorsz. by ons ende by onsen Rade niemant en souden van haren wegen met eenige betonen Recht of Brieven daer sy hen mede behelpen wilde, als van der Stapelingen ende Ongelden voorsz., daer aen de ander syde onse Steden, onsen Neve den Heer van Arckel syne Stede van Gornichem, oock onse Dorpen voorsz. quame met haer Brieven, betoonen de Rechte daer sy hem mede behelpen wilde, ende bewysde dat sy totter Stapelinge ende Ongelden voorsz. niet gehouden noch schuldich en ware te staen, ende want

onſe Stede van Dordrecht voorſz. quame met heure Brieven, Betoon ende Reehten daer ſy hen mede behelpen wilde, ende bewyſende dat ſy totte Stapelinge ende ongelden niet gehouden noeh ſchuldig ware te ſtaen, ende want onſe Stede van Dordrecht voorſz. den voorgenomden daeh die wy hen beſcheyden hadde, verſaeten ende ons gebodts ongehoorieh ware, ſoo hebben wy met onſen Rade met goeder voorſienicheyt beſien ende gehoort onſe Boucken ende Regiſters daer wy in vonden hebben alſulcke Brieven als onſe Stede van Dordreeht voorſz. hebben mach, van onſe voor Ouderen van de Stapeling ende Ongelden voorſz. en ooek aen de ander ſyde ſuleke Brieven betonen ende Hantveſten als onſe Stede, onſe Neve den Heere van Arckel ſyne Stede van Gorniehem, ende onſe Dorpen voorſz. van ons ende van onſe voor Ouders en hebben gevonden, met onſen Rade, dat onſe Stede, onſe Neve den Heere van Arekel ſyne Stede van Gornichem, ende onſe Dorpe alle voornompt, de ouſte en de beſte Brieven betoonen ende Hantveſten diemen met onſer Stapelingen ende ongelden voorſz. met Reehte niet dooden en maeh, waeromme wy van onſer Reehte weetenheyt ende by goetduncken van onſen Raets gewyſt hebben, ende wyſe met deſe Brieven voor dat beſte Recht als ons dat toebehoort van onſer Heerlycheyt wegen, dat onſe Steden ende hare mede Poorteren onſen Neve, die Heere van Arckel ſyne Steden van Gorniehem ende hare mede Poorters, ende onſe Dorpen voorſz. tot eeuwigen dage vry en quyt te weſen ſullen van der Stapelinge voorſz. ofte tot eeuwigen dage voor genompt maeh worden van onſe Stede van Dordreeht. Voort ſullen die van Munniehendamme deſe voorſz. Vryheyt genieten, naer inhout haers Hantveſten ende Geloove, voor ons ende onſe nacomelingen, onſe Steden, onſe hare mede Poorteren, onſen Neve, den Heere van Arckel ſynre Stede van Gorniehem, ende hare mede Poorteren, onſen Dorpe voorſz. ende alle hare naeomelingen te houden en haer te ſtareken in der Vryheden voorſz. ten eeuwigen dage, tegen onſe Stede van Dordreeht voorſz. ende jegen een igelycke die hem daer in deeren woude, ende waert dat ſaeeke dat onſe Stede van Dordreeht voorſz. onſe Steden ende mede Poorteren, onſe Neve den Heere van Arckel ſyne Stede van Gorniehem, ende hare mede Poorteren ende onſe Dorpen voorſz. hier boven in geender wys misdede of moeyde, ſoo geven wy voor ons ende onſe naeomelingen, oorlof ende machte, onſe Steden hare Poorteren, en onſen Neve de Heere van Arekel ſynre Stede van Gorniehem, ende hare mede Poorteren, ende onſe Dorpe voorſz., dat ſy dat met alle haer machte met hare hulperen verhalen mogen, ſonder breucke ende misdoen tegens ons en onſe Heerlyekheyt aen onſe Stede van Dordreeht voorſz., haere mede Poorteren ende Goede, en op alle de gene die hen ter bate comen, en wes ſy daer in doen

daer

daer ſullen wy hem beſtandig en behulpich in weſen, en dat helpen ondragen, ende want wy alle deſe voorſz. poincten onverbracke gehouden willen hebben, ſoo hebben wy gelooft ende gelooven mits deſen Brieven, voor ons ende onſe naeomelingen, onſen Steden ende Poorteren, onſe Neve den Heere van Arckel ſynre Stede van Gorniehem, ende hare mede Poorteren, onſe Dorpen voorſz., ende alre heure naeomelingen te houden ende te ſtareken in der voorſz. Vryhede tot eeuwigen dage in alre maten, als voorſeyt is. In oireonde deſen Brief beſegelt met onſen Segelen. Gedaen ende gegeven in den Hage op den Vrydag na Jaers daeh int Jaer ons Heeren duyſent drie hondert drie en tnegentich na den loop van onſen Hove.

1394. Hertoch Willem van Beyeren confirmeert den voorgaenden Brief vant Stapel Recht, tegen de Stede van Dordrecht.

WILLEM, van Beyeren, van Henegouwen ende van Hollant, by de Genade Godts, Grave van Ooſtervant doen cont allen Luyden, dat wy ons Rechts wille ende om goede gunſten die wy hebben ende dragen tot ons liefs Heere ende Vader, Hartoeh Aelbert van Beyeren, Grave van Henegouwe ende van Hollant, Lande en Steden, ende Luyden ſulcke geſchiedinge van geſehil ende twiſt als onſe lieve Heere en Vader voorſz., gedaen ende geweeſt hebbe tuſſchen ſyn Stede, als Haerlem, Delf, Leyden, Alekmaer, Amſterdam, Rotterdam, Schiedam, Sinte Geerden Berge, Oudewater, Vlaerdinge, Schrave Sande, Naerde, Medenblyck, Enckhuyſen, Briele, ende ſyn Dorpen, als Akerſloot, Uytgeeſt, Wormer, ende onſen lieve Neve den Heere van Arckel, ende ſyne Steden van Gornichem aen de eene ſyde, ende ons liefs Heer voorſz. Stede van Dordrecht an die ander ſyde, wel beraden met goede voorſien van onſes Reehter, voorwetentheyt gecomfirmeert ende geveſtieht hebben, eonfirmere ende veſtigen met deſe Brieven, gelyekerwys als ons liefs Heere ende Vaders voorſz. Brieve doorſteecken ſyn, inhouden en begrypen, ende geloove in goeder trouw voor ons en onſe naeomelingen, den Steden, Dorpen, onſen Neve den Heere van Arckel, ende ſynre Stede van Gorniehem, ende alre hare naeomelingen te houden ende te ſtereken in ſulcker Vryheden, Reehten ende Scheydingen als onſen lieven Heere ende Vader gevonden ende gewyſt heeft, tegen de Stede van Dordrecht, ende niet te gedoogen dat ſy

 of

of eenich van hen Luyden verkort ofte belaſt werde, in die Vryheden ofte Scheydinge voorſz., van de Stede van Dordrecht voorſz., hare mede Poorteren ofte imant anders die hem des met hem bewinden wilde, ende waert ſaecke dat die Steden, Dorpen, onſen Neve den Heere van Arekel, ſyne Stede van Goriechem ofte eenige van hare in Poorteron tot eeniger tyt verkort worde de voorſz. Stede van Dordrecht ofte hare mede Poorteren ende Hulperen in de voorſz. Scheydinge ende Vryheden boven onſe liefs Heeren Brieven ende onſe tegenwoordige Confirmatie voor ſtereken, ſoo mogen ſy ende elck van hen Luyden hen verhalen aen de Stede van Dordrecht helperen ende goeden voorſz. ſonder misdoen ofte breucke tegens ons in eenige wys. Voorts gelooven wy de Steden en Dorpen voorſz. ende elck byſonder, onſen Neve den Heere van Arekel, ſynre Stede van Goriechem, en alle hare mede Poorteren, en elcken byſonder, alle Hantveſten ende Brieven, die alle deſe voornompt hebben van onſe lieven Heere ende Vaders, ſedert dat hy Ruwaert ende Lant Heere van Hollant wert, vaſt ende geſtade te houden, en in geene ſtucken te verminderen die ſy gehadt hebben tot deſen tyt toe, ons ende onſer nacomelingen, hem ende hare nacomelingen Eeuwichlyck dienende ende confirmeerende, veſtigende die met onſen tegenwoordigen Briefe. In kenniſſe der waerheyt hebben wy deſen Brief beſegelt met onſen Segelen. Gegeven in den Hage Dynsdach na Sinte Victorſs dach int Jaer ons Heeren duyſent drie hondert vier en tnegentich.

1395. Extract raekende het ophalen van de Stalen en Viſſery.

AELBERT, by Godts genade Palens Grave by den Ryn, Hartoge in Beyeren, Grave van Henegouwe, van Holland, van Zeeland, ende Heere van Vriesland &c., ende laten u weten onſen lieven ende de getrouwen Schout, Borgemeeſteren, Scheepenen ende Raden van Dordrecht, dat wy int waer verſtaen hebben, dat overmits die Stalen en Cudelen, die men ſet in onſe Stroomen ende Wateren, van Hollant ende van Zeelant, daer dat voetſel van de Viſſchen veel in verſmoort en niemant ten goeden en wort, onſe Wateren ende Revieren alſoo ſeere by geydelt worden, dat men luttel Viſch, gelyck men in voorleeden tyden placht de doen, vangen in onſe Revieren voorſz., daer onſe Vroon ſchat ſeer by vermindert, ende wy en onſe Lande en Luyden te Victalien, en de Nootdruften ſeere ende ſwaerlyck by beſchadicht worden; om welcke ſaecken willen onſe Stede van Dordrecht van onſe voor Vade-

Vaderen Brieven gekregen hebbe, die voorsz. Stalen op te breecken ende uytte doen, om gemeenen oirbaer onser Landen en Luyden voorsz. waeromme wy ontbieden ende beveelen, dat ghy sonder vertreck gemachtichden optreckt ende uit doet alle Stalen, soo waer sy staen in onse Reviere ende Wateren van Hollant ende van Zeelant, weder syn ons of anders imant toe behooren, ende des om niemants wille en laten en niet en gedoocht, dat imant met Cudelen of Stalen, en Visschen anders als met Dryf Netten als gewoon is, ende gelooven voor ons en onse nacomelingen onser Stede van Dordrecht daer af uitte drayen, te volstaen ende schadeloos te houden jegens alle den genen die sy hare Stalen uyt doen sullen van onsent wege, wie sy syn, die de Stalen toebehooren. In oirconde gegeven in den Hage des Sonnen daechs na den Heyligen Sacraments dach, Anno duysent drie hondert vyf en tnegentich.

1395. Hertog Aelbert ordonneert dat men alle Breuken en Vallen binnen 1. Jaer sal doen regten.

AELBRECHT, by Gods genade Palens Grave op ten Ryn, Hertoge in Beyeren, Grave van Henegouwen, van Holland, van Zeeland en Heere van Vriesland, doen kond allen Luyden, dat wy voor ons en onse nakomelingen, onse goeden Steden van Rotterdam, ende haere mede Poorteren, die nu syn, of hier namaels wesen sullen, om meninge trouwe diensten die sy en hare voor Ouderen Grave van Holland, en ons gedaen hebben, ende ons ende onse nakomelingen, of God wil, nog wel doen sullen, sulke gratie gedaen hebben ende Vryheden gegeven, en geven mit desen Brieve, als hier na beschreven staen. Item in den eersten, dat onsen Bailliuw van Delfland, ende van Schieland, of onse Schout van Rotterdamme, die syn of namaels wesen sullen, betraken sullen alle Breuken die geschiet syn tot desen dagen toe binnen onse Steden van Rotterdamme, binnen een Jaer na den dag van desen Brieve, en alle Breuken die binnen onse Stede nog geschien sullen, die sullen onsen Bailliuw of Schout voorsz. beregten binnen 's Jaers naer dat die Breuken geschien, of die geene die de Breuken gedaen hadden, soude daer of quyt wesen. Item soo wat Poorter van Rotterdamme, een dag geleyd worden van den hoogsten binnen onse Stede voorsz. roerende van syne Lyve, die waerheden daer of en soude niemant besitten, dan onse seven Scheepenen

nen van Rotterdamme. Item soo hebben wy onse Stede voorsz. alsoo veele meer gratie gedaen, dat wy die Dobbel Scholen, binnen onse Stede voorsz. die wy gegeven hebben, Jan Neven onsen Cock syn leven lank, na synre dood niemant geven en sullen, nog verhuyren in geenre maten, en geve, en geve onse Steden voorsz. magten na Jans dood voorsz. te verbieden op een Boeten, dat niemant binnen onse Steden voorsz. Dobbelen en sal, ende die Boete daer of sullen wy ons nogh niemant van onsen wegen onderwinden, ende hier voor heeft ons onse Steden voorsz. alsoo veele gunsten gedaen, dats ons wel genoegt, ende heeft ons alsoo vele vorder gedaen, dat wy ons bekennen voldaen, eenre beden die wy van hen hebben wouden te hulpen tot onsen Heylicken, dat wy lest gedaen hebben. Ende om dat wy dese voorsz. Puncten van Privelegien, en Vryheden onse voorsz. Steden, ende hare mede Poorteren, ende hare nakomelinge, voor ons, ende voor onse nakomelingen tot Eeuwigen dagen gehouden willen hebben, in alre manieren als voorsz. staet, soo hebben wy desen Brief open besegeld, met onsen uythangende Segelen. Gegeven in den Hage op den vyftten dag in Junio int Jaer ons Heeren een duysent drie hondert vyf en tnegentich.

1397. Hertog Aelbert Donatie aen Otto vander Poirten van de Schot Deuren.

AELBRECHT, &c., doen kond allen Luyden, dat wy op beden willen van Vrienden, Otto vander Poirten gegeven hebben, ende geven mit desen Brieven die Wateren van de Schot Deuren, totter Speuye toe, ende van der steene Brugge agter 't Gasthuys totter Veste toe, gelegen binnen onser Stede van Rotterdamme die te doen benschen, tot syne beste profyt, ende oorbaer, ende gebieden onse getrouwen Schout, Schepenen ende Rade van Rotterdam, dat sy Otto vander Poirten voorgenoemd, die voorsz. Wateren laten hebben ende gebruyken, tot syne beste oorbaer, met alsulken profyt, als daer toe behoort, sonder hen eenige hinder of moeyenisse daer aen te doen of te laten geschien, dit sal geduyren tot onsen wederseggen. In oirconden gegeven in den Hage, op onser Vrouwen avont conceptio duysent drie hondert seven en tnegentich.

1402. Hertog Aelbert leent 1500. Goude Schilden.

AELBRECHT, by der Genaden Gods Palens Grave op ten Ryn, Hertoge in Beyeren, Grave van Henegouwen, van Holland, van Zeeland ende Heere van Vriesland, doen cont allen Luyden, dat wy met goeden voorsien, ons liefts Soon van Oostervant, en onse gemeene Raeds overdragen syn, een Reyse te doen op onse Vyanden, den Arckelsen, daer wy veel gelds ende goeds sullen moeten toe behoeven, ons Pronancy, ende anders goede en Reeschap, die wy tot sulken Reysen sullen moeten hebben, ende besigen te coopen, waerom wy syn overdragen met onser getrouwe Stede van Rotterdamme, om ons te lenen een somme Gelds van vyftien hondert Goude Schilden, sulks als wy nu doen maken in onse Munte te Dordrecht, goed en swaer van Goulde, die wy van der selver onse Steden voorsz. hebben ontfaen, aen reden gelden, ende hebben der voorgenomden onse Steden gelovet, ende geloven met desen Brieve, voor desen voorsz. somma Gelds Jaerlyks te geven anderhalf hondert Goude Schilde Jaerlykse Renten, ende overmits dat onse wille ende meninge onser getrouwer Stede voorgenoemd wel te voldoen ende te betalen sonder eenige schade ofte hinder daer om te lyden om ons, ende onse Rade daer om te vervolgen, soo hebben der voorsz. onse getrouwen Steden bewyst ende in de hand geset, bewysen ende in de hand setten met desen Brieve, alle alsulke Rente en goeden als hier naer geschreven staen, dats te weten, eerst twintig Ponts Jaers, die sy ons Jaerlyks schuldig syn van onse beden en botting: Item agt en twintig Pont 's Jaers, van de Oost Wind-Moolen, ses Pont 's Jaers, van de West Nieuwelanden buyten dyks, ende tien Schellingen 's Jaers van een Erve agter 't Gasthuys, ende die Huyren die Jaerlyks inkomt van onse Wagen ende Maten, ende van onse Gruyte binnen onsen voorseyder Stede, in desen manieren, dat onse getrouwen Stede voorn. Jaerlyks ons Beuren sal op Sinte Odulphus dagh, die Rente ende Pagt van de voorsz. Goeden, en die Jaer scare in te reeckenen, en te beginnen metten datum des Briefs, en maken hem magtig alsoo waert dat eenigh van de goede voorsz. tot Erfhuys of Jaerlykse Renten waren Verpagt, dat sy de Renten daer of opbeuren sullen, gelyk sy Verpagt en Verhuurd syn, ende tot welken tyd eenig van dese goeden voorsz. uyt den Pagt gaen, dat sy dan die goeden sullen mogen Verpagten ende Verhuyren t' allen tyden, als hen dat oorbaerlyk, ende

goed dunken ſal, en wien ſy daer toe voegen van harent wegen, die houde wy dat geſtade en vaſten, in allen ſchyn of onſen Rentmeeſter dat ſelve deden van onſent wegen, ende waert dat de voorgenoemden goede Pagten, ende Renten meer Goude ofte Rente of quaeme, dan die anderhalf hondert Goude Schilde voorſz. daer ſoude ons onſe getrouwe Steden voorſeyt, of onſen Rentmeeſter goede Rekeninge ende Bewyſinge of doen, maer waert dat deſe goeden voorſz. min Gouden tot eenige Jaren, dat ſoude onſe Rentmeeſter die nu is, of namaels weſen ſal, onſe getrouwe Steden voorſz. uytreyken, betalen en voldoen, ſonder wederſeggen, en ontbieden en beveelen alle onſe Bailliuwen, Rentmeeſteren, Schouten en Rechteren, over al in onſen Landen, dat ſy onſe voorſz. Stede, of die ſyt bevelen, hulpich ende vordeligh ſyn totten voorgenoemde Renten te inne, en te verkrygen, ende waert dat hen iemant aen de voorſz. goede Rente en Pachten eenige hinder ofte ſchade deede, dat wouden wy aen hen verhalen, en regte aen ſyne Lyve en Goede, als aen den gene die ons van onſen Heerlykheden verminderen wilde. Voort ſoo ſint Voorwerden, ſoo wanneer wy onſe voorſz. getrouwe Stede deſe voorſeyde ſomma Gelds alſe van alſoo veel als voorſz. is betalen, ende die Renten van de voorſz. Gelden na den loopende van der tyd verſchenen, ſoo ſullen wy alle onſe goede Pagt en Rente voorſz. vry, quyt en onbekommert weſen, van alle toeleggen onſer getrouwer Stede voorſz. In kenniſſe der waerheyd hebben wy deſen Brief doen beſegelen met onſe Segelen, en om dat wy wille, ende onſe meninge is, dat onſe Steden voorgen. wel bewaert ſyn in deſe voorſz. Gelden en Renten, ſoo hebben wy bevolen, en gebieden onſe lieve Soon van Ooſtervant, dat hy deſe voorſz. Voorwaerde met ons loven ende beſegelen wil, ende wy Willem van Beyeren, Grave van Ooſtervant, om bevelinge, en beden wille ons liefts Heeren en Vaders voorgenoemt, hebben wy deſe voorſeyden Voorwaerden mede geloeft ende beſegeld met onſen Segel, in alre manieren als voorſz. ſtaet. Gegeven in den Hage op Sinte Oldolphus dag, int Jaer ons Heeren duyſent vier hondert en de twee.

Dirk

Dirk van Hodenpyl, Ridder en Rentmeester van Noort-Hollant, renuntieerd van eenige Renten en Pagten.

DIRK VAN HODENPYL, Ridder, Rentmeester van Noort-Holland, doen kond allen Luyden, want myn lieve ende genadige Heren van Holland my bevolen heeft, die Rentmeesterschap van Noort-Holland voorsz., ende hy synre Steden van Rotterdam in handen geset heeft, voor eene somme Gelds die sy hen geleent hebben, alsulke goede Renten ende Pagten als hier na beschreven staen: dats te weten, eerst twintig Pont 's Jaers, die sy Jaerlyks schuldig syn myn lieve Heren voorsz., van Bede ende Botttinge ses Pont 's Jaers van die West-Nieuwelande, buyten dyks, Item tien Schellingen 's Jaers van eene Erve agter 't Gasthuys, en die Heure die Jaerlyks inkomt van die Wage en Mate, ende van de Gruyte binnen der voorsz. Stede, soo heb ik om begeerte en wille myns liefts Heren quytgescholden, en quytschelden mit desen Brieve, den selve myne gedugten Heren en der Stede van Rotterdam, van alle regten en toeseggen, dat ik als een Rentmeester voorsz. tot desen voorsz. goeden Renten en Pagten hebben mogten, en gelyk dat dese voorsz. Voorwaerden by Consenten en willen van my geschiet sy, soo dat ik my dier voorsz. Goeds en Renten niet onderwinden en sal nog beregtten totter tyd dat myne lieve genadige Heren der Stede van Rotterdam voorsz. sulk Geld betaeld heeft, als sy hen op dese tyd geleend heeft, sonder arg ende listen. In oirconde dese Brieve besegeld met myne Segelen. Gegeven in den Hage op Sinte Johans avont, int Jaer ons Heeren duysent vier hondert ende twee.

Hertog Aelbert geeft Previlegie aen Rotterdam weegens 't Boode en Schryf-Ambagt.

AELBRECHT, by Gods Genade Palens Grave op ten Ryn, Hertogen in Beyeren, Grave van Henegouwen, van Holland, van Zeeland ende Heere van Vriesland, doen kond allen Luyden, want ons op desen tyt van onser getrouwer Stede van Rotterdam ge-

toont en wel onderwyſt is met goede Handveſten, die ſy van onſe voor Ouderen, Grave te Holland, beſegeld hebben, als dat ſy die Officien van de Bierberie, van den Bode Ambagt, van de Schryf Ambagt, van de Schole, ende van der Coſterien binnen der ſelver onſer Stede ſelven ſullen bevelen ende geven, daer ſy een wyl tyds of vervreemt ende verkort hebben geweeſt, overmits onſe giften, die wy met onſe Brieve onſe Dienaren ende ander Luyden by onregte informatie ende aenbrengen daer of gedaen, ende wy ook onſer getrouwer Stede voorſz. immer niet verminderen en wille van hare Handveſten en Regten, aenſien menige trouwe dienſten, die ſy onſe Ouderen ende ons gedaen hebben, ende ons ende onſe nakomelingen nog doen ſullen mogen, ſoo hebben wy derſelver onſer Stede voorſz. ſulke gratie gedaen, ende hebbe hen gegeven, ende geven voor ons en onſe nakomelingen, als dat ſy voortaen, van deſen dage tot eeuwigen dagen, die Officien voorſz. ende elks byſonder ſelver ſullen geven en bevelen den genen die hen genoeght, tot onſe Steden eere, profyt ende oirbaer, na inhouden der Handveſten die ſy van onſe Ouderen, Grave te Holland, daer of beſegeld hebben, ende gebieden eenen iegelyk, die hen toeſeggens vermeten wilde, overmits onſe gifte tot eenig van de Officien voorſz. op ſyn Lyf en op ſyn Goed, dat ſy haer handen daer of treeken, en onſe Stede voorſz. daer mede laten begaen, na inhouden haerer Handveſten, ende want wy deſe voorſz. Gratie en Handveſten onſer getrouwe Stede van Rotterdam vaſt en geſtaden houden willen, ende gehouden willen hebben voor ons ende onſe nakomelingen, tot eeuwigen dage, ſoo hebben wy deſen Brief doen beſegelen met onſe Segelen hier aen gehangen. Gegeven in den Hage op den ſevenden dag in October, int Jaer ons Heeren duyſent vier hondert ende twee.

Willem van Beyeren's Confirmatie van 't voorgaende.

WILLEM, van Beyeren, van Henegouwen, en van Holland, by der genade Gods Grave van Ooſtervant, doen kond allen Luyden, dat wy Geconfirmeert hebben, Confirmeeren ende Veſtigen met deſen Brieve onſe getrouwe Stede van Rotterdam alſulke Giften en Gratien, als onſe lieve Here ende Vader, Hertoge Aelbrecht van Beyeren, Grave van Henegouwen en van Holland, hen gegeven ende gedaen heeft van de Bierberie, van de Boden Ambagt en Schryf Am-

Ambagte van der Schole, en van der Costerie binnen Rotterdamme, en gelovese daer in te houden ende starken voor ons ende onse nakomelingen, in alre manieren, soo als ons liefts Heeren en Vaders Brieve daer of inhouden en begrypen die sy daer of hebben. In oirconden desen Brieven besegeld, met onse Segelen. Gegeven in den Hage op Sinte Simon en Juden dag, int Jaer ons Heeren duysent vier hondert en twee.

1403. Confirmatie van Hertog Aelbert.

AELBRECHT, by Gods genade Palens Grave op ten Ryn, Hertoge in Beyeren, Grave van Henegouwen, van Holland, van Zeeland ende Heere van Vriesland, doen kond allen Luyden, want Jan Henriksz van Limen, ende Dirk Snoey Jansz., malkanderen gepermitteerd hebben, om die Costerie binnen onser Stede van Rotterdam, dien wy Jan voorsz. gegeven hadden, en op een Capelrie ten Briele op onser Vrouwen Autaer, daer wy nog gifteren of syn, soo consenteeren wy dan om die Permitatie voorsz., en syn ons wel te wille, ende te danken. In oirconden desen Brief besegeld met onse Segelen. Gegeven in den Hage op den agtienden dagh in February, int Jaer ons Heren duysent vier hondert en drie, na den lope van onse Hove.

1407. Graef Willem bekend de Schilden van Delft, Haerlem, Amsterdam &c. syn schulden te wesen.

WILLEM, by der genade Gods, Palens Grave op ten Ryn, Hertoge in Beyeren, Grave van Henegouwe, van Holland, van Zeeland en Heere van Vriesland, doen kond allen Luyden, want onse lieve en getrouwe Steden van Haerlem, Delft, Leyden, Amsterdam, Goude en Rotterdam, als goede getrouwe Luyden, ons ter

noot by geſtaen hebben ende om onſen wille vercogt tot Bruyſſel, tot Mechelen, ende anders in den Landen van Brabant omtrent duyſent ende vyftigh Engelſche Nobelen 't 's Jaers tot Lyf Penſien, daer ſy haer eygen Schuld of gemaekt hebben, met hare Brieven, die wy na met hen beſegeld hebben, ende ons in verbonde, dat wy ſe daer toe dwingen ſoude te betalena, ſoo bekenne wy dat hettet ons eygen Schuld is, ende 't geld ſelver daer of ontfaen, ende geoorbaert hebben, in der dadinge ende Schuldinge van onſen Landen van Arckel, ende hebben om der trouwe gunſte, die ſy ons daer aen bewyſt hebben, ende dat wy nimmer wille, dat ſy gene ſchade nog coſt daer om en lyden, in eeniger wys die voorſz. Lyf Penſien bevolen, ende bevelen voor ons en voor onſe nakomelingen, alle Jaer te doen betalen uyt onſe Rentmeeſterſchap van Kennemerland, en van Vriesland, daer wy onſe Rentmeeſters aldaer haer bevelinge op ſullen doen maken, ende die wille dat ſelve onſe Rentmeeſters, die nu is, of namaels weſen ſullen, ſonder meer gebods van ons daer of te hebben, alle Jaren voor eenige andere Schulden uytreyken ende betalen, op ſulke termyne van betalinge als daer of verſchynen ſullen, op dat wy ende onſe getrouwe Stede voorn. onbeſchuldigt daer of blyven, ende waert dat onſe Stede voorſz. of eenig van hen hieren boven, eenig hinder of ſchaden lyden by gebrecken van betalinge der Lyf Penſien voorſz., ſoo willen wy ende magtigen onſe getrouwen Steden voornt. en elken Stede byſonder, of de gene die ſyſe daer toe ſtellen ſullen, dat ſy ſonder eenige verbeurniſſe jegens ons of iemant daer voor aentaſten ſullen mogen aen onſe goeden ende Renten die wy hebben in onſe Landen van Kennemerland en van Vriesland om hun daer aen te verhalen, die wy hen alle daer voor gantſchelyk in haren handen geſet hebben, haere vrye wille daer mede te doene, ter tyd toe dat ſy los ende ledig weſen ſullen vander Lyf Penſien voorſz. ende van alle coſten ende ſchaden die ſy daer om lyden mogten in eeniger manieren. In oirconden deſen Brief beſegeld met onſe Segelen. Gegeven in den Hage op den laetſten dach van Meye, int Jaer ons Heeren een duyſent vier hondert en ſeeven.

Graef

Graef Willems Ordonnantie
van Breuken die Poorters doen, Schepenen Vonnis moeten wagten.

WILLEM, by genade Gods Palens Grave op ten Ryn, Hertogen in Beyeren, Grave van Henegouwe, van Holland, van Zeeland ende Heere Vrieslant, doen cont allen Wille, dat wy om meniege trouwen dienſten wille, die ons onſe goede Steden van Rotterdam gedaen heeft, en of God wil nog doen ſal, deſelve onſe Steden en hare gemeene Poorteren gegeven hebben, ende geven mit deſen Brieve ſulke Vryheden ende Regten alſe wes Breuken of misdaden haer Poorteren buyten onſe Steden van Rotterdam voorſz. tot eenige tyd Breuken of misdeden ende ſy ombeſaekt weder binnen derſelver onſe Stede quamen, dat ſy daer van onſe Schepenen Vonniſſe van Rotterdam of dulden en dogen ſullen, ſonder anders eenige Correctie of Letſel vorder te lyden, daer of in eeniger wys, ſonder arg ende liſt, ende want wy voor ons en onſe nakomelingen gelooft hebben onſe goede Steden en hare gemeene Poorte voorſz., vaſt, geſtade en onverbrokelyk te houden ende doen houden, tot Eeuwigen dage, ſoo hebben wy in kenniſſe hier of onſen Segel aen deſen Brief doen hangen. Gegeven in den Hage op den anderen dag in Decembrie int Jaer ons Heren een duyſent vier hondert en ſeven.

1408. Vergunning aen de Suſters
van Penitentie.

SCHOUT, Schepenen ende Raden der ſteden van Rotterdam, doen kond allen Luyden, dat wy puerlyk, en om Gods wille, ende om den Lof en de Eere Gods in die ſtede voorſz. te meenren aengenomen hebben in onſe hoede en beſchermenis gelyke onſe andere Poorteren die de Note Maechden, ende andere Wedue, die nu woonen of namaels wonen ſullen in die Huyſingen die ſy by Gods hulpen ten voorſten, ende by goede Luyden hulpe getimmert hebben in 's Gravenſtraten aldaer, naeſt Willem Gysbert Soene Huys ende Erven, boven aen die Noordſyde, ende die geheeten ſyn de Suſtere van Penitencien,

ende

ende op dat ſy te naerſtelyken ende te trouwelyken voor ons ende die gemeene ſtede voorſz. mogen bidden, ſoo hebben wy hen uyt goedertierentheyd voor ons ende onſe nakomelingen gegunnen ſulke Vryheyd en Gracie als hier na geſchreven ſtaen. In den eerſten, want ſy arm ſyn ende om dat die ſtede voorſeyd te min laſt daer of hebben ſal, ſoo wille wy dat ſy haer Broot ſullen winnen met Ambagten ende met Neringen, gelyk andere onſe Poorteren ſonder ymants wederſeggen, ende ſy ſullen vry ſitten van Schote, van Accynſen, en van alle andere Ongelden: voort ſoo mogen ſy kieſen alle Jaer op ten goeden Vrydag twee goede Cnapen van onſe Poorteren wie ſy willen, en die ſullen ſy ons dan aenbrengen, en die ſellen wy hen ſetten ende bevelinge en magt geven van de voorſz. ſtede wegen, hen hulpelyk, vorderlyk en onderſtand te weſen, in allen ſaeken die ſy te doen mogen hebben, ende ſunderlinge regt voor hen te ſpreeken, te nemen en te geeven, het ſy voort gemeen Convent of van eenen ygelyk byſonder in alre manieren, of ſyt ſelve waeren. Item wat roerende Goed eenige Suſter nu ter tyd heeft of namaels verkrygen magh, die ſy eens met vrye wille overgegeven hadde, die ſoude den Huyſe en den Suſteren en ſulker mate als ſyt gegeven hadde onvermindert blyven, in wat manieren dat ſy daer uytſcheyden, levende of dood, ſonder argeliſt, ende waert dat deſe Huyſinge verſtorven of verginge, ſoo dat ſy niet bewoond en worden met ſulken Suſteren als voorſz. ſtaet, ſoo moge die ſtede van Delft, en de ſtede van Schiedamme binnen 's Jaers daer naer de Huyſinge voorſz. doen beſitten ende bewoonen, met goede Geeſtelyken Suſteren uyt haere ſtede, in alre manieren en vryheden als voorſz. is, ende deden ſys niet ſoo ſal dat een derde part van de Huyſinge ende Goede koomen aen de Heylige Geeſt, dat ander derden deel aen der Kerken, ende dat derde derden deel aen de Gaſthuyſe der ſtede voorſeyd, en alle argeliſt uytgeſcheyden, ende want wy met goeder gunſte den Suſteren voorn., deſe Gratie ende Vryheden voorſz. gegeven hebben: en op dattet hem vaſte en geſtade gehouden werden tot Eeuwigen dage, van ons, en onſe nakomelingen, ſoo hebbe wy in kenniſſe der waerheyd onſen ſteden Segel aen deſen Brief doen hangen, op onſen Vrouwen avond Natunitas int Jaer ons Heeren duyſent vier hondert en achte.

1409. Roe-

1409. Roerende de twee Vrye Jaer-Marten den Stede van Mechelen, behelſende de Stadt Rotterdam.

ALLEN den genen die deſen Letteren ſullen ſien, ende ſonderlinge den Eerſamen ende Wyſen, onſen lieven ende gemunden Vrunden, den Schout, Burgemeeſteren, ende Scheepenen, ende Raet, ende alle goeder Luyden van der Stede van Rotterdam, Burgemeeſteren, Scheepenen ende Raet den Stede van Mechelen, ſaluyt, ende alle Vrientſchap lieve beminde Vrienden, het heeft gelieft den hoogen ende vermogenden Princen, onſen lieven ende geduchten Heere den Hartogen van Bourgonjen, Palatyn, Heere van Salins ende van Mechelen, van ſonderlinge genade, te geven ende te verleenen ſyne voorſz. Stede van Mechelen, dat van nu voortaen binnen der ſelver Stede tot eeuwigen dage tyden gehouden ſullen werden vrye Jaer Marten, elcx Jaers twee warf, daer af den eerſten weſen ſal ende beginnen des Maensdaechs voor de Heylige Aſſencioens dach, ende duyrende acht dagen lang eenpaerlyck, ende die andre vallen ende beginnen ſal des Manen daechs na den dach van St. Cosma, die valt op den 27. dach des Maents September, ende gelyckerwys duyrende acht dagen lang eenpariglyck, tot welcke vrye Jaer Marten alle goede Coopluyden en andere goede Luyden, uytgenomen Vianden ons voorſz. Heere, of van der Stede van Mechelen, of fugitiven ſullen mogen vryelycken ende veylich comen treeken ende wederkeeren mit heuren Goeden ende Coopmanſchappen der voorſz. Marten geduyrende, ende veertien dagen nae elcke Maent voorſz. volgende, ſonder eenich gelet of gearreſteert te worden mit Lyve ofte mit Goede in den Lande van ons voorſz. Heere, omme eenigerhande Pandingen ofte Schoult wille, die niet gemaeckt en worden binnen der voorſz. Jaer Marten van Mechelen, uitgenomen den Schoulden toebehoorende onſen Heere voorſz., nemen en ſtellen deſelve onſen geduchten Heere, alle goede Coopluyden ende andere goede Luyden heur Goed ende Coopmanſchappen, die de voorſz. Jaer Marten begeeren te beſoucken ende viſiteren, in ſynre goede en beſcherminge, gelyek en in alſulcke manieren als die open Letteren daer op gemaeckt ende beſegelt mitten Segel ons liefs Heeren begrypen ende verclaren, de welcke Letteren die deurluchtige Prince, die Coninck van Vranckryck ende die hoog geboren vermogende Prince, Hartoge Willem van Beyeren, Grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant ende Heere van Vries-

 lant,

lant, ende myn Heere, Heere Jan van Beyeren, syn Broeder Elect van Ludick, Grave van Loon, gevesticht, gesterckt ende geapprobeert hebben, tot behoef van alle goede Coopluyden ende andere goede Luyden die de voorsz. Jaer Marten begeeren te versoucken ende visiteren, dat sy aldaer vryelyck ende veylig trecken, wesen, keeren mogen die voorsz. Jaer Marten geduyrende ende 14. dagen vooren en 14. dagen nae elckes Marten, sonder gevangen of gearresteert te worden mit Lyve of mit Goede, onder die Macht oft binnen die Landen of Heerlyckheeden des Coninex ende den voorsz. Heere, gelyck in alsulcke maniere als heur open Letteren daer op gemaeckt ende besegelt mit heuren Segelen wel begrypen, van welcke Letteren den brenger van desen u een Copie toonen sal, ende want wy by der genade Godts meynen te houden, te beginnen binnen der voorsz. Stede van Mechelen, onse eerste Jaer Marte, des Maendachs voor den Heyligen Ascions dach naestcomende, ende die andere des Maendags na den dach van Sinte Cosme ende Damiaen daer naest volgende, deselve Jaer Marten voortaen te houden en oeffenen van Jaer tot Jaer, gelyck en in alre manieren datse ons verleent syn, soo bidden wy seer vriendelyck ende begeerlyck uwe lieve en wel geminde Vrunden, dat u gelieve wille onse voorsz. Jaer Marten te doen weder roepen, cundigen en obenbaren binnen uwe Stede van Rotterdam, waer by de goede Coopluyden versoucken mogen de selve onse Jaer Marten mit heure Goede, Coopmanschappen ende Ventwaerden op die veylicheyt ende geleyde in dese Letteren, de welcke wy hebben in onser behout in getuygenisse, hier af hebben wy den Segel ten saecken van de voorsz. Stede van Mechelen doen aenhangen aen dese Letteren die gemaeckt waren op den 20. dach van December int Jaer ons Heeren duysent vier hondert ende negen, na den loop van onsen Hove.

1410. Previlegien daer by Hertoge Willem van Beyeren aen dese Stede bekent schuldig te wesen twee hondert Vrankrykse Croonen.

WILLEM, by der genade Godts Palens Grave op ten Ryn, Hertoge in Beyeren, Grave van Henegouwe, van Holland, van Zeeland ende Heere van Vriesland, doen kond allen Luyden, dat wy schuldig syn onsen getrouwen Stede van Rotterdam, die sy in onse sonderlinge oorbaer daer wy ende onsen grote schaden by geleden

den souden hebben, ons geleent hebben twee hondert Vrankrykse Cronen of Payement hare waerde, die wy derselver onser Stede gelooft hebben, en geloven wel ende wettelyk te betalen, tot Sinte Baven dage naestkomende over een Jaer, ende waert dat wy des niet en hadden, soo hebben wy bevolen ende begeert aen onse getrouwe Here van Sevenbergen, dat hy dit voor ons geloven wille, ende ik Gerrit van Stryen, Here van Sevenberge, hebben by bevelen ende begeerten myns genadigs Heren voorsz. gelooft, ende geloven met desen Brieven met mynre trouwe, eere en sekerheden, waert dat myn getrouwe Here van Holland voornt. gebreckelyk vielen in der betaling voorsz., als voorsz. staet, dat ik dan binnen agt dagen na maninge der goeder Stede voorsz. met ses Paerden ende vyf Knegten in sal komen leysten binne hare Steden voorsz. in een goede Herberge, ende uytter Stede niet te scheyde voor die tyt dat sy van der somme gelds voorsz. vol ende al betaelt sullen wesen, sonder argelist, ende wy Hertoge Willem voorn. gelove onse getrouwe Stede voorsz. schadeloos te houden ende wel te quyten van alle cost, last en schade die sy hier by lyde mogten. In kennisse der waerheyd, ende om dat wy Hertoge Willem voorn. ende ik Gerrit van Stryen voorsz., dit vast, gestaden en onverbroken houden willen, voor ons ende onse nakomelingen, soo hebben wy onsen Segelen aen desen Brief doen hangen. Gegeven in den Hage den 24. dage in Decembrie int Jaer ons Heren duysent vier hondert en thien.

1412. Willem Hertog's Previlegie, Bastaerde Goederen te besterven op de regte Erfgenamen, en by gebreken van Erfgenamen aen de Kerkgasthuysen.

WILLEM, by der genade Godts Palens Grave op ten Ryn, Hertoge in Beyeren, Grave van Henegouwen, van Holland, van Zeeland ende Heere van Vriesland, doen kond allen Luyden dat wy om meniege trouwe diensten wille, die ons onse goede Stede van Rotterdam gedaen heeft, ende of God wil nog doen sal, der selver onser Stede van Rotterdam ende haere gemeene Poorteren gegeven hebben ende geven mit desen Brieve, sulke Vryheden ende Regten als hier na geschreven staen. In den eersten hebben wy onse Stede Vryheden ge-

meeret van de Weſtpoorthuys uytwaerts ſtreckende allen den Dyk binnen de twee Dykſlooten langes, ende tien Gaerden aen beyde de ſyden tot Coolhoek toe, ende van daer voort regt uyt hude maren ten halve diepen toe. Item van de Ooſtpoorthuys desgelyks, ſtreckende regt uyt in die Mareyten halven diepen toe, ende alle Lant en Water tuſſchen den Weght, ende Ooſtpoorthuyſen voorn. tot in der halver Mazen toe, de binnen. Item de Rotte langes tot de Broeckhofſche Wateringe toe, ende tien Gaerden aen beyde ſyde. Item der Stedewaert tot Ouderſchie toe, en tien Gaerden aen beyde ſyden, ende anders alle hare Vryheden van ouds met onſen Ambagten van Rubroek tien Gaerden ommegaens, behoudelyk eenen iegelyke Ambagte Heren, die deſe Vryheden roert, ſyns Regte. Item die twee Jaer Markten die ſy hebben, gelyk die Handveſten daer of begrypen, ſetten wy in haere handen, haere vrye wille mede te doene totter ſelver onſer Stede profyt en oorbaer, des ſullen ſy ons alle Jaer daer voor uyt reyken op Sinte Baven dag ſes pont Hollands, ſulks als wy in der tyd van onſe Rente nemen. Item ſullen ſy van der Mark Tollen over al in den onſe vry Varen ende Keeren ſonder eenig afbreek, ende ſonder iet daer af te geven. Item ſoo ſal der Baſtaerden goeden binnen onſer Stede beſterven, ende Erven op hare geregte Erfgenamen, na den Regt van onſer Stede, gelykerwys of ſy van eenen Wetagtige bedde gecomen waren, maer iſt dat ſterven voor haer Vader, ſonder blyvende blykende geboorte, ſoo ſal dan haer Vader weder van hen nemen ende Beuren alle ſulke Goeden, als hy hen gegeven hadde, ende alle andere Goede te Erve gelyk voorſz. ſtaet, ende wat Goede binnen onſe Stede beſterven, daer geen Erfgenamen of en ſyn, nog om een vervolgen, die ſullen komen aen de Kerke, aen de Gaſthuys ende aen den Heyligen Geeſt aldaer, elks evenveel, waer dat ſy beter waren dan tien Pond Hollands. Item ſoo ſullen die Schot Deuren binnen onſe Steden open blyven, behoudelyk onſen Hoemraet aldaer haer regt. Item ſullen onſe Luyden en Poorteren binnen onſe Stede voorſz. kieſen mogen, over haer ſelfts Kinderen by hare levende Lyve, wetende van haer vyf ſinnen, Voogden die hen genoegen, en ſullen de Kinderen en haere Goede regeren en bewaren, gelyk of ſy gebooren Voogden waren, des ſullen de Voogden deſelve Kinderen by de gemene Regten alle Jaer Reekeninge ende bewyſinge daer of doen na den Regt van onſer Stede, behoudelyk een ygelyk ſyns Regts. Item ſoo ſal onſe gewairde Reehts by Vonniſſe van Schepenen binnen onſer Stede beregten na den Regt van onſer Stede, alle ſaken die binnen onſer Stede gevallen of geſchien mogen, ook wat ſake dat ſyn ſouden, imant anders hen daer of te bewinden. Item ſoo en ſal niemant Backen, Brouwen, Tappen nog anders generhande Neringe doen mogen te Copen, op drie hondert Gaerden na

der

der Stede voorsz., op een Boete van 50. Ponden, also dicke als syt dade, half tot onsen behoeften, half tot onser Stede behoeft voorsz. In kennisse hier of, om dat wy nimmers wille, dat onser getrouwer Stede voorsz. alle dese Punten vast ende gestaden gehouden worden tot eeuwigen dagen onverbroken, soo hebben wy onsen Segel aen desen Brief doen hangen. Gegeven in den Hage den 20. dag in Augusto int Jaer ons Heeren duysent vier hondert ende twaelf.

1417. Hartoginne Jacoba bekend schuldig te syn aen Haerlem, Delft en Leyden, 529. Engelse Nobelen.

JACOBA, by der genade Gods Hertoginne in Beyeren, Dolphiene van Vyencien, Gravinne van Henegouwe, van Holland, van Zeeland ende Vrouwe van Vriesland, doen kond allen Luyden, want onse lieve ende getrouwe Stede van Haerlem, Delft en Leyden, als goede getrouwe Luyden, ons ter noot by gestaen hebben, ende om onse wille vercost in den Lande van Brabant ende daer omtrent totter somme toe van omtrent vyf hondert negen en twintig Engelse Nobelen 's Jaers Lyf Pensien, daer sy haer eygen schuld van gemaekt hebben, met hare Brieven, die wy na met hen besegeld hebben, ende ons in verbonden, dat wy se daer toe dwingen soude te betalen, soo bekenne wy dat onse eygen schulden is, ende dat Geld selve daer of ontfaen ende geoorbaert hebben, in sulken last als ons op desen tyt aengelegen is, ende hebben om der trouwer gunste, die sy ons daer aen bewyst hebben en om dat wy immer wille, dat sy geene cost nogh schade daer om en lyden in eeniger wys, die voorsz. Lyf Pensien bevolen, ende bevelen voor ons ende onse nakomelingen, alle Jaer te doen betalen uyt onser Tresorie van Holland, ende wille dat onse getrouwe Tresorier die nu is, of namaels wesen sal, alle Jaer voor eenige andere schulden die uytreycken ende betalen, op sulken dagen en termynen van betalinge als daer of verschynen sullen, op dat wy ende onse getrouwe Stede, daer of onbeschadigt blyven, ende waert dat onse Stede voorsz. of andere onse goede Stede, als Amsterdam, Gouda, Alkmaer, Rotterdam, Schiedam, Hoorn ende Oudewater, die met hen voorsz. gelooft, en bebrieft hebben, alle schade en last, die hen daer of aenkomen mogten, gelyk uyt te dragen, ende te gelden of eenig van hen Lieden boven eenige hinder of schaden lyden by gebreeke van betaelinge der Lyf Pensien voorn. genoemd, soo

hebben wy en magtigen onſe gemayne goede Steden voorſz., ende elker Steden byſonder, of den gene die ſyne Waer toeſetten ſullen, dat ſy ſonder eenig verbeurniſſen tegens ons of ymants daer voor aentaſten ſullen mogen, alle onſe goede ende Renten, gelegen in onſe Rentmeeſterſchappen van Noortholland, om hen daer aen te verhaelen die wy hen alle gantſchelyk in hare hande daer voren geſet hebben, die in te beuren, te oorbaeren, en te gebruyken tot hare nutſchappen ende profyten, totter tyd toe datſe los ende ledig weſen ſullen van de Lyf Penſien voorgenoemt, ende van alle coſt en ſchade die ſy daer om lyden mogten, ende want wy onſe getrouwe Stede, ende elken van hen byſonder, dit vaſt ende geſtaden gelooft hebben te houden voor ons ende voor onſe nakomelingen, ſoo hebben wy in kenniſſe hier of deſen beſegeld met onſe ſegelen, die 't hier ſyn gelyk van woorde te woorde, daer elk van onſe Stede voornoemd een af heeft. Gegeven in den Hage op den agtſten in January in 't Jaer ons Heeren een duyſent vier hondert en ſeventhien, na den lope van onſen Hove.

Niet meer als vier Perſoonen int Gaſthuys te nemen, twee Mans en vier Vrouwe.

WY Schout, Scheepenen ende Raden der Stede van Rotterdam, doen kond allen Luyden, hoe dat onſe Gaſthuys meeſters binnen onſer Stede aen ons verſogt, ende by gebraght hebben een ordonnantie te hebben in de Gaſthuyſe, om profyt ende oorbaer den Gaſthuyſe ten armen behoeft by hare Eede, welke ordonnantie wy geconſenteerd hebben, ende conſenteeren vander Stede wegen by overdragt van der Vroedſchap, dats te weeten dat men niet meer Proveniers van de Gaſthuyſe voorſz. aennemen en ſal opt Gaſthuyscoſt dan vier, dats te weten twee Mannen Perſonen, ende twee Vrouwen Perſonen, ende wanneer een Provenier aflyvig geworden is, ſoo mag men een ander Provenier weder daer voor aenneemen, die de Gaſthuyſe voorſz. nut en oorbaerlyk is by conſente van de Gaſthuys Meeſters, in dusdaniger Voorwaerden, dat ſoo wie oud is vyftig Jaeren of daer omtrend boven dat, die ſal geven den Gaſthuyſe voorſz. vyftig Engelſche Nobelen, of daer en boven, maer niet min, ende ſo wie benede vyftig Jaeren oud is die ſal geven den Gaſthuyſe voorſz. tagtig Engelſche Nobelen, ende niet min, ende wanneer dat men een ontfankt, die ſal ontfaen worden

met

met alle fyne goede, die hy heeft, of dien hem aen komen mogen ende besterven, ende die sullen den Gasthuyse blyven, ten ware dat hy alsoo ryk ware, dat hy met Voorwaerde Goed buyten hielde, daer hy syne wille mede mogten doen, het sy Man of Wyf, voort soo sullen de Proveniers alle t' samen aen eenen Taeffel sitten Eeten ende Drinken, ende hen moeten laten genoegen met goede gave Spysen ende Drank, als tamelyk ende redelyk is. Item soo en sullen de Proveniers niemant int Gasthuys noden Vreemders ten Eeten, ten sy dat sy daer voor betalen voor elke Maeltyt, voor elke Persoon drie Butgens. Item soo wanneer den Gasthuys Knaep des avonds dat Gasthuys gesloten heeft, ende te bedden is, soo en sal hy om der Proveniers wille niet opstaen om uytlaten, ten dede noodsaken. Voort waert eenig van de Proveniers, die des Gasthuys Boden om eenig van alle de Puncten overlast deden met woorden of met werken, dat wouden wy hen alsoo afneemen, dat hen billiks een ander hueden magten, ende 't ende Heere Henriks dood, of wanneer dat men hen van synre Voorwaerden of gedadinct heeft geen Priester aen te nemen, ten sy by consent van ons en den Gasthuys meester, die ook dunkt dat Gasthuys oorbaerlyk wesen op des Gasthuys voorsz. cost. Item soo sal men een van de Proveniers die slotelen bevelen die oorbaerlykts toe is, voort soo willen wy soo wanneer dat int Gasthuys een dood is, dat dan een van de Gasthuys meesters die nu syn of namaels wesen sullen, rede wesen sal, om der Priester te gaen, ende der dode in der Kerk te helpen dragen, ende daer by te blyven, ende daer over te offeren, ende niet van daer te scheyden, eer dat die dode eerlyk ter aerde gebragt is, ende wat Luyden in de Gasthuyse voorsz. comen, ende daer in aflyvig worden, die sullen alle haer goeden den Gasthuys voorsz. volgen, ende blyven tot eenen vrye eyge, ende desgelyks sulks Testament of bespreek als hen gemaekt ende besproken mogte wesen. In kennisse der waerheyd besegeld met Stede voorsz. Segel op den sesden dag in Maerty int Jaer ons Heeren 1417.

1418. Be-

1418. Belofte van verſcheyde Steden aen Vrouwe Jacoba, wegens 't Verkopen van een Lyf Penſioen op 5. Steden.

WY Schout en Burgermeeſters, Scheepenen en Raeden ende gemeene Vroedſchap, der Stede van Amſterdam, Goude, Alkmaer, Rotterdam, Schiedam, Hoorn en Oudewater, doen kont allen Luyden, want die eerbaere Stede van Haerlem, Delft en Leyden, om bede en liefts wille onſe liever genadiger Vrouwen, Vrouwe Jacoba, Hertoginne in Beyeren, Dolphiene van Vyencien, Gravinne van Henegouwe, van Holland, van Zeeland, ende Vrouwe van Vriesland, gelooſt, ende met hare Brieve hen verbonden hebben, Jaerlyks te betalen, voor onſe genadige Vrouwe voorgenoemd, ſulke Lyf Renten en Jaer Penſien als deſelve onſe genadige Vrouwe op deſen tyd heeft doen Verkopen in Brabant, op die drie goede Stede voorgenoemd, totter ſomme toe van vyf hondert negen en twintig en eene halve Engelſche Nobelen 's Jaers, met ſulke Voorwaerden, Geloften ende Verbanden, en in ſulker manieren als die Princepalen Brieve, die daer of ſyn inhouden en begrypen, ſoo hebben wy voor ons, ende voor onſe gemeene Poorteren gelooft, en gelove met deſen Brieve, den goede Steden van Haerlem, Delft ende Leyden voorgenoemd, waer dat hare Poorteren tot eenigen tyden, coſt, ſchade ofte laſt daer omme leden, in wat manieren dattet waren ofte weſen mogten, des God verhoede, dat wy hen lieden die ſullen gelyk helpen uytdragen, ende met hen by den Gelden ende in den Laſt mede treden, elks met onſe ſtate ende vermogen ſoo eenen ygelyk daer aen belopen ſal, ſonder eenig wederſeggen, of iet anders daer inne trecken, en om die drie Steden voorgenoemd te bed daer of te verſeekeren, ſoo hebben wy vorder vrywillecoort, ende overgegeven, dat ſy of haren gewaerde Boden, een ofte twee of meer ons ende onſe gemeene Poorteren Lyve, Schepen en Goeden ophouden en arreſteeren ſullen mogen, voor alle onſe genadige Vrouwe 't hove ter tyd toe, dat wy hen van haere ſchade en coſte na den lope van en ſyn aendeel als voorſz. voldaen en vernoegt ſulle hebben, na redelyke ſettingen en goedenken onſe genadige Vrouwe voorſz. en haers hogen raet, alle argeliſt uytgeſondert. In kenniſſe hier of ſoo hebben wy onſer Stede Segelen hier aen gehangen int Jaer ons Heren duyſent vier hondert agtien, op ten anderen dag in January.

Vrou

Vrou Jacoba, Gravinne van Hollant, geeft aen Jan van Beyeren in leen de Stede van Dordrecht, Rotterdam en heel Zuyt-Hollant.

WY Jan van Brabant &c. ende Jacoba van Beyeren hart, geven u Lieden te kennen, die Dordrecht, Rotterdam ende het Bailliuſchap ende Dorpen van Zuyt-Hollant in woont, dat wy met deſen tegenwoordigen Brieven u Lieden ontſlagen hebben voor ons en onſe nacomelingen van de aenneminge en den Eet die ghy naer behoorlycke ſchult gedaen hebt, willende dat ghy ſout aennemen ende erkennen onſen beminden Oom, Jan, Hertoge van Beyeren, ende ſyn Erfgenamen, voor u wettelycke Heere, achtervolgende de forme van de reconciliatie ende vereeninge die tuſſchen ons veraccordeert is, ende op dat deſe authoriteyt onſer beveſtinge ſeecker ende onveranderlyck blyve, wy hebben bevoolen de tegenwoordigen Brieve te wapenen met het drucken onſer Segels. Gedaen tot Worcum int Jaer des menſchwordinge ons Heeren duyſent vier hondert achttien den eerſten April.

Den Silveren St. Joris ofte Schutters Brief van de 40. Schutters van de Stadt Rotterdam, die vercrygen verſcheyde giften van de Heeren Regeerders der Stadt.

WY Schout, Scheepenen ende Raden der Poorte van Rotterdam, maecken cont allen Luyden, dat wy by gemeene guetduncken der Vroetſchip, ende om nutſchap ende oirbaer der Poorte voorſchreve gegeven hebben ende geven mits deſen Brieven den veertich Schutters, die nu ſyn of namaels weſen ſullen in de Poorte voorſz., om dienſt die ſy de Poorte gedaen hebben ende namaels doen ſullen tot eeuwigen dage den offlach van den Viſch binnen den Poorte voorſz., in ſulcken vormen als der Poorter voorſz. Regyſter in houdt, dat is

te verſtaen van alle Viſche, verſche of geſouten, uytgeſeyt Bucking of Haring ende Tonne Haring, Tonne Viſch ende Korf Viſch die men op de Mart niet en voort en vercoopt by Peuwaerden, die men binnen der Poorte vercoopt met mynen of met ſamen koops, ſoo ſal men geven ſamen van elcke Ponts Hollants acht Penningen Hollants, ende waer daer hooger ſyn belope, ende van wat Viſche men eens pont gelt gegeven heeft, daer en ſal men niet meer af geven ſonder argeliſt, ten ware dat men anderwerſ afſlouch, ſoo ſoude men daer af geven den Axſyns voorſz. alſoo dick als ment dede. Voorts hebben wy hem gegeven daer toe in alſuleken ſchyn als voorſz. is, die Viſſerye vander Vaert van den vierkanten vander Spoeyen tot Ouderſchie toe, ende mede vander Poorten Veſten in ſuleken [illegible]delyke coſtumen te Beviſſchen als te Hander toegeſtaen heeft ende der Poorters voorſz. Regyſter daer van inhout, dat is te weeten, dat met eenen Segen Haring Schoele, daer aen een Beudel eenen vadem lang, ende niemant daer in te ſtycken op de Boete van vyftien Schellingen. Voort ſoo hebben wy hem ſoo veel meer gedaen ende gegeven, dat elcke Schutter elcx dage ſal hebben te Pees gelde, als hy in der Poorte voorſz. Reyſen uyt ſyn ſeſtien Penningen Hollants, ende daer toe alle Jare op St. Martens avonts een mingele Rynſchen Wyns, ſonder argeliſt, ende hebben hen wederomme gegeven den Doele met allen hun toebehooren in allen ſchyn als ſyſe voortyts gekocht ende gehadt, voorts ſoo hebben wy hen gegeven, dat ſy Axſynſen vry Drincken ſullen haer Wyn ende haer Bier, dat ſy behouwen in haren Hove als ſy de Papegaey ſchieten, ſonder argeliſt of liſt, ende hieromme ſullen ſy onſen lieven Heere van Hollant ende der Poorten voorſz. dienen in allen ryſen, ſoo wanneer ſy vallen ſullen ende cavelen onder hen ſelven den genen die vaaren ſullen, tot alſoo veel als het Gerechte ſal laten weten, ende wie aen de Recht is of namaels daer aen quame, die ſal cavelen metten Gerechte ende niet metten Schutte, ende wie niet in en voere in ſyne caveling als voorſz. is, dat ware of hy onſen lieven Heere van Hollant ende der Poorte voorſz. gebodt ontſaecte, ten ware hy den Gerechte eenige nootſake te kennen gaven die hem aen lagen daer ſy hem ſyn ryſe om verdrouge. Voort ſullen ſy alle Jaren roepen en dragen met malcanderen Paluren, dats te weten, des eene Jaers een Rock, ende des anderen Jaers daer aen een Craproen, ten ſy dat ſy met malcanderen overdragen, dat ſy Rocx te ſamen dragen, ende ſy ſullen de Papegaey Schieten tuſſchen Meye dage ende St. Jans dage te middel Somers, ende haer Bogen, Gordels en Kokers, met Schutte in Raecke houden, dat ſy den hantieren ende beſigen mogen alſt te doen vallen ſal mogen, maer ſcharp Geſchut ſal hem de Poorte leveren, ende ſy ſullen alle Jare kieſen twee Hooftmans, op den ſel-

ven

ven dach dat ſy de Papegay geſchooten hebbe ofte des anderen daegs daer aen, ende die Hooftmans ſulle alle Jaer te Doel gaen, de eene twee Sondagen aen maleanderen in twee weeeken met een helft van de Geſellen, ende de ander de twee naeſte Sondagen daer aen in die andere twee weeeken met den anderen helft van der Geſellen, ende Schieten elcx Sondaex twee Cavelſpeele ofte meer, ingaen van den eerſten Sondach van den April-le duirende tot Alreheyligen-dage toe, op de Boeten van vier Schellingen elcke die niet en quame op ſyn dage als voorſz. is, ende die Boeten ſoude den Schout hebben d'eene helft, ende den Hooftman diet ſyn dach waer mette Geſellen de andere helft, ende deſe Boete voorſz. ſal den Hooftman den Schout aenbrengen dien dach of des anderen daechs daer aen, op drie duyſent Baekſteens ter Kercke behouf ſonder eenich verdrach, ende voldoen ſy de Boete niet den derden dage, ſoo ſal ſe de Schout uitleggen aen twee Schutten Gelde of aen drie Schutten Panden, ende de Hooftmans ſullen de Geſellen haer Gelt geven voor den eerſten Meye, oft elcx ſoude der Kercke geven elcx dags duyſent Baekſteenen ſonder verdrach, ter tyt toe dat ſy hem alle voldaen hebben, ende ſy ſullen alle gemeenlyck haer Paleure alle gemaeckt ende aen hebben op des Heyligen Sacraments dach als ment Sacrament omme dragen ſal, of elck ſoude daer gebreeck aen ware geven der Kercke duyſent Baekſteenen ſonder verdrach, ter tyt toe dat ſyn Paleure gemaeckt waren ende hy ſe aen hadde openbaer ſonder Argeliſt. Voort ſullen ſy alle goede Ordinantien onder hen ſelven ſetten ende ordineeren mogen by hare Hooftmans, ende altoos ſullen ſy de Gerechte van der Poorte aenbrengen, ende by de Gerechte af, of ende aen d'uen den genen die not ofte onnutte ſyn, dat ſy ter Poorte voorſz. eeren metten Boge bewaren mogen, of en mogen alle redelycke Keuren en Ordinantien, die ſy onder haer ſelven ſeggen ende ordineeren, die ſullen geſtade blyven van elcke Meye dage totten anderen Meye dagen toe daer naeſt comende, en alle dingen ſonder argeliſt. In oirconde der waerheyt ſoo hebben wy deſen Brief uythangende beſegelt met Poorte voorſz. grooten Segel int Jaer ons Heeren duyſent vier hondert en achtien op den XVIIJ. Mey dach, ende was onder uythangende een grooten Segel in groenen Waſſe beſegelt.

Naer Collatie gedaen jegens den Principalen Brief in Francyn geſchreven ende onder uythangende beſegelt als boven, is deſe Copye daer mede bevonden te accordeeren deſen XXVIIIJ. Maert 1589. by ons by den Hove van Hollant geadmitteert, ende tot Rotterdam reſideerende.

J. COULSTER, *Notaris publicq*, en
T. SYMONSE, *Notaris publicq.*

1422. Rotterdam ſal de Spoeye mogen maken.

IN der manieren ende voorwaerden hier naer beſchreve, ſoo hebbe de hooge Heemraed van Schieland een genoeg, een ſeggen, ende dadinge geſeyt tuſſchen den Stede van Rotterdam aen de eene ſyde, ende die Uytenbroek, Bergpolre ende Blomersdyk, aen de Weſtſyde van de Vaert, aen de andere ſyde, roerende van der Spoeye van Rotterdamme, daer ſy in ſchuldig ſyn te Wateren deur na inhout haere Handveſten, daer wy of geaddinkt, met genoege dat die Stede van Rotterdam die Spoeye voorſz. timmeren ende maken ſullen, naer inhoude des Heemrades Keur, behoudelyk dat ſy niet nauwer weſen en ſal, dan ſy nu ter tyd is van haer uytgank en inkgank, en dit Ambagte voorſz. en ſullen hen des niet bewinden met geene koſte ende arbeyd, ter tyd toe dat de Hooge Heemraed den Sluyſe voorſz. gelooft en opgenomen hebben, ende ſoo ſullen die Ambagte voorſz. wederſtaen tot ſulke Renten als ſy te voren ſtonden in de Spoeye voorgen. naer inhout harer oude Handveſten, die ſy op dees tyd daer of hadden, ende ſyn met alduſtringer voorwaerden en genoeg by den Hoge Heemraed overdraegen, behoudelyk haere oude Handveſten, voort ſoo ſynt voorwaerden dat die Ambagte voorſz. der Stede van Rotterdam voorgenoemd, haer voor uytreyken ende betalen ſullen, twee hondert Engelſche Nobelen, een Goude Vrankrykſe Croon, ende eene Hollandſche Wilhelmus Schild, gerekend voor den Nobel of Payement harer waerden, dats te verſtaen, vyftig Nobelen in Payement voorſz., den eerſte dag van betalinge te betalen tot Sinte Jans dage te mit Somer nu naeſt komende, item tot Sinte Baven dage daer naer naeſt volgende, vyftig Nobelen in Payement voorſz., item tot Sinte Jans dage te mit Somer daer naeſtkomende vyftig Nobelen, ende vyftig Nobelen in Payemente voorſz. te betalen tot St. Baven dage voorſz. daer naeſt volgende, ende waert ſaken dat die Ambagte voorſz. dit voorſz. Geld niet en betaelde op ten termyn van betaling voorengenoemd, ſoo mogen de Burgemeeſters van Rotterdam voorſz. voor den Dykgrave ende voor den Heemraden voorſz. comen en begeren regt na der Dykaſien regt, ſoo ſal men dan regtevoort dit Geld doen uytleggen den Dykgrave na den Dykaſien regte; ende waer dat ſake dat in alle deſe voorſz. Puncten eenig geſchil of twiſt geviele daer ſy niet eens of en conſten werden, dat houde den Hoge Heemraden voorſz. aen hem ende tot haren verklaren tot alre tyd, ende om dat dit waer is, ſoo ſyn hier af

af drie Cedelen den eenen ten andere gesnede beteekent met A. B. C. D. des hebben die Burgemeesters van der Stede wegen een, den Heemraed voorsz. een, ende die Ambagte voorsz. een, ende dit geschiede int Jaer ons Heeren duysent vier hondert twee en twintig, ses dagen in Maerte.

1425. Confirmatie van Hartog Philips van Previlegie gegeve door de Hertoge van Brabant.

PHILIPS, Hertoge van Bourgoignen, Grave van Vlaenderen, van Arthois en van Bourgoignen, Palatin Heere van Salins ende van Mechelen, Ruwaerd, ende over den Landen van Holland, van Zeeland en van Vriesland, doen kond allen Luyden, dat wy om regte liefde ende gunste die wy dragen en hebben tot onse liever ende getrouwe Stede van Rotterdamme, en om alsulke trouwe, ende onderdanigheyd, als sy ons bewyst hebben, in onser ontfangenisse ende huldinge in Holland, der selver onse getrouwe Stede voorn. geconfirmeert ende gevestigt hebben, confirmeren ende vestigen met desen Brieve alsulke Previlegien, Handvesten, Regten, haer Commen en Brieve, als sy van onse lieve Neve, den Hertoge van Brabant, van onsen lieve Oom Hertoge Jan van Beyeren Sal. ged. ende van hare voorsaten Grave en Gravinnen te Holland geworven, gecost of verkregen mogen hebben, soo dat wy se daer in houden, styve en sterken sullen, voor ons ende voor onse nakomelinge, Here van Rotterdam, na inhout harer Brieve ende Handvesten voorsz. In oirconde dese Brieve besegeld met onse Segelen hier aen gehangen. Gegeven in der Stad van Leyden op den 21. dag in Decembrie int Jaer ons Heeren duysent vier hondert vyf en twintigh.

1436. Hertog Philips geeft Consent om te Creëren 40. Personen daer onder 4. Tresoriers.

PHILIPS, by der genade Gods Hertoge van Bourgoignen, van Lotheryk, van Brabant en van Limburg, Grave van Vlaenderen, van Arthois van Bourgoignen, Palantyn van Henegouwen, van Holland, van Zeeland en van Name, Markgrave des Heyligen Ryks, Heere van Vriesland, van Salmis ende van Mechelen, doen kond allen Luyden, dat onse Stede van Rotterdam onse Rade te kennen gegeven heeft, dat sy swaerlyk belast, en 't agter gekomen is, ende geschepen is nog meer belast te worden, en worde daer inne niet voorsien ten besten profyt, alsoo dat sy daeromme gaerne ordonneeren soude veertich Personen van de rykften van onse voorsz. Stede, om by hulpe van dien onse voorsz. Stede uyt den lasten ende commer te brengen, mets dat die veertig Personen kiesen souden vier Personen uyt hen Luyden, dewelke onse Stede goede voortaen Regeeren ende bewaren soude, innemen ende uytgeven totten meesten oirbaer ende profyt aen ons, versoekende dat wy dat consenteren ende overgeven woude, ende indien dat wy onse consenten daer toe daden, soo soude sy gaerne Gelden ende geven, om onse voorsz. Stede uytten lasten ende schulden te brengen, ende die Lyf Pensien van onser voorsz. Steden te betalen, op dat die Coopluyden buyten veylig Vaeren, Keeren en haer Neringe doen mogen, ende want wy gaerne onse voorsz. Stede gevordert sagen, en dat sy uytten commer en agterwesen komen mogten, soo hebben wy onse Stede voorsz. gegunnet ende geconsenteert, gunnen ende consenteeren met desen Brieve, dat sy kiesen ende ordonneeren mogen veertig Eerbaren Mannen, van hare mede Poorteren van de Rykste van onser Stede, om by dien onser Stede goede te regeeren, welke veertig Personen kiesen sullen uyt hen Luyden vier Eerbaren Mannen, die de Goede van onse Steden onfangen ende uytgeven sullen, by onsen Bailliuw en Geregte aldaer totten meesten oirbaren en profyt, dit sal duuren een Jaer lank na onser wedersseggen. In oirconde dese Brieve besegeld met onse Segel hier aen gehangen. Gegeven op den agtsten dag in Julio int Jaer ons Heeren duysent vier hondert ses en dertigh.

1437. 't Gast-

1437. 't Gasthuys van St. Anthony vry van Accyns.

WY Schout, Burgemeesters, Scheepenen en Rade en gemeene Vroedschap binnen der Stede van Rotterdam, doen kond allen Luyden, want die gemeene Gildebroers van St. Anthonis Gilde binnen onser Stede, op haer selfs kost gesticht ende gemaekt hebben, in der Eere Gods ende des Heylige Confessoirs, Sinte Antonis ter Armen behoeft een Gasthuys, soo hebben wy eendragtelyk van onser voorsz. Stede wegen om oirbaer ende profyt des selve Gasthuys van Gratien den voorsz. Gasthuys gegeven, ende geven sulke Previlegien ende Vryheden als hier naer beschreven staen. In den eersten dat die inwonende van de voorsz. Gasthuyse Accynsen vry drinken sullen, in de voorsz. Gasthuyse een Kinneke Biers ter week. Voort soo wat arme Luyde syn, 't sy van binnen of van buyten, Leger vast werden int Gasthuys voorsz. en daer in sterven, die niet en syn Broederen of Susteren in St. Antonis Gilde, dat alle die Luyden Goed, groot ende kleyn, roerende en onroerende, sulks als die agterlaten sullen komen ende Erven, de eene helft aen onser Stede Gasthuys, en de andere helft aen de Gasthuyse voorngen., maer waert dat eenige van de Broederen of Susteren van St. Antonis Gilde storven in de Gasthuyse voorsz., soo soude alle haere Goede blyven den voorsz. Gasthuyse alleen, sonder iemands natale, alle argelist uytgescheyden, ende om dat wy dese voorsz. Previlegie ende Vryheden des Gasthuyse voorsz. tot eeuwigen dage gehouden willen hebben in alre manieren als voorsz. staet, soo hebben wy onse voorsz. Stede grote Segel aen desen Brief gehangen. Gegeven onser Vrouwe avond Assumptio int Jaer 1437.

1439. Hartog Philips doet quytschelding van aen hem gedaene Misdaden.

PHILIPS, by der gratien Gods Hertoge van Bourgoingnen, van Lotryk, van Brabant en van Limburg, Grave van Vlaenderen, van Arthois, van Bourgoingnen, Palatin van Henegouwe, van Holland, van Zeeland en van Namen, Markgrave des Heyligen Ryks, Heere

re van Vriesland, van Salmis en van Mechelen, doen kond allen Luyden, dat wy ter ernste bede van veel van onse Rade ende Vrienden, en om sekere redenen, ons daer toe porrende, vergeven en quytgeschonde hebben, vergeven ende quytschelden met dese tegenwoordigen Brieve, onsen Burgemeesters, Schepenen, Raden ende alle Gemeente van onser Stede van Rotterdam, alsulke Breuken ende Misdaden als sy tegens ons en onser Heerlykheyd misdaen ende gebruykt mogen hebben in die beroerten, Doodslagen ende Quetsinge aldaer, overmits die dierte van de Cooren ende andere Misdaden te voren of na geschiet, in wat voegen ofte manieren dat het sy tot desen dage toe, sonder hen of haren iemant nu nog in toekomende tyden daer om eenige aenspráke hinder of moeyenisse te doen in eenigerwys, behoudelyk alsulke Regt en Banningen als by onse getrouwe Rade gesteld, 't hen sake onsen Landen van Holland en van Zeeland gedaen is, om der beroerte wille voorsz. van sommige Personen van onser voorsz. Stede van Rotterdam, die Principalen van der sake voorsz. bevonden waren, van Magte ende van Waerde te blyven, ende hier omme ende in beteringe van der Breuken ende Misdaden voorsz. sullen sy ons geven ende betalen by handen van onsen getrouwen Raed en Rentmeester Generale van Holland en van Zeeland, Willem van Naeldwyk, die ons daer of goede rekeninge ende bewysinge doen sal, die somme van vyf hondert Ryders, ende daer toe lossende onsen Bailliuwschap, Rentmeesterschap ende Geregte van Rotterdam, van der somme van drie duysent vyf hondert Schilden buyten onse cost, en daer of vermeugen den gene die Geld daer op staende hebben ontbieden, ende daer om beveelen onsen Raed gesteld, of die gesteld sullen worden, then sake van onsen Lande van Holland ende van Zeeland, ende alle onse andere Dienaren diet aengaen mag, dat sy deeser onser Gratien ende Quytscheldinge rustelyk ende vreedelyk laten volgen ende genieten in der manieren voorsz., sonder iemant van derselver onser Stede om die Misdade wille voortyds eenigh hinder, letsel ofte moeyenisse te doen ofte laten geschien, nu nog in toekomender tyden in eenigerwys, want wy aldus gedaen willen. In oirconde dese Brieven besegeld met onse Segelen in absentie van de Groten. Gegeven in onse Steden van Sinte Omers opt sanderendaegs in Maerte int Jaer ons Heren een duysent vier hondert negen en dertigh.

Phi-

Philips de Eerste, Hartoge van Bourgonje, geeft Previlegie aen die van Rotterdam, raeckende het verkiesen van Borgemeesteren en Scheepenen.

PHILIPS, Hartoge van Bourgonjen, van Loteringen, van Brabant ende Limburg, Grave van Vlaenderen, van Artois, van Bourgonjen, van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, van Namen, Heere van Vrieslant, van Salins en van Mechelen, Marckgrave des Heyligen Rycx, doen cont allen Luyden, dat wy onse welvaert oorbaer ende proffytelyck voor onse stede Rotterdam, met goede voorsien ende wel beraden en bedacht voor ons en onse nacomelingen gegunt, geoorloft ende geeonsenteerd hebben, gunnende, oorloven ende consenteeren mits desen onse Brieven ende Punten hier mede navolgende en beschreven, te weten, dat van nu voortaen wy ofte onse nacomelingen ofte onsen Rade of die wy ofte sy Commiteeren sullen de saecke van onse Lande van Hollant ende Zeelant te bewaren, dat alle Jare op Meye dach maecken ende vernieuwen sullen in de selve onse stede van Rotterdam, twee Borgemeesteren ende seven Scheepens, ende wieder alsoo Borgemeestren of Scheepen twee Jaer geweest sal hebben en sal twee Jaren daer naer int Gerechte niet mogen wesen, oock en sal niemant int voorsz. Gerechte niet mogen wesen, ten sy hy seven en twintich Jaren out of daer boven is ende daer toe gegoet tot de somme van hondert Nobel toe of meer. Item en sullen in dat Gerechte niet samen sitten de Vader ende het Kint, twee Susters ofte Broeders Kinderen, ten ware den eenen Borgemeester en den anderen Schepen ware, ende waert saecke dat binnens Jaers een Borgemeester of Scheepen aflyvig wierde, soo sullen wy of onsen Rade een ander daer in setten binnen veertien dagen daer naer. Item waert saecke dat binnen der selver onser Stede imant ware die met woorden iets misbruyckt of misdaen hadde, ende hem van onser wege gebooden ware inne te leggen als gewoonlyck is, die en soude niet meer verbeuren tegens ons als tien Ponden ofte daer onder na dat onse Gerechte ende Bailliu bevinden soude de misdaet groot te wesen, ten ware hy hem met onredelyckheyt ontgaen hadde tegens onsen Bailliu, Schout, Borgemeester ofte Scheepenen ofte andere onsen Rade ofte Officieren of Dienaers die men soude mogen Corigeren naer haer oude Hantvesten, welcke Puncten elcx bysonderlycx wy voor ons en onse nacomelingen voorsz. gelooven der selver onsen Stede Rotterdam, vast, gestade ende onverbreeckelyck te houden ende doen houden ten eeuwigen dage. In oirconde desen Brief besegelt met onsen heymelycken Segel

in abſentie van onſen grooten Segel. Gegeven in onſe Stede van St. Omaer op den tweeden dach van Maert duyſent vier hondert negen en dartich.

Deſen Brief ſtaet in de ſtadts Previlegie.

1440. Philips, Hartoge van Bourgonjen de eerſte, geeft Ordinantien aen de Stede van Rotterdam, rakende den Eet van de Borgemeeſteren en Scheepenen der ſelve Stad.

PHILIPS, Hartoge van Bourgonjen, van Lotteringe, van Brabant ende van Limburgh, Grave van Vlaenderen, van Artois, van Bourgonjen, van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant, van Namen, Heere van Vrieslant, van Salins ende van Mechelen, Marckgrave des Heyligen Rycx, doen cont allen Luyden, dat wy tot welvaert oorbaer ende proffyt van onſe Stede Rotterdam, met goede voorſien ende wel beraden ende bedacht voor ons en onſe nacomelingen gegunt, geoorloft ende geconſenteert hebben, 't gene wy oorloven en conſenteeren met deſen Brieve, dat van nu voortaen alle Jaren de twee Borgemeeſteren ende ſeven Scheepenen die men aldaer ſetten ende verkieſen ſal, Sweeren ſullen ten Heyligen en elcx byſonder, dat ſy om den dienſt van den Gerechte niet gebeeden en hebben ofte doen bidden, daer op Gelt geleent ofte doen leenen, mede Gelt ofte Gifte daerom gegeven ofte doen geven, groot noch kleyn, geender weddinge ofte ſubtylheyt daer in gecoren ſyn, maer alleen daer toe gebeeden by ons ofte by onſen Rade tot onſer eeren ende proffyt en tot welvaert van onſe voorſz. Stede ſonder argeliſt, ende den Eet van de voorſz. Borgemeeſteren en Scheepenen ſullen hem ſtaven den ouſten van Borgemeeſteren die afgaen ſal eer hem ſynen eede verdragen ſal weſen, ende waert dat imant in de waerheyt bevonden wierde tegens gedaen te hebben, dien ſal achter dien tyt niet weder in de Gerechte noch in den Raet van de ſelve Stede meer weſen mogen, maer daer en boven ſtaen tot Correctie van de oude Gerechte, en gelooven voor ons ende onſe nacomelingen onſer Stede van Rotterdam, die vaſt en onverbreeckelyck te houden ende doen houden ten eeuwigen dage. In oirconden deſen Brief beſegelt met onſen Segel hier onder hangende op den XXVIIII. dach in April duyſent vier hondert en veertich.

Nota: deſen Brief ſtaet in Stats Previlegie.

1454. Wat Stede met malcanderen overdragen hebben wegen het Pont Gelt ende Erffenisse tegens de Stede van Rotterdam.

WY Borgemeesteren, Scheepenen ende Raden der Stede van Delft, ende Borgemeesteren en Scheepenen ende Raden der Stede Rotterdam, doen cont allen Luyden, alsoo hier voortyts tot veel stonden twist en geschil geweest is onderlinge tusschen ons roerende van de Pont Gelden dat die een den anderen Pont Gelt plach te nemen van de Goederen die de Poorteren van de eenere Stede binnen den andere Stede aen Bestorven ofte by Huywelycke aen quame, soo hebben wy elcx van ons met onsen Vroetschap ende Ryckdom van onse Stede beraet gehadt, op die twisten en geschil voorsz. neder te leggen, ende sy by consenten wille ende goetduncken van de selve onse Vroetschap ende Ryckdom vriendelyck ende minnelyck overdragen, ende hebben malcanderen onderlinge gelooft ende love mede met dese Brieve, dat van nu voortaen tot eeuwigen dage die een des anderen Poorteren geen Pont Gelt noch ander Ongelt, hoe dattet genoemt mach wesen, af nemen sal van eenigerhande Goederen die hem Luyden aen Bestorven ofte by Huywelycke of anders aengecomen sullen, noch oock desgelckx, of die Poorteren van der eenre Stede binnen die anre Stede vervoeren, woonen van den afganck haers Poort Rechts, alle dingens sonder argelist. In kennisse der waerheyt, ende om dese Sele, overdrach ende geloffenisse voorsz. immer stade ende vast te houden en blyven tot eeuwigen dage, hebben wy Burgemeesteren, Scheepenen ende Rade der voorsz. Stede by consent, wille ende goetdunken van onse voorsz. Vroetschappen ende Ryckdom daer af twee Brieven doen maeken van woorde te woorde alleens spreeckende, daer die eenre Stede die een den anderen Stede, die ander af heeft, elck met onse Stede Segel besegelt int Jaer ons Heeren duysent vier hondert vier en vyftich, op den XVI. dach in September.

Ende in der maniere is metter Stede van Dordrecht oock overdragen.
Item in deser maniere is metter Stat van Gornichem oock overdragen.
Gelyck met Dordrecht ende die Stede van Delft gelyck voorsz. staet.
In deser maniere is oock metter Stede van Schoonhoven overdragen.
Item van gelycke is oock metter Stede van Gouda overdragen.
Tot wederseggens toe van de een ofte de ander.

Insgelycx is geaccordeert met die van Schiedam.

Met die van Leyden geaccordeert voor den tyt van 25. Jaren ende voorts tot wederseggens van een van beyden.

Met die van den Briele Perpetuum.

Met die van Zircxzee in Perpetuum.

Actum den 28. April 1617.

1456. Rotterdam Verkoopt een halve Steen Plaets.

WY Burgemeesters, Scheepenen, Rade ende alle goede Luyden, gemeenlyk van der Vroedschap van de Stede van Rotterdam, doen kond allen Luyden, dat wy om proffyt ende oorbaer van der voorsz. Steden wel ende wettelyk Vercogt hebben, Pieter Oom Dirksz. Soon, Wollebrand Bartholomees, ende Arent Corstiaensz, alsulke een halve Steen Plaets, als die voorsz. Steden in voorleden tyden gekogt heeft, jegens Adriaen Fyk, Bordyn, Bailliuw ende Rentmeester van der Stede voorsz., daer die weder helft of toebehoord Wollebrand Bartholomeusz voorn., ende leyd gemeen der Aerden, ende onversinden, gelegen in de West Steen Plaetse, ende belegen heeft Wollebrant voorn. selver aen de Noordsyde, ende voord Zuydwaerds opgaende in der Stede Vest gelyk Buur met drie Pont Hollands Payemend ende een halve Nobel 't 's Jaers op te heel Plaets staende, welker Steen Plaetse de voorgenoemde Personen alsoo gekogt hebben, om vyf en dertig Pont groot Vlaems Geld of Payemend, datter goed voor is, voor welkers somme Gelds de voorgenoemde Personen der voorsz. Stede leveren, sulke Bak Steenen, Coopmans Goed, ende die te betalen binnen vier Jaren, dats te weten, alle Jaer tot St. Jans dag te met Somer een vierendeel, of binnen veertien dage daer naer onbegrepen, behoudelyk soo, wanneer dat die voorsz. Stede die voorgenoemde Steen Plaetse weder naer haer nemen wil, of dat sy weder afgekeurt werden, soo sal die Stede deselve Steen Plaetse altyd naer haer nemen, om vyf en dertig Pond groot, ende die betalen met Gelde, binnen den eersten vier Jaeren, naer dat syse weder naer hen genomen sal hebben, te weten elks Jaers een vierendeel: ende in dese voorseyde Steen Plaetse is Arent Corstiaensz. voorn. gedeeld en geregtigt tot thien Pond groot toe, ende niet meer, welke tien Pond groot wy hen of den houder des Briefs gelooft hebben, ende geloven voor ons ende onse nakomelingen te gelde ende wel te betalen binnen

vier

vier Jaeren, naer dat wy de voorſz. Steen Plaetſe aen ons genomen of geleeverd ſullen hebben, te weten, elks Jaers een vierendeel als voorſz. is, ende waert dat ſaeke dat wy hen niet en betaelde tot elken dage als voorſz. is, ſoo willeeoren wy ende conſenteeren, dat Arent Corſtiaenſz voorn. of den houder des Briefs, dat ſelve ſyn voorſz. Geld opbeuren ende ontfangen ſal mogen met ſynre Quitantie van der voorſz. Stede Goederen of Chynſen, die welke hy of ymand anders gehuyrd ſal hebben, ende hy of die gene die der voorſz. Stede Tienden of Chynſen gehuyrd hadden, ſullen altyd der Stede goede betalinge doen met ſyner Quitantie Brieven, ende hier jegens en ſullen wy niet Vouweren nog doen Vouweren met geene Regten, Geeſtelyk of Waerlyk, of met geene dingen die ons hier in hulpen of ſchade doen mogten, ende de voorn. Arent Corſtiaenſz, of den houder des Briefs, letten, deeren, hinderen of ſchade ſoude mogen doen in eeniger manieren, alle ding ſonder argeliſt. In kenniſſe der waerheyd ſoo hebben wy onſen voorſz. Stede Segel van ſaken aen den jegenwoordigen Brief gehangen int Jaer ons Heeren 1456. op ten 29. dag in Decembrie.

1460. Previlegie aen de Suſters.

WY Schout, Burgemeeſters en Scheepenen der Stede van Rotterdam, doen kond allen Luyden, dat wy by rade ende goeddunken van onſe goede Luyden, generalyk van onſen Vroedſchap, ende om den Lof en de Eere Gods in der voorſz. Stede te meenre aengenomen hebben, en aennemen in onſer goede hoede en ſunderlinge beſchermeniſſe gelyken onſe andere Poorteren die devote Religieuſe Maegden geproffeſſyt onder der Regule des Heylige Leeraers Sinte Auguſtinis, ende op deſe tyd haer Woonſtede begreepen hebben binnen der voorſz. Stede in de Weſt Wageſtraet, aldernaeſt Huuge van Pits Huys en Erve boven aen de Noordſyde, ende op dat die voorgenoemde Suſteren te neerſtelyker en trouwelyker voor ons ende voor die gemeene inwoonende, ende ook voor de welvaerd van der Stede voorſz. mogen bidden, ſoo hebben wy hen ende haere nakomelingen uyt goedertierentheyd voor ons en onſe nakomelingen gegund ende gegeven, ſulke Vryheden en Gratie als hier naer geſchreven ſtaen. In den eerſten overmits dat ſy ſeer Arm ſyn, ende om dat die voorſeyde Stede ende Poorteren te min laſt daer van hebben mogen, ſoo hebben wy daerom gegund en geconſenteerd, gunnen ende conſenteeren voor ons ende on-

ſe nakomelingen, den voorſz. Suſteren en haere nakomelingen, dat ſy haer Brood ſullen mogen winnen met Ambagte of met Neringen, ſoo ſy dat ſullen connen en mogen, en vry ſitten van alle Schooten van Accynſen en van alle andere Ongelden in alre manieren alſt van onſe Voorvaders gegund is, den anderen onſe Suſteren onder den derde Regel van Sinte Franciscus, woonende binnen der voorſz. Stede int 's Gravenſtraet, ſonder ymands wederſeggen. Voort ſoo hebben wy gegund ende geconſenteerd dat die voorſz. Suſteren, die nu ſyn of namaels weſe ſullen, kieſen ſullen mogen alle Jaer op ten goeden Vrydag twee Eerbaren Mannen van onſe Poorteren wie ſy willen, ende die ſullen ſy ons dan aenbrengen ende die ſullen wy hen ſetten, ende die ſelve Mannen als dan bevelinge ende magten geven van de voorſz. Stede wegen den voorſeyde Suſteren hulpelik, vorderlyk en een onderſtend te weſen, in alle ſaken die ſy te doen ſoude mogen hebben, ende ſunderlinge rechts voor hen te ſpreeken, te nemen en te geven, het ſy voort gemeene convent, of voor een iegelyk byſonder in de voorſz. conventie weſende, in alre manieren gelyk ſy dat ſelve ſoude mogen doen of ſy jegenwoordig waeren, alle dink ſonder argeliſt, ende want wy mette groter gunſt by rypheyd van Raden voor ons en onſe nakomelingen de voorſz. Suſteren van St. Auguſtyns Order en hare nakomelingen deſe voorſz. Gratie gegund en gegeven hebben: ende op dattet hen en hare nakomelingen ten eeuwigen dage vaſt, geſtade, en wel gehouden mag werden, voor ons ende onſe nakomelingen, ſoo hebben wy in kenniſſe der waerheyd deſe Brief beſegeld met onſer Stede groten Segel hier aengehangen op ten agtſten dag van Meye int Jaer ons Heren duyſent vier hondert ent ſeſtich.

1461. Heemraden vry van alle Ongelden.

WY Burgemeeſters, Scheepenen en Rade der Stede van Rotterdam doen kond allen Luyden, alſoo de Hooge Heemraden van Schieland, onſer voorſz. Stede meninge doechden ende trouwe dienſte hier voormaels gedaen hebben, ende ſonderlinge op dees tyd aen onſer Prochie Kercken, en of God wil nog hier namaels doen ſullen, ſoo iſt dat wy om derſelver doechden ende dienſten wille by raeden en goeddunken van onſe goede Luyden gemeenlyk van der Vroedſchap der voorſz. Heemraden, die nu ſyn of namaels weſen ſullen, gegund en

en gegeven hebben, gunnen en geven met dese onse Brieven, voor ons en onse nakomelinge, dat sy van nu voortaen tot Eeuwigen dage binnen onser voorsz. Stede accyns vry, Schotvry, en voort van alle andere Ongelden vry wesen sullen, elks met synen Huysgesinnen binnen synen Huysse, sonder eenige Drank te vercoopen, heymelyk of openbaer, behoudelyk wy van de voorsz. Heemraeden dese voorseyde vryheyd gebruyken woude die soude onse Poorter blyven, en met syne woonstede wesen binnen onser Stede, ende soo wanneer die Stede haers raeds te doen hadde, ende sy van der Stede wegen ontbooden worden, soo souden sy te rade koomen ende die Stede helpen rade 't profyt en der oorbaer, als goede Poorters schuldig syn te doen, ende want wy voor ons ende onse nakomelingen, den voorsz. Heemraeden en haere naekomelingen dese voorseyde gratie en vryheeden gegund ende gegeven hebben in alre manieren als voorsz. staet, soo hebben wy des ten oirconden dese Brief besegeld, ende onser voorsz. Stede grooten Segel hier aengehangen, opten elfste dag van Maerte int Jaer ons Heeren duysend vier hondert een ent festich.

Cosent tot het uytsteken
van Stads Bomen en een Craen te setten op de Sluys Vliet.

WY Jan vander Leck, Jan van Duyvenvoorde, Aelbrecht van Naeldwyk, Gerrit van Spangnen ende Jan de Witte, Hooge Heemraden van Schieland, doen kond allen Luyden, dat wy geoorloft ende geconsenteerd hebben, oorloven ende consenteeren voor ons ende voor onse nakomelingen, Hooge Heemrade van Schieland wesende, dat die Stede van Rotterdam sal mogen uytsteeken, en breeds altyd alst hen believen sal, die plaetse en Stads Boomen van der Stede Craen of Oostwaerts op totten Sluyse Vliet toe, van Berg Ambagt van de Huysen after af gemeeten twee Roeden en drie Voeten, ende op ten selve Sluys Vliet sal die voorsz. Stede een Craen mogen setten als sy wil, op dat men ten laeg Water metten Schepen daer onder mag komen lossen ende laden, als dat behooren sal, behoudelyk dat men niemant binnen den selven Sluys Vliet en sal mogen voeren die met haere Scheepe daer in lagen om mette Craen te lossen ofte laden, als die Sluyse uyt gingen binnen den eerste getyde, maer ten andere getyden sullen sy ruymen,

men ende uytten voorſz. Watergank leggen op alſulke Boeten als daer toeſtaen, ende waert datter eenige Schepen aen de grond lagen binnen der Haven in eenige Sluys Wateringe, die en ſoude men niet bekoren binnen den eerſten getyde, ſy en waren eerſt gewaerſchout als dat behoorde, alle ding ſonder argeliſt, ende want wy Heemraden voorſeyd dit aldus geconſenteerd hebben, voor ons ende onſe nakomelingen in alre manieren als voorſz. ſtaet, ſoo hebben wy des ten oirconden deſen Brief beſegeldt ende elks onſen Segel hier aen gehangen, op ten vyftienden dag in Maerte int Jaer ons Heeren duyſent vier hondert een ent ſeſtich.

1462. Rotterdam is ſchuldig aen Jan vander Lek een Goude Vlaemſe Nobel.

WY Burgemeeſters, Schepenen ende Raed der ſtede van Rotterdam, doen kond allen Luyden, dat wy raed ende goeddunken van onſe goede Luyden, gemeenlyk van der Vroedſchap, voor ons ende onſe nakomelingen bekennen ſchuldig te weſen van der voorſz. ſtede wegen, Jan vander Lek, Knaep, ende ſynen nakomelingen, eenen goede Goude Vlaemſche Nobel of Payemend daer voor 't 's Jaers Eeuwige Renten, roerende van anderhalven Mergen Lands, luttel min ofte meer, gemeen met Willeboort Jacobs Lands van Leyden geheeten, die geeren, door welk Lant wy doen delven hebben onſen Nieuwen wegh, aen de Weſtſyde vander Vaert, geheeten dat Langerak, van welken anderhalve Mergen Lands voorſz. die voorſz. ſtede den eygen hebben ende behouden ſal tot eeuwigen dagen, te betalen alle Jaers deſe voorſz. Renten op St. Lucien dag in de Winter, ende waert dat ſake dat wy Jaerlyks niet en betaelde den dagen als voorſz. is, ſoo mag Jan vander Lek voorſz. of ſyn nacomelingen komen ende panden met deſen Brieven aen die voorſeyde ſtede Goede den derden Penningh betaeld, alſoo regt ende na den regten van der voorſz. Stede. In kenniſſe der waerheyd, ſoo hebben wy Burgemeeſters, Schepenen ende Raed der ſtede voorſeyd, deſe Brief beſegeld ende der ſtede Segel ter ſaken hier aen gehangen op den 29. dag van Meye int Jaer ons Heeren 1462.

Con-

1467. Conſent van de Stad.

OP ten negenſte dag van Aprille, int Jaer ſeven ent ſeſtig, hebben die Burgemeeſters metten Geregten geconſenteerd, dat Claes de Drayer dat Erve maken ende hogen ſal, Weſtwaerts van 't Heeten Molen, 't ende der Moleſtraet int Weſt Nieuwland, ende daer Schepen op timmeren of op Peken ende open beſigen, behoudelyk dattet de Stede naer haer nemen ſal mogen, ende haer profyt daer mede doen wanneer ſy wil, ſonder ymants wederſeggen.

1468. Ut ſupra.

OP ten eerſten dag van February int Jaer agt en ſeſtig hebben Jan Pieterſz. van Woerden en Floris van Montfoorde, Burgemeeſters, geconſenteerd, dat Jacob Jans van Sevenberge het Huys timmeren ſal mogen 't ende die Moleſtraet, van dat Stille Brugge tege int Weſt Nieuwland, Weſtwaerts op tot Jan Michiels Soone Erve toe, en tot wat tyde dats die Stede te doen heeft, ſoo ſal hy, of wie beſitter waren des Huys, dat ſelve Huys weder afbreeken buyten die Stede coſt, en van deſen Erven en ſal hy die Stede niet geven.

1468. Het Formulier van den Eet die de Stad van Rotterdam nevens alle Edelen, ende Steden, en Bailliuſchappen van Hollant en Vrieslant gedaen hebben aen Hartoch Karel van Bourgonje als haer Heere.

WY Sweeren dat wy toeëygenen ende aennemen onſen genadigſten Heere Carel, Hartoch van Bourgonjen en Brabant, hier tegenwoordig ſynde, eenige Sone van Hartoch Philips van Bourgonjen, ſal. memorie, tot onſen wettelycken ende waerlycken Heere en-

de Grave der Lantſchappe van Hollant, Zeelant ende der Heerlyckheyt van Vrieslant met haren aenhangſelen, ende dat wy getrouwelycken ſullen onderhouden ſynde Hoogheyt ende Heerlyckheyt, ende de Rechten der Graeffchap, ende dat wy hem en ſynen Stadhouder vergaderinge van Hollant, ende ſoo voort alle Dienaers ende Officieren eenen ygelycken naer den ſchuldigen plicht ſullen by ſtaen met onſe hulpe ſullen betoonen gehoorſaemheyt, ende dat wy daer en boven altyt ſullen ſtantvaſtich ende getrou weſen tot beſcherminge ſynder Edele Perſone ende Staet, gelyck wy met recht ſyn gehouden te doen, ende alſoo alle andere dingen doen, die goede en getrouwe Onderſaten ſchuldich aen haren wettelycken Heere. Alſoo helpe ons Godt ende alle Heyligen.

Hier volcht den Eet die Hartoch Karel van Bourgonjen aen de Edelen, Ridders, Steden ende Dorpen van Hollant en Vrieslant heeft gedaen.

WY Sweeren als Grave van Hollant, Zeelant, en Heere van Vrieslant, dat wy ſullen beſchermen de Heylige Kercke, onderhoude hare Rechten ende Vryheden, behoudende Weduwen en Weeſen, ende in alderley manieren beneerſtigen, dat de Reehten en Previlegien eertyts aen de Ordre der Ridders, Steden ende ſoo voort aen geheel Hollant gegeven ende gegunt van alle onſe Voor Ouders, Graven ende Gravinnen van Hollant, Zeelant ende Heeren van Vrieslant, ſal. memorie onderhouden, beveſtigen ende voort goet gekent worden, voor ons en onſe nakomelingen, ende belove met deſen onſen Eet dat wy eer deſelve ſullen vermeerderen als verminderen, ende dat wy de voorſeyde onſen Lande ſullen bewaren in Recht ende Gerechticheyt, en dat wy ſullen dat ſy bewaert worden, ende ſoo voors dat wy alle dingen ſullen doen aen de Ridderlycke Ordre, Steden ende Onderſaten die een goede Heere en Vorſt ſchuldich is. Alſoo helpe ons Godt ende al de Heylige.

Nota: deſe Formelier van den Eet is gedaen van den Hartoch Karel van Borgonje, als hy van de Ridders, Steden en Dorpen &c. in den Hage als haer Heer ende Prince ingehult wiert op den 21. July 1468.

Con-

Confirmatie van Hartoch Carel, van Previlegien eertyts gegeve.

KAREL, by der gratien Gods, Hertoge van Bourgonnien, Lothe-ryk, van Brabant, van Limburgh ende van Luxemburg, Grave van Vlaenderen, van Arthoys, van Borgoignen, Palatyn van Henegouwen, van Holland, van Zeeland ende van Namen, Markgrave des Heyligen Ryk, Heere van Vriesland, van Salmis en van Mechelen, allen den genen die desen Brief sullen sien ofte hooren Leesen saluyt, alsoo by der overlyden van wylen eer onse seer lieven Heere ende Vader sal. ged. allen die Landen, Steden, Slooten ende Heerlyckheeden, die hen toebehoren plagen als ons aenbestorven syn, ende onder andere die Landen ende Heerlykheeden van Holland, Zeeland en Vriesland, ende het sy alsoo, dat die van onse goede stede van Rotterdam ons nu onlanks seer minnelyk gehult ende ontfangen hebben tot haren regte gekooren Landsheere ende Grave der voorsz. Landen van Holland, Zeeland en Vriesland met haren toebehooren, ons daer op doende den Eed, in sulke saken behoorlyk en gewoonlyk, SOO IST dat wy willende altyds handteeren ende gebruyken, als wel reden is, goede trouwe tot onsen voorsz. stede van Rotterdam, bekennende de goede ende volmaekte mime ende gunst, die deselve onse stede altyds tot ons gedragen heeft ende nogh draegt, der voorsz. onser goeder stede van Rotterdam, om die gunst ende liefde die wy ook tot haer dragen ende totte gemeene Poorte ende Inwoonderen der selver, geconfirmeert, geratificeert en gevestigt hebben, confirmeeren, ratificeeren ende vestige met dese jegenwoordige Brieven voor ons, erve en nakomelingen, Grave en Gravinne der voorsz. Landen van Holland, Zeeland en Heere van Vriesland, alle alsulke Handvesten, Previlegien, Regte ende Vryheeden als sy hebben ende hen voortyds verleent ende gegeven syn, by ons ende wylen eer onse Voorvaderen, Graven en Gravinnen van Holland, van Zeeland ende Heeren van Vriesland, gelovende voor ons voorsz., erven ende nakomelingen, die eer te vermeerderen dan te verminderen, en desgelyks onse voorsz. stede van Rotterdam, mitsgaders ook mede onse voorsz. Landen in Regten en Justitie te houden ende te doen houden, ende ook hare oude en goede costumen, gewoonte ende hare comen te observeeren ende bewaren, ontbieden daer omme en beveelen onsen lieve ende getrouwe Stadhouder ende Raden, ende voort alle Officieren, Dienaren ende Ondersaten onser voorsz. Landen van Holland, Zeeland en

Vriesland, en allen anderen wie 't aenkleven mag, dat ſy onſer voorſz. Stede van Rotterdam ende alle die Poorteren ende Inwoonderen der ſelver van den inhouden van deſen ruſtelyk en vredelyk doen ende laten genieten en gebruyken, ſonder henlieden te doen ofte te doen doene, ofte laten geſchien eenigerhande hinder, letſel of moeyeniſſe ter contrarie, want wyt alſoo gedaen willen hebben. In oirconde van deſen hebben wy onſen Segel hier aen doen hangen. Gegeven in onſen Huyſe van den Hage in Holland, den 21. dag in Julyo int Jaer ons Heeren duyſent vier hondert agt ende 't ſeſtich.

1471. Rotterdam ſal houden de Weg die men uyt Ryt naer Delft, van de Poort af tot de Wateringe toe.

ALsoo twiſt ende geſchil geweeſt is tuſſche de Stede van Rotterdam aen die eene ſyde, ende die Ingelanden van de Ambagten van Bekelsdyk, van Cole, van Schoonderloo, van Weſtwousdyk en van Bredop, die den Weg en Waterkeeringe plegen te houden, tuſſchen die Stede Poorten die men uyt Reyd tot Delft, tot Waelheul toe, daer Vrank Poole nu ter tyd woond op de ander ſyden, roerende den Weg die ongemackt bleef legged, tuſſchen die voorſeyde Poorte en die Waelheul dat men ſe niet Ryden nog Bruyken en mogten tot profyten van der voorſeyde Stede van Rotterdam, ſoo is waer, dat die Heere van de Rade myns genadig Heeren ſchreven, aen de Dykgrave en andere Hooge Heemraed van Schieland, dat ſy des voorſz. Weg terſtond ſoude doen maken, en die koſte te vinden op den geene die hen Luyde dagte die ſe ſchuldig waren te gelden ende om alle ſwaere koſte te ſchouwen, ſoo heeft daer omme den Hooge Heemraed van Schieland voorn., tuſſchen die voorſeyde Partye geſproken en gedadingt, alſoo dat die voorſeyde Stede van Rotterdam houden ſal den voorſz. Weg van haer voorſz. Poorthuys af tot aen die Wateringe toe, die leyd aen de Zuydſyde van de Siekerluyden, uytgeſeyd dat die Ingelanden houden ende doen maken ſouden dat Heultgen dat door den Weg leyd, daer haer Molewater door loopt, ende die ſelve Ingelande ſullen voort houden de voorſz. Weg aen de Zuydkand van der voorſeyde Wateringe die aen de Zuydſyde van de Siekerluyde leyd, tot die Heul toe nevens Vrank Pole, alſoo hoge ende

de alſoo goed als die Stede van Rotterdam haren Weg houden ſullen, uytgeſeyd te Straten, en waert dat ſyſe alſoo niet en maekten of en hielden in ſulker manieren als die Stede haren Weg maeken ende houden opgeſtraet, ſoo ſullen die Hooge Heemrade van Schieland dan weſen, dat doen maken op den Ingelande koſt voorſz., behoudelyk dat die Ingelande haer Cade digt ſal houde van de Delſſe Poort af Noordwaerds op, gelyk ſy die tot deſen dage toe gehouden hebben buyten der Stede koſt, om dat dit waer is, ſoo is dit aldus getykend in der Heemrade Boeken, en om die meer kenniſſe wille ſoo ſyn hier nog twee Cedullen of, alleens, de eene uyten anderen geſneden door A. B. C. D. daer die Stede van Rotterdam die eene of heeft, en die Ingelande voorſt de andere. Gedaen int Jaer ons Heeren een duyſent vier hondert een en ſeventich op den elfſten dag van November: en deſe voorwaerde en daden ſal geduren tot eeuwige dagen ſonder ymands wederſeggen.

1472. Dit ſyn de Domeynen daer de Stede mynen genadigen Heere op geleend heeſt twee duyſend vyf hondert 't ſeſtig Pond Hollands eens bedragende, daer die Stede om Verkogt heeſt twintigh Pond Groot 's Jaers Erf-renten, den Penning te loſſen met ſeſthien.

Eerſt die Wage en Cooremaeten.
Item den Wint.
Item 's Graveland, te weten dat Weſtnieuweland, buytens Dyks.
Item die twee Vrye Jaermarkten.
Item die Harfſtbede ende Bottinge.

DE Stad van Rotterdam heeft den 16. July Anno 1472. op haer Corpus gelicht en Verkogt, hondert twintig gulden Jaerlyks Renten, en het opgenomen hooft Geld, bedragende jegens den Penning ſeſtien, vyf en twintig hondert ſeſtig Klinkaerts, tot vyfthien ſtuyvers 't ſtuk, verſtrekt ter profyte van Henrich Carel van Bourgongnen, was voren de voorſz. Stede in belegingen vergund ſyn de bovengeſz. Domeynen, ter ſomme van een ent ſeſtigh gulden vier ſtuyvers 's Jaers, ſulks dat

 deſel-

deſelve Stede op de voorſz. hondert twintig gulden 's Jaers by liquidatie bevonden is te boven te comen agt en vyftig gulden ſeſtien ſtuyvers 's Jaers, die op de Domeynen van Noordholland als Renten geadſigneert en by deſe Stede ontfangen ſyn tot den eerſten Auguſtus Anno 1511. incluys, alſoo de voorſz. Renten van agt en vyftigh gulden ſeſtien ſtuyvers 's Jaers, met het verloop van dien, ſedert den voorſz. 1. Auguſty 1511. naer voorgaende Reſolutie by de Vroedſchappen, by Burgemeeſters en Raden deſer Stede op den 16. January Anno 1512. getransporteerd is aen Dr. Elias van Oldenbarneveld, Raed en Penſionaris der ſelver Stede, die daer vooren aen handen van den Threſorier Jan Gillis van Hal gefurneerd heeft, de ſomme van negen hondert en vier gulden negentien ſtuyvers en ſes Penningen. Siet hier van de negen en twintigſte Rekening Joans Hannemans, Rentmeeſter van Noord-Holland vant Jaer 1567. folio 91. verſo.

1473. Hertog Carel conſenteert Rotterdam het Pont Gelt van de Vis te ontfangen.

CAREL, by der gratien gods, Hertoge van Bourgonnien, van Lotheryk, van Brabant, van Limburg en van Luxenburg, Grave van Vlaenderen, van Arthoys, van Bourgongnien, Palatyn van Henegouwen, van Holland, van Zeeland ende van Name, Markgrave des Heyligen Ryks, Heere van Vriesland, van Salins en van Mechelen, doen kond allen Luyden, want ons op dees tyd van onſer getrouwer Stede van Rotterdam vertoont en wel onderwyſt is, als dat ſy hier te vooren ten tyde van wylen L. Ged. ons liefts Heere en Vaderen, wiens Ziele God genadig ſy, vervreemt en vercort hebben geweeſt van de Pont Gelde ofte Myn van de Viſſche binnen onſen voorſz. Stede van Rotterdam, overmits ſeekere giften die hy met ſyne Brieven eenige ſyne Dienaren by onregte informatien en aenbrengen daer of gedaen hadde, niet tegenſtaende dat voorſz. Regt deſelver onſer Stede alleenlyk toebehoorden, maer ſigtent, en naderhand als ons voorſz. Heere en Vader wel en ten volle geinformeert hadde geweeſt van der waeragtigheyd en gelegentheyd der ſaeken, hadde weder by hen deſelve onſer Stad geſteld ende gereſtabliſſeert in die poſſeſſie en gebruyken van den voorſz Pont Gelden ofte Myn van de Viſſche, waer of onſe voorſz. Stad altyts ſigtent paismelyk gebruykt heeft, tot een wyltyds naer 't overlyden ons voorſz.

voorſz. Heeren en Vaders, en onſe aenkomſt der Heerlykheyd ons Land van Holland, dat wy van nieuws ende insgelyks 't ſelve Pont Gelden en Myn van de Viſſche, by onregte informatie en aenbrengen van eenige of anderſints gegeven hebben, mits welke ſy ſeekere tyd wederom ontvreemt en verkort geweeſt hebben van de ſelve Pond Gelde en Myn van de Viſſche, ende want wy ook niet en wille onſer getrouwer Stede voorſz. immers yt vervreemde van hare Regten en Previlegien, nog vant geene dat haer toebehoord, aengeſien menige trouwe dienſten die ſy onſe Ouderen ende ons gedaen hebben, en ons en onſe nakomelingen nog doen ſullen mogen, ſoo hebbe deſelve onſer Stede voorſz. uyt ſonderlinge gratien geconſenteerd ende gewillecoort, conſenteeren ende willecooren by deſe Brieven, voor ons ende onſe nakomelingen, dat ſy van nu voortaen ſullen mogen henen ende gebruyken tot eeuwigen dage van de voorſz. Pond Gelde of Myn van Viſſche in de ſelve onſe Stede van Rotterdam, en daer of hebben ende heffen, alle de Accedenten, Regte ende Profyten die daer toe hooren, ende om die t' ontfangen ten oorbaere van onſer voorſz. Stede ſtellen ende committeeren ſulke Perſoonen als hen believen en goeddunken ſal, beveelen ende ontbieden daer om eenen iegelyken die hen toeſeggens vernieten wille, overmits onſer gifte tottet voorſz. Pond Geld ofte Myn van de Viſche, dat hy ſyn daer of trecken, en onſe voorſz. Stede daer mede laten begaen naer haere oude Regten ende Coſtuymen, en ſoo hier boven geſchreeven ſtaet, ſonder haer daer in van nu voortaen te doen of laten geſchien, eenig hinder, letſel of ongebruyk, ende want wy deſe voorſz. Gratien en Handveſten onſer getrouwer Stede van Rotterdam, vaſt en geſtade houden willen en gehouden wille hebben, voor ons en onſe nakomelinge tot eeuwigen dage, ſoo hebben wy deſen Brief doen Segelen met onſe Segelen, behouden in andere ſaken onſe Regten, en elks anders in allen. Gegeven in onſer Stad van Maeſtrigt den 28. dag van Meye int Jaer ons Heeren duyſent vier hondert drie ent ſeventich.

1474. Conſent van de Stad.

OP Sinte Agnieten Avond int Jaer vier ent ſeventig hebben Adriaen Brouwers ende Willem Dirkſz., Burgemeeſters, metten gemeene Vroedſchap geconſenteerd, dat Gillis Vellaerts die Sluys Diepen aenvaerden ſal mogen negen Roeden, ende drie Voet Erfs langes den Dyke, daer gemeeten leggende aen de Stede Veſt en Weſt Nieuweland buy-

buyten Dyks voor die Steenplaets, ende heeft belegen Swarte Matheus Weduwe aen de Ooſtſyde, ende dit Erve mag hy hoogen ende betimmeren of hy wil, ende geen eygen aen dit Erven te hebben, ende hy en ſelder ook Jaerlyks geen Pagt of geven, maer hy ſal verbonden weſen die Straten ſchoon te houden, geſieten 't Hoef van beſyde dat Moriaens Hooft, Ooſtwaerts op totter Sluys toe, ſoo lange als hy dat ſelfs doen mag, ende tot wat tyde dats die Stede te doen heeft, het ſy te Muuren of anders, ſoo ſal hy of den beſitter des Huys datter op ware, der ſelver Huys weder afbreeken buyten die Stede eoſt, ende die Stede ſoude hare wille met dat Erve doen ſonder iemants wederſeggen: dit Hooft ſchoon te maken is Gillis Verdraegen by Isbrant Wouterſz. en Jan Dirkſz. Burgh.

1475. Conſent aen Claes Janſz. van Noorden om een Craen te ſetten.

WY Burgemeeſters ende Scheepenen en Raden der Stad van Rotterdam, doen kond allen Luyden, dat wy by Raden, Conſent ende Goeddunken van der gemeene Vroedſchap, en om oorbaer en profyte der Stede voorſz. eendragtelyk ſyn, ende hebben geconſenteert ende geoorloft, Claes Janſz. van Noorden een Craen te maken ende te ſetten op den hoek van dat Hooft, agter Evert Cornelis Huys, op ten Sluys Vliedt van Barg Ambagt, ende om dat ſy den ſelve Craen maken en vervallen ſal, buyten der Stede eoſt, ſoo hebben wy hen weder gegeven, ende geven met deſen Brieve, alle alſulke nutſchappen ende vervallen als daer toe ſtaen ende verſchynen ſullen, die wy Rade van der gemeine Vroedſchap geſet en getaxeert hebben, elk op een ſeeker Gelt gelyk als hier naer volgt. In den eerſten ſal hy hebben van alle Wyn die binnen der Vryheeden komd, die men Keldert, Huyſt, over den Dyk doet, van elke Voere Wyns, Dordregtſe reedinge, tien groot, ende voort daer naer hoger of lager elk ſyn beloop. Item van alle Wyn, die de Luyde met haer ſelfs Touwe overſcheepen, van elke Voere Wyns Dordregtſe redinge vyf groot, en daer naer hoger of lager ſyn beloop, voort van alle andere Goederen, daer men de Craen toe begeerd, daer ſal men Claes Janſz. voorſz. of de Craenmeeſters gemoede of hebben, des ſal hy dat Loon altoos ſoo redelyk ſetten, dat het ons van der Stede we-

gen

gen mede genoegen ſal, ende niemand geen Wyn op te doen nog over den Dyk te doen, by dage of by nagte, ter ſy by des Craenmeeſters wille, op een Boete van vyftien Schellingen, die daren 't enden houtet geregte aen hen ende om den vreemde Luyden, of den genen die de Craen begeeren ſullen alt reeſchap te doen hebben wy gehuurdt, ſoo wanneer eenig Goed binnen der voorſz. Stede comt dat de Craen geheert, dat dan die Craenmeeſter gebieden ende beveelen alle den geenen die haer Schepen voor de Craen leggende hebben, en benemen dat men dan de Craen niet bruyken en mag tot des Craenmeeſters oorbaer, dat die haren Schepen afleggen ende de Craen ruymen, ende wie des regtevoort niet en deede verbeurde vyf Schellingen, alſoo dicke als hy daer of beveeld worden, op dat die Scheepen weten mogen ſonder argeliſt, daer en 't enden ſout de Craenmeeſter ſamen mogen doen ſonder ymands wederſeggen, en van alle Bieren, die de Craen roeren, mag die Craenmeeſter beleeden, gelyk die gene dits gewaert ſyn onder Keuren. Voort hebben wy geconſenteerd ende eendragtelyk beſlooten, dat de Craenmeeſter geen Laſt nog Schaden hebben en ſal, die geſchien mag aen Goeden die men mette Craen ſcheepen of opdoen, alſoo verre als die Craen, die Reepe, die Leere, ende Touwe datter voort toebehoord geheel blyft, maer of daer eenige ſchade geſchied, dat toekomt by den Craenmeeſters ſchulden, dat ſal hy den genen die ſchade heeft by ons van der Stede wege beteren ende voldoen, ende voort ſal Claes Janſz. voorſz. die Craen voegen, bruyken ende beſitten tot ſyn ſelfs profyt ende oorbaer, in alre manieren als voorſz. ſtaet, ſyn leven lank geduyrende, ende 't ende ſyner dood te comen en te beſterven op Jan ſyn Soon die hy nu heeft by Pieter Cornelis Pieters Soons Dogter, ende op niemant anders, ende 't enden harer beyder dood weder te komen ende te Erven aen de voorſz. Stede van Rotterdam, met alle de gereeſchap daer toe behorende, alle dingen ſonder argeliſt. In kenniſſe der waerheyd ſoo hebben wy deſen Brief uythangende beſegeld, ende der voorſeyde Stede Segel ten ſake hier aen gehangen op ten Meye avond int Jaer ons Heren duyſent vier hondert vyf en ſeventich.

1476. Het vierde Artyckel geëxtraheert uit het groot Previlegie, gegeven by Vrou Maria, dat niemant geen Officien ſal bedienen als die Ingebooren en ſyn en ſullen niet meer als twee Ampten mogen bedienen.

ITEM dat wy niemant Raet noch Hooft van den Rade, Griffier, Rentemeeſter, Droſſaert, Caſteleyn, Treſaurier, Dyekgraeve, Bailliu ofte Schouten, maecken of ordineren en ſullen, noch geenrehande ander Officien noch Dienſten, cleyn noch groot, hoedanich die weſen mochten, in den voorſz. Landen gebooren ſullen weſen, en niet van vreemde Landen, ende indien eenige giften van de voorſz. Officien ofte Dienſte by ons ofte Voorſate contrarie van deſe Ordinantie gegeven mochten werden in toecomende tyden, die en ſullen nu als dan ende dan als nu doot en van geenen waerde ſyn ende blyven, des ſoo en ſal niemant in den voorſz. Landen meer dan twee Officien mogen hebben of gebruycken &c.

1478. Conſent van de Stad.

OP ten vyfſten dag van December int Jaer agt ent ſeventig hebben Dirk Hugenſz. en Arent Kerſtants, Burgemeeſters, metten gemeene geregten geconſenteerd, dat Arent Jacobs, die Scheep Timmerman, aenvaerden ſal ſeven Roeden Erfs buyten Dyks aen de Steenplaets 't eynde Gillis die Sluys Dieper, negen Roen, ende drie Voet dat hogen, een Timmerhuys of Timmerwerf daer op maeken ende te beſigen totter ſtede wederſeggen.

1479. Maximiliaen en Maria Hartog en Hartoginne geeft Previlegie van 't maken van de Weth.

DIEDERICK VANDER GRAVE, by der genade Gods Prooſt tot Coninksveld &c., doen kond allen Luyden, dat wy geſien ende geleſen hebben, eene Handveſte wel beſegeld met eene Segelen van Groene Waſſche, hangende aen eene Syde ſtaert, verwapende metter Wapen 's Hertogen en 's Hertoginne van Ooſtenryk ende van Bourgongnen, Rex, gans en gave, nergens geſchoort nog gequeſt aen Segel nog aen Letteren, inhoudende van woorde te woorde als hier naer volgt. Maximiliaen en Maria, by der gratie Gods Hertoge en Hertoginne van Ooſtenryk, van Bourgongnen, van Lotryk, van Braband, van Stirie, van Carinte, van Carniole, van Limburg, van Luxemburg ende van Gelre, Grave van Vlaenderen, van Tyrol, van Arthoys, van Bourgongnen, Palatin en Palatinne van Henegouwe, van Holland, van Zeeland, van Namen, van Zutphen, Markgrave ende Markgravinne des Heylige Ryks, Heere en Vrouwe van Vriesland, van Salins en van Mechelen, doen kond allen Luyden, die nu ſyn of namaels weſen ſullen, hoe dat gebleken is dat wylen Hertoge Philips Sal. Ged. onſen Oude Vader tot andere tyden onſe goede Stede van Rotterdam gegunt, geoorloft ende geconſenteerd heeft, om deſelve Stede in goeder policie, juſticie, vrede ende eendragtigheyd te houden, geve Handveſten dat binnen der ſelver Stede uyt kragte van dien gecoren ende geordonneert ſyn, veertig Perſonen van de rykſte en notabelſte ende bequaemſte binnen der ſelver Stede woonagtig ende Poorters aldaer weſende, omme uytte ſelve veertig voort vier te kieſen van de notabelſten totten Regimente van de uytgeef ende innemene van onſer voorſz. Stede Goeden, ten meeſten oorbaer ende profyte van derſelver onſer Stede, gedurende dat Previlegie, een Jaer naer den wederſeggene van Hertogh Philips Sal. Ged. gelyk dat ende meer andere Pointen blyken mag by den ſelven Previlegien, ende want wy ook meer geneegen ſyn, omme ruſte, vrede en eendragtigheyd te maken ende te houden in alle onſe Landen, ende byſonder binnen onſer Stede van Rotterdam, dan onruſt en tweedracht, SOO IST dat wy willende in deſe ſaken en in meer andere ſaken hier naer verklaerd voorſien, om onſe voorſz. Onderſaten ende byſonder onſe voorſz. Stede van Rotterdam te houden in goede politie, ruſte, vrede

de en eendragtigheeden ten beſten dat wy konnen ende mogen, ende alſoo wy ook aengemerkt hebben, die trouwe dienſte die deſelve onſe Stede onſe Voorvaderen voortyts gedaen hebben, ende ons ende onſe nakomelingen nog namaels doen ſullen, SOO IST dat wy geconſenteerd, geoorlooft ende geordonneert hebben, conſenteeren, oorloven en ordonneeren, voor ons ende onſe nakomelingen, dat wy nu voortaen en ten eeuwige dage binnen der ſelver onſer Stede blyven ende weſen ſullen veertig Perſoonen van de rykſte en notabelſte, welke veertig Perſonen kieſen ende nemen ſullen mogen vier Perſonen uyt hen Lieden van de notabelſte en bequaemſte totte Regimente van de uytgeve ende innemen van onſe voorſz. Stede Goede van Rotterdam, ende van uytgeven te geſchien by den veertich Perſonen ſonder anders ymand eenig ſeggen daer in te hebben, des ſullen die veertig die vier gekoren Mannen Threſoriers ofte Rentmeeſters vernieuwen, of ende inſetten, alſoo dicke ende tot ſulken tyd en alſt hen goeddunken ſal, tot oorbaer ende profyt van onſer voorſz. Stede van Rotterdamme, ſonder iemand anders hen daer ofte bewinden, voort ſoo hebben wy voor ons, onſen erven en nacomelingen onſe goede Stede van Rotterdamme geconſenteerd, gegund ende gebleven, en met deſen onſe Brieve conſenteeren, gunnen en geven, om immers onſe goede Stede in goeder policie te brengen, ende onſe Onderſaten aldaer in ruſte ende in vreden te houden, dat die voorſz. veertig boven genoemd van nu voortaen ende tot eeuwigen dage, alle Jaers vier dagen voor Meye dag kieſen ſullen, by Lotinge van de Witte en Swarte Boonen, of by andere manieren van Lotinge, ſoo hen ſelven goeddunken ſal, ſeven Perſonen uyt hen Lieden, ende die ſeven daer 't Lot opvallen ſal, ſullen terſtond opſtaen, ende ſulle mette opgeregte vingeren Lyffelyk ten Heyligen Sweeren met eenen vollen Eede, die hen den oudſte Burgemeeſter dan weſende, of den jongſten Burgemeeſter in abſentie van de oudſte, of de oudſte Schepene, indien beyde de Burgemeeſters abſent waren, dat ſy om lief nog om leed, nog om nyd, nog om geenerhande ſake wille laten en ſullen ſy, en ſullen terſtond ſonder vertrek, ſonder eeten of drinken of ymant te ſpreeken kieſen agtien Perſonen by de meeſte ſtemme van hen ſeven voorſz., niet dat ſy de een den anderen kieſen ſullen, maer ſullen andere kieſen van de notabelſte eerbaerſte, ende vredelikſte Mannen Poorters der ſelver onſer Stede, oud ende ryk genoeg weſende, naer inhoud harer oude Handveſt die ſy daer of hebben, alſoo wel uytten buyk van der Stede als uytten veertig voorſz., ſonder ymand daer uytte verſteeken die de voorſz. ſeven Perſoonen by haren conſientie ende eere dunken ſullen eerbaerlykſt ende profytelykts te ſyn te dienen dat Jaer door, ende ſullen gehouden ſyn die ſelve agtien Perſoonen van de voorſz. ſeven alſoo gecoren terſtont ons ende

de in onser absentie onsen Stadhouder ende Raden van Holland geschrifte over te senden ende te presenteeren by eenige die sy daer toe Committeeren sullen, daer uyt dat wyt of onse Stadhouder en Rade voorn. kiesen sullen twee Burgermeesters en seven Scheepenen, alsulk als ons of onsen voorsz. Stedehouder ende Rade van Holland goeddunken sullen totten Regimente van onse voorsz. Stede van Rotterdam dat Jaer lank duyrende en niet langer te vernieuwen ende te versetten, alle Jaer op den eersten Mey dagh naer inhoud haerer oudste Handvest, behoudelyk dat die Burgemeesters gecoren sullen wesen uyt de Persoonen van de veertig, ende wy of in onser absentie onsen Stadhouder en Rade van Holland voornt. sullen die Persoonen alsoo gekoren als voorsz. is, terstond of ten minsten op ten Meyen avond by den Gecommitteerden van Rotterdam in geschrifte wederom senden, om die selve op den eersten Meye dagen in haren Officien gesteld te werden, ende den behoorlyke Eed daer of te doene naer haerer ouder Handvesten ende Previlegien, ende oft gebeurde dat wy of onsen Stadhouder ende Rade van Holland na dat oversenden van de voorsz. agtien Persoonen niet en koren binnen der vier dagen voorgenoemd de twee Burgemeesters ende seven Scheepenen als voorsz. staed, soo sullen als dan de eerste twee genoemd tot Burgemeesters ende die eerste seven genoemd tot Scheepenen dat Jaer lank Scheepen wesen, ende die soude dan onse Bailliuw van Rotterdam of onsen Schout aldaer, in absentie van den Bailliuw of die oudste Burgemeester die afgaen sal, in absentie van den Bailliuw ende Schout, Eede na oude hercomen, en na haren Regten ende oude Costuymen, dewelke wy als nu daer toe Committeeren, voor ons en onse Erve, ende ten dage van der Electie voorsz. niemant van de voorsz. veertig hen te absenteeren buyten noodsaeken of buyten oorlof van de Burgemeesters, op een Boeten van tien Ponden van XL. grooten 't Pont jegens ons te verbeuren, ende ook mede sullen de voorsz. veertig Eed doen ende Sweeren ons ende onser voorsz. Stede goed ende getrouwe te wesen, onsen Regten, Hoogheyd ende Heerlykheyd, ende ook der selver onser Stede, Regten en Previlegien te bewaeren en te onderhouden, getrou te raden ende te vorderen ons ende onser voorsz. Stede oorbaer ende profyte, en al te doen dat goede en getrouwe Luyden en Ondersaeten mogen en schuldig syn te doen, ende oft gebeurde dat eenig van de voorsz. veertig aflyvig worden of tot eenige tyden met Regte ontvrit worden van syn Poorterschap van onser voorsz. Stede, soo sullen die andere van de voorsz. veertig blyvende, kiesen by hare Eede en Consientie andere notable en eerbaere Persoonen in der manieren als voorsz. is, in de Stede van de voorsz. aflyvige of ontvrigde Persoonen, welke doende den Eedt voorsz. hebben sullen alsulke magt, als die andere van de

veertig voornt. ontbieden daeromme ende beveelen onſen lieve ende getrouwe Stadhouder, ende andere onſe Rade van Holland, Zeeland ende Vriesland, onſen Bailliu ende Schout van Rotterdamme, alle andere onſe Regteren, Dienaren ende Onderſaten, wient aenkleven mag, nu ſynde of namaels weſende ende elken byſonder, dat ſy 't inhoude van deſe onſe Brieve onderhouden ende doen onderhouden, van Puncten tot Puncten, ſonder iet ter contrarie te doene ofte laten geſchien, in eenigerwys, gemerkt dat wyt voor ons, onſe erven ende nakomelingen, onſer goeder Stede van Rotterdam en hare nakomelingen geloofft hebben te onderhouden, ende ook alſoo gedaen willen hebben. Gegeven in onſe Stede van Gend op den 18. dag van April int Jaer ons Heeren duyſent vier hondert en negen en tſeventig naer Paeſſchen. Aldus geteykend by myne Heere den Hertoge, ende mynre Vrouwe de Hertoginne, die Holewys, ende want wy Dirk vander Graven, by der genade Gods Prooſt tot Coninksveld, deſe jegenwoordig Letteren gecollationeerd hebben jegens ſyn Orgineel, wel accordeerende van woorde te woorde als voorſz. ſtaed, ſoo hebben wy deſen Brief beſegeld met onſen Prooſten Segel hier aengehangen tot eenen oirconden int Jaer ons Heeren 1570. op des Heyligen Sacraments avond.

Extract rakende het ophalen
van de Stalen van de Viſſerye.

MARIA, by der gratie Gods Hartoginne van Bourgonjen, van Loteringe, van Brabant, van Limburg, van Lutſenburg, Gravinne van Hollant, van Zeelant en Vrouwe van Vrieslant. Item dat een igelyck van de Stede onſer voorſz. Lande van Hollant, Zeelant ende Vrieslant, alle de Stalen die in de Revieren der voorſz. Landen om Viſſche te vangen geſet worden, wien dat ſy toebehooren, uyt ende op ſonder verbeuren ſullen mogen trecken ende te niete te doen, naervolgens ſeeckere Previlegie die eenige van de voorſz. Steden daer of hebben, ſoo by de Stalen dat voetſel van de voorſz. Viſſchen grootelycken en te veel verſmoort ende niemant ten goede wort, daer by de voorſz. Wateren ende Rievieren ſonder Viſſchen worden ende blyven, ende oock die Coopman door die Stroomen voor by die Tollen lydende dickwils in vreeſen van ſynen lyve is &c.

1482. De

1482. De instellinge van de Ordere van de Susters der Carmeliten tot Rotterdam volgens inhout van desen Brief.

IN den Name des Heeren Amen. Aen allen ende igelycken Pesoonen die dit tegenwoordig geschrifte sullen insien sy kennelyck, dat in het Jaer nae de geboorte des selven Heere 1482. Indictie vyftiende, den vyf en twintichsten dach van de Maent November ten een uren van den Pauselycken stoel des Alderheylichsten Vader Paus in Cristo ende onsen Heere, Heer Sixtus, door Godes voorsichticheyt Paus de Vierde, in het twalifste Jaer in tegenwoordicheyt van my, openbaer Notaris, ende van de getuygen onder geschreven daer toe bysonderlyck geroepen ende gevraecht syn, Persoonelyck gepresenteert geweest de Godtvruchtige ende Religieuse Pesoonen, Agata Johans Dochter, Moeder oft Regeerstere, Aef Wouters Dochter onder Regeerstere ende Maria Dochter van Haerlem, Geproffeside Susters Ursula, Jacobs Dochter, Theodorica Aelberts Dochter, Eems Heyndricx Dochter, Elisabet Pieters ende Maegdelena Diedericx, altemael Geestelycke, Anna Heyndricx Dochter, Maria Gysberts Dochter ende Fidis Johans, tegenwoordich noch niet Geprofessit noch Geestelyck van een nieu Plantinge of Convent des Susters van de Carmeliten Orden tot Rotterdam, Bisdom van Utrecht, Saliglyck begeerende ende seer versouckende onder de vlogelen van de Moeder Heylige Kercke en met hulpe tegen alle verstooringe ofte quade ingevinge opgevoet, oock beschermpt ende bevryt te worden, daerom soo voor haer als oock voor de toecomende naervolgers hebben sy in Christo ootmoedelyck gebeeden aen den Eerwaerdigen en Godtvruchtigen Vader Meester Aelbrechtsz Jans van Haerlem, Hoogvermaerden Professor in de Heylige Theologie, als oock wesende in dese tegenwoordige saeck Vicaris van den Eerwaerdigen Heer Meester Provinciael der Provintie van Neder Duytslant des voorseyde Carmeliten Ordre, op dat hy de voorseyde Persoonen soude believen aentenemen ende haer nacomelingen des voorseyde Convent van Rotterdam, onder de beschuttinge, Regel en Orden der salige en glorieuse Maget Maria van den Berch Carmelus, met allen ende igelycken Previlegien ende Aflaten, eenigsins gegeven aent selve Orden, souden gelieven gewillichlyck aen te nemen, toelaten en ontfangen, tot welcken bedingen als rechtveerdiglyck wesende den voorseyden Meester Aelbrecht eenichsins toe genenegen.

Macht

Macht van den Eerwaerdigen Heere Meester Provintiael voornomt, daer toe met Brieven gelyck het gebleken heeft ontfangen hebbende, heeft in den Name Godts aengenomen, toegelaten ende ontfangen metter daet en effect het voornomde Convent met de Susters des selve, alsoo veele als hen aengaet onder de Bescherminge, Regel en Ordre voorschreve, nochtans onder dese navolgende Contitien, in den eersten, te weten dat de drie eerste voornomde Susters des Convents van Haerlem sullen voortaen ingelyft worden aen dit voornomde Convent van Rotterdam, en sullen wesen de Principaelste ende eenigsins Regeersters des selven Convents. Ten tweeden sullen vermogen alle de voorseyde Susters eendrachtelyck, gelyck sy doen veraccordeert hebben, dat sy t' eenemael te vrede waren met de voorseyde Previlegie, toelatingen ende Contitien van wegen gemelde Orden voorgehouden ende ontfangen, ende eenigsins te beloven en te ontfangen op de selve manieren als in het Convent van de Susters van Haerlem, des selven Orden belovende met solemnele verseeckeringe in handen van myn ondergeschreve Notaris, onder de straffe van ongehoorsaemheyt, dat sy nimmermeer iet ter contrarie sullen aenvangen oft eenigsins tegen doen, maer dat sy haer sullen moeten in elcke dingen conformeren, gantschelyk aen de Susters der voorseyde Convents van Haerlem, te minste in die dingen die daer behoorlyck gedaen en oock toegelaten worden. Ten derden de Schulden die het voorn. Convent van Rotterdam sal maecken die en sullen niet Betaelt werden van andere Conventen des selven Orden ende daer af sullen sy in bequame tyt verseeckeringe aen de selve doen ende daer op disponeren. Dese dingen syn gedaen in de Voorcamer des Biechtvaders van het nu gemelt Convent onder het Jaer Indictie, maent, dach en ure ende Pointificaet als voor is geseyt, daer tegenwoordich weesende de voorsichtige ende eersamen Mannen Hugo Soone van Jacob Rusch ende Gero Aelbrecht, Leecke en de Borgers van Rotterdam.

Previlegie aen de Susters.

WY, Schout, Burgemeesters ende Schepenen der Stad Rotterdam, doen kond allen Luyden, hoe dat wy by gemeene overdragte ende om den Lof ende Eere Gods te vermeeren, aengenomen in onser goede hoede en sonderlinge bescherminge, gelyken onsen andere Poorteren, die devote Religieuse Maegden geprofessyt onder de Regule van onse Lieve Vrouwe vanden Bergh Carmely, ende op dees tyd haer woonstede begrepen hebben in de Oost Wagestraet 't enden de Kip-

Kipstraet, ende om dat die voorsz. Susteren te naerstelyk ende te trouwelyk voor ons ende voor die gemeene inwoonderen, en ook voor de gemeene welvaert van der Stede voorsz. mogen bidden, soo hebben wy hen ende hare nakomelingen uyt goedertierentheyd voor ons ende onse nakomelingen, gegund ende gegeven, gunnen en geven alsulke Vryheden en Gratien als hier naer geschreven staen. In den eersten overmits dat sy seer Arm syn, ende op dat die voorseyde Stede ende Poorteren te min last daer van hebben mogen, soo hebben wy daer om van der voorseyde Stede wegen, gegund ende geconsenteerd, gunnen ende consenteeren voor ons ende onse nakomelinge, den voorsz. Susteren en hare nakomelingen, dat sy haren Brood winnen sullen mogen met Ambagte en met Neringe soo sy dat sullen connen, ende vrysitten van alle Schot van Accynsen ende van alle andere Ongelden, in alle manieren alst van onse Voorvaderen gegund is, den anderen onse Susteren geprofessyt, onder die derde Regule van St. Franciscus woonende binnen de voorsz. Stede in 's Gravenstraet, sonder ymands wederseggen, voort soo hebben wy gegund en geconsenteerd, gunnen ende consenteeren dat die voorn. Susteren, die nu in de voorsz. nieuwe Conventen syn of namaels daer in wesen sullen mogen, alle Jaer op ten Goeden Vrydag twee goede eerbaren Mannen kiesen van onse Poorteren wie sy willen, ende die sullen sy ons dan aenbrengen, die sullen wy hen setten ende deselve Mannen als dan beveelinge ende magt geven van der voorsz. Stede wegen, de voorseyde Susteren, hulpelyk, vorderlyk ende een onderstand te wesen, in alle saken die sy te doen sullen mogen hebben ende sunderlinge voor hen regts te spreecken, te nemen ende te geven, het sy vant gemeene Convent of voor een ygelyk bysonder in de voorsz. Conventie wesende, in alre manieren gelyk sy dat selve soude mogen doen, of sy jegenwoordig waeren, alle dink sonder argelist, ende want wy met goeder gunste by rypheyd van Raden voor ons ende onse nakomelinge de voorsz. Susteren en hare nakomelingen dese voorsz. Gratie ende Vryheden gegund ende gegeven hebben, ende op dattet hen ende hare nakomelingen ten eeuwige dage vast, gestaden ende wel gehouden mag werden voor ons ende onse nakomelingen, soo hebben wy tot eenen oirconden dese Brief besegeld ende ons voorsz. Stede groten Segel hier aengehangen int Jaer ons Heeren een duysend vier hondert twee en tagtigh op St. Lucas dach.

1483. Tractaet van Uytrecht gemaeckt by den Eerts Hartog Maximiliaen van Oostenryck ende David van Bourgonjen Bisschop van Uytrecht met den Lande van Hollant, Zeelant en Vrieslant.

MAXIMILIAEN, by der gratie Godts Eerts Hartoge van Oostenryc, Hartoge van Bourgonjen, van Loterick, van Brabant, van Limburg, van Luxemburg ende van Gelder, Grave van Vlaenderen, van Artois, van Bourgonjen, Palatin van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant, van Namen ende van Zutphen, Marckgrave des Heyligen Rycx, Heere van Vrieslant, van Salins ende van Mechelen, alle den gene die dese Brieven sullen sien ofte hooren Leesen, alsoo onlanx geleden seeckeren twist en geschille geresen en opgestaen syn, tusschen den eerwaerdigen Vader in Goode onsen lieven Neve ende getrouwen Raetsheere David van Bourgonjen en Bisschop t' Uytrecht ende onse Ondersaten, onsen Lande van Hollant, Zeelant ende Vrieslant aen die ander syde, by Middel van welcke twiste ende ter cause van dien grooten Bloetstortinge, Brant ende Roovinge syn geweest, omme de selve neder te leggen ende te niete te doen, veele en diverse Dachvaerden gehouden syn geweest, tusschen de Gedeputeerden van beyde syden, alsoo dattet tot geene eyndelycke soene is mogen comen noch geraecken maer die saecke soo lanx soo meer verargert syn geweest, dan door ons van noode is geweest om te leggen een Persoon met Heyerkracht voor die voorsz. Stadt van Uytrecht, om te brengen tot gehoorsaemheyt van onse Neve den Bisschop van Uytrecht haren Heere, ende om ons te repareren alsulcke schade sy ons en onse voorsz. Ondersaten ondeuchdelyck gedaen hebben gehadt, ende alsoo wy dan op huyden gesloten ware die voorsz. Stadt van Uytrecht te becrachtigen met Stormen ende andersins, soo syn by ons gecomen ter ootmoediger bede ende begeerder der voorsz. Stadt van Uytrecht, den alder eerwaerdighsten Vader ende goeden Heere Jan, Eert Bisschop van Graen, gebooren Legaet, Primaet ende Overste, Cancelier des Koninx Rycx van Hongarie, Administrateur des Heylige Kercke van Saltsburg, ende Ambassadoor ons genadichsten Heere ende Vader des Roomschen Keyser, ende Heere Heyndrik van Hompnech, Raet ende Maerschalck, onsen lieve en

en beminde Neve den Hartoge van Gullick ende van den Berge, en ons gebeden wegen de Stad van Uytrecht voorsz. hun te willen gunnen ende gelieven, te mogen dedingen ende spreeken ten besten voor de voorsz. Stad van Uytrecht, van der saecke ten besten en 't gene wy ter Eeren Godts des Almachtigen en om Bloetstortinge te schouwen, hun gegunt hebben gehadt, de welcke Eerts Bisschop van Craen ende Heere Heyndricx van Hompnesch geraent hebben te soenen, sulcke als hier na beschreven staet. In den eersten dat de voorsz. Stad van Uytrecht ons doen sal eerlycke beteringe ende oock proffytelyck, te weten voor die voorsz. eerlycke verbeeteringe, soo sullen de Burgemeesters, Schepens ende Raeden van de voorsz. Stad van Uytrecht, mitsgaders den Oversten Oudermans gesworen, ende andere notable Borgeren ende Poorters int getal van tachtich Persoonen te comen tot eenen dage, die wy hem beter kennen sullen, alhier in onsen Leger by ons Bloots Hooft, op hare Knien, ende bidden ons in alre ootmoedicheyt vergiffenisse vant gene des sy ons ende onse voorsz. Ondersaten misdaen hebben, ende verspreecken nimmermeer van gelycke te doen noch te laten geschieden, ende oft gebeurde dat sy ofte 't geheel Lichaem ofte die meest deel van dien Ingesetene van de voorsz. Stad in toecomende tyden daer tegen dede, dat Godt voorsien wil, soo sullen alle de Goeden Haeffelyck ende Erflyck die sy hebben over al gelegen in onse Lande, Heerlyckheeden ende Heerschappie, ons ende onse Erven ende nacomelingen, Graven ende Gravinne van Hollant, Zeelant ende Vrieslant, verbeurt, vervallen ende verscheenen syn, sonder dat sy ofte hare nacomelingen die sy sullen mogen vorderen, met Recht ofte andersints, ende of eenige particuliere Borgeren, Poorteren ofte andere Ingesetene der voorsz. Stad van Uytrecht deden tegens den voorsz. Tractaet, ofte dien brake in eenige van syne Poincten oft Articulen, dat Godt verhoeden wil, soo sal de voorsz. Stad van Uytrecht die ofte dien alsoo gebreeckelyck gevonden sal worden terstont en sonder vertreek leveren, ons ofte onsen Stadhouder Generael van Hollant, in den name van ons, om Punitien ende Correctien daer van te doen alsoo dat behooren sal, sonder eenige indacht daer inne te doen, wel verstaende dat die gene van de voorsz. Ingesetene die ons parti sullen gehouden hebben in dese Articulen niet begrepen en sullen syn. Item sy sullen terstont en sonder vertreck die voorsz. van Uytrecht doen uittrecken uit den voorsz. Stad alle Vreemdelingen en Gasten en Volck van Wapenen, alsoo wel te Voet als te Paert, om dat gedaen te wesene ons metten onse daer inne te wegene met alsulcken getal van Volck als ons believen sal, ende sullen die van de vyf Gods huysen en alle andere van de Geestelycke State ons te gemoet comen met der Processie tot voor de Poorte alsoo dat gewoonlyk is te doen. Item en om Memorie

morie en Gedenckenisse te hebben van onser beyder incompts in die voorsz. Stad van Uytrecht, soo sal van nu voortaen tot eeuwigen dage de Wet der voorsz. Stad van Uytrecht verset ende vernieut wese op onse Lieve Vrouwen avont Nativitatis die men te vooren plach te versetten op onse Lieve Vrouwen avont Purificationis. Item voor die proffitelycke beteringe gemerckt hare groote Armoede, sullen ons de voorsz. Stad van Uytrecht, mitsgaders 't Lant van Montfoort, toebehoorende de Heerlyckheyt van Montfoort, uitgescheyden dien Goede toebehoorende onse Ondersaten ende gelegen syn in die voorsz. Heerlyckheyt van Montfoort, betalen de somme van twintich duysent Rinsche guldens, ende dat tot twee terminen, daer af de eerste verschynen sal en vervallen tot St. Martinus Messe in de Winter, int Jaer als men schryven sal duysent vier hondert vier en tachtich, ende die andere termyn tot Sinte Martinus Misse daer naest volgende, te weten als men schryven sal duysent vier hondert vyf en tachtich. Item sullen die voorsz. van Uytrecht volcomentlyck achtervolgen en onderhouden in allen Poincten ende Articulen, den Tractaet gemaeckt int Jaer ons Heeren duysent vier hondert negen en twintich, tusschen wylen Hertogh Philips van Bourgonjen, sal. gedachten, ende wilen Heere Redolphus van Diepenholt, doen ter tyt Postulaet van Uytrecht, ende die vernieuwen ende ons haer Brieven daer op te geven in behoorlycke forme ende alsulcke duysternisse ende swaerlyckheyt als sy mogen in de voorsz. Tractaet, roerende van de gebannen uit onsen Lande van Hollant ende Vrieslant, sullen staen tot verclaringe en kennisse van onsen grooten Rade by ons wesende ter tyt. Item en sullen noch en mogen die voorsz. van Uytrecht nu noch ten geenen tyden weder maecken alsulcke Poorte ende Muyeren als wy in onse voorsz. Beleg hebben doen af schieten, sonder Consent ende Belieffenisse van ons ofte van onse erven ende nacomelingen, Grave en Gravinne van Hollant, ende daer toe sullen de voorsz. van Uytrecht noch doen afbreecken van de voorsz. Muyeren tot tien Galanien toe, daer ende tot sulcken plaetse als ons dat gelieven sal, sonder die oock buyten onse ende onser voorsz. erfgenamen Consent ende Beliefteniffe weder te maecken Item sullen alle verschcenen ende vervallen Renten, soo wel Lyf Rente als Erf Rente en andere, oock alle geheven ende gebeurde Schulden, gelegen over al in onsen Lande, Heerlyckheden ende Heerschappie, toebehoorende den Ingesetenen van der voorsz. Stad van Uytrecht, beyde Geestelycke ende Weereltlycke, Betaelt ende Onbetaelt, tot op den dach van huyden toe, metten Achterstellinge ons blyven ofte den genen die dan gifte van ons hebben mogen sonder daer van eenige restitutie te doen. Item sullen oock alle gevangen en onbetalende gelde aen beyde seyde quyten vry wesen. Item soo die van de voorsz. Stadt van

van Uytrecht hem jegenwoordich gestelt en gegeven hebben, tot handen, genade en gratie van ons, ende wy hem daer toe ontfangen hebben, soo sal de voorsz. Stadt van Uytrecht tot onsen hande ende gewelt blyven, in alle Hoogheyt ende Heerlyckheyt als een Weereltlycke Vooght der selver, behoudelyck der voorsz. Stadt van Uytrecht Rechte, Previlegien, Vryheden en Herecomen, ende goede gewoonten daer af sy deughdelyck gehadt tot noch toe, uitgesceyden die geene die contrarie mogen inhoude van dese. Item sullen oock alle gebannen ende uyt gewelre uyter Stadt van Uytrecht daer inne wederomme comen ende oock tot alle hare goede behoudelyck Heer Quarart Sondenbalck, die welcke wy aen ons behouden hebben, behoudelyck oock dat die voorsz. gebannen ende uytgeweeckene egeene gewelt of force doen noch bedryven en sullen in der voorsz. Stadt van Uytrecht in eeniger manieren, noch oock desgelycx sullen doen die tot hier tot 't Regiment gehadt hebben der selver Stadt ende gebleven syn in der voorsz. Stadt, en sullen beyde Partyen haer Eede doen in sulcker maniere als dat gewoonlyk is te doen, in handen van ons ofte onser Stadthouder in onser absentie in der voorsz. Vooghdye. Item sal die Borggrave van Montfoort begrepen wesen in desen Tractaet ende weder comen tot syn Goede hem in desen Cryg afgenomen, ende hier mede sullen de Stadt van Uytrecht ende haer Borgeren ende Ondersaten met ons ende den onse geheel en vast versoent ende vereenicht wesen, van alle saecken die sy jegens ons ende den onse misdaen mogen hebben tot desen dage toe, ende sullen de Ondersaten aen beyde syden, mitsgaders de Ondersaten ende Ingesetenen, ende mitsgaders te Lande van Iselsteyn, veylich ende onverhindert in des anderen Stede ende Lande Vryheeden te Water ende te Lande onder maleanderen mogen Varen, Keeren ende wesen op hare gewoonlycke Tollen, Rechten ende alle welcke Punten ende Artyckelen hier boven geschreven ende verclaert, ende elcx bysonder wy gelooft hebben ende gelooven in crachte van desen Invorstelycke Voorwaerde te houden ende te voldoen, ongemerckt ende onverbroocken, sonder arg ofte list, ontbieden daer omme ende bevelen alle onse Ampt Luyden, Dienaers ende Ondersaten van onsen Lande voorsz. mitsgaders alle anderen die dese saecken aenroeren mach, ende eenen igelycken bysonder dat sy dese soene houden ende volcomen sonder daer tegens te doen ofte gaen in eeniger wys, want het ons alsoo gelieft ende gedaen wil hebben. In oirconde soo hebben wy onsen Segel hier aen doen hangen. Gegeven in onsen voorsz. Belegh van Uytrecht, op den derden dach in September int Jaer ons Heeren duysent vier hondert drie en tachtich.

 1484. Con-

1484. Consent om twee Jocke te vullen om het oversteken van de Visbanken.

OP onser Liever Vrouwen avond presentationis in Novembry Anno 1484. hebben Gerrit van Spangen, Philips vander Spagne, Adriaen van Matenesse ende Willem vander Bonkhorst, Hooge Heemraed van Schieland, in St. Martinus Schouwe wesende, geconsenteerd ende belieft, dat die Steden van Rotterdam ende vollen soude twee Jocken veure van der Hooge Brugge die over die Have leyd, van der Straet vant West Nieuweland ofgaende, ende dit alsoo regt uyt Suydwaerds na Rutgens hoek toe, ende voort aen de Noordsyde van der selver Brugge Vlogelwys te Stadbomen, ende te vollen met Aerden ende boven te Straten, sonder ymands wederseggen, ende voort in raken ende in daeken houden.

1485. 't Maken van een Stads Boom.

OP dees tyd heeft de Stede doen maken den Stadts Boom voor Martyn Ariens Soons Huys, staende neffens Dirk Huygen Soens Huys van de West Nieuwelandsche Brugge af tot Dirk Huygens Soens plaet toe, ende hy geeft de Stede nu een Pond groot, de Stede te bate, van dat die Plaets gecogt heeft, ende Martin voorseydt, of die Besitter syns Huys, staende voor dese Plate agter neffens Dirk Huygens Soens Huys, sal dese Plaet ende Straet tot eeuwigen dagen houden buyten der Stede koste, als men dat keuren sal. Dit is aldus overdragen by Wouter Ysbrandsz, Jan Dirksz, Willem van Hoore, Schout, ende ook by den gemeene Geregte, ende Maerten Adriaensz., die 't voorsz. Huys nu toebehoordt.

1495. Een Extract uyt seeckere Previlegie van Hartog Philips raeckende het gebruycken van de 40. Raden in den Steden van Hollant en Vrieslant, dato den 14. December.

Ende eerst aengaende de eerste Punten by hem versocht, beroerende de vernieuwinge van de Wetten ende Previlegien van de Stede van de veertige dat die van onse Stede van Delft, Leyden, Gouda, Amsterdam, Rotterdam ende Schiedam van de voorsz. Previlegie van de veertige, met daer aen kleeft, useeren en gebruycken sullen als tot nu toe gedaen hebben, ter tyt toe dat wy totter oude van vyf en twintig Jaren gecomen sullen syn, gelyck en in aller manieren als sy hebben gedaen 't sedert den doot van onse lieven Heere ende Grootvader Hartogh Carel tot nu toe. Item dat niemant eenige Diensten ofte Officien binnen onsen voorsz. Landen van Hollant ende Westvrieslant hebbe mochte, gebruycken sal mogen tot dat wy tot der voorsz. oude van 25. Jaren gecomen sullen wesen, dan die genen die binnen den Lande van Hollant, Zeelant ende Vrieslant gebooren syn, ofte die Banieren in den selve Lande hebbe &c.

1506. Copie van eenen Brief gesonden uit den Hove van Hollant aen die van Dordrecht en Rotterdam, om Volck aen te nemen. Den Brief is gesonden op den elfden December.

Op den dag van huyden soo was by den Hove van Hollant geordineert, alsoo seeckere nieuwe Maren ende Brieven gecomen syn uit den groote houck van eenige Edelen ende groote Heeren ende Personagien, dat deselve Waerachtig geadverteert syn, dat opset gemaeckt is int Lant van Gelre, om eenige Steden binnen desen Lande van Hollant in te nemen, te Water, ende bysonderlyck Dordrecht en de

de Stede van Rotterdam, soo ist dat de selve Stede Rotterdam binnen desen Lande tot oncosten van den gemeene Lande van Hollant ende Vrieslant, terstont sullen mogen aennemen en onderhouden vyf en twintich Knechten booven die gene die sy selver onderhouden, ende men sal de vyf en twintich doen betalen aen de Capitain en Knechten tot oncoste van de Lande, leggende by den Rentmeester Generael van Noort-Hollant, Jacob Goevertsen, als Ontfanger hebbende van de Penningen van der Landen ter Cause van de onderhoudenisse van de ses hondert Knechten ommegeslagen, welcke Penningen hem gepast sullen int uytgeven van syne Reeckeninge, mits overgevende dese Ordonnantie en Quytancie, ende dat geduyrende tot kennelycke wedersegginge van den Hove. Aldus gedaen op den eersten dach van December 1506. by myn Heer den Stadthouder Generael Jan van Egmont, Philips van Spangen Ridder, Meester Jacob Ruys, Floris Eem van Wyngaerden, Floris Ever de Veer, Jan van Duyn, Reynier de Jonge ende Jacob Bouwense, Raetsluyden van den Hove, my tegenwoordich ende was onderteyckent

DRUYNSEN.

1524. Previlegie van Hartog Carel van de Vroedschap van 24. Persone en 2. Tresoriers.

KAREL, by der gratien Gods, gecooren Roomschen Keyser, altyds vermeerder 's Ryks, Koning van Garmanien, van Spagnen, van Arragon, van Navarre, van Beyde Cicilien, van Jerusalem, Hongrie, van Dalmater, van Croatiracx, Aerts Hertoge van Oostenryk, Hertoge van Bourgongnen, van Lotryk, van Braband, van Stier, van Carnite, van Carmole, van Limburg, van Luxemburg ende van Gelre, Grave van Habsburg, van Vlaenderen, van Tirol, van Arthois, van Bourgongnien, Palsgrave van Henegouwe, Lantgrave van Elsaten, Prince van Swane, Markgrave van Bourgas ende Heyligen Ryks, van Holland, van Zeeland, van Phiert, van Kilburg, van Namen en van Zutphen, Grave, Heere van Vriesland van de Windismark, van Portenauw, van Salins en van Mechelen, allen den geene die desen onsen Brief sullen sien Saluyt, van wegen onse beminde Burgemeesters, Scheepenen ende Raed onser Stede van Rotterdamme over, en in de naem van de gemeene Poorteren en Inwoonderen van dien is ons vertoont geweest, hoe dat wylen de Keyser Maximiliaen, onse Heere ende

de Grootvader, als doe Hertoge van Oostenryk, en die Coning van Castiliën, onsen Vader sal. ged. met hare opene brieve gegeven in onse Stede van s'Hertogenbossche op den agtsten dag van December int Jaer 1483 de voorsz: Supplianten gegonnen ende geoctroyeerd hebben seke-re Previlegie, ten eynde dat die voorsz: Stede wel ende eerlyk geregu-leerd soude worden by seekere Veertig Persoonen, die gecoren soude wesen van de rykste en notabelste der voorsz: Stede, elks gegoed ten minste tot Vyftig Nobelen toe vrygelds, welke Veertig Persoonen soude ook uyt henlieden mogen kiesen, metten Burgemeesters ende Schee-penen der voorsz: Stede, vier Persoonen van de notabelste en bekwaem-ste omme 't Regiment van de Ontfank en Uytgeven van der voorsz: Stede te hebben; henluyden voorts Consenteeren, dat de voorsz: Veertig Persoonen de voorsz. vier geseten Tresoriers vernieuwen, af ende aansetten mogen tot allen tyden, alst hen goed dunken en profytelyks wesen zouden: dat ook deselve Veertig Persoonen alle Jaer, twee dagen voor Mey dach, uyt hen luyden soude mogen kiesen, by lotinge vyf Persoonen, de wel-ken gehouden zyn van stonden aan te kiesen andere agtien Personen van de notabelste, eerbaerste, ende vredelyksten Mannen Poorters der voorsz: Stede, oud ende ryk genoeg wesende, om den selve agtien Persoo-nen in geschrifte over te zenden onsen Stadhouder ende luyden van onse Rade in Holland, ende by henluyden daer uyt te kiesen twee Bur-gemeesters ende seve Schepenen voor dat Jaer, ende niet langer, be-houdelyk dat de Burgemeesters gecoren werden uytte Persoonen vande Veertig voorsz: ende of ymandt van deselve Veertig aflyvig ende onvryt worde van zyn Poorterschap, dat die andere van de Veertig eenen anderen notabelen Persoon in zyn plaetse kiesen moogen, als dat vorder blyken mag by den voorsz: Previlegie daar den inhoude hier naer volght.

PHILIPS, by der Gratien Gods Hertoge van Oostenryk, van Bourgon-gnen, van Lotryk, van Braband, van Limburg, van Luxemburg en van Gelre, Graeve van Vlaenderen, van Arthoys, van Bourgongnen, Palatyn van Henegouwen, van Holland, van Zeeland, van Namen en van Zutphen, Markgrave des Heyligen Ryks, Heere van Vriesland, van Sal-mis en van Mechelen, alle den genen dien desen jegenwoordigen brief sullen sien ofte horen lesen saluyt, wy hebben ontfangen de ootmoedi-ge Supplicatie van onse geminde Schepenen, Burgemeesters ende Raed onser Stede van Rotterdamme, inhoudende hoe dat al ist soo, dat wy verkregen hadden van ons Maximiliaen int Jaer 1479. seekere Previ-legie van Veertig Persoonen, die de voorsz: onser Stede Regeeren ende bewaren souden, gelyk zy hier voortyds gedaen hadden, by tyden van Hertoge Philips onse ouder Vader sal. ged. nogtans om seekere Mes

geſchiet int ſelve Jaer van 79. binnen onſer voorſz: Stede van Rotterdamme by eenige onſe kwaetwillige deſelve Supplianten en hebben voorſz: Previlegie niet mogen gebruyken, 'twelken henlieden gekomen is, ende nog dagelyks komt, tot grote ſchade, laſte ende agterdeele, mits dat zy niet ſoo wil en connen hare ſetinge maeken van de Penningen die zy begonnen, alſoo wel om ons te vernoegen als te betalen van des zy ons ſchuldig zyn, ter cauſe van onſe bede ende anderſints, ook om haerliede portie vanden agterſtellen van der Wapeninge, onlangs gedaen tegens die van Uytrecht, als ook om de Ontlaſtinge van onſe voorſz: Stede, en nog henluyden tot meerder laſten komen zouden, indien wy henluyden niet van nieuws en accordeeren, een nieuw Previlegie van gelyke Veertig Perſoonen, gelyk andere onſe Stede, binnen onſen Landen van Holland, om die cauſe voorſz: en ook om pays ende ruſt 't onderhouden binnen onſe voorſz: Stede, ons ootmoediglyk daar om biddende, en want wy genegen ſynde ter ootmoedige begeerte van de voorſz: Supplianten willende henluyden en onſer voorſz: Stede van Rotterdamme onderhouden in goede ruſte, payſe ende eendragtigheyd, ende henluyden ſtellen in goede Politie, gelyk andere onſe Onderſaten ten beſten dat wy connen, Soo iſt, dat wy geconſenteerd, geoorloft en geordonneert hebben, conſenteeren, oorloven ende ordonneeren, dat van nu voortaen en tot onſen wederſeggen weſen ende blyven ſullen, binnen onſe voorſz: Stede van Rotterdam, Veertig Perſoonen van de rykſte ende notabelſte van onſe voorſz: Stede, elks gegoed ten minſten tot vyftig Nobelen toe vry goeds, die gecoren ſullen weſen van nieuws ende voor de eerſte reys by de voorſz: Supplianten, ende by advyſe en goeddunken van onſe geminde Neven die Heere van Egmonde, onſen Stadhouder Generael van onſen voorſz: Lande van Holland, Zeeland ende Weſtvrieſland, ende van Gerrit van Abbenbroek, onſen Bailliuw van Putten, uytter name van ons die wy daer toe Committeeren, welverſtaende dat in de voorſz: Veertig Perſoonen niet gecoren en ſullen werden die Vader met die Sone, nog ook geen Gebroederen, welke Veertig Perſoonen mette Burgermeeſteren en Schepenen der voorſz: Stede kieſen ende nemen ſullen mogen vier Perſoonen uyt henluyden, van de notabelſte en bequaemſten, totte Regimenten van de uytgeven ende innemen van onſer Stede van Rotterdamme, en dat uytgeven te geſchien by den voorſz: Veertig Perſoonen, ſonder anders ymande eenigh ſeggen daerinne te hebben, des ſullen de voorſz: Veertig Perſoonen die vier gecooren Mannen als Threſauriers ofte Rentmeeſters vernieuwen, of ende inſetten, alſoo die hen en tot ſulken tyden alſt hen ſelve goeddunken zal, ten oorbaer ende profyte van onſe voorſz: Stede van Rotterdamme ſonder ymands anders hen daer

of

of te bewinden: voort soo hebben wy onse voorsz: Stede van Rotterdamme geconsenteerd, gegunnen en gegeven, omme immer onse goede Stede in goede Policie te brengen, ende onse ondersaeten aldaer in ruste ende in vreeden te houden, dat die voorsz. Veertig Personen van nu voortaen alle Jaer, twee dagen voor Meye dage, kiesen sullen by Lotinge van der Wittte en Swarte Boonen, of by andere maniere van Lotinge, als henselven dat goeddunken sal, Vyf Persoonen uyt hen lieden, ende die Vyve daer dat Lot op vallen sal, sullen terstond opstaen ende sullen met opgeregte vingeren lyflyken ten Heyligen sweeren, met eenen vollen Eede, die hunne oudste Burgermeester daer wesende of den jonksten Burgermeester, in absentie van den oudste, stanen sal, of die oudste Scheepenen, indien die beyden Burgermeesters absent waeren, dat zy om lief of om leed, nog om haed nog om nyd, nog om geenre handen saken willen, laten en sullen terstond sonder vertrek, sonder eeten of zonder drinken, of ymand te spreeken, kiesen Agtien Persoonen by meeste Stemme van hun vyve voorsz., niet dat d'een d'ander kiesen sullen, maar sullen andere kiesen van de notabelste en eerbaerste en vredelykste Mannen, Poorters derselver Stede, oud en ryk genoeg wesende, ende naer inhoud harer oude Handvesten, die zy daer of hebben, alsoo wel uytter ouder Wet, op dattet hen goeddunken, als uytten buyk van der voorsz. Stede, en uytten Veertig voorsz. sonder ymand daer uyt te versteeke die de voorsz. vyf Persoonen by harer Consientie en Eede dunken sullen eerwaerlykst en profytelykst te zynen, omme ons ende onse voorsz. Stede te dienen dat Jaer duyren, ende sullen gehouden zyn deselve agtien Persoonen, van den voorsz. vyve alsoo gekoren, terstond ons, en in onse absentie onse Stedehouder en Rade van Holland in geschrifte over te zenden, en te pruteren by eenige die zy daar toe Committeeren zullen, daer uyt dat wy of onse Stedehouder en Raden voorn: kiesen sullen twee Burgermeesters en seven Scheepenen, alsulke als ons of onse voorsz. Stadhouder en Rade van Holland goeddunken sullen totte Regimente van onser voorsz. Stede van Rotterdamme, dat Jaer lank geduyrende en niet langer, te vernieuwen en te versetten jaarlyks en alle Jaere op ten eerste Meye dag, naer inhoud harer oude Handvesten, behoudelyk dat die Burgermeesters gecoren sullen wesen uytten Personen van de Veertich voorsz. en wy, of in onse absentie onsen Stedehouder ende Raden van Holland voorn: sullen die Persoonen, alsoo gecoren als voorsz. is, terstond op ten Meye avond by denselve Gecommitteerde van Rotterdam in geschrifte wederomme zenden omme deselve op ten Meyen dag in harer Officien gestelt te werden, ende haeren behoorlyk Eede daer of te doen, naer haere oude Regten en Previlegien, ende oft gebeurde dat wy of onse Stedehouder ende Rade van Holland

 naer

naer dat overseynde van de voorsz. agtien Persoonen, niet en koren binnen die voorsz. Meye avond die twee Burgermeesteren, ende seven Scheepenen als voorsz. staet, soo sullen als dan die twee eerste, genoemt int geschrift tot Burgermeesters, en die eerste seven, genoemt tot Scheepenen, dat Jaer lank Burgermeesters en Schepenen wesen, ende die zoude dan onse Bailliuw van Rotterdamme of onsen Schout aldaer, in absentie van de Bailliuw, of die oudste Burgermeester die afgaen sal, in absentie van de Bailliuw ende Schout, Eeden na den oude haercomen, en naer hare Regten en oude Costuymen, den welken wy als nu daer toe Committeeren, ende of ten dage van de Electie voorsz. ymand van de voorsz. Veertig hem absenteerde buyten noodsaeken of buyten oorlof van Burgermeesters, dat sal zyn op een boete van tien Ponden van veertig groten 't pont, jegens ons te verbeuren, ende ook mede sullen de voorsz. Veertig Eed doen en sweren in handen van onsen voorsz. Stedehouder, voor die eerste reyse, ons en onse voorsz. Stede goed ende getrouwe te weesen onsen regten, hoogheyd ende heerlykheyd, ende ook derselver onser Stede Previlegien te bewaren en onderhouden, getrouwelyk te raden en te vorderen, ons ende onse voorsz. Stede oorbaer en profyt, en allen te doen dat goede en getrouwe luyden ende ondersaten mogen en schuldig zyn te doen, ende oft gebeurde dat eenig van de voorsz. Veertig aflyvig worden of tot eenige tyden met regte ontvreed worde van zyne Poorterschap van onse voorsz. Stede, soo sullen dan de andere, van de voorsz. Veertig blyvende, kiesen by haren Eeden en Consientie, andere notabelen en eerbaeren Persoonen, in der manieren als voorsz. is, in die stede van de voorsz. aflyvige of onvriede Persoonen, welke doende den Eed voorsz. hebben sulle alsulke magt als die andere van de Veertigh voorn:, ontbiede daaromme ende beveelen onse gelieve ende getrouwe Stedehouder, ende andere onse Raden van Holland, Zeeland, Vriesland, onsen Bailliuw, Schout van Rotterdamme, en alle onse andere regteren, dienaren, ende ondersaten, wient aenkleven mag, nu synde of namaele wesen, ende elken byzonder, die zy 't inhouden van dese brieve onderhouden en doen onderhouden, van puncte tot puncte, sonder yet ter contrarie te doen ofte laten geschien in eenige wys, gedurende tot onsen wederseggen soo voorsz. is. Gegeven in onse Stede van s'Hertogenbossche den agsten dag van December int Jaer ons Heeren duyzend vier hondert drie en tachtigh. Aldus Geteekend by mynen Heeren den Hertoge Ruter Sigillata de Expresso Mandato Dominy Lefenre.

Nu ist soo dat ons belieft heeft by andere onse opene brieven in dato van den agsten dag van April int Jaar 1518. voor Paasschen 't voorsz. Octroy en Previlegie, en generalyk alle andere haere Previlegien henlieden verleend by

by onse voorsaten sal. ged.te Confirmeeren en approbeeren, omme daer of te gebruyken tot onsen wederseggen, nader en voorts 't voorsz. getal van Veertig of op seftien Persoonen, ende de vier Tresoriers op twee, omme daar of ook te gebruyken den tyd van ses Jaeren lank, die korts expireeren zullen, welke brieven van Confirmatie ende Octroy die Supplianten ongereed hebben ende verlooren zyn, ende hoewel de voorsz. thoonderen 't sedert altyd van den inhoude van de voorsz. Octroy en Confirmatie van dien deugdelyk gebruykt hebben, overmits dat zy bevinde 't getal van de voorsz. seftien Persoonen te luttel te zyne, dat als zy te Burse moeten gaen om Penningen te furneeren in de affairen van de voorsz. Stede, soo wel roerende hare portie van onse bede als andersints, 't welk dikwils gebeurd, soo syn deselve seftien somtydt luttel in getalle, overmits dat veele van hen Coopluyden en dykwyl van huys zyn, moeten inhuyren Coopmanscheepen ende andere affairen, soo dat het swaer ende difficil vald, als dan den buyk ende Gemeente derselver Stede te traveillen om te leenen, en om te commen, ende en connen kwalyk met soo luttel volk conduceeren die voorsz. financie ende saeke der voorsz. Stede aengaen, gelyk zy doen soude hadde zy de Veertig Persoonen als hen voortyds geconsenteerd is geweest, bevinden insgelyks dat 't getal van twee Tresoriers te luttel is, ende dat wel van noden waren vier te hebben, als zy voortyds gehad hebben, gemerkt dat in de Dagvaerde ende elders de Threforier moet reysen met de Gedeputeerden van de voorsz. Stede, soo dat 'er niemand en is die regard neemt op de Reparatien en Edificien van dien, maer moeten de Supplianten daar toe ymand Committeeren of haren en hen gagie geven, twelk de twee van de vier Threforiers plagen te doen, en en soude van de viere niet meer coste hebben dan of 'er maer twee en bleven, alles tot grote schade ende intrest van der selver Stede ende meer sal ten zy dat hen by ons hier inne voorsien worde van onse gratie, ons daer omme ootmoedelyk sonderlinge te confirmeeren en vestigen, d'Octroy ende Previlegien van wylen onsen voorsz. Groot Vader ende Vader, boven geinsereerd, ende henluyden daer op verleenen en doen expedieren onse opene Brieve daer toe dienende, soo ist dat wy de sake voorsz. overgemerkt en hier op gehad 't advys van onse lieve ende getrouwe Heere Gerrit van Assendelft, Ridder, Raadt Ordinaris in onse Rade in Holland, ende Meester Vincent Cornelis, eerste Meester van onse Reeken Camer aldaer, alhier jegenwoordig wesende, begerende de welvaert en onderhoudenisse van onse voorsz. Stede van Rotterdamme, ende dat aldaer goede Policie ende eendragtigheyd gehouden mag werden, ende naer dien wy hier op hebben ook doen Communiceeren met onse lieve ende getrouwer Ridder van ons en oirden Raed, tweeste Camerlin Hooft van onser Financie,

 ende

ende Stadhouder van Holland, die Grave van Hoogſtraten, heere van Montiquynd, genegen weſende ter bede en begeerten van de voorſz. Toonderen en by advyſe en deliberatie van onſe ſeer lieve Vrouwe en Moeye die Eerſt Hertoginne van Ooſtenryke, Hertoginne en Gravinne van Bourgongnen, Douagiere van Scanoye, Rex Regente, ende van de Hoofde Preſident en Luyden van onſe Secreten Rade neffens haer weſende, hebben die Brieven van Octroy ende Previlegien van wylen onſen voorſz. Groot Vader ende Vader, hier boven geinſereert ende geincorporeerd, geconfirmeerd ende geratificeerd en geveſtigt, confirmeeren, ratificeeren en approbeeren ende veſtigen by deſen onſe Brieve, Octroyeerende ende Accordeerende dat deſelve Toonderen mogen genieten en gebruyken van de ſelve Previlegien ende Handveſten, ſoo ver ſy tot nu toe daer van paiſinelyk en deugdelyk gebruyk ende geuſeert hebben, ende voorts, alſoo 't voorſz. getal van Veertig Perſoonen te veel en exceſſyf naer der grootheyd van de voorſz. Stede, ſoo hebben wy by advyſe als boven 't getal dat nu is ſeſtien Perſoonen geaugmenteerd, geamplieerd en geſteld, augmenteeren, amplieeren ende ſtellen by deſen onſe voorſz. Brieve op 't getal van vier en twintig Perſoonen, henluyden Conſenteeren daar van te mogen uſeeren ende gebruyken, wel verſtaende dat deſelve vier en twintig voor de eerſte reyſe van onſen wegen van de rykſte, notabelſte en verſtandelykſte derſelver Stede geſteld ende geëed ſullen worden, by alſulke Commiſſariſſen als ons gelieven zal daer toe te Committeeren, behoudelyk ook zoo wanneer een van deſelve vier en twintig ſterft, of met zyn woonſtede vertrekt of anders oud Poorter word, dat die andere van de vier en twintig, binnen ſes weeken daer naer volgende, ons of onſen Stadhouder van Holland, in der tyd weſende, drie andere Perſonen nomineeren en preſenteeren ſullen, omme een daer uyt te nemen, die by onſen Bailliuw van onſer voorſz. Stede van Rotterdam geëedt ſal worden naer ouder gewoonte, willende ende ordonneerende voorts datter maer twee Treſoriers inde voorſz. Stede weſen en dien men ſullen gelyk tot nog toe geſchied is, ende dit al gedurende tot onſen wederroupen of wederſeggen, ontbieden daer omme ende beveelen onſe lieve ende getrouwe die Stedehouder, Preſident en Luyden van onſe Rade ende Rekeninge in Holland, Bailliuw van Rotterdam, en alle andere onſe Regteren, Juſticieren ende Officieren, wiens dit aengaen mag, haren Stedehouderen en een ygelyken van henluyden, ſoo hen toebehoren ſal, dat zy van deſe onſe Gratie, Confirmatie, Ampliatie, Octroy ende Conſent, ende van al den inhoude van deſen, in dier voegen ende manieren ende onder de Conditien boven verhaeld, doen laten ende gedogen den voorſz. Toonderen ruſtelyk ende vredelyk genieten ende gebruyken ſonder hen-

luy-

luyden te doen nog te laten geschien, eenig hinder, letsel of moeyenisse ter contrarie, want ons alsoo gelieft. Des 't Oirconden hebben wy onsen Zegel hier aen doen hangen. Gegeven in onser Stede van Mechelen den vyftiende dag van November int Jaer ons Heeren duyzent vyfhondert vier en twintig, ende van onsen Rycken, te wetene van de Roomsche ende Hongrie Ryks 't vide, en van Spagnien ende andere 't ixde; Op ten ploy stond geschreven by den Keyser by zynen Raden ende geteykend L: de Zoele, ende op ten ploye van deselve Brief stond nog geschreven op ten dertienden dag van Junio int Jaer 1525. soo zyn dese Brieven van Octroy ende Confirmatie, door bevel en Ordonnantie van de Luyden van der Reekeningen in den Hage geregistreert in der Cameren van der voorsz. Reekeningen int witte ruyge Register, beginnende den eersten dag Octobry xvc sestine folio cxcix. cc en cci by my ondertekend V. DANIAS.

1548 Consent van Heemraden
van 't oversteken van de Visbanken.

DIE Hooge Heemraede van Schieland hebben geconsenteerd die Burgermeesters der Stede van Rotterdam, als Joost Jans ende Antonis Jacobs Beseme, dat zy luyden sullen mogen doen oversteeken over dat water die Visbanken van Rotterdam, soo breed als die nu ter tyd staan sal, dat het water daar onder door loopen mag, ende dit al tot die Hooge Heemraeden wedersеggen. Aldus gedaen by Heer Willem van Aeke, Heer Floris van Assendelft, Heer Adriaen van Mathenes, Ridderen, ende Frederik van Dunen voor de Hoge Heemraden van Schieland voorn. op ten 15de Juny in Sinte Aels schou Anno 1548. In kennisse van my Ondertekend W. de Hout Damasz: Onderstond geschreven Accordeert by my ondertekend P. WARTSELAER.

1555. Pre-

1555. Previlegie van Keyser Carolus dat geen Vreemdelinge in Holland eenige Officien ofte Ampten sullen mogen Bedienen anders als die Ingebooren Luyden.

ALsoo de Staten van den Lande ende Graefschappen van Hollant hier voortyts te meermalen ende jegenswoordig int Accordeeren vande last geëyste Ordinaris ende Extraordinaris, heden hebben versocht, dat hem by den Keyser onsen Aldergenadigsten Heere Geaccordeert soude werden eenige Officien te bediene, dan wesen Ingebooren van deselve Lande, ofte dan tminste niemant gebooren uitten Lande die de voorsz. van Hollant Excludeeren van Officien in haren bedryve vallen tot eenig Officien inden voorsz. Lande van Hollant ende West-vrieslant en souden werden geadmiteert, van gelycke niemant geen ondersaet wesende van syne Majesteyts Landen van herwaerts over en noch ook niemant van de Lande die de Duytse Tale niet en useeren, wel verstaende dat die gene die in Officien zyn, blyven ende 't selve tot syne Majesteyts believe bedienen sullen, de Keyserlyke Majesteyt verstaen hebbende 't rapport vant voorsz. versouck vande voornomde van Hollant heeft deselve aensienninge van hare goede ende getrouwe diensten naer rype deliberatien van Rade geoctroyeert, geconsenteert ende geaccordeert uit sonderlinge Gratie by desen, dat nu voortaen niemant gebooren uitten Lande voorsz. van Hollant ende Westvrieslant en sal werden geadmiteert, noch insgelycx eenige niet gebooren synde uit syner Majesteyt Lande van herwaerts overe ende dat die geene die uitten voorsz. Lande van herwaerts sweeren gebooren syn sullen de Duytse Tale die men in Hollant spreekt connen verstaen ende spreeken en anders niet binnen de voorsz. Lande van Hollant ende Westvrieslant tot eenig Officie geadmiteert werden, willende nochtans dat die gene die althans daer in Officien syn, hoewel sy in dese Decleratie niet uyt gesloten soude mogen syn, int selve Officie blyven, ende die tot syner Majesteyts believe bedienen sullen, dat oock hier in uitgenomen sullen wesen de Stadthouders ende Regeerders van der Ordinen van de Gulden Vliese: ende op dat desen tegenwoordige Gratie, Octroy, Declare ende Verclaringe vastelyk ende onverbreeckelyck onderhouden werden,

den, soo heeft syn voorsz. Majesteyt dese Acte met syner eygener hant onderschreve. Gedaen tot Brussel den 7. dag van Meye Anno duysent vyf hondert vyf en vyftich, ende was onderteyckent Charles ende noch lager stont Bone.

1563. Koning Philips Previlegie van Brand.

PHILIPS, by der Gratien Gods Conink van Castiliën, van Leon, van Aragon, van Navarre, van Napels, van Siciliën, van Mailloreke van Sardamme, van de Eylanden Indiën, ende vaste Landen der Zee, Oceane,. Eerdts Hertoge van Oostenryke, Hertoge van Bourgongnien, van Lotryk, van Brabant, van Limburgh, van Luxemburg, van Gelre ende van Milanen, Grave van Habsburg, van Vlaenderen, van Arthoys, van Bourgongnien, Pals Grave van Henegouwen, van Holland, van Zeeland, van Namen ende van Zutphen, Prince van Swane, Mark Grave des Heyligen Ryks, Heere van Vriesland, van Salins, van Mechelen, vander Stad, Steden ende Landen van Uytrecht, Overysel ende Groningen, ende Dominateur in Asie ende in Affricqua, allen den geenen die dese jegenwoordigen sullen zien saluyt, wy hebben ontfangen d'ootmodige supplicatie van onse wel beminde, die Burgermeesters ende Regeerders vander Stede van Rotterdam, in onsen Landen ende Graafschappen van Holland, inhoudende hoe dat deselve Stad, op ten tiensten dag van Julio laestleeden, met eenen grooten, vreeslyke ende subtylen Brand sulks overvallen en geruyneerd is geweest, dat aldaer seer groot getal ende menichte van Huyzen, Haersteenen, Potterien, Leynbaene, Lootsen en Schuyren, alle gestoffeert met groote quantiteyt van alrehande Goeden ende Coopmanschappen, als Sout, Tonnen, Cabels, Reepen, Netten, Seylen, ende andere behoefte ter Haringvaert dienende, met ook zekere Buysen, Hende, Schepen ende diergelyke, tot ses en dertig ende meer, mitsgaders de voorsz. Stede Timmerhuys, Poorten, Thoren, Galery, Brugge, Platingen, Pestilentihuys, ende veele Timmeragie, ende goede van derselver Stede afgebrant, gedestruëert ende vernielt syn, in dier voegen dat het lighaem der selver Stede uytnementlyken en grootelyken bedorven is, gemerkt dat die afgebrande Poorters haar gereet ende meeste welvaren kwyd geworden ende seer weynig of niet geberght hebben, waerdoore veele Poorters uyt onser voorsz. Stede vertrecken ende die Schepen, die aldaer plagte te Havenen ende arriveeren, afkeeren ende elders diverteeren ende nog langs om meer doen sullen.

len, ten zy dat wy daer inne voorsien twelke tenderen souden tot grontelyken ende geheele bederfnisse van der voorsz. Stede ende verlies van den Haringvaert, die meest op die rederie consisteert, ende ook van onse voorsz. Lande ende Graefschepe van Holland ende andere die door deselve Haringvaert groot welvaeren consequeren, biddende daer omme de voorsz. Supplianten seer ootmoedelyk dat in aensieninge van alle 't geen des voorsz. is, ende tot verligtinge van de voorsz. Stede ende der Poorters en Inwoonders der selver ons believen willen, hen te gunnen, octroyeeren ende accordeeren, de Puncten ende Articulen hier naer volgt, te weeten, in den eersten, dat zy mogen genieten ende hebben quytscheldingen van alle beden, soo wel ordinaris als extraordinaris, ende dat voor eenen tyd ende termyn van vyf en twintig jaeren eerstkomende ende agtereenvolgende, gemerkt dat zy te seer hooge in de Verpondinge staen, ende meer inde Schiltale moeten opbrengen ende Contribueren, dan onser Stede van Dordreeht, ende andere hooftstede in onse voorsz. Lande van Holland, twelk hen onverdragelyk geweest is, ende hebben te dier oorsake hen selve moeten belaten totter somme toe van twaalf hondert Ponden van veertig Groten onser Vlaemscher Munt 't Pont 's Jaers, na uytwysen van onse opene Brieven van Octroyen, hen te dien eynde verleend in den Jaere 1556., ten andere dat sy Supplianten den Accyns van de Bieren den Poorters ende Inwoonders, geen Tappers zynde, tot allen tyden ter discretie van de Vroedschap der voorsz. Stede zoude mogen verminderen ende den selven Accyns insgelyks totten ouden taux mogen brengen. Item dat wy alle Burgers ende Ingesetenen, blyvende in de voorsz. Stede woonen, jegens vreemde Luyden souden willen accordeeren surceancie en schorssinge van betalinge van alle schulden, gemaekt voor date van de voorsz. Brant, en dat voor eenen tyd ende termyn van twee jaeren, 't zy daer over Schepenen kennisse of condemnatie naderhand af verleden is ofte niet, accordeerende ook gelyke surceancie allen den genen die verbrand zyn ende binnen der voorsz. Stede blyven woonen, sonder vertrecken ende eenige Penningen uyt sake van Custinge ende Coop van Huyse schuldig zyn, ende dat voor de eerste vier jaren, ende dat zy dan soude beginnen te betalen, als zy ten dage van de Brand behoord hadde te doen, behoudelyk nogtans dat die hooftsomme in zyn geheel blyven souden, welverstaende dat ook die voorsz. afgebrande Poorters en Ingesetenen gehouden zyn zoude haer Huyzen binnen vier jaeren op te timmeren. Item dat die jegenwoordige Proprietarissen, die niet verbrand nog miserabel en zyn, tot verligtinge van de afgebrande soo veel eens sullen opbrengen als die geheele huyr van de Huyze inde leste tienden getaxeerd zyn, om deselve te distribueeren tot discretie van de Rade

ende

ende Vroedschappen der voorsz. Stede. Item dat de voorsz. Supplianten alsulke afgebrande Erve, als zy bevinden sullen binnen der voorsz. Stede tot commodityt ende gerief der selver te dienen, soude mogen naer haer nemen, mits de Proprietarissen van dien betalende de geregte weerde tot taxatie van de Wethouders derselver Stede, jegenswoordig ende toekomende, ofte andere die by ons daer toe gecommitteerd soude worden, ende voorts dat wy de Previlegien ende Handvesten der voorsz. Stede sullen willen Confirmeeren, ende op alles te verleenen ende doen Expedieeren onse behoorlyke opene Brieven, in sulke saeke dienende, doen te weten, dat wy de saeke voorsz. overgemerkt ende hier op gehad 't Advys, eerst van onse lieve en getrouwe die President ende Luyde van onse Raden en Reekeninge in Holland, ende daer naer van de Hoofden, Thresorier Generael ende Gecommitteerde van onse Domeynen ende Financie, genegen wesende ter bede ende begeerte van de voorsz. Supplianten, ende begeerende te versiene tot welvaerd ende onderhoudenisse van de voorsz. Stede van Rotterdam, wy om dese en andere redene, ons daer toe bewegende, hebben de voorsz. Supplianten by advyse ende deliberatie van onse seer lieve ende beminde Susteren, die Hertoginne van Parma ende van Plaisance voor onse Regente ende Gouvernante in onse Landen van Herwertsonere, ende uyt onser wetentheyd, authoriteyd ende volle magt, geoctroyeerd, geconsenteerd ende geaccordeert, octroyeeren, consenteeren en accordeeren by dese de Puncten ende Articulen hier naer volgende, In den eersten hebben wy de voorsz. Supplianten voor ende in den Naam van de voorsz. Stede van Rotterdam quyt gescholden ende geremitteerd, schelden kwyt, ende remitteeren by deesen de helft van hare Portie in onse ordinarisse beden in onsen voorsz. Lande en Graafschappe van Hollandt loop hebbende, ende die aldaer nog loop hebben sullen, ende dat voor eenen tyd en termeyn van tien eerstkomende ende agter een volgende jaeren, beginnende van huyden, dat nu van desen bedragende deselve helft, ter somme van duysend ende dertig Ponden van veertig groten munte voorsz., willen dat geduyrende den selven tyd sy niet gehouden en sullen wesen vorder dan de voorsz. helfte te Contribueeren in onse voorsz. ordinarisse beden, ende ook dat de voorsz. somme van duysend en dertig Ponden munte voorsz. s' Jaers jaerlyks geleden ende gepasseerd sal werden int uytgeeven der Reekeninge en afgecort van de Penningen van de ontfank ons Ontfangers Generaels van onse bede in Holland, jegenwoordig ofte andere toekomende by den voorsz. van onse Reekeninge in Holland, den welke wy beveele dat alsoo te doene, mits overbrengende by denselven Ontfangers ten eersten termynen ende betalinge Extract Authenticq van desen Articulen, en telken termy-

 nen

nen deugdelyk bewys van de voorſz. Supplianten daer by blyken dat zy denſelve tyd gedurende van deſe onſe jegenwoordige Gratie genoten ende gebruykt ſullen hebben, ende ten leſte Termynen betalinge deſe onſe orginale om op den Rugge van dien Note gemaekt te wordene van de Expiratie van de voorſz. Gratie ende kwytſcheldingen van onſer verſeekertheeden. Item ſullen de voorſz. Supplianten den Accyns van de Bieren die by den Burger, geen Tappers ofte Herbergiers zynde, ingeleyd ſal worden voor haer drank, voortaen ſullen mogen augmenteeren ende dimueeren, ſoo ſy bevinden ſullen te behoren, waer toe wy deſelve geauthoriſeerd hebben ende authoriſeeren by deſen, ende daer en boven hebben gegund ende verleend, gunnen ende verleenen ook by deſen alle de Burgers ende Ingeſetenen van der voorſz. Stede van Rotterdam, die haere Huyſen afgebrand ſyn, ende in deſelve Stede ſullen blyven woonen, ſeorſinge, uytſtel, ende atterminatie van Betalinge van de ſehulden by hen gemaekt, voor dato van de voorſz. Brant, ende dat voor eenen tyt ende termeyn van twee jaren eerſtkomende ende agter een volgende, beginnende als boven, ende die geene die uyt ſaeke van haer afgebrande Huyzen, eenige termyn van Payementen uyt ſaeke van Coop van deſelve Huyſen ſchuldig ſyn, ſullen deſelve mogen betalen naer die vier naeſtkomende jaeren, mits dat ſy binnen denſelven tyd haere Huyſen ſullen moeten optimmeren, willende ende ordineerende by deſen, dat geduyrende den tyd van de voorſz. ſurcheancie ende atterminatie de voorſz. Supplianten ofte haere nakomelingen, in wetten nog ook de voorſz. Burgers ende Inwoonders derſelver Stede, afgebrand weſende, nog eenige van dien int generael of partieulier, uyt ſaken van de voorſz. ſehulden, eenigſints becommert, belet, ofte gearreſteerd ſullen mogen werden, aen lyf nog aen goed, eenige vreemde Luyden ofte andere, 't zy dat daer over kenniſſe van Scheepenen ofte Condemnatie verleden is ofte niet, ſoo voorſz. is, ende aengaende 't gene des de voorſz. Supplianten verſoeken dat de jegenwoordige Propritariſſen, die niet verbrand nog miſerabel en ſyn, tot verligtinge van de afgebrande ſoo veel eens ſoude opbrengen als die geheele huyre van de Huyſe in de leſte Thienden getaxeerd zyn, ommo deſelve huyre te diſtribueeren tot diſcretie van de Raden ende Vroedſehap der voorſz. Stede, alſoo men de voorſz. Propritariſſen overmits diverſche redenen, niet wel en ſoude kunnen judueeeren tot die opbrenginge van de geheele huyre van eene jaere, hebben wy midsdien, ende om den Borgers ende Inwoonders der voorſz. Stede hierinne te gerieven, denſelven geconſenteerd, en conſenteeren by deſen, dat de voorſz. opbrenginge van de geheele huyre van een jaer gereſerveerd ſal worden ter diſcretie van de Raden ende Vroedſchappen der ſelver Stede,

de, om dit te doene foo verre fy deefe voorfz. Propritariffen daer toe konnen juduceeren, mits welke ook de ongebrande Perfoonen niet en fullen genieten van de atterminatie van betalinge van haere fchulden, voor den tyd hier boven vermeld, ten ware by funderlinge redenen, te weten dat fy merkelyk by den Brand verlooren hadde of tot behulp van de afgebrande contribueerden, confenteerende ende permitteerende voorts dat de voorfz. Supplianten ende haere nakomers in Wette fullen mogen naer haer nemen, tot profyt van de voorfz. Stede, alfulke afgebrande Erven, als fy binnen der voorfz. Stede bevinden fullen der felver te dienen ende behoeftelyk te fyn, mits den Proprietaris van de voorfz. Erven betalende de geregte waerden van dien, en dat ter taxatie van de Wethouders der voorfz. Stede, jegenwoordig ende toekomende, of by andere, die by ons daer toe Gecommitteerd fullen werden, ende eyndelyk roerende 't Pund en de Articulen daer by de voorfz. Supplianten verfoeken, dat ons believen willen te Confirmeeren alle de Previlegien en Handvefte der voorfz. Stede, hebben wy uyt onfer voorfz. regt en wetentheyd, authoriteydt ende volle magt voor ons, onfe Erve en Nakomelingen, Graven ende Gravinnen van Holland, de voorfz. Previlegien ende Handveften beveftigt, geconfirmeerd ende geratificeerd, beveftigen, confirmeeren en ratificeeren by defen, willende dat defelve onverbreekelyk onderhouden en nagevolgt fullen werden al oft defelve hier int lange uytgedrukt ende geinfereerd waren, voor foo verre nog als de voorfz. Stede daer van int gebruyk geweeft ende gebleven is, ontbieden daer omme ende beveelen onfe lieven ende getrouwen den Hooft-Prefidenten en Luyden van onfe Secreten ende Groten Raden, Stadhouder ende Prefidenten en Luyden van onfe Raeden in Vlaenderen, Holland en Utrecht, den voorfz. van onfe Financie en Rekeninge in Holland, Rentmeefters Generaels van Zeeland, bewester en beoofter Scheld, Ontfanger Generael van onfe bede in Holland, jegenwoordig ende andere toekomende ende alle andere onfe Regteren, Jufticieeren ende Officieren dien dit aengaen fal, haeren Stedehouderen, ende elken van hen befundere foo hen toebehooren fal, dat fy de voorfz. Supplianten, mitsgaders de Burgers en Inwoonderen onfer voorfz. Stede van Rotterdamme van defe jegenwoordige Octroye, quytfcheldinge, authorifatie, uytftel, atterminatie ende confirmatie, en van alle de puncten en Articulen hier boven gementioneerd, doen ruften en gedogen, ruftelyk en vredelyk ende volkomelyk genieten en gebruyken fonder hen te doen nog laten gefchien aen lyve ende goede, eenigh hinder, letfel of moeyeniffe ter contrarie, maer indien imand van hen, ofte hare goeden uyt faken van de betalinge van de fchulden boven geattermineerd,

 ge-

gevangen, gearresteerd, ofte bekommerd ware, dat sy die terstond ende sonder vertrek ontslaen ende stellen alle dingen in haeren eersten ende behoorlyken staed, niet jegenstaende eenige Sententien, Vonnisse ofte Appointementen gegeven, of al nog te geeve, oppositie ofte appellatie gedaen of te doene ter contrarie en sonder prejuditie van diere, ende voorts dat sy desen jegenwoordige, wanneer sy des versogt sullen werden, doen en laten uytroepen alomme binnen die limiten van hare Officien ende Jurisdictie daer men gewoonlyk is uytroepinge ende Publicatie te doene, ten eynde dat niemant daer van ignorantie en pretendeert, ende want men van dese onse Brieve in veele en verscheyde plaetsen van doene sal hebben, wy willen dat aen 't Vidimus van dien onder Segel Authentycq, of mede Copie gecollationeerd en geteekend by eenen van onse Secretarissen volkomen geloven gegeven syn als aen dese origineelen, want ons alsoo gelieft, niet jegenstaende eenige ordonnantien, restrinctie, geboden ofte verboden ter contrarie. Des 't oirconde soo hebben wy onsen Segel hier aen doen hangen. Gegeven in onse Stad van Brussel, des laetsten dag van Augusto int Jaer ons Heeren 1563., van onse Ryken, te weten van Spagnen, Sicillien Ryx 't agtste, en van Napels thienste, op den Plyke stond geschreven, by den Conink, die Hertoginne van Parma Rex Regente, den Heere van Berlay Monthooft, Heeren Jasper Scheter, Heere van Grobendonk, Threforier Generael, Joost de Damhoudere, Ridders, Aelbrecht van Loo en Maerten van Bergen, Gecommitteerden van de Financie ende andere jegenwoordig onderteekend d'overlope ende besegeld met eenen groten Segel van Rode Wassche en dubbelde staerten onder uyt hangende, op de voorsz. Plyke stont nog geschreven, op huyden den agt en twintigsten dag van Meye Anno een duysend vyf honderd en vyf en tsestig syn dese opene Brieven van Octroy ten beveelen van der Camer van der Reekeninge in den Hage gepresenteerdt, ende nadien deselve aldaer gesien ende gevisiteerd syn geweest, syn deselve ter Ordonnantie van de Luyden der selver Camer geregistreerd int vierde geluwe Register folio, Actum ten dage ende jaeren als boven my jegenwoordig onderteykend

RATTALLER.

1564. Philips vergunning aen de Schippers die Poorters fyn.

PHILIPS, by der gratien Gods, Conink van Caftiliën, van Leon, van Arragon, van Navarre, van Napels, van Siciliën, van Mailloreke, van Sardeyne, van de Eylanden Indiën, en de vafte Landen der Zee, Oceeaenen, *Eerts Hertoge van Ooftenryke, Hertoge van Bourgongnien, van Lotryk, van Braband, van Limburg, van Luxemburg, van Gelre ende van Milanen, Grave van Habsburg, van Vlaenderen, van Arthoys, van Bourgongnen, Pals Grave van Henegouwen, van Holland, van Zeeland, van Namen ende van Zutphen, Prince van Zwane, Mark Grave des Heyligen Ryks, Heere van Vriesland, van Salins, van Mechelen, van der Stad, Stede en Landen van Uytrecht, Overryfel ende Groeningen, ende Dominateur in Afie ende in Africa, allen den genen die defe jegenwoordige fullen fien, faluyt, alfoo onfe wel beminde die Burgermeefters en Regeerders onfer Stede van Rotterdam in onfen Landen ende Graeffchappen van Holland, ons by fupplicatie verfogt hebben dat ons believen wilde, de Schippers, Poorters der felver Stede, wiens Schepen en Huyfen in groter menigte verbrand fyn, te gunnen en octrojeeren, dat fy die voorladinge van de vragten, binnen de Have van Rotterdam vallende, om redelyke loon voor alle vreemden, die aldaer ledig of min dan met halve laft gelade comende, foude mogen genieten, wel verftaende nogtans dat die geene die met halve laft ende daer en boven geladen foude wefen, ende aldaer loffen foude mogen, laden en loffen in haere eyge Haven, ende dat alle Coopluyden comende met haer eyge Schepen, 't fy ydel ofte gelaeden, haere eyge Goede foude mogen inneemen ende voeren daert hen gelieven foude, desgelyks dat alle Goede over Zee vaerende foude mogen bevragt worden by den Coopluyden in alfulke Scheepen, 't fy ydel ofte geladen, alft hen goeddunken foude, biddende defelve Supplianten daer op te willen doen expedieeren onfe behoorlyke opene Brieven in fulke fake dienende, doen te weten dat wy de facke voorfz. overgemerkt ende hier op gehad 't advys eerft van onfe lieve ende getrouwen die Prefident ende Luyden van onfe Raden in Holland, die welke hen op 't verfoek van de voorfz. Supplianten funderlinge hoe die naeftleggende Stede van Rotterdam gewoonlyk fyn in gelyke facken als voorfz. is te gebruyken by haere medebroeders in raden, Mr. Charles Smytre, wel en behoorlyk hebben doen informeeren, ende voorts hier op ook gehad 't advys van onfe lieve en getrouwe die hoofden, Treforier Generael, ende Gecommitteer-

mitteerde van onſe Domeynen en Financien genegen weſende ter bede en begeerte van de voorſz. Supplianten van Rotterdam, hebben den Schippers, Poorters der ſelver Stede, gegund, geoctroyeerd ende geaccordeerd, gunnen, octroyeeren ende accordeeren, hen gevende oorlof ende conſent uyt onſe ſunderlinge gratie by deſe, dat ſy voor eenen tyd ende termyn van drie jaeren, naeſt komende ende agtereenvolgende, beginnende op huyden dat men van deeſen by vorme van Pronne en Aſſaye alleenlyk de voorladinge van de vrachten, die binnen die Havenen der voorſz. Stede van Rotterdam vallen ſullen, om reedelyk loon voor alle vreemde, die aldaer ledig of min dan met halve laſt geladen komen, ſullen mogen genieten, wel verſtaende nogtans dat die geene die met halve laſt ende daer en boven geladen ſyn, ende aldaer ſullen loſſen, ſullen mogen laden ende loſſen op haren eyge Haven, ende dat alle Coopluyden, komende met haer eygen Schepen, 't ſy ydel ofte gelade, ſullen hare eyge Goede mogen inneemen ende voeren daert hen gelieven ſal, desgelyks dat alle Goede over Zee varende ſullen mogen bevragt by de Coopluyden in alſulke Scheepen, 't ſy ydel ofte gelaeden, alſt hen goeddunken ſal, als voorſz. is, ontbieden daer omme ende beveelen onſe lieven ende getrouwe die Hooft Preſidenten ende Luyden van onſe Secreten en grote Raden, Stadhouder, Preſident ende Luyden van onſe voorſz. Rade in Holland, den voorn. van onſe Financie ende alle andere onſe Regteren, Juſticieren ende Officieren, ende Onderſaeten die dit aen gaen ſal, dat ſy de voorſz. Supplianten van Rotterdam, mitsgaders de Schippers, Poorters der ſelver Stede, van deſe onſe jegenwoordige gratie, octroy en conſent, voor den tyd van drie jaeren, ende by vorme van Aſſaye als boven doen laten ende gedogen ruſtelyk, vredelyk ende volkomentlyk genieten ende gebruyken, ſonder hen te doen nog te doen laten geſchien, eenig hinder, letſel of moeyeniſſe ter contrarie, want ons alſoo gelieft. Des 't oirconden hebben wy onſen Segel hier aen doen hangen. Gegeven in onſer Stede van Bruſſel de leſte dag van Meye int Jaers ons Heeren 1564., van onſe Ryken, te wetene van Spangnen, Cicilien Ryks 't IX. en van Napels XI. Op de Plyken ſtond geſchreven by den Conink, den Heere Hachicourt Hooft Heere, Gaſper Scheter, Heere van Grobbendonk, Threſoriers Generael, Jooſt de Damhoudere, Ridders, en Maerten van Bergen, Gecommitteerde van de Financie en andere jegenwoordig onderteyckent d'overlope, en beſegeld met een groot Segel van Roode Waſſche ende dubbelde ſtaerten onder uyt hangende.

1565. Phi-

1565. Philips Previlegie tot een Jaermarkt.

PHILIPS, by der gratie Gods, Conink van Castilëin, van Leon, van Arregon, van Navarre, van Napels, van Siciliën, van Maillorke, van Serdamme, van de Eylanden Indiën ende vaste Landen der Zee, Occeane, Eerst Hertoge van Oostenryke, Hertoge van Bourgongnen, van Lotryk, van Braband, van Limburg, van Luxemborg, van Gelre ende van Milanen, Grave van Habsburgh, van Vlaenderen, van Arthoys, van Bourgongnien, Pals Grave van Henegouwe, van Holland, van Zeeland, van Namen ende van Zutphen, Prince van Swane, Markgrave des Heyligen Ryks, Heere van Vriesland, van Salins, van Mechelen, van der Stad, Stede ende Landen van Uytrecht, Overysel ende Groeningen, ende Dominateur in Asia ende in Afriqua, doen te weten alle jegenwoordige ende toekomende, dat wy ontfangen hebben de ootmoedige supplicatie van onse welbeminde die Burgermeesters ende Regeerders onser Stede van Rotterdam in onse Lande ende Graeffschappen van Holland, inhoudende dat op den tiende dag van Julyo int Jaer 1563. laestleden binnen derselver Stede een grote subyten Brand opgecomen is, daer dore meestendeel van de Poorteren ende Ingesetene van diere, tot sulke desolatie gekomen syn als dat sy de schade, in den selven Brand geleeden, niet geschapen en soude syn immermeer te bekomen, ten ware dat wy hen by alle middelen van gratie succurreerden ende te hulpen quamen, daer mede sy tot welvaeren en prosperiteyt soude mogen geraken en in haere voorsz. schade eenige versoetinge gevoelen, ende gemerkt dat deselve Stede gelegen is tot seer bekwaemer plaetse, als by den mond ende uytgank van der Zee, en dat d'Ingesectene van diere hen generen metter Haeringvaerd, daer toe sy onder andere veel leers behoeven, van 't welke binnen der selver Stede, nog eenige andere omleggende plaetsen, henluyden metter voorsz. Haringvaerdt insgelyks generende, geene Jaermarkten en syn, sulks dat daer door de voorsz. Poorteren ende Ingesetenen van Rotterdam, tot haere grote moeyte, ongerieve ende coste, de Leere die sy binnen der selver Stede behouve, elders ende vorder moeten haelen, hebben daer omme de voorsz. Supplianten ons seer ootmoediglyk gebeden, dat ons gelieven willen hen te gunnen ende te octroyeeren binnen der voorsz. Stede te mogen opstellen, erigeeren ende houden een vrye Jaermarkt van Leer, geduyrende den tyd van thien dagen, ende dat

veertien dage naer Lichtmiffe t'elken Jare, doende hen daer op expedieeren onfe opene Brieven en behoorlyke forma, foo ift dat wy de fake voorfz. overgemerkt ende hier op gehad 't advys, eerft van onfe lieve en getrouwe den Prefident ende Luyden van onfe Rade ende Reckeninge in Holland, dewelke hen behoorlyk geinformeerd hebben, of die omleggende Stede, namentlyk die van Schiedam, Briele en Der Goude, mits accoordeerende de Supplianten hun verfoek eenig nadeel of intreft foude mogen hebben of pretendeeren, daer na ook gehad 't advys van de Hooft Prefident en Luyden van onfe fecreten Rade, ende voorts van de hoofden Threforier Generael ende Gecommitteerde van onfe Domeynen ende Financien, den voorfz. van Rotterdam Supplianten genegen wefende tot hare voorfz. bede ende begeerte, funderling op dat defelve Stede des te beter foude mogen opftaen ende haere voorfz. fchade eensdeels verhalen, hebben gegunt, geoctroyeerd ende geaccordeerd, gunnen, octroyeeren ende accordeeren, hen geevende oorlof ende confent uyt onfe fonderlinge gratie by defen, dat fy binnen der voorfz. Stede van Rotterdam, fullen mogen opftellen, eerigeeren ende houden eenen vrye Jaermarkt van Leer, gedurende den tyd van 10. dagen, ende dat veertien dage naer Lichtemiffe telken Jaren, binnen welke tyden alle de geene die ter vryer Jaermarkt fullen begeeren te comen, fullen aldaer vryelyken ende onbelet mogen verkeeren en handteeren, Coopmans gewyfe, ende ten dien eynde hebben wy defelve verleend ende verleenen by defen, vry ende vaft geleyde en veyligheyd de voorfz. vrye Jaermarkt geduyrende, fonder dat fy gaende, comende, blyvende haere Coopmanfchappen doende ofte wederkeerende, gehouden, gearrefteerd of becommert fullen mogen werden, aen Lyve nog aen Goede, om eenige civiele faeken, uytgefondert onfe eyge fehulden en penningen hier inne, ook uytgefondert ende gereferveerd de fugitiven Ballingen ende crimineele Perfonen, mitsgaders onfe vyanden ofte onfe wederpartye houdende, behoudelyk ook dat de voorfz. Supplianten ofte hare nakomelingen in wetten, in erkenteniffe ende recognitie van defe onfe jegenwoordige octroye gehouden fullen wefen Jaerlyks ende erffelyk te betalen, 't onfe profyte, veertig ftuyvers Brabands, in hande van onfe Rentmeefter Generael van Noord-Holland in der tyd fynde, die gehoude word daer af ontfank te maken, reekeninge, bewys ende reliqua te doene 't onfe profyte metten andere penningen van fynen ontfank, ende fullen defelve Supplianten ook gehouden worden binnen fes weken naeft komende in onfe Rekenkamer in Holland voorfz., over te leveren haere behoorlyke Verbrand Brieve tot verfeekertheyd van der jaerlykfe betalinge van de voorfz. recognitie, mitsgaders defe onfe origineelen Brief, om aldaer refpectivelyk bewaerd ende geregiftreerd te worden naer behoren,

horen, ontbieden daer omme en beveelen den voorn. van onſe Secreten dade, Preſident en Luyden van onſe grote Rade, dien van onſe voorſz. Financien, mitsgaders den voorſz. van onſe Rade, ende Reekeninge in Holland, ende alle andere onſe Regteren, Juſticieren, Officieren en Onderſaten die dit aengaen ſal, dat ſy de voorſz. Supplianten, mitsgaders den gene die de voorſz. Jaermarckt hanteren ſullen, van onſe jegenwoordige Gratie, Octroye ende Conceſſie, op de Conditien in der vougen boven verhaeld, doen laten ende gedoogen, ruſtelyk, volkomentlyk en eeuwiglyk genieten en gebruyken, ſonder hen te doen nog te laten geſchien, nu nog in toekomende tyden, eenig hinder, letſel ofte moeyeniſſe ter contrarie, ontbieden voorts den voorſz. van onſe Rade in Holland, dat ſy deſen jegenwoordige Brief doen uytroepen en publiceeren in onſe voorſz. Stede van Rotterdam, ende in alle andere Stede en Plaetſe in Holland daert van noden weſen ſal, en men gewoonlyk is gelyke uyroepinge ende publicatie te doene, op dat de voorſz. vrye Jaermarkt eenen ygelyk kennelyk ſy, want ons alſoo gelieft, ende ten eynde dat dit Goed vaſt ende geſtadig ſy en blyven ten eeuwigen dage, hebben wy onſen Segel hier aen doen hangen, behoudelyk in andere ſaken ons Rechts ende eenen iegelyken 't ſyne in allen. Gegeven in onſer Stad van Bruſſel, in de Maend van Auguſty int Jaer ons Heeren 1565. van onſe Ryken te weten van Spangien, Siciliën Ryks IX. en van Napels XII. Op ten Plyken ſtond geſchreeven by den Conink en ſyne Raden onderteekent d'overloope ende beſegeld met een groot Seegel van Groene Waſſche, en in Roode en Groene Syde Coorden onder uythangende. Op te voorſz. Plyke ſtont nog geſchreven op huyden den XXI. January 1565. Stilocurie Hollandien. Naer dien deſe opene Brieven van Octroy, te bevelen van der Camer van der Reekeninge in den Hage, geſien ende geviſiteert ſyn geweeſt, ſyn ter ordonnantie van de Luyden der ſelver Camer aldaer geregiſtreert int vierde geluwe Regiſter, beginnende primo Octobris 1563. folio 73. verſo. In kenniſſe van my, en was onder geteekent

RATTALLER.

 1580. Phi-

1580. Philips Octroy van de Vroedschap tot 32. en Burgemeesters tot 3. te vermeerderen.

PHILIPS, by der gratie Gods, Conink van Castiliën, van Leon, van Arregon, van Navarre, van Napels, van Siciliën, van Majorken, van Sardiniën, van de Eylanden Indiën en de vaste Landen der Zee, Occeane, Eerst Hertoge van Oostenryk, Hertoge van Bourgongnien, van Lotryk, van Braband, van Limburg, van Luxemburg, van Gelre ende van Milanen, Grave van Habsburg, van Vlaenderen, van Arthoys, van Bourgongnen, Palsgrave van Henegouwe, van Holland, van Zeeland, van Namen ende van Zutphen, Prince van Zwane, Markgrave des Heyligen Ryks, Heere van Vriesland, van Salins, van Mechelen, van der Stad, Steden ende Landen van Uytrecht, Overysel en Groningen, Dominateur in Asia en Afrika, allen den gene die dese onse Brief sullen sien, saluyt, alsoo van wegen onse beminden, den Burgermeesters ende Regeerders onser Stede van Rotterdam, over en uytten naem der selver Stede, ons vertoond is geweest dat die voorsz. Stede by menschen gedenken gevallen is in vele en verscheyde ongelukken, waer door, mitsgaders door het langduurig Oorloge, deselve Stede in groten schulden gekomen en geschapen is niet ligtelyk te sullen bekomen, ten sy die Burgeren en Inwoonderen van dien door eenige Previlegie, versoetinge van haere geleden schaden mogen genieten, 't was nu soo dat by Ho. Mem. Hertoge Philips van Bourgongnen, Grave van Holland, ons over oude Vader, die voorsz. onse Stede geprevilegeerd en geoctroyeert is geweest, ten eynde deselve Stede wel ende eerlyk soude werden geregeerd, dat 't Corpus van dien soude werden gepresenteerd by veertig Personen, welk getal namaels by H. L. M. onse Heere ende Vadere die Ceyserlyke Majesteyt, Carel de Vyfde van die naem, is gereduceert ende gemodereert geweest tot vier en twintig Personen, maer gemerkt 't getal van vier en twintig, overmits veele van hen Lieden het mette Sevarende Neeringe en Coophandel geneeren, ende over sulks dikwils van Huys reysen, te kleyn is, dat mede niet wel mogelyk is die voorsz. Stede wel te Regeeren by twee Burgermeesteren, ten min door dien dikwils beyde de Burgemeesteren na de dienst van een Jaer afgeset en twee nieuwe in haer plaetsen Gecommitteerd werden, soo hebben de voorsz. Supplianten ons gebeden, dat wy gunne de voorsz. Stede in goede ruste, Justitie ende Politie te houden 't getal van de voorsz. vier

en

en twintig ſoude willen brengen ende augmenteeren tot ſes en dertig Perſonen, volgende 't voorſz. Previlegie gequalifieeert weſende, en voorts dat in plaetſe van de twee Burgemeeſters voortaen vier of ten minſten drie ſoude werden Geeommitteerd, mits dat die twee oudſte van de vier of de oudſte van de drie Burgemeeſters altyds twee Jaer in dienſt ſoude blyven en langer niet, en dat by de voorſz. ſes en dertig in de plaetſe van de afgaende Burgemeeſters voortaen dubbeld getal ſoude werden genomineerd, volgende 't voorſz. Previlegie, en dat wy henluyden daer toe wilde verleenen, ende doen expedieeren onſe opene Brieven in ſulke ſaken dienende: SOO IST dat wy die ſaken voorſz. aengemerkt, en hier op gehad 't Advys, van onſe ſeer lieve en wel beminde Neeve, Ridder van onſe Ordre van de Gulde Vlies, den Prince van Orange, Grave van Naſſouw, en voor ons Stadhouder en Capteyn Generael over Holland, Zeeland, Vriesland en Utreeht, mitsgaders van de Edelen, en de Gedeputeerde van de ſes grooten Steden van Holland, genegen weſende ter bede van de voorſz. Remonſtrante, en willende onſe voorſz. Stede van Rotterdam uyt ſeekere merkelyke redenen gratifieeeren en die welvaerd en onderhoudeniſſe van dien met goede politie ende eendragtigheyd vorderen, hebben deſelve Remonſtrante vergund, geaceordeerd ende geoctroyeerd, gunnen, aceordeeren en octroyeeren uyt onſe ſunderlinge gratie by deſen, dat van nu voortaen 't Corpus der voorſz. Stede ſal werden gerepreſenteerd by twee en dertig gequalifieeerde Perſonen, henluyden eonſenteerende daer van te mogen uſeeren ende gebruyken, wel verſtaende dat beneffens die vier en twintig Perſonen, jegenwoordig in dienſte weſende van onſen 't wegen by onſen voorſz. Stadhouder ſelfs, ofte by alſulke Commiſſariſſen als hy daer toe ordineeren ſal, voor die eerſte reyſe uyt die Poorters der voorſz. Stede nog agt Perſonen gevoegt, geeommitteerd en geëed ſullen worden, behoudelyk mede dat ſoo wanneer een van de voorſz. twee en dertig komd te overlyden, of met ſyn woonſteden vertrekt, ofte anders ontpoortert word, dat die andere van de twee en dertig binnen ſes weeken daer naer volgende, aen ons ofte onſen Stadhouder van Holland in der tyd weſende, drie anderen Perſonen preſenteeren ſullen, omme een daer uyt te nemen, die by den Bailliuw onſer voorſz. Stede geëed ſal worden, in alder manieren als by tyde van de voorſz. vier en twintig Perſonen dies aengaende geuſeert is geweeſt, hebben voorts de voorſz. Thoonderen geoctroyeerd, gegund en geeonſenteerd, octroyeeren, gunnen ende conſenteeren by deſen, dat ſy ter eerſter veranderinge van de jegenwoordige Burgermeeſters uytte voorſz. twee en dertig ſullen nomineeren ſes Perſonen, en deſelve ons ofte onſen Stadhouder, of in ſyn abſentie

 dien

dien van onſe Rade Provinciael van Holland, ſullen preſenteeren omme uyt die ſelfde genomineerde Gecommitteerd te werden drie Perſonen tot Burgermeeſters, die te ſamen een Jaer ſullen dienen, ende 't Jaer geexpireerd ſynde, ſal die oudſte van de voorſz. drie in dienſte voor ent navolgende Jaer gecontinueerd worden, en ſullen die voorſz. twee en dertig als dan nog vier Perſonen tot Burgemeeſters nomineeren en overſeynden als voren, waer uyt nog twee Burgemeeſters, beneffens den voorſz. Burgemeeſter in dienſte blyvende, ſullen werden Gecommitteerd ende tot vernieuwinge ende veranderinge van de afgaende geprocedeert worden als voren, behoudelyk dat niemant langer dan twee Jaeren aen malkanderen als Burgemeeſter ſal mogen dienen, conſenteerende de voorſz. Thoonders voortaen daer van mede te mogen uſeeren ende gebruyken, ontbieden daer omme ende beveelen onſen lieve ende getrouwen Stadhouder, Preſident ende Luyden van onſe Rade en Reekeninge in Holland, Bailliuw van Rotterdam, en alle andere onſe Regteren, Juſticieren en Officieren, wien dit aengaen mag haren Stedehouder ende eenen ygelyken van henlieden, ſoo hen toebehooren ſal, dat ſy van deſe onſe Previlegie, Gratie ende Octroy, en van alle den inhouden van dien, doen laten ende gedoogen, de voorſz. Thoonderen, ruſtelyk, vredelyk en volkomentlyk genieten ende gebruyken, ſonder henlieden daer inne te doen nog te laten geſchien, eenigh hinder, letſel ofte moeyeniſſe ter contrarie, maer veel meer deſelve Thoonderen tot onderhoudeniſſe van deſen helpen, ſterken ende voorſtaen, by alle behoorlyke wegen des doenlyk ſynde, want ons alſoo gelieft. Des 't oirconden hebben wy den Segele van onſe Leenhove van Holland, 't welk wy in gelyke ſaeken gebruyken, aen deſe doen hangen. Gegeven binnen onſe Stad van Utrecht op den 13. dag van February int Jaer ons Heeren 1580. en van Napels 't 27. Onder op de Plyken ſtont aldus, by den Conink ter relatie van ſyne Majeſteyts Stadhouder en Capteyn Generael ter ordonnantie en was onderteekend J. Jurtyek, en was onder uyt hangende aen een dubbelde Francynen ſtaerte een grood Segel van Roode Waſſche.

1593. Or-

1593. Ordonnantie van de Wees-Camer binnen der Stede van Rotterdam, geoctroyeert by de Staten van Hollant ende Westvrieslant.

DE Ridderschap, Edelen ende Steden van Hollant ende Westvrieslant, representerende de Staten van de selve Landen, doen te wetene dat wy ten versoucke van de Burgermeesters ende Regeerders der Stadt van Rotterdam, naer voorgaende Advys van den President ende Raden van den Hove Provinciael van den voorsz. Lande, tot goede beleydinge, regeringe ende administratie van de Goederen der Wees-Kinderen aldaer geordineert ende gestatueert hebben, ordineren en statuëren by desen, dat voor Ordinantien van de Wees-Camer binnen de selve Stede onderhouden en achtervolcht sullen werden de na volgende Poincten, en dit in alle saecken die voor dat min van desen niet en syn in Rechten twistich gemaeckt, ratificerende ende approberende mede alle 't gene conform de naervolgende Poincten in de Wees-Kinderen saecke ter voorsz. Wees-Camer behorende toe dese dage toe is gedaen.

I.

In den eersten sullen de Vroetschappen der voorsz. Stede alle Jaer na oude gewoonte eligeren ende verkiesen drie gequalificeerde Persoonen tot Wees-Meesteren, met sulcken verstande, dat by aldien de oude Wees-Meesters ofte een der selver in geenre andere dienste van Burgermeesteren, Scheepenen, Thesauriers, Fabrycken enz. der voorsz. Stede en wort geimployeert, een der selver, te weten den ousten in Officien, sal werden gecontinueert, ten ware de selve twee Jaren andere hadde gedient, in welcke gevallen die na volgende daer in sal werden gestelt ofte continueeren, sullen de selve opsicht hebben op alle de Goederen van Wees-Kinderen, Crancksinnige, Simpele ende diergelycke Persoonen, die haer selven niet en kunnen regeren, omme de selve te doen administreren ende bewaren ten oirbaer ende proffyte van de selve Persoonen, tot welcken eynde ende omme hem wel ende getrouwelyck in haer lieder Ampt en Officie te quyten, ende den staet van de voorsz. Persoonen haer Goederen niemant te ontdecken, de voornomde Wees-Meesteren gehouden sullen wesen Eet te doen aen Burgemeesteren der voorschreve Stede.

I I.

I I.

Item tot de voorſz. Wees-Meeſteren ſal geſtelt werden en geordineert een Secretaris apart, die pertinent Regiſter hout en ſal houden van alle de Goederen, incompſte der ſelver Perſoonen, die Regiſtereren van dien gehouden, gehoude weſen tot ſynen laſte te bewaren in de Wees-Camer, ſonder de ſelve daer uyt te mogen dragen, ofte noch ooek eenige Extracten ofte Copie daer uyt te mogen geven, ſonder conſent van de Wees-Meeſteren, ende den ſelven Secretaris ſal daer toe en om hem getrouwelyeken int voorſz. Ampt te quyten, ende den ſtaet van de voorſz. Wees-Kinderen ende andere Perſoonen Goederen niemant te releveren Eet te doen.

I I I.

Item ſal noch geordineert ende geſtelt werden een Bode ofte Camer-Bewaerder van de Wees-Camer, die gehouden ſal weſen alle inſinuatien ende executien, die by Wees-Meeſters volgens deſe Ordinantie ſullen weſen gedecerneert, getrouwelyek te doen, tot welcken eynde ende omme hem wel ende getrouwelyck te quyten, mitsgaders ſecreet te houden 't gene hy ter Wees-Camer hooren of ſien ſal, hy oock Eet doen ſal.

I V.

De Wees-Meeſteren ſullen alle Maendaechs, Swoondaechs en Vrydaechs, na de noen ten twee uren compareren ter Wees-Camer, omme de Poorteren en Ingeſetenen der voorſz. Stadt te gerieven ende te expedieren in de ſaecke tot haren Ampt ſtaende, maer omme de Vreemdelingen en Uytheemſche te helpen, ſullen ſy gehouden weſen te compareren ter Wees-Camer tot allen tyden wanneer ſy verſocht ſullen worden.

V.

Item alle die gene die by den Bode ofte Deur-Bewaerder van de Wees-Camer geinſinueert worden, omme voor Wees-Meeſteren te compareren, ſullen gehouden ſyn op de ſelve ure te comen, op een Boete voor die eerſte reyſe ſes ſtuyvers, voor de tweede reyſe twalif ſtuyvers, voor de derde reyſe van negentien ſtuyvers ende daer naer in ſeeckere Herberge op een Pene van drie ponden gegyſelt te worden gehouden ter tyt toe ſy het bevel van Wees-Meeſters ſullen hebbe volbracht.

V I.

V I.

Ende ſal den voornomden Secretaris gehouden ſyn van alle de Boeten te houden pertinent Regyſter 't welcke alle Vrydaechs by de voorſz. Camer-Bewaerder by datelycke executie ſal moeten werden geſuyvert, die deſelve naer voorgaende ſommatie met aſſiſtentie van twee Dienaers by panthalinge en vercoopinge van dien ſal moeten doen, in welcken gevallen de Dienaers voor ider executie boven de voorſchreve Boete inne ende genieten ſullen vier ſtuyvers, ende ſal den Camer-Bewaerder van de voorſz. Boete voor ſyne moeyte geniete d'eene helft van dien, alle Vrydaechs precys ter Wees-Camer ſal brengen, om by Meeſteren geemployeert te werden ten behouven van den Armen.

V I I.

De Wees-Meeſteren ſullen geauthoriſeert weſen de Koſters ſcherpelyck te belaſten, dat ſy alle Maendaechs na de noen de cloeke twee uren ter Wees-Camer ſullen aenbrengen alle de Perſoonen die tot die dagen begraven ſullen ſyn, ende van dien genen die eenige Wees-Kinderen na gelaten ſullen hebben, ſal de voorgenomde Secretaris gehouden ſyn te houden pertinent Regyſter ende daer van den Camer-Bewaerder ten ſelven dagen te geven Extract omme de overgebleven Vader ofte Moeder te inſinueeren, dat ſy ten langſte binnen den tyt van ſes weecken na de aflyvicheyt van Vader ofte Moeder comen voor de Wees-Meeſteren ende begeren Vooghde ofte Curateurs geordineert te worden over haer overgebleven Wees-Kinderen, ende indien Vader ende Moeder beyde geſtorven ware, ſoo ſal de voorſz. Camer-Bewaerder de naeſte en ouſte Magen van dien, binnen der voorſz. Stede woonende, te weten van elcke ſyde een inſinueren omme te comen voor voorſz. Wees-Meeſteren terſtont of ten langſten acht dagen na de doot van den leſten overledenen, ende igelycke Vooghden ofte Curateurs over de Wees-Kinderen begeren, ende indien de Vader ofte Moeder ofte naeſte of ouſte Magen voorſz., ſoude van de voorſz. tyt van Wees-Meeſteren om wettige reden Prolongatie vercregen hebbende van ſulcx te doen, negligent en in gebreecke bleve, ſoo ſullen ſy reſpectivelyck verbeuren drie Ponden van XL. Grooten 't pont, en ſullen daer naer in ſeeckere Herberge op een Pene van tien guldens by den Camer-Bewaerder gegyſſelt werden, alwaer ſyluyden op gelycke Pœne gehouden ſullen ſyn te blyven ter tyt toe ſy 't gene voorſz. is gedaen ſullen hebben, ende ſoo ſy 't eynde de acht dagen niet en voldeden, in gyſelinge ſynde ofte geen gyſelinge hielden, ſullen in ſulcken gevalle gebrocht werden in de Conſcharge der

 voorſz.

voorſz. Stede en aldaer blyven ter tyt toe 't gene voorſz. voldaen ſal weſen.

V I I I.

De voornomde Wees-Meeſteren by den Vader, Moeder ofte naeſte Magen tot het ſtellen van eenige Voochden ofte Curateurs van de voorſz. Perſoonen, die by uterſte diſpoſytie des niet en voorſien ſyn, ordineren twee van de ouſte en naeſte Mannen wettelycken bedde, den overgeleden in bloede ofte affiniteyten naeſt beſtaende, indien ſy daer toe dienen, indien niet den ouſten naeſt daer aen ende ſoo voorts aen, ende by faute van Magen ofte Swagers, ſullen Wees-Meeſteren als dan tot Voochden ofte Curateurs ordineeren twee andere bequame mans Perſoonen den overledenen vrempt weſende.

I X.

Ende ſoo daer eenige Wees-Kinderen ſoude mogen naer gelaten worden, ter wederſyde beſturven ſynde ende binnen de voorſz. Stede geen Vrienden ofte Magen hebbende, ſullen Wees-Meeſteren Motu Proprio onder des ſelve Kinderen ſtellen, Voochden die ſy daer toe nut ende bequaem ſullen vinden.

X.

Ende ſullen geen Perſoonen ſoo wel Magen als Vreemde tot Voochden of Curateurs van eenige Wees-Kinderen binnen der voorſz. Stede weſen noch geſtelt mogen werden, ten ware de ſelve binnen der voorſz. Stede ofte Juriſdictie van dien ware woonende.

X I.

Item indien weſende geordineert Voocht ofte Curateur by Teſtamentaire diſpoſitie ofte by Wees-Meeſteren onwillich ware, die Voochdye ofte Curateele te aenvaerden onder decxſel van eenige wettige ſaecken van excuſatie, ſoo ſal den ſelven binnen 14. dagen nae hy des kenniſſe ſal hebben, gehouden weſen voor de Wees-Meeſteren ter voorſz. Stede te openbaren en te bewyſen ende daer op te verwachten ſommiere verclaringe ende diſpoſitie van de ſelve, en in cas van eenige Provacatien ſullen Wees-Meeſteren andere Voochden ofte Curateurs in haer Luyder plaetſe ſtellen, ende dat tot haren Luyden prycule by proviſie ordonneeren

ren tot dat defelve dispofitie effect forteren, ofte anders dien aengaende by den Hove van Hollant geordineert fal wefen.

X I I.

Ende in gevalle de excufatie wettelyck ende goet bevonden wert, foo fullen Wees-Meefteren andere Voochden ftellen in haer plaetfe, gelyck oock gefchieden fal, als by overlyden, vertreck uit der voorfz. Stede ofte anders, meer andere Voochden moeten geftelt worden, welcker gevalle die overgeblevene Voocht ofte Voochden gehouden fullen wefen 't voorfz. overlyden ofte vertreck den voornomden Wees-Meefteren ten fyne voorfz. te kenne te geven binnen 14. dagen na 't felve by haer kenniffe fal fyn gecomen, op Pene als hier vooren jegens gelycke negligentie geftatueert is.

X I I I.

Item alle Voochden en Curateurs, 't fy Teftamentaire of andere, fullen gehouden wefen binnen 14. dagen in handen van de Wees-Meefteren, voort beginfel van haer Luyder adminiftratie, Eet te doen, omme getrouwelyck de Perfoonen ende Goedere van de gene die hem vertrout fyn te bewaren ende te regeeren.

X I V.

En de Voochden geftelt ende geëet fynde fullen gehouden wefen binnen veertien dagen den overgebleve ende levende Vader of Moeder af te eyfche pertinenten Inventaris, by eede geftelt, van alle de achtergelate Goederen ten ware Wees-Meefteren by advis ende confent van de Voochden, ten reguarden van den foberen ftaet van de Arme Perfoonen henluyden kennelyc ofte gebleecken fynde, onnoodig ofte voor de Wees-Kinderen ondienftig daer van eenigen Inventaris te doen maecken, en fullen als dan de voorfz. Voochden by advis ende affiftentie van de Wees-Meefteren jegens de Ouders Procederen, tot Verkoopinge van de voorfz. Goederen ten meeften oirbaer van de Wees-Kinderen.

X V.

Item in gevalle Vader ofte Moeder, Boelhouder ofte Boelhoudfter fynde, binnen drie weecken na het verfouck van de Voochden geen behoorlycken Inventaris en leeverden, foo fal den felven tyt tot haren ver-

fouck eens veertien dagen mogen werden verlengt, maer langer niet fonder expres confent van Wees-Meefteren.

XVI.

Ende in gevallen fy in weygeringe fyn behoorlycken Inventaris te leveren, foo fullen de Voochden 't felve den Wees-Meefteren te kenne geven, de welcke Partye fommerlyck gehoort fynde op haer reden van weygering fullen moeten disponeren naer behoren, 't fy om den tyt wat vorder te verlengen ofte by gyffelinge of parate executie jegens den felven te doen Procederen, fulex als ten meeften oirbaer van de voorfz. Kinderen ende andere Perfoonen naer gelegentheyt van faecken bevonden fal werden te behooren, fonder dat eenige Inventariffen in middelbare of groote Boedels by de Wees-Meefters fullen werden geremiteert en de felve by den overleden Teftateur geremiteert ofte verbooden fyn, fullen Burgemeefteren en Scheepenen ende Wees-Meefteren tfamen vorderen ende arbitreren, ofte foodanige remiffie ofte verbodt gevolght ende geobidieert fal werden dan niet, ten ware by den felve Teftamente oock verbooden worde dat die Goederen de Wees-Kinderen daer by gemaeckt ende befprooeken ter Wees-Camer fouden werden gebracht, in welcken gevallen de voornomde Wees-Meefteren hem dies niet en fullen hebben te bemoeyen.

XVII.

Item als den Inventaris ende in handen van de Voochden geleevert fal fyn, fullen de Voochden gehouden wefen binnen den tyt van 14. dagen ter Wees-Camer over te leveren, omme by Wees-Meefteren geaccepteert ofte gerefufeert te werden, op een Boete van drie Ponden van XL. grooten ftuck, welcken tyt nochtans by Wees-Meefteren eens ofte twee maels ten langften fal mogen worden telckens voor 14. dagen geprolongeert, maer vorder niet, ende in gevalle de Voochden geen prolongatien en verfoucken ofte binnen de voorfz. prolongatie 't felve en dede, foo fullen fy by den Camer-Bewaerder op een Boete van tien Ponden gegyfelt worden in feeckere Herberge alwaer fy gyfelinge houden fullen, ter tyt toe fyluyden den voorfz. Inventaris overgeleevert fullen hebben, ten ware de adminiftratie van de Wees-Kinderen Goederen de Wees-Camer ontogen waren als vooren.

XVIII.

X V I I I.

Ende soo syt eynde de acht dagen in gyselinge synde 't gene voorsz. is niet en voldeden ofte geen gyselinge en hielden, sullen daer ent eynde in de conchergie der voorsz. Stede werden gebracht ende aldaer blyven ter tyt toe sy 't gene voorsz. is voldaen sullen hebben.

X I X.

Den Inventaris ter Wees-Camer gebracht ende geaccepteert synde sal int Wees-Bouck geregistreert ende daer naer by de Wees-Meesteren met advis van de Voochden geordineert worden, ofte voor de Wees-Kinderen geraden is tot uitcoop te doen Procederen ofte aen de helft van de Goederen te blyven.

X X.

In gevalle tot uitcoop geprocedeert wort, soo en sal den uytcoop geen stant grypen sonder aprobatie van Wees-Meesteren, ende nâ de aprobatie sal binnen drie weecken ten langsten de vertichtinge wettelyck in openbare Vierschare, in by wesen van een ofte meer Wees-Meesteren, worden gepasseert, op een Boete van tien Ponden by den gebreeckige te verbeuren, ende daer naer als vooren by gyselingen daer toe gedwongen te werden.

X X I.

De vertichtinge wettelyck gedaen synde sullen de Voochden gehouden wesen binnen 14. dagen den besegelden Brief ofte Acte daer van gepasseert ter Wees-Camer over te leveren omme daer op gesloten te werden op gelycke Boete ende Contraincte.

X X I I.

Item in gevallen de Wees-Kinderen ofte andere Persoonen onder de Voochdie staende aen de Goederen blyven, soo sal die deylinge van de Goederen indien die by meerder van Jaren versocht wort by Advis van Wees-Meesteren geschieden, indien niet, soo sulle by gelycke Advis van Wees-Meesteren alle de roerende Goederen tot Gelt gemaeckt en de Penninge tot betalinge van de schulden van den Boel geemployeert werden by Advis van Wees-Meesteren, ende het surplus sal versterckt wer-

 den,

den, 't ſy tot koopinge van Landen ofte goede verſeeckerde Rente, ende geen andere Goederen dan by ſchriftelyck conſent van Wees-Meeſteren, behoudelyck dat koope van Rente met goede Hypoteeck verſeeckert ſullen worden, en alle 't gene de voorſz. Voochden anders als in deſen is verhaelt aen koopen ſal ſtaen tot haren laſten ende periculen, ten ware den ſelven daer toe binnen een maent na de voorſz. koop verkregen advoy ende aprobatie van de voorſchreve Wees-Meeſteren.

X X I I I.

Ende boven dien ſullen de Voochden int koopen van de Rente bedingen en expreſſelyck conditioneren dat den verkooper van de Rente te betalen naer advenant van den tyt binnen ſes maenden na dat de Wees-Kinderen ten Huywelycken ſtaet gecomen ofte Mondig ſullen geworden ſyn, ofte by gebreecke van dien ſullen de Voochden 't ſelve den Kinderen uyt haren eygen Goede moeten preſtere mits genietende de Brieven, ende ſullen daer en boven van elcke Conſtitutie, niet houdende die voorſz. Conditie, verbeuren drie Ponden.

X X I V.

De deylinge effectyvelyck gedaen ſynde ſullen de Voochden binnen 14. dagen daer na de Cabel-Cedulle ter Wees-Camer moeten brengen, ende de Goederen den Wees-Kinderen aen gedeelt pertinentelyck aldaer doen Regiſtreren op een Boete van tien Ponden, ende daer na by gyſelinge daer toe gedwongen te werden.

X X V.

Ende in gevalle daer geen Goederen en waren daer van de incompſte tot onderhout van de Kinderen of ter andre Perſoonen toeſicht behouvende ware ſuffiſant, ofte eenige onroerende Goederen gevonden voor de Wees-Kinderen te houden geen oirbaer te ſyn, ſoo ſullen de onroerende Goederen naer voorgaende Advis van Wees-Meeſteren ende Ordinantie van de Gerechte, met volcomen kenniſſe van ſaecken mogen verkocht ende de Penningen ſulcx als als voorn. beleyt werden.

X X V I.

Item de Voochden ofte Curateurs die eenige Penningen der Wees-Kinderen ofte andere Perſoonen toeſicht behouvende onder hem hebbende,

bende, fullen gehouden fyn binnen twee maenden naer dat fy by den Wees-Meefteren ofte naefte Vrienden behoorlyck vermaent fullen wefen die weder te brengen op Pene van gyfelinge, ende fullen niete min gehouden fyn te betalen 't Intreft dat de Wees-Kinderen na de twee maenden daer by geleden fullen hebbe, wel verftaende dat indien de Voochden ofte Curateurs fulcx als vooren niet vermaent en worde, fyluyden nochtans de Penningen onder hem wefende niet langer Renteloos by hem en fullen mogen houden dan den tyt van drie maenden 't Intreft felfs fullen moeten betalen ende niete min middeler tyt behoorlycke deligentie doen totten belegge van dien, van welcken Intreft fy bevryt ende ontlaft fullen fyn, foo verre fy de voorfz. Penningen ter Wees-Camer gebracht fal hebben.

XXVII.

Item fullen de Voochden ofte Curateurs gehouden fyn Brieven van Conftitutie ende alle andere Originale Brieven den voorfz. Perfoonen, 't fy by divifie in coop ofte elders toebehoorende tot allen tyden, als fy des by den Wees-Meefters vermaent worden, in de Wees-Camer te brengen, omme die aldaer bewaert ende niet weder gelicht te werden, dan foo wanneer fy die nootfaeckelyck van doen fullen hebben, mits leverende in de plaetfe van dien behoorlycke recipiffe, ende fullen de Voochden ofte Curateurs onwillich fynde by gyfelinge de voorfz. overleveringe geconftringeert werde, tot difcretie ende ordinantie van Wees-Meefteren.

XXVIII.

Item foo en fal den langs levende, Vader ofte Moeder, Wees-Kinderen ofte andere Kinderen toe ficht behouvende hebbende niet mogen weder Herhielicken ofte imant metten felven in Huywelyck treden, fonder al vooren by vertichtinge ofte deelinge van de Wees-Kinderen gefcheyden te fyn, op een Boete van elck te verbeuren tien Ponden, als van gelycken niet gefchieden fal mogen, foo wanneer andere Wees-Kinderen erfgenamen van den overleedene fyn, ende tot meerder verfeeckertheyt en fullen geen Houwelycke Gebooden, 't fy vant Stadhuys ofte in der Kercke, gegeven mogen werden, Weduenaers ofte Weduwe ten fy fyluyden by Acte van fcheydinge ofte uitcoop van de voorfz. vertichtinge bewyfen.

XXIX.

Item in gevalle geduyrende de Voochdie de Wees-Kinderen eenige andre Goederen aen bestorven ofte andersints aen quame, soo sullen de Voochden besorgen dat daer van Inventaris gemaeckt wert ende deselve ter Wees-Camer gebracht, ende voorts ten oirbaer van de Wees-Kindere ofte andere Persoonen toesicht behouvende geregeert worden hier vooren verhaelt.

XXX.

Item als eenige Kinderen wesende minder jarig en hebbende Vader ende Moeder ofte een van beyden by Testament werden geinstitueert ende erfgenaem gemaeckt, en de Ouders van de selve Kinderen syn geprefereert of hem de Lyftochten alleen is gemaeckt, soo sullen de geordineerde Voochde, Curateurs ofte Executeurs van de Testamente ende uitersten wille daer van kennisse hebbende binnen acht dagen na de doot van den overledene het Testament ofte Copie Autentycke te leveren ofte Extract van dien op de Wees-Camer moeten brengen, ofte de Wees-Meesteren daer van kennisse doen hebben en binnen een maent daer na de Goederen by pertinente Inventaris brengen op de Wees-Camer, omme aldaer geregystreert ende voorts ter ordinantie van de Wees-Meesteren gedaen te worden na behooren, op een Boete van tien Ponden, ende dat sy boven dien gehouden sullen wesen in dien schade en intresten by de Kinderen daer door te lyden tot discretie van Wees-Meesteren.

XXXI.

Ende in gevalle by Testamente geen Curateurs ofte Executeurs en ware gestelt, ende nochtans de Ouders by de selve Testamente van de Administratie van dien ware gesecludeert, ofte dat andersints van wettige redenen by Wees-Meesteren verstaen worde de selve daer toe niet capabel te wesen, soo sullen Wees-Meesteren daer van kennisse gecregen hebbende over deselve Goederen stellen een ofte meer goede Curateurs, die sy oock in gevalle van datelycke administratie tot reedelyckheyt daer van sullen salarieren.

XXXII.

De Voochden en sullen geen questie en geschillen van Wees-Kinderen Goederen voor Rechte mogen betrecken dan by voorgaende advis ende

de consent van Wees-Meesteren, op Pene die anders doet de costen self tot synen laste sal drage, sonder dat hy die de Wees-Kinderen sal mogen korten ofte in reeckeninge brengen, sonder dat hier inne begreepen syn die inninge met recht van bekende schulden daer van Brieven ofte ander behoorlycke bescheyt is.

XXXIII.

Item indien bevonden wert dat de Wees-Kinderen niet en worden onderhouden sulcx als bevoorwaert is, 't sy by de Ouders, naeste Vrienden ofte andre Persoonen, soo sal men die Kinderen elders anders oorbaerlyck mogen besteden by advis en discretie van Wees-Meesteren, ende indien deselve Persoonen ofte andere eenige Penningen ofte Goederen onder hande hadde, sullen gehouden wesen deselve binnen een maent daer naer op te brengen, op Pene van gyselinge tot discretie van Wees-Meesteren, ende sullen middelertyt de costen en onderhoudenisse van de Wees-Kinderen uyt haren eygen Beurse betalen.

XXXIV.

Sal oock staen tot discretie van Wees-Meesteren, waer, by wien ende in wat manieren de Wees-Kinderen sullen opgevoet werden ende woonen, al waert soo dat eenige van de Vrienden ofte andere Offererende de voorsz. Kinderen voor niet of voor minder somme van Gelde te voeden ende onderhouden als die gene by dewelcke de selve Kinderen gelaten syn ofte besteet sullen worden.

XXXV.

Sullen voorts de Voochden alle Jare van hare handelinge ende administratie van der Wees-Kinderen Goederen, die niet expresselyck verbooden syn ter Wees-Camer gebracht te werden, voor Wees-Meesteren behoorlycke reeckeninge ende bewys, ende de overschietende Penningen by advis van Wees-Meesteren employeren sulcx hier vooren is verhaelt, ende sullen tot allen tyden den geinsinueerden ofte gebooden synde voor Wees-Meesteren te compareren, op Pene ende Constreynte hier vooren verhaelt.

XXXVI.

De voornomde Wees-Meesteren sullen ordineren een van de Voochden

den tot Bouckhouder ofte Rentemeester van de Wees-Kinderen Goederen die syluyde daer toe bequaemst ende best ledichts vinde, ende soo de Wees-Meesteren 't voorsz. Bouck ende Reeckeninge by beurten onder de Voochden van 's Vaders en 's Moeders syde doen houden soo syluyden ten beyder syde daer toe bequaem syn.

X X X V I I.

Item die belooft de Kinderen te onderhouden tot hare Mondige jare of dage, die sal de Knechkens affetten tot haren achtien jaren, ende de Meyskens tot haren sestien jaren, doch ten eynde dese mogen cesseren alle captien en questien, soo sal in de Acte van dese voorsz. beloften te maecken uitgedruckt werden, of voorsz. onderhout sal expireren metten doot van den langst levende beloven ofte niet.

X X X V I I I.

Maer sullen niettemin soo wel de Knechkens als de Meyskens onder Voochdie van hare Voochden blyven tot hare XXVI. jaren, sonder dat sy voor de voorsz. tyt eenige administratie van hare Goederen sullen hebben, ende sullen alle Contracten, Obligatien ende Verbonden mette selve, 't sy die Gehielyckt sy of niet gemaeckt, nul ende crachteloos wesen, ten waren Burgemeesteren ende Wees-Meesteren versocht synde, ende de naeste Vriende en Magen gehoort eenige Persoonen daer toe authoriseerden.

X X X I X.

Item die XXVI. jaren ouderdoms vervult synde, sullen de voorsz. Persoonen mogen versoucken aen de Wees-Meesteren uit de Voochdie ontslagen te worde omme haer Goet selfs te administreren, welck versouck hunluyden by Wees-Meesteren sal worden geaccordeert, ten ware de Wees-Meesteren contrary moveerden eenige redenen in rechten gefondeert.

X L.

Ende soo wel het salaris van de Boelscheydinge en de diensten van de Wees-Camer aengaet, sullen onderhouden werden in ordinantie hier voortyts gemaeckt ende tot noch toe gebruyckt.

XLI.

Ende ſullen alle de Boeten van deſe Ordinantie comen voor d'eene helft ten profyte van de Camer-bewaerder en de andere helft voor de Armen tot diſcretie van Wees-Meeſteren.

Ontbieden ende bevelen daeromme den Stathouder, Preſidenten ende Rade van den hoogen en Provincialen Rade van den voorſz. Lande, de Schout ende Gerechte der Stede van Rotterdam en alle onſe Officieren, Juſticieren, ende andere die deſen aengaen ſal, hem na den inhout van dien te reguleren, doende ceſſeren alle verhinderinge ter contrary. Gegeven in den Hage onder ons groot Segel hier onder aen hangende, den 16. Maert Anno 1593. ende was geparapheert J. van Oldenbarnevelt, leger ſtont ter ordonantie van de Staten, onder ſtont en was onderteyckent

C. DE RECHTERE.

1608. Een Acte van Burgemeeſteren ende Regeerders van de Stede Rotterdam, aen de Stede van Haerlem geſonden geplogender Schout.

GESIEN by Burgermeeſteren ende Regeerders der Stede van Rotterdam, ſeeckere Proceſſe in Cas d'Arreſt voor Schout en Scheepene der Stad Haerlem, uitſtaende tuſſchen Goort Jooſten, als eyſcher ende arreſtant, contra Leendert Berewout, gedaechde ende gearreſteerde, mitsgaders het appoinctement van de Heeren Scheepenen der voorſz. Stad Haerlem daer op gegeven den 6. Mey leſtleden, waer by ſy verclaren die woorden van Extract getogen uyt Previlegie Bouck van Rotterdam, wat opſeuer te vinden als niet eygentlycke expreſſeerende wat geplogender ofte ongeplogender Schout is, noch oock ofte ſelfs disponeeren ſoo wel over die Goede als die Perſoonen van de Burgers van Rotterdam, ende oft ſelve ſoo wel in beſlote Stede als ten platten Lande oyt eenige cracht heeft gehadt, hebben Burgemeeſteren ende Regeerders der voorſz. Stede Rotterdam verklaert, gelyck ſy verclaren in goeder conſientie by deſen, dat hare Burgers ſoo wel mochten haren Goe-

den volgens 't voorsz. Previlegie nergens, dat is besloote Steden als ten platten Lande, en syn Arrestabel ofte Justiciabel als voor Schout ende Scheepenen derselver Stede van Rotterdam, ende daer van in deugdelycke possessie syn. Item dat de woorde geplogerder Schout verstaen werde, verplichte ofte gehypotekeerde schult te syn, waer af van den voornomden Leendert Berewouts Acte versocht synde, hebben hem desen tegenwoordigen daer van verleent, ende tot oirconde van dien 't Segel ten saecke der voorsz. Stede van Rotterdam hier op gedruckt, ende dese by hare Secretaris doen teyckenen op den xx. Mey Anno 1608.

1615. Octroy van de Ridderschap dat het Collegie van 24. Persoonen sal blyven.

DE Ridderschap, Edelen ende Stede van Holland ende Westvriesland, representerende de Staten van denselven Lande, doen te weten alle jegenwoordige en toekomende, alsoo Burgermeesters ende Vroedschappen der Stad Rotterdam, van haret wegen, ende van wegen de gemeene Burgerie der selver Stede ons vertoond hebben, hoe dat in den Jaere 1436. Hartog Philips van Bourgongnen, in der tyd Grave van Holland, de voorsz. Stede van Rotterdam op haer versoek hadde gegunt, dat sy kiesen ende ordineeren mogten, veertig eerbaere Mannen van haere mede Poorteren, van de rykste van de Stad, omme der Stad Goederen te regeeren, welke veertigh Personen kiesen soude uyt henluyden vier eerbare Mannen die de Goede ontfangen ende uytgeven soude, volgens welke Previlegien de absolute verkiesinge van de voorsz. veertig (synde de Vroedschap van de Stad,) hadde gestaen aen de Stede van Rotterdam, welke regt de voorsz. Stede ook was geconfirmeerd by Hertog Maximiliaen ende Vrouwe Maria, in den Jare 1479. by seekere Handvest expresselyk mede brengende, dat voortaen ten eeuwigen dage binnen de voorsz. Stede blyven ende wesen soude, veertig, dat of gebeurde dat eenig van de voorsz. veertig aflyvig worden, of tot eenige tyde met regte ontvriet worden van syn Poorterschap, dat dan d'andere van de voorsz. veertig blyvende, kiesen soude by haere eede en consientie, andere notable en eerbare Personen in de Stede van de aflyvige ofte onvriede Personen, by welke Previlegie mede was geordonneerd, den Eed die de voorsz. Vroedschappen soude doen, namentlyk dat sy de Grave van Holland ende de Stede van Rotterdam, goed ende getrouwen

wen soude syn, des Graafs Regten, Heerlykheyd ende Hoogheyd, ende der Stede Regten ende Previlegien te bewaren ende onderhouden, dat sy ook getrouwelyk rade soude ende vorderen des Graefs en der Stede oorbaer ende profyt, ende dat sy voorts al doen soude dat goede en getrouwe Luyden en Ondersaten mogen en schuldig waren te doen, dan alsoo door sekere onrusten, in de Stad van Rotterdam ontstaen, in de voorsz. Jare 1479. door d'overgebleve Factie van de Hoeksche en de Cabellausche Partye, de Stad van Rotterdam 't voorsz. Previlegie niet en hadden mogen gebruyken, soo hadde de Regeerders der selver Stede haer daer naer in den Jare 1484. wederom geaddresseerd aen de Keyser Maximiliaen ende Philips, Eerts Hertoge van Oostenryk en Grave van Holland, ende van deselve verkregen een nieuw Previlegie, confirmeerende ende approbeerende de voorgaende, ende expresselyk disponeerende, dat een van de veertig aflyvig wordende d'andere van de veertig blyvende, een ander notabel en eerbaer Persoon in syn plaetse soude kiesen, die den Eed gedaen hebbende al sulke magt soude hebben als d'andere van de veertig, was mede geseyt by 't selve Previlegie, dat men tot de veertig gehouden soude syn te kiesen, Personen van de rykste ende notabelste, wel verstaende dat in de voorsz. veertig niet gekoren soude worden, den Vader mette Sone, nog ook geen Gebroeders, ende is dit laetste Previlegie by Keyser Carel Ho. Mo. in den Jare 1518. geconfirmeert en geapprobeert, met die veranderinge alleenlyk dat in plaetse van veertig voortaen soude syn sestien Personen, ende hoe wel mitsdien de Stad van Rotterdam by de vierde Previlegie ende de Usantie van omtrent 't seventig Jaere volkomen regt was verkreegen, om by de meerderheyd van stemme van de Vroedschappen eene nieuwe Vroedschap te mogen eligeeren, gelyk meest alle de Stede van Holland useerden, soo schenet nogtans dat Keyser Carel soekende vryheyd van de Stede te besuyden, by occasie dat daer naer versogt wierd, dat het voorsz. getal van sestien soude werden geamplieerd, 't selve versoek heeft geconsenteerd, maer met een nieuwe Clausule contrarierende de oude Handvesten ende Costuymen, namentlyk dat soo wanneer een van de vier en twintig soude mogen komen te sterven, ofte met syn woonstede te vertrecken, ofte anders ontpoortert wierde, ende andere van de vier en twintig binnen ses weeken aen de Prince vant Lant in der tyd weesende drie andere Personen nomineeren ende presenteeren soude, omme een daer uyt te nemen, die by den Bailliuw van Rotterdam geëed soude worden, waer mede die van Rotterdam voor die tyd hadde moeten nemen de patientie, ende is daer na in den Jare 1580. by myn Heere de Prince van Orange, uyt de naem van de Konink van Spagnen, gegeve seekere andere Previlegie waer by 't getal van vier en twintig Personen is

is geaugmenteerd tot twee en dertig, die 't Corpus van de Stad soude representeeren, dog niet tegenstaende het selve Previlegie, soo hadde de Vroedschappen der voorsz. Stad Rotterdam haer getal wederom laten komen tot vier en twintich, en met het selve getal tot nog toe de Stad geregeerd, dan de Supplianten considererende dat de Vroedschappen van de Steden eygentlyk syn ingesteld om de Geregtigheden ende Previlegie van de Stede te bewaren, ende dat daerom meest in allen Steden van Holland de Electie van deselve is staende by haer eygen Collegie, dat ook de Stad van Rotterdam, daer van de beginnen aen tot den laetste Oorloch, aengenomen tot defentie van de Vryheyd ende Previlegie, sulks hadde gequeten dat sy verhoopte gementeert te hebben, niet alleen by ons gemainteneerd te werden in haere oude Previlegien, Vryheeden ende Geregtigheeden, maer ook soo het van node ware dat haer deselve by ons soude werden geaugmenteerd, hadden geraden gevonden, haer aen ons te addresseeren en te versoeken, dat voortaen soude mogen blyven, gebruykende het voorsz. getal van vier en twintig Personen om de Stad als Vroedschappen te Regeeren, ende dat deselve Vroetschappen in de plaetse van de Personen die aflyvig of ontpoortert werden, t' elken een ander Persoon souden mogen kiesen in conformiteyt van de oude Previlegie: SOO IST dat wy de saeken en versoek voorsz. overgemerkt, ende genegen wesende den Remonstranten in hare begeere en believe, deselven uyt onse regter wetenschap, volkome Magt en Souveraine Authoriteyd, geconsenteerd, geaccordeerd, ende voor soo veel 't noot sy, van nieuws geoctroyeerd en gepreviligeert hebben, consenteeren, accordeeren, octroyeeren ende previligeeren van nieuws by desen, voortaen te mogen blyven gebruykende, 't getal van vier en twintig Persoonen die de Stad Rotterdam als Vroedschappen sullen regeeren, en dat deselve Vroedschappen in conformitee van de oude Previlegien en Handvesten in plaetse van de Persoonen die komen sullen ofte sterven ofte onpoorter te werde, t' elken andere tot Vroedschappen verkiesen sullen mogen, en ten eynde de Remonstranten dese onse consenten, accorde, octroye en previlegie mogten genieten en gebruyken als na behooren, worden sy gehouden 't selve ter Camere van onse Rekeninge te doen presenteeren om aldaer gevisiteert synde te worden geregistreert ende geinterineert, 't welk gedaen wesende, lasten wy, soo die van deselve Camere onser Reekeninge als alle andere, onse Officieren, Justicieren ende Ondersaten die dese komen te geraken of aengaen sal mogen, dat se de Remonstrante van den inhoude van dese doen laten ende gedogen, rustelyk, vreedelyk ende volkomentlyk genieten ende gebruyken, afdoende ende cesseerende alle belet, hinder ende moeyenisse ter contrarie, want wy sulks voor den Lande dienste en meerder gerustheyd

der

der voorſz. Stad Rotterdam bevonden hebben te behoren. Gegeven in den Hage onder onſe groten Segel hier aen gehangen op ten 17. dag van de maend van September int Jaer naer de Geboorte ons Heeren eenige Heyland en Saligmaeker, duyſend ſes hondert en vyftien, ondergeteykent J. van Oldenbarneveld. Op de Plyke ſtond ter ordonnantie van de Staten en was onderteekend A. Duyk, hebbende een groot uythangende Segel in Roode Waſſche aen een dubbelde ſtaert: op den rugge ſtond geſchreven, naer dat deſe opene Brieven van Previlegie en Octroy, ten beveelen van de Camer van Reckeninge in den Hage ſyn geleeſen ende geexamineerd, ſoo ſyn deſelve aldaer als geinterineerd, geregiſtreerd uyt twede Regiſter van de Roode Leeuwen. Beginnende met den Jaere 1614. folio 30. verſo & ſeqq. Gedaen op ten 25. September 1615. My jegenwoordig onderteekend

J. VAN NIEROP.

1621. Verbodt om geen Graeffelyckheyts Goederen te mogen Vercoopen ofte eerſt by Poincte van Beſchryvinge daer over te delibereren.

DE Ridderſchap, Edelen ende Steden van Hollant ende Weſt-Vrieslant hebben naer voorgaende Beſchryvinge ende Deliberatie onder den Heeren, Edelen ende Vroetſchappen van de Steden, daer over gehouden eenparich verſtant gereſolveert, gearreſteert ende voor eeuwich Edict by deſen, dat nu voortaen nimmermeer geene veralienatie, verkoopinge, vervremdinge, veranderinge, verpandinge, ofte andere afſtant ofte toeſtant van eenige des Graeffelycxheyts Regalien, Hoogheyde, Heerlyckheyden, Gerechticheden, Domeinen ofte andere Rechten, Eygendomme van Landen, Gorſen, Meeren, Wateren, Slicken, Goederen, Actien nochte Pretenſien, hoe ende welcke die ſyn ofte indirecte in eenigerhande manieren, ten ſy dat eerſt en alvooren in de vergaderinge van hare Ed. Mog. daer over gedelibreert weſende, geordineert ſullen worden Poincten van Beſchryvinge daer van ſullen werden gemaeckt als dan ende eerder niet, daer van Poincten van Beſchryving daer van uytgeſonden ſal mogen werden, ende dat weſende gedaen naer conſultatie ende deliberatie by den Heere Edelen, ende in de Vroetſchappe van de Stede daer op ſynde gehouwe expreſſe reſolutie, Staets gewyſe ſpeciaelycke daer op ſal weſen genomen, op Pœne van nulliteyt van allet gene dat ande-

andere dien aengaende eenichsins direct of indirect, int geheel ofte ten deel sal mogen gedaen wesen, ende dat deese Acte van Resolutie, Arreste ende Decreten gehouden worden voor eeuwich Edict aen beyde Hove van Justitie, die van de Camer van Reeckeninge, mitsgaders de Steden, Leden van dese vergaderinge, sal worden overgesonden, ten eynde tot kennisse ende onderhout van deselve, die by haer en in hunnen Regysteren gedaen worde en Registreren, ende elcke van deselve wete mogen hem hier naer te reguleeren 't welck oock sulcx onverbreeckelyck te doen, alle deselve by desen wel expresselyck wert geordonneert ende bevolen. Gedaen in den Hage in de volle vergaderinge van hare Ed. Mog. op den 16. dach September int Jaer ons Heeren ende eenigen Heylants en Salichmaeckers duysent ses hondert een en twintich. Onder stont, ter ordonnantie van de Staten van Hollant ende Westvrieslant, ende was onderteyckent

A. DUYCK.

1636. Octroy ende Ordonnantie binnen de Stad Rotterdam en de Jurisdictie van dien, wegens het innen en de preferentie van de Intresse voor dry Jaeren van de vaste Goederen.

DE Ridderschap, Edelen en Steden van Holland en Westvriesland, representeerende de Staeten van den selven Landen, doen te weeten hoe dat ons vertoont is by Balliuw, Burgemeesters en Schepenen der Stad Rotterdam, dat sy om te remediëren eenige disordre en ongeleegentheyd, 't seedert eenige ruyme tyt herwaerts bevonden, in en over het stellen van Hipotheecquen en Waerborgen by de Vercopers van de Huysen en Gronden van Erven binnen de voorsz. Steden: Item in 't maken van de preferentien van de Penningen geprocedeerd van verkofte Huysen en Gronden van Erven, sy vertoonders noodig agtende daer in te werden voorsien en de saken gebrogt tot eenen goeden en equitablen voet, geraden hebben gevonden te maken en publiceeren eene Keure ofte Statuyt nevens deese gevoegt, het welke op dat te vaster sy en ook hebben soodanige kragt, dat daer op en in conformité van dien in voorvallende saken Regt en Justitie, ook by den Hoogen en Provintialen Raeden mag werden geadministreerd; versogten sy vertoonders,

ders, dat ons beliefde de voorſz. Keure ofte Statuyt te approbeeren en confirmeren, en daer van te doen expedieren Acte in behoorlyke forma: SOO IS 'T dat wy alvoorens hier op gehad het Advis van den Preſident en den Rade van den Hove Provinciael van den voorſz. Landen en bevindende de voorſz. Keure gemaekt te ſyn ten beſten der voorſz. Steeden, en om te hebben een vaſten voet op de preferentie van verſcheyde Renten en Kuſtingen aldaer de voorſz. Keuren geapprobeert, geratificeert en goed gevonden hebben, approbeeren, ratificeeren, en vinden de voorſz. Keuren goed mits deeſen, luydende van woorde tot woorde als hier nae volgt.

Alſoo bevonden word dat binnen deeſer Steede en Jurisdictie van dien onder de Eygenaers, Koopers en Verkoopers van Huyſen en Gronden van Erven, mitsgaders de geene die op die ſelve ſyn hebbende Cuſtingen ofte Rente Brieve met generael of ſpeciael verband van Hipoteke, groote onſeeckerheyd en verwerringe ontſtaen, door dien tot nog toe voor een coſtuym geobſerveert is geweeſt, dat de Verkoopers van Huyſen en Gronden van Erven gehouden ſyn tot waerborgen voor deſelve te ſtellen vaſte ende onroerende Hipothequen, al is 't dat ſulks by den Koopers in den contracte niet en is beſprooken, waer door geſchiet dat meeſt allen den Huyſen werden beſwaert en geaffecteerd tot groote onſeekerheyd en ongeruſtheyd van de geene die deſelve koomen te verkrygen en beſitten. Dat meede tot nog toe gebruyckelyk geweeſt is, dat in 't maken van de preferentie in de Penningen geprocedeert van Huyſen en Gronden van Erven, ſtaende en geleegen binnen deeſer Stede en de Jurisdictie van dien, die by executie en decreete ofte ook by Curateurs in deſolatie of geabandonneerde Boelen Verkogt ofte met Stads willig decreet geleeverd werden, by Vonniſſe van de Heeren van den Geregten werden geprefereerd alle de Jaeren van verlopen Renten, mitsgaders van bedongen Intereſſen ofte Renten van verſcheenen Kuſtingen, item verloopen Pagten, recognitie ofte erkentenis daer voor de Huyſen Verkogt ſyn ſonder eenige limitatie van tyt, alwaeren daer van 10. 12. en meerder Jaeren verloopen, ſulks dat deur de nalatigheyd of conniventie van de andere gehypothequeerde de jongere ofte perſoneele Crediteurs, den welken geen negligentie en is te imputeeren, merkelyk werden vernaedeeld: SOO IS 'T dat myn Heeren Bailliu, Burgemeeſters en Scheepenen der Steede met voorgaende Advis van de Vroedſchap om hier in te voorſien en voorſz. ongeleegentheyt te beeteren nae reeden en billigheyd hebben geordonneert en geſtatueert, ordonneeren en ſtatueeren by deſen.

I.

Dat voortaen de Verkoopers van Huysen en Gronden van Erven, staende ende geleegen binnen der Stede en Jurisdictie van dien, niet gehouden en sullen syn tot verseeckeringe en waerborgen van deselve voor de Evictie van dien eygendom, en voor de versweegen of opkomende Rente, lasten te stellen eenige speciale Hipoteque van onroerende Goederen, maer dat de Verkoopers sullen moogen volstaen, mits overleeverende aen de Koopers de oude Brieven daer meede sy aen het verkogte Goet syn gekomen, en daer neffens verbindende haere Persoonen en voorts generalyk haer Goederen, ten waere by contracte expressely anders waere bedongen en gecontracteert.

I I.

Item dat van nu voortaen van verlopen Renten, mitsgaders van bedongen Intresse ofte Renten van verscheenen Custingen, Pagten, recognitie ofte erkentenisse daer voor de Huysen of Gronden van Erven verkoft syn, ende specialyk of generalyk gehipothequeert, de Crediteurs of Eysschers van dien geen vordere preferentie in de Penningen van de voorsz. Hipothecequen geprocedeerd sal mogen werden toe geweesen, als van dry verlopen Jaeren sonder meer: ende sullen alle vordere verloopen Jaeren geen ander of meerder regt van preferentie hebben, als voor de persooneele Schulden, en sullen meede alle Renten, Interesten, Pagten en Recognitien die voor en ten tyden van de Publicatien deeser verscheenen syn, binnen den tyt van de eerste volgende dry Jaeren moeten werden geinnet ofte by gebreeke van dien verliesen het regt van preferentie als voorsz.

Wel verstaende dat deese Keuren niet en sal obsteeren ofte streeken tot prejuditie van de Crediteuren, dewelke behoorlyk en judicieel devoir gedaen hebben, omme de Betalinge van hare Renten ofte Custingen tydelyk te consequeren, daer toe nogtans door gemoveerde Questie of Procees niet en hebben kunnen geraken.

Ende ten eynde de Vertoonders het effect van deese Keure moogen genieten, lasten en beveelen wy alle ende een yder die deese souden moogen aengaen, hem hier naer te reguleeren. Gedaen in den Haege onder onsen grooten Seegel hier onder aen gehangen den 10. Juny in 't Jaers ons Heeren en Saligmakers duysendt ses honderd en ses en dertigh. Onder stond en was geteyekend, J. Wassenaer: nog lager stond ter ordonnantie van de Staten en was onderteyekend, C. vander Wolf, en was onder uyt hangende aen een dubbelde Francine staerten een Seegel van Rooden Wassche,

1637. Con-

1637. Confent van de Ridderfchap tot 4. Burgemeefters te verkiefen.

DE Ridderfchap, Edelen ende Steden van Hollandt ende Weft-vriesland, reprefenteerende de Staten van defelve Landen, doen te weten, dat ons vertoond is by Burgemeefters en Regeerders der Stad Rotterdam, dat defelve in politie, en faken daer toe horende, werdende bedient by drie Burgemeefters, fy vertoonders federt eenen goede tyd van Jaren herwaerds bevonden hadden, in verfcheyde occurrentien merkelyke ongelegentheden, ende dat de bedieninge en verrigtinge van Stads faeken niet genoeg waer konde genomen werden, foo binnen als buyten daer voorvallende belet, en fiekten, abfentie door deputatien en commiffien, ook fonderlinge vermits van Stads wegen de Burgemeefters en verfcheyde faken moften vaceeren, die haren beletten-de het Stadhuys alle t' famen waer te nemen, behalven ook dat fy wel wierden verhindert in hare eyge particuliere en nodige affairen, mits welke de Wethouders wel nodig en dienftig hebben geagt, dat het getal van Burgemeefters met nog een foude werde verfterkt, fulks dat alle Jaer op primo Meye twee wierden gekooren, foo als in eenige Stede van defe Provintie het Burgemeefters Ampt by vier Perfoonen wierden bedient, dan alfoo 't felve fonder kenniffe en goedvinden van ons niet en konde gefchieden, verfogte de Verthoonders dat haer tottet kiefen van een vierde Burgemeefter, op alfulke tyd ende order als volgens de Stads Previlegie de Electie van de Magiftraet gedaen werd, gegeven werden Acte van Octroy in de befte forma: SOO IST dat wy de fake ende verfoeken voorfz. overgemerkt, willende de Vertoonders believen 't gunt ten befte van de Regeeringe van haer Stad, foo in Politie als anders, tot beleyd van Burgermeefters der voorfz. Stad ftaende, wy uyt onfe regter wetenfchap, volkomen en fouveraine magt, geaccordeerd, geconfenteerd ende geoctroyeerd hebben, accordeeren, confenteeren en octroyeeren defelve mits defen, dat fy voortaen in plaetfe van drie, vier Burgemeefters fullen mogen hebben, ende dat fy de eerfte vierde Burgemeefter fullen verkiefen op den tyd en ordre als de Magiftraet verkoren werd, ende foo voorts van alle Jare, alles in conformiteyd van de Previlegien der voorfz. Stad, fonder dat de Vertoonders daer buyten fullen mogen gaen: ende ten eynde de Vertoonders 't effect van defe onfe Accorde, Confente en Octroye mogen genieten, laften wy alle ende eenen eygelyk die defe foude mogen aengaen, hier naer te reguleeren.

 Ge-

Gegeven in den Hage onder onſe groote Segele hier aen gehangen op den 16. October int Jaer ons Heeren eenigen Heylands en Saligmaeker 1637. Onder ſtond en was geteekendt D. Waſſenaer. Op de Plyke ſtond ter ordonnantie van de Staten ende was geteekendt vander Wolf, en was onder uythangende aen eene dubbelde Franeynen ſtaerte een groot Segel van Roode Waſſche.

1650. Octroy en Previlegie verleend by de Heeren Staten van Holland en Weſtvriesland, aen de Stad van Rotterdam, daer by deſelvige Stad geoctroyeert en gepreviligeert werd, by Lotinge van de Witte en Swarte Boonen, de Burgemeeſteren en de Scheepenen der voorſz. Stad ſelfs te creëeren en maken.

De Ridderſchap, Edelen en Steeden van Holland en Weſtvriesland, repreſenteerende de Staten van den ſelven Landen, doen te weeten, alvoorens vertoont is by Burgemeeſters ende Regeerders, mitsgaders Vroedſchappen der Stad Rotterdam, van harent wegen en van wegen de gemeyne Burgerye en Poorters der ſelver Stad, hoe dat ſy Brieven van Octroy en Previlegie van dato den 8. December Anno duyſend vier honderd dry en tagtig Ho. Memorie Hartoge Philips van Bourgongien, als Grave van Holland, de voorſz. Stad van Rotterdam op haer verſoeck hadde gegunt, dat de Vroedſchappen der ſelver Stad alle Jaeren twee daegen voor Mey dag uyt hunluyden ſoude mogen kieſen, by Lootinge van de Witte en Swarte Boonen, vyf Perſoonen dewelke weederomme kieſen ſouden agtien gequalificeerde Perſoonen aen den gemelden Hartoge ofte by abſentie van den ſelven, aen ſyne Stedehouder en Raeden van Holland, in geſchrifte over te ſenden en preſenteeren, om daer uyt geëligeert en gekooſen te werden, twee tot Burgemeeſters en ſeeven tot Scheepenen, welcke Brieven ook by Keyſer Karel Hoogloffelyker Memorie, als Grave van Holland, op den 25. November 1524. waeren geconfirmeert, welck getal van Burgemeeſters by Philips den Tweeden, Koning van Spanjen, als Grave van Holland, by Octroy van

van dato 14. February 1580. tot dry, en laestelyk by ons volgens het Octroy van dato den 16. Octobris 1637. tot vier Burgemeesters was geaugmenteerd, daer van alle Jaeren twee Burgemeesters waeren afgaende, en op nieuws twee andere Burgemeesters uyt het Corpus van de Vroedschap der voorsz. Stad, op voorgaende nominatie van een dubbeld getal, by de voorsz. vyf Persoonen gedaen, wierden geëligeert en verkosen, en gemerkt door het droevig afsterven van syne Hoogheyd den Heere Prince van Orangie, onsterffelyeker Memorie, die in 't leeven onsen Stadhouder was, aen den welke ook wy, als gesuceedeert synde in plaetse van Hooggedagte Heeren en Graven van Holland, de voorsz. Electie ende verkiesinge hadden gelieven te conserveeren het doen van de voorsz. Electie ende verkiesinge van Burgemeesters en Scheepenen wederomme aen ons als Souverainen deeser Provintie was gecoomen, ende sy vertoonders oordeelden, dat het voor den dienst van de voorsz. haere Stad en Poorteren van dien, mitsgaders den welstand, ruste en eenigheyd van de Politie en Regeeringe der selver, oorbaerlykst soude syn, dat op voorgaende nominatie, als vooren te doen volgens die voorsz. Previlegien der selve Stad, de voorsz. verkiesinge en Electie by blinde Lotinge onder de Persoonen tot Burgemeesters en Scheepenen genomineert soude werden gedaen, soo waeren sy Vertoonders geraden geworden haer aen ons te addresseeren en seer ootmoediglyk te versoeeken, dat het ons geliefde haerluyden graticuselyken te Octroyeren, Previligeren, vergunnen en toestaen, dat de gemelde nominatie, in voegen voorsz., by de voorsz. vyf Persoonen gedaen synde, uyt de vier Persoonen tot Burgemeesters genomineert twee tot Burgemeesters weederomme met Lootinge van twee Witte en twee Swarte Boonen werden gecreëert en gemaekt, sulks dat die gene dewelke elk een Swarte Boon souden koomen te treeken Burgemeesters souden weesen en twee Jaer in haer bedieninge continueeren, te weten voor het eerste Jaer met de aenblyvende Burgemeesters, en voor het tweede Jaer met de Burgemeesters die als dan souden aencoomen, en wyders dat de Scheepenen die maer een Jaer souden hebben gediend voor nog een Jaer souden continueeren en dien volgende dat de voorsz. vyf Persoonen tot Scheepenen souden nomineeren een dubbeld getal van soo veel Persoonen als tot Supplement van het Collegie van Scheepenen Jaerlyks soude moeten aenkoomen, waer uyt een enkeld getal van Scheepenen, meede by Lootinge van Witte en Swarte Boonen, insgelyks souden werden gecreëert en gemaekt, in der voegen, dat die geene daer op het Lot van Swarte Boonen souden coomen te vallen Scheepenen souden syn, met dien verstande nogtans dat een Vroetschap Scheepen coomende te werden, 't sy een ofte twee Jaeren als Scheepen gediend hebbende, de volgende Jae-

 ren

ren daer aen souden syn nominabel en eligibel tot het Burgemeesters ampt, by manieren van Lootinge als vooren, en dat niemant tot het Burgemeester ofte Scheepens ampt souden werden genomineerd, als die genen die professie souden doen van de publycque Gereformeerde Religie, ofte ten minsten deselve en de oeffeninge van dien soude weesen toegedaen, versoeckende sy Vertoonders van 't gene voorsz. was, Brieven van Octroy en Previlegie in optima forma: SOO IS 'T dat wy de sake en 't versoek voorsz. overgemerkt hebbende, en de Vertoonders daer inne willende gelieven, uyt onse regte wetenschap, souveraine magt en authoriteyt, deselve Vertoonders geoctroyeert, gepreviligeert, vergunt en toegestaen hebben, Octroyeeren, Previligeren, vergunnen en staen toe mits desen.

I.

Dat de nominatie van Burgemeesters en Scheepenen, invoegen verhaeld, by de voorsz. vyf Persoonen gedaen synde, uyt de vier Persoonen tot Burgemeesters genomineert, twee tot Burgemeesters, weederom met Lootinge van twee Witte en twee Swarte Boonen, sullen werden gecreëert en gemaekt, sulks dat die geene dewelke elks een Swarte Boon sullen koomen te trecken Burgemeesters sullen weesen en twee Jaren in haere bedieninge continueeren, te weeten voor het eerste Jaer met de aenblyvende Burgemeesters, en voort het tweede Jaer met de Burgemeesters die als dan sullen aenkoomen.

I I.

En wyders dat Scheepenen die maer een Jaer sullen hebben gediend voor nog een Jaer sullen continueren, en dat dien volgende de voorsz. vyf Persoonen tot Scheepenen sullen nomineeren een dubbeld getal van soo veele Persoonen als tot Supplement van het Collegie van Scheepenen Jaerlyks tot Scheepenen, sullen moeten aenkomen, waer uyt als dan een enkeld getal van Scheepenen, mede by Lootinge van Witte en Swarte Boonen, insgelyks sullen werden gecreëert en gemaekt, invoegen dat die geene daer op het Lot van Swarte Boonen sal koomen te vallen Scheepenen sullen syn, met dien verstande nogtans dat een Vroedschap Scheepen coomende te werden, 't sy een ofte twee Jaeren als Scheepen gediend hebbende, de volgende Jaeren daer aen nominabel en eligibel sal syn tot het Burgemeester of Scheepens ampt, by maniere van Lootinge als vooren.

I I I.

En dat niemand tot het Burgemeester of Scheepens ampt sal werden geno-

genomineerd als die geene die professie sal doen van de publycque Gereformeerde Religie, ofte ten minste deselve en de oeffeninge van dien sal weesen toegedaen. Ten eynde de Vertoonders deesen onse Octroye en Previlegien mogen genieten als na behooren, lasten en ordonneeren wy allen en een iegelyk deesen eenigsints aengaende, hem hier naer te reguleeren en de Vertoonders de effect van desen te laeten genieten, sonder de Vertoonders te doen ofte laeten geschien, eenig hinder, letsel moeyenisse ofte empressement ter contrarien. Gegeven in den Haege onder onsen grooten Seegel hier aen doen hangen op den 13. December in 't Jaer ons Heeren eenige Heylandts en Saligmakers 1650., was geparapheert Cats vt. Op de Plycke stond ter ordonnantie van de Staeten, en was geteykend Herbt. van Beaumont, hebbende onder uyt hangen een Seegel in Rooden Wassche, gedrukt aen een dubbele Francyne staert. In dorso stond naer dat deese opene Brieven van Previlegie en Octroy ten Bureele van Camere van de Reeckeninge in den Haege waeren gepresenteerd en geleesen, soo syn deselve aldaer geregistreert in 't vierde Register met de Rooder Leeuwen, beginnende met den Jaere 1643. staende aldaer folio 108. recto. Gedaen ten Bureele voorsz. den 16. December Anno 1650. lager stond my jegenwoordig ende was geteeckend

C. BUYS.

1658. Octroy van de Staten van Holland en Westvriesland, dicteerende dat niemant tot Raed en Vroedschap der Stad Rotterdam sal mogen verkosen werden, ten sy die selve effectivelyk seven en twintig Jaeren out syn. Item dat de plaetsen in de Vroetschap der voorsz. Stad koomende vacant te vallen præcyse binnen ses weken na dat die vacant gevallen syn moeten werden gesupleert.

DE Staeten van Holland en Westvriesland, doen te weeten, alsoo ons vertoond is by Burgemeesters en gemeene Raeden en Vroedschappen der Stad Rotterdam, dat sy Vertoonders op verscheyde tyden

tyden van de Graven en Gravinnen van Holland ook jongst op den 25. September 1615. van ons hadden bekoomen verscheyden Octroyen en Previlegien op het stuk van de verkiesinge en bestellinge van deselve Vroedschap in 't gemeyn, en of wel in de voorsz. Octroyen en Previlegien de meeste Poincten raekende de voorsz. materie duydelyk en klaer waeren geextendeerd, soo wierde nogtans den ouderdom of het getal van Jaren gerequireerd in de Persoonen dewelke in de voorsz. Vroedschap souden comen werden verkoren, en van gelyken den tyt binnen dewelken de plaetse van een overleeden ofte onpoortert Persoon moet werden gesuppleert, niet soo seer uyt de eygene woorden als wel uyt de meyninge en sulks alleen by consequentie was af te nemen, 't welke dan ook oorsaeck gegeeven hadde, dat de practycq op de voorsz. twee Poincten niet altyt een en deselve geweest, maer naer geleegentheyd en constitutie van tyden en saken verandert was, alsoo sy Vertoonders oordeelden, dat het in verscheyde respecten ten dienste en tot oirbaer van de voorsz. Stad en de Vroedschap aldaer souden strecken, dat de voorsz. Poincten voor het toecoomende mede soodanig wierde vastgesteld dat deselve sonder onderscheyd en op een eenparige voet mogten werden geobserveert, soo hadde deselve noodig geagt haerlieden te addresseeren aen ons, en met behoorlyk respect te versoecken, dat het ons gelieven mogte, expliceerende en in duydelyke termes ter needer stellende 't geene nu alleen by consequentie en duysterlyk werde geinsereert, goed te vinden en te ordonneeren, dat van nu voortaen niemant in de Vroedschap van de voorsz. Stad Rotterdam soude moogen werden verkooren en geëligeert ten waere deselve effectivelyk seven en twintig Jaeren oud souden syn, en sulks alreede in het agt en twintigste Jaer souden syn getreeden, en ten anderen dat een ofte meer Persoonen van de voorsz. Vroedschap koomende te overlyden ofte ontpoortet te werden, de plaetse van deselve respectivelyk souden moeten werden gegeeven en gesuppleert binnen den tyt van 6. weecken, te reeckenen van den dag dat de voorsz. Persoon ofte Persoonen souden syn overleeden ofte ontpoortert te werden, haerluyden Vertoonders daer af te verleenen behoorlyke Brieve in forma: SOO IS 'T dat wy de saeke en versoek voorsz. overgemerkt hebbende ende Vertoonders willende gelieven uyt onse regte weetenschap, souveraine macht en authoriteyt, nader expliceerende den teneur van onse Octroyen vooren geroert, hebben goed gevonden, geordonneerd en gestatueert, vinden goed, ordonneeren ende statueeren mits deesen.

I.

Dat van nu voortaen niemand in de Vroedschap der Stad Rotterdam sal

ſal moogen werden verkoren en geëligeert, ten ſy deſelve effectivelyk ſeeven en twintig Jaeren oud ſy, en ſulcks alreede in het 28. Jaer ſyns ouderdoms ſal weſen getreden.

I I.

Ten anderen dat een ofte meer Perſoonen van de voorſz. Vroedſchap koomende te overlyden ofte ontpoortert te werden, de plaets van deſelve reſpectivelyk ſal moeten werden begeven en geſuppleert binnen den tyt van 6. weeken, te rekenen van den dag dat de voorſz. Perſoon ofte Perſoonen ſullen weeſen overleeden, ofte ontpoortert geworden. Ten eynde de Vertoonders de effect van deeſen onſen Conſente en Octroye moogen genieten, laſten wy allen en ygelyken dien deeſen aengaen mag, hem hier naer te reguleeren. Gedaen in den Haege onder onſen grooten Seegel hier aen gehangen op den 14. Martii in 't Jaer onſes Heeren en Saligmakers 1658. was geparapheert Cats vt. Op de Plycque ſtond ter ordonnantie van de Staeten, en was geteykend Herbt. van Beaumond, hebbende onder uyt hangen een Seegel in Rooden Waſſche gedrukt aen een dubbelde Francyne ſtaert.

1658. Ampliatie van de Staeten van Holland en Weſtvriesland, op het Octroy van haer Ed. Gr. Mog. van dato den 13. December 1650, op het ſtuck van de Magiſtrature binnen de Stad van Rotterdam aen deſelve Stad verleend, aengaende de ſuppleeten van de Burgemeeſteren en Scheepenen plaetſen binnen den tyt van de voorſz. bediening reſpectivelyk coomen vacant te vallen.

DE Staeten van Holland en Weſtvriesland doen te weten, alſoo ons vertoond is by Burgemeeſters, Raeden en gemeene Vroedſchappen der Stad Rotterdam, dat ſylieden Vertoonders op verſcheyden tyden van de Graven van Holland in den tyt ook Jongſt op den 13. December 1650. van ons hadden bekoomen, verſcheyde Previlegien en Octroyen op het ſtuk van verkieſinge en beſtellinge van de Magiſtraturen

ren der voorſz. Stad, en of wel in de voorſz. Octroyen en Previlegien de meeſte Puncten raekende de voorſz. Materie, duydelyk ende klaer waeren geextendeert, ſoo werden nogtans bevonden dat by gemelten onſen Octroye van den 13. December des Jaers 1650. niet en werde gedisponeert, in wat voegen en manieren, een ofte beyde de Burgemeeſters, alsmeede een ofte meerder Scheepenen coomen te overlyden, ontpoort te worden ofte derſelver reſpective plaetſen anderſints vacant te vallen, deſelve plaetſen reſpectivelyk ſouden moeten werden geſuppleert, alſoo ſyluyden Vertoonders oordeelden noodig en dienſtig te weeſen, dat dien aengaende een vaſte voet en reglement ſouden moogen werden geobſerveert en agtervolgt, ſoo hadden deſelve goed gevonden haerluyden aen ons te addreſſeeren, en met behoorlyk reſpect verſoeken, dat het ons believe mogte by forme van ampliatie van het gemelde Octroy en Previlegie goet te vinden ende te ordonneeren, by aldien imand van Burgemeeſters ofte Scheepenen binnen het eerſte Jaer van ſyne reſpective bedieninge quamen te overlyden, ontpoortert te worden ofte deſſelfs plaetſe anderſints vacant te vallen, dat de voorſz. plaetſen reſpectivelyk binnen 6. weken daer aen volgende ſouden moeten werden geſuppleert, in dier voegen als men Jaerlyks gewoon was op den 29. April de Magiſtrature der voorſz. Stad te veranderen, als namentlyk dat de Vroedſchappen op nieuws uyt henluyden ſouden kieſen, by Lootinge van de Witte en Swarte Boonen, vyf Perſoonen, dewelke na dat deſelven den gewoonen Eed volgens de Previlegien der voorſz. Stad ſouden hebben gedaen, aenſtonds weederom kieſen en nomineeren ſouden een dubbeld getal van gequalificeerde Perſoonen tot bekleedinge van de voorſz. vaceerende Burgemeeſters ofte Scheepenen plaetſe of plaetſen, waer uyt dan vervolgens een enkel getal, by blinde Lootinge van de Witte en Swarte Boonen, ſouden werden uytgeloot: ſulks dat die geene dewelke een Swarte Boone ſoude of ſouden coomen te trecken, Burgemeeſter ofte Burgemeeſters, Scheepen of Scheepenen reſpective ſouden ſyn, ofte ſouden weeſen, en ſoo lange in haerluyder reſpective bedieningen continueeren, en langer niet, als die geene ſouden hebben moeten gediend, welkers plaets reſpectivelyk ſouden vaceeren, en dat al het ſelve ten opſigte van de plaetſe, alreede vacant ſynde, meede ſouden werden gepractiſeert, en haerluyder vertoont daer af te geeven behoorlyke Brieven in forma: SOO IS 'T dat wy de Saeke en voorſz. verſoek overgemerkt hebbende, en de Vertoonders willende gelieven, amplieerende onſen voorgaende Octroye en Previlegie van den 13. December Anno 1650., als nog uyt onſe regte weetenſchap, ſouveraine magt en authoriteyt, goedgevonden, geordonneert en geſtatueert hebben, en vinden goet, ordonneeren en ſtatueeren by deeſen.

I.

Dat ſoo wanneer imand van Burgemeeſters ofte Scheepenen der voorſz. Stad Rotterdam in het tweede Jaer van ſyne bedieninge ſal coomen te overlyden, ontpoortert te worden ofte deſſelfs plaetſe anderſints vacant te vallen, deſelve plaetſen als dan vacant blyven ſal.

I I.

Edog in cas imand van Burgemeeſteren ofte Scheepenen der ſelve Stad binnen het eerſte Jaer nae ſyne reſpective bedieninge ſal coomen te overlyden, ontpoortert te werden ofte deſſelfs plaetſe anderſints vacant te vallen, dat de voorſz. plaetſen reſpectivelyk binnen 6. weken daer aen volgende ſullen geſuppleert moeten worden, in der voegen als men Jaerlyks gewoon is op den 29. April de Magiſtraet der voorſz. Stad te veranderen, als namentlyk dat de Vroedſchappen op nieuws uyt henluyden ſullen kieſen, by Lootinge van de Witte en Swarte Boonen, vyf Perſoonen, dewelke naer dat deſelve den gewoonelycken Eed volgens de Previlegien der voorſz. Stad ſullen hebben gedaen, aenſtonds wederom kieſen en nomineeren ſullen een dubbelt getal van gequalificeerde Perſoonen tot bekleedinge van de vaceerende Burgemeeſters ofte Scheepenen plaetſe ofte plaetſen, waer uyt dan vervolgens een enkel getal, by blinde Lootinge van de Witte en Swarte Boonen ſal werden uytgeloot: ſulcx dat die geene dewelke een Swarte Boone ſal, ofte ſullen coomen te trecken, Burgemeeſter of Burgemeeſters, Scheepen ofte Scheepenen reſpective ſal of ſullen weeſen, en ſoo lang in haerluyder reſpective bedieningen continueren, en langer niet, als die gene ſouden moeten hebben gediend, welckers plaetſe reſpectivelyk vacant ſal weeſen gevallen.

I I I.

En dat al het ſelve ten opſigte van de plaetſe alreede vacant meeſte ſal werden gepractiſeert. En ten eynde de Vertoonders deeſe onſe gonſte en ampliatie van de voorgaende Octroye moogen genieten als naer behooren, laſten ende ordonneeren wy allen en eenen ygelyken deeſen eenigſints aengaende, hen hier naer te reguleeren, en de Vertoonders d'effect van deeſen te laten genieten, ſonder de Vertoonders te doen ofte laten geſchieden eenig hinder, letſel of moeyeniſſe ter contrarie. Gegeeven in den Haege onder onſe grooten Seegelen hier onder aen gehangen den 19. November in 't Jaer ons Heeren 1658. was geparapheert Cats vt. Op de Plyke ſtont ter ordonnantie van de Staten, en was geteyckent Herbt. van Beaumont, hebbende onder uyt hangen een Seegel in Rooden waſſche aen een dubbelde Francyne ſtaert.

EINDE DER PREVILEGIEN.